

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗΣ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗ

Ε Κ Π Α Ι Δ Ε Υ Τ Η Ρ Ι Α

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΜΑΪΟΣ 2009

©ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗ

ΔΙΑΤΗΡΗΘΗΚΕ Η ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1977.

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ • ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Νέα Οδός Θέρμης

Τ.Θ. 601 51, 570 01 Θέρμη, Θεσσαλονίκη

Τηλ. κέντρο: 2310 473813, Fax: 2310 472001

e-mail: kindergarten@mandoulides.gr, primary@mandoulides.gr

ΓΥΜΝΑΣΙΟ • ΛΥΚΕΙΟ

Εθνική Οδός Θεσσαλονίκης – Ν. Μουδανιών

Τ.Θ. 60151, 570 01 Θέρμη, Θεσσαλονίκη

Τηλ. κέντρο: 2310 474024, Fax: 2310 474086

e-mail: secondary@mandoulides.gr

www.mandoulides.gr • www.mandoulides.com

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗΣ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

ΤΗΣ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΟΥ

Μέ τη συμπλήρωση δύο χρόνων από την αιφνίδια απώλεια του Ευάγγελου Μαντουλίδη, την άνοιξη του 2007, τα Έκπαιδευτήρια Μαντουλίδη αποφάσισαν να προχωρήσουν στην επανέκδοση του έτυμολογικού λεξικού της αρχαίας ελληνικής ως ελάχιστο φόρο τιμής και μνήμης.

Ο Ευάγγελος Μαντουλίδης, ένας σπουδαίος δάσκαλος και κλασικός φιλόλογος, ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη γλώσσα και κυρίως με τις ρίζες της, την έτυμολογία. Τα αρχαία ελληνικά, όπως και τα λατινικά, αποτελούσαν τα μαθήματα που ξεχώριζε αλλά και τόν «ξεχώριζαν» ως δάσκαλο.

Τή δεκαετία του έβδομήντα, όταν διηύθυνε ένα από τα μεγαλύτερα φροντιστήρια της Βόρειας Ελλάδας, που έφθασε τούς 2500 μαθητές, είχε εκδώσει μία σειρά από βιβλία με θέμα τη γλώσσα, την έτυμολογία, τη γραμματική και τη γραμματολογία.

Ήθελε να κάνει τό μάθημα της γλώσσας πιό προσιτό, πιό κατανοητό, πιό ένδιαφέρον. Δίδασκε την έτυμολογία τών λέξεων σάν παιχνίδι.

Τό μάθημα έτσι γινόταν ζωή.

Στόχος του και όραμά του τά Έλληνόπουλα νά «βαπτιστούν» στά νάματα της γλώσσας και της παράδοσης.

Η ίδρυση τών Έκπαιδευτηρίων, έργο ζωής γιά τόν ίδιο και την οικογένειά του, έδωσε σάρκα και όστά στό όραμα, έκανε τό όνειρο πράξη, τό βίωμα προσφορά, ευθύνη και καθήκον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

010

ΛΗΜΜΑΤΑ

Αα	030	Νν	146
Ββ	056	Ξξ	154
Γγ	062	Οο	156
Δδ	066	Ππ	168
Εε	074	Ρρ	190
Ζζ	092	Σσ	194
Ηη	094	Ττ	214
Θθ	096	Υυ	224
Ιι	102	Φφ	228
Κκ	108	Χχ	236
Λλ	126	Ψψ	244
Μμ	134	Ωω	248

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ετυμολογία ή Έτυμολογικό λέγεται τó μέρος τής Γραμματικής πού ασχολείται μέ τήν ανάλυση μιᾶς λέξης στά συστατικά της μέρη, προκειμένου νά βρεῖ τήν προέλευση καί τήν πραγματική σημασία της. Ἡ λέξη Έτυμολογία ή Έτυμολογικό προέρχεται ἀπ' τó ἐπίθετο ἔτυμος (=ἀληθινός, πραγματικός, βέβαιος) καί τó οὐσιαστικό λόγος. Τó ἔτυμος προέρχεται, ἀπ' τó ἐτεός κι αὐτό ἀπ' τó εἰμί. Οἱ λέξεις σχηματίζονται μέ παραγωγή ἢ σύνθεση ἢ καί μέ τά δύο. Ἐτσι τó Έτυμολογικό ὑποδιαιρεῖται 1) στήν παραγωγή: Κατ' αὐτήν παράγονται λέξεις ἀπ' ἄλλες λέξεις μέ τήν προσθήκη παραγωγικῆς κατάληξης καί 2) στή Σύνθεση: μέ τήν ἔνωση τῶν θεμάτων δυό ἢ περισσότερων λέξεων κάτω ἀπό ἕναν τόνο σχηματίζεται ἄλλη λέξη.

Μία λέξη λοιπόν θά εἶναι:

- 1) Πρωτογενής ἢ πρωτότυπη ἢ ἀπλή ἢ ριζική, ὅταν προέρχεται ἀπό μία ρίζα μέ τήν προσθήκη μιᾶς ἀπλῆς κατάληξης ἢ καί χωρίς κατάληξη. Π.χ. λέγ+ω, λαός.
- 2) Παράγωγη, ὅταν προέρχεται ἀπ' ἄλλη λέξη μέ τήν προσθήκη στοῦ θέμα τῆς παραγωγικῆς κατάληξης. Π.χ. τρέπω - τρόπος.
- 3) Σύνθετη, ὅταν προέρχεται ἀπ' τήν ἔνωση τῶν θεμάτων δυό λέξεων. Π.χ. κρυφιογνώστης (=αὐτός πού γνωρίζει τά κρυφά).
- 4) Παρασύνθετη, ὅταν προέρχεται ἀπό σύνθετη λέξη μέ τήν προσθήκη παραγωγικῆς κατάληξης. Π.χ. εὐδαιμονίζω <εὐδαίμων<εὐ+δαίμων. Ἡ παραγωγική κατάληξη εἶναι -ίζω.
- 5) Πολυσύνθετη, ὅταν προέρχεται ἀπ' τήν ἔνωση περισσότερων ἀπό δυό λέξεις. Π.χ. ἐπ-εἰς-ακτος (=ξένος) (ἐπί+εἰς+ἄγω).

Συστατικά μέρη τῆς λέξης

Αὐτά εἶναι:

- 1) Ρίζα. Εἶναι τó βασικό κι ἀμετάβλητο στοιχεῖο μιᾶς ομάδας συγγενῶν λέξεων καί ὑποδηλώνει τήν κύρια σημασία τους. Π.χ. στρέφ-ω, στροφ-ή, στρέφ-μα (στρέμμα). Ἡ βασική κι ἀμετάβλητη μορφή τῆς ρίζας βρίσκεται, εἴτε σέ ομάδα συγγενῶν ἑτυμολογικά λέξεων εἴτε στό β' ἀόριστο τῶν ρημάτων. Π.χ. τί-θη-μι,

ξ-θη-κα, ξ-θε-μεν, βάλ-ω, ξ-βαλ-ον κ.λπ.

Πολλών ρημάτων η ρίζα παρουσιάζεται με δύο ή και τρεις μορφές, π.χ. λείπ-ω / ξ-λιπ-ον / λέ-λοιπ-α, τείν-ω / τεν-ῶ / τά-σις / ἄ-λοιφ-ή / ἄλειφ-μα (ἄλειμμα) / πείθ-ω / ξ-πιθ-ον κ.λπ.

2) Θέμα. Λέγεται τό ἀμετάβλητο μέρος μιᾶς λέξης πού μένει μετά τήν ἀφαίρεση τῆς κατάληξης.

Π.χ. λιμήν, λιμένος, ἄψις, ἄ-ψιδ-ος κ.λπ.

Τό θέμα δημιουργεῖται συνήθως ἀπ' τή ρίζα μέ τήν προσθήκη στοιχείων πού λέγονται προσφύματα.

Π.χ. φροντ-ιδ-ς (φαίνεται στή γενική μετά τήν ἀφαίρεση τῆς κατάληξης), φροντίδ-ος, ὅπου τό -ιδ- εἶναι τό πρόσφυμα παραγωγῆς.

Σέ μερικές περιπτώσεις τό θέμα εἶναι τό ἴδιο μέ τή ρίζα, δηλ. συμπίπτει μ' αὐτήν, ὅπως π.χ. στή πρωτόκλιτα ὀνόματα: τιμ-ή, ποιν-ή, φων-ή κ.λπ.

Τά ρήματα ἔχουν δύο θέματα: α) τό ρηματικό, μέ τό ὁποῖο σχηματίζονται ὅλοι οἱ τύποι τοῦ αὐτοῦ χρόνου, π.χ. ρίπτ-ω, τρέπ-ω, τρέπ-ειν κ.λπ. καί β) τό χρονικό, μέ τό ὁποῖο σχηματίζονται οἱ ἀρχικοί χρόνοι του, π.χ. ρίπ-σ-ω (ρίψω), τέ-τρο-φα καί τέ-τρα-φα.

Τῶν ρημάτων τό θέμα βρίσκεται ἀπ' τό πρῶτο πρόσωπο τοῦ ἐνεστώτα ἢ τοῦ ἀόριστου, ἐνῶ τῶν ὀνομάτων ἀπ' τή γεν. τοῦ ἐνικ. ἢ δοτ. τοῦ πληθυντ.

3) Χαρακτήρας. Εἶναι τό τελευταῖο γράμμα τοῦ θέματος κι ἀποτελεῖ τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς κλίσης τοῦ ὀνόματος ἢ τοῦ ρήματος, π.χ. τρέφ-ω.

4) Κατάληξη. Εἶναι, σ' ἀντίθεση μέ τό θέμα, τό μεταβλητό μέρος τῆς λέξης. Οἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων λέγονται πτωτικές, ἐνῶ τῶν ρημάτων προσωπικές.

5) Προσφύματα. Εἶναι διάφορα μορφολογικά στοιχεῖα πού προσκολλῶνται ἀνάμεσα στή ρίζα καί στήν κατάληξη ἢ σ' ἄλλα σημεῖα τῆς λέξης. Ἄν τό πρόσφυμα μπαίνει στήν ἀρχή, λέγεται πρόθημα ἢ προθεματικό, π.χ. ἄ-λοχος (=σύζυγος). Ἄν μπαίνει στή μέση, λέγεται ἐπένθημα, π.χ. κηλ-ιδ-ος. Ἄν μπαίνει στό τέλος, λέγεται ἐπίθημα, π.χ. δο-τήρ.

Γλωσσικά φαινόμενα

Γιά νά προχωρήσουμε στή ιδιαίτερα κεφάλαια του ἐτυμολογικοῦ, πρέπει ν' ἀναφέρουμε ὀρισμένες βασικές ἐννοιες πού ἀφοροῦν τίς διαφορές ἀλλοιώσεις πού παθαίνουν τά φωνήεντα, τά σύμφωνα καί τά ἡμίφωνα μέσα στίς λέξεις κατά τή δημιουργία τους.

Πάθη φωνηέντων, συμφώνων καί ἡμιφώνων

1) Ἀφομοίωση. Κατ' αὐτήν κάποιο φωνήεν ἢ σύμφωνο, πού ἐπηρεάζεται, ἀπ' ἄλλο προηγούμενο ἢ ἐπόμενο, μεταβάλλεται ὥστε νά γίνει ἴδιο ἢ ὁμοειδές μ' αὐτό. Ὑπάρχουν δηλ. δύο εἴδη ἀφομοίωσης:

α) Προληπτική ἢ ὑποχωρητική, ὅταν ἀφομοιώνεται τό α' φωνήεν ἢ σύμφωνο πρὸς τό β', π.χ. ὀστακός > ἀστακός, ὀστράγαλος > ἀστράγαλος, γράφ-μα > γράμμα, ζῶσ-νυ-μι > ζώννυμι κ.λπ.

β) Προχωρητική ἢ ἐξακολουθητική, ὅταν ἀφομοιώνεται τό β' φωνήεν ἢ σύμφωνο πρὸς τό α', π.χ. μέγαθος (μέγας) μέγεθος, βάρεθρον > βάραθρον, Σίβυλλα > Σίβιλλα κ.λπ.

2) Ἀνομοίωση. Κατ' αὐτήν κάποιοι φθόγγοι, ἐξαιτίας ὁμοιότητος ἢ συγγένειας πρὸς ἄλλο φθόγγο πού βρίσκεται στήν ἴδια λέξη, μεταβάλλεται, π.χ. φέ-φυκα-πέφυκα, θίθημι-τίθημι, κ.λπ. Κι ἐδῶ ὑπάρχουν δύο εἴδη ἀνομοίωσης:

α) Προληπτική ἢ ὑποχωρητική, ὅταν μεταβάλλεται τό α' σύμφωνο, π.χ. ἀλγαλέος-ἀργαλέος, ἄροτρον-ἄλετρον

β) Προχωρητική, ὅταν μεταβάλλεται τό β' σύμφωνο, π.χ. ἀνεμώνια-ἀνεμώνια (=μάταια, ἀνωφελή, ἀφανή, ἄσημα).

3) Ἀπλολογία ἢ συλλαβική ἀνομοίωση.

Κατ' αὐτήν μιᾶ ὁλόκληρη συλλαβή, πού ἔχει ὅμοιο σύμφωνο μ' ἄλλη διπλανή συλλαβή, ἀποβάλλεται, π.χ. ὁμόμιλος > ὅμιλος, ἀμφοφορέυς > ἀμφορέυς, κελαινονεφής > κελαινεφής.

Σημ. Ὑπάρχει περίπτωση σπάνια νά ἐξαφανίζεται τό ἕνα ἀπό τά δύο ὅμοια σύμφωνα ἢ ἕνα ἀπ' τά δύο ὅμοια βραχέα φωνήεντα (ε, ο). Π.χ. φρατρία > φατρία, πέλεθρον > πλέθρον κ.λπ.

4) Αφαίρεση. Κατ' αυτήν τό αρχικό βραχύ φωνήεν μιάς λέξης αποβάλλεται, όταν ή προηγούμενη λέξη λήγει σέ μακρό φωνήεν ή δίφθογγο. Στή θέση τοῦ φωνήεντος πού χάνεται, μπαίνει ἀπόστροφος. Π.χ. ἀνάγκη ἐστί - ἀνάγκη 'στί, Ἐγώ 'φάνην κ.λπ.

5) Ἐκθλιψη. Κατ' αυτήν ἀποβάλλεται τό τελικό βραχύ φωνήεν μιάς λέξης, όταν ή ἐπόμενη λέξη ἀρχίζει ἀπό φωνήεν ή δίφθογγο. Στή θέση τοῦ φωνήεντος πού χάνεται μπαίνει ἀπόστροφος, π.χ. ὑπό αὐτοῦ - ὑπ' αὐτοῦ.

Ἄν ή δεύτερη λέξη ἀρχίζει ἀπό δασυνόμενο φωνήεν, τό μετά τήν ἔκθλιψη ψιλό τῆς πρώτης λέξης μετατρέπεται στό ἀντίστοιχο δασύ, π.χ. κατά ἐκάστην - καθ' ἐκάστην κ.λπ.

Ἄν ή λέξη πού παθαίνει ἔκθλιψη εἶναι κλιτή καί τονίζεται στή λήγουσα, ἀνεβάζει τόν τόνο στήν προηγούμενη συλλαβή. Π.χ. πολλά εἶχον - πόλλ' εἶχον. Ἄν εἶναι ἀκλιτή χάνει τόν τόνο τῆς μετά τήν ἔκθλιψη. Π.χ. ἀλλά ἔλεγον - ἀλλ' ἔλεγον. Ἐξαιρεῖται μόνο τό «ἐπτά» ἀπ' τίς ἀκλιτες λέξεις καί ἀνεβάζει τόν τόνο μετά τήν ἔκθλιψη, π.χ. ἐπτά ἦσαν - ἔπτ' ἦσαν.

6) Κράση. Κατ' αυτήν τό τελικό βραχύ φωνήεν ή δίφθογγος τῆς α' λέξης συγχωνεύεται μέ τό αρχικό φωνήεν ή δίφθογγο τῆς β' λέξης, π.χ. καί εἶτα - κᾶτα, ἐγώ οἶδα - ἐγῶδα, ὁ ἄνθρωπος - ἄνθρωπος κ.λπ.

Κατά τήν κράση διατρεῖται τό πνεῦμα τῆς α' λέξης καί ὁ τόνος τῆς β', π.χ. ἄ ἄν - ἄν.

Ἄν ή πρώτη λέξη δέν ἔχει πνεῦμα, τότε μπαίνει ή κορωνίδα, π.χ. καί ἐγώ-κἀγώ.

7) Συναίρεση. Κατ' αυτήν δυό συνεχόμενα φωνήεντα ή φωνήεν καί δίφθογγος μέσα στήν ἴδια λέξη ἐνώνονται σ' ἓνα μακρό φωνήεν ή δίφθογγο, π.χ. δέω-δῶ, βασιλέες-βασιλεῖς κ.λπ.

Σημ. Ἡ ἀφαίρεση, ἔκθλιψη, κράση καί συναίρεση γίνονται γι' ἀποφυγή τῆς χασμωδίας. Κι οἱ τέσσερις παραπάνω περιπτώσεις ἀνήκουν σ' ἓνα γενικότερο γλωσσικό φαινόμενο, τή συναλοφή, πού, όταν γίνεται μεταξύ δυό λέξεων (ἀφαίρεση, ἔκθλιψη, κράση), λέγεται προαιρετική, όταν ὁμως γίνεται στήν ἴδια λέξη (συναίρεση), λέγεται ὑποχρεωτική.

8) Μετάπτωση. Κατ' αυτήν ἓνα θεματικό φωνήεν λέξης μεταβάλλεται στίς διάφορες μορφές τῆς ἴδιας τῆς λέξης, π.χ. τρέπω, τροπή, τρόπος κ.λπ.

Ἡ μεταβολή αὐτή τοῦ φωνήεντος μπορεῖ νά εἶναι α) ποσοτική καί β) ποιοτική.

α) Ποσοτική. Κατ' αυτήν γίνεται ἀλλαγὴ χρόνου ἀπό βραχύ σέ μακρό κι ἀντίθετα ἢ σ' ὀρισμένο τύπο τῆς αὐτῆς λέξης ἐξαφανίζεται. Ὑπάρχουν τά ἐξῆς τρία στάδια τῆς ποσοτ. μεταβ.:

1) Ἀφανισμός ή συγκοπή. Στήν περίπτωση αὐτή, ἐνῶ τό φωνήεν ὑπάρχει σ' ἓναν τύπο λέξης, σ' ἄλλο χάνεται, π.χ. μητέρ-ος, μητρός, πέτομαι, ἔπτ-ην. Το ἴδιο ἰσχύει καί γιά διφθόγγους, π.χ. πείθω, ἔπιθ-ον.

2) Ἐκταση. Κατ' αυτήν τό βραχύ φωνήεν γίνεται μακρό (ε>η, α>η, ο>ω). Π.χ. δόμος-δῶμα, ἔδομαι - ἔδωδῆ κ.λπ.

β) Ποιοτική. Κατ' αυτήν τό φωνήεν γίνεται ἄλλο τοῦ ἴδιου χρόνου, δηλ. τό ε γίνεται ο καί τό η γίνεται ω. Γι' αὐτό λέγεται καί ἐτεροίωση, π.χ. μένω-μόνος, ἀμείβω-ἀμοιβή, ἀλείφω-ἀλοιφή, σπεύδω-σπουδή, κέλευθος (=δόμος)-κόλουθος+α ἄθροιστ. ἀκόλουθος, λείπω-λέλοιπα, ρήγγυμι-ρωγμή, ἀρήγω-ἄρωγῆ, πτήσσω (=ζαρώνω)- πτωχός, χῆρος-χωρίς κ.λπ.

9) Μετάθεση. Κατ' αυτήν ἓνα βραχύ φωνήεν μέσα στήν ἴδια λέξη ἀλλάζει θέση μπροστά ἀπ' τά ὑγρά (λ, ρ) καί τά ἔρρινα (μ, ν), π.χ. στελεγγίς > στλεγγίς (=ξύστρα), κάρτος > κράτος, θάρσος > θράσος κ.λπ.

10) Ἀντιμεταχώρηση. Κατ' αυτήν, όταν συναντηθοῦν μέσα στήν ἴδια λέξη δυό διαφορετικά ποσοτικῶς φωνήεντα (δηλ. μακρό-βραχύ), ἀνταλλάσσουν μεταξύ τους χρονική διάρκεια (δηλ. τό μακρό γίνεται βραχύ καί τό βραχύ μακρό) χωρίς ν' ἀλλοιώνεται ή προφορά τους, π.χ. πόλῃος - πόλεως, νῆος - νέως, ἡόρταζον - ἐώρταζον, γηομέτρης - γεωμέτρης, βασιλῆος - βασιλέως κ.λπ.

11) Ἀναπληρωματική ἔκταση ή ἀντέκταση. Κατ' αυτήν ἓνα βραχύ φωνήεν γίνεται μακρό ή δίφθογγος, όταν τό σύμπλεγμα συμφώνων πού βρίσκεται ὕστερ' ἀπ' αὐτό χάνει ἓνα ή καί τά δυό σύμφωνα του, π.χ. γέροντ-σι-, τό ντ πρό τοῦ -ς

τῆς ὀνομ. ἐνικ. χάθηκε καί τό ο ἔγινε ου (γέρουσι), μέλαν-ς, τό ν χάθηκε πρό τοῦ -ς καί τό βραχύ α ἔγινε μακρό (μέλας), λυθέντ-ς (λυθεῖς), ἀνδριάντ-σι, (ἀνδρια-σι), χαρίεντ-ς (χαρίεις) κ.λπ.

12) Βράχυνση. Εἶναι διαφορετική ἀπ' αὐτή πού συμβαίνει στή μετάπτωση. Κατ' αὐτήν ἕνα μακρό φωνήεν βραχύνεται στίς ἐξῆς περιπτώσεις: α) Ὃταν βρίσκεται μπροστά ἀπό δύο σύμφωνα, ἀπ' τά ὁποῖα τό πρῶτο ἔρρινο (μ, ν) ἢ ὑγρό (λ, ρ) π.χ. γνω- (ρίζα τοῦ γι-γνώσκω) - διέγνοντ- διέγγον (ἀπ' ὅπου ἡ ρίζα -γνο στό γ' πληθ. προστ. ἀορ. β' γόνοντων κ.λπ.). β) Ὃταν βρίσκεται μπροστά ἀπ' ἄλλο μακρό φωνήεν π.χ. βασιλῶν - βασιλέων κ.λπ.

13) Ὑφαίρεση. Κατ' αὐτήν ἀποβάλλεται ἕνα ἀπ' τά δύο ὅμοια διαδοχικά βραχεά φωνήεντα μιᾶς λέξης ἢ ἀποβάλλεται το ἰ των διφθόγγων (αι, οι, ει) μπροστά ἀπό φωνήεν, π.χ. βοηθός > βοηθός, ἐλαία > ἐλάα, ποιέω > ποέω, ἰέρεια > ἰέρεια κ.λπ.

14) Ἀποκοπή. Κατ' αὐτήν τό τελικό φωνήεν τῶν προθέσεων ἀνά, κατά, παρά καί τοῦ συνδέσμου ἄρα ἐκπίπτει πρό φωνήεντος, ἀκόμη καί πρό συμφώνου. Π.χ. παρέθεσαν - πάρεθεσαν, κατάθανε - κάτθανε, ἀναστάς - ἀνστάς κ.λπ. Τό ἄρα χάνει σπάνια καί τό ἀρχικό α μαζί καί τό τελικό α καί παρουσιάζεται ὡς -ρ-. Μετά τήν ἀποκοπή τοῦ -α ἀπ' τήν πρόθεση κατά τό -τ- ἀφομοιώνεται ἀπ' τό ἀρχικό σύμφωνο τῆς ἀμέσως ἐπόμενης λέξης, π.χ. κα-τάβαλε-κάτβαλε-κάββαλε κ.λπ.

15) Ἐπένθεση. Κατ' αὐτήν το j μετακινεῖται στήν ἀμέσως προηγούμενη συλλαβή κι ἀποτελεῖ μέ τό φωνήεν αὐτῆς δίφθογγο. Π.χ. σπέρ- jω - σπεῖρω κ.λπ.

16) Ἀποβολή. Κατ' αὐτήν σύμφωνο πρό συμφώνου ἢ τό σ μεταξύ φωνέντων ἀποβάλλεται, π.χ. ὄρνις (ὄρνιθ-ς), τάπης (τάπητ-ς) ἐλ-πίς (ἐλπιδ-ς), δάσους > δάσεος > δάσεος-ος κ.λπ.

17) Συγχώνευση. Κατ' αὐτήν σύμφωνα, τά ἄφωνα κυρίως, μέ τό σ ἢ τό j συγχωνεύονται κι ἔτσι

δημιουργοῦνται τά διπλά σύμφωνα. Π.χ. (φύλακ+ς) - φύλαξ, (ἐλπιδ- jω) - ἐλπίζω κ.λπ.

18) Συμπνευματισμός ἢ μεταβολή. Κατ' αὐτήν ἕνα σύμφωνο τρέπεται γιά λόγους εὐφωνίας στό ὁμόηχό του. Π.χ. ἐφυλάκ-θην-ἐφυλά-χθην, ἐλείπ-θην-ἐλείφθην κ.λπ.

19) Ἀνάπτυξη. Κατ' αὐτήν, γιά λόγους εὐφωνίας, ἀναπτύσσεται ἕνα σύμφωνο μέσα στό θέμα λέξης, π.χ. (ἀνήρ, ἀν-ρός) - ἀν-δ-ρός κ.λπ.

Προθεματικά

Εἶναι τά φωνήεντα α, ε, ο πού μπαίνουν μπροστά ἀπό θέματα πού αρχίζουν ἀπ' τά ὑγρά λ, ρ, τά ἔρρινα μ, ν καί τό F.

Τό F (δίγαμα)

Προφέρεται βαῦ ἢ φαῦ (β ἢ φ). Μέ τόν καιρό ἀποσιωπήθηκε.

1) Στήν ἀρχή λέξης, π.χ. Φέργον - ἔργον κ.λπ. Σπάνια στήν περίπτωση αὐτή ἔγινε δασεία, π.χ. Φέσπερος > ἔσπερος κ.λπ.

2) Μέσα στή λέξη μεταξύ δύο φωνέντων χάθηκε. Π.χ. νέFος > νέος, ὄFις > οἷς > οἷς κ.λπ.

3) Μετά ἀπό λ, ν, ρ χάθηκε μέ ἀντέκταση ἢ ἀναπληρωματική ἔκταση, π.χ. ξένFος > ξείνος κ.λπ.

4) Μετά τό τ ἔγινε σσ(ττ), π.χ. τέτFαρες > τέσσ(ττ) αρες κ.λπ.

5) Στή μέση τῆς λέξης μπροστά ἀπ' τό ρ ἢ χάθηκε μέ ἀντέκταση τοῦ προηγούμενου φωνήεντος ἢ ἀφομοιώθηκε πρὸς τό ρ, π.χ. FεFρημένος > εἰρημένος, ἄFρηκτος > ἄρρηκτος.

Τό j (γιώτ)

1) Μεταξύ φωνέντων χάθηκε, π.χ. τρέjες > τρέες > τρεῖς, τιμάjω > τιμάω > τιμῶ. Τό ἴδιο ἰσχύει καί μέ τά ejω, ojω, π.χ. φιλέjω > φιλέω > φιλῶ, δουλόjω > δουλώω > δουλῶ κ.λπ.

2) Μετά ἀπό λ ἀφομοιώθηκε πρὸς αὐτό, π.χ. βάλjω > βάλλω κ.λπ.

3) Μετά ἀπό ν ἢ ρ, ἀν δέν ὑπάρχει μπροστά ἀπ' αὐτά α ἢ ο, ἀφομοιώνεται, ἀπλοποιεῖται καί ἀντεκτείνεται. Π.χ. τένjω > τέννω (ἀφομοίωση)

>τείνω (μέ απλοποίηση τών νν καί άντέκταση τοῦ ε ἔγινε τείνω) ἢ ἔπαθε ἐπένθεση, π.χ. φάνηω > φαίνω κ.λπ.

4) Μετά ἀπό οὐρανικό κ, γ, χ (καί πίο σπάνια ἀπό τ, δ, θ) συγχωνεύτηκε σέ σσ ἢ ττ ἢ ζ, Π.χ. φυλάκω > φυλάσσο(ττ)ω, πλάθω > πλάττο(σσο)ω, πράττω > πράσσο(ττ)ω, ταραχίω > ταραττο(σσο)ω, κράγω > >κράζω, παίδω > παίζω κ.λπ.

5) Μετά τό ντ συγχωνεύτηκε μέ τό τ σέ σ καί σέ συνέχεια ἀποβλήθηκε τό ν μέ άντέκταση τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήεντος, π.χ. λυθέντjα > λυθένσα > λυθεῖσα κ.λπ.

Τό συριστικό σ ἢ ς

1) Στήν ἀρχή τῆς λέξης μπροστά ἀπό φωνήεν ἔγινε δασεία, π.χ. σέπομαι > ἔπομαι (sequor), σέχω > ἔχω καί μέ ἀνομοίωση ἔχω κ.λπ.

2) Μεταξύ δύο φωνηέντων ἢ δύο συμφώνων ἀποβλήθηκε. Π.χ. γένεσος > γένεος > γένους, ἐσφάλσθαι > ἐσφάλθαι, κ.λπ. Διατηρεῖται στό β' ἀόρ. ἀναλογικά, π.χ. ἔπεσον.

3) Μετά τό ρ ἔγινε ρ, π.χ. ἄρρεν > ἄρρεν, θάρσος > θάρρος. Στόν ἀόρ. τών ρημάτων μετά ἀπό ἔρρινο ἢ ὕγρο ἀποσιωπήθηκε κι ἔγινε ἀναπληρωματική ἔκταση, π.χ. ἔφαν-σ-α > ἔφηνα (ἀπ' τό ἔφαν-ν-α > ἔφανα > ἔφηνα), ἡγγελ-σ-α > ἡγγειλα (ἀπ' τό ἡγγελ-λ-α > ἡγγειλα) κ.λπ.

4) Διατηρεῖται σέ μερικές λέξεις πού ἀρχίζουν ἀπό μ, π.χ. σμικρός κ.λπ.

5) Συγχωνεύτηκε μέ τό κ σέ ξ, μέ τό β σέ ψ, μέ τό δ σέ ζ, π.χ. Ἀθήνασδε > Ἀθήναζε.

Τό ρ

Οἱ λέξεις πού ἀρχίζουν ἀπό ρ εἶχαν ἀρχικά μπροστά ἀπ' αὐτό F ἢ σ. Τά συμπλέγματα Fr καί σρ ἔδωσαν δασυνόμενο ρ (ρ) στήν ἀρχή τῆς λέξης, π.χ. σράπτω > ράπτω, φρίπτω > ρίπτω κ.λπ. Μέσα στή λέξη τό F ἢ σ ἀφομοιώθηκε πρὸς τό ρ, π.χ. ἔσρεον > ἔρρεον κ.λπ.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Παραγωγή λέγεται τό γλωσσοπλαστικό φαινόμενο κατά τό ὁποῖο οἱ λέξεις δημιουργοῦνται ἀπό ρίζες ἢ ἀρχικά θέματα μέ τήν προσθήκη προσφωμάτων ἢ καταλήξεων.

Ἡ παραγωγή μπορεῖ νά γίνεи μέ δύο τρόπους:

1) Σέ μιά ρίζα ἢ ἀρχικό θέμα προστίθεται ἀμέσως μιά πτωτική ἢ προσωπική κατάληξη κι ἔτσι δημιουργεῖται μιά λέξη (δνομα – ρῆμα), π.χ. θ. ἀρχ- κατάλ. -ω δίνει ρῆμα ἀρχω, ἀλλά θ. ἀρχ- κατάλ. οὐσ. -η (α) δίνει οὐσιαστικό ἀρχ-ή.

Κατά τό σχηματισμό αὐτό ἡ λέξη πού στέκεται σάν βάση γιά τήν παραγωγή μιάς ἄλλης λέξης λέγεται πρωτότυπη ἢ ριζική καί προέρχεται κυρίως ἀπό ρηματικά θέματα.

2) Σέ μιά ρίζα προστίθεται ἓνα πρόσφωμα καί κατόπιν ἡ κατάληξη (πτωτική ἢ προσωπική), π.χ. ἀρχ-ή(α), ἀρχα-ιος, ἀρχαῖος, ἀρχαιότης κ.λπ. Ἡ λέξη πού παράγεται ἀπ' τήν πρωτότυπη λέγεται παράγωγη καί προέρχεται κυρίως ἀπό ὀνοματικά θέματα (οὐσ. - ἐπίθ.).

Μιά λέξη παράγωγη ὡς πρὸς τήν προηγούμενὴ της εἶναι ριζική ἢ πρωτότυπη ὡς πρὸς τήν ἐπόμενη της, κόλακ-ς, κόλαξ , κολακ-εὺ-ω, κολακ-εῖα κ.λπ.

Συνηθέστερα συναντοῦμε λέξεις παράγωγες παρά ριζικές. Μιά παράγωγη λέξη μπορεῖ νά εἶναι:

α) Ρῆμα β) Ὑνομα οὐσιαστικό γ) Ὑνομα ἐπίθετο δ) Ἀντωνυμία καί ε) Ἐπίρρημα.

Α. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ρήματα παράγωγα σχηματίζονται ἀπό ὀνόματα (οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα), ρήματα, ἐπιρρήματα καί ἐπιφωνήματα.

Ρήματα ἀπό ὀνόματα (οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα):

Κυριότερο πρόσφωμα τών ρημάτων αὐτῶν εἶναι το -jω πού ἴσως σημαίνει ποιῶ, δρῶ.

Αὐτό προσκολλᾶται στό θέμα τοῦ ὀνόματος καί δίνει ἓνα ρῆμα πού σημαίνει πῶς τό ὑποκείμενο δρᾷ.

Κανονικά προσκολλᾶται σ' ὀνόματα μέ θεματικό φωνήεν τό -α(η), π.χ. τιμά, τιμά-jω > τιμάω > τιμῶ.

Ἀναλογικά προσκολλήθηκε καί σ' ὀνόματα μέ θεματικά φωνήεντα -ο, -ε, -υ, -ευ, -αδ, -ιδ, -ωγ, -ακ, καί -αν, -αλ, -αρ, π.χ. δούλος, δουλῶ-jω > δουλῶω > δουλῶω' ἀριθμός, ἀριθμέ-jω > ἀριθμέω > ἀριθμῶω' ἡδύς, ἡδύνωω' βασιλεὺς, βασιλεῦωω' πεμπάς (ἀπ' τό πεμπάδος), πεμπάδ-jω > πεμπάζωω' ἐλπίδ-ς (ἐλπίς), ἐλπίδ-jω > ἐλπίζωω' κρογ-μός, κρώγ-jω > κρώζωω' φύλακ-ς (φύλαξ), φυλακ-jω > φυλάσσω, (τό ὀδοντικό δ μέ τό j δίδουν ζ, τά οὐρανικά κ,γ,χ, μέ τό

j δίνουν -σσ). Π.χ. όνομάν-*jw* > όνομάζω ή μέ επένθεση του *j* > όνομαίνω. Άργότερα αποσπάστηκε τό πρόσφυμα -*jw* παρασέρνοντας μαζί του καί τό θεματικό φωνήεν ή σύμπλεγμα τών όνομάτων στά όποία είχε προσκολληθεί κι έτσι δημιουργήθηκαν νέα, αυτότελή προσφύματα, πού χρησιμοποιήθηκαν γιά παραγωγή ρημάτων από όνόματα πού δέν είχαν ως θεματικό φωνήεν κανένα άπ' τά προηγούμενα πού άναφέραμε.

Έτσι έχομε τά εξής νέα, αυτότελή προσφύματα:

- 1) -αω: τιμάω, άπ' τό όνομα τιμή (πρωτόκλιτο σέ η).
- 2) -οω: δοϋλος, δουλόω. Τά ρήματα αυτά δηλώνουν προτίμηση.
- 3) -εω: αριθμός, αριθμέω. Δηλώνουν κατάσταση.
- 4) -υνω: (τό ν παρεμβάλλεται άναλογικά μεταξύ -υ καί *jw*), π.χ. παχύς - παχύνω. Άλλά αίσχος - αίσχυνώ κ.λπ. Δηλώνουν αιτιώδη σχέση.
- 5) -ευω: βασιλεύς - βασιλεύω. Άλλά βουλή - βουλεύω. Δηλώνουν επαγγελματική ενέργεια καθιερωμένη.
- 6) -αζω: (προήλθε από θέμα -αδ καί -*jw*), π.χ. μονάδ-*jw* - μονάζω. Άλλά δίκη - δικάζω. Δηλώνουν δράση.
- 7) -ωζω: (προήλθε από θέμα -ωγ καί -*jw*), π.χ. οϊμώγ-*jw* > οϊμώζω κ.λπ.
- 8) -ιζω: (προήλθε από θέμα -ιδ καί -*jw*), π.χ. ελπίδ-*jw* > ελ-πίζω κ.λπ. Άλλά φενάκη - φενακίζω, μάκαρ-μακαρίζω κ.λπ. Δηλώνουν μίμηση, αλλά καμιά φορά φανερώνουν καί τήν αίτία τής ενέργειας του ρήματος.
- 9) -αινω: (άπό θέμα -αν καί -*jw* μέ επένθεση), π.χ. μαλία -μαν-*jw* - μαίνω κ.λπ. Άλλά θερμός-θερμαίνω κ.λπ.
- 10) -υω: δακρύ-*jw*>δακρύω κ.λπ.

Προσφύματα άλλα εκτός άπ' τό -*jw* πού προσκολλώνται, σ' όνόματα, ρήματα ή αρχικές ρίζες είναι τά παρακάτω:

- 1) -αω: π.χ. θάνατος - θανατάω (=επιθυμώ σφοδρά νά πεθάνω). Δηλώνουν σφοδρή επιθυμία.
- 2) -ιαω: π.χ. στρατηγός - στρατηγιάω κ.λπ. Δηλώνουν πώς τό ύποκ. έχει κάποια πάθηση, π.χ. λιθιάω (=πάσχω από λιθίαση).

3) -σειω: π.χ. πολεμῶ - πολεμησηώ (=επιθυμώ νά πολεμήσω) κ.λπ. Είναι ρήματα παραγόμενα από ρήματα. Δηλώνουν σφοδρή επιθυμία.

4) -αζω,-ιζω,-υζω: π.χ. στένω - στενάζω, αϊτώ - αϊτίζω, έρω - έρπύζω κ.λπ. Φανερώνουν τή συχνή ενέργεια του ύποκ. Λέγονται θαμιστικά. Είναι ρήματα παραγόμενα από ρήματα.

5) -ιζω, π.χ. έγγύς - έγγίζω. Είναι ρήματα παραγόμενα από επιρρήματα. Δηλώνουν ό,τι καί τό επιρρημα.

6) -αιρω: π.χ. χαίρω (μέ επένθεση).

7) -σκω: π.χ. άρέσκω, πάθ-σκω-πάσχω. Δηλώνουν πώς τό ύποκ. αρχίζει νά κάνει ό,τι σημαίνει τό πρωτότυπο. Λέγονται έναρκτικά.

8) -ισκ: π.χ. ευρίσκω - στερίσκω.

9) -η: π.χ. άημι (=φυσώ, πνέω) (άφημι).

10) -τ: π.χ. κόπτω κ.λπ.

11) -ειρω: (θ. -ερ καί *j* -ειρ βλ. επένθεση), π.χ. εγείρω κ.λπ.

12) -θω: π.χ. βρίθω, τελέθω κ.λπ.

13) -νω: π.χ. δάκ-νω, λαμ-βά-νω, λαν-θά-νω, λαγ-χά-νω, τέμ-νω, όφελ-νω (όφειλω).

Σημ. Είναι δυνατό άπ' τήν ίδια ρίζα

νά παραχθούν διαφορετικά ρήματα μέ διαφορετικά προσφύματα, π.χ. ευδαιμονέω (=εύτυχῶ), ευδαιμονίζω (=καλοτυχίζω κάποιον), πολεμέω (πολεμῶ), πολεμώ (=βάζω κάποιον νά πολεμήσει).

Παραγωγή τών σέ -*μι* ρημάτων

Τά ρήματα σέ -*μι* παράγονται ως εξής:

Τό πρόσφυμα (επίθημα) -*μι* προσκολλάται άμέσως στή ρίζα, χωρίς τήν παρεμβολή φωνηέντων ο, ε, π.χ. δίδω-*μι* κ.λπ.

Άργότερα όμως άναπτύχθηκε τό επένθημα -*νυ*, -*να*, -*νη* άνάμεσα στή ρίζα καί στήν προσωπική παραγωγική κατάληξη -*μι*, όταν τό τελευταίο γράμμα τής ρίζας (χαρακτήρας του θέματος) ήταν σύμφωνο, π.χ. ὄμ-*νυ*-*μι*, ὀλ-*νυ*-*μι* (καί μέ άφομοίωση του *ν* πρός τό λ ὀλλυ*μι*), δάμ-*να*-*μι* καί δάμνη*μι* κ.λπ.

Προσφύματα γιά τήν παραγωγή ουσιαστικῶν

Τά ουσιαστικά πού παράγονται μέ προσφύματα φανερώνουν: 1) τό δράστη, δηλ. τό ύποκ. πού ενεργεί, 2) τή δράση ή τό αποτέλεσμα τής δράσης. 3) τό ὄργανο ή τό μέσο δράσεως, 4) τόν τόπο ὅπου

έγινε κάτι 5) άφηρημένες έννοιες 6) σμίκρυνση ή ύποκορισμό 7) μεγέθυνση 8) περιεκτικότητα, 9) γένος καταγωγής και 10) έθνική καταγωγή.

α) Παράγωγα ουσιαστικά που δηλώνουν τό δράστη σχηματίζονται άπ' τά έξής προσφύματα:

- 1) -ευ (όνομ. -ευσ, θηλ. -εια), π.χ. βασιλεύς, ιερεύς, ιέρεια κ.λπ.
- 2) -τηρ (όνομ. -τηρ, θηλ. -τειρα), π.χ. σωτήρ, σώτειρα, κλητήρ κ.λπ.
- 3) -τη (όνομ. της, θηλ. τιδ-(τις) -τρια, τριδ-(τρις), π.χ. θύ-της, ποιη-τής, ποιήτρια, προφή-της, προφή-τις, αϋλητής, αϋλητρίς.
- 4) -ο (όνομ. -ος, θηλ. -ος). Τά ουσιαστικά που δημιουργούνται μέ τό πρόσφυμα αυτό έχουν θέμα πού έπαθε έτεροίωση, π.χ. τροφός (τρέφω), τροχός (τρέχω).
- 5) -τορ (όνομ. -τωρ, θηλ. -τρια), π.χ. συλλήπτωρ, συλλήπτρια, πράκτωρ κ.λπ. (τό ο του -τορ εκτείνεται στήν όνομ. άρσεν.).
- 6) -τρο (όνομ. -τρος), π.χ. ιατρός (ιά-ομαι).
- 7) -εν, -ον (όνομ. -ην, -ων, θηλ. -αινα), π.χ. δράκων, δράκαινα (μέ έκταση στήν όνομ.).
- 8) -μεν, -μον (όνομ. -μην, -μών), π.χ. ποι-μήν, ήγε-μών, δαίμων.
- 9) -ηρ, π.χ. αϊθήρ.
- 10) -ιας, π.χ. ταμίας, παρίας.
- 11) -των (θηλ. -αινα), π.χ. τέκτων, τέκταινα.
- 12) -αλος, π.χ. διδάσκαλος
- 13) -τις, π.χ. μάντις.
- 14) -ωτης, π.χ. μισθωτής.
- 15) -στης, π.χ. δικαστής.

β) Παράγωγα ουσιαστικά που δηλώνουν δράση ή αποτέλεσμα δράσεως σχηματίζονται άπ' τά έξής προσφύματα:

α) Ουδέτερα

- 1) -ματ (όνομ. -μα). Τό τ αποβάλλεται ως μή καταληκτικό, π.χ. ποι-η-μα κ.λπ. Συχνά μπροστά άπ' τό -μα αναπτύσσεται -σ ή -τ ή -θ, π.χ. νόμι-σ-μα. 2) -εσ (όνομ. -ος), π.χ. ψευδός κ.λπ. (στήν όνομ. τό ε μέ έτεροίωση έγινε ο).
- 3) -λον, π.χ. φύλον.

β) Άρσενικά

- 1) -ο (όνομ. -ος.), π.χ. τρόμος κ.λπ. (κι έδώ μέ έτεροίωση).
- 2) -μος (όνομ. -μος), π.χ. διωγ-μός κ.λπ. (κι έδώ μπροστά άπ' τό -μος αναπτύσσεται -σ ή -τ ή -θ, π.χ. πειρα-σ-μός, έρε-τ-μόν, στα-θ-μός κ.λπ.
- 3) -ατο, π.χ. θάνατος.
- 4) -ετό, π.χ. παγετός.
- 5) -το, π.χ. οϊκτος.

γ) Θηλυκά

- 1) -α, π.χ. άγορά (κι έδώ μέ έτεροίωση).
- 2) -η, π.χ. άρχή.
- 3) -ια, π.χ. σωτηρ-ία, εύεργεσ-ία.
- 4) -σια, π.χ. δοκιμασία, άκολασία.
- 5) -σις, π.χ. κρίσις, (πράγ-σι(τι)-ς) πράξις.
- 6) -τα ή -τη, π.χ. βροντή (κι έδώ μέ έτεροίωση άπ' τό βρέμω).
- 7) -τις, π.χ. πίσ-τις, πίστις (πειθω), φάτις (φημί) κ.λπ.
- 8) -μη, π.χ. φήμη.
- 9) -νη, π.χ. φωνή.
- 10) -ονη, π.χ. ήδονή.
- 11) -ρα, π.χ. άγρα.
- 12) -τρα, π.χ. ρήτρα.
- 13) -δων, π.χ. σηπεδών (=σάπισμα).
- 14) -εδών, π.χ. τυφεδών (φλόγωση).
- 15) -ηδών, π.χ. άχθηδών (=άγανάκτηση, θλίψη).
- 16) -λα, π.χ. παύλα.
- 17) -λη, π.χ. στήλη.
- 18) -λή, π.χ. φυλή.
- 19) -ων, π.χ. σταγών.
- 20) -μή, π.χ. γραμμή.

γ) Παράγωγα ουσιαστικά που δηλώνουν τό μέσο ή τό εργαλείο μέ τό όποίο γίνεται κάτι σχηματίζονται άπ' τά έξής προσφύματα:

- 1) -τρον, π.χ. άροτρον.
- 2) -θρον, π.χ. άρθρον.
- 3) -τηρ, π.χ. ραιστήρ (=σφυρί).
- 4) -τηριον, π.χ. ποτήριον.
- 5) -τρα, π.χ. χύτρα.
- 6) -εύς, π.χ. τομεύς (=μαχαίρι ύποδηματοποιού).
- 7) -σον, π.χ. (τόγ-σον) τόξον.
- 8) -λός, π.χ. αϋλός.
- 9) -λος, π.χ. στύλος.

- 10) -jalos, π.χ. πάσσαλος.
- 11) -wlon, π.χ. εἶδwλον.
- 12) -lon, π.χ. ὄπλον.
- 13) -elos, π.χ. σκόπελος.
- 14) -άνη, π.χ. δρεπάνη.
- 15) -ανον, π.χ. δρέπανον.
- 16) -ανος, π.χ. στέφανος.
- 17) -όνη, π.χ. ἀγχόνη.
- 18) -μός, π.χ. φορμός.
- 19) -ίς, π.χ. γραφίς.
- 20) -εῖον, π.χ. δοχεῖον.
- 21) -νός, π.χ. φανός.
- 22) -τρος, π.χ. χύτρος.
- 23) -σων, π.χ. (ἄγ-σων) ἄξων.

δ) Παράγωγα ουσιαστικά πού δηλώνουν τόν τόπο
 όπου γίνεται ή ενέργεια σχηματίζονται άπ' τά έξής
 προσφύματα:

- 1) -τρον, π.χ. θέατρον.
- 2) -θρον, π.χ. βάθρον.
- 3) -ιον, π.χ. τροπαῖον.
- 4) -τρα, π.χ. παλαιστρα (παλαίσ-τρα) κ.λπ.
- 5) -στρα, π.χ. ὀρχήστρα.
- 6) -ός, π.χ. νομός (=τόπος βοσκής).

ε) Παράγωγα ουσιαστικά πού δηλώνουν την άμοιβή για τή σχετική ενέργεια σχηματίζονται απ' τό πρόσφυμα -τρα (-τρον στον ένικό), π.χ. λύτρα (τά) (λύω) -θρέπτρα (τά) (τρέφω)- σῶστρα (τά) (σῶζω).

στ) Παράγωγα ονόματα ποταμῶν μέ βάση μιά κύρια ιδιότητά τους σχηματίζονται ἀπ' τήν παραγωγική κατάληξη -ειός. Π.χ. Σπερχειός (σπέρχομαι= βιάζομαι), Ἀλφειός (ἀλφάνω=μεταφέρω). Κατ' ἄλλους παράγεται ἀπ' τὸ οὐσιαστικὸ ἀλφός (=ἀσπροβλίσμα), ὁπότε Ἀλφειός (=Ἀσπροπόταμος).

ζ) Αφηρημένα ουσιαστικά που σχηματίζονται
μέ την παραγωγική κατάληξη -τύς και συναντιούνται
σέ ποιητική χρήση. Π.χ. αγορητύς (ή) (=εὐγλωττία)
(ἀγοράομαι), δαιτύς (ή) (=φανητό) (δαίομαι).

η) Άφρημένα ουσιαστικά με λιγότερο γνωστή
καί σίγουρη σημασία σχηματίζονται απ' τὰ ἐξῆς
προσφύματα:

- 1) -μνη, π.χ. στρωμνή 2) -μνον, π.χ. δέμνον
3) -μνος, π.χ. στάμνος 4) -θλον, π.χ. χυθλον > χύτλον
(=ζουμί) 5) -λός, π.χ. χυλός 6) -φνα, π.χ. δάφνη
7) -φνη π.χ. πάθη > φάτην (πατέομαι=τρέφομαι)
8) -ονη π.χ. πάσση > πάχην (πήννυμι).

Σημ. Οί καταλήξεις -μνος, -μνη, -μνον προήλθαν
μέ αφανισμό ἀπ' τήν κατάληξη τῶν μτχ. -μένος, -μένη,
-μενον.

θ) Παράγωγα ουσιαστικά πού δηλώνουν άφηρημένη
 έννοια, ιδιότητα, σχηματίζονται από επίθετα,
 μετοχές και σπάνια ρήματα μέ τά έξης προσφύματα:

- 1) -ία, π.χ. σοφία (σοφός) οὐσία<ὄνσια<ὄντια, ὦν (<ὄντ>), 2) -ία, π.χ. ἀλήθεια < ἀληθέσια < ἀληθεσια (ἀληθής), 3) -ία π.χ. εὖνοια < εὖνοιFa < εὖνοFja (εὖνους) < εὖνοFος>, 4) -ος< -εσ> π.χ. εὔρος (εὐρύς), 5) -σύνη, π.χ. δικαιοσύνη (δίκαιος), 6)-οσύνη, π.χ. σωφροσύνη (σώφρων), 7) -της, π.χ. ταχύτης (ταχύς), 8) -της, π.χ. βραδύτης (βραδύς), 9)-ας, π.χ. μνάς (μόνος <μὸν-For>).

Σημ. α) Μερικά ἀφρηρημένα οὐσιαστικά ἔγιναν ἀπ' τὸ θηλυκὸ τῶν ἐπιθέτων, ἢ ὅπως ἦταν ἡ μέ ἀνέβασμα τοῦ τόνου, π.χ. (ἄσιος, ἄξια)-ἄξια, (ἀνδρείος, ἀνδρεία) - ἀνδρεία, (ἐχθρός, ἐχθρά) - ἐχθρα. Ἄλλα πάλι, ἀπ' τ' ἄρσενικο μ' ἀνέβασμα τοῦ τόνου, π.χ. ποτός-πότος (=φαγοπότι, γλέντι).

β) Τὸ συγκεκριμένο οὐσιαστικὸ μερικῶν μετοχῶν παράγεται μέ κατέβασμα τοῦ τόνου στή λήγουσα, π.χ. Ἀκούμενος (=μυθολογικός θεός τῆς ιατρικῆς στήν Ἀθήνα) < ἀκούμενος < ἀκούμαι, δεξαμένη < δεξαμένη < δέχομαι.

γ) Αρκετά συγκεκριμένα κύρια ονόματα παράγονται από επίθετα με μετακίνηση του τόνου απ' τή λήγουσα στην προπαράληγουσα. Π.χ. γλαφυρός-Γλάφυρος, δεξιός-Δέξιος, Θετταλός-Θέτταλος, έπαινετός-Έπαινετος.

δ) Αφηρημένα ουσιαστικά είναι και τα ονόματα ουδέτερου γένους που δηλώνουν άλλα ή βραβεία. Παράγονται από επίθετα με την κατάληξη -ειον. Συναντιούνται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό, π.χ. πρωτεία (πρώτος), δευτερεία (δεύτερος), τριετία (τρίτος), καλλιτεία (κάλλιστος), άριστεϊον (άριστος) κ.λπ.

ι) Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά που δηλώνουν εκείνον που έχει σχέση με τό πρωτότυπο σχηματίζονται απ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

- 1) -εύς (θηλ. -εια), π.χ. ἱερεύς, ἱέρεια > ἱερευ-ja > ἱερεΐα (ἱερόν).
- 2) -ίς, π.χ. φαρμακίς, ἡ (=μάγισσα) (φάρμακον).
- 3) -της (θηλ. -τις), π.χ. πολίτης, πολίτις, ἡ (πόλις).
- 4-) -έτης (θηλ. -έτις), π.χ. φυλέτης, φυλέτις, ἡ (φυλή).
- 5) -ίτης, π.χ. ὀπλίτης (ὄπλον).
- 6) -ώτης (θηλ. -ῶτις), π.χ. θιασώτης (θίασος), δεσμώτης, ἡ (δεσμός).

ια) Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά που δηλώνουν σμίκρυνση, ὑποκορισμό, λέγονται ὑποκοριστικά καὶ σχηματίζονται απ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

- 1) -ιον, π.χ. παιδίον (παῖς), θηρίον (θήρ), μειράκιον (μεῖραξ), βιβλίον (βίβλος) κ.λπ.
- 2) -διον, π.χ. πολίδιον (πόλις) κ.λπ.
- 3) -ιδιον, π.χ. ξιφίδιον (ξίφος), ὀφίδιον (ὄφις).
- 4) -αριον > π.χ. ἑσχάριον (ἑσχάρα), λυχνάριον (λύχνος).
- 5) -αφιον, π.χ. ξυράφιον (ξυρός).
- 6) -υφιον, π.χ. ζυύφιον (ζῶν).
- 7) -υδιον, π.χ. ὀφρύδιον (ὄφρυς).
- 8) -υδριον, π.χ. νεφρίδιον (νεφρός).
- 9) -χνη, π.χ. πολίχνη (πόλις).
- 10) -υλλιον, π.χ. ἐπύλλιον (ἔπος).
- 11) -ις, π.χ. νησίς (νήσος), πυλῖς (πύλη).
- 12) -σκος, π.χ. νεανίσκος (νεανίας), ἡγεμονίσκος (ἡγεμονία).
- 13) -ισκος, -ισκη, π.χ. οἰκίσκος (οἶκος), θαλαμίσκος (θάλαμος), παιδίσκη (παῖς). Τὸ πρόσφυμα -σκο ἀπέσπασε τὸ ι πού ἦταν μπροστά απ' αὐτό κι ἀποτέλεσε αὐτοτελές πρόσφυμα -ισκος.

Σημ. α) Ὑπάρχουν ὑποκοριστικά στὰ ὁποῖα συναντιέται διπλό πρόσφυμα ὑποκορισμοῦ π.χ. μειρακύλλιον, μειρακυλλίδιον, παιδισκάριον κ.λπ. Συμβαίνει κυρίως στοὺς κωμικοὺς γιὰ δημιουργία φαιδρότητας.

β) Τὰ ὑποκοριστικά διακρίνονται:

- 1) σέ λογικά, πού δηλώνουν στήν πραγματικότητα μικρά ὄντα καὶ 2) σέ συναισθηματικά, πού εἶτε

ἀπ' ἀγάπη εἶτε ἀπό περιφρόνηση τὰ παρασταίνουν σάν τέτοια.

Ὁ συναισθηματικός ὑποκορισμός δηλώνεται συνήθως μέ τό ἐπίθετο φίλος, φίλη, φίλον, πού ἔχει παράλληλα καί κτητική σημασία, π.χ. φίλον ἦτορ (=ἡ καρδούλα μου), φίλα μέλεα (= τὰ χεράκια μου, τὰ ποδαράκια μου).

Ὑποκοριστική σημασία φαίνεται πώς εἶχε κάποτε κι ἡ κατάληξη -αχος, π.χ. νήπιος - νηπίαχος, στόμα - στόμαχος.

ιβ) Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά που δηλώνουν μεγέθυνση σχηματίζονται απ' τὰ ἑξῆς προσφύματα.

- 1) -ων, π.χ. γάστρον (γαστήρ) (=κοιλιά), χεῖλων (χεῖλος) (=αὐτός πού ἔχει μεγάλα χεῖλη).
- 2) -ις, π.χ. γάστρις, ὁ, ἡ (γαστήρ) (=αὐτός (ἡ) πού ἔχει μεγάλη κοιλιά).
- 3) -ίας, π.χ. μετωπίας (μέτωπον) (=αὐτός πού ἔχει μεγάλο μέτωπο).

Σημ. Ἡ κατάληξη -ίας χρησιμοποιεῖται σέ παρασύνθετα μεγεθυντικά οὐσιαστικά.

ιγ) Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά που δηλώνουν τόν τόπο (τοπικά), ὅπου μένει καί δρᾷ τό πρωτότυπο, ἢ τόν τόπο, ὅπου μπορεῖ νά βρεῖ κανεῖς τό πρωτότυπο, σχηματίζονται απ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

- 1) -ον, π.χ. ἀνάκτορον (ἀνάκτωρ=βασιλιάς).
- 2) -υον, π.χ. στρατήγιον (στρατηγός), χαλκεῖον < χαλκεῖον < χαλκῆΐον (χαλκεύς).
- 3) -εῖον, π.χ. στρατηγείον (στρατηγός), σχολεῖον (σχολή=εὐκαιρία).

ιδ) Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά που δηλώνουν τόν τόπο πού περιέχει πολλά ἀπό ἐκεῖνα πού σημαίνει τό πρωτότυπο λέγονται περιεκτικά καί σχηματίζονται απ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

- 1) -ων, π.χ. παρθενών (παρθένος).
- 2) -εων, π.χ. περιστερεών (περιστερά).
- 3) -ιά, π.χ. μυρμηκιά (μύρμηξ).
- 4) -ωνιά, π.χ. ροδωνιά (ρόδον).
- 5) -ωνίτις, π.χ. γυναικωνίτις, ἡ (γυνή).

ιε) Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά που

δηλώνουν τήν οικογενειακή καταγωγή λέγονται πατρωνυμικά και σχηματίζονται απ' τὰ ἐξῆς προσφύματα τὰ ἀρσενικά:

- 1) -δης, π.χ. Βορεάδης (Βορέας).
- 2) -άδης, π.χ. Ἀσκληπιάδης (Ἀσκληπιός).
- 3) -ιάδης, π.χ. Λαερτιάδης (Λαέρτης).
- 4) -ίδης, π.χ. Πελοπίδης (Πέλοψ). Ἀτρείδης < Ἀτρεΐδης < Ἀτρευίδης (Ἀτρεύς), Λητοΐδης < Λητοΐδης (Λητώ < ΛητόF>).
- 5) -ίων, π.χ. Κρονίων (Κρόνος).
- 6) -ιος, π.χ. Τελαμώνιος (Τελαμών).

Τὰ θηλυκά:

- 1) -άς, π.χ. Θεστιάς (Θέστιος).
 - 2) -ίς, π.χ. Δαναΐς (Δαναός), Οἰνίς (Οἰνεύς).
- Σημ. *Τὰ σέ -ιος χρησιμοποιούνται καί σάν ἐπίθετα.*

ιστ) Οὐσιαστικά παράγωγα ἀπό οὐσιαστικά πού δηλώνουν τό νεογνό κάποιου ζώου λέγονται γονεωνυμικά καί σχηματίζονται απ' τήν παραγωγική κατάληξη -ιδεύς, π.χ. ἀετιδεύς (ἀετός), λυκιδεύς (λύκος), λεοντιδεύς (λέων <λέοντ>).

ιζ) Οὐσιαστικά παράγωγα ἀπό οὐσιαστικά πού δηλώνουν τόν κάτοικο μιᾶς πόλης, μιᾶς χώρας ἢ μιᾶς περιοχῆς λέγονται ἐθνικά ἢ πατριδωνυμικά καί σχηματίζονται απ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

- 1) -ος, π.χ. Σικελός (Σικελία).
- 2) -ιος (θηλ. -ία, -ιάς), π.χ. Νάξιος, Ναξία (Νάξος).
- 3) -εύς (θηλ. -ίς), π.χ. Μεγαρεύς, Μεγαρίς (Μέγαρα).
- 4) -νός (θηλ. -νή), π.χ. Ἀσιανός (Ἀσία).
- 5) -ανός, π.χ. Σαρδιανός (Σάρδεις <Σάρδι-ες>).
- 6) -ηνός, π.χ. Λαμψακηνός (Λάμψακος).
- 7) -ῖνος, π.χ. Ἀμοργίνος (Ἀμοργός).
- 8) -της (θηλ. -τις), π.χ. Τεγεάτης, Τεγεᾶτις (Τεγέα).
- 9) -άτης (θηλ. -ατις), π.χ. Γυθεάτης, Γυθεᾶτις (Γύθειον).
- 10) -ιάτης (θηλ. -ιάτις), π.χ. Κροτωνιάτης (Κρότων).
- 11) -ήτης (θηλ. -ήτις), π.χ. Αἰγινίτης (Αἶγινα).
- 12) -ίτης (θηλ. -ίτις), π.χ. Σταγειρίτης (Στάγειρα).
- 13) -ώτης (θηλ. -ώτις), π.χ. Σικελιώτης (=Ἑλληνας της Σικελίας).

- 14) -ιώτης (θηλ. -ιώτις), π.χ. νησιώτης (νῆσος).
- 15) -σιος (θηλ. -σία), π.χ. Ἰθακήσιος (Ἰθάκη).
- 16) -ήσιος (θηλ. -ησία), π.χ. Φιλιππήσιος (Φίλιπποι).

ιη) Οὐσιαστικά παράγωγα ἀπό οὐσιαστικά πού δηλώνουν πράγματα συγκεκριμένα σχηματίζονται απ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

- 1) -ανή, π.χ. μηχανή (μῆχος = τρόπος θεραπείας).
- 2) -όνη, π.χ. βελόνη (βέλος).
- 3) -ιον, π.χ. διδασκάλιον (=μάθημα) (διδάσκαλος).
- 4) -εα, π.χ. μηλέα (μῆλον).

ιθ) Οὐσιαστικά ἀφρημένων ἐννοιῶν παράγωγα ἀπό οὐσιαστικά σχηματίζονται απ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

- 1) -σύνη, π.χ. ἵπποσύνη (ἵππος).
- 2) -της, π.χ. ἀνεψιότης (ἀνεψιός = ἀ' ξάδελφος).

κ) Οὐσιαστικά παράγωγα ἀπό οὐσιαστικά πού δηλώνουν τόν ἀπόγονο - γιό ἢ θυγατέρα - συγγενούς ἀπό αἷμα σχηματίζονται απ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

- 1) -ιδούς (θηλ. -ιδῆ), π.χ. ἀδελφιδούς, ἀδελφιδῆ (=γιός ἢ κόρη τοῦ ἀδελφοῦ) (ἀδελφός).
- 2) -αδούς (θηλ. -αδῆ), π.χ. ἀνεψιαδούς, ἀνεψιαδῆ (=γιός ἢ κόρη τοῦ ἀ' ξαδέρφου) (ἀνεψιός).

κα) Οὐσιαστικά παράγωγα ἀπό οὐσιαστικά πού δηλώνουν τό ὄργανο, μέ τό ὅποιο δρά τό πρωτότυπο, ἢ τό μέτρο, σύμφωνα μέ τό ὅποιο ἐνεργεῖ, παράγονται απ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

- 1) -ιον, π.χ. ποτήριον (ποτήρ), πορθμεῖον < πορθμέFιον < πορθμεῖον (πορθμεύς).
- 2) -ία, π.χ. βακτηρία (βακτήρ, ἀναλογικά πρὸς τό πρακτήρ).

Σημ. *Πορθμεῖον, ἐκτός ἀπό ὄργανο (πλοῖο), σημαίνει καί ἀμοιβή, ναῦλο, συνήθως στόν πληθυντικό ἀριθμό.*

κβ) Οὐσιαστικά παράγωγα ἀπό οὐσιαστικά πού δηλώνουν γιορτές σχηματίζονται απ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

- 1) -ία, π.χ. Ἑλευσίνια (Ἑλευσίς), Θήρσεια < ΘησεFια < Θησευια
- 2) -εια, π.χ. Ἡφαίστεια (Ἥφαιστος).
- 3) -αια, π.χ. Ἑρμαία (Ἑρμῆς).

Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Παράγωγα επίθετα προέρχονται από ρήματα, ονόματα (ουσιαστικά και επίθετα) και επίρρηματα.

α) Παράγωγα επίθετα από ρήματα που σημαίνουν ὄ,τι κι ἢ μτχ. παθητικού πρκ., ἀπ' ὅπου προέρχονται, ἢ αὐτόν που μπορεί ἢ ἀξίζει νά πάθει αὐτό που φανερώνει τό ρῆμα, σχηματίζονται ἀπ' τό πρόσφυμα -τος. Π.χ. ἀνάμεικτος (ἀναμειγμένος), ἀγαπητός (=ὁ ἄξιος ἢ αὐτός που εἶναι δυνατό ν' ἀγαπηθεῖ). Σημ. *Μέ τήν ἴδια σημασία εἶναι καί τὰ ἐπίθετα που σχηματίζονται μέ τήν κατάληξη -μος (-σιμος, -ψιμος, -ξιμος), π.χ. φύξιμος, παλιότερος καί ποιητικός τύπος τοῦ φεύξιμος (=αὐτόν που μπορεί ν' ἀποφύγει κάποιος).*

β) Παράγωγα ἐπίθετα που σημαίνουν ὅτι πρέπει νά πάθει κάποιος αὐτό που φανερώνει τό ρῆμα σχηματίζονται ἀπ' τό πρόσφυμα -τέος, π.χ. ἐπαινετέος (=αὐτός που πρέπει νά ἐπαινεθεῖ).

γ) Παράγωγα ἐπίθετα μέ ποικίλες σημασίες, ὅπως πλησμονῆς, ὁμοιότητας κ.λπ. σχηματίζονται ἀπ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

1)-ρός, θηλ. ρα π.χ. πονηρός, πονηρά (πονῶ). Αὐτό ἀπέσπασε διάφορα θεματικά φωνήεντα (α, ε, η) κι ἔδωσε νέα προσφύματα που θεωρήθηκαν αὐτοτελή κι ἀναλογικά πέρασαν κι ἐκεῖ που δέ δικαιολογεῖται τό ἀντίστοιχο θεματικό φωνήεν. Ὑῆτοι ἔχουμε νέα προσφύματα, ὅπως:

α) -αρός, π.χ. ἀνιαρός (ἀνια-ρός, ἀνι-αρός). Ἀλλά νέος - νεαρός, λίπος - λιπαρός, στίβος - στιβαρός.

β) -ερός. Σχηματίζει ἐπίθετα κυρίως ἀπό ρηματικά θέματα, π.χ. βλαβερός (βλάβη), κατ' ἀναλογία καί τό σκιερός (σκιά).

γ) -ηρός, π.χ. λυπηρός. Ἀλλά ὄγκος - ὄγκηρος, ἀνθηρός, μοχθηρός.

2) -λος, π.χ. δειλός, φαῦλος. Κι αὐτό (ὅπως καί τό -ρο) μέ ἀπόσπαση θεματικοῦ φωνήεντος (α, ε, η, ο, υ, ω) ἔδωσε νέα προσφύματα που θεωρήθηκαν αὐτοτελή:

α) -αλος, π.χ. ὁμαλός (ὁμαλῆς), λάλος (ἀπό ρίζα λαλ - ἠχοποιήτη λέξη), μεγάλος (μέγας), ἀλλά χθαμαλός.

β) -ελος, π.χ. θεεῖκελος (θεός+εἶκελος =αὐτός

που μοιάζει μέ θεό), ἀλλά ἀνέφελος.

γ) -ηλός, π.χ. ἀπατηλός, ἀλλά ὕψος-ὕψηλός.

δ) -υλος, π.χ. παχυλός, στωμύλος (=εὐγλωττος, πολυλόγος).

ε) -ωλός, π.χ. φειδωλός (φειδῶ), ἀλλά ἀμαρτωλός.

3) -ωδεσ(-δης). Ἀρχικά προῆλθε ἀπό πράγματα που σημαίνουν μυρωδιά, π.χ. μυρώδης (μύρον), βορβορώδης (βόρβορος). Κατ' ἀναλογία πρὸς αὐτά σχηματίζονται τὰ δυσώδης, εὐώδης. Ἀργότερα πέρασε ἀναλογικά σ' ἄλλες ἔννοιες καί σημαίνει τό νά 'χει κανεῖς κάποια σχέση μέ κάτι, π.χ. αἱματώδης, ἀκανθώδης, οὐσιώδης.

4) -Φος, π.χ. κενΦός - κεινός - κενός, ἀγλαΦός - ἀγλαός.

5) -λεος, π.χ. πεινα-λέος, ρωμαλέος. Μέ ἀπόσπαση τοῦ θέματος -α ἔδωσε τό -αλεος που θεωρήθηκε αὐτοτελές καί πέρασε ἀναλογικά καί σέ θέματα που δέ δικαιολογοῦν τό -α, π.χ. θαρραλέος (θάρρος), ἀργαλέος (ἀπ' τό ἀλγαλέος <ἄλγος> μέ ἀνομοίωση), ὑπναλέος.

6) -δανός (οὐτιδανός=μηδαμνός) καί μέ συγκοπὴ τοῦ α, -δνος, π.χ. ῥιγεδανός (=τρομαχτικός) (ρίγος), ἀλλά μακεδνός (μάκος-μῆκος, Μακεδών), πελιδνός κ.λπ.

δ) Παράγωγα ἐπίθετα που δηλώνουν καταγωγή ἢ ἐκείνον που ἀνήκει σέ κάποιον ἢ ἔχει σχέση μ' αὐτό που δηλώνει τό πρωτότυπο κ.λπ. σχηματίζονται ἀπ' τὰ ἐξῆς προσφύματα:

1) -ιος, θηλ. -ια, π.χ. πάτριος (πατήρ), Ἀθηναῖος (Ἀθῆναι). Τό πρόσφυμα -ιο εἶναι ἀπ' τὰ πιό βασικά προσφύματα παραγωγῆς ἐπιθέτων. Αὐτό ἐνώθηκε μέ τό προηγούμενο φωνήεν τοῦ θέματος καί ἔδωσε νέα προσφύματα, ἀπ' τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἐπίθετα τῆς ἴδιας σημασιολογικῆς κατηγορίας.

α) -α -ιος - αιος, π.χ. ἀγορά-ιος, ἀγοραῖος, ἀλλά χερσαῖος, κηπαῖος, πυγμαῖος.

β) -ιαῖος. Ἀπ' τό προηγούμενο μέ ἀπόσπαση τοῦ θεματικοῦ -ι-, π.χ. βια-ιος (βία-ιος), ράχης - ραχιαῖος.

γ) -ειος. Μέ ἀπόσπαση τοῦ θεματικοῦ -ε-, π.χ.

οἰκέ-ω, οἰκέ-ιος, οἰκεῖος, ἀστεῖος, ἀλλά Εὐριπίδειος, Ἀχιλλεῖος, ἵππειος, ὕειος (=χοῖριος), ἀνδρεῖος, Πυθαγόρειος.

Τὰ ἐπίθετα τῆς κατηγορίας αὐτῆς προέρχονται

κυρίως από ονόματα ουσιαστικά προσώπων ή ζώων (ἐμψύχων).

δ) -οιος. Με απόσπαση του θεματικού -ο, π.χ. ὁμό-ιος (ὁμοιος), γελοῖος.

ε) -φος, π.χ. ἥρώ-ιος, ἥρῳος, ἀλλά πατρῴος, μητρῴος, προικῴος, κερδῴος.

2) -εος, π.χ. κύνεος (καταγόμενος ἀπό-σκύλο).

3) -ηνος. Δηλώνει καταγωγή. Ζακυνθηνός.

ε) Παράγωγα ἐπίθετα πού δηλώνουν ικανότητα, ιδιότητα, ομοιότητα, ἐπιτηδειότητα σχηματίζονται ἀπ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

1) -κος. Ὅπως ἀπ' τό πρόσφυμα -ιο, ἔτσι κι ἀπ' τό -κο προκύπτουν τὰ παρακάτω προσφύματα μέ τή σειρά πού θ' ἀναφερθοῦν, π.χ. μαλα-κός, ἡλί-κος.

2) -ικος. Προέρχεται ἀπ' τό προηγούμενο -κο τό ὁποῖο ἀπέσπασε τό θεματικό -ικο, πού πάλι μέ τή σειρά του θεωρήθηκε αὐτοτελές πρόσφυμα καί πέρασε σέ θέματα πού δέ δικαιολογοῦν το -ι, π.χ. μάντ-ις, μαντ-ικός. Ἀλλά λόγ-ος - λογικός, νύμφη-νυμφικός, βασιλεὺς - βασιλικός.

3) -τικός. Κ αὐτό προήλθε ἀπ' τό προηγούμενο -ικο μέ ἀπόσπαση τοῦ θεματικού -τ (κυρίως ἀπό ρηματικά θέματα). Ἔτσι, τό -τικός τό βρίσκουμε καί σ' ἐπίθετα προερχόμενα ἀπό θέματα στά ὅποια δέ δικαιολογεῖται τό -τ, π.χ. μαντ-εὺς - μαντικός, ἀλλά καί πρακ-τικός, ἀκροαματικός.

4) -στικός. Κι αὐτό τό πρόσφυμα τό βρίσκουμε σ' ἐπίθετα ἀπό ρηματικά θέματα. Ἴσως τό προηγούμενο πρόσφυμα -τικο, ὅταν βρέθηκε σέ θέμα ρημάτων -ίζω καί -αζω (μέ μεταβολή τοῦ ζ σέ -σ-), ἔδωσε τό πρόσφυμα -στικός, τό ὁποῖο ἀναλογικά πέρασε καί σέ θέματα πού δέ δικαιολογοῦν τό -σ, π.χ. θαμ-ίζω - θαμιστικός. Ἀλλά ἀκούω - ἀκουστικός, ἀναπνέω - ἀναπνευστικός.

5) -εικός. Τά ἐπίθετα αὐτά εἶναι ἐλάχιστα: βοεικός, ὑεικός (=χοιρινός), κεραμεικός, δανεικός, δαρεικός, δεκελειακός, ἀκαδημεικός.

6) -ακός. Τό βασικό -κο προσκολλήθηκε σέ θέματα -α, μετά τήν ἀπόσπαση τοῦ ὁποίου δημιουργήθηκε τό πρόσφυμα -ακο, πού ἀναλογικά πέρασε καί σέ θέματα πού δέ δικαιολογοῦν τό -α, π.χ. μαλα-κός, μαλ-ακός, ἀλλά Κορινθιακός.

7) -τήριος, θηλ. τηρία. Σχηματίζει κυρίως ἐπίθετα

μέ ρηματικά θέματα, π.χ. παύω - παυστήριος (μέ ἀνάπτυξη τοῦ -σ), θέλγω - θελκτήριος (μυστήριος).

8) -μων, π.χ. ἐπιλήσμων (ἐπιλανθάνομαι), πείσμων (πεῖθ-μων μέ μετατροπή τοῦ θ σέ -σ, ὅπως στό πίθ-τις, πίστις) βλ. πρκ. πέ-πειθ-μαι - πέπεισ-μαι.

στ) Παράγωγα ἐπίθετα πού δηλώνουν ἀνατροφή, ἀγωγή, χρώματα, ὕλη κ.λπ. σχηματίζονται ἀπ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

1) -ειος, π.χ. δούλειος (ἀνατροφή).

2) -εος, π.χ. χρύσεος (ὕλη), κύνεος (ιδιότητα).

3) -νος, π.χ. σεβ-νός (σέβω) (ἀγωγή). Τό πρόσφυμα αὐτό σημαίνει ὅ,τι κι ἡ μτχ. ἐνεστῶτα καί παρακειμένου τοῦ ρήματος ἀπ' ὅπου προέρχεται τό ἐπίθετο.

4) -ινος. Ἀπ' τό προηγούμενο -νο, μέ ἀπόσπαση θεματικού -ι προφανῶς, π.χ. λίθινος (ὕλη), κοράκινος (χρῶμα).

5) -ατης. Παρόμοια πρὸς τὰ προηγούμενα εἶναι καί ἡ κατάληξη αὐτή, π.χ. κογχυλιάτης.

ζ) Παράγωγα ἐπίθετα πού δηλώνουν μέτρο ἰσοδυναμοῦν μ' ὅ,τι σημαίνει τό πρωτότυπο καί σχηματίζονται ἀπ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

1) -αῖος, π.χ. σταδι-αῖος.

2) -ιαῖος. Προέρχεται ἀπ' τό προηγούμενο -αῖο μ' ἀπόσπαση θεματικού -ι. Κατόπιν ἀναλογικά πέρασε καί σ' ἄλλα θέματα πού δέν δικαιολογοῦν τό -ο, π.χ. σπιθαμιαῖος, πλεθριαῖος.

η) Παράγωγα ἐπίθετα πού δηλώνουν χρόνο καί σχηματίζονται ἀπ' τὰ ἑξῆς προσφύματα:

1) -υνος, π.χ. ἐαρινός (=ἀνοιξιάτικος), ἐωθινός (=πρωινός).

2) -ησιος, -ασιος, π.χ. ἐτήσιος, ἐνιαύσιος.

3) -αῖος, π.χ. σκοταῖος (=αὐτός πού εἶναι στό σκοτάδι, πού ενεργεῖ, κινεῖται ἢ γίνεται στό σκοτάδι), ἀκαριαῖος (=στιγμιαίος).

θ) Παράγωγα ἐπίθετα πού φανερώνουν κάτι, κατάλληλο γιά κείνο πού δηλώνει τό πρωτότυπο σχηματίζονται ἀπ' τὰ ἑξῆς προσφύματα (βλ. ρημ. ἐπίθ. σελ. ...):

1) -μος, π.χ. θερμός.

2) -ιμος. Προέρχεται απ' τό προηγούμενο -μο μ' απόσπαση θεματικού -ι-. Κατόπιν πέρασε αναλογικά σέ θέματα πού δέ δικαιολογούν τό -ι π.χ. καύσ-ιμος (καυσίς), αλλά πένθιμος, άλκιμος, μάχιμος.

3) -σιμος. Προέρχεται απ' τό προηγούμενο -ιμο αποσπώντας τό θεματικό -σ- από θέματα άφηρημένων ουσιαστικών κι έδωσε τό -σιμος. Κατόπιν θεωρήθηκε αυτότελής πρόσφυμα και προσκολλήθηκε αναλογικά σέ θέματα πού δέ δικαιολογούν τό -σ π.χ. χρήσις - χρήσιμος, αλλά ιππάσιμος, έορτάσιμος.

ι) Παράγωγα επίθετα πού δηλώνουν αυτόν πού είναι πλούσιος, έχει σ' άφθονία ό,τι σημαίνει τό πρωτότυπο, λέγονται περιεκτικά και σχηματίζονται απ' τά έξης προσφύματα:

- 1) -εντ. (όνομ. -εις, θηλ. -εσσα, μέ άντέκταση του θεματικού -ε σε -εν μετά τήν αποβολή του -ντ- πρό του τελικού -ς τής όνομ. τής γ' κλίσ., π.χ. τιθέντ-ς - τιθείς, χαρί-εντ-ς - χαρίεις (γεμάτος χάρη).
- 2) -οει (όνομ. -οεις, θηλ. -οεσσα). Μάλλον προήλθε απ' τό προηγούμενο -ει μ' απόσπαση θεματικού -ο, π.χ. σκίοεις, νιφοίς (=χιονοσκεπής).
- 3) -εινός, π.χ. δεινός (δεί-δω, δέ-ος).

Προσφύματα παραθετικών

Έκτός απ' τά προσφύματα πού αναφέραμε για σχηματισμό επιθέτων, υπάρχουν και προσφύματα απ' τά όποία σχηματίζονται οι βαθμοί του επιθέτου, τά παραθετικά (φυσικά και των έπιρρημάτων).

- 1) Συγκριτικού, -τερος, -εστερος, -ουστερος, -αίτερος, -ίστερος, -ιων (-ιον).
- 2) Υπερθετικού, -τατος, -εστατος, -ουστατος, -αιτατος, -ιστατος, -ιστος.

Επίθετα παράγωγα από έπιρρήματα

Αυτά δηλώνουν διάφορες έπιρρηματικές έννοιες. Παράγονται κυρίως από τοπικά, χρονικά, τροπικά και ποσοτικά έπιρρήματα. Έχουν τής έξης παραγωγικές καταλήξεις.

- 1) -ιος, π.χ. πρόσθιος (πρόσθεν), όψιος (όψέ=άργά).
- 2) -ιμος, π.χ. πρώιμος (πρωί).
- 3) -νός, π.χ. περυσινός (πέρυσι).

4) -ινός, π.χ. χθεσινός (χθές).

5) -αίος, π.χ. ραгдаίος (ράγδην=σφοδρά), χυδαίος (=πολυπληθής) (χύδην).

6) -ικός, π.χ. καθολικός (καθόλου).

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Τά έπιρρήματα σχηματίζονται από παραγωγικά προσφύματα πού προσκολλώνται στα θέματα κάθε κλιτού μέρους του λόγου ή στα θέματα έπιρρημάτων ή προθέσεων μέ έπιρρηματική σημασία ή αριθμητικών. Δηλώνουν τόπο, χρόνο, τρόπο και ποσό. Τά προσφύματα είναι τά έξης:

- 1) -σι, π.χ. Όλυμπίασι, (Όλυμπία). Στάση σέ τόπο.
- 2) -άσι, π.χ. Πλατιάσι (Πλαταιαί). Στάση σέ τόπο.
- 3) -ησι, π.χ. Αθήνησι (Αθήναι). Στάση σέ τόπο.
- 4) -ι-, π.χ. οίκοι (οίκος). Στάση σέ τόπο.
- 5) -οί, π.χ. Μεγαροί (Μέγαρα). Στάση σέ τόπο.
- 6) -θι, π.χ. άλλοθι (άλλος). Στάση σέ τόπο.
- 7) -τός, π.χ. έντός (έν), έκτός (έκ). Στάση σέ τόπο.
- 8) -θα, π.χ. ένταυθα. Στάση σέ τόπο.
- 9) -υς, π.χ. έγγύς Στάση σέ τόπο.
- 10) -αι, π.χ. χαμαί. (=κατά γής) Στάση σέ τόπο.
- 11) -δισ, π.χ. χαμαδίσ. (=κατά γής) Στάση σέ τόπο.
- 12) -ου, π.χ. πανταχού. Στάση σέ τόπο.
- 13) -εϊ, π.χ. εκεί. Στάση σέ τόπο.
- 14) -ω, π.χ. άνω. Στάση σέ τόπο.
- 15) -θεν π.χ. οίκοθεν (οίκος). Από τόπο κίνηση.
- 16) -οθεν, π.χ. πάντοθεν (πας <πάντ-ς>). Από τόπο κίνηση.
- 17) -όθεν, π.χ. Πλαταιόθεν (Πλάταια). Από τόπο κίνηση.
- 18) -ηθεν, π.χ. Αθήνηθεν (Αθήναι). Από τόπο κίνηση.
- 19) -δε, π.χ. Μεγαράδε (Μέγαρα), Αθήναζε (Αθήνασδε). Σέ τόπο κίνηση.
- 20) -σε, π.χ. άλλοσε (άλλος). Σέ τόπο κίνηση.
- 21) -ζε, π.χ. Όλυμπίαζε (Όλυμπία). Σέ τόπο κίνηση.
- 22) -τε, π.χ. έκάστοτε (έκαστος, τότε (τό+τε) Χρονικά.
- 23) -ον, π.χ. τήμερον. Χρονικά.
- 24) -ως, π.χ. βραδέως (βραδύς), άλλως (άλλος). Τροπικά.
- 25) -ως, π.χ. κακώς (κακός), αληθώς (άληθής). Τροπικά.

- 26) -τι, π.χ. όνομαστί (όνομαδί) (όνομάζω). Τροπικά.
 27) -δην, π.χ. βάδην (βαίνω). Τροπικά.
 28) -ην, π.χ. λογάδην (=έκλεκτικά) (λογάς). Τροπικά.
 29) -ινδην, π.χ. άριστίνδην (άριστος). Τροπικά.
 30) -αδην, π.χ. τροχάδην (τρέχω). Τροπικά.
 31) -δόν, π.χ. άγεληδόν (άγέλη). Τροπικά.
 32) -ηδόν, π.χ. ταυρηδόν (ταύρος). Τροπικά.
 33) -α, π.χ. τάχα (ταχύς). Τροπικά.
 34) -δα, π.χ. κρύβδα (κρύπτω). Τροπικά.
 35) -ει, π.χ. έθελοντεί (έθελων). Τροπικά.
 36) -ί, π.χ. άμαχητί (άμαχος). Τροπικά.
 37) -ς, π.χ. έναλλάξ (έναλλάγς) (άλλάσσω). Τροπικά.
 38) -δε, π.χ. ώδε. Τροπικά.
 39) -φι, π.χ. ίφι (=δυνατά) (ίς=μύς του σώματος). Τροπικά.
 40) -ις, π.χ. δις (δύο). Ποσοτικά.
 41) -κις, π.χ. έξάκις (έξ). Ποσοτικά.
 42) -άκις, π.χ. ποσάκις (πόσος). Ποσοτικά.
 43) -υ, π.χ. πολύ (πολύς). Ποσοτικά.
 Σημ. 1) Πολλά άπ' τά παραπάνω έπιρρήματα προέρχονται από πτώσεις και λέγονται πτωτικά, π.χ. έναλλάξ (όνομαστική), πανταχού (γενική), πανδημεί (δοτική), τήμερον (αιτιατική).
 2) Έκτός άπ' τά έπιρρήματα αυτά υπάρχουν κι αυτά πού προήλθαν από έλλειψεις ύποθετικούς λόγους (όπως έπιρρηματικές έκφράσεις, π.χ. ώσανεί (ώς-αν-ει), ώσπερεί, οίονεί, ώσάν κ.λπ.

ΣΥΝΘΕΣΗ

Κατ' αυτήν ένώνονται μεταξύ τους δύο ή περισσότερες λέξεις γνωστές κι αυτότελείς και δίνουν μία νέα λέξη. Έξωτερικό γνώρισμα τής σύνθεσης είναι ή ένωση των λέξεων μ' ένα τόνο, π.χ. άγρός - φύλαξ, άγροφύλαξ. Οί λέξεις πού ένώνονται μεταξύ τους, για να δώσουν μία νέα λέξη σύνθετη λέγονται συνθετικά και διακρίνονται σε Α' και Β'.

Τό ένα ή και τά δύο συνθετικά μπορεί να είναι σύνθετες λέξεις, όποτε ή λέξη λέγεται πολυσύνθετη.

ΠΡΩΤΟ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Λέξεις πού μπορούν να χρησιμοποιηθούν σάν α' συνθετικό είναι:

α) Κλιτές

- 1) Ούσιαστικά, π.χ. φωτοδότης.
- 2) Έπίθετα, π.χ. κακόβουλος.
- 3) Άντωνυμία, π.χ. όστισδήποτε (όστις-δήποτε).
- 4) Ρήμα, π.χ. λιποστρατία.
- 5) Άριθμητικό, π.χ. δεκάπηχς.

β) Άκλιτες

- 1) Έπίρρημα, π.χ. χαμερπής (χαμαί+έρπω) (=τιποτένιος).
- 2) Πρόθεση, π.χ. φροῦδος (πρόοδος) (=μάταιος, άσταθής).
- 3) Άχώριστα μόρια όπως είναι τά παρακάτω:
 -α. Στερητικό ή άποφατικό ή άρνητικό. Ίσοδυναμεί με τό άνευ ή τό -νή- και δηλώνει στέρηση ή έλλειψη. Προέρχεται άπ' τόν τύπο αναF πού έχει τήν έννοια του άνευ. Παίρνει πάντοτε ψιλή, έκτός άπ' τό Άιδης (α-ιδης = ό μη φαινόμενος. Τό β' συνθετικό είναι άπ' τόν άόρ. β' του όρω, είδον. Τή δασεία τήν πήρε άπ' άναλογία προς τόν ένεστώτα) άλυσις. Μπροστά άπ' τό β γίνεται αμ-, π.χ. βροτός, άμ-βροτος. Μπροστά από λέξη πού αρχίζει από φωνήεν παίρνει ν (γι' άποφυγή χασμοδιάς) και γίνεται αν-, π.χ. άν-αιδής. Μπροστά από λέξεις πού αρχίζουν από F ή σ έμεινε α (χωρίς -ν), π.χ. αFαπτος (=άπροσπέλαστος), αFατος (=άχόρταγος), ασυπνος (=άυπνος). (Το σ έγινε δασεία και μετά τή σύνθεση άποβλήθηκε). Έτσι έχουμε άεθλος-άθλος κ.λπ. Συχνά βρίσκονται δύο τύποι, δηλ. -α και -αν. Οί δεύτεροι -αν πρέπει να είναι μεταγενέστεροι κι όφείλονται σ' άναλογία, π.χ. άοικος και άνοικος κ.λπ. Τό -α αυτό, πέρα άπ' τή στερητική του σημασία, σπάνια, σημαίνει κάτι κακό, δύσκολο κ.λπ. άγαμος, άβουλία, άνυμφος, άπαις, άφιλος. Κατά τό γερμανό φιλόλογο ΚΡΕΤΣΜΕΡ, ό αρχικός τύπος του στερητ. -α ήταν ανα, όπως, π.χ. άνάελπος κ.λπ.

-α. Άθροιστικό. Ίσοδυναμεί με τό έπίρρημα άμα και δηλώνει ένότητα, όμοιότητα. Παίρνει δασεία, έκτός άπ' τίς περιπτώσεις πού στήν ίδια λέξη ύπάρχει κι άλλο δασύ σύμφωνο, όποτε τό -α παίρνει ψιλή από άνομοίωση τής δασείας, π.χ. άδελφός (α+δελφός=μήτρα), άλοχος (α+λέχος=κρεβάτι), άκόλουθος (α+κέλυθος=δρόμος). Ό κανόνας

αὐτός δέν ἰσχύει πάντα γιὰ τὴ λέξη ἄθροος. Κατ' ἀναλογία πρὸς τὸ ἄθροος δασύνονται καὶ τὰ ἄπας, ἀπλοῦς. Ψιλὴ ἐπίσης παίρνει στίς λέξεις ἀτάλαντος (=ἰσοδύναμος, ὁμοιος), ἄπεδος (=πεδινός), ἄκοιτις (=σύζυγος), ἀγάλακτος (=στεῖρος), ἄβρομος (α+βρόμος=θορυβώδης), ἀγανός (α+γάνος=ἥπιος, γλυκός), ἀγάστωρ (α+γαστήρ=συγγενής), ἀβληχρός (=ἀσθενής, ἀπαλός).

-α. Ἐπιτατικό. ἔχει τὴ σημασία τοῦ ἄγαν, λίαν κι ἐπιτείνει τὴν ἔννοια τοῦ σύνθετου, π.χ. ἄ-τενής, ἀχανής, ἀσπερχής (=ὀρμητικός), ἀσκελής (=σκελετωμένος), ἀνάριθμος (=ἀναρίθμητος, ἄπειρος).

-α. Προθεματικό ἢ εὐφωνικό ἢ πλεοναστικό. Δέν ἀλλάζει τὴν ἔννοια τοῦ σύνθετου καὶ μπαίνει συνήθως μπροστὰ ἀπὸ δύο σύμφωνα, π.χ. σπαίρω (=σπαρταρῶ)- ἀσπαίρω κ.λπ.

-α. Ἀρκτικό. (Συναντιέται στὴ νέα ἑλληνική). Μπαίνει στὴν ἀρχὴ τῆς λέξης καὶ σ' ἀντικατάσταση ἄλλου φωνήεντος, π.χ. ἀλαφρός (ἐλαφρός), ἀψηλός (ὕψηλός), ἄντερο (ἔντερο), ἀγγόνι (ἐγγόνι, ἐκγονος), ἀγγίζω (ἐγγίζω) κ.λπ.

ευ-, π.χ. εὐκλεής (=ἔνδοξος), εὐώψ (=ώραϊος) κ.λπ. δυσ-, π.χ. δυσμενής (=ἐχθρός), δυσάλητος (=σκληρόκαρδος) κ.λπ.

Μπροστὰ ἀπ' τὰ συμπλέγματα στ, σθ, σπ, σχ, ἀποβάλλει, ἐξαιτίας ἀπλοποίησης, τὸ -σ, π.χ. δυσ-στροφή, δύστροφος (=δύσκολα τρεφόμενος ἢ ἀνατρεφόμενος).

νη-. Σημαίνει στέρηση. Προέρχεται ἀπ' τὸ νε- κατὰ συγχώνευση μὲ τὰ ε, α, ο, ἀρχικά λέξεων, π.χ. νήπιος (νε-επος), νήλεος (νε-ελεος) (=ἄσπλαχνος), νηνεμία (νε-ανεμος) (=γαλήνη, ἄπνοια), νη-μερτής (=ἀληθής, ἀψευδής). Ἀναλογικά πέρασε καὶ σ' ἄλλες λέξεις πού δέν ἔχουν τὰ παραπάνω ἀρχικά (α,ε,ο), π.χ. νηποινής (νή-ποινή) (=ἀτιμώρητος), νηκηδής (νή-κῆδος) (=ἀμέριμνος), νηπενθής (=ὁ ἀπαλλαγμένος ἀπὸ πένθος), νωδός (νή-όδους) (=χωρὶς δόντια).

ἡμι-. Σημαίνει δυσκολία ἢ κακότητα ἢ μείωση, π.χ. ἡμίθεος, ἡμιτάλαντον (=τό μισό τοῦ ταλάντου).

δα-. Τὸ μόριο αὐτὸ συναντιέται μονάχα στὴ λέξη δάπεδον (=ἔδαφος). Εἶναι ἄλλος τύπος τοῦ γὰ (=γῆ). Ἄλλοι ὅμως ὑποστηρίζουν πὼς προῆλθε ἀπ' τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος δόμος (δέμω).

δα-. Χρησιμεύει σάν ἐπιτατικό μόριο. Ἴσως νὰ προῆλθε ἀπ' τὴ μορφὴ δα τῆς πρόθεσης διὰ, μ' ἀποβολὴ τοῦ j, π.χ. δαψιλής (=ἄφθονος), δάσκιος (=δασώδης, πολύσκιος), δαφινός (δα-φόνος = κόκκινος, δυσμενής).

ζα-. Εἶναι κι αὐτὸ ἐπιτατικό μόριο. Σημασιολογικά ταυτίζεται μὲ τὸ μόριο δα-, π.χ. ζάθεος (=πολύ ἱερός), ζατρεφής (=χοντρός), ζαφλεγής (=γεμάτος φλόγες, ζωηρός), ζάπλουτος (=πολύ πλούσιος).

αρι-. Ἐπιτατικό μόριο, π.χ. ἀριπρεπής (=διαπρεπής, λαμπρός), ἀρίζηλος (=σαφής, ὁλόλαμπρος).

ερι-. Ἐπιτατικό μόριο, π.χ. ἐρίγδουπος (=βροντώδης), ἐρίτιμος (=έντιμότατος), ἐριβῶλαξ (=εὐφορος).

λα-. Ἐπιτατικό μόριο, π.χ. λάμαχος (κύρ. ὄνομα Λάμαχος) (=πρόθυμος σέ μάχη). Ἄλλοι τὸ ἐτυμολογοῦν ἀπ' τὸ λαός+μάχη.

λαι-. Ἐπιτατικό μόριο, π.χ. λαίμαργος (λαι-μάργος=τρελός) (=ἄπληστος στό φαγητό). (Ἄλλοι πιστεύουν πὼς προῆλθε μὲ ἀπλολογία ἀπ' τὸ λαιμόμαργος (λαιμός+μάργος) =ὀρμητικός, ἀχόρταγος, αἰσχρός).

λι-. Ἐπιτατικό μόριο, π.χ. λιπόνηρος (=πολύ πονηρός).

αγα-. Ἐπιτατικό μόριο, π.χ. ἀγακλυτός (=περίφημος)

ε-. Χρησιμοποιεῖται στὴν αὐξησι τῶν ρημάτων. Ἀρχικά ἦταν ἐπίρρημα χρονικὸ καὶ σήμαινε τότε. Τὸ «ε» ὡς συλλαβικὴ αὐξησι ἔμπαινε σ' ὅλα τὰ ρήματα.

Σ' όσα όμως άρχιζαν από φωνήεν συναιρέθηκε μ' αυτό και δημιούργησε τή χρονική αύξηση, πού είναι «η». Όσα όμως ρήματα άρχιζαν από ε, μπροστά στο όποιο ύπήρχε ήμίφωνο j, F ή σ πού χάθηκε, έχουν αύξηση «ε» αντί «η», π.χ. Φελίττω - έφέλιττον - εελιττον - είλιττον, σελκω - εσελκον - εελκον - είλκον, σεπομαι, - εσεπόμην -εεπόμην - είπόμην. Ό κανόνας όμως αυτός έχει και τίς εξαιρέσεις του πού όφειλονται σ' αναλογία, π.χ. Φελπίζω -εΦελπιζον - ήλπιζον αντί είλιπζον. Σημ. Όλα τά παραπάνω σύνθετα πού έχουν σάν πρώτο συνθετικό ένα άχώριστο μόριο χαρακτηρίζονται Σκοτεινά Σύνθετα.

Γενικά, σκοτεινά σύνθετα λέγονται:

- α) Όσα έχουν ως α' συνθετικό ένα άχώριστο μόριο,
 - β) Όσα έχουν ως β' συνθετικό λέξη πού έπαψε νά υπάρχει αυτότελως και
 - γ) όσα φαίνονται σάν μή σύνθετα. Σκοτεινά σύνθετα β' κατηγορίας -δον (δομ. του δόμος), π.χ. ένδον. -βη (βοΰς), π.χ. έκατόμβη. -δε (δεικτικό μόριο), π.χ. όδε. -απος, π.χ. άλλοδαπό.
- Σκοτεινά σύνθετα γ' κατηγορίας: τράπεζα < τετράπεδ-ja < τέτταρες+ποδ-: θέμα του πούς, άριστον (=πρωινό φαγητό) < άρι(=κατά τό πρωί)+έστόν του έδω (=έσθίω): άρι-εδ-τον: άριστον, άμαξα < άμα+άξων του άγω κ.λπ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Λέξεις πού μπορούν νά χρησιμοποιηθοϋν σά β' συνθετικό είναι:

- α) Κλιτές
 - 1) Οϋσιαστικά, π.χ. ύπ-ακοή
 - 2) Επίθετα, π.χ. άφίλος
 - 3) Ρήμα, π.χ. συρ-ράπτω
 - 4) Άντωνυμία, π.χ. ύπάλληλος
 - β) Άκλιτες (Μένουν άμετάβλητες)
 - 1) Έπίρρ., π.χ. ύπο-κάτω
 - 2) Μόρια -δον (ένδον) κ.λπ. (Σκοτεινά σύνθετα)
 - 3) Άριθμητ., π.χ. έπτακισχίλιοι, δωδέκα κ.λπ.
- Τί συμβαίνει κατά τή σύνθεση

Κατά τή σύνθεση τά δυό συνθετικά άλλοτε μένουν αναλλοίωτα, όπως δηλ. ήταν πριν άπ' τή σύνθεση, κι άλλοτε αλλοιώνονται, κυρίως στο σημείο σύνθεσης.

Όνόματα άφηρημένης έννοιας μόνον όταν συντίθενται μέ πρόθεση μένουν αναλλοίωτα, ένω μ' όποιαδήποτε άλλη λέξη αλλοιώνονται, π.χ. δικη-καταδίκη αλλά αδικία, βουλή-συμβουλή αλλά άβουλία κ.λπ.

Οί αλλοιώσεις συμβαίνουν άλλοτε στο α' κι άλλοτε στο β' συνθετικό.

Πρώτο συνθετικό

1) Όταν τό α' συνθετικό είναι όνομα β' κλίσ. και τό β' συνθετ. άρχίζει από σύμφωνο, τότε τό α' συνθετ. μένει αναλλοίωτο, π.χ. λογο-γράφος. Τό φαινόμενο εκτείνεται και σε περιπτώσεις πού τό α' συνθετ. δέν είναι β' κλίσ., αλλά α' ή γ', π.χ. άγορα-νόμος, σκιαμαχώ.

Έξαιρούνται οί λέξεις λαός και ναός πού ως α' συνθετ. μεταβάλλουν τό ο σε ω, π.χ. λεωφορείον, νεωκόρος (ίσως σχηματίζονται κατ' αναλογία προς τά άπτικόκλιτα β' κλίσ.).

2) Όταν όμως τό α' συνθετ. λήγει, σε -α, -ο, -ε και τό β' συνθετ. άρχίζει από φωνήεν, τότε γίνεται συνείρεση, π.χ. φιλο-ανθρωπος, φιλάνθρωπος, άλλα-άλλων, άλλήλων κ.λπ.

3) Πολλά σύνθετα στο σημείο σύνθεσης έχουν -ο-, άν και το α' συνθετ. δέ λήγει σε ο, δηλ. δέν είναι β' κλίσ. π.χ. ήμέρα-δρόμος, ήμεροδρόμος, σπέρμα-λόγος, σπερμολόγος, νίκη-μάχη, νικόμαχος κ.λπ. Τό φαινόμενο αυτό συμβαίνει κατ' αναλογία προς τήν περίπτωση (1) των -ο.

4) Άντίθετα, υπάρχουν σύνθετα πού στο σημείο σύνθεσης αντί -ο- (όπως θά 'πρεπε) έχουν -η (-α), π.χ. θάλαμος-πέλω, θαλαμηπό-λος. Αυτό συμβαίνει, γιατί τά Α' συνθετικά έχουν δυό τύπους -ο και -η, θάλαμος-η. Κατ' αναλογία έπερσε κι εκεί πού δέν έχουν δυό τύπους, π.χ. θανατηφόρος, λαμπαδηδρομία κ.λπ.

5) α) Όταν τό α' συνθετ. είναι ρηματικό θέμα και τό β' συνθετ. άρχίζει από σύμφωνο, στο σημείο σύνθεσης έχουμε -ε ή -σι, ή -ο ή -ι, π.χ. αρχέκακος, φερέγγυος, έλκεσίτεπλος (=αυτός πού έχει

- μακρόσυρτο πέπλο), Στησίχορος, Τεισιφώνη.
 β) Όταν όμως τό β' συνθετ. αρχίζει από φωνήεν, τό α' συνθετ. μένει αμετάβλητο ή αποβάλλει τό τελικό φωνήεν τοῦ θέματος, π.χ. ἐχέγγυος, φθινόπωρον, πειθαρχῶ, ρίψασπις κ.λπ.
 6) Όταν τό α' συνθετ. εἶναι ἀριθμητικό (βλέπε σύνθεση ἀριθμητικών).
 7) Τό ἐπίθ. καλός ὡς α' συνθετ. γίνεται καλλι-, π.χ. καλλίφωνος, καλλιθέα.
 8) Τό οὐσιαστικό ὕδωρ ὡς α' συνθετ. γίνεται ὕδρο- ἢ ὕδ, π.χ. ὕδροφόρος, ὕδρορροή, ὕδατοστεγής (=ἀδιαπέραστος ἀπό νερό).
 9) Τό ἐπίρρημα ὁμοῦ ὡς α' συνθετ. γίνεται ὁμο- (προερχόμενο ἀπ' τό ὁμός = ἕνας καί ὁ αὐτός), π.χ. ὁμότιμος, ὁμοειδής.
 10) Ἡ λέξη γῆ σάν α' συνθετ. μένει ἀναλλοίωτη, π.χ. γήλοφος, γηγενής, γήπεδον. Ἐξαιροῦνται:
 α) Τά: γεωτηρία, γεωδαισία, γεωμέτρης, γεωργός, γεώμηλα, γεωρύχος, γεωτρυσία, γαιωδαισία, γεωπόνος, γεωπονία (ἴσως ἀπ' τή γεν. πληθ. γεῶν μέ ἀποκοπή τοῦ -ν). β) Τά σύνθετα μέ α' συνθετ. τό ὁμηρικό γαῖα, π.χ. γαιοτρεφής.
 11) Τό τελικό ν τῶν πάλιν καί πᾶν ἀφομοιώνεται μέ τό λ ἢ μ (ἀρχικά) τοῦ β' συνθετ. π.χ. παλιλλογία, παμμέγας. Μπροστά ἀπ' τά κ, γ, χ γίνεται γ, π.χ. παγκόσμιος. Μπροστά ἀπ' τά π, β, φ γίνεται μ, π.χ. παλίμβολος (=ἄστατος, ὑπουργός), παλίμπαις (=πάλι παιδί).
 12) Όταν τό α' συνθετ. εἶναι πρόθεση ἢ ἐπίρρημα, μένει ἀναλλοίωτο, π.χ. διανομή. Συμβαίνουν μόνο φωνητικές ἀλλοιώσεις κατά περίπτωσι: συναίρεσις, ἀφομοίωσις, ἐκθλιψις.
Οἱ προθέσεις σὺν καί ἐν σάν πρῶτα συνθετικά
 1) Τό -ν μπροστά ἀπ' τά π, β, φ καί τό ψ γίνεται μ, π.χ. συμπίπτω, συμβάλλω, ἐμφασίς, συμψήφισις.
 2) Τό -ν μπροστά ἀπ' τά τ, δ, θ μένει ἀναλλοίωτο π.χ. ἐντρίβω.
 3) Τό -ν μπροστά ἀπ' τά κ, γ, χ καί τό ξ τοῦ β' συνθετ. γίνεται γ, π.χ. ἐγκύπτω, συγγενής, συγχωρῶ.
 4) Τό -ν μπροστά ἀπ' τά λ, μ, ρ ἀφομοιώνεται π.χ. συλλήπτωρ (=βοηθός, συνεργός), συμμαθητής, συρροή. Μπροστά ἀπ' τό ρ δέν ἀφομοιώνεται πάντα, π.χ. ἐνριζός.
 5) Τό -ν μπροστά ἀπ' τήν πρόθεσις σὺν

- ἀφομοιώνεται πρὸς τό σ τοῦ β' συνθετ., ὅταν αὐτό δέν συνοδεύεται ἀπ' ἄλλο σύμφωνο, π.χ. σύσσωμος. Ἀποβάλλεται, ὅταν τό σ τοῦ β' συνθετικοῦ συνοδεύεται ἀπ' ἄλλο σύμφωνο, π.χ. συστρατεία, σύζυγος.
 6) Τό -ν τῆς πρόθεσις ἐν πρό τοῦ σ ἢ ζ τοῦ β' συνθετ. δέν ἀφομοιώνεται, π.χ. ἐνσάρκωσις, ἐνζυμος κ.λπ.

Δεύτερο συνθετικό

α) Μένει ἀναλλοίωτο

- 1) Όταν εἶναι ἐπίθετο, π.χ. ἄ-γνωστος, πολυ-ποίκιλος κ.λπ.
 2) Όταν εἶναι οὐσιαστικό καί μέ τό α' συνθετ. (ἀνεξάρτητα τί εἶναι αὐτό) δίνουν σύνθετο οὐσιαστικό, π.χ. ἄρμα-ἄμαξα, ἄρμάμαξα κ.λπ. Ἐξαιροῦνται μερικά οὐσιαστικά πού ἀλλοιώνονται ὡς πρὸς τίς καταλήξεις, μετασχηματίζοντας αὐτές σέ -ον ἢ -ιον, π.χ. πρό-θύρα, πρόθυρον, ἡμισυ-ὀβολός (μέ ἔκτασι τοῦ ἀρχικοῦ -ο σέ ω) ἡμιωβόλιον κ.λπ.
 3) Όταν εἶναι ρῆμα τό β' συνθετ. καί τό α' πρόθεσις, π.χ. συγγράφω, ἐξεργάζομαι.
 4) Όταν εἶναι ὄνομα ἀφηρημένης ἔννοιας καί τό α' συνθετ. πρόθεσις, π.χ. βουλή, συμβουλή κ.λπ.
 5) Όταν εἶναι λέξη ἄκλιτη, π.χ. ἐκ-παλαι, ὑπερ-άνω κ.λπ.
 6) Όταν εἶναι οὐσιαστ. καί μέ τό πρῶτο συνθετ. δίνουν ἐπί-θετο, π.χ. εὐδαίμων.

β) Ἀλλοιώνεται

- 1) Όταν ἀρχίζει ἀπ' τά φωνήεντα ο, ε, α (ει), τά ὁποῖα ἐνώνονται μέ τό τελικό τοῦ α' συνθετ. καί δίνουν -ω ἢ -η, π.χ. νη-ονυμος, νώνυμος, ὑπό-ὄρος, ὑπῶρεια, ὑπό-ἐρέσσω, ὑπηρετής, ὀρκώματος κ.λπ.
 2) Τό φαινόμενο τῆς ἔκτασις τοῦ ἀρχικοῦ φωνήεντος τοῦ β' συνθετ. ἀναλογικά πέρασε καί σέ περιπτώσεις πού δέ δικαιολογεῖται ἱστορικά, γιατί τό πρῶτο συνθετ. ἢ δέν λήγει σέ φωνήεν ἢ λήγει σέ φωνήεν πού συναίρεται, π.χ. δυσώνυμος (=μισητός, καταραμένος), ὑπερήνωρ (=περήφανος), ἀνήκεστος (=ἀθεράπευτος), διῶρυξ κ.λπ.
 Ἐξαιρέσεις : α) Τά οὐσιαστικά ὄλεθρος καί ὄροφος, ἂν ἢ τελευταία συλλαβή τοῦ α' συνθετ. εἶναι

από τή φύση ή τή θέση της μακρά, δέ μεταβάλλουν τό ἀρχικό -ο- σέ -ω, ἀλλά τό διατηροῦν, π.χ. ψυχή- ὄλεθρος - ψυχόλεθρος, ὑπόροφος.

β) Ἐπίσης ὅσα β' συνθετ. λήγουν σέ -σις, -ξις, -η, -μα, -της, -τος διατηροῦν τό ἀρχικό -ο- κατά τή σύνθεσιν, π.χ. διόρυξις, διόρυγμα κ.λπ.

3) Ὄταν εἶναι οὐσιαστικό καί μέ τό πρῶτο συνθετ. δίνει ἐπίθετο, τότε τό νέο σύνθετο ἔχει καταλήξεις: -ος, -ιος, -ης, -ων, π.χ. σπονδή, ὁμόσπονδος, τέλος, ἀτελής, θάλασσα, παραθαλάσσιος, κτήμα, ἀκτήμων κ.λπ.

4) Ὄταν τό β' συνθετ. ἀρχίζει ἀπό -ρ καί τό α' συνθετ. λήγει σέ βραχύ φωνήεν, τό ρ διπλασιάζεται, π.χ. ἄρρωστος, κατάρρευσις, ἐπίρρημα, ἄρρητος κ.λπ.

5) Τά ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, γαστήρ, ὡς β' συνθετ. δίνουν ἐπίθετα σέ -ωρ, π.χ. ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, προγαστῶρ.

Μέ πρῶτο συνθετ. τή λέξη ὁμός δίνουν ἐπίθετα -ιος, π.χ. ὁμομήτριος, ὁμοπάτριος, ὁμογάστριος (καί ὑπογάστριον ἀναλογικά).

6) Τό οὐσιαστικό γῆ ὡς β' συνθετ. δίνει κατάληξη σέ -γεως, -γαιος, ἢ -γειος, π.χ. εὐγεως (=αὐτός πού ἔχει εὐφορία γῆ), μεσόγαιος, ἀνώγειον κ.λπ.

7) Ἡ λέξη νῆσος ὡς β' συνθετ. σέ σύνθεσιν μέ τριτόκλιτα διπλασιάζει τό ἀρχικό -ν, π.χ. Πελοπόννησος. Ἀλλά ἐλαφόνησος, μακρόνησος, γιατί τά ἔλαφος καί μακρά δέν εἶναι τριτόκλιτα.

8) Οἱ λέξεις χρέος, κρέας, κέρας ὡς β' συνθετ. μετατρέπουν τίς καταλήξεις σέ -ως, π.χ. ἀξιόχρεως (=ἀξιόλογος, ἀξιόπιστος), γλυκύκρεως (=αὐτός πού ἔχει γλυκό κρέας), λιπόκρεως (=ἀδύνατος), ρινόκρεως κ.λπ.

9) Ἡ λέξη ἀγορά ὡς β' συνθετ. γίνεται -ηγυρις, π.χ. πανηγυρις, ὁμήγυρις.

10) Ὄταν εἶναι ρηματικό θέμα πού μαζί μέ τό α' συνθετ. δίνουν οὐσιαστ. ἢ ἐπίθ., τότε τό ρηματικό θέμα παίρνει καταλήξεις -ε, -ης -ος, -της, -τωρ, π.χ. ἀγνώς (=ἀνεξακρίβωτος, ἀφανής), ἀβλαβής, ζωγράφος, συλλήπτωρ (=συνεργός), ἀμύντωρ (=βοηθός).

Σύνθεση ρημάτων

Τά ρήματα στή σύνθεσή τους παρουσιάζουν μία ἰδιαιτερότητα.

α) Συντίθενται πάντοτε μόνο μέ προθέσεις ὡς α' συνθετικό, π.χ. ἀποπέμπω.

Ὁ κανόνας ἔχει ὀρισμένες ἐξαιρέσεις μέ βάση τίς ὁποῖες σχηματίζονται τά λεγόμενα νεῖβα κακοσύνθετα, π.χ. κακοποιῶ κ.λπ.

β) Ὄταν συντίθενται μ' ὁποιοδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ λόγου, λέγονται παρασύνθετα, γιατί στήν πραγματικότητα δέν εἶναι σύνθετα ἀλλά παράγωγα σύνθετων ὀνομάτων πού δηλώνουν τό πρόσωπο πού ἐνεργεῖ, π.χ. στρατηγός (ἀπ' τό στρατόν ἄγω), ἀλλά στρατηγέω -ῶ. Αὐτά συνήθως λήγουν σέ -εω (χρυσός κανόνας τοῦ SCALIGER), πού πρῶτος παρατήρησε τό φαινόμενο. Ὑπάρχουν ὅμως καί παρασύνθετα πού λήγουν σέ -αζω, -ίζω, -εὖω, -αῖνω, π.χ. ἀτιμάζω < ἄτιμος < α στερητ. + τιμή, ἀφανίζω < ἀφανής < α στερητ. φαίνομαι, ὑποπτέω < ὑποπτος < ὑπό + ὀπτός τοῦ ὀρώ, δυσχεραίνω < δυσχερής < δυς + χεῖρ.

Τά παρασύνθετα παίρνουν συνήθως ἐξωτερική αὔξησιν, π.χ. τιμῶν - ἐτιμῶρον, ναυπηγῶ - ἐναυπήγουν κ.λπ.

Σύνθεση ἀριθμητικῶν

Τ' ἀριθμητικά μπαίνουν συνήθως ὡς α' συνθετ. καί σπαν. ὡς β', π.χ. τρίτους, τετράπηχυς, ἀλλά δύο-δέκα, δώδεκα, ἑκατόν - μύριον κ.λπ.

Κατά τή σύνθεσιν παρουσιάζουν τά ἑξῆς.

1) Τά τέσσερα πρῶτα κλιτά ἀπόλυτα (εἷς, δύο, τρία, τέσσερα) παίρνουν ἀντίστοιχα τίς μορφές μονό - δι - τρι - τετρα- , π.χ. μονοετής, δίπους, τρίμηνον, τετράμηνον.

2) Ἀναλογικά πρὸς αὐτά πού λήγουν σέ -α (ἑπτά, ἐννέα, δέκα) τό -α πέρασε κατά τή σύνθεσιν καί σ' ἄλλα πού δέ λήγουν σε -α, ἐπταετής, δεκάδραχμον, ἀλλά ἑξαετής, πεντάδραχμον.

3) Ἡ λέξη δυάς (καί τά παράγωγά της) κατά τή σύνθεσιν (εἶτε ὡς α' εἶτε ὡς β' συνθετ.) διατηρεῖ το -υ- δυαδικός, συνδυάζω, συνδυασμός.

Παράξενα σύνθετα

1) Παρασύνθετα. Ὅπως ὑπάρχουν παρασύνθετα ρήματα, ἔτσι ἔχουμε κι οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα παρασύνθετα, π.χ. εὐδαίμων - εὐδαιμονικός, εὐτυχής-εὐτυχία, ἀναρχος-ἀναρχία κ.λπ.

2) Νόθα σύνθετα. Είναι όσα προέρχονται απ' την ένωση δύο άκέραιων τύπων λέξεων και θεμάτων, π.χ. νεα-πολις, ώραio-καστρον.

3) Σύνθετα που δέ φαίνονται σύνθετα.

Τό φαινόμενο έχει σχέση με την άπλολογία, π.χ. τράπεζα απ' τό τε-τραπед-ja, τετράπεζα, άμφορεύς απ' τό άμφι-φορεύς, άποινα απ' τό άπόποινα, κελαινεφής < κελαινο-νεφής, ένι < ένεστι, ήμέδιμνος < ήμι-μέδιμνος, αίμόφυρτος < αίματο-φυρτος, παστάς < παραστάς, άνέκαθεν < άν-εκάς < άνω+έκάς, Πλεισθένης < Πλειστοσθένης, ώλέ-κρανον < ώλενόκρανον, ξύλοχος < ξυλόλοχος (=δασώδης περιοχή), άντιτα < άντί-τιτα (=έργα έκδικητικά), άνεξίκακος (άνέχομαι-κακόν), τέτραχμον < τετράδραχμον.

4) Πτωτικά σύνθετα. Αύτών τό α' συνθετ. μπαίνει σέ πτώση που άρμόζει προς τό β' συνθετ. π.χ. όδοιπόρος, Διόσκουρος, όρεσίτροφος, νουνεχής, φωσφόρος.

5) Αριθμητικά. Πέντε-καί-δέκα, έκκαίδεκα (έξ καί δέκα) κ.λπ.

Σημασία καί διαίρεση σύνθετων

Η σημασία των σύνθετων προσδιορίζεται κυρίως απ' τή σημασία των συνθετικών κι άνάλογα προς τή λογική σχέση που έχουν μεταξύ τους. Καμιά φορά ή σημασία του σύνθετου προσδιορίζεται κι απ' τή θέση του τόνου.

Τά σύνθετα, άνάλογα προς τή σημασία τους, χωρίζονται στίς έξης κατηγορίες.

α) Συζευκτικά ή παρατακτικά

β) Υποτακτικά

γ) Έπαναληπτικά

α) Συζευκτικά ή Παρατακτικά

Τά συνθετικά τους μπαίνουν τό ένα κοντά στο άλλο. Οί δύο λέξεις είναι άυτοτελείς μεταξύ τους νοηματικά. Αύτά άνάλογα με τήν ειδική σημασία τους είναι:

1) Όσα φανερώνουν δυό πράγματα που στή ζωή παρουσιάζονται μαζί, π.χ. νυχθημερόν, ένδεκα κ.λπ.
2) Όσα φανερώνουν πρόσωπο ή πράγμα που κλείνει μέσα του ιδιότητες δυό προσώπων ή πραγμάτων, π.χ. ιατρόμαντις, άνδρόγυνος (=θηλυπρεπής),

έρμαφρόδιτος (=άρσενικοθήλυκος).

3) Υπάρχουν σύνθετα ρήματα παρατακτικά που φανερώνουν διπλή ενέργεια ή πάθος, π.χ. αύξομειώ κ.λπ.

β) Υποτακτικά

Τά συνθετικά τους δέν είναι άυτοτελείς λέξεις, αλλά τό ένα ύποτελές στο άλλο. Διακρίνονται άνάλογα με τήν ειδική σημασία τους σέ:

1) Άντικειμενικά. Τό ένα συνθετ. είναι άντικείμενο του άλλου. Απ' τά δυό συνθετ. τό ένα θά είναι ρήμα ή ρηματικό θέμα, π.χ. δεισιδαίμων.

2) Προσδιοριστικά. Τό ένα συνθετ., κυρίως τό α', έχει θέση έπιθετικού προσδιορισμού ή έπιρρηματικού καί τό προσδιοριζόμενο πληρέστερα είναι τό β' συνθετ., π.χ. στρατόπεδον. Αρχικά τό προσδιοριζόμενο είχε θέση α' συνθετ., π.χ. ώκύπτερος.

3) Κτητικά. Φανερώνουν ιδιότητα ή κατάσταση κάποιου. Μέσα του τό σύνθετο έχει τήν έννοια τής κτήσης. Λογικά αποδίδονται με τή μη. έχων κι άναλυμένα τά δυό συνθετ., απ' τά όποια τό ένα έχει θέση έπιθετ. προσδιορισμού του β'. Ός προς αυτό μοιάζουν προς τά προσδιοριστικά, π.χ. γλαυκώπις (=αυτή που έχει άστραφτερά μάτια). Κτητικά σύνθετα είναι καί μερικά απ' αυτά που έχουν α' συνθετ. τό μόριο δυσ- ή τό στερητ. α, π.χ. άπαις, δύσνους.

Σημασία σύνθετων με α' συνθετ. πρόθεση (έμπρόθετα)

1) Η πρόθεση κρατάει την αρχική έπιρρηματική σημασία της, π.χ. άμφιθέατρον, άποικος.

2) Τό β' συνθετ. έξαρτιέται απ' τό α' (τήν πρόθεση), π.χ. έντιμος (ό έν τιμή), παράφρων.

Σέ μερικά σύνθετα τό α' συνθετ. πήρε όλο τό έννοιολογικό βάρος, π.χ. καλοκάγαθος-καλός κ.λπ. Σημασία σύνθετων με βάση τόν τόνο

1) Τά -ος με β' συνθετ. ρημ. θέμα, άν έχουν τόν τόνο στο β' συνθετ., είναι ένεργητικά, π.χ. πατροκτόνος (=ό κτείνων τόν πατέρα). Αν ό τόνος βρίσκεται στο α' συνθετ., τότε έχουν παθητική σημασία, π.χ. θηρότροφος (=ό τρεφόμενος με θηρία). Τά σύνθετα με β' συνθετ. ρηματ. έπίθ. -τος, όταν

τονίζονται στή λήγουσα, σημαίνουν τό δυνατό,
π.χ. διαλυτός, αίρετός. Όταν ανεβάζουν τόν τόνο,
έχουν σημασία μη παθητ. πρκ. τοῦ αντίστοιχου
ρήματος, π.χ. εξαίρετος (=αὐτός πού έχει διαλεχτεί).

*Έξαιροῦνται καί εἶναι ἐνεργητικά παρά τόν
παραπάνω κανόνα*

1) Όσα λήγουν σέ -οχος (έχω), -άρχος (ἄρχω)
-συλος (συλάω) -πορθος (πέρθω), π.χ. ήνιοχος,
ἵππαρχος, ιερόσυλος, πολίπορθος. Οί λέξεις
ραβδοῦχος, λεμβοῦχος, ὀζυγονοῦχος, πανοῦργος,
κακοῦργος προέρχονται ἀπό συναίρεση.
2) Όσα ἀπ' τά -ος ἔχουν α' συνθετ. πρόθεση ή ἐπίρρ.
εὖ ή τά ἀχώριστα μόρια -α καί -δυσ-, π.χ. πρόμαχος,
εὐφορος, δύστροπος.

Τονισμός σύνθετων

Τά σύνθετα βασικά ἔχουν τήν τάση ν' ανεβάζουν
τόν (μοναδικό) τόνο τους ὅσο γίνεται μακρύτερα
ἀπ' τή λήγουσα καί μάλιστα στό α' συνθετικό τους,
ἔστω κι ἂν ὁ τόνος ἀνήκε στό β'. Όπωςδήποτε ὁμως
δέν παραβιάζεται ὁ νόμος τῆς τρισυλλαβίας.
Δηλ. ὁ τόνος, ὅσο κι ἂν ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' τή
λήγουσα, δέν ξεπερνᾷ τήν προπαραλήγουσα
τοῦ σύνθετου, π.χ. κεραυνόπληκτος.

Ό κανόνας τοῦ τονισμοῦ ἔχει καί τίς ἐξαιρέσεις του.

Έτσι ἔχουμε:

α) Σύνθετα ὀξύτονα. Διατηροῦν δηλ. τόν τόνο
στό β' συνθετ. οὐσιαστικό πού δηλώνει:

1) Δράστη: -της, -εως, -ων, -τηρ, π.χ. συνδρομητής,
ἀρχιερεύς, φιλομακεδών, ποδονιπτήρ.

2) Δράση: -η, -μος, π.χ. προσβολή, ἐπισιτισμός.

3) Ἀφηρημένη ἔννοια: -ις, π.χ. καταιγίς.

4) Τόπο: -ειον, π.χ. νεκρομαντεῖον.

β) Ἐπίσης ὅσα ἔχουν β' συνθετ. ρηματ. ἐπίθ.

(βλέπε παραπάνω).

γ) Ἐπίθετα -ικος, -ισκος, -ης, -αιος, -πλοος, -ας,
π.χ. συμβουλευτικός, ἀνταγωνιστικός, ἐπεικής,
ἡμιμναῖος, παράπλοος (=αὐτός πού πλέει κοντά),
ἐπεικής, ἀνταγωνιστικός κ.λπ.

δ) Ἀπ' τά -ος σύνθετα, ὅσα ἔχουν μακρά
παραλήγουσα τοῦ α' συνθετ. κι ἐνεργητική σημασία
εἶναι παροξύτονα, π.χ. λαιμητόμος, πλουτοφόρος.

Ἄλφα

Ἄβατος (=ἀπάτητος). Ἀπό τό α στερητ. + βαίνω, δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βαίνω.

Ἀβελτερία (=άνοησία, ἀπλοϊκότητα). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀβέλτερος (α + βέλτερος = μηδαμινός, ἀνόητος, βλάκας).

Ἀβίωτος (=ἀφόρητος, ἀνυπόφορος). Ἀπό τό α στερητ. + βιωτός, τοῦ βιώω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βιώω-ῶ.

Ἄβουλος (=ἀσύνετος, ἀσυλλόγιστος, ἀπερίσκεπτος, στόν Πλάτωνα αὐτός πού δέ θέλει). Ἀπό τό α στερητ. + βουλή, ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ἀβουλέω-ῶ (=δέ θέλω, ἐναντιοῦμαι), ἀβούλητος (=ἀκούσιος, ἀσύμφωνος πρὸς τήν ἐπιθυμία κάποιου, δυσάρεστος), ἀβουλήτως (=ἀκουσίως), ἀβουλία (=ἀπερισκεψία), ἀβούλημα (=αὐτό πού ἔχει γίνει ἀπερίσκεπτα).

Ἀβροδιαυτος (=αὐτός πού ζεῖ μέ πολυτέλεια). Ἀπό τό ἄβρός (=κομψός, λεπτός, τρυφερός) + διαυτα (=τρόπος ζωῆς). Ἀβροδιαυτα (=πολυδάπανη ζωή), ἀβροδιαυτάομαι-ῶμαι (=ζῶ μέ πολυτέλεια).

Ἄβρός (ἐπίχαρις, κομψός, ὡραίος, λεπτός, τρυφερός, μαλακός). Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξης εἶναι ἀβέβαιη, ἴσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τή λέξη ἦβη. Ἀπό τό ἄβρός παράγονται οἱ λέξεις: ἀβρότης (=λαμπρότητα), ἀβρύνω (δές παρακάτω).

Ἄβροτος (=ἀθάνατος). Ἀπό τό α στερητ. + βροτός.

Τό βροτός ἀπ' τό βιβρώσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀβρύνω (=κάνω κάποιον μαλακό, μεταχειρίζομαι κάποιον μέ λεπτότητα, ἐξαπατῶ κάποιον μέ λεπτοῦς τρόπους, καλλωπίζω). Τό μέσο ἀβρύνομαι (=ζῶ μέ ἀβρότητα, περηφανεύομαι). Τό ρῆμα παράγεται ἀπό τό ἐπίθ. ἄβρός μέ κατάληξη -ύνω, σάν τά ρήμ. πού σχηματίζονται ἀπό ἐπίθ. σέ -ύς (π.χ. ὀξύς-ὀξύων) καί με τό πρόσφυμα j > ἀβρυν- jω, τό j γίνεται μέ ἀφομοίωση ν ἀβρύννω μέ ἀποβολή τοῦ ἑνός ν καί ἀντέκταση ἀβρύνω. Παράγωγα τοῦ ἀβρύνω εἶναι τό ἀβρυντής-οῦ (=θηλυπρεπής) καί ἀβρυντικός.

Ἄβυσσος (=αὐτός πού δέν ἔχει βυθό, ἀμέτρητος, ἀνεξιχνίαστος). Ἀπό τό α στερητ. + βυσσός (=ἀρχαιότερος τύπος τοῦ βυθός, ὁ πυθμένος τῆς θάλασσας).

Ἀγαθοεργός (=αὐτός πού πράττει τό ἀγαθό). Σύνθετη λέξη ἀπό τό ἐπίθ. ἀγαθός + ἔργον.

Ἀγαθός (=καλός, ἀνδρεῖος, ἄξιος). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Ἀγάλλω (=μεγαλύνω, τιμῶ, στολίζω). Ἴσως προήλθε ἀπό τό ἐπίθ. ἀγαλός (=στιλπνός, ὡραίος) μέ μετάθεση φθόγγου-ἀγαλός μέ τό πρόσφυμα j → ἀγάλ-j-ω καί ἀφομοίωση τοῦ j σέ λ → ἀγάλλω. Ἴσως ἀκόμη παράγεται ἀπό τό ρημ. ἀγάω-ῶ.

(=τιμῶ), ἢ ἀπό τό ἄγω, ἢ ἀπό τό ἄγαν (=πολύ). Ἀπό τό ἀγάλλω παράγονται οἱ λέξεις: ἄγαλμα, ἀγαλματίας (=ὁμορφος σάν ἄγαλμα), ἀγαλμάτιον (ὑποκορ. του ἄγαλμα), ἀγαλματοποιός, ἀγαλματοποιία, ἀγαλματουργός, ἀγαλματουργία, ἀγαλματώ (=μεταμορφώνω σέ ἄγαλμα), ἀγαλμοειδής (=ῥαίος σάν ἄγαλμα)

Ἄγαλμα (=καθετί πού προκαλεῖ εὐχαρίστηση, ὁμοίωμα θεοῦ, ἀνδριάς). Ἀπό τό ρῆμα ἀγάλλω.

Ἄγαμαι (=θαυμάζω, παραξενεύομαι καί γιά κακή σην. = ὀργίζομαι γιά κάτι). Ἀπό ρίζα γα- μέ τό πρόθεμα α καί κατάλ. -μαι → ἄ-γα-μαι. Ἔχει ἴδια ρίζα μέ τό οὐς. ἄγη (=θαυμασμός, ἐκπληξη, κακία, μίσος) καί το ἐπίρρ. ἄγαν. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγαστός (=ἄξιος θαυμασμοῦ), ἀξιάγαστος (ἀξι-οθαύμαστος), ἀγασμα (=ἀντικείμενο λατρείας), τό ἐπίρρημα ἀγαμένως (=μέ θαυμασμό), ἀγαυός (=εὐγενής). [λατιν. gaudeo].

Ἄγαν (=πάρα πολύ). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ρῆμα ἄγαμαι καί οὐς. ἄγη. Ἴσως σχηματίζεται μέ τή ρίζα ἀγ τοῦ ἄγω.

Ἀγανακτέω-ῶ (=νιώθω δυνατό ἐρεθισμό, ὀργίζομαι, ἀγανακτῶ). Ἡ πιό πιθανή ἐτυμολογία του ἀπό τό ἄγαν + ἐνεγκεῖν (ἀόρ. β' τοῦ φέρω). Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγανάκτησις-εως (δυσαρέστηση), ἀγανακτητικός (=πού εὐκολα δυσαρεστεῖται, εὐερέθιστος), ἀγανακτητός (=ἐνοχλητικός), ἀγανακτῆτον, ἀγανακτικός, ἀγανακτικῶς.

Ἀγαπάω-ῶ (=μεταχειρίζομαι μέ στοργή, ἐπιθυμῶ). Ἴσως ἀπό τό ἄγαν καί τή ρίζα πα (=λαμβάνω, φυλάττω). Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγάπη, ἀγάπημα, ἀγαπήνωρ (=ἀνδρεῖος), ἀγάπησις, ἀγαπησμός, ἀγαπητέος, ἀγαπητικός, αγαπητός, ἀγαπητῶς.

Ἀγαστός (=θαυμαστός). Ἀπό τό ρῆμα ἄγαμαι. Δές στό ἄγαμαι γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀγάστωρ (=αὐτός που γεννήθηκε ἀπ' τήν ἴδια κοιλιά, συγγενής). Ἀπό τό α ἀθροιστικό + γαστήρ.

Ἀγγέλλω (=φέρνω παραγγελία, ἀναγγέλλω, ἀνακοινώνω κάτι). Ἀπ' τό οὐς. ἄγγελος, λέξη συγγενική μέ τήν περσική ἄγγαρος (=ἔφιππος ταχυδρόμος). Μέ τήν προσθήκη τοῦ j στό ἄγγελος ἔχουμε τό ἀγγέλ-j-ω καί μέ ἀφομοίωση τοῦ j σέ λ τό ἀγγέλλω. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγγελία, ἀγγελιαφόρος, ἄγγελμα (=μήνυμα), ἀγγελτήρ, ἀγγελτικός, αὐτεπάγγελτος (=αὐτός πού κάνει κάτι αὐθόρμητα), ἐξαγγελτος (=φανερός), κατάγγελ-

τος (=προδομένος), αὐτεπαγγέλτως (=μέ τή θέλησή του), εὐαγγέλιον (=καλή εἰδηση).

Ἀγείρω (=συγκεντρώνω). Ἀπ' τή ρίζα γερ- μέ τό ἀθροιστικό α καί τό πρόσφυμα j ἔχουμε τό ἄ-γέρ-j-ω καί μέ ἀφομοίωση τοῦ j σέ ρ τό ἀγέρρω, μέ τήν ἀποβολή δέ τοῦ ἑνός ρ καί ἀντέκταση ἔχουμε τό ἀγέρω → ἀγείρω. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγορά (=συνάθροιση, κυρίως τοῦ λαοῦ), ἀγύρτης (=ἐρρεὺς τῆς Κυβέλης πού ζητιάνευε, ζητιάνος, ἀπατεώνας), ἀγυρτικός (=ἀλήτης), ἀγερσις, πανήγυρις (ἀπό τό ποιητ. ἀγυρίς), ἀγερμός (=συγκέντρωση χρημάτων γιά τήν ὑπηρεσία τῶν θεῶν), συναγερμός, μητραγύρτης, ὁμήγυρις, ἀγρέτης, πυλαγώρας.

Ἀγέλας (=αὐτή πού ἀνήκει στήν ἀγέλη). Ἀπ' τό ἀγέλη (=κοπάδι) πού παράγεται ἀπό τό ρῆμα ἄγω. Πιά περισσότερα παράγωγα δές στό ἄγω.

Ἀγέλη (=κοπάδι). Ἀπό τό ρῆμα ἄγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἄγω.

Ἀγένειος (=αὐτός πού δέν ἔχει γένι). Ἀπό τό α στερητ. + γένειον.

Ἀγενής (=αὐτός πού δέ γεννήθηκε, αὐτός πού κατὰται ἀπό ἄσμη οἰκογένεια, ταπεινός, τιποτένιος). Ἀπό τό α στερητ. + γένος, τοῦ γίγνομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό γίγνομαι.

Ἀγέρωχος (=μεγαλοπρεπής, μέ κακή σημασία ὑπερήφανος, ὑπεροπτικός). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τό α ἐπιτατικό + γέρα + οχος. Ἴσως ἀκόμη ἀπ' τό ἄγερ + ἄχος (=αὐτός που συγκεντρώνει ἄρματα). Ἡ ἀπ' τό ἀγείρω + ὀχή (=αὐτός που συγκεντρώνει τή συγκομιδή). Οὐσιαστικό: ἀγερωχία (=περηφάνια, ὑπεροψία).

Ἀγιστεύω (=ἐπιτελῶ ἱερές τελετές, ζῶ μέ εὐσέβεια, ἐξαγνίζω). Ἀπ' τό ἅγιος. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις: ἀγίζω (=ἀφιερώνω), ἅγος (=μίασμα, ἐξαγνισή), ἄζομαι (=σέβομαι), ἅγνός, ἀγνίζω (=ἐξαγνίζω), ἅγνισμα, ἅγνισμός, ἅγνιστέος, ἅγνιστήριον, ἅγνιστής, ἅγνιστικός, Ἄγνιτας (ἐπώνυμο τοῦ Ἀσκληπιοῦ), ἀγνίτης, ἀγνεύω (=εἶμαι ἅγνός, καθαρίζω), ἀγνεών (=τόπος ἀγνότητος). Ἀπ' τό ἀγιστεύω παράγεται τό οὐς. ἀγιστεία (στόν πληθ. =ἄγιες τελετές).

Ἀγκάλη (=λυγισμένος βραχίονας). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τη λέξη ἀγκών. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγκάζομαι (=παίρνω στήν ἀγκαλιά μου), ἀγκάς (ἐπίρρ. =στήν ἀγκαλιά), ἀγκάλις (=δέμα ὅσο χωράει ἡ

ἀγκαλιά), ἀγκάλιασμα (=ὅ,τι ἀγκαλιάζει κάποιος), ἄγκαλος (=δέμα πού γειμίζει μία ἀγκαλιά).

Ἄγκιστρον (=ἀγκίστρι γιά ψάρεμα). Συγγενικό μέ τό ἄγκος (=καμπύλο). Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγκιστρώ (=πιάνω μέ τό ἀγκίστρι ψάρι), ἀγκιστρεύω, ἀγκιστρεῖα (=ψάρεμα μέ ἀγκίστρι), ἀγκιστρευτικός, ἀγκιστροειδής, ἀγκιστροειδῶς, ἀγκιστρωτός.

Ἄγκος (=κάτι καμπύλο, φαράγγι, κοιλάδα). Ἀπ' τή ρίζα ἀγκ- ἀπ' ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις: ἀγκή, ἀγκών, ἀγκοῖνη, ἀγκύλη, ἀγκύλος, ἄγκιστρον, ἄγκυρα, ὄγκος.

Ἀγκύλη (=ὁ λυγισμένος βραχίονας, θηλειά σχοινοῦ, τό λουρί τοῦ ἀκοντίου, ἀκόντιο). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα ἀγκ- μέ τό ἄγκος. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγκυλόμαι (=ἐξακοντίζω κάτι σάν ἀκόντιο), ἀγκυλητός, ἀγκύλιον, ἀγκύλος (=κυρτός), ἀγκυλώω (=λυγίζω).

Ἄγκυρα Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τή λέξη ἄγκος.

Ἀγκών (=καμπή τοῦ βραχίονα). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ἄγκος.

Ἀγλαός (=λαμπρός, ὥραϊος, μεγαλοπρεπής). ἴσως συγγενικό μέ τό γλαυκός. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγλαῖα (=λαμπρότητα, δόξα), ἀγλαῖω (=δοξάζω, τιμῶ), ἀγλαΐσμα (=κόσμημα, τιμή), ἀγλαΐσμός (=λαμπρότητα).

Ἀγνεύω (=εἶμαι ἀγνός, καθαρός). Ἀπ' τό ἀγνός, κι αὐτό ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ἄγιος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγνεῖα (=καθαρότητα), ἀγνευμα, ἀγνευτήριον, ἀγνευτικός, ἀγνεύτρια, ἀγνεών (=τόπος ἀγνότητος, οἶκος δύσφημος), ἀγνότης.

Ἀγνίζω (=καθαρίζω, ἐξαγνίζω). Ἀπ' τή λέξη ἀγνός. Παράγωγα: ἀγνισμα (=ἐξάγνισις), ἀγνιστέος, ἀγνιστήριον, ἀγνιστής, ἀγνιστικός, Ἀγνίτας (=ἐπώνυμο τοῦ Ἀσκληπιοῦ), ἀγνότης.

Ἀγνοῶ (=δέ γνωρίζω). Ἀπ' τό α στερητ. + ρίζα γνω- τοῦ γιγνώσκω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄγνοια (=ἀμάθεια), ἀγνόημα (=σφάλμα ἀπό ἄγνοια), ἀγνοοῦντως, ἀγνοητικός (=πού ταιριάζει στήν ἄγνοια), ἀγνοητέον (μέ ἄρνηση).

Ἀγνός (=ἱερός, καθαρός). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ἄγιος. Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα ἀγνεύω.

Ἄγνυμι (=σπάζω, συντρίβω). Ἀπ' τή ρίζα Fay+vu+mi ἀπ' ὅπου κι οἱ λέξεις: ἡ ἀγή (=διάρρηξη, σύντριμμα), τό ἄγμα (=σπάσιμο), κάταγμα, ἀαγής, ἀγμός,

ἀκτῆ (=ὅπου σπάζουν τά κύματα), ἀκταῖος, ναυαγός (=καρaboτοσασκισμένος), νανάγιον, Ἄττική (ἀπό τό Ἀκτική μέ ἀφομοίωση τοῦ κ σέ τ), κατακτός, κατάξις, κυματαγωγή (=ὅπου σπάζουν τά κύματα, ἀκτῆ), καρυοκατάκτης (=καρυοθραύστης).

Ἀγνωνοῦ (=εἶμαι ἀχάριστος). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἀγνώμων (α στερητ. + γνώμη) = ἀλόγιστος, ἀνόητος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: Ἡ ἀγνωνοσύνη (=ἀπερισκεψία, ἀναισθησία).

Ἀγνός-ῶτος (=ἄγνωστος, ἀσαφής). Ἀπ' τό α στερητ. + γνῶναι. Δές γιά παράγωγα στό γιγνώσκω.

Ἀγορά (=συγκέντρωση, τόπος συγκεντρώσεως). Ἀπ' τό ἀγείρω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἀγείρω.

Ἀγοράζω (=εἶμαι στήν ἀγορά, συχνάζω ἐκεῖ, καταλαμβάνω τόν τόπο τῆς ἀγορᾶς, ἀγοράζω, ὅπως καί τώρα). Ἀπ' τή λέξη ἀγορά. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγόρασμα, ἀγόρασις, ἀγορασμός (=ψούνισμα), ἀγοραστής (=ψωνιστής), ἀγοραστικός (=ἐμπορικός), ἀγοραστός, ἀγοράστρια, ἀγορασία, ἀγοραῖος.

Ἀγορεύω (=μιλῶ στή συνέλευση, διακηρύττω). Ἀπ' τό οὐς. ἀγορά. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ῥητός, ἄρρητος, ἀπόρρητος (=μυστικός), προσαγορευτέος, προσρητέος, ἀπορρητέον, ἀνάρρησις (=ἀνακήρυξη), ἀναγόρευσις, πρόσρησις (=χαίρετισμός), πρόσρημα (=προσαγόρευμα), διαρρήδην ἐπίρρ. (=σαφῶς), κατήγορος, συνήγορος, προσήγορος, μεγαληγόρος, ἀγορητής, ἀγόρευσις, προσαγόρευμα, προσαγορευτός, ἀγορευστός, ἀγορευτήριον (=τόπος ἀγορεύσεων), ἀπαγορευτέος, δικηγόρος, ἐτυμηγόρος, ἐτυμηγορία (=ἀπόφαση δικαστηρίου), ἀγορητής (=ῥήτωρ), ἀγορητὺς -ύος (=εὐγλωττία), εὐπροσήγορος, κακηγόρος (=πού κακολογεῖ), μακρήγορος, παρήγορος.

Ἄγος (=μίασμα, ἀνοσιούργημα). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τή λέξη ἄγιος. Γιά παράγωγα δές στό ρῆμα ἀγιστεύω.

Ἄγρα (=τό κυνήγι, ὅ,τι πιάστηκε στό κυνήγι, τό θήραμα). Ἀπ' τό ρῆμα ἄγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄγω καί στό ἀγρεύω.

Ἄγραυλος (=αὐτός πού μένει στοὺς ἀγρούς). Σύνθετη λέξη → ἀγρός+αὐλή. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγραυλέω (=ζῶ στοὺς ἀγρούς), ἀγραυλία (=ἡ κα-

τάσταση του ἄγραυλου). Ἡ Ἄγραυλος ἢ Ἄγλαυρος ἦταν κόρη τοῦ Ἀκταίου, τοῦ πρώτου βασιλιά τῆς Ἀττικῆς καί γυναικα τοῦ Κέκροπα. Ἀποχτήσε μαζί του τόν Ἑρυσίχθονα καί κόρες τήν Ἄγλαυρο, Ἑρση καί Πάνδροσο.

Ἀγρεύω (=κυνηγῶ). Ἀπ' τό ἄγρα (τοῦ ἄγω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄγρευμα (=λάφυρο), ἀγρεύς (=κυνηγός), ἀγρευτής (=κυνηγός), ἀγρεύσιμος, ἀγρευσίς, ἀγρευτήρ, ἀγρευτικός, (=ἐμπειρος στό κυνήγι).

Ἀγριαίνω (=εἶμαι ἢ γίνομαι ἄγριος, ἐρεθίζομαι, ὀργίζομαι). Ἀπ' τό ἄγριος (πού παράγεται ἀπ' τό ἀγρός τοῦ ἄγω). Ἄγριος (=αὐτός πού ζεῖ στούς ἀγρούς, σκληρός).

Ἄγριος (=αὐτός πού ζεῖ στούς ἀγρούς, τραχύς). Ἀπ' τή ρίζα αἰρ- τοῦ ἀγρός. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγρίδιω (=ἐξαγριώνω, ἐρεθίζω), ἀγριότης.

Ἀγριωπός (=αὐτός πού ἔχει ἄγρια ὄψη). Σύνθετη ἀπό ἄγριος + ὤψ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ὁράω-ῶ.

Ἄγροικος (=αὐτός πού ζεῖ στούς ἀγρούς). Σύνθετη ἀπ' τό ἀγρός + οἰκῶ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγροικίζομαι (=φέρωμαι μέ τραχύτητα), ἀγροικία (=ὁ ἀγροικος χαρακτήρας), ἀγροικικός (=ἄξεστος), ἀγροικιστί.

Ἀγρυπνῶ (=μένω ξύπνιος). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἀγρυπνος (ἀγρέω + ὕπνος). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγρυπνία (=ξαγρύπνημα), ἀγρυπνητήρ (=νυκτοφυλάκας), ἀγρυπνητικός, ἀγρύπνως, ἀγρυπνητέον.

Ἀγυιά (=ὁδός). Ἀπ' τό ἄγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἄγω.

Ἀγύρτης (=ζητιάνος, ἀπατεώνας). Ἀπ' τό ἀγείρω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἀγείρω.

Ἀγχέμαχος (=αὐτός πού μάχεται ἀπό κοντά). Σύνθετη λέξη ἀπ' τό ἐπίρρ. ἄγχι + μάχομαι.

Ἄγχι (=κοντά). Μαζί μέ τίς λέξεις: ἀγχοῦ, ἀγχόθι, ἄσσον, ἀνήκουν στήν ἴδια ρίζα αἰσ-, ἰαπετικής προέλευσης. Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα ἄγχω.

Ἀγχίνους (=ἐξυπνος). Σύνθετο ἀπ' τό ἐπίρρ. ἄγχι + νοῦς. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἄγχω.

Ἀγχιστεία (=συγγένεια). Παράγωγο τοῦ ἀγχιστεύω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀγχιστεύω.

Ἀγχιστεύω (=συγγενεύω, εἶμαι κληρονόμος σύμφωνα μέ τό νόμο). Ἀπ' τό ἀγχιστεύς πού προέρχεται ἀπό τό ἀγχιστος (=ἐγγύτατος) τοῦ ἐπίρρ. ἄγχι. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγχιστεία, ἀγχιστήρ (=πού πλησιάζει), ἀγχιστίνος (=πυκνός), ἀγχιστευτής, ἀγχιστίνδην (=κατά τό βαθμό τῆς συγγένειας).

Ἀγχόνη (=κρέμασμα, πνίξιμο, θηλεία). Ἀπ' τό ρῆμα ἄγχω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄγχω.

Ἄγχω (=πνίγω). Ἀπ' τή ρίζα αἰ- καί αἰσ- ἀπό ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις ἄγχι (=πλησίον), ἀγχί-αλος (=κοντά στή θάλασσα, περιτριγυρισμένος ἀπό θάλασσα), ἀγχέμαχος (=αὐτός πού μάχεται ἀπό κοντά), ἀγχίμολος (=αὐτός πού ἔρχεται κοντά), ἀγχίνους (=ἐξυπνος), ἀγχίνοια (=ἐξυπνάδα), ἀγχιστεύω (=συγγενεύω), ἀγχιστεία, ἀγχόθεν, ἀγχόθι, ἀγχοῦ, ἀγχόνη (=κρέμασμα), ἀγchonάω, ἀγchonίζω, ἀγchόνιος (=κατάλληλος γιά ἀπαγchόνιση), ἀγchonιστής (=δήμιος), ἀγchw-μαλος (=ὁ σχεδόν ἴσος), ἄγchων - οντος (=δήμιος), ἀγκτηρ (=ἐργαλεῖο πού ράβουν πληγή), κυνάγχι, συνάγχι (=συνάχι), στηθάγχι (=στενοκαρδία). Ἐπίσης ἀπ' τή ρίζα αἰ- οἱ λέξεις: ἀχέω, ἀχεύω (=δυσσαρεστῶ), ἄχθος, ἄχθομαι.

Ἄγω (=ὁδηγῶ, μεταφέρω). Ἀπ' τή ρίζα αἰ- ἀπό ὅπου καί οἱ λέξεις: ἀγυιά (=ὁδός), ἀγωγή, ἀπαγωγή, συναγωγή, ἐπαγωγή, παραγωγή, διαγωγή, μεταγωγή, ἀγωγός, λαφυραγωγός, παιδαγωγός, ὀχημαγωγόν, ὕδραγωγεῖον, ἀγwγιον (=φορτίο), καταγwγιον, ἀγwγιμος, ἀγwγεύς, ἀγημα, ἀγέλη, ἀνάγwγος, ἀγwν (=συνέλευση), ἀγwνία (=ἄμιλλα γιά τή νίκη), ἀγwνῶ (=παλεύω), ἀγwνίζομαι (=μάχομαι), ἀγwνιος, ἀγwνισμα, ἀγwνιστής, ἀγwνοθέτης, ἀγwνοθετῶ, κυνηγός, λοχαγός, στρατηγός, χορηγός, οὐραγός, ξεναγός, ἐπίεστος, ἐπακτός, ἄμαξα, ἄξων, ἄξιος, ἄγρα. Ἀκόμη οἱ λέξεις: ἀγός (=ἀρχηγός), ἄκτωρ (=ὁδηγός), ἀγινέω (=ὁδηγῶ), ἡγοῦμαι, ἡγεμών, ἴσως καί τό ἐπίρρ. ἄγαν. [λατιν. ago (=φέρω), agmen-inis (=ἄγημα)], εὐαγής ἀκτής, ὄγμος, ὄγμευω, ὄδηγός, ὀπλιταγωγός, ὀχλαγωγία, παιδαγωγός, παρειακτος, προαγωγός, σιταγωγός, φορτηγός, φωταγωγός, χαλιναγωγῶ, χειραγωγῶ, ψυχαγωγός, ψυχαγωγῶ, ἀγρός, ἄγροικος.

Ἀγωγή (=βάρος, ἀφαίρεση, ὁδηγία, ἀνατροφή).

Ἄπ' τό ἄγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄγω.

Ἀγών (=συνέλευση, ἀγώνας, δίκη). Ἄπ' τό ἄγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄγω.

Ἀγωνιῶ (=βρίσκομαι σέ ἀγωνία). Ἄπ' τό ἀγωνία πού παράγεται ἀπό τό ἀγών τοῦ ἄγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἄγω.

Ἀγωνοθετῶ (=διευθύνω τούς ἀγῶνες). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἀγωνοθέτης (ἀγών + τίθημι). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀγωνοθεσία (=διεύθυνση τῶν ἀγώνων) ἀγωνοθετήρ, ἀγωνοθετικός.

Ἀδαής (=αὐτός πού δέ γνωρίζει). Ἀπό τό α στερητ. + δαῖναι, ἀπό παλιά ρίζα δάω (=μαθαίνω).

Ἀδάμας (=τό πιό σκληρό ἀπ' τά μέταλλα, σκληρό μέταλλο). Ἀπό τό α στερητ. + δαμάω (=καταβάλλω).

Ἀδάμαστος (=ἀλύγιστος). Ἀπό τό α στερητ. + δαμάω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δαμάω.

Ἀδεής (=ἄφοβος, ἀσφαλής). Ἀπό τό α στερητ. + δέος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δείδω.

Ἄδεια (=ἀσφάλεια). Ἀπό τό ἀδεής (α στερητ. + δέος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δείδω.

Ἀδέκαστος (=ἀδωροδόκητος, αὐτός πού δέ δωροδοκεῖται). Ἀπό τό α στερητ. + δεκάζομαι (=δέχομαι δῶρα).

Ἀδελφός (=αὐτός πού γεννήθηκε ἀπ' τήν ἴδια μήτρα). Ἀπό τό α ἀθροιστ. + δελφύς (=μήτρα γυναικάς). Ἀπό ἐδῶ παράγονται οἱ λέξεις: ἀδελφίζω (=καλῶ κάποιον ἀδελφό μου), ἀδελφότης (=ἡ ἀδελφική ἀγάπη), ἀδελφικός, ἀδελφικῶς.

Ἀδημονῶ (=βρίσκομαι σέ στενοχώρια). Ἀπό τό ἀδήμων πού ἡ ἐτυμολογία του εἶναι ἀβέβαιη. Ἀπ' ἐδῶ καί οἱ λέξεις ἀδημονία (=ἀνησυχία) καί ἀδημοσύνη.

Ἀδήριτος (=ἀκαταμάχητος). Ἀπό τό α στερητ. + δηρίομαι (=μάχομαι).

Ἄιδης (=ὁ θεός τοῦ κάτω κόσμου, ὁ τόπος ὅπου πήγαιναν οἱ νεκροί). Ἀπό τό α στερητ.+Ἰδ τοῦ ἰδεῖν ἀπό τό ὄρῳ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ὄρῳ.

Ἀδηφάγος (=πού τρώει πολύ, λαίμαργος). Ἀπό τό ἄδην (=πολύ) + φαγεῖν τοῦ ἐσθίω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἐσθίω. Παράγω-

γα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀδηφαγῶ (=εἶμαι λαίμαργος), ἀδηφαγία (=λαίμαργία).

Ἄδικος (=αὐτός πού δέν εἶναι δίκαιος). Ἀπό τό α στερητ. + δίκη. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀδικῶ, ἀδίκημα, ἀδικητέον, ἀδίκησις, ἀδικητής, ἀδικία.

Ἀδόκιμος (=αὐτός πού δέν μπορεῖ νά ὑποστῇ δοκιμή, κίβδηλος). Ἀπό τό α στερητ. + δόκιμος τοῦ δέκομαι ἀντί δέχομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δέχομαι.

Ἀδολεσχῶ (=φλυαρῶ). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀδολέσχης (=φλύαρος), (ἄδην =πολύ + λέσχη τοῦ λέγω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀδολεσχημα, ἀδολεσχία, ἀδολεσχητέον, ἀδολεσχικός.

Ἄδοξος (=αὐτός πού δέν ἔχει δόξα, ἀφανής, ἄσημος). Ἀπό τό α στερητ. + δόξα (=γνώμη, ὑπόληψη) τοῦ δοκῶ. Ἀπό τό ἄδοξος τό ρῆμα ἀδοξέω (=δέν ἔχω καλή φήμη), ἀδοξία, ἀδόξημα.

Ἄδρανής (=ἄργος, ὀκνηρός). Ἀπό τό α στερητ. + δραίνω (=εἶμαι ἔτοιμος γιά δράση). Ἀπό τό ἀδρανής τό ρῆμα ἀδρανῶ, ἀδράνεια. Πά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα δράω-ω.

Ἄδρομερής (=αὐτός πού ἀποτελεῖται ἀπό μεγάλα μέρη). Ἀπό τό ἄδρός (=ὀγκώδης) + μέρος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀδροῦμαι.

Ἀδρόομαι-οῦμαι (=ώριμάζω, γίνομαι δυνατός). Ἀπό τό ἄδρός ἀπό ὅπου καί τό οὖς. ἀδροτήσης (=ώριμότητα), ἀδρέω (=ώριμάζω).

Ἀδρύνω (=ώριμάζω). Ἀπό τό ἄδρός πού ἡ ἐτυμολογία του εἶναι ἀβέβαιη. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἄδρυνσις (=ώριμαση), ἀδρυντικός.

Ἄδυτος (=τόπος ὅπου δέν ἐπιτρέπεται σέ ὅλους νά μπουῖν). Ἀπό τό α στερητ. + δύω (=μπαίνω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό δύω.

Ἄιδω ἀντί **αἰεῖδω** (=ψάλλω). Ἀπ' τό α προθεματικό + Φεῖδω, ἀπό ὅπου καί οἱ λέξεις: ἄσμα, ἀηδών, αοιδός, αοιδή, ψδή, ψδεῖον, ψδικός, ἐπωδή, αοιδιμος, ἐπωδός, τραγῳδός, τραγῳδία, μελωδία, μελωδός, χρησιμῳδός, συνψδός, κιθαρωδός, κωμῳδός, κωμῳδία, μονῳδός, μονῳδία, παλινῳδία, παρωδός, παρωδία, παρωδῶ, προσῳδία, ραψῳδός, ραψῳδία, ὕμνῳδός, ὕμνῳδία.

Ἄεικός (=ἀνάρμοστος, ἄπρεπος). Ἀπό τό α στερητ. + εἰκός. Ἀπό ἐδῶ καί οἱ λέξεις αεικία (=ὑβρις) καί αεικίζω (=βλάπτω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα εἰκω (=μοιάζω).

Ἄελλα (=ανεμοστρόβιλος).

Ἀέναος (=πού τρέχει συνέχεια). Από τό αἶ + νάω (=ρέω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα νάω.

Ἀεροβατῶ (=περπατῶ στὸν ἀέρα). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀεροβάτης (ἀήρ+βαίνω).

Ἀηδής (=δυσάρεστος). Από τό α στερητ. + ἥδος-ἡδονή. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα ἡδομαι.

Ἀηδών (=τό ἀηδόνι), ἀπό το αἶδω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό αἶδω.

Ἀήρ (=ἀέρας). Από τό ἀημι (ρίζα αF) ἀπό ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις: ἀημα (=φύσημα), ἀησις, ἀήτης (=θύελλα), αὔρα, αὖω (=φωνάζω), ἀάζω (=βγάζω ζεστή πνοή), ἄω (=πνέω).

Ἀθέμιτος (=ἄνομος, ἀσεβής, ἀνόσιος). Από τό α στερητ. + θέμις (=νόμος, θεσμός), τοῦ τίθημι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό τίθημι.

Ἀθετῶ (=ἀμελῶ, περιφρονῶ). Παρασύνθετο ἀπό τό ἄθετος (α + τίθημι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό τίθημι.

Ἀθικτος (=αὐτός πού δέν τὸν ἄγγιξε κανεὶς, ἀνέπαφος, ἀγνός), ἀπό τό α στερητ. + θιγγάνω (=ἀγγίζω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό θιγγάνω.

Ἀθλον (=βραβεῖο ἀγώνων). Από τό ἄFεθλον → ἄθλον, ἀπό ρίζα Fεθ μέ προθεματικό α. Από τήν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις: ἄθλος, ἀθλεύω, ἀθλέω (=ἀγωνίζομαι), ἄθλημα, ἄθλησις, ἀθλητής, ἀθλητικός, ἄθλιος (=αὐτός πού ἀγωνίζεται γιά τό ἄθλον, δυστυχής), ἀθλιότης, ἀθλοθετῶ, ἀθλοθεσία, ἀθλοθέτης, ἀθλοφορῶ, ἀθλοφόρος (=νικητής).

Ἀθρέω (=βλέπω μέ προσοχή, διακρίνω). Από ρίζα θερ + προθεματικό α = ἀθερ καί μέ μετάθεση γίνεται αθρε. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀθρήματα (=δῶρα πού στέλνονται στίς νύφες), ἀθρητικός (=αὐτός πού μπορεῖ νά βλέπει), ἀθρητέον.

Ἀθροίζω (=συγκεντρώνω). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀθρός (α ἀθροιστ. + θρός - οὗς = θόρυβος). Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἄθροισμα, ἀθροισμός, ἀθροιστήριο, ἀθροιστικός, ἀθροιστέον, ἀθροισμός (=ἡμέρα συνάθροισης).

Ἀθρόος (=συμπυκνωμένος, συγκεντρωμένος). Από τό α ἀθροιστ. + θρός-οὗς (=θόρυβος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα ἀθροίζω.

Ἄθυμος (=αὐτός πού δέν ἔχει θάρρος, λιποψυχος).

Ἀπό τό α στερητ. + θυμός. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀθυμέω-ῶ (=δέν ἔχω θάρρος), ἀθυμία (=λιποψυχία), ἀθυμητέον.

Ἄθυρμα (=παιχνίδι, χαρά). Από τό ἀθύρω (=παίζω) πού ἡ ἔτυμολογία του εἶναι ἀβέβαιη.

Ἀθῶος (=ἀτιμώρητος, ὁ μὴ ἔνοχος). Από τό α στερητ. + θωή (=ποινή) τοῦ τίθημι.

Αἷαγρος (=ἀγριοκάτσικο). Σύνθετη λέξη ἀπό τό αἶξ + ἀγρός. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό αἶσσω.

Αἷγιρος (=ἡ λεύκα, τό καβάκι). Ἴσως ἀπό τή ρίζα αιγ- τοῦ ρήμ. αἶσσω (=πηδῶ, κινεῖται ὀρμητικά). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό αἶσσω.

Αἰγιαλός (=παραλία, ἀκροθαλασσιά). Από τή ρίζα τοῦ αἶσσω (=ὀρμῶ) + ἄλς - ἄλός (=θάλασσα), δηλ. τό μέρος ὅπου ἡ θάλασσα ὀρμᾷ.

Αἰγίοχος (=αὐτός πού φέρει τήν αἰγίδα, ἐπώνυμο τοῦ Δία καί κατόπιν τῆς Ἀθηνᾶς). Σύνθετο ἀπό τό αἰγίς + ἔχω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήματα αἶσσω καί ἔχω.

Αἰγίς (=ἡ τρομερή ἀσπίδα τοῦ Δία). Ἴσως προέρχεται ἀπό τή λέξη αἶξ καί θά σημαίνει ἀσπίδα ἀπό δέρμα κατσίκας. Ἡ ἀπό τήν ἴδια ρίζα μέ τό αἶσσω. Ἴσως ἀκόμη ἀπό τή ρίζα αἶγ(λη) καί θά σημαίνει λαμπερή.

Αἶγλη (=δόνηση, σπινθηροβολία, φῶς, λάμψη). Ἀπό ρίζα αιγ- ἴδια μέ τοῦ ρήμ. αἶσσω.

Αἰγόκερως (=αὐτός πού ἔχει κέρατα κατσίκας). Σύνθετη λέξη ἀπό τίς αἶξ + κέρας.

Αἰγυπῖος (=γυπαετός). Σύνθετη λέξη ἀπό τίς αἶξ + γύψ.

Αἰδοῦμαι (=ντρέπομαι, σέβομαι). Πιθανόν ἀπό ρίζα αγ- ἴδια μέ τῆς λέξης ἅγιος (ἄζομαι). Από τή ρίζα αισδ- προήλθε τό ρήμα. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἡ αἰδώς, αἰδεσις, αἰδέσιμος, αἰδεστέον, αἰδεστικός, αἰδεστός, αἰδεσιμώτατος (γιά ἱερεῖς), αἰδοῖος, αἰδήμων, αἰδημοσύνη, ἀναιδής, καί αἰσχος (αἶδχος), αἰσχρός, αἰσχύνω, αἰσχύνη, αἰσχροκεδής, ἀναισχυντος, αἰσχυνηλός.

Αἰδοῖος (=σεβαστός). Από τό αἰδοῦμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Αἰδώς (=ντροπή, σεβασμός). Από τή ρίζα αισδ- τοῦ αἰδοῦμαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα αἰδοῦμαι.

Αἰθάλη (=ἡ καπνιά). Από τό ρήμα αἶθω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Αἰθήρ (=τό ανώτατο καί καθαρότατο στρώμα τοῦ ἀέρα, ὁ οὐρανός). Ἀπό τό αἶθω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Αἰθίοψ (=αὐτός πού ἔχει καμένο πρόσωπο, μαῦρος). Σύνθετη λέξη ἀπό τίς λέξεις: αἶθω + ὄψ. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό αἶθω.

Αἰθουσα (=ή στοά μπροστά ἀπό τήν αὐλή τοῦ σπιτιοῦ πού ἦταν ἀνατολική, γεμάτη ἥλιο). Ἀπό τό ρῆμα αἶθω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Αἰθριος (=καθαρός, λαμπρός, ἀνέφελος). Ἀπό τό αἶθρα-αἰθήρ-αἶθω. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα αἶθω.

Αἶθω (=ἀνάβω, φλέγομαι). Ἀπό ρίζα αἰθ-, ἀπό ὅπου καί οἱ λέξεις: τό αἶθος (=θερμότητα), ὁ αἰθός (=ὁ καμένος), αἶθων (=φλέγων), αἶθουσα, αἰθής (=καίων), αἰθάλη, αἰθαλόεις (=γεμάτος καπνιά), αἰθαλόω, αἶθοψ (=πού ἔχει ὄψη φωτιάς), Αἰθί-οψ, Αἰθιοπικός, αἰθήρ, αἰθέριος, αἶθρη (=καθαρός οὐρανός), αἶθρια, αἶθριος, αἰθριάζω (=κάνω τόν οὐρανὸ ἀνέφelo), αἶθρος (=ὁ καθαρός καί ψυχρός ἀέρας τοῦ πρωινοῦ), ὑπαιθρος, ὑπαίθριος.

Αἰκία (=κακομεταχείριση, προσβολή). Ἀπό τό αἰκής ἢ αἰεκής (α στερητ. + θ. Φεῖκ τοῦ ἔοικα). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα αἰκίζω.

Αἰκίζω καί πιό κοινὸ σάν ἀποθ. **αἰκίζομαι** (=βλάπτω, κακομεταχειρίζομαι). Παρασύνθετο ἀπὸ τό ἐπίθ. αἰκής (α στερητ.+ θ. Φεῖκ τοῦ ἔοικα) (=ἄπρεπος, ἀνάρμοστος), ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: αἰκία, αἰκισμα (=κάκωση), αἰκισμός, αἰκιστικός, αἰκίστρια.

Αἰλουρος (=γάτα). Ἀπό τό αἰόλος (=εὐκίνητος) + οὐρά.

Αἶμα. Ἡ ἐτυμολογία του εἶναι ἀβέβαιη, ρίζα ασ → ἄσιμα → αἶσιμα → αἶμα. Ἀπὸ ἐδῶ οἱ λέξεις: αἱματώω (=ματώνω, φονεύω), αἱματόεις, αἱματώδης, αἱμάτωσις, αἱμάσσω (=πληγώνω), αἱμακτός (=πού ἀποτελεῖται ἀπὸ αἶμα), ἀναίμακτος, αἱμαξίς (=ἀφαίμαξη), αἱματηρός.

Αἱμασιά (=ξηρότοιχος). Ἡ ἐτυμολογία του ἀβέβαιη, ἴσως ἀπὸ τό αἱμάσσω (=πληγώνω).

Αἰνῶ (=ἐπαινῶ, συγκατανεύω). Ἀπὸ τό αἶνος (=λόγος, μῦθος). Παράγ. ἀπὸ ἴδια ρίζα: αἶνεσις (=ὑμνηση), αἰνετέον, ἐπαινετέον, ἐπαινετής, ἐπαινετός, παραινέσις, παραινετικός (=συμβουλευτικός).

Αἶνιγμα (=λόγος ἀσαφής). Ἀπὸ τό αἰνίσσομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Αἰνίσσομαι (=μιλῶ σκοτεινά, αἰνιγματικά). Ἀπὸ τή λέξη αἶνος. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: αἶνιγμα, αἰνιγματίας, αἰνιγματικῶς, αἰνιγματώδης (=σκοτεινός), αἰνιγμός, αἰνικτήρ (=πού μιλάει μέ ἀσαφεια), αἰνιγματιστής, αἰνιक्टός.

Αἶνος (=λόγος σημαντικός, ἀφήγησις, ἐγκώμιο, ἔπαινος). Λέξη πρωτότυπη. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: αἰνῶ (=ἐπαινῶ), αἶνεσις, αἰνέτης, αἰνετός, αἰνετέον, αἶνη (=ἐπαινος), αἰνίσσομαι.

Αἶξ (=κασίκα). Ἀπὸ τό αἶσσω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Αἰόλος (=εὐκίνητος). ἴσως ἀπὸ τό ἄημι (=πνέω). Ἀπὸ ἐδῶ παράγονται οἱ λέξεις: αἰόλλω (=στρέφω ἀπὸ ἐδῶ καί ἀπὸ ἐκεῖ, ποικίλλω), αἰόλησις (=γρήγορη κίνησις).

Αἰπόλος (=βοσκός κατσικῶν). Ἀπὸ τίς λέξεις: αἶξ + πολέω (=περιπλανιέμαι). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα πολεύω.

Αἰρέω-ῶ (=συλλαμβάνω [ἐπὶ ἐμψύχων], κυριεύω [ἐπὶ ἀψύχων], τό αἰροῦμαι σημαίνει ἐκλέγω, προτιμῶ). Ἀπὸ ρίζα Far → Far-j = Fair = αἰρ-έω. Παράγ. ἀπὸ ἴδια ρίζα: αἶρεσις (=κατάληψη, ἐκλογή, σκοπός, φιλοσοφική ἀρχή, θρησκευτική μερίδα πού πρεσβεύει δικά της δόγματα, πρόταση), προαἶρεσις, ὑφαίρεσις, ἀφαίρεσις, διαίρεσις, καθαιρέσις, ἀναίρεσις (=τό σήκωμα τῶν νεκρῶν, θανάτωση), συναίρεσις, αἰρετέος, αἰρετικός, αἰρετισμός, αἰρετός, αὐθαίρετος, ἐξαίρετος, ἀναφαίρετος, περιαιρετός (=πού μπορεῖ κανεὶς νά ἀφαιρέσει), παλιναιρετός (=πού παύθηκε καί πάλι ἐκλέχτηκε), ἀρχαιρεσίαι (=ἐκλογές ἀρχόντων), παραίρημα (=λουρίδα), τό ἔλωρ καί ἐλώρια (=λεία, λάφυρα), ἐλετός.

Αἶρω (=σηκώνω, ὑψώνω, μεγαλύνω). Ἀπὸ ρίζα Far + πρόσφυμα j → ἀρ-j-ω → αἶρω καί ἀείρω καί ρίζα Fer. Ὁ παρατατικός ἤρον-ἤρόμην μέ ὑπογεγραμμένη, γιατί προέρχεται ἀπ' τό θέμα τοῦ ἐνεστώτα, οἱ ἄλλοι χρόνοι χωρίς ὑπογεγραμμένη ἀπὸ τή ρίζα Fér. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἄρσις (=σήκωμα), ἔπαρσις (=περηφάνια), ἔξαρσις (=ἐγερση), ἄπαρσις (=ἀναχώρησις), ἀντάρτης, ἀνταρσία, ἀρτήρ-ἡρος (=ἀναφορέας, μανέλλα), ἀρτηρία ἀορτή, ἀορτήρ-ἡρος (=ζώνη ξίφους), ἄρδην (=σηκω-

τά), μετέωρος, αιώρα (=κούνια), συνωρίς (=ζευγάρι άλλων), τό ἄορ ἢ ἄορ (=ξίφος), ἀρσίπους (=ζωήρος), τό ἄρμα-ατος (=τροφή, βάρος πού σηκώνεται), ἀρτέον, μετάρσιος, ἔρανος (=συνεισφορά), ἔριθος (=μισθωτός ἐργάτης), μίσθα-ρος (μισθός + ἄρνυμαι, ἔκτετ. τύπ. τοῦ αἶρομαι, ἄρνυμαι=ἀποκτῶ) (=αὐτός πού ἐργάζεται μέ μισθό).

Αἰσθάνομαι (=ἀντιλαμβάνομαι). Ἀπό τή ρίζα αισ- πού εἶναι ἔκτετ. τύπ. τῆς αι- τοῦ ρῆμ. αἶω (=ἀκούω). Θέμα αἰσθ+αν+ομαι. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: αἰσθησις, αἰσθημα, αἰσθητικός, αἰσθητήριον, αἰσθητής, ἀναίσθητος, εὐαίσθητος, συναίσθησις, διαίσθησις.

Αἴσιος (=εὐοίωνος, ὀρθός, κατάλληλος). Ἀπ' τή λέξη αἴσα (=μοῖρα). Ἀπό τήν ἴδια λέξη καί τά παράγωγα: αἴσιμος (=προωρισμένος), αἰσιοῦμαι (=παίρνω κάτι σάν καλὸ οἶωνό), αἰσυνήτηρ (=εὐτυχής), αἰσυνήτης (αἴσα + μνήσασθαι) (=ἄρχοντας), αἴνυμαι (=παίρνω), ἐναἰσιμος (=πεπρωμένος), ἐξαἰσιος.

Ἄϊσω ἢ ἄσσω (=ὀρμῶ, ἐπιδιώκω κάτι). Ἀπό ρίζα αικ-. Ἀπό τήν ἴδια ρίζα ἴσως νά προέρχονται καί οἱ λέξεις: αἶξ, αἶγαρος, αἶγειρος, αἰγιαλός, αἰγί-οχος, αἶγλη, αἰγόκερως, αἰγυπῖος, αἰχμή, αἰχμάλωτος, αἰχμαλωτίζω, αἰχμαλωσία, αἰόλος.

Ἄιστος (=ἀόρατος, ἄγνωστος). Ἀπό τό α στερητ. + ἰδεῖν. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ὀρῶ.

Αἰσχος (=ντροπή). ἴσως ἀπό τό ρῆμα αἰδοῦμαι (αἰδ+χος-αἰσχος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό αἰδοῦμαι.

Αἰτέω-ῶ (=ζητῶ). ἴσως ἀπό τήν ἴδια ρίζα μέ τό αἴσα (=μοῖρα). Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: αἰτησις, αἴτημα, παραιτήσις, διαιτητής, αἰτητικός, ἀπαιτητικός, αἰτητός, ἀπαραίτητος, αἰτήσιος, ἐπαίτης, αἰτία (=κατηγορία), αἰτιάζομαι, αἰτίαμα (=κατηγορία), αἰτιῶμαι, αἰτίασις, αἰτιζῶ (=ζητῶ ἐπίμονα), αἰτιος, αἰτιολογία, αἰτιολογικός.

Αἰτία (=κατηγορία). Συγγενική μέ τό αἴνυμι (=λαμβάνω). Ἦ ἔχει τήν ἴδια ρίζα μέ τό αἰτῶ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό αἰτῶ.

Αἰχμάλωτος (=αὐτός πού πιάστηκε στή μάχη). Σύνθετη λέξη ἀπό τό αἰχμή + ἄλωτος (τοῦ ἀλίσκομαι).

Αἰχμή (=ἡ ἄκρη τοῦ δόρατος). Πιθανόν ἀπό τό

ἄϊσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄϊω (=ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ). Ἀπό ρίζα αF-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἐπαίστος (=φανερός), ἀνεπαίστος (=ὁ μὴ ἀκουστός), ἐπαῖων (=αὐτός πού γνωρίζει).

Αἰών (=ζωή, μεγάλη περίοδος χρόνου). Ἀπό τή λέξη αἰεῖ → αἰεῖ (=πάντα), ρίζα αιF-.

Αἰώρα (=κρεμάστρα, κούνια). Ἀπό τό αἰέρω (αἶρω) (=ύψωνω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα αἶρω.

Ἀκαδήμεια ἢ Ἀκαδημία (=τοποθεσία τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου δίδασκε ὁ Πλάτων). Ἀπό τόν ἥρωα Ἀκάδημο.

Ἀκάθεκτος (=ἀσυγκράτητος), Ἀπό τό α στερητ. + καθέξω (μέλλοντας του κατέχω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἔχω.

Ἀκαρής (=σύντομος, μικρός, σάν τήν κόμη πού εἶναι μικρή καί δέν μπορεῖ νά κοπεῖ). Ἀπό τό α στερητ. + καρῆναι τοῦ κείρω (=κουρεύω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κείρω.

Ἀκαριαῖος (=στιγμαῖος). Ἀπό τό ἀκαρής τοῦ κείρω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κείρω.

Ἀκατάσχετος (=ἀσυγκράτητος). Ἀπό τό α στερητ. + κατέχω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἔχω.

Ἀκέομαι-οῦμαι (=θεραπεύω). Ἀπό τή λέξη ἄκος (=θεραπεία). Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἄκεσις (=θεραπεία), ἄκεσμα, ἄκεσμός, ἀκέσμιος, ἀκεστήρ (=θεραπευτής), ἀκεστήριον, ἀκεστής, ἀκεστικός, ἀκεστός (=θεραπευτός), ἀνήκεστος (=ἀθεράπευτος), ἄκεστρον (=φάρμακο), ἀκέστωρ (=σωτήρ), ἀκεσώδυνος (=αὐτός πού παύει τίς ὀδύνες), πανακής (=θεραπεύει τά πάντα), πανάκεια (=φάρμακο πού θεραπεύει τά πάντα), ἐξακέομαι (=θεραπεύω ἐντελῶς), ἐξακέσις, Ἀκουμένος (=μυθολογικός θεός τῆς Ἀθήνας).

Ἀκέραιος (=καθαρός, ὁλόκληρος, σῶος). Ἀπό τό α στερητ. + κεράννυμι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κεράννυμι.

Ἀκλεής (=ἄδοξος). Ἀπό τό α στερητ. + κλέος.

Ἀκλητος (=ἀκάλεστος). Ἀπό τό α στερητ. + κλητός τοῦ καλῶ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα καλῶ.

Ἄκλυτος (=ἀκλυδώνιστος = πού δέν κλυδωνίζεται ἀπ' τά κύματα, ἀσφαλισμένος ἀπ' τήν τρικυ-

μία). Από τό α στερητ. + κλύω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κλύω.

Ἄκλυτος (=αὐτός πού δέν ἀκούστηκε). Από το α στερητ. + κλυτός τοῦ κλύω (=ἀκούω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κλύω.

Ἄκμη (=τό κοφτερό μέρος τοῦ μαχαιριοῦ). Από ρίζα ακ- από ὅπου καί οἱ λέξεις ἀκμάζω, ἀκμαῖος, ἀκμήν (=ἀκόμη). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα προέρχονται καί οἱ λέξεις: ἀκανθα, ἀκή, ἀκίς, ἀκόνη, ἄκρον, ἀκρίς, ἀκκη, αἰχμή, ἄκων (=ἀκόντιο), ἀκοντίζω, ὀξύς.

Ἄκμητος (=ἀκούραστος). Από τό α στερητ. + κάμνω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κάμνω.

Ἀκοίτης (=σύζυγος). Από τό α ἀθροιστ. + κοίτη (τοῦ κείμαι). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κείμαι.

Ἀκόλαστος (=αὐτός πού δέν τιμωρήθηκε, ἀχαλίνωτος). Από τό α στερητ. + κολάζω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κολάζω.

Ἀκόλουθος (=αὐτός πού ἀκολουθεῖ κάτι). Από τό α ἀθροιστ. + κέλευθος (ἀπό συμφυρμό τῶν θεμ. κελευ- καί τοῦ ἐλεύθ-). Από τή λέξη ἀκόλουθος παράγονται οἱ λέξεις: ἀκολουθῶ, ἀκολουθήσις, ἀκολουθητικός, ἀκολουθία, ἀκολουθητέον.

Ἀκόνη (=πέτρα πρός ἀκόνηση). Από τή λέξη ἀκή. Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἀκμή. Από τή λέξη ἀκόνη οἱ λέξεις: ἀκονῶ, ἀκόνησις, ἀκονητής.

Ἀκοντί (=χωρίς τή σκόνη τῆς κονίστρας, χωρίς κόπο). Από το α στερητ. + κονίω (=σκοινίζω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κονίω.

Ἀκόντιον (=δόρυ). Ὑποκοριστικό τοῦ ἄκων ἀπ' τή λέξη ἀκή (=αἰχμή). Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἀκμή. Από τή λέξη ἀκόντιον παράγονται οἱ λέξεις: ἀκοντίζω, ἀκόντισις, ἀκόντισμα, ἀκοντισμός, ἀκοντιστήρ, ἀκοντιστικός, ἀκοντιστύς-ύος (=ἀγώνας ἀκοντίου).

Ἀκόρεστος (=ἀχόρταγος). Από τό α στερητ. + κορέννυμι. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κορέννυμι.

Ἄκος (=θεραπεία). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα ἀκέομαι.

Ἀκούσιος (=αὐτός πού δέ θέλει). Συννηρημένος τύπος ἀντί ἀεκούσιος, α στερητ. + ἐκούσιος.

Ἀκούω ἴσως ἀπ' τή ρίζα ακ- + οὖς (=αὐτός πού

ἔχει ἀκονισμένο τό αὐτί, δηλ. στραμμένο πρός κάτι μέ προσοχή). Κατ' ἄλλους ὅμως ἀπό ρίζα κοF- μέ προθεματικό α → ἀ-κοF-ω → ἀκού-ω. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀκοή, ἀκουσμα, ἀκουστός (=τόν ὅποιο μπορεῖ κάποιος νά ἀκούσει), ἀδιάκουστος, ἀνήκουστος, ἀκουστής, ὠτακουστής, ὠτακουστῶ, ἀκουστικός, ἀκουστέον, αὐτήκοος, ἐπήκοος, ἀνήκοος (=κωφός), κατήκοος (=ἀκροατής), εὐήκοος, ὑπήκοος, βαρήκοος (=παρανοῶν), βαρυήκοος (=αὐτός πού ἀκούει βαριά), βαρυηκοέω-ῶ, ἀκουσεῖω ἐφετικό τοῦ ἀκούω (=θέλω ν' ἀκούσω).

Ἀκραφνής (=ἀκέραιος, καθαρός). Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ἀκραιοφανής. Πιθανόν ἀπό τό ἄκρος + αἴφνης. ἴσως ἀκόμη ἀπό τό α στερητ. + κραιφνος (=τραῦμα). Τό ἀκέραιος ἀπ' τό α στερητ. + κείρω (=κουρεύω) ἢ + κεράννυμι ἢ + κέρας.

Ἀκρατής (=ἀνίσχυρος). Από τό α στερητ. + κράτος. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κρατῶ.

Ἄκρατος (=καθαρός, ἀνόθευτος). Από τό α στερητ. + κεράννυμι. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα κεράννυμι.

Ἀκράχολος (=αὐτός πού γρήγορα ὀργίζεται, εὐερέθιστος). ἴσως συνθέτη λέξη ἀπ' τίς λέξεις: ἄκρατος + χόλος. Ἀπό δῶ τά παράγωγα: ἀκραχολέω (=εἶμαι ὀξύθυμος), ἀκραχολία.

Ἀκριβής (=αὐτός πού κρίνει μέ προσοχή, προσεχτικός, αὐστηρής). Ἡ ἐτυμολογία του εἶναι ἀβέβαιη. ἴσως ἀπό τό ἀκροκριβής (ἄκρος+κρίνω). Ἀπό δῶ καί τά παράγωγα: ἀκριβῶν (=κάνω κάτι μέ ἀκρίβεια), ἀκρίβεια, ἀκρίβωμα, ἐξακρίβωσις, ἀκριβολογοῦμαι, ἀκριβολόγησις, ἀκριβολόγος.

Ἀκροάομαι-ῶμαι (=ἀκούω μέ προσοχή). Πιθανόν ἀπό ρίζα ακρ + οὖς. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀκρόαμα, ἀκροαματικός, ἀκρόασις, ἀκροατέον, ἀκροατήριον, ἀκροατής, ἀκροάμων, ἀκροατικός.

Ἀκροβατῶ (=προχωρῶ στίς ἄκρες τῶν ποδιῶν μου). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀκροβάτης (ἄκρος + βαίνω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο βαίνω.

Ἀκροβολίζομαι (=μάχομαι ἀπό μακριά). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀκροβόλος (ἄκρος + βάλλω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀκροβολία, ἀκροβόλισις, ἀκροβόλισμα, ἀκροβολισμός, ἀκροβολιστής.

Ἀκροθιγής (=αὐτός πού ἀγγίζει τήν ἐπιφάνεια). Σύν-

θετη λέξη από τις λέξεις: ἄκρος + θίγω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα θιγγάνω.

Ἀκροθίνιον (=τό πιό καλό μέρος ενός σωροῦ, ἡ κορυφή τοῦ σωροῦ). Σύνθετο ἀπό τις λέξεις ἄκρος + θίς (=σωρός).

Ἀκρόπολις (=τό ψηλότερο τμήμα τῆς πόλης). Σύνθετη λέξη ἀπό τις λέξεις: ἄκρος + πόλις.

Ἀκροχειρίζομαι (=ἀγωνίζομαι ἀπό κοντά, μέ συμπλοκή τῶν χειρῶν μόνο). Σύνθετο ρῆμα ἀπό τις λέξεις: ἄκρος + χεῖρ. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀκροχείρισις, ἀκροχειρισμός (=ἡ πάλι μέ τά χέρια), ἀκροχειριστής, ἀκρόχειρον (=ἡ ἄκρη τοῦ χειροῦ).

Ἀκρόρεια (=κορυφή τοῦ βουνοῦ). Σύνθετη λέξη ἀπό τις λέξεις: ἄκρος + ὄρος.

Ἀκρωτήριο (=κάθε μέρος πού προεξέχει). Ἀπό τή λέξη ἄκρος. Παράγ. ἀπό ἴδια ρίζα: ἀκρωτηριάζω (=κόβω τά ἀκρωτήρια πλοίων, κόβω τά ἄκρα ἀνθρώπων), ἀκρωτηρίασμα, ἀκρωτηριασμός.

Ἀκτέριςτος (=αὐτός πού δέν ἔτυχε νεκρικών τιμῶν). Ἀπό τό ἀστερητ. + κτερίζω (=θάβω μέ τιμές).

Ἀκτῆ (=τό μέρος ὅπου σπάζουν τά κύματα). Ἀπό τό ἄγνυμι (=σπάζω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα ἄγνυμι.

Ἀκωκή (=αἰχμή, ἄκρη). Ἀπό τή λέξη ἀκή (=αἰχμή). Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἀκμή.

Ἀλαζών (=αὐτός πού πλανιέται, ἀπατεώνας). Ἀπό τή λέξη ἄλη (=πλάνη). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλαζονεύομαι (=κομπάζω), ἀλαζονίας, ἀλαζονικός, ἀλαζονεία, ἀλαζόνευμα. Δές για ἄλλα παράγωγα στο ἁλῶμαι.

Ἀλαλάζω (=κραυγάζω δυνατά). Ἀπό τήν πολεμική κραυγή ἀλαλά. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλάλαγμα, ἀλαλαγμός, ἀλαλαγή, ἀλαλαί, ἀλαλή (=δυνατή κραυγή), ὁ ἀλαλητός (=δυνατή κραυγή).

Ἀλάομαι-ᾶμαι (=περιπλανιέμαι). Ἀπό τή λέξη ἄλη (=περιπλάνηση). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλήτης, ἀλητεία (=περιπλάνηση), ἀλητεύω, ἀλήτιμος, ἀλήμων, ἀλμοσύνη.

Ἀλαός (=τυφλός). Ἀπό τό στερητ. α+λάω (=βλέπω).

Ἀλαπάζω (=ἀδειάζω, κατανικῶ). Προθεματικό α + λαπάζω (=ἀδειάζω), ἀπό τή ρίζα λαπ-. Ἀπό τήν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις: ἀλαπαδνός (=αὐτός πού εὐκολα καταβάλλεται), ἀλαπαδνοσύνη.

Ἄλαστος (=ἀλυσμόνητος, ἀφόρητος). Ἀπό τό α

στερητ. + λαθεῖν. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα λανθάνω.

Ἀλάστωρ (=ἡ θεότητα πού τιμωρεῖ τό ἔγκλημα, ἐκδικητικός). Ἀπό τό ἀστερητ. + λανθάνομαι. Δές για περισσότερα παράγωγα στο λανθάνω.

Ἀληθών (=πόνος, ὁδύνη). Ἀπό τό ἀλγῶ πού παράγεται ἀπό τό ἄλγος, ἀπό ὅπου καί οἱ λέξεις: ἀλγείνός, ἄλγημα, ἀλγηρός, ἄλγησις, ἀλγινόεις, ἄλγυνσις, ἀλγύνω, ἀναλγησία (=ἀναισθησία), ἀναλγής, ἀνάλγητος, κεφαλαλγία.

Ἄλγος (=πόνος). Ἀπό τό ρῆμα ἀλέγω (=βασανίζω). Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἀλγηδών.

Ἀλέγω (=φροντίζω, βασανίζω). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπό τό ἀ ἄθροιστ. ἡ προθεμ. + λέγω. Ἀπό τό ἀλέγω παράγεται τό ἄλγος καί τά παράγωγά του, καθώς καί οἱ λέξεις ἀλεγύνω, ἀλεγείνός.

Ἀλείφω (=ἐπιχρίω). Ἀπό τό ἀ προθεματικό + ρίζα λιπ- τοῦ λίπος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλειμμα (=καθετί για ἀλειψη), ἀλειπτήρ, ἀλειπτήριον (=τό μέρος ὅπου ἀλείφονταν), ἀλειπτῆς, ἀλειπτικός, ἀλειπτός, ἀλειπτέον, ἀλειφαρ-ατος (=λάδι, λίπος), ἀλειψις, ἐξἀλειπτρον (=μυροθήκη), εὐεξἀλειπτος (=πού εὐκολα ἐξαλείφεται), ἀλοιφή (μέ μετάπτωση), ἀλοιφεῖον (=ἐργαλεῖο για τήν ἐπάλειψη), ἀνεξἀλειπτος (=πού δέν ἐξαλείφεται).

Ἀλέκτωρ (=πετεινός). Πιθανόν ἀπό τό ἀ ἄθροιστ. + λέκτρον, ἡ ἀκόμη ἀπό τό ρῆμα ἀλέξω (=ἀπομακρύνω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ἀλέξω.

Ἀλέξανδρος (=αὐτός πού προφυλάγει τούς ἄντρες). Ἀπό τό ἀλέξω + ἀνὴρ. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα ἀλέξω.

Ἀλέξω (=ἀπομακρύνω, ἀποκρούω, βοηθῶ). Ἀπό ἰαπετική ρίζα αλκ-, τό θέμα εἶναι αλεκ+σ+ω → ἀλέξω, μέ συγκοπή τοῦ ε. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλέξιμα (=προστασία), ἀλέξις (=υπεράσπισις), ἀλεξήνωρ (=αὐτός πού βοηθᾷ), ἀλεξητήρ (=αὐτός πού ἀποκρούει κάποιον), ἀλεξητήριος (=ικανός νά ἀπομακρύνει κάτι), ἀλεξητήριον (=γιατρικό), ἀλεξις (=βοήθεια), ἀλέκτωρ, ἀλέξανδρος, Ἀλέξανδρος, ἀλεξικάκος (=αὐτός πού ἀπομακρύνει κάτι κακό), ἀλεξιμβροτος (=αὐτός πού προστατεύει τούς θνητούς), ἀλεξιμορος (=πού ἀπωθεῖ

τό θάνατο), ἀλεξιφάρμακον (=ἀντίδοτο), ἔπαλξις (=προμαχῶνας), ἄλαλκε (ἀόρ. β'), ἀλκή (=δύναμη), ἄλκιμος (=ρωμαλέος), ἀλκτῆρ (=ἀποκρούων), καί τὰ σημερινά ἀλεξιπτωτων, ἀλεξιβρόχιον (=ὀμπρέλα), ἀλεξίσφαιρον, ἀλεξικέραυνον.

Ἄλευρον. Παράγωγο τοῦ ἁλέω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄλέω (=ἁλέθω, κοπανίζω). Ἀπό ρίζα αλ πού σχηματίζεται μέ τή ρίζα *Feλ* τοῦ *εἶλω* (=ἐλίσσω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄλευρον, ἄλεσις, ἄλεσμα, ἀλέτης + ὄνος (=ή ἐπάνω πέτρα τοῦ μύλου πού περιστρέφεται), ἄλειαρ (=ἄλευρον), ἀλετός (=τό ἄλεσμα), ἀλεστέον, ἀλετρὶς (=μυλωνοῦ), ἄλημα (=λεπτό ἀλεύρι). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα τά: οὐλαί (=χοντραλεσμένο κριθάρι).

Ἀληθής (=αὐτός πού δέν κρύβεται, πραγματικός, εἰλικρινής). Ἀπό τό α στερητ. + λαθεῖν τοῦ λανθάνω. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λανθάνω.

Ἀληκτος (=ἀδιάκοπος, ἀκατάπαυστος). Ἀπό τό α στερητ. + λῆγω. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λήγω.

Ἀλήτης (=περιφερόμενος, ἀγύρτης). Παράγωγο τοῦ ἁλῶμαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀλιεύς (=ψαράς). Ἀπό τό ἄλς-ἁλός (=θάλασσα). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλιεύω, ἀλιεῦμα, ἀλιευτής, ἀλιευτικός.

Ἀλίζω (=συναθροίζω). Ἀπό τό ἀλής-οὖς (=ἄθροος). Ἡ ρίζα αλ- εἶναι συγγενής μέ τήν *Feλ*- τοῦ *εἶλω*. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλία (=συνάθροιση λαοῦ), ἄλις (=ἀρκετά), ἀλιαία = ἡλιαία (=τό δικαστήριο τῶν Ἀθηνῶν). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα στό ρῆμα *εἶλω*.

Ἀλίκτυπος (=θαλασσοδαρμένος). Σύνθετη λέξη ἀπ' τίς ἄλς (=θάλασσα) + κτυπῶ. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κτυπῶ.

Ἀλίνδω ἢ ἀλινδῶ (=κυλίω, περιπλανιέμαι). Ἡ ρίζα εἶναι ἡ ἴδια μέ τή ρίζα αλ τοῦ ἁλέω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλίνδῃσις, ἀλινδήθρα (=κυλίστρα).

Ἀλίπεδον (=τό πεδίο κοντά στή θάλασσα, παραθαλάσσιο). Σύνθετη λέξη ἀπ' τίς ἄλς + πεδῖον.

Ἄλις (=ἀρκετά). Ἀπό τό ἀλής (=ἄθροος). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀλίζω.

Ἀλίσκομαι (=συλλαμβάνομαι, αἰχμαλωτίζομαι, κυριεύομαι). Ρίζα *Gal*+ισκ+ομαι. Παράγωγα

ἀπό ἴδια ρίζα: ἄλωσις (=κατάκτηση), ἀλώσιμος (=αὐτόν πού μπορεῖ κάποιος εὐκολά νά συλλάβει), ἄλωτός, δορυῶλωτος, εὐῶλωτος, αἰχμῶλωτος, δυσῶλωτος, εἶλω (=εἶλωτας), ἀνάλωτος (=πού δέν μπορεῖ κανεὶς νά κυριεύσει).

Ἀλταίνω (=βλάπτω, σφάλλω). Ἀπ' τή λέξη ἄλη (=πλάνη). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλίτημα (=ἁμάρτημα), ἀλιτήμερος (=πού γεννήθηκε πρόωρα), ἀλιτημοσύνη, ἀλιτήμων, ἀλιτήριος (=ἁμαρτωλός), ἀλιτηρός, ἀλιτρία (=βλάβη), ἀλιτρός (=ἁμαρτωλός).

Ἀλιτήριος (=ἁμαρτωλός, ἔνοχος). Ἀπό τό ἀλταίνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀλκή (=δύναμη, ἀνδρεία). Ἀπό τό ἀλαλκεῖν, ἀόρ. β' τοῦ ἁλέξω (=ἀπομακρύνω). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἁλέξω.

Ἄλκιμος (=ισχυρός, ρωμαλέος). Ἀπό τή λέξη ἀλκή. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἁλέξω.

Ἀλκυνών (=θαλασσοπούλι). Ἡ ἐτυμολογία της εἶναι ἀβέβαιη. Πιθανόν ἀπό τό ἄλς (=θάλασσα) + κυέω (=φουσκώνω).

Ἀλλάσσω (=μεταβάλλω). Ἀπό ρίζα αλλ- ἀπ' ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις: ἄλλος, ἄλλά, ἀλλότριος, ἀλλοῖος (=διάφορος), ἀλλήλων. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλλαγῆ, ἀνταλλαγῆ, ἀπαλλαγῆ, ἀλλάγιον (=ἀνταλλαγῆ αἰχμαλώτων), ἄλλαγμα, ἀλλακτέον, ἀλλακτικός, διαλλακτικός, ἄλλαξις, διάλλαξις, ἀνταλλάξιμος, ἐναλλάξ, συνάλλαγμα, συναλλαγή.

Ἀλληγορία (=εἰκονική ἔκφραση, περιγραφή ἐνός πράγματος μέ τήν εἰκόνα ἄλλου). Ἀπό τό ἀλληγορέω (ἄλλος + ἀγορεύω), (=μιλῶ ἔτσι, ὥστε νά ὑπονοῶ κάτι ἄλλο).

Ἄλλομαι (=ἀναπηδῶ). Ἀπό ρίζα σαλ- (λατιν. *salio* καί τό σημερ. *σάλτο*), τό σ γίνεται δασεία → ἄλ-ιομαι → ἄλλομαι. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄλμα, ἄλσις (=πήδημα), οἱ ἀλτήρες (=βάρη πού κρατοῦσαν στά χέρια τους αὐτοὶ πού πηδοῦσαν, γιά νά ἀποκτήσουν ὀρμή στό πήδημα), ἀλτηρεία (=ή ἀφή τοῦ χεριοῦ), ἀλτικός (=ικανός στό πήδημα), ἄλτης, ἀλτήρ, ἀλτηροβολία, ἐφαλτήριον (=ὄργανο γυμναστικής).

Ἀλλότριος (=αὐτός πού ἀνήκει σ' ἄλλον). Ἀπό τό ἄλλος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀλλοτριῶ (=ἀποξενώνω), ἀλλοτριώσις (=ἀποξένωση).

Ἀλλόφρων (=αὐτός πού ἔχει ἄλλη γνώμη). Σύνθετη ἀπ' τῆς ἄλλος + φρήν. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄλλοφροσύνη, ἄλλοφρονῶ.

Ἄλμα (=πήδημα). Ἀπό τὸ ἄλλομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἄλμη (=ἀλμύρα, ἄρμη). Ἀπὸ τὸ ἄλς (=θάλασσα).

Ἀλοάω-ῶ (ἀλωνίζω, ραβδίζω). Ἀπὸ τὸ ἀλῶ, δωρ. ἀλῶ καὶ ἄττ. ἄλως (=ἀλῶνι) πού παράγεται ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα αλ- τοῦ ἀλέω (=ἀλέθω). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀλόησις (=ἀλῶνισμα), ἀλοητέος, ἀλοητής (=ἀλωνιστής), ὁ ἀλοητός (=ἀλῶνισμα), ἀλοιάω (ἐπικ. τοῦ ἀλοάω), ἀλοιήσις, ἀλοιητήρ, ἐπαλώστης (=αὐτός πού ὁδηγεῖ τὰ βόδια κατὰ τὸ ἀλῶνισμα), πατραλοίας - μητραλοίας (=αὐτός πού δέρνει ἢ σκοτώνει τὸν πατέρα - τὴ μητέρα του).

Ἄλογος (=παράλογος). Ἀπὸ τὸ α στερητ. + λόγος. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀλογῶ, ἀλογία, ἀλογίζομαι, ἀλόγιστος, ἀλογιστία, ἀλογόω (=κάμνω κάποιον παράλογο).

Ἄλοιφή. Παράγωγο τοῦ ἀλειφω ὕστερα ἀπὸ ἐτεροίωση τοῦ ἐι σέ οι. Δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀλειφω.

Ἀλουργός (=ὁ βαμμένος μέ γνήσια θαλάσσια πορφύρα). Σύνθετη λέξη ἀπὸ τῆς ἄλς (=θάλασσα) + ἔργω.

Ἄλοχος (=ἡ σύζυγος). Ἀπὸ τὸ α ἄθρ. + λέχος (=κρεβάτι) τοῦ λέγω (=κοιμίζω), ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἄλς -ἄλός, ὁ (=ἀλάτι). Ἀπὸ ρίζα αλ- ἀπὸ ὅπου καὶ οἱ λέξεις ἄλας, ἀλή, ἄλμη, ἀλμυρός. Τὸ θηλυκὸ — ἡ ἄλς-ἄλός (=θάλασσα).

Ἄλσος (=δάσος). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα μέ τὸ ἀλδαίνω (=αὐξάνω). Πιθανόν ἀπὸ ρίζα αρδ (ἀρδεύω). Πιθανόν ἀπ' τὸ αλτ-jos (=ἄλσος).

Ἄλυσις (=άλυσίδα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία.

Ἄλφιτον (=ἀλεύρι ἀπὸ χοντροκοπανισμένο κριθάρι). Ἀπὸ τὴ ρίζα αλφ- ἀπὸ ὅπου καὶ ἡ λέξη ἀλφός (=λευκός).

Ἄλως (=ἀλῶνι, δίσκος τοῦ ἡλίου ἢ τῆς σελήνης). Ἄττ. τοῦ ἀλῶ ἀπ' ὅπου καὶ τὸ ἀλοάω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἀμαθής (=ἀγράφματος). Ἀπὸ τὸ α στερητ. + μαθεῖν τοῦ μανθάνω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἄμαξα (ἄμα + ἄξων). Παράγωγο τοῦ ἄγω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἀμάραντος (=αὐτός πού δέ φθείρεται). Ἀπὸ τὸ α στερητ. + μαραίνω.

Ἀμαρτάνω (=ἀποτυγχάνω, σφάλλω). Ἀπὸ τὸ α στερητ. + ρίζα σμαρ- (εἴμαρται) ἢ μερ- (μείρω, μέρος)+τ+αν+ω ἀμαρτάνω. (τὸ σ ἐγινε δασεία). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀμάρτημα, ἀμάρτησις, ἀμαρτία, ἀμαρτοεπής (=αὐτός πού μιλά ἀπερίσκεπτα), ἀμαρτωλός, ἀναμάρτητος, νημερτής (=ἀλάνθαστος).

Ἀμαρύσσω (=λάμπω, σπινθηροβολῶ). Ἀπὸ ρίζα μαρ+α εὐφω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀμαρυγή (=ἀκτινοβόληση), ἀμαρυγμα (=λάμψη). Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα καὶ οἱ λέξεις: μαρμαίρω (=λάμπω), μαρμαρυγή, μάρμαρος (=ἀστραφτερὴ πέτρα).

Ἀμαυρός (=σκοτεινός, ἀσαφής). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπὸ τὸ α στερητ. + μαρ (τοῦ μαρμαίρω), ἀλλὰ ἔτσι δέν ἐρμηνεύεται τὸ μαῦρος - μαυρῶ. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀμαυρόω (=κάμνω κάτι σκοτεινὸ, ἀσαφές), ἀμαυρότης, ἀμαύρωμα, ἀμαύρωσις.

Ἀμάω-ῶ (=θερίζω). Ἀπὸ ρίζα αμ ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: ἄμητος (=θερισμός, ὁ καιρὸς τοῦ θερισμοῦ), ἀμητός (=ἡ συγκομιδὴ ἀπ' τὸ θερισμό), ἀμητέον, ἀμητήρ (=θεριστής), ἀμητήριον (=δρεπάνι), ἀμητικός, ἡ ἄμαλλα (=δεμάτι ἀπὸ στάχυα), ἀμαλλοδετήρ (=αὐτός πού δένει δεμάτια ἀπὸ στάχυα).

Ἀμβλίσκω (=προξενῶ ἐξάμβλωση, ἀποβολή) & ἀμβλῶ. Ἀπὸ τὸ ἀμβλός. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀμβλωσις (=ἀποβολή), ἀμβλωμα.

Ἀμβλός (=ὁ μὴ ὀξύς, ἀδύνατος). Πιθανόν ἀπ' τὴ ρίζα μαλ- ἀπ' ὅπου προέρχεται καὶ τὸ μαλακός. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀμβλύνω, ἀμβλύτης, ἀμβλυντήρ.

Ἀμβλωσις (=ἀποβολή). Παράγωγον τοῦ ἀμβλόω καὶ ἀμβλίσκω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἀμβροσία (=τροφή τῶν θεῶν). Ἀπὸ τὸ ἄμβροτος (α στερητ. + βροτός).

Ἀμείβω (=ἀνταλλάσσω). Ἀπὸ τὴ ρίζα μεF- μέ προθεματικὸ α καὶ τὸ πρόσφυμα j → ἄ-μεF-j-ω → ἀμείβω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀμοιβή (μέ ἐτεροίωση τοῦ ἐι σέ οι), ἀμοιβαῖος, ἀμοιβαδῖς (=κατὰ σειράν), ὁ ἀμοιβός (=αὐτός πού διαδέ-

χεται κάποιον), διάμειπτος (=εὐμετάβλητος), ἀντάμειψις, ἀργυραμοιβός (=αὐτός πού ανταλλάσσει νομίσματα).

Ἀμειλικτός (=σκληρός, τραχύς). Ἀπό τό α στερητ. + μείλισσω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀμελῶ (=δέ φροντίζω, εἶμαι ἀδιάφορος). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀμελής (α στερητ. + ἀπρόσ. μέλει μοι). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀμέλεια, ἀμέλημα, ἀμελητέον, ἀμελητής, ἀμελητικός, ἀμελητί.

Ἀμειπτός (=ἄψογος). Ἀπό τό α στερητ. + μέφομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀμήχανος (=αὐτός πού δέν ἔχει πόρους, δύσκολος, ἀνίκανος). Ἀπό τό α στερητ. + μηχανή τοῦ μηχανῶμαι. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀμηχανέω, ἀμηχανία.

Ἄμιλλα (=ἀνταγωνισμός). Θέμα ἄμιλ + j + α → ἄμιλλα. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀμιλλῶμαι (=ἀγωνίζομαι), ἀμίλλημα, ἀμιλλητέον, ἀμιλλητήρ (=ἀνταγωνιστής), ἀμιλλητήριος, ἀμιλλητικός, ἐφάμιλλος.

Ἀμνήμων (=αὐτός πού λησμονεῖ, ἀχάριστος). Ἀπό τό α στερητ. + μνήμη τοῦ μιμνήσκω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Ἀπό τό ἀμνήμων τά παράγωγα: ἀμνημονῶ, ἀμνημοσύνη, ἀμνησία.

Ἀμνηστία (=τό ξέχασμα ἑνός ἀδικήματος, συγχώρηση τοῦ ἀδικήματος). Παρασύνθετο ἀπό τό ἀμνηστος (α στερητ. + μνάομαι). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό μνάομαι. Ἀπό τό ἀμνηστος και τό ρῆμα ἀμνηστεύω.

Ἀμνός (=ἀρνί). Ἀπό τό ἄFνός → ἄβνός → ἄμνός.

Ἀμοιβή (=ἀνταπόδοση). Ἀπό τό ἀμείβω μέ ἑτεροίωση τοῦ εἰ σέ οι. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀμείβω.

Ἄμοιρος (=αὐτός πού δέν ἔχει μερίδιο, ἄτυχος). Ἀπό τό α στερητ. + μοῖρα. Παράγωγο ρῆμα εἶναι τό ἀμοιρῶ (=εἶμαι ἀμέτοχος).

Ἄμπελος (=κλήμα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Πιθανόν ἀπό τήν πρόθεση ἀμφί + ρίζα ελ- τοῦ ἐλίσσω.

Ἀμπεχόνη (=λεπτό ἐπανωφόρι, ἔνδυμα). Ἀπό τό ἀμπέχω ἢ ἀμπίσχω (ἀμφί + ἔχω). Ἄλλα παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀμπεχόνιον (ὑποκορ.), ἀμπεχονον.

Ἀμπλακίσκω (=ἀποτυχαίνω, ἀμαρτάνω). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Πιθανόν νά ἔχει σχέση μέ

τό: βλάξ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀμπλακία, ἀμπλάκημα (=σφάλμα), ἀναμπλάκητος (=ἀναμάρτητος).

Ἄμπωτις (=ἀναρρόφηση, τράβηγμα τοῦ νεροῦ τῆς θάλασσας πρὸς τὰ μέσα). Συντετμημένος τύπος τοῦ: ἀνάμπωτις τοῦ ἀναπίνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄμυδρός (=σκοτεινός). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Συγγενές μέ τό ἀμαυρός.

Ἀμύμων (=ἄμωμος, ἄψογος, ἔξοχος). Ἀπό τό α στερητ. + μῶμος τοῦ μέφομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀμύνω (=ἀπομακρύνω, ἀπωθῶ, ὑπερασπίζω). Ἀπό τό α προθεματ. + μύνη (=πρόφαση γιά ἀναβολή). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄμυνα (=ὑπεράσπιση), ἀμυντή (=μέ ἄμυνα), Ἀμυνίας, ἀμυντέον, ἀμυντήρ - ἀμύντειρα, ἀμυντήριος, ἀμυντής, ἀμυντικός, ἀμύντωρ (=ὑπερασπιστής), Ἀμύντας, Ἀμύνταιον.

Ἀμύσσω (=ξεσχίζω, τραυματίζω, τσουγκρανίζω). Ἀπό το προθεματικό α + ρίζα μυκ- ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ἄμυξ (=τσουγκράνισμα), ἀμύξ (=τσουγκρανιστά), ἀμυχή (=τσουγκρανιά), ἀμυχιδόν, ἀμυχιαῖος (=τσουγκρανισμένος), ἀμυκτέον, ἀμυκτικός.

Ἀμφίσεις (=ἐνδυμασία). Παράγωγο τοῦ ἀμφιέννυμι (ἀμφί+Fεσ+νν+μι), ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ἀμφίεσμα, ἀμφιεσμός, ἀμφιεστρίς ἢ ἐφεστρίς (=μανδύας), τό ἄμφιον (πληθ. ἀμφια), μεταμφίσεις, εἶμα (=ἐνδυμα), μελανείμων (=ὁ ντυμένος στά μαῦρα), ἱμα, ἱμάτιον, ἱματίδιον, ἱματίζομαι (=ντύνομαι), ἱματισμός, ἐσθής, λευχείμων (=αὐτός πού φορᾷ ἄσπρα).

Ἀμφικτίονες (=αὐτοὶ πού κατοικοῦν γύρω, οἱ κοντινοὶ γείτονες). Ἀπό τό ἀμφί + κτίζω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀμφιρρεπής (=αὐτός πού γέρνει καί στά δύο μέρη). Ἀπό το ἀμφί + ρέπω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀμφισβητῶ (=προχωρῶ χωριστά, διαφωνῶ, φιλονεικῶ). Ἀπό τό ἀμφίς + βῆναι τοῦ βαίνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἀμφισβητῶ: ἀμφισβήτημα, ἀμφισβητήσιμος, ἀμφισβήτησις, ἀμφισβητητέον, ἀμφισβητικός, ἀναμφισβήτητος, ἀναμφισβητήτως.

Ἀμφορεύς (=εἶδος ὕδριας μέ στενό λαιμό καί δύο

- λαβές). Ἀπ' τὸ ἀμφί + φέρω → ἀμφιφορέυς, μέσυγκοπή ἀμφορέυς. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φέρω.
- Ἄμωμος** (=ἄμειπτος, ἄφογος). Ἀπό τὸ α στερητ. + μῶμος (=ψόγος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μωμάομαι.
- Ἀναβίω-ω** (=ξανάρχομαι στή ζωή). Ἀπό τὸ ἀνά + βίος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βιώω.
- Ἀνάγκη** (=βία, εξαναγκασμός). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπό τὸ α ἐπιτατ. + ἄγχω (ρίζα ἀγκ-). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀναγκάζω, ἀναγκαῖος, ἀναγκαῖον (=φυλακή καί σημ. ἀπόπατος), ἀνάγκασμα, ἀναγκασμός, ἀναγκαστέος, ἀναγκασιῆρ, ἀναγκαστικός, ἀναγκαστός.
- Ἀνάγλυφος** (=σκαλιστός). Ἀνά + γλύφω (=σκαλίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀνάγωγος** (=κακοαναθρεμμένος). Ἀπό τὸ α στερητ. + ἀγωγή (=μόρφωση). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄγω.
- Ἀναδασμός** (=ξαναμοίρασμα). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀνά + δατέομαι (=μοιράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀνάδοχος** (=ἐγγυνητής, αὐτός πού παίρνει στά χέρια του ἀπ' τήν κολυμπήθρα τὸ βαπτισμένο μωρό, σημερ. νουνός). Ἀπὸ τὸ ἀναδέχομαι, ἀπ' ὅπου καί ἡ λέξη ἀναδοχή. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δέχομαι.
- Ἀναδύομαι** (=ἐκπηγάζω, βγαίνω στήν ἐπιφάνεια). Ἀπὸ τὸ ἀνά + δύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀνάθεμα καί ἀνάθημα** (=καθετί πού ἀφιερώνεται, καταραμένο, κατάρα). Παράγωγο τοῦ ἀνατίθημι (ἀνά + τίθημι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τίθημι. Παράγωγα ἀπ' τὸ ἀνάθεμα: ἀναθεματίζω, ἀναθεματισμός, ἀναθεματικός.
- Ἀναθρώσκω** (=ἀναπηδῶ). Ἀπὸ τὸ ἀνά + θρώσκω (=πηδῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀναιδής** (=ἀναισχυντος, αὐθάδης). Ἀπὸ τὸ α στερητ. + αἰδώς τοῦ αἰδοῦμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀναινομαι** (=ἄρνούμαι, καταφρονῶ). Γιά τὸ πρῶτο συνθετικό εἶναι ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἰσως εἶναι ἡ πρόθ. ἀνά ἢ τὸ στερητ. α. Τὸ δεύτερο συνθετικό εἶναι ἡ λέξη αἶνος.
- Ἀνακαινίζω** (=ἀνανεώνω). Ἀπ' τὸ ἀνά + καινός (=καινούριος). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀνακαινίσις, ἀνακαινισμός.
- Ἀνάκτορον** (=παλάτι, ἡ κατοικία τοῦ βασιλιά). Ἀπὸ τὸ ἀνάκτωρ (=βασιλιάς) τοῦ ἀνάσσω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀνάσσω.
- Ἀνακωχή** (=παύση, ἀνάπαυλα, πρόσκαιρη κατάπαυση τοῦ πολέμου). Τὸ σωστό εἶναι ἀνοκωχή πού σχηματίστηκε ἀπὸ ἀναδιπλασιασμό τοῦ ἀνοχή τοῦ ἀνέχω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.
- Ἀνάληγτος** (=αὐτός πού δέν αἰσθάνεται πόνο, ἀναισθητος, σκληροκαρδος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + ἀλγῶ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἀλγηδών.
- Ἀνάληψις** (=ἀνάκτηση). Ἀπ' τὸ ἀναλαμβάνω (ἀνά + λαμβάνω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λαμβάνω.
- Ἀναλίσκω** (=ξοδεύω). Ἀπ' τήν πρόθ. ἀνά + Φαλ + ισκ + ω → ἀναλίσκω. Δέν ἔχει σχέση μέ τὸ ρῆμα ἀλίσκομαι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἀνάλωσις (κατανάλωσις), ἀνάλωμα (παρανάλωμα), ἀναλωτής (καταναλωτής), ἀναλωτέος, ἀναλωτικός.
- Ἀνάλωτος** (=ἀπόρθητος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + ἀλίσκομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀναμφισβήτητος** (=ἀδιαφιλονείκητος). Σύνθετη λέξη ἀπ' τὸ α στερητ. + ἀμφισβήτητος (ἀμφίς + βαίνω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀμφισβητῶ.
- Ἀνανέωσις** (=ἀνακαινίσις). Ἀπ' τὸ ἀνανεοῦμαι (ἀνά + νέος).
- Ἀνάντης** (=ἀνηφορικός). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀνά + ἀντάω (=συναντῶ κάποιον). Συνήθως τὸ ἀντάω σύνθετο → ἀπαντῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀναντίρρητος** (=αὐτός πού δέ δέχεται ἀντίρρηση). Ἀπ' τὸ α στερητ. + ἀντερῶ (ἀντιλέγω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λέγω.
- Ἀναξ** (=βασιλιάς). Ἀπ' τὸ ρῆμα ἀνάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ἀνάπαιστος** (=ἀναπαλλόμενος, ἀναπηδών). Ἀπ' τὸ ἀνά + παίω (=κτυπῶ). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα παίω.
- Ἀνάπαυλα** (=ἀνάπαυση, διακοπή). Ἀπ' τὸ ἀναπαύω (ἀνά + παύω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα παύω.
- Ἀνάπηρος** (=σακάτης). Ἀπ' τὸ ἀνά + πηρός (=ἀκρω-

τηριασμένος). Παράγωγα από ίδια ρίζα: ἀναπη-
ροῦμαι, ἀναπηρία.

Ἀναποδίζω (=κάνω κάποιον νά ὀπισθοδρομήσει,
ὀπισθοδρομῶ). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀνά + πούς. Πα-
ράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: ἀναπόδισις (=ὀπισθο-
δρόμηση), ἀναποδισμός (=ἐπιστροφή), ἀναπο-
διστής.

Ἀναπολῶ (=ἀναστρέφω τὸ χῶμα, ἐπαναφέρω στὴ
μνήμη). Ἀπ' τὸ ἀνά + πολέω (πού προέρχεται ἀπ'
τὸ πέλω = κινεῖμαι). Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα:
ἀναπόλησις, ἀναπολητέον, ἀναπολητικός.

Ἄναρθρος (=ἀσυνάρτητος). Ἀπ' τὸ α στερητ. +
ἄρθρον.

Ἀνάρρησις (=ἀνακήρυξη). Ἀπ' τὸ ἀναγορεύω.
Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀγο-
ρεύω.

Ἀνάρρωσις (=ἡ ἐπ'ἀνοδος στήν ὑγεία ὕστερα ἀπ'
ἀρρώστια, ἀνάκτηση δυνάμεων). Ἀπ' τὸ ἀναρ-
ρώννυμι (ἀνά + ῥώννυμι).

Ἀνασκολοπίζω (=παλουκῶν). Ἀπ' τὸ ἀνά + σκο-
λοπίζω (σκόλοψ=πάσσαλος). Παράγωγα ἀπό ίδια
ρίζα: ἀνασκολόπισις, ἀνασκολοπισμός.

Ἀνάσσω (=βασιλεύω). Εἶχε στήν ἀρχή τὸ Φανάσ-
σω. Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: ἄναξ, ἄνασσα, ἀνά-
κτωρ, ἀνάκτορον, ἀνακτορία, ἀνακτόριος, χει-
ρῶναξ.

Ἀναστατώ-ω (=ἀναστατώνω). Ἀπ' τὸ ἀνάστατος
τοῦ ἀνίσταμαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα
στό ρῆμα ἵστημι. Ἀπ' τὸ ἀναστατῶ τὰ οὐσιαστ.
ἀναστατώσις, ἀναστατήρ.

Ἀναστομόω-ω (=ἀνοίγω, καθαρίζω). Ἀπ' τὸ ἀνά +
στομῶ (=φράζω) ἀπ' τὸ στόμα. Παράγωγα ἀπό
ἴδια ρίζα: ἀναστόμωσις, ἀναστομωτήριος, ἀνα-
στομωτικός.

Ἀνάσχεσις (=ἀνοχή, καρτέρηση). Ἀπ' τὸ ἀνέχω
ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις ἀνοχή, ἀνοχεύς, ἀνεκτός
(=ὑποφερτός), ἀνεκτέος, ἀνεκτικός, ἀνασχετός
(=ὑποφερτός). Δές γιά περισσότερα παράγωγα
στό ρῆμα ἔχω.

Ἀνατέλλω (=φέρω στό φῶς, ἀμετάβ. ἔρχομαι στό
φῶς). Ἀπ' τὸ ἀνά + τέλλω (=κάνω κάτι νά ση-
κωθεί). Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: ἀνατολή, ἀνα-
τολικός, ἐπιτολή (γιά ἄστρα).

Ἀνατολή (τοῦ ἡλίου). Ἀπ' τὸ ἀνατέλλω, ὅπου δές
γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄναδος (=ἄφωνος, ἄλαλος). Ἀπ' τὸ α στερητ. +

αὐδή (=φωνή). Δές γιά περισσότερα παράγωγα
στή λέξη αὐδή.

Ἀναφανδόν (=φανερὰ). Ἀπ' τὸ ἀναφαίνω (=φανε-
ρώνω), ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα ἀνάφανσις,
ἀναφανδὰ (=φανερὰ). Δές γιά περισσότερα πα-
ράγωγα στό ρῆμα φαίνω.

Ἀναφορικός (=αὐτός πού ἔχει σχέση μέ κάτι). Ἀπ'
τὸ ἀναφορέω ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις ἀναφορεύς,
ἀνάφορον (=ξύλο μακρὺ γιά μεταφορά φορτί-
ων). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα
φέρω.

Ἀναχαιτίζω (=ρίχνω πρὸς τὰ πίσω τὴ χαιτή
καί σηκώνομαι στά δύο πσινά πόδια, γιά ἄλο-
γα, ἐμποδίζω, ἀνακόπτω). Ἀπ' τὸ ἀνά + χαιτή.
Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: ἀναχαιτίσις, ἀναχαιτί-
σμα, ἀναχαιτισμός.

Ἀναψύχω (=δροσίζω). Ἀπ' τὸ ἀνά + ψύχος. Παρά-
γωγα ἀπό ίδια ρίζα: ἀνάψυξις (=ἀνακούφιση),
ἀναψυχή, ἀναψυκτήρ, ἀναψυκτήριον, ἀναψυ-
κτικός (=δροσιστικός).

Ἀνδάνω (=ἄρέσω, εὐχαριστῶ). Ἀπὸ ρίζα σFaδ →
ἀδ καί ἐπένθεση ἑνός ν ἀνδ → ἀνδ + αν + ω. Ἀπὸ
τὴν ἴδια ρίζα σFad- παράγονται καί τὰ: ἡδομαι,
ἡδύς, ἡδος, ἡδονή, ἄσμενος ἴσως καί τὸ ἐδανός
(=γλυκός).

Ἀνδραγαθῶ (=φέρομαι σάν γενναῖος ἄνδρας).
Ἀπ' τὸ ἀνήρ + ἀγαθός. Μεταγενέστερος τύπος
τοῦ ἀνδραγαθίζομαι ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα:
ἀνδραγαθία, ἀνδραγάθημα, ἀνδραγαθικός.

Ἀνδράποδον (=αὐτός πού αἰχμαλωτίστηκε στόν πό-
λεμο καί πουλήθηκε γιά δούλος, δούλος ἀπλῶς).
Πιθανόν ἀπ' τὸ ἀνήρ + πέδη (χειροπέδη) ἢ ἀπ'
τὸ ἀνήρ + ἀποδόσθαι (=πωλεῖν) ἢ ἀκόμη ἀπ' τὸ
ἀνήρ + πούς.

Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: ἀνδραποδίζω, ἀνδρα-
πόδισις, ἀνδραποδισμός (=ὑποδουλώση), ἀνδρα-
ποδιστής (=σωματέμπορος), ἀνδραποδιστήρι-
ος, ἀνδραποδιστικός, ἀνδραποδώδης (=δου-
λοπρεπής).

Ἀνδριάς (=ὁμοίωμα ἀνδρός, ἄγαλμα). Ἀπ' τὸ ἀνήρ
- ἀνδρός. Σύνθετες λέξεις: ἀνδριαντοποιῶ, ἀνδρι-
αντοποιός, ἀνδριαντοποιία, ἀνδριάντιον (ὑπο-
κορ. τοῦ ἀνδριάς), ἀνδριαντοειδής, ἀνδριαντο-
πλάστης, ἀνδριαντοπλαστική.

Ἀνεκτός (=ὑποφερτός). Ἀπ' τὸ ἀνέχομαι. Δές γιά
περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Ἀνέλιπτος (=ἀπροσδόκητος). Ἀπ' τό α στερητ. + ἐλπίς.

Ἄνεμος. Ἀπό ρίζα αν σανσκριτική. Παράγωγα από ἴδια ρίζα: ἀνεμώω (=ἐκθέτω στὸν ἄνεμο), ἀνεμώδης, ἀνεμόδαρτος, ἀνεμώνη, νήνεμος (=ἥσυχος), νηνεμία (=γαλήνη), προσήνεμος, ὑπήνεμος, ὑπηνέμιος.

Ἄνεμώνη (=τό ἄνθος τοῦ ἀνέμου). Ἀπ' τό ἄνεμος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀνένδοτος (=ἀνυποχώρητος) Σύνθετο ἀπ' τό α στερητ. + ἐνδίδωμι (=ὑποχωρῶ). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δίδωμι.

Ἀνεξίκακος (=ὑπομονετικός). Ἀπ' τό ἀνέχομαι + κακός. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Ἀνέπαφος (=ἄθικτος). Ἀπ' τό α στερητ. + ἐπαφή τοῦ ἐφάπτω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἅπτω.

Ἀνερμάτιστος (=μετέωρος, ἄστατος, χωρίς βάση). Ἀπ' τό α στερητ. + ἐρματίζω (=στηρίζω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἔρμα.

Ἀνέφικτος (=ἄφταστος, ἀπρόσιτος). Ἀπ' τό α στερητ. + ἐφικνοῦμαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἴκνοῦμαι.

Ἀνεψιός (=ὁ πρῶτος ξάδερφος). Ἀπ' τό α ἀθροιστ. + ρίζα νεπ (nepos).

Ἀνήκεστος (=ἀθεράπευτος). Σύνθετο ἀπ' τό α στερητ. + ἀκοῦμαι (=θεραπεύω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀκέομαι-οῦμαι.

Ἀνήκω (=ἀνέρχομαι, φτάνω ψηλά). Ἀπ' τό ἀνά + ἦκω.

Ἀνήνυστος καί **ἀνήνυτος** (=ἀνεκτέλεστος, ἀκατόρθωτος). Ἀπ' τό α στερητ. + ἀνύω (=τελειώνω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀνύω.

Ἀνθεκτικός (=αὐτός πού ἔχει τήν ιδιότητα νά πιάνεται ἀπό κάτι). Ἀπ' τό ἀντί + ἐκτικός τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀνθολογία (=συλλογή λουλουδιῶν, συλλογή ποιημάτων σάν ἀνθοδέσμη). Ἀπ' τό ἄνθος + λέγω (=συγκεντρώνω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄνθος. Ἡ ἐτυμολογία του εἶναι ἀβέβαιη. Πιθανόν ἀπό ρίζα αθ μέ παρένθεση ἑνός ν → ἀνθ. Ἴσως ἔχει σχέση μέ τίς λέξεις: ἀθήρ (=στάχυ), Ἀθῆναι. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀνθεών (=ἀνθόκηπος), ἡ ἄνθη (=ἄνθισμα), ἄνθησις, ἀνθηδών (=ἀνθώ-

δης, ἡ μέλισσα), ἀνθηρός, ἀνθηρότης, Ἀνθεστηρίων, Ἀνθεστηρία, ἀνθίζω, ἄνθινος, ἀνθιον (ὑποκ. τοῦ ἄνθος), ἄνθισμα, ἐξάνθημα, ἐξάνθησις.

Ἄνθρωπος. Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπ' τό ἀνῆρ-ἀνδρός+ὤψ-ὥπός.

Ἀνιαρός (=ἐνοχλητικός, θλιβερός). Ἀπ' τό ἀνία (=πόνος, θλίψη), ἀπ' ὅπου καί τό ρῆμα ἀνιάω (=λυπῶ) καί τό ἀνιάζω (=λυπῶ). Ἡ ρίζα του δέν εἶναι φανερή. Ἴσως ἀπ' τό α στερητ. + ἰάομαι ἢ α στερητ. + ἰέναι.

Ἀνίατος (=ἀθεράπευτος, ἀδιόρθωτος). Ἀπ' τό α στερητ.+ ἰῶμαι (=θεραπεύω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἰάομαι-ἰῶμαι.

Ἀνιδίω (=ιδρώνω πολὺ). Ἀπ' τό ἀνά + ιδίω (=ιδρώνω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀνιδιτί (=χωρίς ιδρώτα, χωρίς κόπο).

Ἀνιμάω-ῶ (=ἀνασύρω, ἀντλῶ νερό μέ δερμάτινα λουριά). Ἀπ' τό ἀνά + ἰμάω (=ἀντλῶ νερό), πού παράγεται ἀπ' τό ἰμάς (=λουρί). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀνίμησις (=ἀνέλκυσις).

Ἀνόδους (=ὁ χωρίς δόντια). Ἀπ' τό α στερητ. + ὁδούς.

Ἀνοίγω καί **ἀνοίγνυμι**. Ἀπ' τό ἀνά + οἶγω. (Τό ρῆμα δέχεται χρονική καί συλλαβική αὐξηση ἐξαιτίας τοῦ F πού εἶναι στήν ἀρχή: παρατ. ἀνέφγον ἀπό ἀνήφοιγον, ἀόρ. ἀνέφξα ἀπό ἀνήφοιξα). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀνοίγμα, ἀνοιξις, ἀνοιγή (=ἀνοίγμα), ἀνοιγεύς, ἀνοικτήριον (=κλειδί), ἀνοίκτης, ἀνοικτικός, ἀνοικτός, ἀνοικτέον.

Ἀνοίκειος (=ὁ μὴ φιλικός, ἀσύμφωνος, ἀκατάλληλος). Ἀπ' τό α στερητ.+ οἰκείος τοῦ οἴκος, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἀνοκωχή (=διακοπή τῶν ἐχθροπραξιῶν). Ἀπ' τό ἀν + ὀκωχή (ὁ παρακ. τοῦ ἔχω εἶναι ὀκωχα, ἐπομένως ἀνέχω → ἀνόκωχα → ἀνοκωχή. Μέ παρετυμολογία ἀπ' τό ἀνά ἐγινε ἀνακωχή, ὅπου δές. Παράγωγο ρῆμα = ἀνοκωχεύω).

Ἀνομβρία (=ξηρασία). Ἀπ' τό α στερητ. + ὄμβρος (=βροχή).

Ἀνορθιάζω (=φωνάζω δυνατά, ξεσηκώνω). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἀνορθος (ἀνά + ὀρθός) ἀπό ρίζα ορ.

Ἄνοστος (=ὁ χωρίς ἐπιστροφή, ὁ χωρίς νοστιμάδα). Ἀπ' τό α στερητ. + νόστος (=ἐπιστροφή) καί νόστος ἀπ' τό νέομαι καί ναίω.

Ἀνηρίς, ἡ (=ὑποστήριγμα). Ἀπ' τό ἀντερίδω (ἀντί

+ ἐρείδω = στηρίζω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ἐρείδω.

Ἀντιάζω (=συναντῶ, ἰκετεύω). Ἀπ' τό ἀντίος (=ό ἀπέναντι) καί αὐτό ἀπ' τήν πρόθεση ἀντί.

Ἀντίβιος (=αὐτός πού ἀντιτάσσει βία ἐνάντια στή βία). Ἀπ' τό ἀντί + βία. Ἀπό ἐδῶ καί τό ἐπίρρ. ἀντιβίην (=ἐνάντια, κατά πρόσωπο).

Ἀντιβολέω-ῶ (=συναντῶ ἰκετεύω). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἀντιβολή τοῦ ἀντιβάλλω (=ρίχνω ἐναντίον). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀντιβόλησις, ἀντιβολία (=δέηση).

Ἀντιδικῶ (=ἔχω δίκη ἐναντίον κάποιου). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἀντίδικος (ἀντί + δίκη). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀντιδίκησις, ἀντιδικία.

Ἀντικρύ (=ἀπέναντι). Ἀπ' τό ἄντα ἢ ἀντί + κρυ.

Ἀντίληψις. Ἀπ' τό ἀντιλαμβάνομαι. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα λαμβάνω.

Ἀντίξοος (=ό ἀντίθετα ξυμμένος, ἐχθρικός). Ἀπ' τό ἀντί + ξέω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἀντίος (=ό ἀπέναντι, ἀντίθετος, ἐχθρικός). Ἀπ' τό ἀντί.

Ἀντίπαλος (=ἀνταγωνιστής, ἀντίζηλος, ισόπαλος). Ἀπ' τό ἀντί + πάλη. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀντιπαλαίω, ἀντιπαλαιστής, ἀντιπάλασμα, ἀντιπάλαισις (=ἀντίσταση).

Ἀντιπλήξ (=αὐτός πού κτυπιέται κατά μέτωπο). Ἀπ' τό ἀντί + πλήσσω (=κτυπῶ). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀντιπληκτιζῶ (=μαλώνω), ἀντιπλήκτης, ἀντίπληξις. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα πλήσσω.

Ἀντίρροπος (ἰσοβαρής). Ἀπ' τό ἀντί + ρέπω (=κλίνω, γέρνω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα ρέπω.

Ἀντίτυπος ἢ ἀντιτυπής (=ἀντικρουόμενος, ἐλαστικός). Ἀπ' τό ἀντί + τυπῆναι τοῦ τύπτω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἀντίφασις. Ἀπ' τό ἀντί + φημί, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἀντλέω-ῶ (=βγάζω νερό). Ἀπ' τό: ἄντλος, ὁ (=τό βρώμικο νερό πού μαζεύεται στό βάθος τοῦ πλοίου). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄντλημα (=κουβάς), ἄντλησις, ἐξάντλησις, ἀντλητήρ, ἀντλητήριος, ἀντλητής, ἀντλία, ἀνεξάντλητος.

Ἀντωνυμία (=λέξη πού χρησιμοποιεῖται ἀντί για ὄνομα). Ἀπ' τό ἀντί + ὄνομα.

Ἀνυπόδητος (=ξυπόλυτος). Ἀπ' τό α στερητ. + ὑποδέω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀνυποδητέω, ἀνυποδησία. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα δέω.

Ἀνύποπτος (=ό χωρίς ὑποψία). Ἀπ' τό α στερητ. + ὑποπτος (ὑπό + ὀρῶ). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα ὀρῶ.

Ἀνύω ἢ ἀνύτω (=ἐπιτελῶ, τελειώνω). Ἀπό θέμα ἀνυ- ἢ ἀνυτ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἄνυσις (=τελείωση), ἄνυσμα (=κατόρθωμα), ἀνύσιμος (=ἀποτελεσματικός), ἀνυστέον, ἀνυστικός (=ἀποτελεσματικός), ἀνυστός (=κατορθωτός), ἀνήνυστος (=ἀκατόρθωτος), αὐθέντης ἀντί αὐτοέντης (=ἀπόλυτος κύριος, αὐτός πού σκοτώνει μέ τά ἴδια του τά χέρια).

Ἀνώγειον ἢ ἀνώγειων (=αὐτό πού εἶναι πάνω ἀπ' τή γῆ, τό ὑπερῶν τοῦ σπιτιοῦ). Ἀπ' τό ἄνω + γαῖα.

Ἀνώδυνος (=πού δέν προκαλεῖ πόνο, καταπραῦντικός). Ἀπ' τό α στερητ. + ὀδύνη.

Ἀνώματος. Ἀπ' τό α στερητ. + ομαλός.

Ἀνώνυμος (=ό χωρίς ὄνομα). Ἀπ' τό α στερητ. + ὄνομα.

Ἀνωφερής (=ἀνηφορικός). Ἀπ' τό ἄνω + φέρω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἀξίνη (=τσεκούρι για τό σκίσιμο ξύλων). Ἀπ' τό ἄγνυμι (=σπάζω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἄξιος (=αὐτός πού ἔχει τόσο βάρος, ἀξιόλογος). Ἀπ' τό ἄγω, μέ τή σημασία τοῦ ζυγίζω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα ἄγω.

Ἄξων. Ἀπ' τό ἄγω ὕστερα ἀπό ἐπίταση τῆς ρίζας αγ- σέ αξ-. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα ἄγω.

Ἀοίδιμος (=ό φημισμένος). Ἀπ' τό ἄδω ἢ αἰίδω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἀοιδός (=τραγουδιστής). Ἀπ' τό ἄδω ἢ αἰίδω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἀόριστος (=ό δίχως ὄρια, ἀπροσδιόριστος). Ἀπ' τό α στερητ. + ὀρίζω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ἀορτή (=μεγάλη ἀρτηρία, στρατιωτικός γυλιός). Ἀπ' τό αἰείρω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα αἰρῶ.

Ἀορτήρ (=λουρί, ζώνη). Ἀπ' τό αἰείρω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα αἰρῶ.

Ἀπαλλοτριῶ (=ἀποξενώνω, πωλῶ). Ἀπ' τό ἀπαλλό-

τριος (ἀπό + ἀλλότριος - ἄλλος). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπαλλοτριώσεις (=πούλημα).

Ἀπαλός (=τρυφερός). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως νὰ ἔχει σχέση μέ τό ἄβρος ἤ μέ τό ἄπτω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπαλότης, ἀπαλύνω (=μαλακώνω).

Ἀπαντάω-ῶ (=συναντῶ, ἀντιμετωπίζω). Σύνθετο ἀπ' τό ἀπό + ἀντάω ἀπ' τό ἄντα (=ἀπέναντι). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπάντημα, ἀπάντησις, ἀπαντητέον, ἀναπάντητος.

Ἀπαρτί (=ἐντελῶς, ἀκριβῶς). Ἀπ' τό ἀπό + ἄρτιος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπαρτίζω (=ἐτοιμάζω, συμπληρώνω), ἀπαρτία, ἀπαρτικός, ἀπαρτίσις (=συμπλήρωση), ἀπαρτισμός, ἀπαρτίως.

Ἀπαρτία (=πλήρης ομάδα). Ἀπ' τό ἀπαρτί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀπάτη (=δόλος, πονηριά). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τό ἀπαφίσκω (=ἐξαπατῶ) ἢ ἀπό θέμα ἀπατ. Ἡ ἀκόμη νὰ εἶναι ἀπλοποίηση τοῦ ἀποπατάω, ἢ ἀπ' τή λέξη ἄτη (=πλάνη). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπατῶ, ἀπατεών, ἀπατηλός, ἀπάτημα, ἀπάτησις, ἀπατητής, ἀπατητικός, δυσεξαπάτητος, εὐεξαπάτητος, εὐαπάτητος, ἐξαπατητέον.

Ἀπατούρια (=γιορτή τῶν Ἀθηναίων κατὰ τήν ὁποία τά παιδιά γράφονταν στούς καταλόγους τῶν πολιτῶν). Πιθανόν ἀπ' τό α ἄθροιστ. + πατήρ ἢ φατρία.

Ἀπαφίσκω (=ἐξαπατῶ). Ἀπ' τό ἄπτω (ἀφή) → ἀφαφίσκω → ἀπαφίσκω.

Ἀπειλή (=φοβέρα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Πιθανόν ἀπό ρίζα ελ- τοῦ εἶλω (=ἀποκλείω). Ἴσως νὰ σχετίζεται μέ τό δωρ. ἀπέλλα (=ἐκκλησία τοῦ δήμου στή Σπάρτη) καί ἔτσι τό ἀπειλῶ σημαίνει φωνάζω δυνατά. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπειλῶ, ἀπειλήμα, ἀπειλητήρ, ἀπειλητήριος, ἀπειλητικός, ἀπειλητής.

Ἀπειρόκαλος (=ἀκαλαίσθητος). Ἀπ' τό ἄπειρος + καλόν. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπειροκαλία (=ἄγνοια τοῦ ωραίου), ἀπειροκαλέομαι (=δέν ἔχω καλαίσθησία).

Ἀπειρος: 1) α στερητ. + πείρα (=αὐτός πού δέν ἔχει πείρα). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπειρία (=ἄγνοια). 2) α στερητ. + πέρας (=ἀπέραντος). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπειρία (=τό ἄπειρο), ἀπειρών (=ἀτέλειωτος).

Ἀπέρिटτος (=ἀπλός, φτωχικός). Ἀπό τό α στερητ. + περιττός.

Ἀπεφθος (=καλοβρασμένος). Ἀντί ἄφεφθος ἀπ' τό ἀφέψω (=βράζω καλά). Δες γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔψω.

Ἀπεχθάνομαι (=μισοῦμαι, εἶμαι μισητός). Ἀπ' τήν πρόθ. ἀπό + ρίζα εχθ- (ἐχθρός) καί τό πρόσφυμα αν → ἀπό+εχθ+αν+ομαι → ἀπεχθάνομαι. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπέχθεια (=μίσος), ἀπεχθής (=μισητός), ἀπεχθήεις (=βλαβερός), ἀπέχθημα, ἀπεχθημισύνη, ἀπεχθήμων, ἀπεχθητικός, φιλαπεχθήμων (=αὐτός πού ἀγαπᾷ νά κάνει ἐχθρούς).

Ἀηλιώτης (=ὁ ἀνατολικός ἄνεμος). Ἀπ' τό ἀπό + ἥλιος.

Ἀπήμων (=ἀβλαβής). Ἀπ' τό α στερητ. + πῆμα τοῦ πάσχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀπήνη (=τετράτροχος ἄμαξα). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του.

Ἄπιστος (=αὐτός πού δέν πιστεύεται, ἀπίστευτος, δύσπιστος). Ἀπ' τό α στερητ. + πιστός τοῦ πείθω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἄπιστος: ἀπιστέω, ἀπιστία, ἀπιστητέον, ἀπιστητικός, ἀπίστω.

Ἄπλετος (=πολύ μεγάλος). Ἀπό ρίζα πλε- τοῦ πίμπλημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄπληστος (=ἀχόρταγος). Ἀπ' τό α στερητ. + πίμπλημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄπλοῦς (=ἀπέρिटτος, ἀπλοϊκός). Ἐχει σχέση μέ τό ἄμα, κυρίως ὁμως: α ἄθροιστ. + πλόος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἀπλοῖζομαι (=φέρομαι ἀπλά), ἀπλοϊκός, ἀπλότης, ἀπλόω (=κάνω κάτι ἀπλό).

Ἄπνοια (=ἐλλειψη πνοῆς ἀνέμου, γαλήνη, νηνεμία). Ἀπ' τό ἄπνους (α στερητ. + πνέω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα πνέω.

Ἀποβάθρα (=σκάλα γιά ἀποβίβαση). Ἀπ' τό ἀποβαίνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βαίνω.

Ἀπόβλητος (=ἄξιος νά διωχτεῖ, ἀνάξιος). Ἀπ' τό ἀποβάλλω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βάλλω.

Ἀπόγονος ἢ ἀπόγειος (=ὁ ἄνεμος πού πνέει ἀπ' τήν ξηρά). Ἀπ' τό ἀπό + γῆ.

Ἀπόγονος. Ἀπ' τό ἀπογίγνομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα γίγνομαι.

Ἀπόδημος (=αὐτός πού ζεῖ μακριά ἀπ' τήν πατρί-

δα του). Σύνθετο απ' τό από + δημος (ρίζα δα τοῦ δαίω = μοιράζω). Παράγωγα από ίδια ρίζα: αποδημέω-ῶ, αποδημητής, αποδημητικός, αποδημία.

Ἀποδιοπομποιμαι (=ἀποτρέπω ἐπικείμενα κακά μέ παρακλητικές θυσίες στο Δία). Σύνθετο απ' τήν πρόθεση από + Διός (Ζεύς) + πομπή. Παράγωγα από ίδια ρίζα: αποδιοπόμπησις (=προσφορά ἐξιλαστικής θυσίας), αποδιοπομπητέον (=πρέπει κάποιος νά ἀπορρίψει μέ βδελυγμό καί ἀποστροφή).

Ἀποδυτήριον (=τόπος ὅπου ξεντύνονται). Ἀπ' τό ἀποδύω (=ξεγυμνώνω), απ' ὅπου καί τὰ παράγωγα: ἀποδύσις, ἀποδυτέον. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δύω.

Ἀποθεν (=ἀπό μακριά). Ἀπ' τήν πρόθεση ἀπό.

Ἀποθήκη (=τόπος γιά ἀπόθεση πραγμάτων). Ἀπ' τό ἀποτίθημι (=βάζω στήν ἄκρη). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τίθημι.

Ἀποικος (=αὐτός πού ζεῖ μακριά απ' τήν πατρίδα του). Ἀπ' τό από + οἶκος. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ἀποικέω (=μεταναστεύω), ἀποίκησις, ἀποικία, ἀποικίζω (=στέλνω απ' τήν πατρίδα ἀποικία), ἀποίκησις (=σχηματισμός ἀποικίας), ἀποικιστής (=ἀρχηγός ἀποικίας).

Ἀποινα (=αὐτά πού κρατοῦν μακριά τήν ποινή, τὰ λύτρα). Σύνθετο απ' τό α εὐφωv. + ποινή. Προήλθε ὕστερα ἀπό ἀπλοποίηση τοῦ ἀπόποινα. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ἀποινάω-ῶ (=ζήτῶ τό πρόστιμο πού μου χρωστᾷ ὁ φονιάς).

Ἀπόκομμα (=κομμάτι). Ἀπ' τό ἀποκόπτω (ἀποκοπμα — μμα). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κόπτω.

Ἀποκύησις (=γέννηση). Ἀπ' τό ἀποκυῶ (ἀπό + κυῶ). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κυέω-ῶ.

Ἀπολαύω (=καρποῦμαι). Σύνθετο απ' τό από + λαύω (ρίζα λαF- ἢ λαβ-). Τό ἀπλό λαύω ἦταν πιθανόν: λάω ἢ λάFω απ' ὅπου καί ἡ λεία, ληῖς καί λάτρις. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ἀπόλαυσις, ἀπόλαυσμα, ἀπολαυστήρια, ἀπολαυστικός, ἀπολαυστός.

Ἀπόληψις (=παραλαβή, ἀνάκτηση). Ἀπ' τό ἀπολαμβάνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λαμβάνω.

Ἀπόλλων. Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν

ἀπ' τό ἀπόλλυμι. Ἀκόμη ἴσως νά ἔχει σχέση μέ τό: ἀπειλή ἢ τό: ἀπέλλα (=ἐκκλησία).

Ἀπολογουμαι (=μιλῶ γιά νά ὑπερασπίσω τόν ἑαυτό μου). Παρασύνθετο απ' τό ἀπόλογος (=διήγηση) → από + λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ἀπολόγημα (=ὑπεράσπιση), ἀπολογητέον, ἀπολογητικός, ἀπολογία, ἀπολογίζομαι, ἀπολογισμός, ἀναπολόγητος (=ἀδικοιολόγητος).

Ἀπολυμαίνομαι (=καθαρίζομαι μέ λουτρό). Σύνθετο απ' τό από + λῦμα (=ἀκαθαρσία). Παράγωγα από ίδια ρίζα: ἀπόλυμα (=ἀκαθαρσία), ἀπολυμαντήρ, ἀπολυμαντήριος.

Ἀπόμαγμα (=καθετί πού μεταχειρίζεται κάποιος γιά καθάρισμα, ἀκαθαρσία). Ἀπ' τό ἀπομάσσω (=σκουπίζω). Παράγωγα από ίδια ρίζα: ἀπομαγδαλία (=τό μαλακό μέρος τοῦ ψωμιοῦ μέ τό ὅποιο οἱ ἀρχαῖοι σκούπιζαν τὰ χέρια τους μετά τό δεῖπνο), ἀπομάκτης (=αὐτός πού καθαρίζει), ἀπόμακτρον (=μ' αὐτό ἔκοβαν το ψωμί πού ἦταν παραπάνω), ἀπόμαξις.

Ἀπόμαχος (=ὁ ἀνίκανος γιά πόλεμο). Σύνθετο απ' τήν πρόθ. από + μάχη. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μάχομαι.

Ἀποπατῶ (=ἀπομακρύνομαι απ' τό δρόμο γιά φυσική ἀνάγκη). Ἀπ' τό από + πατῶ. Παράγωγα: ἀποπάτημα, ἀποπάτης, ἀποπατητέον, ἀπόπατος.

Ἀποπληξία (=ἀνικανότητα ἐξαιτίας πληγμάτων, πάθος ψυχῆς, θλίψη). Ἀπ' τό από + πλῆττω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄπορος (=ὁ χωρίς πόρους, πτωχός). Σύνθετο απ' τό α στερητ. + πόρος τοῦ περάω-ῶ. Παράγωγα: ἀπορία, ἀπορέω, ἀπόρημα, ἀπορηματικός, ἀπορητικός, ἀπόρησις.

Ἀπόρρητος (=ἀπαγορευμένος, μυστικός). Σύνθετο απ' τό από + ἔρω τοῦ λέγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀγορεύω καί στό λέγω.

Ἀποσοβέω-ῶ (=σκιάζω, φοβίζω, ἀπομακρύνω). Ἀπ' τό από + σοβῶ (=διώχνω). Παράγωγα: ἀποσοβησις (=τρόμαγμα), ἀποσοβητής, ἀποσοβητήριος, ἀποσοβητικός.

Ἀπόστασις (=ἐπανάσταση, ἀπόσταση). Ἀπ' τό ρῆμα ἀφίσταμαι (ἀπό + ἵσταμαι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἵστημι. Ἡ λέξη: ἀπόστασις παράγεται απ' τό: ἀποστάτης απ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ἀποστασία, ἀποστατέω, ἀποστατέον,

ἀποστατήρ, ἀποστάτης, ἀποστατικός.

Ἀποστλεγγίζω (=καθαρίζω μέ τήν ξύστρα). Πα-
ρασύνθετο ἀπ' το ἀπό + στλεγγίς (=ξύστρα μέ
τήν ὁποία ἔξυναν ἀπ' τό σῶμα τό λάδι μαζί μέ
τή σκόνη ὕστερα ἀπό ἀγῶνες). Παράγωγα: ἀπο-
στλέγγισμα.

Ἀποστομόω-ῶ (=κλείνω τό στόμα κάποιου). Πα-
ρασύνθετο ἀπ' τό ἀπό + στόμα. Παράγωγα: ἀπο-
στομῶσις, ἀποστομίζω, ἀποστοματίζω (=ἀπο-
στηθίζω), ἀποστομάτισμα.

Ἀποστρακίζω (=ἐξορίζω μέ ὀστρακισμό). Ἀπ' τό
ἀπό + ὄστρακον.

Ἀποτίνω (=πληρώνω κάτι σάν πρόστιμο). Ἀπ' τό
ἀπό + τίνω (=πληρώνω). Παράγωγα: ἀπότισις
(=πληρωμή χρέους ἢ ποινῆς), ἀποτιστέον (=πρέ-
πει κάποιος νά πληρώσει). Δές γιά περισσότερα
παράγωγα στό ρῆμα τίνω.

Ἀποτρόπαιος (=αὐτός πού διώχνει τό κακό, ὅποιος
πρέπει νά ἀποκρουστεῖ). Ἀπ' τό: ἀποτροπή (ἀπό
+ τρέπω), ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: ἀπότερψις,
ἀποτρεπτέον, ἀποτρεπτικός, ἀπότερπετος (=ἄξι-
ος ἀποστροφῆς), ἀποτροπάδην, ἀποτροπῶμαι,
ἀποτροπιάζω (=διώχνω), ἀπότεροπος (=ἐξόρι-
στος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα
τρέπω.

Ἀπόφασις ἀντί ἀπόφανσις (=κρίση, ἔκφραση γνώ-
μης). Ἀπ' τό ἀποφαίνω (ἀπό + φαίνω). Παράγωγα:
ἀποφαντικός, ἀποφαντέον, ἀποφαντός. Δές γιά
περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φαίνω.

Ἀπόφθεγμα (=σοφή γνώμη σάν γνωμικό, εὖστο-
χη ἀπάντηση). Ἀπ' τό ρῆμα ἀποφθέγγομαι (ἀπό
+ φθέγγομαι), ὅπου δές γιά περισσότερα πα-
ράγωγα.

Ἀποφράς (=δυσοίωνα, κακή). Ἀπ' τό ἀπό + φρά-
ζω.

Ἀποφώλιος (=μάταιος, ἀνώφελος). Ἀβέβαιη ἡ
ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπ' τό ἀπό + φωλέος
(=αὐτός πού ρίχνεται ἔξω ἀπ' τή φωλιά). Ἵσως
ἀκόμη ἀπ' τό ἀπό + ὄφελος (=ἀνώφελος) ἢ ἀπ'
τό ἀπό + φηλός (=ἀπατεώνας).

Ἀποχρώντως (=ικανοποιητικά). Ἀπ' τό ἀποχρῶ
(=ἐπαρκῶ).

Ἀποψις (=θέα). Ἀπ' τό ἀπόψομαι τοῦ ἀφορῶ (ἀπό
+ ὀρῶ). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό
ρῆμα ὀρῶ.

Ἀπράγμων (=ὁ χωρίς ἀσχολίες, φιλήσυχος). Ἀπ' τό

α στερητ. + πράγμα τοῦ πράττω, ὅπου δές γιά
περισσότερα παράγωγα.

Ἀπρίξ (=μέ σφιγμένα δόντια, σφιχτά). Ἀπ' τό α
ἄθροιστ. + πρίω (=πριονίζω). Δές γιά περισσό-
τερα παράγωγα στό ρῆμα πρίω.

Ἀπρόοπτος (=ἀπρόβλεπτος). Ἀπ' τό α στερητ. +
προόψομαι (τοῦ προορῶ). Δές γιά περισσότερα
παράγωγα στό ρῆμα ὀρῶ.

Ἀπρόσικτος (=ἀπλησίαστος, ἀνέφικτος). Ἀπ' τό
α στερητ. + προσικνοῦμαι. Δές γιά περισσότε-
ρα παράγωγα στό ρῆμα ἰκνοῦμαι.

Ἄπτω (=προσδένω, ἐγγίζω). Ρίζα αφ- με πρόσφυμα
τ → ἄφ-τ-ω → ἄπτω. Παράγωγα: ἀφή (=ἀναμ-
μα, ψηλάφηση), ἐπαφή (καί ὄχι ἐφαφή, γιατί στήν
ἀρχή ἡ λέξη ἀφή ἔπαυρε ψιλή), Ἔπαφος (=ὁ γιός
τοῦ Διός καί τῆς Ἰούς), ἄπτός, ἄπτρα καί ἄπτρι-
ον (=τό φυτίλι τοῦ λύνου), ἄπτέον, προσαπτέον,
ἄπτικός, περίαπτον (=φυλαχτό), ἄαπτος (=ἀνίκη-
τος), ἄψις (=ψηλάφηση, διατάραξη), ἀψίς (=σύν-
δεση, θόλος), ἀψίκωρος (=αὐτός πού χορταίνει
μόλις ἀγγίζει τά φαγητά, δύσκολος), ἀψιμαχέω,
ἀψιμαχία (=ἀκροβολισμός), ἀψίθυμος, ἀψικάρδι-
ος, ἄψος, τό (=ἄρθρωση), ἄμμα (=σχοινί), ἀφάω
(=ψηλαφῶ), ἀφάσσω (=ψηλαφῶ).

Ἄπωσις (=ἀπόθηση). Ἀπ' τό ἀπωθέω-ῶ. Δές γιά
περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ὠθέω.

Ἀπώτερος (=μακρινότερος). Ἀπ' τήν πρόθεση
ἀπό.

Ἀράομαι-ῶμαι (=προσεύχομαι, εὐχομαι, καταριέ-
μαι. Ἀπ' τό οὐσιαστ. ἀρά (=εὐχή, κατάρα) πού
προῆλθε ἀπ' τό ρῆμα αἶρω, γιατί ὁ προσευχόμε-
νος ὑψώνει τά χέρια στόν οὐρανό. Παράγωγα:
ἀρατός (=καταραμένος), Ἄρατος (=αὐτός γιά
τόν ὁποῖο εὐχήθηκε κάποιος), ἐπάρατος (=κα-
ταραμένος), πολυάρατος, τρισκατάρατος, ἀρά-
σιμος (=ἄξιος κατάρας), ἀρητήρ (=ἱερέας), ἀρη-
τήριον (=τόπος προσευχῆς), ἀρητεύω (=εἶμαι ἱε-
ρέας), ἐπικατάρατος, κατάρα.

Ἀράσσω (=χτυπῶ δυνατά, συντρίβω). Ἀπ' τό προ-
θεματ. α + θέμα Fraγ = aFraγ+j+ω → ἀράσσω με
συγχώνευση τοῦ γ καί j σέ δύο ττ ἢ σσ. Παράγω-
γα: ἀραξίς (=σύγκρουση), προσάραξις, ἀραγμα,
ἀραγμός (=πάταγος), ἀράγηδν (=μέ κρότο).

Ἀράχνη (=δίχτυ). Ἵσως ἔχει σχέση μέ τή ρίζα αρκ-
τοῦ οὐς. ἄρκυς (=δίχτυ). Παράγωγα: ἀραχναῖος,
ἀραχνῶμαι (=ὑφαίνω ἱστό ἀράχνης), ἀράχνιον

(=τό ὕφασμα τῆς ἀράχνης), ἀραχνιώω, ἀραχνι-
ώδης, ἀραχνοειδής, ἀραχνοῦφής (=λεπτός σάν
ὑφασμα ἀράχνης).

Ἄργος (=αὐτός πού δέν ἐργάζεται, ὀκνηρός). Ἀπ’
το α στερητ. + ἔργον, συνηρημένο ἀντί ἄεργος.
Παράγωγα: ἀργῶ (=δέν κάνω τίποτα), ἀργία,
ἀργότης (=βραδύτητα).

Ἄργυρος (=λευκό μέταλλο, ἀσήμι). Ἀπό ρίζα αργ-
τοῦ ἀργός (=λευκός) ἀπ’ ὅπου καί τά ἐξῆς: ἀργής
(=λαμπρός), ἀργήεις (=λευκός), ἀργυνοίς (=λα-
μπρός), ἀργεννός (=λευκός), ἀργύγεος (=λαμπρός
σάν ἀσήμι), ἀργίλλος (=λευκό χῶμα).

Ἄρδην (=σηκωτά, ἐξολοκλήρου). Συνηρημένο ἀντί
ἀέρδην ἀπ’ τό ρῆμα αἶρω-αἰρίω (=σηκώνω). Δές
γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα αἶρω.

Ἄρδω (=ποτίζω). Ἀπό ρίζα αρδ- ἀπ’ ὅπου καί οἱ
λέξεις: ἄρδα (=ἀκαθαράσια), ἄρδαλος, ἄρδαλῶ
(=μολύνω), ἄρδανιον, ἄρδεῖα (=πότισμα), ἄρδεύω,
ἄρδεις, ἄρδευσμος, ἄρδευτέον, ἄρδευτής (=πο-
τιστής), ἄρδευτός, ἄρδμός (=μέρος γιά πότισμα
τῶν ζώων).

Ἀρειμάνιος (=γεμάτος πολεμική μανία, πολεμόχα-
ρος). Ἀπ’ τό Ἄρης + μαίνομαι, ὅπου δές γιά πε-
ρισσότερα παράγωγα.

Ἀρέσκω (=ἀρέσω, εὐχαριστῶ). Ἀπ’ τή ρίζα αρ- ἀπ’
ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις: ἀραρίσκω, ἄρθρον,
ἄρθμός, ἄρμός, ἄρμόζω, ἄρμονία, ἀριθμός, ἄρτι,
ἄρτιος, ἀρτίζω, ἀρτῶ, ἀρτύς, ἀρείων, ἄριστος,
ἀρι-, καί ἴσως Ἄρης, ἀρέσκω, ἀρετή, ἐρίηρος. Ρί-
ζα αρ + προσφ. ε καί σκ → ἀρ-έ-σκ-ω. Παράγω-
γα: ἀρεσκόντως, ἀρεσκος (=αὐτός πού προσπα-
θεῖ νά φανεῖ ἀρεστός), ἀρεσκεύομαι (=κάνω κα-
θετί, γιά νά φανῶ ἀρεστός), ἀρέσκεια, ἀρέσκευ-
μα, ἀρεστέον, ἀρεστήρ (=εἶδος πλακοῦντος πού
προσφερόταν στούς θεούς σάν ἐξίλαστήρια προ-
σφορά), ἀρεστός, εὐάρεστος, δυσάρεστος, ἀρε-
στήριος (=ἐξίλαστήριος), ἀνθρωπάρεσκος, αὐτά-
ρεσκος, αὐταρέσκεια.

Ἀρετή. Ἀπ’ τήν ἴδια ρίζα τοῦ ἀρέσκω αρ-.

Ἀρήγω (=βοηθῶ, ἀποκρούω). Ἀπό ρίζα αρκ- τοῦ
ἀρκέω πού συγγενεῖ μέ τή ρίζα αλκ- τοῦ ἅλαλ-
κε. Ὁ τύπος αρκ- ἔχει θετική σημασία, ἐνῶ ὁ τύ-
πος αλκ- ἀρνητική. Στά παράγωγα τό η ἔγινε
ω. Παράγωγα: ἀρηγοσύνη (=βοήθεια), ἀρηγών
(=βοηθός), ἀρωγή (=βοήθεια), ἀρωγός (=βοη-
θός), ἀρωγοναΐτης.

Ἄρης (=ὁ θεός του πολέμου). Ἀπό ρίζα αρ- ἴδια μέ
τοῦ ἀρέσκω. Συγγενεῖ μέ τό ἄρρην → ἄρσην.

Ἄρθρον (=ἄρθρωση, κλείδωση). Ἀπό ρίζα αρ- τοῦ
ἀραρίσκω (=ένωνω). Παράγωγα: ἄρθρῶ (=στε-
ρεώνω, προφέρω καθαρά), ἄρθρωσις (=σύνδεση),
διάρθρωσις, ἐξάρθρωσις, ἄρθροπέδη (=δεσμός
τῶν ἄρθρων), ἄρθριτικός, ἄρθρίτις, ἄναρθρος.

Ἀριθμός. Ἀπό ρίζα αρ- τοῦ ἀραρίσκω. Ριζικό στοι-
χεῖο ἀρι + πρόσφυμα θμο + ς → ἀριθμός.

Παράγωγα: ἀριθμέω-ῶ, ἀρίθμημα (=ἀρίθμηση),
ἀρίθμησις, ἀριθμητέος, ἀριθμητέον, ἀριθμητής
(=λογιστής), ἀριθμητικός, ἀριθμητός, εὐαρίθ-
μητος, ἀναρίθμητος, ἀνάριθμος καί ἀνήριθμος
(=ἀλογάριστος), εὐάριθμος, νήριθμος, νήρι-
τος (=ἄπειρος).

Ἄριστερός. Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Δέν ἔχει
σχέση μέ τό ἄριστος.

Ἄριστον, τό (=πρόγευμα, πρωινό φαγητό). [Ενῶ
δεῖπνον = γεῦμα, δόρπος = βραδινό φαγητό,
πρόγευμα, ἄριστον = γεῦμα, δεῖπνον = βραδινό
φαγητό]. Ἡ λέξη ἄριστον εἶναι σύνθετη ἀπό τό:
ἀρι (ἥρι) = πρωί + στον (τοῦ ἔδω-ἐδτόν-ἐστόν
= τρώγω) ἀρι-εδ-τον ἄριστον. Δές γιά ἄλλα πα-
ράγωγα στό ἐσθίω. Παράγωγα: ἀριστάω-ῶ, ἀρι-
στήριον (=τραπεζαρία), ἀριστήτης (=αὐτός πού
τρώει πολύ), ἀριστητικός, ἀριστίζω (=δίνω σέ κά-
ποιον πρόγευμα), ἀριστοποιοῦμαι (=προγευματί-
ζω), ἀριστοποιία, ἀνάριστος (=ἀπρογευματίστος),
ἀναρίστητος, ἀναριστία, ἀναριστῶ.

Ἀριστοποιοῦμαι (=προγευματίζω). Σύνθετο ἀπ’ τό
ἄριστον + ποιοῦμαι. Δές γιά περισσότερα παρά-
γωγα στή λέξη ἄριστον.

Ἀρκέω-ῶ (=ἀποκρούω, ὑπερασπίζω, ἱκανοποιῶ,
εἶμαι ἀρκετός). Ἀπό ρίζα αρκ- τοῦ οὐς. ἄρκος
(=ἀμυντήριο). Θέμα: ἀρκ+εσ+ω = ἀρκέσω =
ἀρκέω. (λατιν. arceo). Παράγωγα: ἀρκεῖς (=βοή-
θεια), ἀρκέσιμος, ἀρκετός, ἀρκεσμα, ἀρκούντως,
ἐξαρκούντως, ἐπαρκούντως, ἄρκιος (=ἀσφαλής,
ἐπαρκής), αὐτάρκης, αὐτάρκεια, αὐταρκέω, διαρ-
κής (=συνεχής), ποδάρκης (=ὁ γρήγορος στά πό-
δια), ἐπαρκής, ὀλιγαρκής.

Ἄρκυς (=δίχτυ). Πιθανόν ἀπό ρίζα αρ- τοῦ ἀρα-
ρίσκω μέ ἐπέκταση σέ αρκ-. Παράγωγα: ἀρκυ-
ωρῶ (=παραμονεύω), ἀρκυωρός (=ὁ φύλακας δι-
χτυῶν), ἀρκύστατος (=αὐτός πού στήθηκε σάν
δίχτυ), ἀρκυστασία.

Ἄρμα (=δίτροχο άμάξι). Από ρίζα αρ- του άραρίσκω. Τό άρμα παίρνει δασεία, έπειδή μετά τό α ύπάρχουν ρι καί κατ' άναλογία μέ παράγωγα άπ' τή ρίζα ser- (όρμος-έριμα). Παράγωγα: άρμάτειος, άρματεύω, άρματηλατώ (=όδηγώ άρμα), άρματηλάτης, άρματοδρομώ, άρματοπηγός (=αυτός πού κατασκευάζει άρματα), άρματοτροφώ (=τρέφω άλογα γιά άρματηλασία), άρματοτρόφος, άρματοτροφία.

Ἀρματηλάτης (=αυτός πού όδηγεϊ άρμα). Σύνθετο άπ' τό άρμα + έλαίνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη άρμα.

Ἀρμόδιος (=κατάλληλος, άρεστός). Παράγωγο του άρμόζω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρμόζω ή συννηθ. **άρμόττω** (=συνδέω, ταιριάζω). Από ρίζα αρ- του άραρίσκω, μέ θέμα άρμόδ- ή άρμόγ-γ-ω → άρμόττω μέ τροπή του δ σέ τ καί άφομοίωση του j σε τ καί άρμόζω μέ τροπή του γ + j σέ ζ. Παράγωγα: άρμη, άρμογή, συναρμογή, προσαρμογή, άναπροσαρμογή, έφαρμογή, άρμόδιος, άρμοδιώς, άρμοζόντως, άρμονία, άρμονικός, άρμοσις, άρμοσμα, άρμοστέον, άρμοστήρ, άρμοστής (=κυβερνήτης πού έστελνε ή Σπάρτη σέ μία πόλη ύπήκοό της), άρμοστικός, άρμοστός, εύάρμοστος, άνάρμοστος, άνεφάρμοστος, έφαρμοστής, συναρμοστέον, άρμόστωρ (=κυβερνήτης).

Ἀρμονία (=σύνδεση, συμφωνία). Παράγωγο του άρμόζω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρμοστής (=κυβερνήτης πού έστελνε ή Σπάρτη σέ μία πόλη ύπήκοό της). Παράγωγο του άρμόζω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρνέομαι-οῦμαι. Από ρίζα αρ- (του άρjω-αίρω) μέ πρόσφ. νε → άρ-νέ-ομαι-οῦμαι. Παράγωγα: άρνησις, άρνήσιμος, άρνητέον, άρνητικός, άπαρνος (=αυτός πού έντελώς άρνιέται), έξαρνος.

Ἀρνός (=άρνι). Έχει σχέση μέ τό άρήν, όνομαστ. τής γεν. άρνός. Πιθανόν από ρίζα Far.

Ἀρνυμαι (=καρπούμαι, κερδίζω). Από ρίζα αρ + πρόσφ. νυ → άρ-νυ-μαι. Έκτεταμένος τύπος του αίρωμαι. Παράγωγα: μισθαρνώ (=εργάζομαι μέ μισθό), μίσθαρνος (=μισθωτός εργάτης), μίσθαρνον όργανον (=αυτός πού κάνει κάτι χάριν μισθοῦ άδιαφορώντας γιά τήν ήθική βάση τής δουλειάς).

Ἀροτρον (=άλέτρι). Παράγωγο του άρώω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρουρα (=καλλιεργημένη γή, χωράφι). Παράγωγο του άρώω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρόω-ῶ (=όργώνω, καλλιεργῶ). Από ρίζα αροF- (λατ. aro, argum, aratrum) μέ θέμα αρο- πού προήλθε κατά μετάσταση άπ' τά είς μι ρημ. (άρομι), γι' αυτό καί ό χαρακτήρας ο δέν έκτείνεται μπροστά από καταλήξεις πού άρχίζουν από σύμφωνο στους λοιπούς χρόνους καί στά παράγωγα. Παράγωγα: άροσις (=γή καλλιεργήσιμη), άροτήρ, άρότης, άρουρα (=χωράφι), άρουραϊός (=άγροτικός), άχθος άρούρης (=βάρος τής γής, στόν Όμηρο), άροτος (=όργωμα), άροτικός (=άγροτικός), άροτός (=πού μπορεί κάποιος νά όργώσει), άροτέον, άρόσιμος (=καρποφόρος), άροτρον (=άλέτρι), άρότρευμα (=όργωμα), άροτρεύς, άροτρεύω (=όργώνω), άνήροτος (=άκαλλιέργητος), άρωμα (=χωράφι).

Ἀρπάζω. Από ρίζα αρπ- (λατιν. rapio, rapax). Η δασεία λόγω του σ. Τό θέμα άρπαγ+j+ω → άρπάζω. Παράγωγα: άρπαγή, άρπάγη (=γάντζος, τσιγκέλι), άρπαγεύς, άρπαξ, άρπάγδην (=άρπαχτά), άρπαγμα (=λεία), άρπαγμός, άρπακτήρ, άρπακτήριος, άρπακτί, άπακτικός, άρπακτός, άρπαλέος (=άπληστος), άρπασμα, άρπαστόν, άρπαστικός, άρπαστός, άρπεδόνη (=σχοινί γιά κυνήγι), άρπη (=άρπακτικό πουλί), Ἀρπυιαί (στή μυθολογία ήταν δαιμόνια φτερωτά, καί άλληγορικά άνεμοι μέ καταιγίδα), άνάρπαστος.

Ἀρπυιαί (=άρπάχτες, θύελλες, άνεμοστρόβιλοι). Άπ' τό άρπάζω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρραβών (=καπάρο, έγγύηση, μνηστεία). Άγνωστη ή έτυμολογία του. Ίσως σχετίζεται μέ τό άραρίσκω. Είμαι καθαρά σημιτική λέξη.

Ἀρραγής (=άθραυστος). Άπ' τό α στερητ. + ρήγνυμι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρρενωπός (=πού έχει όψη άντρική, άνδροπρεπής). Σύνθετο άπ' τό άρρην + ὦψ.

Ἀρρητος (=μυστικός, άπαγορευμένος). Άπ' τό α στερητ. + ρηθῆναι του λέγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρημ. άγορεύω καί λέγω.

Ἀρρωστος (=άσθενής). Άπ' τό α στερητ. + ρῶσις του ρώννυμι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄρσις (σήκωμα, ὕψωση). Ἀπ' τὸ αἶρω (=σηκώνω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρτάνη (=ἀγρόνη, βρόγχος). Ἀπ' τὸ ἀρτάω (=κρεμῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρτάω-ῶ (=κρεμῶ κάτω). Ἀπό ρίζα αρ- τοῦ αἶρω μέ παρεμβολή ἑνός τ. Παράγωγα: ἀρτάνη (=βρόγχος), ἀρτέμων (=μικρὸ ἰστίο), ἄρτημα (=κρεμασμένο βάρος, σκουλαρίκι), ἐξάρτημα, παράρτημα, ἄρτησις, συνάρτησις, ἀρτησμός (=κρέμασμα), ἀρτητός (=κρεμαστός), ἐξάρτησις.

Ἄρτι (=πρὶν ἀπὸ λίγο). Ἀπὸ ρίζα αρ- τοῦ ἀραρίσκω.

Ἀρτιάζω (=λογαριάζω, μετρῶ). Ἀπ' τὸ ἐπίθ. ἄρτιος. Παράγωγα: ἀρτιασμός (=τὸ παιχνίδι «μονὰ ζυγά»).

Ἄρτιος (=πλήρης, τέλειος). Ἔχει σχέση μέ τὸ ἀραρίσκω καί τὸ ἄρτι.

Ἄρτος (=καρβέλι, ψωμί ἀπὸ σιτάρι). Ἀμφίβολη ἡ ἐτυμολογία του. Ἵσως ἔχει σχέση μέ τὸ ἀρτύω, ἀρτίζω.

Ἀρτύω (=ἐτοιμάζω, καρυκεύω). Ἀπ' τὸ οὐς. ἀρτύς (=φιλία, σύμβαση, σύνδεση), ἀπὸ ρίζα αρ- τοῦ ἀραρίσκω. Παράγωγα: ἄρτυμα (=καρύκευμα, μπαχαρικό), ἀρτυματικός, ἀρτύνας (=ὁ ἀρχοντας στό Ἄργος καί στήν Ἐπίδαυρο), ἄρτυσις, ἀρτυτήρ (=ὁ ἀρχοντας στή Θήρα), ἀρτυτικός, ἀρτυτός (=καρυκευτός), ἀρτύνω (=καρυκεύω φαγητό), ἴσως καί τὸ ἄρτος (=ψωμί), ἀρτίζω, ἄρτισις, κατάρτυσις, κατάρτισις (=παίδευση, ἀγωγή), ἐξάρτυσις (τέλειος ἐφοδιασμός), κατάρτισμα, καταρτισμός, καταρτιστήρ.

Ἀρύω (=ἀντλῶ νερό, κερδίζω). Ἀμφίβολη ἡ ἐτυμολογία του. Ἵσως ἀπὸ ρίζα αρ- (τοῦ ἄρδω). Θέμα ἀρυ+ω = ἀρύω. Παράγωγα: ἀρύταινα (=δοχεῖο λαδιοῦ), ἀρυταινοειδής, ἀρυτήρ (=κουτάλα), ἀρυτήσιμος (=πόσιμος), ζωμάρυστρον ἢ ζωμήρυσις (=κουτάλα ζωμοῦ), οἰνήρυσις (=δοχεῖο γιά κρασί), ἐτνήρυσις (=κουταλάκι σούπας).

Ἀρχαῖος (=παλιός). Ἀπ' τὸ οὐς. ἀρχή τοῦ ἀρχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀρχαιρεσία (=ἐκλογή ἀρχόντων). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀρχή + αἵρεσις. Παράγωγα: ἀρχαιρεσιάζω (=κάνω συνέλευση γιά ἐκλογή ἀρχόντων), ἀρχαιρεσιακός.

Ἀρχηγός. Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀρχή + ἡγοῦμαι. Δές

γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήματα ἀρχω καί ἡγοῦμαι.

Ἄρχω (=ἀρχίζω, κυβερνῶ). Ἀπὸ ρίζα αρχ-. Παράγωγα: ἀρχή, ἀπαρχή, ἀρχῆθεν, ἀρχήν (=ἀπ' τήν ἀρχή), ἀρχαῖος, ἀρχεῖον, ἀρχεῖα (=τά δημόσια ἔγγραφα), ἀρχέτας (=ἀρχηγός), ἀρχεῦω (=εἶμαι ἀρχηγός), ἀρχικός, ἀρχός (=ἀρχηγός), ἵππαρχος, ταξίαρχος, γυμνασιάρχης, ὑπαρχος, ἐπαρχος, ναύαρχος, ἄρχων, ἀρχοντικός, ἀρκτός, ὑπαρκτός, ἀρκτέον, ἀναρκτος (=αὐτός πού δέν ὑποτάσσεται), ἀναρχος, ὄρχαμος (=ἀρχηγός), κωμάρχης, ἀρχιτέκτων, ἀρχωδός (=χοροστάτης), ἀρχηγός, ἀρχηγέτης, ἀρχηγικός, μονάρχης, ὀλιγαρχία, πατριάρχης, πειθαρχῶ, τριήραρχος.

Ἄρωγῇ (=βοήθεια). Παράγωγο τοῦ ἀρήγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄρωμα. Ἡ ρίζα εἶναι ἀβέβαιη. Ἵσως εἶναι συγγενικό μέ τὰ ἀρτύω, ἀραρίσκω.

Ἄσελγής (=ἀκόλαστος, αἰσχρός). Ἀπ' τὸ α στερητ. + θέλγω μέ μετατροπή τοῦ θ σέ σ. Παράγωγα: ἀσελγαίνω (=φέρομαι ἀκόλαστα), ἀσέλγεια, ἀσέλγημα.

Ἄσεπτος (=ἀσεβής, ἀνίερος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + σέβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄσημος (=ὁ δίχως σημεῖο, ἀφανής, ἀσήμαντος). Ἀπ' τὸ α στερ. + σημα τοῦ σημαίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄσθενής (=ὁ δίχως δύναμη, ἀδύνατος, ἄρρωστος). Ἀπ' τὸ α στερ. + σθένω. Παράγωγα: ἀσθενῶ, ἀσθένεια, ἀσθένημα, ἀσθενικός, ἀσθενῶ (=κάνω κάποιον ἀνίσχυρο), ἀσθένωσις, ἐξασθένησις.

Ἄσθμα (=δύσπνοια, λαχάνιασμα). Ἀπ' τὸ ρήμα ἄω (=πνέω), ἄσμι. Παράγωγα: ἀσθμαίνω (=λαχανιάζω), ἀσθματικός, ἀσθματώδης.

Ἀσκαρδαμυκτί (=χωρίς νά κλείνει κανεὶς τὰ βλέφαρα, ἀτενῶς). Ἀπ' τὸ ἐπίθετο ἀσκαρδάμυκτος (α στερητ. + σκαρδαμύσκω = κλείνω τὰ βλέφαρα). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα σκαρδαμύσσω.

Ἀσκελής (=ὁ πολὺ κουρασμένος, κατασκελετωμένος). Ἀπ' τὸ α ἐπιτ. + σκέλλω (=ξηραίνω, στεγνώνω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀσκέω-ῶ (=κατεργάζομαι, ἐτοιμάζω, γυμνάζω, ἀσχολουῖμαι). Ἡ ρίζα ἀμφίβολη. Θέμα ασκ + προσφύματα ε καί j → ασκ-έ-j-ω → ασκῶ. Παράγωγα: ἀσκησις, ἄσκημα, ἀσκητέος, ἀσκητήριον, ἀσκη-

τής, ασκητικός, ασκητός, ασκήτρια, ανάσκη-
τος (=ἀγύμναστος), σωμασκά, σωμασκία, φω-
νασκά, φωνασκία.

Ἀσκός (=δερμάτινος σάκος, ασκί, τουλούμι). Ἡ ρίζα
του ἀβέβαιη. Ἴσως ἔχει σχέση με τὸ ασκάω.

Ἄισμα (=τραγούδι). Παράγωγο τοῦ ἄδω, ὅπου δέξ
γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄσμενος (=πολύ εὐχαριστημένος, εὐτυχημένος).
Ἀπὸ τὴ ρίζα σΦαδ- τοῦ ἀνδάνω ἀπ' ὅπου καὶ οἱ
λέξεις: ἡδομαι, ἡδύς, ἡδος, ἡδονή. Τὸ ἄσμενος
εἶναι μετ. μέσ. ἀόρ. α' ἀντί ἡσμένος (μετ. παθητ.
παρακ. τοῦ ἡδομαι). Παράγωγα: ἀσμενίζω (=δέ-
χομαι κάτι εὐχάριστα), ἀσμενισίς, ἀσμενισμός,
ἀσμενιστός, ἀσμενιστέον, ἀσμένως.

Ἀσπάζομαι (=καλωσορίζω, φιλῶ, χαιρετίζω). Ἀπ'
τὸ προθεμ. α + ρίζα σπα- τοῦ σπάω (=σέρνω κο-
ντά μου), μέ θέμα ἀσπαδ καὶ τὸ πρόσφυμα j →
ἀσπάδ-j-ομαι → ἀσπάζομαι. Παράγωγα: ἄσπα-
σμα, ἀσπασμός, ἀσπασίος, ἀσπαστέον, ἀσπαστι-
κός, ἀσπαστός, ἀσπασίως, Ἀσπασία.

Ἀσπαίρω (=σπαρταρῶ). Ἀπ' τὸ α προθεμ. + σπαί-
ρω (=σπαρταρῶ).

Ἄσπειστος (=ἀδιάλλακτος, ἀμειλικτος). Ἀπ' τὸ
α στερητ. + σπένδω, ὅπου δέξ γιά περισσότε-
ρα παράγωγα.

Ἄσπετος (=ἀνέκφραστος, ἀπερίγραπτος). Ἀπ' τὸ
α στερητ. + εἰπεῖν τοῦ λέγω, ὅπου δέξ γιά περισ-
σότερα παράγωγα.

Ἄσπιλος (=ἀκηλίδωτος, καθαρός). Ἀπ' τὸ α στε-
ρητ. + σπίλος (=κηλίδα). Δέξ γιά περισσότερα
παράγωγα στό ρῆμα σπιλῶ-ω.

Ἄσπονδος (=ἀδιάλλακτος). Ἀπ' τὸ α στερητ. +
σπονδή. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό
ρῆμα σπένδω.

Ἀστεῖος (=αὐτός πού εἶναι ἀπ' τήν πόλη, αὐτός πού
ἔχει καλούς τρόπους, εὐτράπελος, κομψός). Ἀπ'
τὴ λέξη ἄστν (=πόλη).

Ἀστράγαλος (=ἕνας ἀπὸ τοὺς σπονδύλους τοῦ τρά-
χηλου, κόκκαλο τῶν σφυρῶν, κύβος γιά παιχνί-
δι, κότσια). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα με τήν λέξη ὄστουν.
Προήλθε ἀπὸ ἀφομοίωση τοῦ ὀστράγαλος σέ
ἀστράγαλος. Παράγωγα: ἀστραγαλίζω (=παί-
ζω τὸ παιχνίδι τῶν ἀστραγάλων), ἀστραγάλι-
σις, ἀστραγαλίσκος, ἀστραγαλιστής, ἀστραγα-
λιστικός.

Ἀστραπή (=λάμψη ἀστραπῆς). Παράγωγο τοῦ

ρήμ. ἀστράπτω πού παράγεται ἀπ' τὸ α προ-
θεμ. + ρίζα σταρ- καὶ μέ μετάθεση τοῦ φθόγγου
στρα καὶ τὸ πρόσφυμα τ → ἀστράπ-τ-ω. Ἄλλα
παράγωγα: ἀστραπαῖος (=αὐτός πού προξενεῖ
ἀστραπές), ἀστραπηδόν, ἀστραπηφόρος (=ἀστρα-
φερός).

Ἀστυάναξ (=ὁ ἀρχηγός τοῦ ἄστεως). Σύνθετο ἀπ'
τίς λέξεις: ἄστν + ἄναξ.

Ἀστυνόμος (=αὐτός πού ἐπιβλέπει τήν πόλη). Σύν-
θετο ἀπ' τίς λέξεις: ἄστν + νέμω. Παράγωγα:
ἀστυνομέω-ω, ἀστυνομία, ἀστυνομικός, ἀστν-
νόμιον (=τὸ μέρος ὅπου συνεδρίαζαν οἱ ἀστν-
νόμοι).

Ἄσυλος (=ἀπαραβίαστος, ἀσφαλής). Σύνθετο ἀπὸ α
στερητ. + σύλη (=τὸ δικαίωμα τῆς κατάσχεσης).
Παράγωγα: ἀσυλεῖ (=ἀπαραβίαστα), ἀσυλία.

Ἀσφαλής (=ἀσάλευτος, ἀκίνδυνος, ἐξασφαλισμέ-
νος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + σφαλῆναι τοῦ σφάλω,
ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀσφόδελος (=εἶδος φυτοῦ σφερδούκλι). Ἀβέβαιη
ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τὸ σφοδρός ἢ ἀπ'
τὸ σφόνδυλος.

Ἄσχετος (=ἀσυγκράτητος, ἀκατανίκητος). Ἀπ' τὸ
α στερητ. + σchein τοῦ ἔχω, ὅπου δέξ γιά περισ-
σότερα παράγωγα.

Ἀσχολία (=ἐνασχόληση, ἐργασία). Ἀπ' τὸ ἄσχολος
→ α στερητ. + σχολή (=ἀπραξία) τοῦ ἔχω, ὅπου
δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπ'
τὸ ἄσχολος: ἀσχολέω-ω, ἀσχόλημα.

Ἀτασθαλία (=ἀφροσύνη, ἀσέβεια, ἀλαζονεία). Ἀπ'
τὸ ἀτάσθαλος, πού εἶναι σύνθετο ἀπ' τὸ οὐς. ἄτη
(=ὑβρις, συμφορά) + θάλλω (=ἀκμάζω).

Ἄτεγκτος (=αὐτός πού δέν μπορεῖς νά τόν μαλα-
κώσεις, ἄκαμπτος, ἀλύγιστος). Ἀπ' τὸ α στε-
ρητ. + τέγγω (=βρέχω), ὅπου δέξ γιά περισσό-
τερα παράγωγα.

Ἀτέκμαρτος (=ἀπροσδιόριστος, ἀβέβαιος). Ἀπ' τὸ
α στερητ. + τεκμαίρομαι (=συμπεραίνω). Δέξ γιά
περισσότερα παράγωγα στή λέξη τεκμήριον.

Ἄτενής (τεντωμένος, ἐπίμονος). Ἀπ' τὸ α ἀθροιστ.
+ τείνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀτέρμων (=ἀδιέξοδος, ἀτέλειωτος). Ἀπ' τὸ α στε-
ρητ. + τέρμα.

Ἄτη (=σύγχυση τῆς ψυχῆς, βλάβη, καταστροφή)
Ἀπ' τὸ ρῆμα ἀάω (=βλάπτω, τυφλώνω τὸ μυα-
λό, μωραίνω).

Ἀτημέλητος (=παραμελημένος). Ἀπ' τὸ ρῆμα ἀτη-
μελέω-ω (α στερητ. + τημελής = ἐπιμελής). Δές
γιά ἄλλα παράγωγα στοῦ τημελής.

Ἄτιμος (=περιφρονημένος, αὐτός πού στερήθηκε
τά πολιτικά του δικαιώματα). Ἀπ' τὸ α στερητ.
+ τιμή. Παράγωγα: ἀτιμάζω ἀτιμασμός, ἀτιμα-
στέος, ἀτιμαστέον, ἀτιμαστήρ, ἀτι-
μαστός, ἀτιμάω-ω (=περιφρονῶ), ἀτιμητέον,
ἀτίμητος, ἀτιμία, ἀτιμώω-ω (=τιμωρῶ κάποιον
μέ στέρηση τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων),
ἀτίμωσις.

Ἄτμος (=ἀναθυμίαση, ἀχνός). Ἀπ' τὸ ἄημι, ἄω
(=πνέω). Παράγωγα: ἀτμίζω (=καπνίζω), ἀτμι-
στός, ἀτμοειδής, ἀτμώδης, ἐξατμίζω, ἐξάτμισις.

Ἄτομος (=ἄκοπος, ἀδιαίρετος). Ἀπ' τὸ α στε-
ρητ.+τομή τοῦ τέμνω, ὅπου δές γιά περισσότερα
παράγωγα.

Ἄτρακτος (=ἀδράχτι). Ἀβέβαιη ἢ ἐτυμολογία του.
ἴσως ἀπ' τή ρίζα τραπ- τοῦ τρέπω.

Ἄτραπός (=μονοπάτι). Ἀπ' τὸ α εὐφων. ἢ στερ. +
τρέπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀτρέμα (=ἀσάλευτα, ἥσυχα). Ἀπ' τὸ α στε-
ρητ.+τρέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παρά-
γωγα. Παράγωγα τοῦ ἀτρέμα: ἀτρεμέω-ω, ἀτρε-
μής, ἀτρεμία, ἀτρεμίζω καί ἀτρέμας ἐμπρός ἀπό
φωνήεν.

Ἀττική (=χώρα γεμάτη ἀκτές, ὅπου σπάζουν τά κύ-
ματα). Ἀντί Ἀκτική ἀπ' τὸ ἄγνυμι, ὅπου δές γιά
περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα: ἀττικίζω
(=μιλῶ τήν ἀττική διάλεκτο), ἀττικισμός, ἀττι-
κιστής, ἀττικιστί, ἀττικίσις.

Ἀυαίνω (=ξεραίνω, μαραίνω). Ἀπ' τή λέξη αὔος
(=ξερός) τοῦ αὔω (=ἀνάβω) ἀπό ρίζα αF- ὅπου
καί οἱ λέξεις: αὐστηρός, αὐσταλέος, αὐχμός. Πα-
ράγωγα: αὐανσις (=μαρασμός), αὐαλέος (=ξε-
ρός), αὐασμός (=ξηρασία), αὐαντή (νόσος) =
μαρασμός.

Αὐδή (=φωνή, λαλιά). Συγγενικό μέ τὸ ἄδω-ἀεῖδω.
Παράγωγα: αὐδάω-ω, αὐδήεις, ἀναύδητος (=ἀνέκ-
φραστος), ἀναυδος (=ἄφωνος).

Αὐθάδης (=θρασύς, ὑπερόπτης, σκληρός). Σύν-
θετο ἀπ' τίς λέξεις: αὐτός + ρίζα αδ- τοῦ ἀνδά-
νω - ἥδομαι. Παράγωγα: αὐθαδίζομαι (=φέρο-
μαι ὑπερήφανα), αὐθάδεια, αὐθαδικός, αὐθάδι-
σμα, αὐθαδιάζομαι.

Αὐθαίρετος (=αὐτοχειροτόνητος, αὐτοπροαίρε-

τος). Σύνθετο ἀπ' τὸ αὐτός + αἰρῶ, ὅπου δές γιά
περισσότερα παράγωγα.

Αὐθέντης (=αὐτός πού φονεύει μέ τὰ ἴδια τὰ χέ-
ρια του, δεσπότης, ἀπόλυτος κύριος). Ἀντί τοῦ
αὐτοέντης (αὐτός + ἔντης), τοῦ ἄνυμι (=φθά-
νω στοῦ τέλος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα
στό ρῆμα ἀνύω.

Αὔρα (=δροσερή πνοή τοῦ ἀνέμου). Ἀπ' τὸ ἄη-
μι (=φυσῶ). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέ-
ξη ἄηρ.

Αὔριον. Ἀπό ρίζα αF- ἀπ' ὅπου ἡ λέξη αὐώς → ἡώς.
Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις ἥρι, ἡέριος, ἄγχαυ-
ρος.

Αὐστηρός (=τραχύς, δριμύς). Ἀπ' τὸ αὔω (=ξηραί-
νω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στοῦ ρῆμα
αὔω.

Αὔτανδρος (=μαζί μέ τούς ἀνθρώπους). Σύνθετο
ἀπ' τίς λέξεις αὐτός + ἀνήρ.

Αὐτίκα (=ἀμέσως). Ἀπ' τήν ἀντωνυμία αὐτός.

Αὐτόματος (=αὐτός πού ἐνεργεῖ ἀπό μόνος του).
Σύνθετο ἀπ' τὸ αὐτός + μέμαα τοῦ μάω (=ἐπι-
θυμῶ).

Αὐτόμολος (=αὐτός πού ἔρχεται μόνος του, αὐθόρ-
μητα). Σύνθετο ἀπ' τὸ αὐτός + μολεῖν τοῦ βλώ-
σκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Αὐτόπτης (=αὐτός πού βλέπει μέ τὰ ἴδια του τὰ μά-
τια). Σύνθετο ἀπ' τὸ αὐτός + ὄψομαι τοῦ ὀρῶ,
ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Αὐτοτελής (=αὐτός πού εἶναι τέλειος γιά τόν ἑαυτό
του, ἀπόλυτος). Σύνθετο ἀπ' τὸ αὐτός + τέλος.

Αὐτουργός (=αὐτός πού κάνει κάτι μόνος του).
Σύνθετο ἀπ' τὸ αὐτός + ἔργον ἀπό ρίζα εργ- τοῦ
ἐργω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στοῦ ρῆμα
ἐργάζομαι.

Αὐτόφωρος (=αὐτός πού πιάστηκε τήν ὥρα τῆς
κλοπῆς). Σύνθετο ἀπ' τὸ αὐτός + φῶρ (=κλέ-
φτης).

Αὐτόχθων (=ἐγχώριος, ντόπιος). Σύνθετο ἀπ' τὸ
αὐτός + χθών (=γῆ).

Αὐτόχρημα (=πράγματι, ἀκριβῶς). Σύνθετο ἀπ' τὸ
αὐτός + χρῆμα.

Αὐχέω-ω (=ὑπερηφανεύομαι). Ἀπ' τὸ αὐχῆ καί αὐχή
(=ὑπερηφάνεια). Παράγωγα: αὐχημα, αὐχηματίας,
αὐχῆσις, αὐχητής, αὐχῆεις (=ὑπεροπτικός).

Αὐχμός (=ξηρασία). Ἀπ' τὸ αὔω (=ξηραίνω), ὅπου
δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Αὔω (=ξηραίνω). Ρίζα αὐ+ω → αὐώ. Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις: αὐός, αὐαίνω, αὐσταλέος, αὐστηρός, αὐχμός, αὐχμῶ, αὐχμηρός, ἔναυσμα.

Ἀφανδάνω (=δέν ἀρέσω, δυσαρεστῶ). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀπό + ἀνδάνω.

Ἀφανής (=ἀόρατος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + φανῆναι τοῦ φαίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἀφανής: ἀφάνεια, ἀφανίζω, ἀφάνισις, ἀφανισμός, ἀφανιστής.

Ἀφατος (=ἀπερίγραφτος). Ἀπ' τὸ α στερ. + φάτος τοῦ φημί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀφειδής (=σπάταλος, γενναιόδωρος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + φείδομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀφελής (=ὁ χωρίς πέτρες, ὁμαλός, ἀπλοϊκός). Ἀπ' τὸ α στερητ. + φελλεύς (=πετρῶδες ἔδαφος).

Ἀφθοτος (=ἄφθαρτος). Ἀπ' το α στερητ. + φθιτός τοῦ φθίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀφθονος (=αὐτός πού δέν φθονεῖ, πλουσιοπάροχος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + φθόνος.

Ἀφορία (=ἀκαρπία). Ἀπ' τὸ ἀφορος (α στερητ.+ φέρω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φέρω.

Ἀφορμή (=τό μέρος ἀπ' ὅπου ὁρμᾷ κανεῖς, ὁρμητήριο, αἰτία). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀπό + ὁρμή. Παράγωγα: ἀφορμάω (=ξεκινῶ).

Ἀφοσιόω-ῶ (=ἐξαγνίζω, ἀφιερώνω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἀπό + ὄσιος. Παράγωγα: ἀφοσίωμα, ἀφοσίωσις, ἀφοσιώτεον.

Ἀφραδής (=ἀνόητος, ἀσύνετος). Σύνθετο ἀπ' τὸ α στερ. + φράζομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φράζω.

Ἀφραστος (=ἀνέκφραστος, θαυμαστός). Σύνθετο ἀπ' τὸ α στερ. + φράζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀφροδίτη (=αὐτὴ πού γεννήθηκε ἀπ' τὸν ἀφρό, ἡ θεὰ τοῦ ἔρωτα καί τῆς ὁμορφιάς). Σύνθετο ἀπ' τίς λέξεις ἀφρός + δύομαι.

Ἀφρων (=ἀνόητος). Σύνθετο ἀπ' τὸ α στερ. + φρήν.

Ἀφυκτος (=ἀναπόφευκτος). Σύνθετο ἀπ' τὸ α στερ. + φυκτός τοῦ φεύγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀχανής (=ἄλαλος, ἄφωνος). Ἀπ' τὸ α στερ. +

χανεῖν τοῦ χάσκω, (=ἀπέραντος). Ἀπ' τὸ α εὐφών. + χάσκω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα χάσκω.

Ἀχὴν (=φτωχός, ἄπορος). Ἀπ' τὸ ἀχηνία (=ἐλλειψη).

Ἀχθηδών (=βάρος, λύπη, ἀθλιότητα). Ἀπ' τὸ ἄχθομαι πού παράγεται ἀπ' τὸ ἄχθος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀχθος (=βάρος, φορτίο, λύπη). Ἀπὸ ρίζα αχ- ἀπ' ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις: ἄγχι, ἄγχω, ἀγχόνη. Παράγωγα τοῦ ἄχθος: ἄχθομαι, ἀχθηδών, ἀχθεινός (=καταθλιπτικός), ἀχθοφόρος, ἐπαχθής (=βαρύς), σεισάχθεια (=ἀπόσσειση τοῦ βάρους).

Ἀχθοφόρος (=χαμάλης). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἄχθος + φέρω.

Ἀχλὺς (=ὁμίχλη, καταχνιά). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Ἀχνη (=χνούδι). Ἰσως συγγενικό μέ τὸ ἄχυρο. Ρίζα ακ-.

Ἀχραντος (=ἀμόλυντος, ἄσπιλος). Σύνθετο ἀπ' τὸ α στερ. + χραίνω (=μολύνω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἀχρεῖος (=ἄχρηστος, ἀνώφελος). Σύνθετο ἀπ' τὸ α στερητ. + χρεία. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα χρήομαι-ῶμαι.

Ἀχυρον. Πιθανόν συγγενικό μέ τὸ ἄχνη.

Ἀψικόρος (=αὐτός πού γρήγορα χορταίνει, δύσκολος). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἄπτομαι + κόρος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄπτω καί στό κορέννυμι.

Ἀψιμαχία (=ἀκροβολισμός). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἄπτομαι + μάχη. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄπτω.

Ἀψίς (=ραφή, καμάρια, θόλος). Ἀπ' τὸ ἄπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἄωρος (=ὁ παρὰ τὴν ὥρα, ἄκαιρος, ἄγουρος). Ἀπ' τὸ α στερητ. + ὥρα. Παράγωγα: ἄωρία, ἄωρί (=ὄχι στὴν κατάλληλη ὥρα).

Ἄωτον (=τὸ ἄριστο, τὸ πῶ ἐκλεκτό). Ἰσως ἀπ' τὸ ἄημι (=φυσῶ) ἢ ἀπ' τὸ α στερητ. + οὖς-ώτός.

Β

Βῆτα

Βάδην (=βῆμα πρὸς βῆμα). Ἀπ' τὸ βαίνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βαδίζω (=πηγαίνω πεζός). Ἀπὸ ρίζα βα- τοῦ βαίνω ἀπ' ὅπου τὸ ποιητ. ὁ βάδος (=περίπατος) → βα- διδ-ι-ω → βαδίζω. Παράγωγα: βάδισις, βάδισμα, βαδιστής, βαδιστέον, βαδιστικός, βαδιστός.

Βαθμός (=σκαλοπάτι, κατώφλι, βαθμός προόδου). Ἀπ' τὸ βαίνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βάθρον (=μέρος ὅπου στέκεται κανεῖς). Συντε- τμημένο ἀπ' τὸ: βατήριον → βα+θ+ ρον → βά- θρον, ἀπ' τὸ βαίνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βαθύς. Ἀπὸ ρίζα βαθ- ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: βά- θος, βένθος, βυθός, βυσσός, βήσσα. Παράγωγα: βαθύνω, βάθυνσις.

Βαίνω (=προχωρῶ). Ἡ ἀρχική ρίζα βαμ + προσφ. j → βαμ-ι-ω → βαν-ι-ω → βαίνω. Θέμα βα- καὶ μέ μετάπτωση βη- καὶ βω-. Παράγωγα: βακτηρία (=μπαστούνι), βάκτρον, βάσις, διάβασις, ἀνάβα- σις, κατάβασις, ἀπόβασις, βάσιμος, βαθμῖς, βαθ- μός, βάθρον, βάδην, βάδος, βαδίζω, βαθμηδόν, ἀποβάθρα, βατός, διαβατός, καταβατός, ἄβατος, πρόβατον, διαβατέος, διαβατήρια (=θυσιές πρὶν ἀπ' τὴν ἀναχώρηση), βατήρ, βάτης, διαβάτης, ἐμβάτης, ὀρεβάτης, ἐπιβάτης, βέβαιος (=στερε- ός), βεβαιῶ, βηλός (=κατώφλι), βέβηλος (=ὅπου ἐπιτρέπεται νά πατήσει κανεῖς), βεβηλώ-ω, βῆμα,

διάβημα, βωμός, βωμολόχος (=αὐτός πού στέ- κεται γύρω ἀπ' τὸ βωμό γιὰ ν' ἀρπάξει κανένα κομμάτι κρέας, ἀναίσχυντος), ἐμβάς (=παπού- τσι), ἐμβατήριον, κιλλίβας (=ὑπόβαθρον), ναυβά- της, παραβάτης, παράβασις, σχοινοβάτης, ὑπερ- βασία, ὑπόβαθρον, διαβήτης.

Βακτηρία (=ράβδος, μπαστούνι). Ἀπὸ ρίζα βα- τοῦ βαίνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βάκχος (=τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Διονύσου). Πιθανόν συγγενικό μέ τὸ ἦχῳ, ἰαχή. Ρίζα: φαχ → Fi + φακ + χος → Βάκχος. Παράγωγα: βακχεύω (=γιορτά- ζω τὴ γιορτὴ τοῦ Βάκχου, κατέχομαι ἀπὸ μανία), Βάκχειος, βακχεία, βάκχευμα, βάκχευσις, βακχευ- τής, Βάκχη (=μαινάδα), βακχευτικός.

Βαλαντιοτομῶ (=κόβω καὶ κλέβω βαλάντια, πορ- τοφόλια). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ βαλαντιοτόμος (βαλάντιον + τέμνω). Τὸ βαλάντιον (=πορτο- φόλι, σακούλι) ἴσως ἀπ' τὸ βάλλω.

Βαλάντιον (=σακούλι, πορτοφόλι). Γράφεται καὶ μέ δύο λ → βαλλάντιον. Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τὸ βάλλω (=ρίχνω σ' αὐτὸ χρήμα- τα γιὰ φύλαξη, πουγγί).

Βαλβίς (=τὸ σημεῖο ἀπ' ὅπου ξεκινοῦσαν καὶ ὅπου ἐπέστρεφαν οἱ ὁρμεῖς, τέρμα). Σκοτεινὴ ἡ ἐτυ- μολογία του. Ἴσως ἀπ' τὸ βαίνω.

Βαλιός (=στικτός, παρδαλός). Συγγενικό μέ τὸ ρῆμα βάλλω.

Βάλλω (=ρίχνω, ἐξακοντίζω). Ἀπὸ ρίζα βαλ +

πρόσφυμα $j \rightarrow$ βαλ- j -ω $\rightarrow$ βάλλω. Μέ μετάπτω-ση $\rightarrow$ βελ. Μέ έτεροίωση βολ και μέ μετάθεση και έκταση $\rightarrow$ βλη. Παράγωγα: βάλανος (=βα-λανίδι), βαλάντιον, βαλβίς, βέλος, βελόνη, βολή, έμβολή, παραβολή, αποβολή, διαβολή, αναβολή, υποβολή, βολίς (=ακόντιο), βόλος, έπήβολος, περιβόλος, ιοβόλος, αστραπηβόλος, δισκοβόλος, έμβόλιον, έμβόλιμος, βολεύς, αναβολεύς, βλή-δην, βλήμα, έμβλημα, πρόβλημα, βλητέον, υποβλητέος, βλητός, απόβλητος, ανυπέμβλητος, μεταβλητός, αμετάβλητος, αδιάβλητος (=ακατηγόρητος), βλητικός, βλωμός (αντί βολμός $\rightarrow$ κοιμάτι ψωμί), βέλεμνον (ποιητ. του βέλος), παλιμβολος (=αστατος), πετροβολία, προβλής-ητος, συμβόλαιον, σύμβολον, τρίβολος, υπερβολή, υποβολιμαίος.

Βάναυσος (=αυτός που έργάζεται με τή φωτιά, μηχανικός, χυδαίος). Αντί βαύνουσος άπ' τό βαῦνος (=καμίνι) + αῦω (=ξηραίνω).

Βαπτίζω (=βυθίζω πολλές φορές). Θaumιστικός τύπος του βάπτω. Παράγωγα: βάπτισις, βάπτισμα, βαπτισμός, βαπτιστήριον, βαπτιστής, βαπτιστικός.

Βάπτω (=βυθίζω στό νερό, στή βαφή, βάφω). Από ρίζα βαφ + πρόσφυμα τ και μέ τροπή του φ σε π $\rightarrow$ βάφ+τ+ω $\rightarrow$ βάπτ+τ+ω. Ίσως ή ρίζα βαφ είναι συγγενική μέ τή ρίζα βαθ του βαθύς. Παράγωγα: βαφή, βαφικός, βαφεύς, βαφεϊον, βάψις, βάψιμος, βάπτης, βαπτέον, βαπτός, βάπτρια, βαπτίζω, βάμμα, έμβαμμα (=σάλτσα).

Βάραθρον (=βαθύ χάσμα τής γής). Ίων. βέρεθρον και συντετμ. βέθρον. Συγγενικό μέ τό βάθρον - βόθρος. Ή ρίζα του μάλλον ή ίδια μέ του βιβρώσκω $\rightarrow$ βορ-.

Βάρβαρος (=όχι Έλληνικός). Ή λέξη είναι ήχοποιημένη άπ' τή γλώσσα των ξενόγλωσσων, θέλοντας νά δηλώσει τό ακατάληπτο τής όμιλίας τους (βαρ-βαρ-βαρ).

Βαρύγδουπος (=αυτός που βροντά δυνατά). Σύνθετο άπ' τίς λέξεις βαρύς + γδοῦπος (=κρότος).

Βαρύς (=φορτικός, δυνατός, θλιβερός). Από ρίζα βαρ- συγγενική μέ τή βρι- (βριαρός, βρίθω, βριθύς). Παράγωγα: βαρύνω, βάρυνσις, βαρυντικός.

Βάσανος (=ή Λυδία πέτρα που χρησιμεύει γιά εξακρίβωση τής γνησιότητας του χρυσοῦ, μεταφο-

ρικά σημαίνει έλεγχος, ψυχική όδύνη). Ή λέξη είναι ξενική. Παράγωγα: βασανίζω, βασανισμός, βασανιστής, βασανιστήριον, βασανιστέος, βασανιστέον, άβασάνιστος.

Βασιλεύς (=άρχηγός του λαοῦ). Πιθανόν από ρίζα βα- (του βαίνω) + λεύς (=λεώς-λαός). Παράγωγα: βασιλεύω, βασιλεία, βασίλεια (=βασίλισσα), βασίλειον, βασιλευτός, βασιλικός, βασιλίσ-ιδος (=βασίλισσα), βασιλίζω.

Βάσις (=βάδισμα, έδαφος). Παράγωγο του βαίνω, όπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Βάσκανος (=κακολόγος, φθονερός). Από ρίζα βαF- άπ' όπου και οι λέξεις: βάζω (=μιλώ), βάξις (=λόγος). Παράγωγα: βασκαίνω, βασκανία, βασκάνιον (=φυλαχτό), βασκαντικός.

Βαστάζω (=σηκώνω, κουβαλώ, στηρίζω). Από ρίζα βα- του βαίνω, μέ πρόσφυμα $j \rightarrow$ βαστάγ- j -ω $\rightarrow$ βαστάζω. Παράγωγα: βάσταγμα, βασταγή, βαστακτής, βαστακτέον, βαστακτός, βαστακτικός.

Βατταρίζω (=ψελλίζω, τραυλίζω). Ή λέξη είναι ήχοποιημένη άπ' τον βασιλιά τής Κυρήνης, Βάττο, που τραύλιζε. Θέμα: βατταρίδ- j -ω=βατταρίζω. Από έδω: βατταρισμός (=τραύλισμα).

Βαυκαλίζω (=κοιμίζω, νανουρίζω) και **βαυκαλάω**. Είναι λέξη ήχοποιημένη άπ' τό βαυ-βαυ, φωνή τής τροφού γιά νά νανουρίσει τό μωρό. Από έδω: βαυκάλημα (=νανούρισμα).

Βαφή (=τό βούτηγμα καυτού σιδήρου στό νερό, βάψιμο). Παράγωγο του βάπτω, όπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Βδέλλα. Παράγωγο του βδάλλω (=βυζαίνω, άρμέγω), άπ' όπου και τό παράγωγο βδάλσις (=άρμεγμα).

Βδελυρός (=σιχαμερός). Είναι συγγενικό μέ τό βδύλλω (=έξευτελίζω) και μέ τό βδέω (=κλάνω) $\rightarrow$ βδόλος (=δυσοσμία).

Βδελύσσομαι (=άποστρέφομαι). Άπ' τό βδελυρός. Παράγωγα: βδέλυγμα, βδελυγμία (=αηδία), βδελυκτέος, βδελυκτός.

Βέβαιος (=στερεός, ακλόνητος, αξιόπιστος). Από ρίζα βα- του βαίνω μέ αναδιπλασιασμό γίνεται: βε-βά+ιος $\rightarrow$ βέβαιος. Παράγωγα: βεβαιώω, βεβαιότης, βεβαιώσις, βεβαίωμα, βεβαιωτέον, βεβαιωτής, βεβαιωτικός, βεβαίως. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα βαίνω.

Βέβηλος (=ἐκείνος στὸν ὁποῖο ἐπιτρέπεται νά πατήσει, κανεῖς, ἀνόσιος). Ἀπ' τὸ βηλός (=κατώφλι) τοῦ βαίνω μέ ἀναδιπλασιασμό → βε+βηλος → βέβηλος. Παράγωγα: βεβηλώω (=μολύνω), βεβήλωσις.

Βελόνη (=αἰχμή). Ἀπ' τὸ βέλος τοῦ βάλλω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βέλος. Ἀπ' τὸ βάλλω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βηλός (=κατώφλι). Ἀπ' τὸ ρῆμα βαίνω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βῆμα. Ἀπ' τὸ βαίνω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βῆξ. Ἀπ' τὸ βήσσω (=βήχω) πού εἶναι ἠχοποιημένη λέξη. Παράγωγο τοῦ βήσσω: βῆγμα (=φλέγμα).

Βῆσσα (=φάραγγι, δασωμένη κοιλάδα). Ἀπ' τὸ βαίνω ἢ ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα τοῦ βαθύς.

Βήσσω (=βήχω). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Εἶναι μᾶλλον ἠχοποιημένη λέξη. Θέμα βηχ-ι-ω → βήσσω. Παράγωγο: βῆγμα (=φλέγμα).

Βία (=σωματική δύναμη, βίαιος τρόπος). Ἀπὸ ρίζα βι-. Παράγωγα: βιάζω, βιάζομαι, βίαιος, βιαιότης, βιασμός, βιαστέον, βιαστής, βιαστικός, βιαστός, ἀπαραβίαστος.

Βίαιος (=αὐτός πού ἐνεργεῖ βίαια, ἀναγκαστικός). Ἀπ' τὸ βία, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βιβάζω (=ἀνεβάζω, ἐξυψώνω). Ἀπὸ ρίζα βα- (τοῦ βαίνω) μέ ἐνεστωτικό ἀναδιπλασιασμό → βι-βα+πρόσφυμα ι → βι-βαδ-ι-ω → βιβάζω. Παράγωγα: βίβασις, διαβίβασις, συμβιβασμός, βιβαστής, διαβιβαστής, ἀναβιβαστέον, καταβιβαστέος.

Βιβλος (=βιβλίον κατασκευασμένο ἀπὸ φλούδα παπύρου). Ἀπ' τὴ λέξη βύβλος (=Αἰγυπτιακός πάπυρος). Ἀπὸ ἐδῶ παράγεται ἡ λέξη βιβλίον (ὕποκοριστικό τοῦ βίβλος).

Βιβρώσκω (=τρώω). Ἀπὸ ρίζα βορ-, μέ μετάθεση: βορ καὶ μέ ἔκταση: βορ + ἐνεστωτικό ἀναδιπλασιασμό καὶ τὸ πρόσφυμα σκ → βι-βρώ-σκ-ω. Παράγωγα: βορά (=τροφή), βορός (=ἀχόρταγος), αἰμοβόρος, θυμοβόρος, δημοβόρος, βρώμα (=φαγητό), βρώμη (=τροφή), βρώμος (=δυσωδία), βρώσιμος (=φαγώσιμος), βρώσις (=φαγητό), βρωτέος, βρωτήρ (=αὐτός πού τρώει), βρωτικός, διαβρωτικός, βρωτός, ἡμίβρωτος, βρωτὺς (=φαγη-

τό), ἐλλέβορος (=βοτάνι γιὰ τὴν παραφροσύνη), σκωληκόβρωτος.

Βιός (=τόξο). Πιθανόν νά ἔχει σχέση μέ τὸ βία ἢ μέ τὸ βίος, γιατί τὸ τόξο ἦταν μέσο ζωῆς.

Βιόω-ῶ (=διέρχομαι τὴ ζωὴ μου). Ἀπ' τὴ λέξη βίος (=τρόπος ζωῆς). Παράγωγα: βιώσις, διαβιώσις, ἐπιβιώσις, βιώσιμος, βιωτέον, βιωτικός καὶ καλύτερα βιοτικός, βιωτός, ἀβίωτος, βιοτή, βίοςτος, βιοτεύω.

Βλάβη (=καταστροφή). Ἀπὸ ρίζα βλαβ- τοῦ βλάπτω. Παράγωγα ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα: βλάπτω, βλάβος, βλάμμα, βλαπτικός, βλαψίφρων, φρενοβλαβής, βλάβις, ἀβλαβής, ἐπιβλαβής, βλαπτήριος, βλάσφημος, βλασφημῶ, βλαβερός.

Βλάξ (=μαλθακός, ἡλίθιος). Ἀπὸ ρίζα μαλακ- μέ συγκοπὴ: μλακ → μέ ἐπένθεση τοῦ εὐφωνικοῦ β: μβλακ → μέ ἔκπτωση τοῦ μ: βλακ → + ς → βλακ+ς → βλάξ. Παράγωγα: βλακεύω, βλακεία, βλάκευμα, βλακικός, βλακώδης.

Βλαστάνω (=φωτρώνω). Ἀπὸ ρίζα βλ-. Θέμα βλαστ + πρόσφυμα αν + κατάληξη ω → βλαστ+άν+ω. Παράγωγα: βλάστη, βλαστός, βλάστημα, βλάστησις, βλαστικός, ἀβλάστητος, ἄβλαστος (=ἄγονος), ἀβλαστής, βλαστολογῶ (=μαζεύω βλαστάρια).

Βλάσφημος (=κακολόγος, ὕβριστικός). Ἀπ' τὸ βλάπτω + φήμη, ἀντί βλαψίφημος. Παράγωγα: βλασφημῶ, βλασφημία, βλασφημητέος, ἀβλασφημητός.

Βλέμμα (=κοίταγμα, ματιά, τό μάτι). Ἀπ' τὸ βλέπω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βλέπω (=κοιτάζω). Ἀπὸ ρίζα ΦλεF-. Θέμα βλέπ+ω=βλέπω. Παράγωγα: βλέμμα, βλέπος, βλεπτέον, βλεπτικός, βλεπτός, περιβλεπτος, ἀπρόβλεπτος, βλέφαρον, βλεφαρίς, βλέψις, ἐπίβλεψις, ἴσως καὶ τὸ βλοσυρός (=αὐτός πού ἔχει διαπεραστικό βλέμμα).

Βλέφαρον. Ἀπ' τὸ βλέπω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βλήμα (=ρίζο, τραῦμα). Ἀπ' τὸ βάλλω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Βληχή (=βέλασμα, τὸ κλάψιμο τῶν μωρῶν). Ἡ λέξη εἶναι ὀνοματοποιημένη ἀπ' τὸ βέλασμα τῶν ἀρνιῶν, ὅπως μυκάομαι γιὰ τοὺς ταῦρους, βρυχάομαι γιὰ τὰ λιοντάρια. Παράγωγα: βληχῶμαι, βλήχημα, βληχάς, βληχηθμός, τὰ βληχητά (=πρόβατα).

Βλίττω (=τρυνῶ τό μέλι). Ἀπ' τή λέξη μέλι. Θέμα: μελιτ- μέ ἀποκοπή τοῦ ε → μλιτ, μέ παρένθεση τοῦ εὐφωνικοῦ β → μβλιτ καί ἀποβολή τοῦ μ = βλιτ+ζω = βλίττω.

Βλοσυρός (=ἀγριωπός, βάνασος). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ρῆμα βλέπω.

Βλύζω (=ἀναβλύζω, κοχλάζω, ἐκρέω). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἡ ρίζα βλυ-, θέμα: βλυ-+ω → βλύζω. Παράγωγα: βλύσις, ἀνάβλυσις, βλύσιμα, βλυσμός.

Βλώσκω (=ἔρχομαι). Ἡ ρίζα εἶναι μολ- → μέ μετάθεση φθόγγων: μλο → μέ ἐπένθεση τοῦ εὐφωνικοῦ β: μβλο → μέ μετάπτωση: μβλω → μέ ἔκπτωση τοῦ μ: βλω + καί μέ τό πρόσφυμα σκ: βλώσκω. Παράγωγα: βλώσις (=ἄφιξη), βλωθρός (=μεγαλοπρεπής), αὐτόμολος (=λιποτάκτης), αὐτομολῶ (=λιποτακτῶ), ἀγχίμολος (=αὐτός πού ἔρχεται κοντά), ἀντιμολία ἢ ἀντιμωλία (=δίκη ὅπου εἶναι παρόντες καί οἱ δύο διάδικοι), ἀγχιβλώς (=πού πρίν λίγο ἔφτασε).

Βοάω-ῶ (=φωνάζω δυνατά). Ἀπ' τή λέξη βοή ἀπό ρίζα βοF-. Παράγωγα: βόησις (=δυνατή φωνή), βοητής, βοηθικός (=θορυβώδης), βοητός, διαβόητος, περιβόητος, τηλεβόας.

Βοηθός (=αὐτός πού τρέχει πρὸς τή βοή τῆς μάχης, αὐτός πού βοηθεῖ) καί ποιητ. βοηθός. Σύνθετο ἀπ' τίς λέξεις: βοή + θέω (=τρέχω). Παράγωγα: βοηθέω-ῶ, βοήθεια, βοήθημα, βοηθητέον, βοηθητικός, ἀβοήθητος.

Βοηλάτης (=αὐτός πού κλέβει τά βόδια). Σύνθετο ἀπ' τίς λέξεις: βοῦς + ἐλαύνω. Παράγωγα: βοηλατέω, βοηλασία, βοηλατικός.

Βόθρος (=λάκκος, ὄρυγμα). Εἶναι ἱαπετικής προελεύσεως καί πιθανόν νά ἔχει σχέση μέ τή ρίζα τοῦ βαθύς.

Βοιωτία (=χώρα πού ὀνομάστηκε ἔτσι ἀπ' τά λιβάδια πού ἔχει γιά βοσκή βοδιῶν). Ἀπ' τή λέξη βοῦς. Παράγωγα: Βοιωτός, Βοιωτικός, Βοιωτάρχης (=ἄρχοντας στή Θήβα), Βοιωταρχέω-ῶ, Βοιωταρχία, Βοιωτιάζω (=φέρομαι σάν Βοιωτός).

Βολίς (=βλήμα, ἀκόντιο). Ἀπ' τό βάλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Βόμβος (=βαθὺς καί ὑπόκωφος ἤχος). Λέξη ἠχοποιημένη. Παράγωγα: βομβέω-ῶ, βόμβησις, βομβηδόν, βομβητής, βομβητικός.

Βορά (=τροφή, κυρίως τῶν σαρκοβόρων θηρίων). Ἀπ' το βιβρώσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Βόρβορος (=ἀκαθαρσία, λάσπη). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τό βιβρώσκω (βορός → βόρβορος).

Βόσκω (=ὀδηγῶ στή βοσκή, τρέφομαι). Ἀπό ρίζα βοτ. Θέμα: βο + πρόσφυμα σκ + κατάληξη ω → βό+σκ+ω → βόσκω. Μέ μετάπτωση τό βο ἔγινε βω. Παράγωγα: βοσκή, βόσκημα, βοσκήματα (=θρεφτάρια), βόσκησις, βοσκός, βοσκητέον, βοσκός (=αὐτή πού τρέφεται), βοσκηματώδης (=κτηνώδης), βοτάνη (=χορτάρι), τά βοτάμια (=βοσκές), βοτῆρ (=βοσκός), βοτόν (=κτηνός), βόσις (=τροφή), αἰγίβοσις, αἰγίβοσκος, εὐβοτος, μηλόβοτος, αἰγίβοτος, ἄβοτος (=χωρίς βοσκή), συβώτης (=χοιροβοσκός), βώτωρ (=βοσκός), βωτιάνειρα (=αὐτή πού τρέφει ἄντρες), ἱππόβοτος.

Βόσπορος (=πέραςμα βοδιοῦ, πορθμός). Σύνθετο ἀπ' τίς λέξεις: βοός (βοῦς) + πόρος.

Βοτάνη (=χόρτο). Ἀπ' τό βόσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Βότρυς (=τσαμπὶ σταφυλιοῦ). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του.

Βούβαλος (=ἄγριο βόδι). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό βοῦς.

Βουθυῶ (=θυσιάζω βόδια). Παρασύνθετο ἀπ' τό βούθυτος (βοῦς + θύω), (=θυσιαστικός). Παράγωγα: βουθυσία, βουθυτής.

Βουκόλος (=βοσκός βοδιῶν, γελαδάρης). Σύνθετο ἀπ' τίς λέξεις: βοῦς + κολέω (λατ. colo = καλλιεργῶ, φροντίζω). Παράγωγα: βουκολέω-ῶ (=βόσκω βόδια), βουκόλησις, βουκολία (=κοπάδι βοδιῶν), βουκολικός, βουκόλιον (=κοπάδι βοδιῶν), βουκόλημα (=ἐξαπάτηση), ἀβουκόλητος, ἀποβουκόλημα (=ἀποπλάνηση).

Βουλεύω (=σκέπτομαι, ἀποφασίζω). Ἀπ' τό βουλή ἀπό ρίζα βολ- τοῦ βούλομαι. Παράγωγα: βούλευμα (=ἀπόφαση τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου), προβούλευμα (=σχέδιο νόμου πού τό παρουσίαζε ἡ βουλή, γιά νά ἐγκριθεῖ ἀπ' τήν ἐκκλησία τοῦ δήμου), βούλευσις, βουλευτής, βουλευτήριον, βουλευτικός, βουλευτός, ἀπροβούλευτος, βουλευτέον, συμβουλευτέον, βουλεία (=τό ὑπόγραμμα τοῦ βουλευτοῦ), βουλεῖον (=βουλευτήριο).

Βουλή (=θέληση, ἀπόφαση, γνώμη, συμβούλιο γε-

ρόντων). Από ρίζα βολ τοῦ βούλομαι, ὅπου δέξ-
για περισσότερα παράγωγα.

Βουλιμία (=μεγάλη πείνα). Σύνθετο ἀπ' τῆς λέξεως:
βοῦς (για νά δηλωθεῖ κάτι πολὺ μεγάλο) + λιμός
(=πείνα). Παράγωγα: βουλιμιάω-ῶ, βουλιμίας, βουλιμιακός, βούλιμος, βουλιμώδης.

Βούλομαι (=ἐπιθυμῶ). Ἀπὸ ρίζα βολ + πρόσφυ-
μα ν → βολ-ν-ομαι, μέ ἀφομοίωση τοῦ ν σέ λ +
βολ-λ-ομαι, μέ ἀπλοποίηση τῶν δύο λ σέ ἓνα καί
ἀντέκταση → βόλομαι → βούλομαι. Παράγωγα:
βουλή, βούλησις (=θέληση), βούλημα, βουλητός,
ἀβούλητος, βουλητέος, βουλητέον, βουληφόρος
(=αὐτός πού συμβουλεύει), βουλεύω, κακόβου-
λος, κακοβουλία.

Βουστροφιδόν (=κατά τόν τρόπο πού στρέφονται
τά βόδια, ὅταν ὀργώνουν. Ἀρχαιότερος τρόπος
ἐλλήν. γραφῆς, πού πήγαινε ἀπ' ἀριστερά πρὸς
τά δεξιά καί ἀπ' τὰ δεξιά πρὸς τ' ἀριστερά). Σύν-
θετο ἀπ' τῆς λέξεως βοῦς + στροφίη.

Βοῶπις, ἡ (=αὐτὴ πού ἔχει μεγάλα καί στρογγυ-
λά μάτια σάν τοῦ βοδιοῦ). Σύνθετο ἀπ' τῆς λέ-
ξεως: βοῦς + ὦψ.

Βραβεῖον (=ἐπαθλο ἀγώνων). Ἀπ' τό βραβεύω πού
παράγεται ἀπ' τό: βραβεύς (=ὁ κριτὴς πού δίνει
τά βραβεῖα). Παράγωγα τοῦ βραβεύω: ἡ βραβεῖα
(=κρίση), βραβευτή.

Βράγχος (=βραχνάδα, κρυολόγημα τοῦ λαιμοῦ).
Συγγενικό μέ τό: βρόγχος. Παράγωγα: βραγχάω,
βραγχός (=βραχνός), βραγχώδης.

Βράσσω ἢ βράττω (=βράζω, κοχλάζω). Ἀβέβαιη ἡ
ἐτυμολογία του. Παράγωγα: βράσις, βρασμός,
βρασμώδης, βράσμα, βρασματοῦδης, βράστης,
βραστικός, βραστέον.

Βραχίων (=τό μέρος τοῦ χεριοῦ ἀπ' τόν ὦμο μέχρι
τόν ἀγκῶνα). Ἀπ' τό βραχύς (βραχύτερος καί
βραχίων - βραχύτατος καί βράχιστος).

Βρέχω (=μουσκεύω, ραντίζω). Ἀπὸ ρίζα βρεχ- καί
μέ μετάπτωση βροχ (βροχή) καί βραχ (ἐβράχην).
Παράγωγα: βρέξις (=βρέξιμο), βρεκτέον, βρέγμα,
ἀπόβρεγμα (=διάλυση ἐνός σώματος σέ ὑγρό),
βροχή, βροχετός (=βροχή), ἄβρεκτος, ἄβροχος,
ἀδιάβροχος, διάβροχος.

Βρίθω (=εἶμαι βαρὺς, εἶμαι γεμάτος). Ἀπὸ ρίζα
βρε- (πού δηλώνει κάτι δυνατό καί μεγάλο) + θ
+ ω → βρίθω. Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις: βρια-
ρός (=δυνατός), Βριάρεως (=γίγαντας μέ ἑκατό

χέρια), βριαρότης (=δύναμη), βριάω (=κάνω κά-
ποιον δυνατό), βριθός (=βάρος), βριθός (=βα-
ρός), ἐμβριθής, ἐμβριθεια, ὀβριμος (=δυνατός),
ἡ ὀβριμοπάτρη (=κόρη ἰσχυροῦ πατέρα).

Βριμόομαι-οῦμαι καί βριμάομαι-ῶμαι. (=εἶμαι γε-
μάτος ὀργῇ). Ἀπ' τὴ λέξη βρίμη (=δύναμη, ὄγκος,
ἀπειλή). Εἶναι λέξη φτιαγμένη ἀπ' τόν ἦχο. Πα-
ράγωγα: ἐμβρίμημα καί ἐμβρίμησις (=ἀγανάκτη-
ση), βριμώδης (=αὐστηρός), βριμωσις (=ἀγα-
νάκτηση).

Βρόμος (=δυνατός θόρυβος, πάταγος). Ἀπ' τό βρέ-
μω ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα: βρόμιος (=θορυ-
βώδης), ὑψιβρεμέτης.

Βροντή (=δυνατός κρότος). Ἀπ' τό βρέμω. Παρά-
γωγα τοῦ βροντῆ: βροντῶ, βρόντημα, βροντη-
δόν, βροντεῖον, βροντώδης, ἐμβρόντητος.

Βροτός (=θνητός, ἀνθρωπος). Συγγενικό μέ τό
βιβρώσκω.

Βρυχῶμαι (=μουγκρίζω, οὐρλιάζω). Ἀπ' τό: βρυχή
(=τρίξιμο, βρυχηθμός). Παράγωγα: βρύχημα, βρυ-
χηθμός, βρυχητής, βρυχητικός, βρυχηδόν.

Βρύω (=εἶμαι γεμάτος, ἀναβλύζω). Ἀπὸ ρίζα Fry-.
Παράγωγα: τό βρύον (=εἶδος λεπτοῦ φυτοῦ πού
φυτρώνει στίς πέτρες μέσ στη θάλασσα.), βρυό-
εις, βρύσις (=ἀνάβλυση), ἀναβρυτήριον, βρυώ-
δης, ἐμβρυον, ἐμβρυολόγος.

Βρώσις (=φαγητό). Ἀπ' τό βιβρώσκω, ὅπου δέξ για
περισσότερα παράγωγα.

Βύβλος καί βίβλος (=Αἰγυπτιακός πάπυρος). Πα-
ράγωγα: βύβλινος, βυβλίον (καί βιβλίον).

Βυθός (=ὁ πυθμένος τῆς θάλασσας). Ἀπὸ ρίζα βαθ-
τοῦ βαθύς. Παράγωγα: βυθίζω, βύθιος, βυθι-
σμός.

Βύρσα (=δέρμα πού ἀφαιρέθηκε). Ἄγνωστη ἡ ἐτυ-
μολογία του. Παράγωγα: βυρσεύς, βυρσεύω, βυρ-
σοδέψης, βυρσόω (=σκεπάζω μέ δέρμα).

Βυρσοδέψης (=αὐτός πού κατεργάζεται τὰ δέρ-
ματα). Σύνθετο ἀπὸ: βύρσα + δέψω (=κατερ-
γάζομαι).

Βυρσοδομῶ (=κτίζω στό βάθος, σχεδιάζω κάτι
κρυφά). Σύνθετο ἀπ' τό: βυρσός (=βυθός, βά-
θος) + δομέω.

Βυρσός (=ὁ πυθμένος τῆς θάλασσας). Ἀρχαιότε-
ρος τύπος τοῦ βυθός.

Βύσσοις, ἡ (=λεπτό ὑποκίτρινο λινό ὕφασμα). Ση-
μιατικῆς προελεύσεως.

Βωμολόχος (=αὐτός πού παραμονεύει στους βωμούς για νά κλέψει κομμάτια κρέας, ζητιάνος, αδιάντροπος). Σύνθετο ἀπ' τίς λέξεις: βωμός + λοχάω (=ἐνεδρεύω) Δές για περισσότερα παράγωγα στό βαίνω.

Βωμός (=ύψηλή θέση κατάλληλη για θυσία). Ἀπ' τό βαίνω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τ

Γάμμα

Γάγγραινα (=πληγή που καταλήγει σε σάπισμα και πέσιμο των γύρω μερών). Από το ρήμα γράω ή γραίνω (=ροκανίζω).

Γαλήνη (=νηεμία, ήσυχία). Είναι συγγενικό με το γελάω-ω.

Γαμβρός. Από ρίζα γαμ- του γάμος, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Γάμος. Είναι σανσκριτικής προελεύσεως (σανσκριτική ρίζα gam, λατ. gener και αυτό δείχνει ότι η ρίζα είναι γεν- του γίνομαι). Παράγωγα: γαμέω-ω, ή γαμετή (=έγγαμος γυναίκα), ό γαμέτης (=ό σύζυγος), γαμητέον, γαμήλιος (=νυφικός), Γαμηλιών (=ό μήνας που γίνονταν οι γάμοι στην Αττική), γαμίζω (=δίνω θυγατέρα σε γάμο), γαμικός, γαμβρός.

Γαμπρός (=καμπύλος, κυρτός). Από το κάμπτω. Συγγενική λέξη με το γνάμπτω (=κυρτώνω). Παράγωγα: γαμπρός, γαμπρός, γαμπρών.

Γανώω-ω (=κάνω κάτι λαμπρό, γυαλίζω, γανώνω). Από το γάνος (=λαμπρότητα, γυαλάδα) από ρίζα γαF → γαν + πρόσφυμα j → γαF-j-ω → γαίω (=χαίρω), και με το πρόσφυμα νο → γαν-νό-ω → γανώ. Παράγωγα: γάνωσις (=γυάλισμα), γάνωμα, γανωτός (=κασσιτερωμένος), γανύμαι (=χαίρω), γάνυσμα, γανάω (=λάμπω) και από τη ρί-

ζα γαν- οι λέξεις: άγαυνός, άγαυρός, άγαμαι, γαῦρος, γαυριώ, γηθέω.

Γαργαλίζω (=έρεθίζω). Από ρίζα γαρ- και με άναδιπλασιασμό → γαρ-γάρ-ίζω και με τροπή του ρ σε λ γίνεται γαργαλίζω. Παράγωγα: γαργάλισμα, γαργαλισμός.

Γαστήρ, ή (=κοιλιά). Έχει σχέση με το γέμος (=βάρος) του γέμω (=είμαι γεμάτος), και με το γέννα (=έντερα).

Γαστρίμαργος (=λαίμαργος). Σύνθετο από το γαστήρ + μάργος (=μανιασμένος, άχόρταγος).

Γαῦρος (=υπερήφανος, άγέρωχος). Από ρίζα γαν- γαF- του γαίω. Παράγωγα: γαυρότης, γαυρώω, γαύρωμα, γαυριάω (=φέρομαι υπερήφανα), γαυρίαμα.

Γέγωνα (=φωνάζω δυνατά). Παρακείμενος με σημασία ένεστώτα. Είναι συγγενικό με το γιγνώσκω. Παράγωγα: γεγώνησις, γεγωνός (=ήχηρός).

Γείνομαι (=γεννιέμαι). Από ρίζα γεν+j+ομαι → γείνομαι.

Γείσον (=τό άνώτατο μέρος του τοίχου που προεξέχει, κράσπεδο). Άγνωστη ή έτυμολογία του.

Γείτων. Άγνωστη ή έτυμολογία του. Ίσως είναι συγγενικό με τη γή. Παράγωγα: γειτονεύω, γειτόνημα (=γειτονιά), γειτονία, γειτινάω (=συνορεύω),

γειτνίασις, γειτνιακός (=γειτονικός).

Γελωτοποιός (=αὐτός πού προκαλεῖ τό γέλιο). Σύνθετο ἀπ' τό γέλως + ποιῶ.

Γέμω (=εἶμαι γεμάτος). Ἀπ' τό γέμος (=βάρος) ἀπό ρίζα γεμ- καί μέ ἐτεροίωση γομ-. Παράγωγα: γεμίζω, γεμιστός, γόμος (=φορτίο), γομόω (=φορτώνω).

Γενεά (=γέννηση, καταγωγή). Ἀπ' τό γενέσθαι, τοῦ γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γένειον (=τό πηγούνι). Ἀπ' τό γένυς (=τό σαγόνι). Παράγωγα: γενειάω-ῶ (=ἔχω γένι), γενειάς, γενειάτης (=γενειοφόρος), γενειάζω, καί μέ μετάθεση: γναθμός καί γνάθος (=σαγόνι).

Γενέτειρα (=γεννήτρια). Ἀπ' τό γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γενναῖος (=αὐτός πού ταιριάζει στή γενιά κάποιου, εὐγενής). Ἀπ' τό γέννα τοῦ γεννάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γεννάω-ῶ. Ἀπό ρίζα γεν- τοῦ γίγνομαι. Τό γεννῶ εἶναι ἐνεργητικό τοῦ γίγνομαι. Παράγωγα: γέννα (=γέννηση, καταγωγή), γενναῖος, γεννάδας (=εὐγενής), γενναιοτής, γέννημα, γέννησις, γεννητής, γεννητικός, γεννητός, γεννήτωρ, γεννήτρια, ἀγέννητος.

Γένος (=καταγωγή, γενιά, ἀπόγονοι). Ἀπ' τό γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γεραῖός. Ἀπ' τό γέρων (γῆρας). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό γηράσκω.

Γεραίρω (=τιμῶ, βραβεύω). Ἀπ' τό γέρας (=βραβεῖο). Ρίζα γερ-. Παράγωγα: γεραρός (=μεγαλοπρεπής), γεραροί (=ἱερεῖς), γεραραί (=ἱερείες), ἀγέραςτος (=ἀτίμητος).

Γερανός (=εἶδος πτηνοῦ, μηχανή γιά ἀνύψωση βάρους). Ἀπό ρίζα γερ-.

Γέρας (=βραβεῖο). Σχετίζεται μέ τό γέρων. Ρίζα γερ-. Δέξ γιά παράγωγα στό γεραίρω.

Γερουσία (=συνέδριο τῶν γερόντων, ἰδίως στή Σπάρτη). Ἀπ' τό γέρων. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα γηράσκω.

Γεύω (=δίνω γεῦμα, δοκιμάζω, τρώγω). Ἀπό ρίζα γευσ + πρόσφυμα j+ω → γευσ+j+ω → καί μέ ἐξαφάνιση τοῦ sj → γεύω. Παράγωγα: γεῦμα, γεῦσις, γευστέον, γευστήριον, γεύστης, γευστικός, γευστός, ἀγευστος.

Γέφυρα. Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Ἦσως νά σχε-

τίζεται μέ τό γαμφή (=σαγόνι, ρύγχος). Παράγωγα: γεφυρώω-ῶ, γεφύρωσις, γεφυρωτής, γεφύρωμα.

Γεωργός (=αὐτός πού ἐργάζεται τή γῆ). Σύνθετο ἀπ' τό γῆ + ἔργον (τοῦ ἔργω-ἐργάζομαι) → γη-Forγός → μέ ἀντιμεταχώρηση → γεωργός. Παράγωγα: γεωργέω-ῶ, γεώργημα, γεωργήσιμος, ἀγεώργητος, ἀγεωργήτως, γεωργία, γεωργικός, γεώργιον (=χωράφι).

Γῆ. Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπό ρίζα γα - γεν (γίγνομαι).

Γηγενής (=ντόπιος). Ἀπ' τό γῆ + γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γήθω ἢ γηθέω (=χαίρομαι, ἀγάλλομαι). Ἀπό ρίζα γα- (γαν-γαF). Θέμα γήθ+ω. Παράγωγα: γήθος, γηθοσύνη, γηθόσυνος, γηθοσύνως.

Γῆπεδον (=κομμάτι γῆς). Σύνθετο ἀπ' τό γῆ + πέδον.

Γηράσκω. Ἀπ' τό γῆρας. Ἀπό ρίζα γερ- καί μέ ἐτεροίωση γηρ-. Θέμα γηρα + πρόσφυμα σκ+ω → γηράσκω. Παράγωγα: γηραίός, γηραλέος, γήρανσις, ἀγήρατος. Ἐπίσης: γραῦς, γραία, γέρων, γεροντάκος, γερουσία, τυμβογέρων, ὑπέργηρος.

Γίγας (=πελώριος στό μέγεθος καί τή δύναμη, ἰσχυρός). Πιθανόν νά παράγεται ἀπ' τό γαῖα, γῆ. Ἦσως ἀκόμη ἔχει σχέση μέ τό γίγνομαι.

Γίγνομαι (=γεννιέμαι, συμβαίνω). Ρίζα γεν- καί μέ ἐνεστ. ἀναδιπλασιασμό: γι → γι-γεν-ομαι καί μέ συγκοπὴ τοῦ ε → γίγνομαι. Παράγωγα: γενεά, γενεαλογία, γενάρχης, ἡ γενέθλη (=φυλή, ἀπόγονοι), γενέθλιος, τό γένεθλον (=καταγωγή), γενέσιος, τά γενέσια (=ἡμέρα σέ ἀνάμνηση τῶν νεκρῶν), γένεσις, γενεσιουργός (=δημιουργός), γενέτειρα (=μητέρα), γενετήρ, γενέτης (=πατέρας), γενετή, γενετήριος, γενέτωρ, γενητός, ἀγέννητος, γενικός, γένος (=καταγωγή), μονογενής, εὐγενής (=ἀπό καλὸ γένος), ἀγενής, ἰθαγενής, συγγενής, γηγενής (=ντόπιος), ὁμογενής, γνήσιος, γνησιότης, νεογνόν, κασίγνητος, γονεύς, γονή, γόνιμος (=εὐφορος), γόνος (=τό παιδί, γέννηση), ἀπόγονος, ἐπίγονος, ἐγγονός, ὀψίγονος (=αὐτός πού γεννήθηκε ἀργά), ζωγόνος, μεταγενέστερος (ἀπ' τό μεταγενής), προγενέστερος (ἀπ' τό προγενής), δευτερογενής, γυνή-γυναϊκός, γυναικεῖος, Ἰφιγένεια, παλιγγενεσία, πρωτόγονος, πῶγων (τό πω προθεματ. Σημαίνει τό πη-

γούνι, μπροστά απ' τό πηγούνι). Απ' τήν ἴδια ρίζα γεν- καί οἱ λέξεις: γάμος, γαμβρός.

Γιγνώσκω (=γνωρίζω, καταλαβαίνω, φρονῶ). Ἀπό ρίζα νο- (νοῦς, νοέω), μέ ἕνα γ στήν ἀρχή → γνο (ἀγνοῶ). Μέ μετάπτωση → γνω, μέ ἔνεστ. ἀναδ. γι καί πρόσφ. σκ → γι-γνώ-σκ-ω. Παράγωγα: γνώμη (=σκέψη, κρίση, διάθεση, ἀπόφαση), συγγνώμη, γνώμα, τό (=ἀπόδειξη), γνωμηδόν, γνωμικός, γνώμων (=κριτής, κανόνας), ἀγνώμων (=ἀλόγιστος), εὐγνώμων, βαθυγνώμων (=βαθυστόχαστος), ἀνεπιγνώμων (=αὐτός πού ἀγνοεῖ κάτι), γνωρίζω, γνώριμος, γνώρισμα, γνώσις, ἀνάγνωσις, ἐπίγνωσις, ἀπόγνωσις, διάγνωσις, γνωστέον, γνωστήρ, γνώστης, γνωστικός, γνωστός, γνωτός, ἄγνωστος, ἀνεπίγνωστος, ἀνάγνωσμα, ἀναγνωστικός. Ἴσως ἀπ' τή ρίζα νο- καί ἡ λέξη ὄνομα (λατ. nomen) μέ ο προθεματ. καί κατάληξη -μα.

Γλαυκός (=ἀσραφερός, γαλαζοπράσινος). Ρίζα: γλα-. Συγγενεῦει μέ τό γλαύσω (=λάμπω). Ἴσως σχετίζεται μέ τό γελῶ. Παράγωγα: γλαυκιά (=ρίχνω ἄγρια βλέμματα), γλαυκόμματος, γλαυκότης, γλαυκῶπις (=αὐτή πού ἔχει ἀκτινοβόλα μάτια), γλαῦξ-κός (=κουκουβάγια).

Γλαῦξ-γλαυκός (=κουκουβάγια, ἐπειδή ἔχει ἀστροποβόλα μάτια). Ἀπ' τό γλαυκός, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γλάφω (=σκάβω, λαξεύω). Ἀπό ρίζα γλαφ-. Παράγωγα: τό γλάφυ (=κοιλότης, σπηλιά), γλαφυρός (=βαθουλός, στιλπνός, κομψός), γλαφυρία (=στιλπνότης), γλαφυρότης.

Γλεῦκος, τό (=μοῦστος, καινούριο κρασί). Ἀπ' τό γλυκύς. Παράγωγα: γλεύκη (=γλυκύτης), γλεύκινος, ἀγλευκής (=ξινός).

Γλήνη, ἡ (=κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ). Ἔχει σχέση μέ τό γελάω καί τό γλαυκός. Παράγωγα: γλήνος, τό (=ἀξιοθέατο), γληνοειδής, γληνός (=ἀξιοθέατος).

Γληνός (=ἀξιοθέατος). Ἀπ' τό γλήνη.

Γλίσχρος (=γλιστερός, τσιγγούνης, ἀνάξιος λόγου). Ρίζα: γλιτ- καί κατόπιν λιτ- (λίς, λιτός, λυσός=λείος). Παράγωγα: γλίχομαι (=ἐπιθυμῶ πάρα πολύ), γλίσχρότης (=μικροπρέπεια, ἀθλιότης), γλίσχρώδης (=κολλώδης), γλίσχρον (=φιλάργυρος), γλοιός (=γλιστερός).

Γλίχομαι (=ἐπιθυμῶ πάρα πολύ). Ἀπ' τό γλίσχρος. Θέμα: γλιτ + πρόσφ. σκ → γλίτσκομαι, μέ τροπή

τοῦ τ σε θ, ἀποβολή τοῦ σ καί ἐξαφάνιση τοῦ θ + γλίτσκομαι → γλίτχομαι → γλίχομαι. Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στό γλίσχρος.

Γλοιός, ὁ (=κόλλα). Ὡς ἐπίθετο σημαίνει (=γλιστερός, πανοῦργος). Ἀπό ρίζα γλιτ-. τοῦ γλίσχρος, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γλυκύς. Ἔχει σχέση με τό γλεῦκος (=μοῦστος). Παράγωγα: γλυκαίνω, γλύκασμα, γλύκανσις, γλυκαντικός, γλυκασμός, γλύκειος, γλυκερός, γλυκύτης.

Γλύπτης (=αὐτός πού σκαλίζει μέ τή σμίλη, ἀγαλματοποιός). Ἀπ' τό γλύφω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γλύφω (=σκαλίζω, χαράζω με γλυφίδα). Ἀπό ρίζα γλυφ-. Ἔχει σχέση μέ τό γλάφω (=σκάβω). Παράγωγα: γλύμμα (=σκαλισμένη εἰκόνα), γλύπτης, γλυπτήρ (=σμίλη), γλυπτός, γλυπτικός, γλύφανος (=σμίλη), γλυφεῖον (=σμίλη), γλυφεύς (=γλύπτης), ἡ γλυφή (=σκάλισμα), γλυφικός, γλυφίς-ιδος (=σμίλη), ἀνάγλυφα (=παραστάσεις σκαλισμένες πάνω σέ μάρμαρα), ἔρμο-γλύφος (=ἀγαλματοποιός), τοκογλύφος (=αὐτός πού δανεῖζει μέ παράνομο καί μεγάλο τόκο), ἱερογλυφικός, τρίγλυφος.

Γλώσσα. Ἀμφίβολη ἡ παραγωγή της. Ἴσως ἰαπετικής προελεύσεως.

Γνάθος, ἡ (=σαγόνι, στόμα). Ἀπ' τό γένυς (=κάτω σαγόνι). Παράγωγα: γναθῶ (=ραπίζω), γνάθων (=αὐτός πού ἔχει ἐξογκωμένα μάγουλα), γναθῶνειος.

Γνήσιος (=πραγματικός, ἀληθής). Ἀπ' τό γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γνώμη. Ἀπ' τό γινώσκω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γοάω-ῶ (=θρηνῶ δυνατά). Ἀπ' τό γόος (=θρήνος). Ρίζα γο- συγγενική μέ τή ρίζα βο- τοῦ βοάω. Παράγωγα: γοερός (=θλιβερός), ὁ γόης (=αὐτός πού θρηνεῖ, μάγος, ἀπατεῶν), γοητής (=αὐτός πού κραυγάζει).

Γογγύζω (=μουρμουρίζω, ἀγανακτῶ). Εἶναι ἡχοποιήτο ρῆμα. Παράγωγα: γογγυσμός, γόγγυσις, γογγυστής.

Γόης (=αὐτός πού θρηνεῖ, μάγος πού μέ δυνατός φωνές ξεστόμιζε μαγείες, ψεύτης, ἀπατεώνας). Ἀπ' τό γοάω.

Γοητεύω (=μαγεύω, ἐξαπατῶ). Ἀπ' τό γόης, ἀπ' ὅπου

καί τὰ παράγωγα: γοητεία (=μαγεία), γοήτευσις (=ἀπάτη), γοήτευμα (=μαγικό τέχνασμα), γοητευτικός, γοητεύτρια, γοητικός (=ἔμπειρος σέ μαγικά τεχνάσματα), δυσγοήτευτος.

Γόνιμος (=εὐφορος, παραγωγικός). Ἀπ' τὸ γόνος τοῦ γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γόνος (=αὐτό πού παράγεται, ἀπόγονος). Ἀπ' το γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γόνυ, το (=γόνατο). Ἱαπετική προέλευση. Παράγωγα: γονατίζω (=πέφτω στά γόνατα), γονάτιον (ὑποκορ. τοῦ γόνου), γονυκλινής, γονυπετής (=γονατιστός).

Γονυπετής (=γονατιστός). Σύνθετο ἀπ' τὸ γόνυ + πεσεῖν (πίπτω). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό γόνυ καί στό ρῆμα πίπτω.

Γόος (=θρήνος, στεναγμός). Ἀπό σανσκριτική ρίζα *gu*=ἡχεῖν. Ἀπ' ἐδῶ παράγεται τὸ γοᾶω, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Γοργός (=φοβερός, ἄγριος, αὐστηρός). Ἀπό ἱαπετική ρίζα. Παράγωγα: γοργόομαι-οῦμαι (=γίνομαι θερμός), γοργότης (=ταχύτητα).

Γοῦν (=τουλάχιστον, ἐπιτέλους). Σύνθετο ἀπ' τὸ γε + οὖν.

Γράμμα. Ἀπ' τὸ γράφω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γράφω (=χαράσσω). Ἀπό ρίζα γραφ, ἡχοποιημένη δηλ. ἀπ' τὸν ἦχο πού γίνεται, ὅταν χαράσσεται κάτι πάνω σέ στερεά ὕλη (γρ-γρ). Παράγωγα: γράμμα, γραμματεία, γραμματεῖον, γραμματεὺς, γραμματεύω, γραμματικός, γραμματική, γραμματιστής, γραμμή, γραμμικός, γραμμικόν (=σύστημα γραφῆς), γραπτός, γραπτέον, γραπτὺς (=τσουγκράνισμα), γραφή, γραφεύς, γραφεῖον, γραφικός (=ἐπιτήδειος στό σχεδιάσμα), περιγραφικός, γραφίς, ἀνάγραφτος (=αὐτοῦ πού τὸ ὄνομα εἶναι δημόσια ἐκτεθειμένο σέ ἐπιγραφή), παρέγγραφτος (=νόθος), ἀντίγραφος (=ὁ δυὸ φορές γραμμένος), ἀπερίγραφτος, ἀναγραπτέον, ἀπογραφή, δυσπερίγραφτος, ὑπογραμμός (=ὑπόδειγμα), ἴσως καί τὸ γρομφάς (=γουρούνα), προγράφω, πρόγραμμα, σκιαγραφῶ, χειρόγραφος, χειρόγραφον.

Γρίφος (=δίχτυ ψαράδων, καθετί περίπλοκο, αἰνιγμα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. ἴσως ἀπ τὴν ἴδια ρίζα μέ τὸ ρίψ (=ψάθα).

Γρύζω (=γρυλίζω, μουρμουρίζω). Εἶναι ἡχοποίητο ἀπ' τὸν ἦχο τῶν γουρουνιῶν (γρυ). Παράγωγα: γρυκτός (=πού μπορεῖ νά εἰπωθεῖ), ἄγρυκτος (πού δέν λέει οὔτε γρυ), ἀγρυξία (=ἄκρα σιγή), γρυσμός (=γρύλισμα).

Γρυπός (=αὐτός πού ἔχει καμπυλωτὴ μύτη). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: γρυπόομαι, γρυπότης, γρυπώσεις.

Γυλιός (=εἶδος στρατιωτικοῦ σάκου). Σχετίζεται μέ τὴ λέξη γύαλον (=κοιλότης).

Γυμνός. Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. ἴσως ἀπὸ ἀνομοίωση καί μετάθεση τοῦ νυγμός → μυγνός → γυμνός. Ἡ ἀπὸ ρίζα *δυ* → ἐκδυμνός → γδυμνός → γυμνός. Παράγωγα: γυμνῶ-ῶ, γυμνότης, γύμνωσις, γυμνωτέος, γυμνικός, γυμνικοί ἀγῶνες, Γυμνοσοφισταί (=οἱ γυμνοὶ φιλόσοφοι τῆς Ἰνδικῆς), γυμνής-ῆτος (=ἐλαφρά ὄπλισμένος), γυμνήτες (=δοῦλοι στό Ἄργος), γυμνήτης, γυμνητεύω, γυμνητεία, γυμνάζω, γυμνασία (=ἀσκήση), το γυμνάσιον (=γύμνασμα, τόπος ὅπου γίνονταν οἱ ἀσκήσεις), γυμναστής, γυμναστικός, γυμναστήριον, γυμναστέον, ἀγύμναστος, γύμνασις, γύμνασμα, γυμνασιάρχῃ (γυμνάσιον + ἄρχω), γυμνασιάρχος, γυμνασιарχία.

Γυνή. Ἀπ' τὸ γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Γύψος (=εἶδος ἀσβεστώδους γῆς).

Γωνία. ἴσως ἀπ' τὸ γόνυ.

Δέλτα

Δαδοῦχος (=αὐτός πού κρατάει δαδί). Σύνθετο ἀπ' τό δάς + ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δαίδαλος (=περίτεχνος). Ἀπό ρίζα δαλ + ἐπιτακτική ἀναδίπλωση τοῦ δ μέ αι → δαίδαλ-ος → δαίδαλος.

Δαίμων (=θεός, μοίρα). Πιθανόν ἀπ' τή ρίζα δα- (δαίω=μοιράζω), ὅποτε δαίμων (=μοιραστής). Πιθανόν ἀπό ρίζα διF- (Ζεύς-Διός). Παράγωγα: δαιμονάω (=κατέχομαι ἀπό δαίμονα), δαιμονίζομαι, δαιμονικός, τό δαιμόνιον, δαιμόνιος.

Δαῖς = δάς-δαδός (=δαυλός, πόλεμος). Ἀπό ρίζα δαF- (τοῦ δαίω=καίω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δαίω (α)

Δαῖς - δαιτός (=μερίδα ἀπό κρέας, συμπόσιο). Ἀπ' τό δαίω (=μοιράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δαιτυμών (=σύνδειπνος). Ἀπ' τό δαῖς-δαιτός (=μερίδα). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δαίω (=μοιράζω).

Δαίω 1 (=καίω). Ἀπό ρίζα δαF-. Παράγωγα: δάς-δαδός, δαλός (=ἀναμμένο ξύλο), καί ἴσως τό δαῖς (=μάχη), δαῖος (=ἐχθρικός).

2 (=μοιράζω). Ἀπό ρίζα δα-. Παράγωγα: δαῖς-δαιτός, δαίνυμι (=τρώω), δαιταλεύς (=συμπότης), δαιτρός (μοιραστής), δαιτρεύω (=μοιράζω), δαιτυμών, δατέομαι (=μοιράζομαι), δασμός

(=διανομή), ἀναδασμός, δαίμων (=μοίρα), δαιτός (=φαγητό), δάσμα (=μερίδιο), ἀνάδαστος (=ξαναμοιρασμένος), δῆμος (=διαμέρισμα), εὐδαιμών (=εὐτυχησμένος), κακοδαίμων (=δυστυχησμένος), κακοδαίμονία (=δυστυχία), πανδαισία, πάνδημος, πανδημεί, δεισιδαίμων.

Δάκνω (=δαγκάνω). Ἀπό ρίζα δακ + πρόσφυμα ν → δάκ-ν-ω καί μέ μετάπτωση δηκ. Παράγωγα: τό δάκος (=ζῶο βλαβερό, δάγκαμα), τό δακετόν (τό ἴδιο μέ τό προηγούμενο), δακέθυμος (πού ἐνοχλεῖ τήν καρδιά), δακνηρός, δακνιστήρ, δακνώδης, ὠμοδάκης (=πού δαγκάνει ἄγρια), τό δῆγμα (=δάγκαμα, κεντρί), δηγμός, δήκτης, δηκτικός, ἡ δῆξις (δάγκαμα), δηξιθυμος, δηκτήριος, ὀφιόδηκτος, ὀδάξ (=μέ τά δόντια), ὀδάζω (=νοιώθω ἐνόχληση).

Δάκος (=βλαβερό ζῶο). Ἀπ' τό δακεῖν τοῦ δάκνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δάκρυ. Πιθανόν ἀπ' τή ρίζα δακ- τοῦ δάκνω, γιατί τά δάκρυα ἐρεθίζουν. Παράγωγα: δακρύω, δακρυόεις, τό δάκρυμα (=ἀντικείμενο δακρύων), δακρύρροος, δακρυτός, ἀξιοδάκρυτος, ἀδάκρυτος.

Δάκτυλος. Πιθανόν ἀπ' τή ρίζα δακ- τοῦ δάκνω. Ἡ ἀκόμη ἀπ' τή ρίζα δεκ- τοῦ δέχομαι ἢ καί ἀπ' τό δείκνυμι. Παράγωγα: δακτύλιος (=δακτυλίδι μέ σφραγίδα), δακτυλικός, δακτυλήθρα, δακτυλοδεικτέω, δακτυλόδεικτος, δακτυλωτός.

Δάμαλις (=νεαρή ἀγελάδα). Ἀπ' τὸ δαμάω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δαμάω καί **δαμάζω** (=τιθασεύω, ἡμερώνω, ὑποτάσσω). Ἀπὸ ρίζα δαμ. Θέμα δαμάδ + jω → δαμάζω. Παράγωγα: ὁ δαμάλης (=μοσχαράκι), ἡ δάμαλις, ἡ δάμαρ (=σύζυγος), πανδαμάτωρ (=ποῦ δαμάζει τὰ πάντα), δάμασις, δαμασμός, δαμαστής, δαμαστέος, ἀδάμαστος, ἡ δμήσις, δμητήρ, δμῶή (=δούλα ἀπὸ αἰχμαλωσία), ὁ δμῶς (=δοῦλος αἰχμάλωτος), ἀδμής-ῆτος (=ἀδάμαστος, ἀνύπαντρος), ἄδμητος (=ἀδάμαστος), Ἄδμητος, Ἰππόδαμος, Λαοδάμας.

Δανεῖζω (=δίνω χρήματα μέ τόκο). Ἀπὸ ρίζα δα- (συνεσταλμένου τύπου τοῦ do=δίνω) ἢ ἀπὸ ρίζα δα- τοῦ δαίω (=μοιράζω). Τὸ ρῆμα ἀπ' τὸ ποιητ. τὸ δάνος (=δῶρο, χρέος) μέ θέμα δανεσ + ιζω → δανεσ-ιδ- j-ω → δανεῖζω. Παράγωγα: δάνειον, δάνεισμα, δανεισμός, δανειστής, δανειστέον, δανειστικός.

Δάνος, τὸ (=δῶρο, χρέος). Ἀπ' τὸ δαίω (=μοιράζω). Δές γιά τὰ παράγωγά του στό ρῆμα δανεῖζω.

Δαπάνη (=ἔξοδο). Ἀπὸ ρίζα δαπ- τοῦ δάπτω (=καταβροχθίζω). Παράγωγα: δαπανάω-ῶ, δαπάνημα, δαπάνησις, δαπανηρός, δαπανητικός, πολυδάπανος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δάπτω.

Δάπεδον (=πάτωμα δωματίου, ἔδαφος). Ἐπιτατικό προθεματικό μόριο δα (ζα) + πέδον. Ἴσως τὸ πρῶτο συνθετικό νά εἶναι ἡ λέξις δᾶ-γᾶ = γῆ.

Δάπτω (=καταβροχθίζω, κατατρῶω). Ἀπὸ ρίζα δαπ- ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: δαπάνη, δαρδάπτω, δαμιλῆς (=ἄφθονος), δεῖπνον, δάπτῃς, δάπτειρα.

Δαρθάνω (=κοιμοῦμαι). Ἀπὸ ρίζα δαρθ- + πρόσφυμα αν + ω = δαρθάνω.

Δασμός (=ὁ φόρος πού ἀναλογεῖ στὸν καθένα). Ἀπ' τὸ δάσασθαι τοῦ δατέομαι (=μοιράζω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δαίω (=μοιράζω).

Δασύς (=γεμάτος τρίχες, πυκνός). Ἀπ' τὸ προθεματικό ἐπιτατικό πρόθημα δα. Παράγωγα: δάσος, δασύνω, δασύτης, δασύμαλλος.

Δατέομαι (=διαμοιράζομαι). Ἀπὸ ρίζα δα- τοῦ δαίω (=μοιράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δαμιλῆς (=ἄφθονος). Ἀπ' τὴ ρίζα δαπ- τοῦ δάπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δάω. Ρίζα παλιά πού σημαίνει μαθαίνω καί ἐνεργητικό διδάσκω. Παράγωγα: ἀδαῆς (=ἄπειρος), δαήμων (=ἔμπειρος), ἀδαήμων.

Δεῖδω (=φοβοῦμαι). Ἔχει δύο θέματα: τὸ ἰσχυρό δει- καί τὸ ἀσθενές δι-. Ἀπ' τὸ θέμα δει- μέ ἀναδιπλασιασμό καί ἑτεροίωση προκύπτει τὸ δέδεικα → δέδοικα, πού εἶναι πιὸ εὐχρηστο. Παράγωγα: δέος (=φόβος), δειλός (=φοβιτισιάρης), δειλία, δειλαιο, δεῖμα (=φόβος), δειμαίνω, δειμαλέος, δειματόω (=φοβίζω), δεῖμος (=φόβος), δεινός, δεινότης, δεισιδαίμων, ἀδεής, ἀδεῶς, ἄδεια (=ἀφοβία), ψοφοδεής (=πού τρέμει καί τὸν παρμικρὸ θόρυβο), περιδεής.

Δείκνυμι (=δείχνω, φανερώνω). Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τὸ δέχομαι. Ρίζα δεικ + πρόσφυμα νυ + μι → δεικ-νυ-μι.

Παράγωγα: δεῖγμα, παράδειγμα, ὑπόδειγμα, δεικτέος, δεικτικός, δεῖξις, ἀπόδειξις, ἐνδειξις, δεικτής, δεικτός, δυσπατόδεικτος, ἀναπόδεικτος, δακτυλοδεικτέω. Ἀπὸ μετάπτωση τῆς ρίζας δεικ σέ δικ παράγεται ἡ δίκη.

Δεῖλη (=δειλινὸ). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως νά εἶναι τύπος τοῦ εἶλη (=ἡ πιὸ θερμὴ ὥρα τῆς ἡμέρας).

Δειλός (=φοβιτισιάρης). Ἀπ' τὸ δεῖδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δειμαίνω (=εἶμαι φοβισμένος). Ἀπ' τὸ δεῖμα τοῦ δεῖδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δεινοπαθῶ (=ὑποφέρω). Σύνθετο ἀπ' τὸ δεινός + παθεῖν τοῦ πάσχω.

Δεινός (=φοβερός). Ἀπ' τὸ δεῖδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δεῖπνον. Ἀπ' τὸ δάπτω (καταβροχθίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δειράς (=ἡ ράχη βουνοῦ). Ἀπ' τὸ δειρή (=τράχηλος).

Δεισιδαίμων (=αὐτὸς πού φοβάται τὸ Θεό, θρησκός). Σύνθετο ἀπ' τὸ δεῖδω + δαίμων. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δεῖδω.

Δεκάζω (=δωροδοκῶ, διαφθεῖρω μέ δῶρα). Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τὴ ρίζα δεκ- τοῦ δέχομαι ἢ μέ τὸ δέκα. Παράγωγα: δεκασμός (=δωροδοκία), ἀδέκαστος (=ἀδωροδόκητος).

Δεκατεύω (=ζητῶ τὸ ἓνα δέκατο τῆς λείας ἢ τοῦ φόρου). Ἀπ' τὸ δεκάτη (ἐνν. μοῖρα = τὸ δέκατο μέρος). Παράγωγα: δεκατετήριον (=τελωνεῖο),

δεκάτευμα, δεκάτευσis, δεκατευτής, αδεκάτευτος (=άφορολόγητος).

Δεκτός. Παράγωγο του δέχομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Δέλεαρ (=δόλωμα). Έχει σχέση με τό δόλος. Παράγωγα: δελεάζω (=έξαπατώ), δελέασμα, δελεασμός, δελεαστικός, δελεάστρα (=παγίδα), δελεαστρον (=παγίδα).

Δέλτος (=πινακίδα για γραφή). Από τό γράμμα Δ που ήταν τό σχήμα τών παλιών πινακίδων. Παράγωγα: δελτάριον, δελτίον, δελτούμαι, δελτωτός.

Δελφός (=ή μήτρα γυναικός). Ίαπετική ή προέλευσή του. Από έδω παράγεται ό αδελφός (=αυτός που γεννήθηκε απ' τήν ίδια μήτρα).

Δέμας, τό (=σώμα ζωντανό). Απ' τό δέμω (=κατασκευάζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Δέμω (=χτίζω, κατασκευάζω). Από ρίζα δεμ- απ' όπου παράγονται καί οι λέξεις: δέμας, δέμνιον (=στόν πληθ. στρώματα), δεσπότης, δόμος, δομέω-ώ, δομή, δομαίος, δώμα, δομόνδε (=στόν οίκο), δωμάτιον, νεόδημος (=νεόχτιστος), οικόδομος, οικόδομω, όπισθόδομος, πρόδομος.

Δένδρον. Άβέβαιη ή έτυμολογία του.

Δεξαμένη (=δοχείο για νερό, στέρνα). Είμαι μετοχή άορ. του δέχομαι με μεταβλημένο τόν τόνο. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα δέχομαι.

Δεξιός. Από ρίζα δεκ του δέχομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Δεξίωσις (=ή προσφορά του δεξιού χεριού για χαιρετισμό). Απ' τό ρήμα δεξιόμαι (=χαιρετώ) που παράγεται απ' τό δεξιός του δέχομαι. Επίσης παράγωγο του δεξιόμαι είναι τό δεξίωμα (=εμπρόσδεκτο πρᾶγμα). Δές για περισσότερα παράγωγα στο δέχομαι.

Δέος (=φόβος, τρόμος). Απ' τό δείδω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Δέρκομαι (=βλέπω καλά). Από ρίζα δερκ-. Παράγωγα: δέργμα (=βλέμμα), δορκάς (=ζαρκάδι), δράκων, όξυδερκής, όξυδέρκεια.

Δέρμα. Απ' τό δέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Δέρω (=αφαιρώ τό δέρμα, γδέρνω, δέρνω). Από ρίζα δερ- καί με μετάπτωση δαρ- καί δορ-. Παράγωγα: δάρσις (=γδάρισμα), δαρτός (=γδαρμένος), νεόδαρτος, δειράς (=ή ράχη βουνών), δερ-

μα, ή δέρρις (=βύρσινο κάλυμμα, δέρμα άκατέργαστο), δέρη (=τράχηλος), το δέρτρον (=μεμβράνη που περιβάλλει τά εντόσθια), τό δέρος καί δέρας, δορά (=δέρμα), έκδορά.

Δεσμός (=ταίνια, σχοινί, φυλακή). Απ' τό δέω (=δένω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Δεσπότης (=ό κύριος του σπιτιού, κυρίαρχος). Από ρίζα δεμ- του δέμω + πόσις (=ό σύζυγος). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα δέμω.

Δέχομαι. Από ρίζα δεκ-. Παράγωγα: δέκτης, δεκτικός., δεκτός, δεκτήρ, δέκτρια, δεκτέον, παραδεκτός, δέκτωρ, δεξιός, δεξιόμαι, δεξαμενή, δοχή, ύποδοχή, διαδοχή, δοκός, δόκιμος, ή δοκάνη (=θήκη), δοχείον, δοχή (=παλάμη), διάδοχος, δωροδόκος, δωροδοκία, δωροδοκώ, εμπρόσδεκτος, ξενοδόχος, ξενοδοχείον, πάνδοκος ή πανδόκος, πανδοκεύς, πανδοκείον, πανδοκεύω, άπανδόκευτος (=χωρίς ξενοδοχείο), προσδοκάω-ώ, προσδοκία.

Δέω-ώ (=δένω). Από ρίζα δε-. Παράγωγα: δεσμός, δέσμιος, δεσμέω, δεσμοφυλάξ, δέσμημα, δεσμητήριο, δεσμώτης, σύνδεσμος, κατάδεσμος (=μαγικός δεσμός), δέσις, ύπόδεσις, δέσμα, δέτος, άδετος, άσύνδετος, σύνδετος, δετέον, συνδετέος, δέσμη, δεσμός, δέμα, δεμάτιον, δετή, συνδέτης, συνδετικός, άλληλένδετος, διάδημα, ύπόδημα, άνυπόδητος, κρήδεμνον (=κεφαλόδεσμος), δοϋλος (<δέσυλος> δόσυ-λος > δούλος > δοϋλος).

Δέω (=έχω ανάγκη, στεροϋμαι, χρειάζομαι). Από ρίζα δεF συγγενική με τή ρίζα του δέω-ώ. Παράγωγα: δέημα, δέησις, δεητικός, άδέητος, ένδεής, άνενδεής (=αυτός που δέν έχει ανάγκη), ένδεια (=φτώχεια), σιτοδεία (=πεινά).

Δήγμα (=δάγκαμα). Απ' τό δάκνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Δηλέομαι (=βλάπτω, καταστρέφω). Από ρίζα δαF- του δαίω (=καίω). Παράγωγα: δήλημα (=φθορά), δηλήμων (=βλαβερός), δηλησις (=καταστροφή), δηλητήριο (=βλαπτικός), δηλητήριο (=τό φαρμάκι), δηλητηριώδης.

Δήλος (=φανερός). Από ρίζα διF- του διος (=θείος, εύγενής). Αρχικά ήταν δεϊηλος — δηλος. Παράγωγα: δηλώω-ώ (=φανερώνω), δήλωμα, δήλωσις, δηλωτέον, δηλωτικός, δηλωτός, άδήλωτος, δηλαδή (δηλα + δή).

Δημαγωγός (=αὐτός πού παρασύρει τὸ λαό). Σύνθετο ἀπ' τὸ δημός + ἄγω. Παράγωγα: δημαγωγέω-ῶ, δημαγωγία, δημαγωγικός.

Δημεύω (=κάνω κάτι δημόσιο). Ἀπ' τὸ δημός. Παράγωγοί του εἶναι ἡ δήμευσις.

Δημηγορία (=ἀγόρευση). Ἀπ' τὸ δημηγόρος (δῆμος + ἀγορεύω), ἀπ' ὅπου καί τά: δημηγορέω-ῶ, δημηγορικός.

Δῆμος (=διαμέρισμα γῆς, ὁ λαός). Ἀπ' τῆ ρίζα δα- τοῦ δατέομαι (=μοιράζω) ἢ, σύμφωνα μέ ἄλλους, ἀπ' τῆ ρίζα δαμ τοῦ δαμάζω. Ἐκτός ἀπό τὰ παραπάνω σύνθετα παράγωγά του, ἄλλα παράγωγα εἶναι τά: δῆμος, δημότης, δημοτικός, δημόδης, δημοφελής, δημοῦμαι, δημιουργῶ, δημιουργός, δημιουργικός, δημιουργία, δημιούργημα, δημοκρατοῦμαι, δημοκρατικός, δημοκρατία, δημοσιεύω, δημόσιος, δημοσίευσις, ἀδημοσίευτος, δημοσιώ (=κάνω κάτι δημόσιο), νεοδαμώδης.

Δηῶ-ῶ ἀντί **δηϊόω** (=καταστρέφω, λεηλατῶ). Ἀπό ἀρχική ρίζα δαF-. Τό ρῆμα παράγεται ἀπ' τὸ ἐπιθετο δῆϊος ἀντί δάϊος πού παράγεται ἀπ' τὸ ρῆμα δαίω (=καίω). Παράγωγα: δῆωσις, ἀδήωτος (=ἀλεηλάτητος).

Διαβήτης. Ἀπ' τὸ διαβαίνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βαίνω.

Διάβολος (=συκοφάντης). Ἀπ' τὸ διαβάλλω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βάλλω.

Διαγωγή. Ἀπ' τὸ διάγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄγω.

Διάδημα (=ταινία γύρω ἀπ' τὰ μαλλιά). Ἀπ' τὸ διαδέω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δέω-ῶ (=δένω).

Διάδοχος. Ἀπ' τὸ διαδέχομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δέχομαι.

Διάδρομος (περιπλανώμενος). Ἀπ' τὸ διαδραμεῖν τοῦ διατρέχω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τρέχω.

Διαθήκη. Ἀπ' τὸ διατίθημι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τίθημι.

Δαίτα (=τρόπος ζωῆς, κατοικία). Ἀπ' τὸ δαίω (=πνέω)→ζάω-ῶ. Ἡ ἀπ' τὸ δία + αἰτ-j-α → δία+αῖσα (=μοῖρα, ἀπόφαση).

Διαιτῶ (=ἐπιβάλλω δαίτα, ζῶ μέ ἕναν ὀρισμένο τρόπο, κρίνω, ὀρίζω). Ἀπ' τῆ λέξη δαίτα. Παράγωγα: διαίτημα (=τρόπος ζωῆς), ἐνδιαίτημα (=κατοικία), διαίτησις, διαιτητήριο, διαιτητέ-

ον, διαιτήσιμος, διαιτητής (=αὐτός πού κρίνει), διαιτητικός, διαιτησία.

Διαιτητής (=μεσολαβητής, κριτής). Ἀπ' τὸ διαιτῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Διάκονος (=ὑπηρέτης). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Πιθανόν ἀπ' τὸ διά + κονέω (=σπεύδω). Παράγωγα: διακονέω, διακόνημα, διακόνησις, διακομητέον, διακονία, διακονικός, διακονητής.

Διακυβεύω (=παίζω κύβους, ρισκοκινδυνεύω). Σύνθετο ἀπ' τὸ διά + κύβος.

Διάλεκτος (=συνομιλία, τοπική γλώσσα). Ἀπ' τὸ διαλέγομαι (=συνομιλῶ), ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα: διαλεκτικός, διαλεκτέον, διάλεξις, διάλογος, διαλογία. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λέγω.

Διαμπερές (=πέρα γιά πέρα). Ἐπίρρημα ἀπ' τὸ διαμπεῖρω → διαναπεῖρω → διά + ἀνά + πεῖρω (=διατρυνῶ). Ἐπίθετο παράγωγο: διαμπερής (=διαπεραστικός).

Διάνοια (=σκέψη, σκοπός, διάνοηση, ἔννοια). Ἀπ' τὸ ρῆμα διανόομαι – οὔμαι (=σκέπτομαι) (διά + νοῦς), ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα: διανόημα, διανόησις, διανοητέον, διανοητός, ἀδιανοήτος, διανοητικός.

Διανύω (=τελειώνω, τερματίζω). Σύνθετο ἀπ' τὸ διά + ἀνύω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἀνύω.

Διαπρύσιος (=διαπεραστικός, ὄξύς). Ἀπ' τὸ διαπερῶ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό περῶ-ῶ.

Διαρρήδην (=ρητά καί κατηγορηματικά). Ἐπίρρημα ἀπ' τὸ διαρρηθῆναι → διά + ῥηθῆναι τοῦ λέγομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λέγω.

Διάρροια. Ἀπ' τὸ διαρρέω (διά + ρέω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ρέω.

Διάτορος (=διαπεραστικός, ὄξύς). Ἀπ' τὸ διά + τείρω (=περνῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Διαιγής (=καθαρός, ἀκτινοβόλος). Ἀπ' τὸ διά + αὔγη.

Δίαυλος (=διπλὸς δρόμος). Ἀπ' τὸ δῖς+αὐλός (=στάδιο).

Διδάσκω. Ἀπό ρίζα δακ + ἐνεστ. ἀναδιπλ. δι + δι- δακ. Με τὸ πρόσφυμα σκ γίνεται → διδακ-σκ-ω, καί μέ ἀποβολή τοῦ κ → διδάσκω. Παράγωγα:

δίδαγμα, διδακτέον, διδακτήριος, διδακτικός, δι-
δακτός, άδιδακτος, αὐτοδίδακτος, διδακτήριον,
διδασκτρα, διδασκεις, διδασκαλεῖον, διδασκαλία, δι-
δάσκαλος, διδασκαλικός, διδαχῆ.

Δίδυμος (=διπλός). Ἀπό ἀναδιπλασιασμό τοῦ
δύο.

Δίδωμι. Ἀπό ἀρχική ρίζα δα- προῆλθαν δύο θέ-
ματα: α) δω (ίσχυρό) καί β) δο (ἀσθενές). Μέ
ἐνεστ. ἀναδιπλ. δι + δω + μι → δι-δωμι. Παρά-
γωγα: δῶρον, δωρεά, δώρημα, δωρητός, δωρο-
δοκέω, δωροφόρος, δωσίδικος (=αὐτός πού πα-
ραδίνει τόν ἑαυτό του στό νόμο), δωσιδικία, δω-
τήρ, δωτήν (=δῶρο), δόσις (καί συνθ. ἀντί, κα-
τά, διά, μετά, πρό, ἀπό, ἐπί, παρά, ἔκ, ἀνταπό)δο-
σις, δοτέος, δοτήρ, δότης, προδότης, προδοσία,
αἰμοδότης, καταδότης, τροφοδότης, φωτοδό-
της, πληροφοριοδότης, ἐκδότης, δοτικός, ἐκδο-
τικός, ἀποδοτικός, μεταδοτικός, δοτέον, διαδο-
τέος, δοτός, παραδοτός, ἐκδοτος (=πού παρα-
δίδεται ἐξολοκλήρου σέ κάτι), ἀνέκδοτος (γιά
κόρη πού δέν παντρεύτηκε), ἀνάδοτος (=πού
δέν δίνεται πίσω), ἀνδράποδον < ἀνδραπόδο-
τον, πατροπαράδοτος.

Διетής. Σύνθετο ἀπ' τό δις + ἔτος.

Διηγεκός (=ἀδιάκοπος, ἀκατάπαυστος). Ἀπό τό δι-
ήνεγκα τοῦ διαφέρω. Δές γιά περισσότερα πα-
ράγωγα στό ρῆμα φέρω.

Διθῡραμβος (=λυρικό ἄσμα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία
του. Πιθανόν ἀπ' τίς λέξεις: δις+θύραζε+βαίνειν.
Ἦν μπορεῖ νά ἔχει σχέση μέ τό θρίαμβος. Ἦ ἀπ' τίς:
διθυρο + ἄμβος (ἱαμβος - θρίαμβος κ.λπ.).

Δικεῖλλα (=σκαπάνη μέ δύο δόντια). Σύνθετο ἀπ'
τό δύο + κέλλω (=κατευθύνομαι, φτάνω).

Δίκη (=τό ὀρθό, τό δίκαιο). Ἀπό ρίζα δικ- τοῦ δεῖ-
κνυμι. Παράγωγα: δικάζω, δίκαιος, δικαιοσύνη,
δικαιώ (=διορθώνω), δικαίωσις, δικανικός, δι-
καστήριον, δικαστής, δικαστικός, δικάσιμος, ἀδί-
καστος, διαδικασία, δικαστήρ, δικάστρια, δικα-
σμός, δικαιολογοῦμαι, δικαιολογία, σύνδικος,
φυγοδικῶ, χειροδικῆς, χειροδικῶ.

Δικλῖς-ιδος (=διφυλλή πόρτα). Σύνθετο ἀπ' τό δις
+ κλίνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό
ρῆμα κλίνω.

Δίκτυον (=κάθε δικτυωτό πλέγμα). Ἀπό ρίζα δικ-
τοῦ δικεῖν, ἀπαρ. τοῦ ἀόρ. β' ἔδικον (=ρίχνω,
ἐκσφενδονίζω), χωρίς ἐνεστώτα.

Διμοῖρία (=διπλή μερίδα). Ἀπ' τό δίμοιρος (δύο
+ μοῖραι).

Δίνη, ἡ καί **δίνος**, ὁ (=στροβιλισμός νεροῦ, ἀνεμο-
στρόβιλος). Ἀπό ρίζα δι τοῦ δίω (=φεύγω γρήγο-
ρα). Παράγωγα: δινεύω (=περιστρέφω), δινευ-
μα, δινήεις (=στροβιλώδης), δίνησις, περιδίνη-
σις, δίνω, δινητός, σκοτοδινία.

Διολκος (=τό μέρος τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἀπ'
ὅπου τά πλοία σύρονταν ἀπ' τή μιὰ στήν ἄλλη
θάλασσα). Ἀπ' τό διέλκω (=σύρω διαμέσου). Δές
γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔλκω.

Δίοπος (=κυβερνήτης, φορτωτής). Ἀπ' τό διέπω
(διά + ἔπω), ἀπ' ὅπου καί τό ὄπλον.

Διόσκουροι (=οἱ γιοί τοῦ Δία, ὁ Κάστορας καί ὁ
Πολυδεύκης). Σύνθετη λέξη ἀπ' τίς λέξεις: Διός
(Ζεύς) + κοῦρος.

Δίσκος (=στρογγυλή πλάκα γιά ἐκσφενδόνιση). Ἀπ'
τό δικεῖν, ἀπαρ. τοῦ ἀόρ. β' ἔδικον (=ἐκσφενδο-
νίζω), ἀπ' ὅπου καί τό δίκτυον.

Διφάω-ῶ (=ἐρευνῶ). Σκοτεινή ἡ ἔτυμολογία του.
Ἀπό ἐδῶ τά σύνθετα: ἱστοριοδίφης, φυσιοδί-
φης.

Διφθέρα (=δέρμα κατεργασμένο). Ἀπ' τό δέφω
(=μαλακώνω κάτι μέ τήν τριβή).

Διχοτομῶ (=χωρίζω στά δύο). Παρασύνθετο ἀπ'
τό διχοτόμος (=διαιρεμένος στά δύο), (δίχα +
τέμνω). Παράγωγα: διχοτόμησις, διχοτομία, δι-
χοτόμημα. Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό
ρῆμα τέμνω.

Δίψα. Ἀγνωστη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: δι-
ψάω-ῶ, διψαλέος, διψηρός, δίψησις, διψητικός,
δίψιος, διψώδης.

Διώκω. Πιθανή ρίζα δι τοῦ δίω (=φεύγω). Παρά-
γωγα: δίωγμα, διωγμός, δίωξις, διωκτέος, διω-
κτός, διώκτης, διωκτήρ.

Διώνυμος (=αὐτός πού ἔχει δύο ὀνόματα). Σύνθε-
το ἀπ' τό δύο + ὄνυμα (=ὄνομα) κι αὐτό ἀπ' τήν
ἀσθενή ρίζα τοῦ γνω- (γνο) (τοῦ γιγνώσκω) +
προθεματικό δ + κατάληξη -μα. Κατ' ἄλλους τό
ὄνομα ἀπό ο προθεματ. + νέμω (=κατέχω).

Διῶρυξ (=αὐλάκι, τάφος). Ἀπ' τό διορύσσω. Γιά
περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα ὀρύσσω.

Δόγμα (=γνώμη, δοξασία, ἀπόφαση). Ἀπ' τό δοκέ-
ω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δοκέω-ῶ (=νομίζω, φαντάζομαι, ἀποφασίζω). Ἀπό
ρίζα δεκ. Συγγενικό μέ τό δέχομαι. Παράγωγα:

δόγμα, δογματικός, δόκησις (=δοξασία), δοκη-
σίσοφος (=αὐτός πού θεωρεῖ τόν ἑαυτό του σο-
φό), ἀδόκητος (=ἀπροσδόκητος), ἀδοκήτως, δό-
κιμος, δοκίμως (=ἀληθινά), δοκιμή, δοκιμάζω,
δοκίμιον (=κριτήριο), δόκημα (=δράμα), δόξα
(προσδοκία, γνώμη, λαμπρότης), δοξάζω, δο-
ξαστής, δοξαστικός, ἄδοξος, εὐδόκιμος, εὐδο-
ξία (=καλή φήμη), κακοδοξία (=κακή φήμη), κα-
κόδοξος, κενόδοξος, ὁμόδοξος, ὁμοδοξία, παρά-
δοξος, προσδοκία.

Δόκιμος (=δοκιμασμένος, γνήσιος). Ἀπ' τὸ δέ-
κομαι (δέχομαι), ὅπου δέξ για περισσότερα πα-
ράγωγα.

Δοκός (=δοκάρι). Ἀπ' τὸ δέκομαι (δέχομαι), ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Δολιχοδρόμος (=αὐτός πού τρέχει μακρὺ δρόμο).
Σύνθετο ἀπ' τίς λέξεις: δόλιχος (=μακρὺς δρό-
μος) + δραμεῖν τοῦ τρέχω, ὅπου δέξ για περισ-
σότερα παράγωγα.

Δολιχός (=μακρὺς). Ἰαπετική ἢ προέλευσή του. Ἀπ'
τὴν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις ἐνδελεχής (=ἀσυνεχής),
ἐνδελέχεια (=μακρότητα), Δουλίχιον (=Μακρο-
νήσι), δολιχούρος, δολιχόσκιος.

Δόλος (=δόλωμα, τέχνασμα, ἀπάτη). Ἀπὸ ρίζα
δελ (δέλεαρ=δόλωμα), λατίν. dolus. Παράγω-
γα: δολόω (=ἐξαπατῶ), δόλωμα, δόλωσις, δο-
λοφόνος.

Δολοφόνος (=αὐτός πού φονεύει μέ δόλο). Σύνθε-
το ἀπ' τὸ δόλος + φένω (=σκοτώνω).

Δόμος (=σπίτι, δωμάτιο). Ἀπ' τὸ δέμω (=κτίζω),
ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Δόναξ (=καλάμι, πού σαλεύει ἀπ' τόν ἄνεμο). Ἀπ'
τὸ δονέω-ω (=σεῖω), ὅπου δέξ για περισσότε-
ρα παράγωγα.

Δονέω-ω (=σεῖω, ταράζω). Σκοτεινὴ ἢ ἔτυμολογία
του. Ἰσως νά σχετίζεται μέ τὸ διέμαι (=διώκω).
Παράγωγα: δόναξ, δονακεύς (=καλαμώνας), δο-
νακόεις, δόνημα (=ταραχή), δονητός.

Δόξα (=γνώμη). Ἀπ' τὸ δοκῶ, ὅπου δέξ για περισ-
σότερα παράγωγα.

Δορά (=δέρμα ζώου). Ἀπ' τὸ δέρω (=γδέρνω), ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Δορυάλωτος, λανθασμένη γραφή, ἀντὶ δοριάλω-
τος (=αὐτός πού πιάστηκε στὸν πόλεμο). Σύν-
θετο ἀπ' τὸ δόρυ + ἄλωνα τοῦ ἀλίσκομαι, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Δορκάς (=εἶδος ἐλαφιοῦ μέ μεγάλα καὶ ἀστραφτε-
ρά μάτια, ζαρκάδι). Ἀπ' τὸ δέρκομαι, ὅπου δέξ
για ἄλλα παράγωγα.

Δόρπον (=ἐσπερινὸ φαγητό). Ἰσως ἀπ' τὸ δρέπω
μεταφορικά. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στὴ λέ-
ξη δρέπανον.

Δόρυν (=κορμός δένδρου, ξύλου, τὸ ξύλο λόγχης).
Πρωτότυπη λέξη.

Δορυφόρος (=αὐτός πού φέρει δόρυν, σωματοφύ-
λακας). Σύνθετο ἀπ' τὸ δόρυν + φέρω, ὅπου δέξ
για περισσότερα παράγωγα.

Δοῦλος. Ἄγνωστη ἢ ἔτυμολογία του. Ἰσως ἀπ' τὸ
δέω (=δένω). Δοῦλος ἀπ' τὸ δέσυλος, μέ μετά-
πτωση δόσυλος καὶ μέ ἀποβολή τοῦ σ — δόν-
λος — δοῦλος. Παράγωγα: δουλεύω, δουλεία,
δούλειος, δούλευμα, δούλευσις, δουλευτέον,
ἀδούλευτος, δουλοπρεπής, δουλώ (=ὑποδου-
λώνω), δούλωσις.

Δοῦπος (=γδοῦπος, ὑπόκωφος ἤχος). Ὀνοματοποιη-
μένη λέξη. Παράγωγα: δουπέω-ω, δούπημα (=κρό-
τος), δουπήτωρ (=αὐτός πού προξενεῖ κρότο,
χαλκός), ἐρίγδουπος (=δυνατός ὑπόκωφος
ἤχος).

Δοῦρειος (=ξύλινος). Ἀπ' τὸ δόρυ.

Δοχεῖον. Ἀπ' τὸ δέχομαι, ὅπου δέξ για περισσότε-
ρα παράγωγα.

Δράγμα (=ὅσο χωράει μία φούχτα, δέμα). Ἀπ' τὸ
δράττομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγω-
γα.

Δράκων (=φίδι). Ἀπ' τὸ δρακεῖν τοῦ δέρκομαι (=βλέ-
πω), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Δρᾶμα, τὸ (=πράξη, τραγωδία). Ἀπ' τὸ δράω-ω
ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: δραματικός, δρᾶνος, τὸ
(=ἔργο), δρᾶσις, δράσιμος, δρασείω (ἐφετικό),
δραστέος, δραστέον, δραστήριος, δραστικός,
δρηστήρ (θηλ. δρήστειρα), δρήστης καὶ δρά-
στης, δρηστοσύνη, δραίνω (=εἶμαι ἔτοιμος νά
δράσω), ἀδρανής.

Δραπέτης (=αὐτός πού φεύγει κρυφά). Ἀπὸ ρίζα
δρα- τοῦ διδράσκω + πέτομαι. Ἀπ' τὴν ρίζα δρα-
παράγονται οἱ λέξεις: διδράσκω (μέ ἔνεστ. ἀνα-
διπλ. δι), ἀπόδρασις, δρασμός, ἀναπόδραστος,
ἄδραστος, δραπετεύω, δραπετεύσις.

Δράττομαι (=πιάνω μέ τὸ χέρι). Ἀπὸ ρίζα δρακ
+ πρόσφυμα j + ομαι — δράττομαι. Παράγω-
γα: δράγμα (=ὅσο χωράει μία φούχτα), δραγ-

μός (=πιάσιμο), δράγδην (=άρπαχτά), δράξ-κός (=φούχτα), δραχμή (=όσο μπορεί νά κρατήσει κανείς μέσα στο χέρι του, αττικό νόμισμα).

Δράστης. Άπ' τό δράω-ῶ. Δές γιά άλλα παράγωγα στη λέξη δρᾶμα.

Δραχμή (=όσο χωράει τό χέρι, νόμισμα). Άπ' τό δράττομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δρέπανον. Άπ' τό ρῆμα δρέπω (=κόβω), άπ' ὅπου καί τά παράγωγα: δρεπτός, ἄδρεπτος, ή δρεπάνη, δρεπανηφόρος, δρεπανοειδής, δόρπον.

Δριμύς (=διαπεραστικός, ὀξύς, αὐστηρός). Πρωτότυπη λέξη.

Δρομαῖος (=γρήγορος). Άπ' τό δρόμος τοῦ τρέχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δρόμος (=τρέξιμο). Άπ' τό δραμεῖν τοῦ τρέχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δρυάς, ή (=Νύφη τῶν δασῶν). Άπ' τό δρυς (=βαλανιδιά). Παράγωγα τοῦ δρυς: δρύινος, δρυμός (=δάσος από βαλανιδιές), δρυμώδης, δρυκολάπτης (=ξυλοφάγος), δρυοτόμος.

Δρυμός (=δάσος από βαλανιδιές). Άπ' τό δρυς. Δές γιά άλλα παράγωγα στη λέξη Δρυάς.

Δρυκολάπτης (=ξυλοφάγος). Σύνθετο άπ' τίς λέξεις: δρυς + κολάπτω (=σκαλίζω). Πιά άλλα παράγωγα δές στη λέξη Δρυάς.

Δρύφακτον αντί **δρύφρακτον** (=κιγκλίδωμα). Άπ' τό δρυς + φράττω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δύναμαι. Σκοτεινή ή ἔτυμολογία του. Παράγωγα: δύναμις, δυναμικός, δυναμώ (=ἐνισχύω), δύνασις, δυνατός, ἀδύνατος, ἀδυναμία, δυνάστης, δυναστεύω, δυναστεία, δυναστικός.

Δυσάρεστος. Άπ' τό δυσ + ἀρεστός τοῦ ἀρέσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δύσθυμος (=λυπημένος, μελαγχολικός). Άπ' τό δυσ + θυμός.

Δύσις. Άπ' τό δύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δύσκολος (=αὐτός πού δύσκολα εὐχαριστεῖται μέ τροφή, δύστροπος). Άπ' τό δυσ + κόλον (=τό κάτω μέρος τοῦ παχέος ἐντέρου). Παράγωγα: δυσκολαίνω, δυσκολία, καί τό ἀντίθετο: εὐκολος.

Δυσμενής (=ἐχθρικός). Άπ' τό δυσ+μένος. Παράγωγα: δυσμεναίνω, δυσμένεια.

Δύστηνος (=δυστυχής, ἄθλιος). Ἀμφίβολη ή ἔτυ-

μολογία του. Πιθανόν άπ' τό δυσ + στένω, ή άπ' τό δυσ + στα (τοῦ ἴστημι).

Δυσχερής (=δυσκολομεταχειρίστος). Άπ' τό δυσ + χείρ. Παράγωγα: δυσχεραίνω, δυσχέρεια, δυσχεραίνοντως, δυσχεράνσις, δυσχεραντέον, δυσχεραντικός, δυσχέρασμα.

Δυσώδης (=βρωμερός). Άπ' τό δυσ+ῶζω (=μυρίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δυσωπέω (=κάνω κάποιον νά κατεβάσει τά μάτια μέ ἐπίμονες παρακλήσεις, παρακαλῶ ἐπίμονα). Άπ' τό δυσ+ῶψ-ὀπός τοῦ ὁράω-ῶ. Παράγωγα: δυσώπημα (=μέσο διόρθωσης), δυσώπησις (=ἐπίμονη παρακλήση), δυσωπητικός, δυσωπία (=ντροπιασμά), ἀδυσώπητος (=ἄκαμπτος).

Δύω (=βυθίζω, εἰσέρχομαι, βυθίζομαι, ντύνομαι). Ἀπό ρίζα δυ-. Παράγωγα: δύσις (καί μέ πρόθεση ἀνά, κατά, ἐν, ἐκ, εἰς, διείσις)δυσίς, ή δυσμή (=δύση), δυσμαί, δύτης, δυτικός, ἄδυτος, ἄδυτον (=τό πιό ἱερό μέρος τοῦ ναοῦ), ἀποδυτέον, ἀποδυτήριον, ἐνδυτός, ἐνδυμα, ἐπενδυτής, λωποδύτης, τρωγλοδύτης.

Δώδεκα ἀντί **δυῶδεκα** (δύο καί δέκα).

Δωμάτιον (=μικρή κατοικία). Ὑποκοριστικό τοῦ δῶμα άπ' τό δέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Δωροδοκῶ (=δέχομαι δῶρα). Άπ' τό δωροδόκος (δῶρον+δέχομαι). Δές γιά άλλα παράγωγα στο ρῆμα δέχομαι καί στο δίδωμι.

Δῶρον. Άπ' τό ρῆμα δίδωμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ε

Ύψιλον

Έάν . Ei + άν.

Έαρ, τό (=άνοιξη). Αρχικά ήταν Φέσ-αρ → Φέαρ → έαρ. Παράγωγα: έαρινός, έαρίζω (=περνάω τήν άνοιξη).

Έάω-ω (=άφήνω). Από άρχικό θέμα: σεΦά-ω χωρίς μεταβολή του σ σε δασεία στην άρχή της λέξης και μέ άποσιώπηση του F προήλθε τό έά-ω-ω. Παρατατικός: έ-έσFa-ον → μέ άποβολή του σ, άποσιώπηση του F και συναίρεση τών δύο ε σε ει και του α+ο σε ω → έ-έα-ον → είων. Παράγωγον είναι τό ρημ. έπίθετο έατέος, έατέον (=έπιτρεπτέον).

Έβδομάς. Άπ' τό έβδομος (έπτά). Παράγωγα: έβδομαίος, έβδομεύομαι (=παίρνω όνομα τήν έβδομη μέρα μετά τήν γέννηση, για τά νήπια).

Έβενος (=είδος δένδρου). Άγνωστη ή έτυμολογία του. Παράγωγο: έβένινος.

Έγγαιος και πιό συχνά **έγγειος** (=έγχώριος, ντόπιος). Σύνθετο άπ' τό έν + γή.

Έγγίζω (=πλησιάζω). Άπ' τό έπίρρ. έγγύς (=κοιντά, πλησίον).

Έγγονός. Άπ' τό έν + γόνος του γίγνομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Έγγνάω-ω (=δίνω ένέχυρο, έγγύηση, υπόσχομαι). Παρασύνθετο άπ' τό έγγύη (έν + γυϊον = μέλος

του σώματος, χέρι) (=έγγύηση, ένέχυρο). Παράγωγα: έγγύησις, έγγυητής, έγγυητός, έγγυητή γυνή (=νόμιμη σύζυγος), έγγυος (=έγγυημένος), έχέγγυος (=άσφαλής), μεσέγγυος (=τρίτο πρόσωπο σάν έγγύηση), υπέγγυος (=υπεύθυνος), φερέγγυος (=άξιόπιστος).

Έγγύη (=ένέχυρο, ασφάλεια). Άπ' τό έν + γυϊον ή γύαλον (=μέρος του σώματος). Δές για παράγωγα στο ρήμα έγγυάω.

Έγείρω (=σηκώνω, ξυπνά κάποιον). Από θέμα έγερ- + j + ω → μέ άφομοίωση του j σε ρ → έγέρρω και άπλοποίηση τών δύο ρ και άντέκταση → έγέρω → έγείρω. Παράγωγα: έγερσις, έγέρσιμος, έγερτικός, διεγερτικός, έγερτέον, έγερτήριο, έγερτί (=πρόθυμα), έγερτός, και άπ' τόν παρακείμενο έγρήγορα: ή έγρήγορσις, έγρηγόρως, Γρηγόριος (κυρ. όνομα).

Έγκάθετος (=βαλτός, τοποθετημένος, κατάσκοπος). Άπ' τό έγκαθήμι. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα ιημι.

Έγκαίνια, τά (=γιορτή άνανέωσης). Άπ' τό έν + καινός. Παράγωγα: έγκαινίζω, έγκαινισμός, έγκαίνις, έγκαίνισμα.

Έγκάρσιος (=πλάγιος, λοξός, σταυρωτός). Άπ' τό έν + κάρσιος. Τό κάρσιος από ρίζα καρ- του κάρα.

Ἐγκεφαλος. Ἀπ' τό ἐν + κεφαλή.
Ἐγκρατής (=δυνατός, κύριος ἑαυτοῦ). Ἀπ' τό ἐν + κράτος (=δύναμις). Παράγωγα: ἐγκρατέω, ἐγκράτεια, ἐγκράτευμα.
Ἐγκυμονέω-ῶ (=κυφορῶ, εἶμαι γκαστρωμένη). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἐγκύμων (ἐν + κύμα = φούσκωμα κοιλιᾶς, θάλασσας). Τό κύμα ἀπ' τό κύω. Παράγωγο: ἐγκυμῶνσις.
Ἐγκώμιον (=ᾠδή πρὸς τιμὴ τοῦ νικητοῦ). Ἀπ' τό ἐν + κῶμος (=ἐπινίκιο τραγούδι). Παράγωγα: ἐγκωμιάζω, ἐγκωμιαστής, ἐγκωμιαστικός, ἐγκωμιαστός, ἀνεγκωμίαστος.
Ἐγχειρέω-ῶ (=παίρνω κάτι στὰ χέρια μου, ἀναλαμβάνω). Παρασύνθετο κατευθείαν ἀπ' τήν πρόθεση ἐν + χεῖρ χωρίς τή μεσολάβηση σύνθετου ὀνόματος. Παράγωγα: ἐγχειρήμα (=προσπάθεια), ἐγχειρηματικός, ἐγχειρήσις (=ἐπιχείρηση, χειρουργική ἐπέμβαση), ἐγχειρήτεον, ἐγχειρητής, ἐγχειρητικός (=ρψοκίνδυνος).
Ἐγχειρίζω (=βάζω κάτι στό χέρι ἄλλου, παραδίνω). Παρασύνθετο κατευθείαν ἀπ' τήν πρόθεση ἐν + χεῖρ ἢ χερός μέ κατάληξη -ίζω. Παράγωγα: ἐγχειρία, ἐγχειρίσις, ἐγχειριστής, ἐγχειρισμός, ἐγχειριστέον, ἐγχειρίδιον (=μαχαίρι).
Ἐγχος, τό (=δόρυ, λόγχη). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως εἶναι συγγενικό μέ τά: ἀκή, ἄκων, αἰχμή.
Ἐγχώριος (=ντόπιος). Ἀπ' τό ἐν + χώρα.
Ἐδαφος (=πυθμένας, βάση, θεμέλιο, δάπεδο). Ἀπ' τό ἔζομαι. Παίρνει ψιλή, ἐπειδή γίνεται ἀνομοίωση τοῦ δασέος φθόγγου χ (χεδ) πρὸς τόν ἐπόμενον δασύ φ (φος)=ἔδαφος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔζομαι.
Ἐδεσμα (=φαγητό, τροφή, προσφάγι). Ἀπ' τή ρίζα ἐδ τοῦ ἔδω πού εἶναι ἀρχαῖος ἐπ. ἐνεστώς τοῦ ἀττ. ἐσθίω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
Ἐδρα (=κάθισμα, βάσις). Ἀπ' τό ἔζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
Ἐδώδιμος (=φαγώσιμος). Ἀπ' τό ἐδωδή τοῦ ἔδω. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα ἐσθίω.
Ἐδῶλιον (=κάθισμα, κάθισμα κατηγορούμενου στό δικαστήριο). Ὑποκοριστικό τοῦ ἔδος ἀπ' τό ἔζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
Ἐζομαι (=κάθομαι) Ἀπό ρίζα σεδ + j + ομαι μέ τροπή τοῦ σ σέ δασεία καί τοῦ δj σέ ζ → ἔ-ζ-ο-μαι. Παράγωγα: ἔδαφος (=πυθμένας, βάση), τό ἔδος

(=κάθισμα), ἔδρα, ἐνέδρα, ἐξέδρα, καθέδρα, ἔφεδρος, ἐδράζω (=τοποθετῶ), ἐδράζομαι (=σπηρίζομαι), ἐδραῖος, ἐδραῖῶ (=θεμελιῶν), ἐδραῖωσις, ἔδρανον (=κάθισμα), ἐδῶλιον, ἐσμός (=πλήθος), Θεοῦ ἔδος (=ναός, ἀγαλμα Θεοῦ), ἰδρύνω, ἴζω, ἰζάνω, ἐστία, Ἔστια (=ἡ προστάτισσα θεά τοῦ σπιτιοῦ), ἐστιάω (=φιλοξενῶ), ἐφέστιος, ἐφέστιοι θεοί, πάρεδρος, πρόεδρος, προεδρία, προεδρεύω, προσεδρεύω, σύνεδρος, συνέδριον.
Ἐθέλω (=θέλω, ἐπιθυμῶ). Ἀπό θέμα θελ + προθεματικό: ε → ἐ-θέλ-ω. Παράγωγα: ἐθελοντής, ἐθελοντήρ, ἐθελοντί, ἐθελοντηδόν, ἐθελήμων, ἐθελητός, ἐθελούσιος, ἐθελουσίως, ἐθελοντήν (ἐπίρρ. Ἡροδ.), θέλημα, θέλησις, θελητός, ἐθελοκακῶ (=θεληματικά δείχνω δειλία), ἐθελοκωφεύω (=κάνω τόν κουφό), ἐθελόδουλος (=μέ τή θέλησή του δοῦλος).
Ἐθίζω (=συννηθίζω κάποιον). Ἀπ' τό οὐσ. ἔθος μέ κατάληξη -ίζω → ἐθ-ιδ-j-ω → ἐθίζω. Παράγωγα: ἔθισμα, ἐθικός, ἔθιμος (=συννηθισμένος), ἐθισμός, ἐθιστέον, ἐθιστός.
Ἐθος (=συνήθεια). Ἀπό ρίζα σFεθ- τοῦ ἔθω (=συννηθίζω). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα καί οἱ λέξεις: ἐθίζω, ἐθάς (=συννηθισμένος), ἦθος, ἡθεῖος.
Εἰδήμων (=ἐμπειρος). Ἀπ' τό εἶδω (=γνωρίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
Εἶδος (=ὅ,τι φαίνεται, μορφή, σχῆμα). Ἀπ' τό εἶδω (=βλέπω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
Εἰδύλλιον (=μικρό περιγραφικό ποίημα μέ ποιμενική ὑπόθεση). Ὑποκοριστικό τοῦ εἶδος ἀπ' τό εἶδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
Εἶδω 1) (=βλέπω), 2) (=γνωρίζω). Ἀπό ρίζα Fιδ- ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: εἶδος, εἰδύλλιον, εἰδωλον (=εἰκόνα), εἰδωλολάτρης, εἰδωλοποιός, εἰδήμων, εἰδησις (=γνώση), εὐειδής (=ὁμορφος). Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα ὀράω-ῶ καί στό οἶδα.
Εἰδωλολάτρης (=πού λατρεύει τά εἰδωλα). Σύνθετο ἀπ' τό εἰδωλον + λάτρης.
Εἰδωλον (=ὁμοίωμα). Ἀπ' τό εἶδος τοῦ εἶδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
Εἰκάζω (=ἀπεικονίζω, συμπεραίνω). Ἀπό ρίζα Fικ- μέ προθεματικό ε → εFικ → εἰκ καί μέ κατάληξη -άζω → εἰκάζω. Τό εἰκάζω εἶναι θαμιστικό τοῦ εἰκω (=μοιάζω). Παράγωγα: εἰκασία (=ὁμοίωμα, σύγκριση, συμπεράσμα), εἰκασμα, εἰκασμός, εἰκα-

στής, εικαστικός (=ίκανός για παράσταση), εικαστικά τέχνη (ή ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική), εικαστός, εικαστέος, απεικασία (=ἀπεικόνιση), απεικασμα (=ὁμοίωμα).

Εικάσια (=ὁμοίωμα, συμπέρασμα). Ἀπ' τὸ εἰκάζω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Εἰκῆ (=χωρίς σχέδιο, ἄσκοπα). Ἀπ' τὸ εἶκω (=ὑποχωρῶ), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Εἰκότως (=κατὰ πᾶσα πιθανότητα, εὐλογα). Ἀπ' τὸ εἰκώς, μετοχή τοῦ εἶκω (=μοιάζω), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Εἶκω 1 (=μοιάζω). Τὸ εἶκω εἶναι ἄχρηστο, πῶ συνηθισμένος εἶναι ὁ β' παρακ. μέ σημασία ἐνεστ. ἔοικα. Ἀπὸ ρίζα *ἑικ-*. Θέμα ἀσθ. *ἑικ-*, ἰσχυρὸ *ἑικ-* καὶ μέ μετάπτωση *ἑοικ-*. Ὁ παρακ. ἔοικα σχηματίζεται ἀπ' τὸ θέμα *ἑοικ* + ἀναδιπλ. *ἑοικ-α* → ἔοικα. Ὁ ὑπερσ. ἐφικεῖν < ἀπ' τὸ ἡ-*ἑοικ-εῖν* > ἡοίκεῖν > ἡοίκεῖν > ἐφικεῖν. Παράγωγα: ἐοικότως ἢ εἰκότως (=φυσικά), ἀπεικότως (=ἄλογα), εἰκός (=λογικό), εἶκελος (=ὁμοιος), ἐπεικής (=ἀρμόδιος, λογικός), ἐπεικεία, ἐπεικείλος, αἰκίης (=ἄπρεπος).

2) (=ὑποχωρῶ). Ἀπὸ ρίζα *ἑικ* + προθεματικὸ ε → *ἑικ-ω* → εἶκω. Παράγωγα: εἰκτέον (=πρέπει νά ὑποχωρεῖ κανεῖς), ὑπεικτέον, εἰκτικός (=ὑποχωρητικός), εἰκτός, ὑπειξίς (=ὑποχώρηση), εἰκαῖος (=μάταιος), εἰκῆ (=ἄσκοπα).

Εἶλη, ἢ (=ἡ ξέστη τοῦ ἡλίου). Πρωτότυπη λέξη.

Εἰλικρινής (=αὐτός πού ξετετάστηκε κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καθαρός). Ἦσως ἀπ' τίς λέξεις *εἶλη* + *κρίνω*. Ἡ τὸ πρῶτο συνθετικὸ *εἰλι-* νά παράγεται ἀπ' τή ρίζα *ελ-* τοῦ *εἰλίσσω*.

Εἰλύω (=τυλίγω, περιτυλίγω). Ἀπὸ ρίζα *ἑλ* + πρόσφωμα *νυ* + *ω* → *ἑλ-νύ-ω* → *εἰλύω*.

Εἶλω ἢ εἶλλω ἢ ἴλλω ἢ εἰλέω-ῶ (=τυλίγω, συννωθῶ). Ἀπὸ ρίζα *ἑλ* + προσφώματα *ν* καὶ *ε* → *ἑλ-ν-έ-ω*, μέ ἀφομοίωση τοῦ *ν* σέ *λ* → *ἑλλέω* καὶ μέ ἀπλοποίηση τῶν δύο *λ* καὶ ἀντέκταση καὶ συναίρεση *εἰλέω-ῶ*. Τὸ *εἶλω* ἀπ' τή ρίζα *ἑλ*+*ν*+*ω*, μέ ἀφομοίωση τοῦ *ν* σέ *λ*, μέ ἀπλοποίηση καὶ ἀντέκταση (*ἑλλω* → *εἶλω*). Παράγωγα: *εἰλέος ἢ ἱλέος* (=ἄρρώστια τῶν ἐντέρων, φωλιά θηρίου), *εἰληδόν* (=μπλεγμένα), *εἶλημα* (=σκεπάσμα), *εἶλησις* (=περιστροφή), *εἰλητός* (=τυλιγμένος), τὸ *εἰλητόν* καὶ *εἰλητάριον* (=βιβλίον ἢ χειρόγραφο σέ σχῆμα κυλίνδρου), *ἀνείλησις* (=κόψιμο), Ἀπέλλα

(=συνέλευση Σπαρτιατῶν), *εἶλαρ*, τὸ (=φραγμός), *οὐλαμός* (=στῆφος πολεμιστῶν), *ἴλη* (=πλήθος), *ἱληδόν*, *ὄμιλος*, *ἱλιγγος* (ζάλη), *ἱλιγγιάω-ῶ*, *ἱλλάς* (=σχοινί ἀπὸ λουριά), *ἱλιγξ* (=συστροφή), *ἴλλος* (=μάτι), *ἱλλός* (=ἀλλήθωρος), *ἀπειλέω-ῶ ἢ ἀπείλλω*, *ἀπειλή*, *ὄλμος*.

Εἶλω, ὁ (=δοῦλος στή Σπάρτη). Ἐ-*ἑλ-ω* → *Εἶλω*. Ἦσως ἀπ' τὸ ἔλος (=πόλις Λακωνική). Πιὸ σίγουρα ὅμως ἀπ' τὸ ἀλίσκομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα. Κατ' ἄλλους ἀπ' τὸ ἄχρηστο *ἔλω* (=κυριεύω, πιάνω).

Εἶμα, τὸ (=ἐνδυμα, ρούχο). Ἀπ' τὸ ἐννυμι (=ντύνομαι). Πά ἄλλα παράγωγα δέξ στή λέξη ἀμφίεσις.

Εἶμι (=εἶμαι, ὑπάρχω). Ἀπὸ ρίζα *εῖσ* + κατάληξη *-μί* → μέ ἀφομοίωση τοῦ *σ* σέ *μ* → ἐμμί καὶ μέ ἀπλοποίηση τῶν δύο *μ* καὶ ἀντέκταση → *εἶμι* → *εἰμί*. Παράγωγα: *ἐσθλός*, *ἐτεός* (=ἀληθινός), *ἐτεόν* (=ἀληθινά), *Ἐτεόκριτες* (=γνήσιοι Κρήτες), *ἔτυμος* καὶ *ἐτήτυμος* (=ἀληθινός), *ἐτυμολογία* (=ἀνάλυση λέξης γιὰ νά βρεθεῖ ἡ ἀρχή της), *εὐεστῶ* (=καλή κατάσταση), *συνεστῶ* (=συναναστροφή), *συνεστέον* (=πρέπει νά συναναστρέφεται κανεῖς), ἴσως τὸ *ἐτοῖμος ἢ ἐτοιμος*, *εὐς*, ὁ (=γενναῖος), *ὄντως* (=ἀληθινά), τὸ *παρόν*, *οὐσία* (=περιουσία, πραγματικότητα, φύση), *ἀπουσία*, *παρουσία*, *ἐξουσία*, *συνουσία*, *οὐσιαστικός*, *οὐσιώδης*, *περιούσιος* (=ἐξαιρετός), *περιουσία*.

Εἶμι (=προχωρῶ, πηγαίνω). Δύο θέματα: α) *εἶ* (εἶμι, εἶ, εἴσι), καὶ β) *ι* (ἵμεν, ἵτε, ἵασι). Παράγωγα: *ἱταμός* (=ὀρμητικός), *ἱταμῶς* (=ὀρμητικά), *ἱταμότης*, *ἱτέον*, *ἀπιτέον*, *ἵτηλος*, *ἐξίτηλος* (=ἐξεθωριασμένος), *ἀνεξίτηλος* (=πού δέν χάνει τὸ χρῶμα του), *ἵτης* (=τολμηρός, ρισοκίνδυνος), *ἱτητέον*, *ἱτητικός*, *ἱτός* (=διαβατός, προσιτός, ἀπρόσιτος) (=ἀπλησίαστος), *ἁμαξίτός*, *δυσπάριτον* (=δυσκολοπέραστο), *ἐξίτηριος* (=ἀποχαριστικὸς λόγος), *ἐξίτηριον*, *εἰσιτήριον*, *κατιτήρια* (=θύσια γιὰ κάθοδο), *ἰσθμός* (=λαίμος γῆς ἀνάμεσα σέ δύο θάλασσες), *ἵημα* (=βάδισμα), *εἰσιθμη* (=δί-οδος), *ἰθὺς* (κατευθείαν), *οἶμος* (=δρόμος), *οἶμα* (=ὀρμή), *οἶμη* (=ῥοή), *προοίμιον* (=πρόλογος), *πάροιμος*, *παροιμία*, *ἐπιούσα* (=ἡ ἐπομένη μέρα), ἀπ' ὅπου καὶ τὸ *ἐπιούσιος*, *ἰθὺς* - *ἰθεῖα* - *ἰθύ* καὶ *εὐθύς* - *εἶα* - *ὕ*.

Εἵργνυμι ἢ εἵργνύω (=ἐμποδίζω τὴν ἐξοδο, φυλα-

κίζω). Από ρίζα *Ferγ* + προθεματικό *ε* → *ε-Φέργ*-*ω* → *ε-έργ*-*ω* και μέ συναίρεση *εἶργω*. Μέ τό πρόσφυμα *νυ* → *είργ*-*νύ*-*ω* και μέ κατάληξη *-μι* → *εἶργνυμι*. Σχετικά μέ τή δασεία δέ δεχόμαστε ὡς σωστό ὅτι: *εἶργω* = ἐμποδίζω τήν εἴσοδο, ἐνῶ *εἶργω-εἶργνυμι* = ἐμποδίζω τήν ἐξοδο, φυλακίζω. Μάλλον ἡ ἐναλλαγή τοῦ ψιλοῦ καί δασέος πνεύματος ὀφείλεται σέ φωνητικούς λόγους καί ἐξαρτιέται ἀπ' τοὺς γειτονικούς φθόγγους. Παράγωγα: *εἰργμός* καί *εἰργμός* (=δεσμός, φυλάκιση), *εἰργμοφύλαξ* (=δεσμοφύλακας), *εἰρκτή* (=φυλακή), *εἰρκτέον*, *ἔρκος* (=περίφραγμα), *κάθειρξις*, *ἐρκίον* (=περιβόλος), *ἐρκούρος* (=ὁ φύλακας περιβόλου), *Λυκούργος*, *ὄρκος* (=ὅ,τι ἐμποδίζει κάποιον νά κάνει κάτι), *ἐρκάνη* (=φραγμός), *εὐερκῆς* (=καλά φραγμένος), *πολιορκῶ*.

Εἶργνυμι ἢ εἰργνύω (=ἐμποδίζω τήν εἴσοδο). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό *εἶργνυμι*, ὅπου δές. Παράγωγο: *ἄερκτος* (=ἄφρακτος).

Εἰρεσία (=κωπηλασία). Ἀπ' τό *ἐρέσσω*. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στή λέξη ἐρέτης.

Εἰρεσιώνη, ἡ (=κλαδί ἐλιάς ἢ δάφνης περιτυλιγμένο μέ μαλλί καί ἔχοντας κρεμασμένους καρπούς). Ἀπ' τό *εἶρος* (=μαλλί).

Εἰρήνη. Εἶναι ἀμφίβολο ἂν παράγεται ἀπ' τό *εἶρω* (=λέγω) ἢ ἀπ' τό *εἶρω* (=συνδέω).

Εἰρκτή (=δεσμοκτήριο, φυλακή). Ἀπ' τό *εἶργνυμι*, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εἶρος, τό (=μαλλί). Ἀπ' τή ρίζα *ερ-* τοῦ: *ἔριον*. Ἵσως νά συγγενεῖ μέ τό *ἔριφος* (=κατσίκα)

Εἶρω (=δένω, ἀρμαθιάζω). Από ρίζα *σερ-* τοῦ *αἰίρω* (=ὑψώνω). Θέμα: *σερ+j+ω* → μέ ἀφομοίωση τοῦ *j* σε *ρ* → *σέρρω* καί μέ ἀπλοποίηση τῶν δύο *ρ* καί ἀντέκταση → *σέρω* → *εἶρω*. Παράγωγα: *ἔρμα* (=δεσμός) [ἐάν εἶναι ἀπ' το *ἐρείδω*, τότε *ἔρμα* = στήριγμα], *ἔρματα* (=σκουλαρίκια), *κάθερμα* (=σκουλαρίκι), *εἰρμός* καί *εἰρμός* (=σειρά), *ἔρσις* (=πλοκή), *συνειρμός* (=ἀλληλουχία), *ὄρμος* (=σχοινί, ἄλυσίδα, περιδέραιο, ἀγκυροβόλι, καταφύγιο), *ὄρμαθος* (=ἀρμαθιά), *ὄρμάθιον*, *ὄρμιά* (=πετονιά), *πάνορμος* (=λιμάνι), *σειρά* (=σχοινί, ἄλυσίδα, λουρί).

Εἶρω (=λέω, μιλῶ, διηγούμαι). Από ρίζα *Fer+j+ω* → *εἶρω*. Ἀπ' ἐδῶ τό *εἶρων* (*Fer-j-ων*) (=αὐτός πού λέει κάτι χωρίς πράγματι νά σκέπτεται). Γιά παράγωγα δές στό ρῆμα *λέγω*.

Εἶρων (=κρυψίνους, αὐτός πού ἄλλα λέει καί ἄλλα σκέπτεται). Από ρίζα *Fer-* (τοῦ *εἶρω*=λέγω) + *j+ων* → *Fer-j-ων-εἶρων*. Παράγωγα: *εἰρωνεία* (=προσποίηση), *εἰρωνεύομαι*, *εἰρωνικός*, *εἰρωνευτικός*, *εἰρωνευτής*.

Ἐκαστος (=καθένας). Ἀπ' τό ἐπίρρημα *έκας* (=μακριά). Παράγωγα: *έκαστάκις* (=κάθε φορά), *έκασταχόθεν* (=ἀπό κάθε μέρος), *έκασταχοῦ* (=παντοῦ), *έκασταχόσε* (=πρός κάθε μέρος), *έκάστοτε* (=κάθε φορά).

Ἐκατόμβη (=θυσία ἀπό ἑκατό βόδια). Σύνθετο ἀπ' τό ἑκατόν + *βοῦς*.

Ἐκατόμπεδος (=αὐτός πού ἔχει μήκος ἑκατό ποδιῶν). Σύνθετο ἀπ' τό ἑκατόν + *πούς*.

Ἐκχειρία (=διακοπή στίς ἐχθροπραξίες). Σύνθετο ἀπ' τό *έχω* + *χείρ*. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα *έχω*.

Ἐκθειάζω (=θεοποιῶ, ἀποθεώνω, ἐγκωμιάζω). Σύνθετο ἀπ' τό *έκ* + *θειον*. Παράγωγο: *έκθειασμός* (=θεομανία).

Ἐκκλησία (=συνέλευση πολιτῶν). Ἀπ' τό *έκκλητος* τοῦ *έκκαλῶ* (=προσκαλῶ). Παράγωγα: *έκκλησιάζω* (=συνέρχομαι σέ συνέλευση), *έκκλησιασμός* (=συνέλευση), *έκκλησιαστήριον*, *έκκλησιαστής*, *έκκλησιαστικός*, *ἀνεκκλησίαστος*.

Ἐκκρεμής (=μετέωρος). Σύνθετο ἀπ' τό *έκ* + *κρεμάννυμι*, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐκκρίνω (=ξεχωρίζω). Σύνθετο ἀπ' τό *έκ* + *κρίνω*. Παράγωγα: *έκκριμα*, *έκκρισις* (=ἀποχωρισμός), *έκκριτέον*, *έκκριτικός*, *έκκριτος* (=διαλεχτός), *έκκριτον* (ἐπιρρ. =έξοχα).

Ἐκκυνέω (=δέν ἀκολουθῶ τά ἴχνη τοῦ θηράματος, ἀλλά περιπλανιέμαι ἐρευνώντας πολλά μέρη). Παρασύνθετο ἀπ' τό *έκκυνος* (*έκ* + *κύνω*) (=σκυλί πού δέν ἀκολουθεῖ ὀρισμένα ἴχνη, ἀλλά περιπλανιέται παντοῦ).

Ἐκλείψις (=ἐξαφάνιση). Ἀπ' τό *έκλείπω* (*έκ* + *λείπω*). Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα *λείπω*.

Ἐκπαγλος ἀντί *έκπλαγος* (=τρομερός, θαυμαστός). Ἀπ' τό *έκπλαγῆναι* τοῦ *έκπλήττομαι*. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη *έκπληξις*.

Ἐκπληξίς (=φόβος, πανικός). Ἀπ' τό *έκπλήσσω*, ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: *έκπλήγδην*, *έκπληκτικός*, *έκπληκτος*. Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα *πλήττω*.

Ἐκποδών (ἐπιρρ.=μακριά, ἔξω ἀπ' τὰ πόδια). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐκ + ποδών + ὦν. Ἀντίθετο τὸ ἐμποδών (=μέσα στὰ πόδια). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη πούς. Ἡ ὁξεία κατ' ἀναλογία πρὸς τὸ ἐμποδών (ἐν + ποσί + ὦν).

Ἐκστασις (=ἀπομάκρυνση, ἔκπληξη). Ἀπ' τὸ ἐξίστημι. Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα ἴστημι.

Ἐκτάδην (=ἀπλωτά). Ἀπ' τὸ ἐκτείνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τείνω.

Ἐκτενής (=τεντωμένος). Ἀπ' τὸ ἐκτείνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τείνω.

Ἐλαία. Ἀγνωστη ἢ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: ἐλαίηεις (=ἀπό ἐλιά), ἐλαιηρός, ἐλαιοειδής, ἔλαιον, ἐλαίω (=λαδώνω), ἐλαιών, ἐλαιώδης.

Ἐλατήριος (=αὐτός πού ἀπομακρύνει). Ἀπ' τὸ ἐλατήρ τοῦ ἐλαύνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐλαύνω (=βάζω κάτι σέ κίνηση, ὀδηγῶ, προχωρῶ πάνω σ' ἀμάξι, καταδιώκω). Ἀπό ἀρχική ρίζα ελ- ἢ καλύτερα λαF → λαυ- μέ ε προθεματικό. Θέμα: ελα- καί ἐλαυ- μέ τὸ πρόσφυμα νυ → ἐλα-νύ-ω καί μέ ἀντιμετάθεση τῶν γραμμάτων ν καί υ → ἐλαύνω. Ὁ μέλλοντας ἐλά-σ-ω → μέ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σέ δύο φωνήεντα καί συναίρεση ἐλάω-ῶ. Ὁ παρακείμενος παίρνει ἀττικό ἀναδιπλασιασμό ἐλ-ἐλα-κα → ἐλήλακα. Παράγωγα: ἔλασις (=ἐξορία, ἐκστρατεία), ἀπέλασις, προέλασις, ἔλασμα, ἐλατέον, ἐλατήρ (=αὐτός πού διώχει), ἐλάτης, ἐλάτειρα (θηλ. τοῦ ἐλατήρ), ἐλατήριος, ἐλατήριον (ἐνν. φάρμακον=καθαρτικό), ἐλασεῖω (=θέλω νά ἱππεύσω), ἐλατός, βοηλάτης, ἄρματηλάτης, ὄνηλάτης (=πού ὀδηγεῖ γαῖ-δούρια), διφρηλάτης, ἀπελάτης (=ζωοκλέφτης), ἀμαξηλάτης, κωπηλάτης, ἰχνηλάτης, στρατηλάτης, εὐήλατος (=αὐτός ὅπου μπορεῖ κανεῖς εὐκολά νά ἱππεύει), νεήλατος (=καινούργιος), σφυρήλατος, ἐξήλατος, θεήλατος, ζευγηλάτης, ἱππηλάτης, ξενηλασία, τροχήλατος, (νεοελλ. παρέλαση, βοϊδολάτης, ἐλαστικός, ποδήλατο).

Ἐλαφρός. Θέμα: λαφ + προθεματικό ε → ἐλαφ+ρός → ἐλαφρός. Ἔχει σχέση μέ τὸ ἐπίθετο ἐλαχύς (=μικρός), ἐλάσσω, ἐλάχιστος. Παράγωγα: ἐλαφρίζω (=ἀνυψώνω, εἶμαι ἐλαφρός), ἐλαφρότης, ἐλαφρύνω, ἐλάφρυνσις, ἐλαφρυντικός, ἐλάφρωσις.

Ἐλεγεία (=εἶδος ποιήματος, τὸ μέτρο τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα ἐξάμετρο καὶ ἀπὸ ἓνα πεντάμετρο στίχο). Ἀπ' τὸ ἔλεγος, ὁ (=θρηνητικὸ τραγούδι), πού παράγεται ἀπ' τὸ ἐλέγειν.

Ἐλεινός (=ἀξιολύπητος). Ἀπ' τὸ ἔλεος, ὁ (=οἶκτος, λύπη), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἐλελίζω (=φωνάζω ἐλελεῦ, σηκώνω πολεμικὴ κραυγή). Ἀπ' τὸ ἐλελεῦ (=πολεμικὴ κραυγή).

Ἐλεος, ὁ (=οἶκτος, συμπάθεια). Ἀβέβαιη ἢ ἐτυμολογία του, ἴσως ἀπ' τὸ ἐλεFος → ἔλεος. Παράγωγα: ἐλεῶ (=λυπᾶμαι κάποιον), ἐλεινός, ἐλεινός, νηλεής - ἀνηλεής (=χωρὶς λύπη), ἐλεήμων (=σπλαχνικός), ἐλεημοσύνη, ἐλεητός (=εὐσπλαχνία), ἀνελεήμων, ἀνελεημόνως, ἀνελέητος (=ἄσπλαχνος).

Ἐλεύθερος. Ἔχει σχέση μέ τὸ μέλλοντα ἐλεύσομαι τοῦ ἄχρηστου ἐνεστ. ἐλεύθω (=ἔρχομαι). Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα ἔρχομαι. Κατὰ τὸν Κούρτιο προέρχεται ἀπ' τὸ ἐλεύθω ὅπου ἐρῶ (=ἀγαπῶ). Παράγωγα τοῦ ἐλεύθερος: ἐλευθερία, ἐλευθεριάζω, ἐλευθέριος, ἐλευθερώ-ω, ἐλευθερώσις, ἐλευθερωτής, ἐλευθερωτέον. (Λατιν. liber).

Ἐλευσις (=ἔρχομός). Ἀπ' τὸ ἐλεύσομαι τοῦ ἔρχομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐλιξ, ἢ. Ἀπὸ ρίζα Fel. τοῦ ἐλίσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐλίσσω (=περιστρέφω). Ἀπὸ ρίζα Fel- τοῦ εἴλω. Θέμα: Felικ+j+ω ἐλίττ(σσ)ω. Ἡ δασεία ὀφείλεται στό F. Παράγωγα: ἔλιγμα (=τύλιγμα), ἐλιγμός (=περιστροφή), ἐλίγδην (=περιστροφικά), ἢ ἐλίκη (=ίτιά), ἐλικοβλέφαρος, ἐλικοδρόμος, ἐλικτήρ-ῆρος (=σकुларік), ἐλικτός (=γυριστός), εὐέλικτος (=εὐκαμπτος), ἀνείλιξις, ἐλίκωψ-ωπος καὶ θηλ. ἐλικῶπις (=αὐτὴ πού ἔχει ζωηρά μάτια), Ἐλικών (=τὸ βουνὸ τῶν Μουσῶν στή Βοιωτία), ἐλιξις (=συστροφή), συνέλιξις (=συνδυασμός), ἐλίτροχος, ἐλίχρυσος.

Ἐλκος, τό (=πληγὴ, τραῦμα). Ἀπ' τὸ ἔλκω (=ἐλκύω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Κατ' ἄλλους ἀπ' ἄλλη ρίζα. Λατιν. ulcus>elcos. Ἡ δασεία κατ' ἀναλογία πρὸς τὸ ἔλκω.

Ἐλκω (=σέρνω). Ἀπὸ ρίζα ἐλκ-. Θέμα σελκ-, μέ τροπὴ τοῦ σ σέ δασεία → ἐλκω. Μέ μετάπτωσιν ὀλκ. Παράγωγα: ἐλκηδόν (=συρτά), ἐλκηθμός (=ἀπαγωγή), ἐλκηθρον, ἐλκτέον, ἐλκτικός

(=έλκυστικός), έλκτός, έλκυσις, (άν, καθ)έλκυσις, έλκυσμα, έλκυσμός, έλκυστέον, έλκυστήρ-ηρος, άνελκυστήρ, έλκυστικός (=θελκτικός), (δι)έλκυστίνδα (=είδος παιχνιδιού, όπου τό κά-θε μέρος τών παικτών προσπαθεί νά σύρει πρός τό μέρος του τό άλλο, πέρα άπ' τή γραμμή πού έβαλαν στή μέση σά σύνορο), έλκυστός, έλκε-χίτων (=αυτός πού σέρνει τό χιτώνα), έλκεσί-πεπλος, έλξις, όλκή (=δύναμη τραβήγματος), όλκός (=μηχανή γιά τράβηγμα), έμβρουλκός, ρυμουλκός, δίολκος, όλκάς-άδος (=έμπορικό πλοίο), όλκειον (=πηδάλιο), όλκεύς (=πού σέρ-νει δίχτυα), όλκιμος, νεωλκός. Τό έλκος (=πλη-γή) άπ' άλλη ρίζα. Επίσης άπ' τό έλκω τό: άλλος (=αυλάκι), αυλάξ.

Έλλανοδίκαι (=κριτές τών Όλυμπιακών αγώνων).

Σύνθετο άπ' τό Έλλην + δίκη.

Έλλάς. Αβέβαιη ή έτυμολογία του. Πιθανές έτυμο-λογίες: 1) Άπ' τό σέλας (=φώς) (σελήνη - ήλιος κ.λπ.), και θά σημαίνει χώρα του φωτός, 2) Άπ' τό ψελλιζω=σελλιζω (=μιλώ βαρβαρικά), όπό-τε Έλληνες (=βαρβαρόφωνοι), 3) Άπ' τό Σελλοί (=ίερείς τής Δωδώνης), 4) Άπ' τό Έλλοπία (=όνο-μα χώρας), 5) Άπ' τό έλλα (=καθέδρα) και Έλλάς (=χώρα τών αυτόχthonων ανθρώπων). Η τελευ-ταία έτυμολογία πλησιάζει, περισσότερο στήν αλήθεια. Παράγωγα: Έλλην, Έλληνίζω (=μιλώ έλληνικά), Έλληνικός, Έλληνισμός, Έλληνιστί, Έλληνοταμία, Έλλανοδίκαι.

Έλλέβορος (=βότανο γιά θεραπεία τής παραφρο-σύνης). Αβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως πρώτο συνθετικό Έλλερα (=φοβερά, κακά) + βόρος του βιβρώσκω. Παράγωγα: έλλεβορίζω (=δίνω σέ κά-ποιον νά πιεί έλλέβορο), έλλεβοριάω (=είμαι τρε-λός), έλλεβορισμός (=θεραπεία μέ έλλέβορο). Για άλλα παράγωγα δές στο ρήμα βιβρώσκω.

Έλλησποντος (=ό πόντος τής Έλλης, κόρης του Αθάμαντα, πού πνίγηκε εκεί). Σύνθετο άπ' τό όνομα Έλλη + πόντος.

Έλλοχίζω (=παραμονεύω). Άπ' τό έν + λόχος (=ένέ-δρα). Ίδια σημασία μέ τό έλλοχάω. Παράγωγα: έλλόχησις, έλλοχητής.

Έμβάς, ή (=είδος παπουτσιών από μάλλινο ύφα-σμα, κετσέ). Άπ' τό έμβαίνω. Δές γιά περισσό-τερα παράγωγα στο ρήμα βαίνω.

Έμβατήριον (=πολεμικό τραγούδι γιά πορεία). Άπ'

τό έμβάτης του έμβαίνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στο ρήμα βαίνω.

Έμβριθής (=βαρυσήμαντος, σπουδαίος). Άπ' τό έμβρίθω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στο ρήμα βρίθω.

Έμβρυον (=αυτό πού δέ γεννήθηκε ακόμη, νεογέν-νητο). Άπ' τό έν + βρύω (=είμαι γεμάτος). Για πε-ρισσότερα παράγωγα δές στο ρήμα βρύω.

Έμέω-ω (=ξερνώ). Από ρίζα Fem-. Θέμα: έμέσ-ω → έμέσω → έμέ-ω έμω. Παράγωγα: έμεσις, έμε-σμα, έμεσία, έμετικός, έμετιάω (=αναγουλιά-ζω), έμετός.

Έμμέλεια (=άρμονια, είδος χορού μεγαλοπρεπούς). Άπ' τό έμμελής (=άρμονικός) (έν + μέλος).

Έμπαλιν (=πίσω, ξανά, ένάντια σέ κάτι). Σύνθετο άπ' τό έν + πάλιν.

Έμπεδος (=άκίνητος, σταθερός). Σύνθετο άπ' τό έν + πέδον (=έδαφος, γή). Παράγωγα: έμπεδό-ω-ω (=στερεώνω), έμπέδορκος (=αυτός πού μέ-νει σταθερός στον όρκο του), έμπεδορκέω-ω, έμπεδον (έπίρρ. = σταθερά).

Έμπόδιον. Σύνθετο άπ' τό έν + πούς. Παράγωγα: έμποδίζω, έμπόδισμα, έμποδισμός, έμποδιστής, έμποδιστικός, έμποδιζόμενος και γιά άλλα πα-ράγωγα δές στή λέξη πούς.

Έμποδών (=μέσα στα πόδια). Σύνθετο: έν + πο-σίν+ών. Αντίθετο του έκποδών.

Έμπολή (=έμπόρευμα, φορτίο, έμπορικό κέρδος). Σύνθετο άπ' τό έν + θεμ. πελ- του ρ. πέλω -ομαι (=ύπάρχω). Παράγωγα: έμπολάω-ω (=κερδίζω), έμπόλημα (=έμπόρευμα), έμπόλησις, έμπολητός (=άγοραστός).

Έμπορος (=έπιβάτης πλοίου, ταξιδιώτης). Σύνθε-το άπ' το έν + πόρος του περάω-ω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παράγωγα του έμπορος: έμπόρευμα, έμπορευό-μαι, έμπορευτέα, έμπορευτικός, έμπορία, έμπο-ρικός, έμπόριον.

Έμφύλιος. Σύνθετο άπ' τό έν + φύλον.

Έναγής (=καταραμένος, βέβηλος). Σύνθετο άπ' τό έν + άγος (=κατάρα). Παράγωγα: έναγίζω (=προσφέρω θυσιές), έναγισμα, έναγισμός, ένα-γιστήριο.

Έναίσιμος (=πεπρωμένος, κατάλληλος, δίκαιος). Σύνθετο άπ' τό έν + αίσα (=μοίρα). Για άλλα πα-ράγωγα δές στή λέξη αίσιος.

Ἐνάλιος (=θαλασσινός). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + ἄλς (=θάλασσα).

Ἐναργής (=φανερός, καθарός, λαμπρός). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + ἀργός (=λαμπερός). Παράγωγο: ἐνάργεια (=καθαρότητα).

Ἐνδεής (=φτωχός). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + δέω (=ἔχω ἀνάγκη, στεροῦμαι), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐνδελεχής (=συνεχής, σταθερός). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + δολιχός (=μακρύς). Γιὰ ἄλλα παράγωγα δές στή λέξη δολιχός.

Ἐνδοιάζω (=διστάζω). Παρασύνθετο κατευθείαν ἀπ' τὸ ἐν δοιῇ εἰμί ἢ σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + δοιάζω (=σκέπτομαι μέ δύο τρόπους), πού παράγεται ἀπ' τὸ δοιή (=ἀμφιβολία). Παράγωγα, ἐνδοιάσιμος (=ἀμφίβολος), ἐνδοιασис, ἐνδοιαστής, ἐνδοιαστικός, ἐνδοιαστός, ἐνδοιαστώς, ἀνενδοιάστω.

Ἐνέδρα (=καρτέρι). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + ἔδρα τοῦ ἔζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐνεός ἢ ἐννεός (=ἄλαλος). Ἄγνωστη ἢ ἐτυμολογία του.

Ἐνεργός (=αὐτός πού ἀσχολεῖται μέ κάτι). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + ἔργον. Παράγωγα: ἐνεργῶ, ἐνεργεια, ἐνεργημα, ἐνεργής (=δραστήριος), ἐνεργητέος, ἐνεργητικός, ἐνεργητικῶς.

Ἐνέχυρον (=ἐγγύηση). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + ἐχυρόν (=ἀσφαλές) τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἐνέχυρον: ἐνεχυράζω (=παίρνω σάν ἐνέχυρο), ἐνεχυρασία, ἐνεχυρασμός, ἐνεχύρασμα (=ἐνέχυρο), ἐνεχυραστός.

Ἐνθουσιάζω - ἐνθουσιάζω (=βρίσκομαι σέ ἔκσταση, ἐμπνέω κάποιον). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ἐνθεος-ους (=θεόπνευστος), σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + θεός. Παράγωγα: ἐνθουσιασμός, ἐνθουσιασис, ἐνθουσιαστής, ἐνθουσιαστικός, ἐνθουσιώδης, ἐνθουσιωδῶς.

Ἐνθυμοῦμαι. Παρασύνθετο κατευθείαν ἀπ' τὸ ἐν + θυμῷ τίθημι (θυμός ἀπ' τὸ θύω καί σημαίνει: ψυχή, πνεῦμα, σκοπός κ.λπ.). Παράγωγα: ἐνθύμημα, ἐνθυμηματικός, ἐνθυμηματώδης, ἐνθύμησις, ἐνθυμητέον.

Ἐνιαυτός (=ἔτος). Ἀπ' τὸ ἐνος ἢ ἐνος (=ἔτος), (λατιν. annus). Παράγωγο: ἐνιαύσιος (=ἐνός χρόνου).

Ἐνίημι (=στέλνω μέσα, ρίχνω μέσα). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + ἵημι. Παράγωγα: ἐνεσις, ἐνετέον, ἐνε-

τήρ, ἐνετός (=βαλμένος). Γιὰ ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα ἵημι.

Ἐνιοι, αἱ, α (=μερικοί). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐνι (ἐνεστι) + οἷ = ἔστιν + οἷ.

Ἐνίοτε (=μερικές φορές, κάποτε-κάποτε). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐνι (ἐνεστι) + ὅτε = ἔστιν + ὅτε.

Ἐννοια (=σκέψη, ἰδέα). Ἀπ' τὸ ἐννοῶ πού παράγεται ἀπ' τὸ ἐννοῦς (ἐν + νοῦς). Παράγωγα τοῦ ἐννοῶ: ἐννόησις, ἐννοητής, ἐννοητικός, ἐννοητέον, ἐννόημα, ἐννοηματικός.

Ἐνοχλῶ. Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + ὀχλῶ ἀπ' τὸ ὄχλος (=θόρυβος, πλήθος). Τὸ ὄχλος ἴσως νά παράγεται ἀπ' τὸ ἔχω. Παράγωγα: ἐνόχλημα, ἐνόχλησις, ἐνοχλητέον, παρενόχλησις, ἀνενόχλητος.

Ἐνοχος (=ὑπεύθυνος). Ἀπ' τὸ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐνσκήπτω (=ρίχνω, ἐξακοντίζω, πέφτω πάνω σέ κάτι). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + σκήπτω (=στηρίζω, ὀρμῶ). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα σκήπτω.

Ἐντερον (=ἐντόσθιο). Ἀπ' τὸ ἐντός σάν συγκριτικός βαθμός.

Ἐντομον. Ἀπ' τὸ ἐν + τέμνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τέμνω.

Ἐντονος (=δυνατός, ἄκαμπτος). Ἀπ' τὸ ἐν + τείνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐντός (=μέσα). Ἀπ' τήν πρόθεση ἐν.

Ἐντροπή. Ἀπ' τὸ ἐντρέπομαι (ἐν + τρέπομαι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τρέπω.

Ἐντρυφῶ (=γλεντῶ μέ κάτι). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + τρυφάω-ῶ πού παράγεται ἀπ' τὸ τρυφή (=ἀβρότητα) τοῦ θρύπτω. Παράγωγα: ἐντρυφήμα (=ἀπόλαυση), ἐντρυφήσις.

Ἐννάλιος (πολεμοχαρής, ἐπώνυμο τοῦ Ἄρη). Ἀπ' τὸ Ἐννώ-ους (=ἡ θεά τοῦ πολέμου).

Ἐνωμοτία (=ὁμάδα στρατιωτῶν πού εἶναι δεμένοι μέ ὄρκο). Ἀπ' τὸ ἐνώμοτος (ἐν + ὄμνυμι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ὄμνυμι.

Ἐνωπῇ (=πρόσωπο, ὄψη). Ἀπ' τὸ ἐν + ὤψ (ἀπ' τὸ ὄψομαι) τοῦ ὁράω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐνώπιον (=μπροστά). Οὐδέτερο τοῦ ἐπιθέτου ἐνώπιος, παράγωγο τοῦ ἐνωπῇ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ὁράω-ῶ.

Ἐνωτίζομαι (=ἀκούω, προσέχω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐν + οὔς-ώτός.

Ἐξαγίζω (=διώχνω κάποιον σάν μίasma). Παρα-
σύνθετο κατευθείαν ἀπ' τὸ ἐξ + ἄγος. Παράγω-
γα: ἐξαγίστος (=καταραμένος).

Ἐξαιρῶ (=ἀφαιρῶ, διαλέγω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐκ +
αἰρῶ. Παράγωγα: ἐξαιρέσιμος, ἐξαιρέσις, ἐξαι-
ρετός, ἐξαιρετός, ἐξαιρετος.

Ἐξαίρω (=σηκώνω, ξεχωρίζω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐκ
+ αἶρω (=ύψωνω). Δές γιά περισσότερα παρά-
γωγα στό ρῆμα αἶρω.

Ἐξάισιος (=ἄδικος, παράνομος, μέγας, δυνατός).
Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐξ + αἶσα. Δές γιά περισσότερα
παράγωγα στή λέξη αἶσιος.

Ἐξακοῦμαι (=θεραπεύω ἐντελῶς). Ἀπ' τὸ ἐκ + ἀκέ-
ομαι-οῦμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παρά-
γωγα.

Ἐξαπίνης (=ξαφνικά). Σκοτεινή ἢ ἐτυμολογία
του.

Ἐξαρτάω-ῶ (=κρεμῶ ἀπό κάτι κάτι). Σύνθετο ἀπ'
τὸ ἐκ + ἀρτάω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα πα-
ράγωγα.

Ἐξαρτύω (=ετοιμάζω, ἐφοδιάζω). Σύνθετο ἀπ' τὸ
ἐκ + ἀρτύω (=καρυκεύω), ὅπου δές γιά περισ-
σότερα παράγωγα.

Ἐξεναρίζω (=ἀφαιρῶ τὰ ὅπλα ἀπό νεκρό ἐχθρό,
σκοτώνω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐκ + ἔναρα (=ὅπλα
νεκροῦ, λάφυρα).

Ἐξῆς (=στή σειρά). Ἀπ' τὸ ἔξω, μέλλοντα τοῦ ἔχω,
ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐξις (=συνήθεια). Ἀπ' τὸ ἔξω τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά
περισσότερα παράγωγα.

Ἐξίτηλος (=ξεθωριασμένος). Ἀπ' τὸ ἐξιέναι τοῦ
ἐξιμι. (ἐκ + εἶμι). Δές γιά περισσότερα παρά-
γωγα στό ρῆμα εἶμι.

Ἐξοκείλω ἢ ἐξοκέλλω (=ρίχνω τὸ πλοῖο στήν ξη-
ρά). Ἀπ' τὸ ἐκ + ὀκέλλω.

Ἐξουθενέω-ῶ=ἐξουδενόω (=ἐκμηδενίζω, ἐξεντελί-
ζω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐξ + οὐδενῶ (ἀπ' τὸ οὐδέν).
Ἡ ἐναλλαγή δ καὶ θ ὀφείλεται στόν ἄλλο τύ-
πο τοῦ οὐδεῖς → οὐθεῖς. Παράγωγα: ἐξουδε-
νισμός, ἐξουδένωσις, ἐξουδένωμα, ἐξουδενω-
τής, ἐξουδένημα, ἐξουθένησις (=περιφρόνηση),
ἐξουθενητικός.

Ἐξουσία. Ἀπ' τὸ ἐξεστι (=εἶναι δυνατό) τοῦ εἶμι,
ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγω-
γα τοῦ ἐξουσία: ἐξουσιάζω, ἐξουσιαστής, ἐξου-
σιαστικός.

Ἐξοχος (=ἐξαίρετος). Ἀπ' τὸ ἐξέχω. Δές γιά περισ-
σότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Ἐξώλης (=ὀλέθριος, διεφθαρμένος). Ἀπ' τὸ ἐξόλω-
λα τοῦ ἐξόλλυμι (=καταστρέφω). Δές γιά περισ-
σότερα παράγωγα στό ρῆμα ἄλλυμι.

Ἐωνόμαι-οῦμαι (=ἐξαγοράζω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐκ +
ώνομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐπαινος. Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + αἶνος (=διήγημα,
μῦθος). Πά παράγωγα δές στό ρῆμα αἰνέω-ῶ.

Ἐπαῖω (=καταλαβαίνω, ἔχω γνώση). Σύνθετο ἀπ'
τὸ ἐπί + αῖω (=καταλαβαίνω). Δές γιά παράγω-
γα στό ρῆμα αῖω.

Ἐπαμφοτερίζω (=ἀμφιταλαντεύομαι). Σύνθετο ἀπ'
τὸ ἐπί + ἀμφοτέρος. Παράγωγα: ἐπαμφοτερίζο-
ντως, ἐπαμφοτερισμός, ἐπαμφοτεριστής.

Ἐπάνω. Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + ἄνω.

Ἐπαυρίσκομαι (=ἀπολαμβάνω μερίδιο, καρπώνο-
μαι κάτι). Ἄγνωστη ἢ ἐτυμολογία του. Σύνθετο
ἀπ' τήν πρόθεση ἐπί + ρίζα αὐρ (αFr)+πρόσφυμα
ισκ+ομαι → ἐπαυρίσκομαι. Παράγωγο: ἐπαύρε-
σις (=ἀπόλαυση).

Ἐπαφή. Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + ἀφή τοῦ ἄπτομαι
(=ἐγγίζω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό
ρῆμα ἄπτω.

Ἐπαχθής (=βαρὺς, δυσάρεστος). Σύνθετο ἀπ' τὸ
ἐπί + ἄχθος (=βάρος). Δές γιά περισσότερα πα-
ράγωγα στή λέξη ἄχθος.

Ἐπείγω (=ἐπισπεύδω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + ρίζα
ἐγ+πρόσφυμα j+ω → ἐπ-εγ-j-ω → ἐπείγω. Παρά-
γωγα: ἐπεικτός, ἐπεικτέον, ἐπεικτής, ἐπεικτικός,
ἐπειζις (=βιασύνη), ἠπειγμένως (=βιαστικά).

Ἐπειδάν. Ἀπ' τὸ ἐπειδή + ἄν.

Ἐπειδή. Ἀπ' τὸ ἐπεὶ + δή.

Ἐπεισόδιον. Οὐδέτερο τοῦ ἐπιθέτου ἐπεισόδιος
(=αὐτός πού ἔρχεται ἀπ' ἔξω καὶ προστίθεται),
πού παράγεται ἀπ' τὸ ἐπείσοδος (=ἐπιπρόσθε-
τη εἴσοδος). Παράγωγα: ἐπεισοδιῶ-ῶ (=κάνω
τὸ λόγο ποικίλο βάζοντας ἐπείσοδια), ἐπεισοδι-
ώδης, ἐπεισοδιάζω.

Ἐπειτα. Ἀπ' τὸ ἐπὶ + εἶτα.

Ἐπήβολος (=κάτοχος, ἀρμόδιος). Ἀπ' τὸ ἐπὶ + βάλ-
λω μέ τήν ἐπένθεση ἑνός η. Δές γιά περισσότερα
παράγωγα στό ρῆμα βάλλω.

Ἐπήκοος (=αὐτός πού ἀκούει). Ἀπ' τὸ ἐπακούω
(ἐπὶ + ἀκούω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα
στό ρῆμα ἀκούω.

Ἐπηλυγάζω (=ἐπισκιάζω). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + ἡλύγη (=σκοτάδι, σκιά) καὶ τὸ ἡλύγη ἀπ' τὸ ἀπροθεμ. στερητ. + λύγη. Παράγωγα: ἐπηλύγαιος (=σκοτεινός), ἐπηλυγισμός, ἐπῆλυξ (=σκέπασμα), ἐπηλυγίζομαι. Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις: λύκη, λυκόφως, λύχνος, λευκός κ.λπ.

Ἐπηλυσ (=ξενοφερμένος). Ἀπ' τὸ ἐπί + ἐλεύθω τοῦ ἔρχομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ἐπηρεάζω (=βρίζω, ἐνοχλῶ κάποιον). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ οὐσιαστικό: ἡ ἐπήρεια (ἐπί + ἀρειή = κατάρτα, ἀπειλή). Ἐπηρεάδ-jω → ἐπηρεάζω. Παράγωγα: ἐπηρεασμός (=κακομεταχείριση, ἐπίδραση), ἐπηρεαστής, ἐπηρεαστικός, ἐπηρεαστικῶς, ἐπηρεαστος, ἀνεπηρεαστος.

Ἐπιδημία (=ἡ παραμονή σ' ἓνα τόπο, ἡ ἐπικράτηση ἀρρώστιας σ' ἓνα τόπο). Ἀπ' τὸ ἐπιδήμιος = ἐπιδήμιος (ἐπί + δήμιος). Παράγωγα τοῦ ἐπιδήμιος: ἐπιδημέω-ω (=μένω στήν πατρίδα μου, σ' ἓνα τόπο). Ἐπιδήμιος, ἐπιδημητικός.

Ἐπεικίης (=κατάλληλος, δίκαιος, λογικός, μετριοπαθής). Ἀπ' τὸ ἐπί + εἰκῶς τοῦ εἶοικα. Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα εἶκω (1).

Ἐπικήδειος. Ἀπ' τὸ ἐπί + κῆδος (=φροντίδα). Πιά περισσότερα παράγωγα δέξ στή λέξη κηδεία.

Ἐπίκλησις (=ἐπώνυμο). Ἀπ' τὸ ἐπικαλέω-ω (ἐπί + καλῶ). Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα καλέω-ω.

Ἐπικός (=πού ἀνήκει στό ἔπος). Ἀπ' τή λέξη ἔπος, τοῦ ἀόρ. β' εἶπον, τοῦ ρημ. λέγω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ἐπίκουρος (=βοηθός, σύμμαχος). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + κούρος (=παλικάρι, δρομαῖος) ἀπ' τὸ κείρω (=κουρεύω, γιατί στόν καιρό τῆς ἡβης ἔκοβαν τά μαλλιά). Ἐχει σχέση μέ τὸ λατιν. curro (=τρέχω). Πιά περισσότερα παράγωγα δέξ στό ρῆμα κείρω. Παράγωγα τοῦ ἐπίκουρος: ἐπικουρέω-ω (=βοηθῶ), ἐπίκουροι (=μισθωτοί στρατιῶτες), ἐπικουρία (=βοήθεια), ἐπικούρημα (=βοήθημα), ἐπικούρησις (=βοήθεια), ἐπικουρητέον, ἐπικουρικός, δυσεπικούρητος (=δυσκολοβοήθητος), ἀνεπικούρητος.

Ἐπικυρώω-ω (=ἐπιβεβαιώνω). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + κύρος. Παράγωγο: ἐπικύρωσις (=ἐπιβεβαίωση).

Ἐπιλήσμων (=ξεχασιάρης). Ἀπ' τὸ ἐπιλανθάνομαι (ἐπί + ἔλαθον-λαθ-ληθ). Δέξ για περισσό-

τερα παράγωγα στό ρῆμα λανθάνω.

Ἐπιμελής. Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + μέλει (=ὑπάρχει φροντίδα). Παράγωγα: ἐπιμελοῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (=φροντίζω), ἐπιμέλεια, ἐπιμέλημα, ἐπιμελητέον, ἐπιμελητής, ἐπιμελητεύω, ἐπιμελητικός, ἐπιμελήτρια.

Ἐπιμηθεύς (=αὐτός πού σκέπτεται ἐκ τῶν ὑστέρων). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + μῆδος (=σκέψη). Ἀντίθετο τοῦ Προμηθεύς (=αὐτός πού σκέπτεται ἀπό πρὶν). Ἀπ' τὸ ἴδιο θέμα: ἐπιμηθής, ἐπιμηθικῶς, ἐπιμηθεύομαι (=σκέπτομαι για κάτι, ὅταν πιά εἶναι πολύ ἀργά).

Ἐπίμοφος (=ἀξιολογικός) Ἀπ' τὸ ἐπιμέφομαι (ἐπί + μέφομαι). Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μέφομαι.

Ἐπίνειον, τό (=ναύσταμος, λιμάνι). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + ναῦς-νεώς. Πιά περισσότερα παράγωγα δέξ στό ρῆμα νέω (=κολυμπῶ).

Ἐπιορκέω-ω (=ὀρκίζομαι ψεύτικα). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ἐπιορκος (ἐπί + ὄρκος τοῦ εἴργυνμι), ἀπ' ὅπου καί ἡ λέξη ἐπιορκία. Πιά περισσότερα παράγωγα δέξ στό ρῆμα εἴργυνμι.

Ἐπιούσα (ἐνν. ἡμέρα = ἡ ἐπόμενη μέρα). Ἀπ' τὸ ἔπειμι (ἐπί + εἶμι = ἔρχομαι). Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα εἶμι.

Ἐπιούσιος (=τό ψωμί τῆς ἐπόμενης μέρας). Ἀπ' τὸ ἐπιούσα τοῦ ἔπειμι. Σύμφωνα μέ ἄλλους τὸ ἐπιούσιος ἀπ' τὸ ἔπειμι (ἐπί + εἶμι) καί σημαίνει τό ψωμί πού ἀρκεῖ για τή μέρα.

Ἐπίπεδος. Ἀπ' τὸ ἐπί + πέδον (=ἔδαφος). Παράγωγα: ἐπιπεδώω-ω, ἐπιπέδωσις.

Ἐπιπλα (=ἐργαλεῖα, περιουσία κινητή). Ἀπ' τὸ ἐπιπέλω. Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα πολεύω.

Ἐπιπολάζω (=μένω στήν ἐπιφάνεια, ἐπικρατῶ). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ἐπιπολή (=ἐπιφάνεια) (ἐπί + πέλομαι=πλησιάζω). Παράγωγα: ἐπιπόλαιος, ἐπιπόλασις, ἐπιπολασμός (=αὐθάδεια), ἐπιπολαστικός.

Ἐπιπόλαιος (=αὐτός πού ἀντιλαμβάνεται τά πράγματα ἐπιφανειακά). Ἀπ' τὸ ἐπιπολή. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἐπιπολάζω.

Ἐπιπολή (=ἐπιφάνεια). Ἀπ' τὸ ἐπί + πέλομαι (=πλησιάζω). Δέξ για παράγωγα τοῦ ἐπιπολή στό ρῆμα ἐπιπολάζω.

Ἐπιρρεπής (=αὐτός πού ἔχει κλίση πρὸς κάτι). Ἀπ'

- τά επιρρέπω (ἐπί + ρέπω = κλίνω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα ρέπω.
- Ἐπίσημος** (=χαραγμένος, αξιοσημείωτος). Ἀπ' τὸ ἐπί + σῆμα. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα σημαίνω.
- Ἐπίσης** Ἀπ' τὸ ἐπί + ἴσης (ἐνν. μοίρας) τοῦ ἴσος.
- Ἐπίσκοπος** (=ἐπιτηρητής). Ἀπ' τὸ ἐπί + σκοπός τοῦ σκοπῶ, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.
- Ἐπίσταμαι** (=γνωρίζω καλά). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + ἵσταμαι (ἀντί: ἐφίσταμαι, γιατί ἔπαιρνε ψιλή στήν ιων. διαλ., ὅταν ἔγινε ἡ σύνθεση). Ἡ ἀπ' τὸ ἐπί + στα + μαι = ἐπίσταμαι). Δύο θέματα: α) ἰσχυρό: ἐπιστη-, β) ἀσθενές: ἐπιστα-. Παράγωγα: ἐπιστήμη, ἐπιστημοσύνη, ἀνεπιστημοσύνη, ἐπιστημονικός, ἐπιστήμων, ἐπιστημονέστερος, ἐπιστημόνων (=ἔμπειρα), ἀνεπιστήμων, ἐπιστητέον, ἐπιστητικός, ἐπιστητός (=πού μπορεῖ κάποιος νά μάθει), ἐπισταμένως (=ἔμπειρα).
- Ἐπιστάτης** (=αὐτός πού στέκεται κοντά, ὁ ἐπικεφαλῆς). Ἀπ' τὸ ἐφίσταμαι (ἐπί + ἵσταμαι). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα ἵστημι.
- Ἐπιστήμη**. Ἀπ' τὸ ἐπίσταμαι (=γνωρίζω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.
- Ἐπιστολή** (=παραγγελία, γράμμα). Ἀπ' τὸ ἐπιστέλλω (=παραγγέλλω), σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + στέλλω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.
- Ἐπιτήδειος** (=κατάλληλος, χρήσιμος, φιλικός). Ἀπ' τὸ ἐπιρρ. ἐπιτηδές (στον Ἡρόδ. καί στους Ἀττ. γράφεται ἐπίτηδες). Τὸ ἐπίτηδες ἴσως ἀπ' τὸ ἐπί + τάδε ἢ τῆδε+ς (=γι' αὐτό τὸ σκοπό) ἢ ἀπ' τὸ ἐπί τὸ ἥδος (=πρός τὸ εὐχάριστο) ἢ ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα τοῦ τείνω. Ἄλλα παράγωγα: ἐπιτηδεῖω, ἐπιτηδειότης, ἐπιτήδευμα (=ἀσχολία), ἐπιτήδευσις, ἐπιτηδευτέον, ἐπιτηδευτός, ἐπιτηδεύω (=καταγίνομαι σέ κάτι), ἐπιτετηδευμένως (=μέ ἐπιμέλεια), ἀνεπιτήδευτος.
- Ἐπιτήδευμα** (=ἐπάγγελμα, ἀσχολία). Ἀπ' τὸ ἐπιτηδεύω τοῦ ἐπιτήδειος, ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα.
- Ἐπιτολή** (=ἀνατολή). Ἀπ' τὸ ἐπιτέλλω (=ἀνατέλλω).
- Ἐπιτύμβιος** (=ἐπιτάφιος). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + τύμβος (=τάφος).
- Ἐπιφάνεια**. Ἀπ' τὸ ἐπιφαίνω (=δείχνω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα φαίνω.
- Ἐπιφυλλίς**, ἢ (πληθ.=τά σταφύλια πού μένουν με-
- τά τὸν τρύγο, μηδαμινότης). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + φύλλον.
- Ἐπιχειρέω-ῶ**. Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + χεῖρ χωρίς ἐνδιάμεση λέξη. Παράγωγα: ἐπιχείρημα, ἐπιχειρηματικός, ἐπιχειρήσις, ἐπιχειρητέον, ἐπιχειρητής, ἐπιχειρητικός, ἐπίχειρα (=πληρωμή).
- Ἐπιχωριάζω** (=συχνάζω κάπου). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ἐπιχώριος (=ἐγχώριος) → ἐπί + χωρίον.
- Ἐπομαι** (=ἀκολουθῶ). Ἑνεργητικό: ἔπω. Ἀπό θέμα σεπ μέ τροπή τοῦ σ σέ δασεία → ἔπομαι. (Λατίν. sequor). Παράγωγα: ὅπλων, ὀπάζω (ἡ δασεία ἔπесе), (=κυνηγῶ), ὀπάων (=ἀκόλουθος), ὀπαδός, ἐπέτης (=ἀκόλουθος), ἐπομένως (=σύμφω-να μέ κάτι), συνεπής.
- Ἐποπτεύω** (=ἐπιβλέπω, ἐπιτηρῶ). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ἐπόπτης (ἐπί+ρίζα ὀπ- τοῦ ὀράω-ῶ), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἐποπτεύω: ἐπόπτευσις, ἐποπτεία, ἐποπτικός, ἀνεπόπτευτος.
- Ἐπος** (=διήγηση, λόγος). Ἀπ' τὸ εἰπεῖν τοῦ λέγω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.
- Ἐπουρίζω** (=σπρώχνω πρὸς τὰ μπρός, βοηθῶ). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπί + οὐρίζω πού παράγετα ἀπ' τὸ οὔρος (=οὔριος ἄνεμος).
- Ἐψόδός** (=μάγος. Μέρος λυρικής ψῆδης πού ψάλλεται μετά τὴν στροφή καί τὴν ἀντιστροφή). Ἀπ' τὸ ἐπαιδός (ἐπί + ἄδω). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα αἰδω-ᾷδω.
- Ἐώνυμος**. Ἀπ' τὸ ἐπί + ὄνυμα (αἰολ. τύπος τοῦ ὄνομα).
- Ἐρανός** (=δεῖπνο μέ συνεισφορά, κάθε συνεισφορά). Ἀρχικά: Φέρανός. Παράγωγα: ἐρανίζω, ἐρανικός, ἐράνισις, ἐρανιστέον, ἐρανισμός, ἐρανιστής, συνερανισμός. (Ὁ ἔρανός εἶναι φτωχικό δεῖπνο ἀντιθετα πρὸς τὸ εἰλαπίνη = πλούσιο γεῦμα).
- Ἐράω καί ἔραμαι**. (=ἀγαπῶ, ἐπιθυμῶ). Δύο θέματα: α) ερασ- μπροστά ἀπ' τίς καταλήξεις πού ἀρχίζουν ἀπό μ, τ, θ καί β) ερα- μπροστά ἀπό φωνήεντα, ἐπειδὴ ἀποβάλλεται τὸ σ. Παράγωγα: ἔρασις (=ἐπιθυμία), ἐρασιχρήματος, ἐρασιπλόκαμος, ἐρασίμολπος, ἐραννός (=εὐχάριστος), ἐράσμιος, ἐραστής, ἐράστρια, ἐραστός, ἀξιέραστος, πολυέραστος, ἐρατεινός, ἐρατός ἀγαπητός), Ἐρατώ (=μία ἀπό τίς ἐννία Μούσες), ἐρατώνυμος, ἐρατώπις, ἐπέραστος, ἔρος καί ἔρως, παιδεραστής.

Ἔργάζομαι (=δουλεύω). Ἀπ' τὸ οὐσιαστικὸ ἔργον → Φέργον πού προήρθε ἀπ' τῆ ρίζα *Φεργ*. τοῦ ἔργω ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ὄργανον, ὄργια, ἐνεργῶ, ἀεργος, εὐεργέτης. Μὲ θέμα ἐργάδ+ζ+ομαι → ἐργάζομαι. Παρατατικός: ἐ-Φεργαζόμεν → ἐ-εργαζόμεν καί μέ συναίρεση τῶν δύο ε σέ ε → εἰργαζόμεν. Παρακείμενος: *Φε-Φέργασμαι* → ἐ-έργασμαι → εἵργασμαι. Παράγωγα: ἔργα-λεῖον, ἐργάνη (=ἐργάτρια), ἐργασεῖω (=θέλω νά ἐργασῶ), ἐργασία, ἐργάσιμος, ἐργαστέον, ἐργαστήρ, ἐργαστήριον, ἐργαστικός, ἐργάτης, ἐργάτις, ἐργατικός, ἐργατίνης (=ἐργάτης), δυσκατέρ-γαστος, εὐκατέργαστος, ἐργοδότης, ἐργολάβος, αὐτουργός, γεωργός, ἄεργος, ἀργός, ἐριουργός (=πού κατεργάζεται μαλλιά), εὐεργής, εὐεργέτης, εὐεργός, θαυματουργός, ἱεουργός, κακοῦργος, λειτουργός, λεπτουργός, μουσουργός, ξυλουργός, πανοῦργος, πανουργία, πάρεργος, πάρεργον, περιεργος, ραδιουργός, συνεργός, ὑπουργός, χαλκουργός, χειουργός.

Ἐργολάβος (=αὐτός πού ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέ-λεση ἔργου). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἔργον + ρίζα λαβ-τοῦ λαμβάνω. Δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα στὰ ρήματα ἐργάζομαι καί λαμβάνω.

Ἐρδω (=κάμνω). Ἄλλος τύπος τοῦ ἔργω μὲ τὴν ἴδια σημασία, ὅπως καί τὸ *ῥέζω*.

Ἐρεβος, τὸ (=σκοτάδι). Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὸ ρῆμα ἐρέπτω ἢ ἐρέφω (=στεγάζω, σκοτεινιάζω), ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἐρεθίζω (=ξεσηκώνω). Ἀπ' τὸ ρῆμα ἐρέθω (ἀπ' τὸ ἔρις) ἢ ἀπ' τὸ ὄρνυμι μὲ κατάληξη -ίζω (ἐρεθίδ-j-ω → ἐρεθίζω). Παράγωγα: ἐρέθισμα, ἐρεθισμός, ἐρεθιστέον, ἐρεθιστής, ἐρεθιστικός.

Ἐρείδω (=στηρίζω, σπρώχνω). Ἡ ρίζα εριδ- καί μέ μετάπτωση ερειδ- χωρὶς πρόσφυμα → ἐρείδω. Παράγωγα: ἐρευσis (=μέ δύναμη σπρώξιμο), ἐρεισμα (=στήριγμα), ἀντηρίς-ίδος (=ὑποστήριγμα), ἔρμα (=ὑποστήριγμα). Κατ' ἄλλους τὸ ἔρμα ἀπ' τὸ εἶρω (=συνδέω). Κατ' ἄλλους συ-γενεῖ μετ' ὁρμή (=ἔφοδος).

Ἐρείκω (=σικίζω, χωρίζω, κοπανίζω). Θέμα ρεκ- μέ προθεματικὸ ε + πρόσφυ-μα j ἐρεκ-j-ω μέ ἐπέν-θεση τοῦ j: ἐρεί-κω.

Παράγωγα: ἐρεϊκτός (=κοπανισμένος), ἐρει-ξis (=σικισμένη γῆ), ἔρεγμα ἢ ἔριγμα (=κοπανι-σμένα κουκιά).

Ἐρείπιον. Ἀπ' τὸ ἐρείπω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότε-ρα παράγωγα.

Ἐρείπω (=γκρεμίζω, καταστρέφω). Θέματα: ριπ- καί ρειπ + πρόσφυμα ε = ἐριπ καί ἐρειπ+ω → ἐρίπω καί ἐρείπω. Παράγωγα: ἐρείπιον, ἐρει-πιῶ (=καταστρέφω), ἐρειπιῶν-ῶνος (=σωρός ἀπὸ ἐρείπια), ἐρειψis (=καταστροφή), ἐρείψι-μος, ἐρειψιπύλας (=αὐτός πού γκρεμίζει πύλες), ἐρειψίλαος (=αὐτός πού καταστρέφει λαούς), ἐρει-ψίτοιχος (=αὐτός πού καταστρέφει τοίχους).

Ἐρεισμα (=στήριγμα). Παράγωγο τοῦ ἐρείδω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἐρεμνός (=κατάμαυρος, σκοτεινός). Ἀντί ἐρεβεν-νός, ἀπ' τὸ ἐρέπτω ἢ ἐρέφω (=σκοτεινιάζω), ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ἐρέπτω ἢ ἐρέφω (=στεγάζω, σκοτεινιάζω). Ρίζα ρεφ- ἢ ρεπ + προθεματικὸ ε → ἐρέφω ἢ μέ τὸ πρόσφυμα τ: ἐρέπτω → ἐρέπτω. Παράγωγα: ἐρε-βος, ἐρεμνός ἢ ἐρεβεννός, καί ἀπ' τὴν ἴδια ρί-ζα: ὄρφνη (=σκοτάδι), ὄρφναῖος (=σκοτεινός), ὄρφνός, Ὀρφεύς, ὀροφή, ὄροφος.

Ἐρέτης (=κωπηλάτης). Πρωτότυπη λέξη, ἀπ' ὅπου τὰ παράγωγα: ἐρέσσω (=κωπηλατῶ), ἐρετικός, τὸ ἐρετμόν (=κουπί), εἰρεσία (=κωπηλασία), ὑπη-ρέτης, ὑπηρετῶ, ὑπηρεσία, τριήρης, ἀμφήρης, πεντηκόντορος, ἐρετμόω (=ἐφοδιάζω μέ κου-πιά), Ἐρέτρια, παρεξαιρεσία (=ἡ πλῶρη ἢ ἡ πρύ-μνη τοῦ πλοίου).

Ἐρεύγομαι (=βγάζω ἀπ' τὸ στόμα ἀέρα, ἀπ' τὸ στο-μάχι, ρεύγομαι). ἔχει σχέση μέ τὸ ρῆμα ἐράω (μό-νο σύνθετο: ἐξεράω = ξερνάω). Παράγωγα: ἐρευγ-μα, ἐρευγματώδης, ἐρευγμός (=ρέψιμο) καί ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα ἐρυγ οἱ λέξεις: ἐρυγή, ἐρυγγάνω, μέ τὴν ἴδια σημασία.

Ἐρευνα (=ἀναζήτηση). Ἀπ' τὸ ἐρέω-ῶ (=ἐρωτῶ) συνώνυμο μέ τὰ ρήματα: ἐρεεῖνω, ἐρομαι, ἐρωτῶ. Παράγωγα τοῦ ἔρευνα: ἐρευνάω-ῶ, ἐρευνητέον, διερευνητέον, ἐρευνητήρ, ἐρευνητής, ἐρευνητικός, ἐρευνήτρια, διερεύνησις, ἐξερεύνησις, ἀδιερεύνητος, ἀνερεύνητος, ἀνεξερεύνητος.

Ἐρέφω ἢ ἐρέπτω (=στεγάζω). Ρίζα ρεφ- ἢ ρεπ- + προθεματικὸ ε + ω ἐρέφ-ω καί ἐρέπτ-ω. Παρά-γωγα: ὄροφή (=στέγη σπιτιοῦ), ὄροφος (=στέ-γη), (τὰ σύνθετα τοῦ ὄροφος γράφονται μέ ω, ὅταν ἡ προηγούμενη συλλαβὴ εἶναι βραχεία, ἐνῶ ὅταν εἶναι μακρά γράφονται μέ ο), διώρο-

φος, ὑπόροφος, χρυσόροφος, ὑψηρεφής (μέ ψη-
λή στέγη), κατηρεφής, τριώροφος.

Ἐρέω-ῶ (=ἐρωτῶ). Συνώνυμο μέ τό ἔρομαι. Διαφο-
ρετικό ἀπ' τό ἐρέω-ῶ (μέλλοντα τοῦ λέγω).

Ἐρήμιος καί ἀττ. **ἔρημος** (=μοναχικός). Ἰσως ἀπό ρί-
ζα ραμ -ῆ ρεμ- μέ προθεμ. ε πού ἔγινε η → ἡρέμα-
ἡρεμίζω καί ἔχει συγγένεια μέ τό ἀραιός. Παράγω-
γα: ἐρημία (=μοναξιά), ἐρημικός, ἐρημίτης, ἐρη-
μητήριον, ἐρημαῖος, ἐρημάζω, ἐρήμη δίκη (=δίκη
πού γίνεται μέ ἀπουσία τοῦ ἀντιδίκου), ἐρήμην
(ἐπίρρ.), ἐρημώω-ῶ, ἐρήμωσις, ἐρημωτής, ἐρημω-
τικός, ἐρημοδικῶ (=κάνω δίκη ἐρήμην), ἐρημό-
πολις (=πού στερήθηκε τήν πόλην του).

Ἐρι- (=πολύ μεγάλο, δυνατό). Προθηματικό μόριο
γιά ἐνίσχυση τῆς ἔννοιας μιᾶς λέξης π.χ. ἐριβρε-
μέτης (=αὐτός πού βροντᾷ δυνατό), ἐριβῶλαξ
(=μέ μεγάλους βῶλους, εὐφορος), ἐρίγδουπος
(=πού ἀντηχεῖ βροντερά), ἐρικυδής (=μέ μεγά-
λη δόξα), κ.λπ.

Ἐρίζω (=μαλώνω). Ἡ ρίζα ἐρ- ἦ συγγενικό μέ τό ἐρε-
θίζω καί τό ἀρή (=κατάρα). Ἐρίδ- j-ω → ἐρίζω. Πα-
ράγωγα: ἔρις (=φιλονεικία), ἔρισμα, ἔρισμός, ἐρι-
στής, ἐριστικός (=μαχητικός), ἐριστός, ἀναμφή-
ριστος (=ἀδιαφιλονίκητος), ἀναμφηρίστως.

Ἐριουργός (=πού κατεργάζεται μαλλιά). Σύνθετο
ἀπ' τό ἔριον (=μαλλί) + ἔργω (ἐργάζομαι). Δές γιά
περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἐργάζομαι.

Ἐρίς (=φιλονεικία). Ἰσως νά σχετίζεται μέ τό ἀρή
(=κατάρα) ἢ μέ τό ἐρεθίζω ὅπως καί τό ρῆμα ἐρί-
ζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐρίτιμος (=μεγάλης ἀξίας, πολύτιμος). Σύνθετο
ἀπ' τό προθεματ. μόριο ἐρι + τιμή.

Ἐρκος (=φράκτης, περίβολος). Ἀπ' τό εἴργνυμι ἢ
εἴργω (=ἐμποδίζω τήν ἔξοδο), ὅπου δές γιά πε-
ρισσότερα παράγωγα.

Ἐρμα (=ὑποστήριγμα, ὕψαλος, ὕψωμα, (πληθ. σκου-
λαρίκια, δεσμός, σαβοῦρα πλοίου). Ἄν εἶναι ἀπ'
τό εἴρω (=δένω), σημαίνει δεσμός. Ἄν εἶναι ἀπ'
τό ἐρίδω (=στηρίζω), σημαίνει ὑποστήριγμα.
Κατ' ἄλλους συγγενεῖν μέ τό ὁρμή (=ἐφοδος).
Γιά παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα δές στά ρήματα
εἴρω καί ἐρίδω. Παράγωγα του ἔρμα: ἐρματίζω
(=ὑποστηρίζω), ἔρμασμα, ἔμασμός, ἀνερμάτιστα
(πλοία) (=χωρίς σαβοῦρα), ἔρμαξ (=σωρός πέ-
τρες), ἐρμάζω, ἔρμασις.

Ἐρμαῖον (=ἀπροσδόκητο εὖρημα, κελεπούρι). Ἀπ'

τό Ἐρμῆς (σάν θεός τῶν δώρων). Δές γιά ἄλλα
παράγωγα στή λέξη Ἐρμῆς.

Ἐρμαφρόδιτος (=ἄνθρωπος πού παίρνει μέρος
καί στό ἀντρικό καί στό γυναικεῖο φύλο). Ἀπ'
τόν Ἐρμαφρόδιτο, γιό τοῦ Ἐρμῆ καί τῆς Ἀφρο-
δίτης.

Ἐρμηνεύω (=ἐξηγῶ). Ἀπ' τό ἐρμηνεύς (πού προέρ-
χεται ἀπ' τό Ἐρμῆς = θεός τοῦ λόγου καί ἀγγελια-
φόρος τῶν Θεῶν). Παράγωγα: ἐρμηνεία, ἐρμήνευ-
μα, ἐρμήνευσις, ἐρμηνευτέον, ἐρμηνευτής, ἐρμη-
νευτικός, ἐρμηνευτήρια, διερμήνευσις.

Ἐρμῆς. Ἀγνωσθη ἡ ἐτυμολογία του. Ἰσως νά εἶναι
συγγενικό μέ τό ἔρμα, ἔρμαξ (=σωρός πέτρες)
ἀπ' τό σωρό πέτρες πού στοίβαζαν γύρω ἀπ'
το ἄγαλμα τοῦ Ἐρμῆ στούς δρόμους. Παράγω-
γα: Ἐρμαῖκος, ἔρμαιον, Ἐρμαῖος, Ἐρμάριον (ὑπο-
κορ. τοῦ Ἐρμῆς), Ἐρμίδιον (ὑποκορ. τοῦ Ἐρμῆς),
καί ἐρμοκοπίδαι (=αὐτοί πού ἔκοψαν τίς Ἐρμές
στήν Ἀθήνα).

Ἐρνος, τό (=βλαστός, κλωνάρι). Ἰσως ἀπ' τό ὄρνυ-
μι (=σηκώνομαι). Ἡ ἀπ' τό ἔρνια-ἔρινα-ἐρνεός
(=ἀγριοσυκιά).

Ἐρπετόν. Ἀπ' τό ρῆμα ἔρπω (=σέρνομαι), ὅπου δές
γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐρπω καί **ἐρπύζω** (=σέρνομαι). Ἡ ρίζα σερπ- μέ τρο-
πή τοῦ σ σε δασεία καί κατάληξη-η → ἔρπω. (λα-
τιν. serpo, serpens = φίδι). Παρατατικός: ἔ-σερπον
μέ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σε δύο φωνήεντα καί
συναίρεση τῶν δύο ε σε ει → ἐ-ερπον → εἴρπον.
Ὁ τύπος ἐρπύζω μεταγενέστερος, ὁ Ὅμηρος χρη-
σιμοποιεῖ τόν ἔνεστ. οἱ ἀττικοί τόν ἀόριστο. Πα-
ράγωγα: ἐρπετόν, ἐρπης-ητος, ὁ (=δερματικό νό-
σημα πού ἐξαπλώνεται), ἐρπὴν-ῆνος, ἐρπυσις,
ἐρπυσμός, ἐρπυστής, ἐρπυστικός, ἐρπυστήρ (νε-
οελλ. ἐρπύστρια (=ἀλυσίδα στά τάνκς, τρακτέρ
κ.λπ.), ἐρπιλλα (=ὄνομα θαλάσσιου ζώου), ἐρψις
(=σύρσιμο), χαμερπής (=ποταπός).

Ἐρρυθμός. Ἀπ' τό ἐν + ρυθμός τοῦ ρέω, ὅπου δές
γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐρρω (=προχωρῶ ἀργά, πάω κατά διαόλου, χάνο-
μαι. Προστακτική: ἔρρε = χάσου, γκρεμίσου).
Ἀπ' τή ρίζα Ἐρρ- καί μέ ἀφομοίωση τοῦ σ σε ρ
→ Ἐερρ → ἔρρω.

Ἐρρωμένος (=δυνατός, ρωμαλέος). Μετοχή παθ.
παρακείμενου τοῦ ῥώννυμι, ὅπου δές γιά περισ-
σότερα παράγωγα.

Έρση (=δροσιά), έπικ. έέρση και έερσήεις (=δρο-σερός). Ίσως άπ' τό άρδω.

Έρυθρός (=κόκκινος). Από ρίζα έρυθ- άπ' όπου και τά παράγωγα έρυθαίνω (=κάνω κάτι κόκκινο), έρύθημα (=κοκκινάδα), έρυθραίνω, έρύθημα, έρυθριάω (=κοκκινίζω), έρυθρότης, έρυθρίας, έρεύθω (=κάνω κάτι κόκκινο), έρευθος (=κοκκινάδα), έρυσίβη (=άρρώστια τών φυτών).

Έρύκω (=άναχαιτίζω, έμποδίζω, συγκρατώ). Συγγενικό μέ τό ρήμα έρύω (=σώζω) μέ τό κ γίνεται → έρύ-κ-ω. Πιά παράγωγα δές στό έρύω.

Έρυμα, τό (=προφυλακτήριο, φρούριο). Άπ' τό έρύομαι, μέσο του έρύω, όπου δές γιά περισσό-τερα παράγωγα.

Έρυσίπελας, τό (=δυνατή φλόγωση του δέρμα-τος, άνεμοπύρωμα). Άπ' τό έρεύθω (=κοκκινί-ζω) + πέλας (=κοντά).

Έρύω (=σέρνω, έλκω). Μέσο: έρύομαι (=σέρνω γιά τόν έαυτό μου, προστατεύω). Άπ' τή ρίζα Fry + προθεμ. ε + Φερύ-ω → έρύω. Συγγενικό μέ τό έρύ-κω. Παράγωγα: έρυμα (=φυλακτήριο), έρυμνός (=όχυρωμένος), έρυμνότης, έρυσίπτωλις (=έπί-θετο τής Άθηνάς πού είναι προστάτισσα τής πό-λης), έρυσις (=τράβηγμα), έρυσμός (=φυλακτή-ριο γιά τά μάγια), έρυστός (=συρμένος). Συγγε-νικό είναι και τό ρύομαι (=σώζω).

Έρχομαι. Από ρίζα ερ- πρόσφυμα σκ → έρ-σκ-ομαι και μέ άποβολή του σ άνάμεσα σέ δυό σύμφωνα και δάσυνση του κ → έρχομαι. Άλλα θέματα: 1) Από ει- και ι- του είμι, όπου δές γιά παράγωγα, 2) Από ρίζα ελευθ- και ελυθ-. Ό Παρακείμενος έχει άττικό άναδιπλασιασμό. Παράγωγα: όδός και τά συνθ. (είσ, έφ, πάρ, μέθ, πρό, πρόσ, σύν) οδος, έλεύθω, έλεύθερος, Έλευθώ = Είλείθια (=ή θεά πού βοηθά στον τοκετό), έλευσις και τά συνθ. (δι, έπ, προ, παρ, συν)έλευσις, έλευστέον, Έλευσίς, έπηλυσ-υδος (=ξενοφερμένος), νήλυσ-υδος (=αυτός πού μόλις έφτασε), έξήλυσις (=έξο-δος), Ηλύσια (πεδιά), ήλυσις (=έρχομός), προ-σήλυτος (=ό ξένος πού ήρθε σ' ένα τόπο, αυτός πού άσπάστηκε ένα νέο θρησκευτικό δόγμα), προσηλυτεύω, κέλευθος, εφόδιος, όδοιπόρος, συνοδοιπόρος, φροῦδος (πρό + όδοῦ).

Έρως. Άπ' τό έράω, έραμαι, όπου δές γιά περισσότε-ρα παράγωγα. Ποιητικός τύπος είναι ό έρος.

Έρωτώ. Συγγενικό μέ τό έρομαι ή έρέω (=έρωτώ).

Παράγωγα: έρώτημα, έρωτηματικός, έρώτησις, έρωτητικός, έρωτητέον, άνερωτητέον.

Έσθής (=ρουχο). Άπ' τό έννυμι. Δές γιά περισσό-τερα παράγωγα στη λέξη άμφίσεις.

Έσθίω (=τρώω). Έχει τά θέματα: 1) εδ- του έδω: μέ το πρόσφυμα ε → έδ-ε (παρακ. έδ-έδε-κα: έδή-δοκα), 2) εδεσ- (παρακ. έδή-δεσμαι), 3) εσθι- (άπ' τό έδ + θ → έσθ), 4) φαγ- (άόρ. β' έφαγον). Παράγωγα: έδεστής, έδεστός, έδεστέον, έδεσμα, θριπήδεστος (=πού τρώει σκουλήκια), ώμηστής (=ώμοφάγος), έδητύς (=τροφή), είδαρ, έδωδή, έδώδιμος, όδούς (έκτός άν τό ο είναι προθεμα-τικό και τότε θά είναι ή ρίζα δα- του δαίνυμαι), άριστον (=άρι-ήρι=πρωί+έδτον) (=πρωινό φαγη-τό), νήστις, νηστεύω, φαγάς, φάγησις, φαγειόν, φάγημα, φαγητόν, φάγος, φαγέδαινα (=έλκος), προσφάγιον, λωτοφάγος, άδηφάγος, ώμοφά-γος, σαρκοφάγος.

Έσμός (=πλήθος). Άπ' τό έζομαι, όπου δές γιά πε-ρισσότερα παράγωγα.

Έσπέρα (ένν. ώρα = βράδυ, ένν. χώρα =ή χώρα πρós τή δύση). Άπ' τό έσπερος, όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Έσπερος (=έσπερινός, δυτικός). (Λατινικό: vesper). Ίσως άπ' τό σπαίρω (=σπαρταρώ) άπ' τους κρα-δασμούς των τελευταίων άκτίων του ήλιου. Είχε δίγαμα F. Παράγωγα: έσπέρα, Έσπερία, έσπερι-νός, έσπέριος, έσπερος.

Έστε (=μέχρις ότου). Σύνθετο άπ' τό ές + τε.

Έστία (=τζάκι, βωμός, κατοικία). Άπ' τό έζομαι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Έστίασις (=συμπόσιο, τραπέζωμα). Άπ' τό έστίαω, όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Έστίαω-ώ (=φιλοξενώ). Άπ' τό έστία του έζομαι (λατιν. vesta). Παρατ.: έ-Φεστία-ον → με άπο-βολή του F και συναίρεση των δυό ε σέ ει και του αο σέ ω → είστίων. Παρακ. : Φε-Φεστία-κ-α → έ-εστία-κ-α → είστιάκα. Παράγωγα: έστίαμα (=φίλευμα), έστιαρχώ, έστίασις (συνεστίασις), έστιάτωρ, έστιατόριον, έστιούχος (=πού προ-στατεύει τήν έστία).

Έστιώω-ώ (=θεμελιώνω σπίτι). Άπ' τό έστία του έζομαι.

Έσχατος (=ό τελευταίος, ύψιστος). Άπ' τήν πρό-θεση εκ-έξ. Παράγωγα: έσχατάω (=μένω τελευ-ταίος), έσχατιά (=άκρη, σύνορο), έσχατογήρως,

ό (=αὐτός πού βρίσκεται στήν ἔσχατη γεροντική ἡλικία).

Ἑταῖρος καί ἐπικ. **ἑταρος** (=σύντροφος, φίλος). Ἀπ' τό ἑτης (=συγγενής). Παράγωγα: ἑταῖρα (=σύντροφος, παλλακή, κοινή γυναῖκα), ἑταιρῶ, ἑταιρεία, ἑταίρησις, ἑταιρίζω, ἑταιρικός, ἑταιρισμός, ἑταιριστής, προσεταιρίζομαι, προσεταιριστός.

Ἑτάζω (=δοκιμάζω, ἐξετάζω). Πιό συχνό τό σύνθετο: ἐξετάζω. Ἀπό ρίζα ετ- τοῦ ἑτεός (=ἀληθινός), (ἀπ' τό ρῆμα εἰμί). Παράγωγα: Πιό συνηθισμένοι οἱ τύποι: ἐξετάσις, ἐξετασμός, ἐξεταστέον, ἐξεταστής, ἐξεταστικός.

Ἑτεός (=ἀληθινός, γνήσιος). Ἀπ' τό εἰμί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἑτεροίω-ω (=ἀλλοιώνω, ἀλλάζω). Ἀπ' τό ἑτεροῖος (=διαφορετικός), πού προέρχεται ἀπ' τό ἕτερος. Παράγωγα: ἑτεροϊότης, ἑτεροίωσις (=μεταβολή), ἑτεροιωτικός.

Ἑτης (=συγγενής, συμπολίτης). Ἀπ' τό Φέτης (ὀμηρικό). Συγγενικό μέ τά: ἑταρος - ἑταῖρος.

Ἑτήτυμος (=ἀληθινός, πραγματικός). Ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ἑτυμος ἀπ' τό εἰμί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἑτοιμος ἢ ἐτοιμος (πρόχειρος, δραστήριος, πρόθυμος). Ἵσως ἀπ' τό ἑτυμος τοῦ εἰμί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἑτοιμος: ἐτοιμότης, ἐτοιμάζω, ἐτοιμασία, ἐτοιμαστής, ἐτοιμαστικός, ἐτοιμαστέον.

Ἑτος. Ἀρχικά ἦταν Φέτος → ἑτος. Παράγωγα: ἐτήσιος, ἐτησίαι, οἱ (=μελτέμια), διετής.

Ἑτυμολογία (=ἀνάλυση λέξης, γιά νά βρεθεῖ ἡ ἀρχή της). Ἀπ' τό ἑτυμος (=ἀληθινός) + λόγος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα εἰμί.

Ἑτυμος (=ἀληθινός, γνήσιος). Ἔχει σχέση μέ τό ἑτεός. Ἀπ' τό εἰμί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐαγγέλιον (=καλή εἰδηση). Ἀπ' τό εὐάγγελος (εὐ + ἄγγελος) ἀπ' ὅπου τό ἀγγέλλω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐάγγελος: εὐαγγελίζομαι (=φέρνω εὐχάριστη εἰδηση), εὐαγγελικός, εὐαγγελισμός, εὐαγγελιστής, εὐαγγελίστρια.

Εὐαγής. 1) (=καθαρός, ἄγνός). Ἀπ' τό εὐ + ἄγος (=ἐξάγνισι). Παράγωγα: εὐάγεια (=ἀγνότης), εὐάγέω (=εἶμαι καθαρός). 2) (=εὐκίνητος) Ἀπ' τό εὐ + ἄγω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. 3) (=λα-

μπρός, περιφανής). Ἀπ' τό εὐ + αὐγή.

Εὐάλωτος (=αὐτός πού εὐκόλα πιάνεται). Ἀπ' τό εὐ + ἁλῶναι τοῦ ἀλίσκομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐάρεστος. Ἀπ' τό εὐ + ἀρέσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐγενής. Ἀπ' τό εὐ + γένος τοῦ γίγνομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐγλωττος. Ἀπ' τό εὐ + γλῶττα. Παράγωγα: εὐγλωττία (=εὐφράδεια), εὐγλωττέω, εὐγλωτίζω.

Εὐγνώμων. Παρασύνθετο ἀπ' τό εὐγνώμων (εὐ + γνώμη) τοῦ γινώσκω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐγνώμων: εὐγνωμοσύνη, εὐγνωμόνως.

Εὐδαίμων (=αὐτός πού ἔχει γιά προστάτη καλό θεό, εὐτυχισμένος). Ἀπ' τό εὐ + δαίμων (=μοῖρα) πού παράγεται, ἀπ' τό δαίω (=μοιράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐδαίμων: εὐδαιμονῶ, εὐδαιμονία, εὐδαιμονίζω (=καλοτυχίζω), εὐδαιμονικός, εὐδαιμόνισμα, εὐδαιμονισμός, εὐδαιμονιστέος.

Εὐδιος (=γαλήνιος, καθαρός). Ἀπ' τό εὐ + Διός (γεν. τοῦ Ζεύς) πού ἔχει σχέση μέ τό διος (=πού ἀνήκει στό Δία) ἀπό ρίζα διF-. Παράγωγα: εὐδία (=καλοκαιρία, γαλήνη), εὐδιάω (=εἶμαι γαλήνιος), εὐδιάζομαι (=εἶμαι γαλήνιος).

Εὐδοκῶ (=εἶμαι εὐχαριστημένος, συμφωνῶ). Ἀπ' τό εὐ + δοκέω-ω. Παράγωγα: εὐδοκία (=ἔγκριση), εὐδόκησις, εὐδοκητής, εὐδοκητός (=ἀρεστός).

Εὐδοκιμῶ (=ἔχω καλή φήμη). Ἀπ' τό εὐδόκιμος (εὐ + δόκιμος) τοῦ δοκέω-ω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα: εὐδοκίμησις (=καλή φήμη), εὐδοκιμία, εὐδοκουμένως (=σύμφωνα μέ τήν εὐχή κάποιου).

Εὐδω (=κοιμοῦμαι, πλαγιάζω). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Ἀπό θέμα σευδ-ω μέ τροπή τοῦ σ σέ δασεία: εὐδω. Ἵσως νά ἔχει σχέση μέ τό εὐνή (=κρεβάτι). Παράγωγα: Ἀπ' τό σύνθετο καθεῦδω τό καθευδητέον.

Εὐειδής (=ὁμορφος). Ἀπ' τό εὐ + εἶδος (=μορφή) τοῦ εἶδω (=βλέπω), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Εὐεξία (=καλή σωματική κατάσταση). Ἀπ' τό εὐ + ἔξις τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐεργέτης. Ἀπ' τό εὐ + ἔργω - ἐργάζομαι, ὅπου δές

γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐεργέτης: εὐεργεσία, εὐεργετῶ, εὐεργέτημα, εὐεργητέον, εὐεργετικός.

Εὐζωνος (=καλά ζωσμένος, ἐλαφρά ὅπλισμένος). Ἀπ' τό εὐ + ζώνη τοῦ ζώννυμι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐήθης (=αὐτός πού ἔχει καλό ἦθος, ἀγαθίτης, ἀνόητος). Ἀπ' τό εὐ + ἦθος. Παράγωγα: εὐήθεια (=ἀπλοϊκότητα, ἀνοησία), εὐηθία, εὐηθίζομαι (=φέρνομαι ἀνίκητα), εὐηθικός, εὐήθως.

Εὐήκοος (=αὐτός πού πρόθυμα ἀκούει. Ἀπ' τό εὐ + ἀκούω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐήλιος (=προσηλιακός). Ἀπ' τό εὐ + ἥλιος.

Εὐημερῶ (=εὐτυχῶ). Παρασύνθετο ἀπ' τό εὐήμερος (εὐ + ἡμέρα). Παράγωγα: εὐημερία, εὐημέρημα.

Εὐθαρσής (=τολμηρός). Ἀπ' τό εὐ + θάρσος - θάρρος. Παράγωγα: εὐθαρσέω-ῶ (=εἶμαι τολμηρός), εὐθαρσία ἢ εὐθάρσεια (=τόλμη).

Εὐθενέω καί εὐθηνέω (=εὐημερῶ, ἔχω ἀφθονία). Παρασύνθετο ἀπ' τό εὐθενής ἢ εὐθηνός (νεοελλ. φτηνός) (εὐ + θεμ. θενεσ) (=ἄφθονος). Παράγωγα: εὐθένεια ἢ εὐθηνία (=ἀφθονία).

Εὐθηνία (=ἀφθονία, φτήνια). Ἀπ' τό εὐθηνῶ.

Εὐθυμος. Ἀπ' τό εὐ + θυμός. Παράγωγα: εὐθυμία, εὐθυμέω, εὐθυμητέον.

Εὐθύνη καί πιό σωστά εὐθυνα (=λογοδοσία). Ἀπ' τό εὐθύνω, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Εὐθύνω (=ὁδηγῶ εὐθεία, διευθύνω). Ἀπ' τό ἐπίθετο εὐθύς (ἀπ' τό ἰων. ἐπῖρρ. ἰθύς = κατευθείαν ἀπό ρίζα ι τοῦ εἶμι). Παράγωγα: εὐθυνα ἢ εὐθύνη, εὐθυνσις, διευθυνσις, κατευθυνσις, εὐθυντέον, εὐθυντήρ, εὐθυντήριος, εὐθυντής, διευθυντής, εὐθυντικός, εὐθυντός.

Εὐθύς (=ἴσιος). Ἴων. καί ἐπικός τύπος ἰθύς. Ἀπ' τό ἐπῖρρ. ἰθύς ἀπό ρίζα ι τοῦ εἶμι, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Εὐκαιρος (=πού ἔγινε στήν κατάλληλη στιγμή). Ἀπ' τό εὐ + καιρός. Παράγωγα: εὐκαιρία, εὐκαιρως, εὐκαιρῶ, εὐκαιρήμα.

Εὐκλής (=δοξασμένος). Ἀπ' τό εὐ + κλέος (=δόξα). Παράγωγα: εὐκλεία (=δόξα), εὐκλείζω (=δοξάζω), εὐκλεῶς.

Εὐκολος (=πού εὐκόλα εὐχαριστεῖται μέ τήν τροφή του, καλόκαρδος, πρόθυμος). Ἀπ' τό εὐ + κόλον (=τό κάτω μέρος τοῦ παχέος ἐντέρου). Πα-

ράγωγα: εὐκόλως, εὐκολία.

Εὐκρατος (=καλά ἀνακατεμένος, ἥπιος). Ἀπ' τό εὐ + κεράννυμι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐκρινής (=σαφής, χωρισμένος) Ἀπ' τό εὐ + κρίνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐκρινής: εὐκρίνεια (=σαφήνεια), εὐκρινῶς, εὐκρινέω-ῶ (=διαλέγω καλά), διευκρίνησις.

Εὐκταῖος (=ποθητός). Ἀπ' το εὐχομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐλαβής (=προσεχτικός, θεοσεβής). Ἀπ' τό εὐ + λαβεῖν τοῦ λαμβάνω, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐλαβής: εὐλάβεια, εὐλαβῶς, εὐλαβέομαι-οῦμαι (=φυλάγομαι, προσέχω, σέβομαι), εὐλαβητέον, εὐλαβητικός.

Εὐληπτος (=εὐκολονόητος). Ἀπ' τό εὐ + ληπτός τοῦ λαμβάνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐλογος (=λογικός). Ἀπ' τό εὐ + λόγος τοῦ λέγω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐμάρεια (=εὐκολία, ἄνεση). Ἀπ' τό εὐμαρής (=εὐκολος), (εὐ + μάρη = χέρι).

Εὐμενής (=εὐνοϊκός). Ἀπ' τό εὐ + μένος (=διάθεση). Παράγωγα: εὐμένεια, εὐμενῶς, εὐμενέω-ῶ, εὐμενικός, Εὐμενίδες (κατ' εὐφημισμό οἱ Ἑρινύες), εὐμενίζομαι, ἐξευμενίζω.

Εὐνή (=κρεβάτι, στρώμα, φωλιά). Ἴσως ἀπ' τό εὐδω (=κοιμοῦμαι). Παράγωγα: εὐνάζω (=βάζω κάποιον νά κοιμηθεῖ), εὐναῖος, εὐνάσιμος, εὐνατήριον (=κοιτώνας), εὐνάω (=πλαγιάζω), εὐνέτης (=σύζυγος), εὐνέτις (θῆλ. ἢ σύζυγος), εὐνημα (=συγκοίμηση), εὐνητήρ-εὐνατήρ = εὐναστήρ (=σύζυγος), εὐνάτειρα = εὐνήτρια (=ἡ σύζυγος), εὐνήθεν, κατευνασμός, κατευναστικός, εὐνοῦχος, σύνεννος.

Εὐνους (=φιλικός). Ἀπ' το εὐ + νόος-νοῦς. Παράγωγα: εὐνοῶ, εὐνόησις, εὐνόημα, εὐνοητικῶς, εὐνοια, εὐνοϊκός, εὐνώω.

Εὐξείνος (=φιλόξενος). Ἀπ' τό εὐ + ξένος. (Εὐξείνος Πόντος, ἀντί ἄξενος ἀπ' τίς ἀγριές φυλές πού κατοικοῦσαν στά παράλια του, κατ' εὐφημισμό).

Εὐοδέω καί εὐοδόω-ῶ (=πηγαίνω καλά, κάνω τήν πορεία κάποιου καλή). Παρασύνθετο ἀπ' τό εὐοδος (=εὐδιάβατος), (εὐ + ὁδός τοῦ εἶμι). Παράγωγα: εὐοδία (=καλό ταξίδι), (νεοελλ. κατευόδωση = ἐπιτυχία).

Εὐορκος (=πιστός στον ὄρκο του). Ἀπ' τό εὐ + ὄρκος τοῦ εἰργνυμι, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐορκος: εὐορκέω (=ὀρκίζομαι ἀληθινά), εὐορκία = εὐορκησία (=τήρηση ὀρ-κου), εὐόρκως.

Εὐπαθής. Ἀπ' τό εὐ + παθεῖν τοῦ πάσχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐπετής (=πού πέφτει εὐκολα, εὐκολος). Ἀπ' τό εὐ + πεσεῖν τοῦ πίπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐπορος (=εὐκολοπέραστος, πλούσιος). Ἀπ' τό εὐ + πόρος τοῦ περῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐπορος: εὐπορῶ, εὐπορία, εὐπόρημα.

Εὐπρόσδεκτος. Ἀπ' τό εὐ + προσδέχομαι (πρός + δέ-χομαι). Δές στό δέχομαι γιά ἄλλα παράγωγα.

Εὐπροσήγορος (=ὁμιλητικός). Ἀπ' τό εὐ + προσηγορέω-ῶ. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἀγορεύω.

Εὐρύπος (=στενό θάλασσας ὅπου ἡ παλirroia εἶναι πολύ ὀρμητική, ὁ πορθμός τῆς Εὐβοίας). Ἀπ' τό εὐ + ῥύπη τοῦ ῥίπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐρίσκω. Ἀπό ρίζα FεFr → eur + πρόσφυμα ισκ + ω → εὐρίσκω. Παράγωγα: εὐρεσις, ἐφεύρεσις, εὐρητέος, εὐρετής, ἐφευρέτης, εὐρετικός, εὐρετός, δυσεύρετος, εὐρημα, εὐρησιεπής (=πού ἀνακαλύπτει λέξεις), εὐρεσιέπεια, εὐρησίλογος ἢ εὐρεσίλογος, εὐρεσιλογία, εὐρεσιλογῶ.

Εὐρύς (=πλατύς, εὐρύχωρος). Ἀπό ρίζα εFr → εὐρύς. Παράγωγα: τό εὐρύς (=πλάτος), εὐρύνω.

Εὐρωστος (=δυνατός). Ἀπ' τό εὐ + ῥώννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐσεβής. Ἀπ' τό εὐ + σέβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐσπλαγχνος. Ἀπ' τό εὐ + σπλάγχνον. Παράγωγα: εὐσπλαγχνίζομαι, εὐσπλαγχνία.

Εὐσταθής (=σταθερός). Ἀπ' τό εὐ + ἵσταμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐσταθής: εὐστάθεια, εὐσταθῶ, εὐσταθῶς.

Εὐσταλής (=καλά ἐτοιασμένος, ἐλαφρά ὀπλισμένος, μέ ὠραία ἐμφάνιση). Ἀπ' τό εὐ + σταλῆναι τοῦ στέλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐστροφος (=εὐκίνητος). Ἀπ' τό εὐ + στρέφω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐσύνοπτος (=πού φαίνεται εὐκολα μ' ἓνα βλέμμα). Ἀπ' τό εὐ + συν + ὥρῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐτελής (=φτηνός, μηδαμινός, τιποτένιος). Ἀπ' τό εὐ + τέλος (=πληρωμή). Παράγωγα: εὐτέλεια (=φτήνια, οἰκονομία), εὐτελίζω (=ταπεινώνω), εὐτελισμός.

Εὐτράπελος (=εὐκίνητος, ζωηρός). Ἀπ' τό εὐ + τρέπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐτρεπίζω (=ἐτοιμάζω, τακτοποιῶ). Παρασύνθετο ἀπ' τό εὐτρεπής (=ἐτοιμος) σύνθετο ἀπ' τό εὐ + τρέπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐτρεπίζω: εὐτρεπισμός, εὐτρεπιστέον, εὐτρεπιστής.

Εὐτυχής. Ἀπ' τό εὐ + τυχεῖν τοῦ τυγχάνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐτυχής: εὐτυχῶ, εὐτύχημα, εὐτυχία, εὐτυχῶς.

Εὐφημῶ (=μεταχειρίζομαι καλά λόγια, σωπαίνω). Ἀπ' τό εὐφημος (εὐ + φήμη) τοῦ φημί. Παράγωγα: εὐφημία, εὐφήμως, εὐφημητέον, εὐφημητικός, εὐφημίζω, εὐφημισμός (=ἡ μεταχείριση καλῆς λέξης ἀντί κακῆς).

Εὐφορος. Ἀπ' τό εὐ + φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐφορος: εὐφορία, εὐφορέω-ῶ, εὐφώρας.

Εὐφραδής (=εὐγλωττος). Ἀπ' τό εὐ + φράζω (=λέω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐφραίνω (=καλοκαρδίζω, εὐχαριστῶ). Παρασύνθετο ἀπ' τό εὐφρων (εὐ + φρήν), μέ θέμα ευφραν + πρόσφυμα j καί μέ ἐπένθεση τοῦ j → εὐφράν-j-ω → εὐφραίνω. Παράγωγα: εὐφραντικός, εὐφραντός (=εὐχάριστος), εὐφροσύνη (=χαρά), εὐφρόσυνος, εὐφρόνη (=ἡ καλή ὥρα, νύχτα).

Εὐφρόνη (=ἡ καλή ὥρα, κατ' εὐφημισμὸ ἀντί νύχτα). Ἀπ' τό εὐφρων (=εὐχάριστος, ἀγαθός) (εὐ + φρήν). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα εὐφραίνω.

Εὐφυής (=καλοθρεμμένος, ἔξυπνος). Ἀπ' τό εὐ + φυή (=φυσική διάπλαση) τοῦ φύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐχάριστος. Ἀπ' τό εὐ + χαρίζομαι (ἀπ' τό χάρις τοῦ ρημ. χαίρω). Παράγωγα: εὐχαριστῶ, εὐχαριστήριος, εὐχαριστία, εὐχαρίστως, εὐχαρίστεον. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα χαίρω.

Εὐχερής (=εὐκολος, ἐπιδέξιος). Ἀπ' τό εὐ + χεῖρ. Παράγωγα: εὐχέρεια ἢ εὐχειρία (=ἐπιδεξιότητα).

Εὐχομαι (=προσεύχομαι, ἐπιθυμῶ, εὐχομαι). Ἀπό ρίζα Fau- ἢ Feu-. Θέμα: ευχ + ομαι = εὐχομαι. Παράγωγα: εὐχή, εὐχος, εὐχέτης, εὐχετῶμαι (ἐπικ.), εὐκταῖος (=ἀναθηματικός), εὐκτήριος, εὐκτικός, εὐκτός (=ἐπιθυμητός), εὐκτέον, ἀπευκτός, πολυεукτος, ἀπευκταῖον (=τό μὴ ἐπιθυμητό), εὐχολή (ποιητ. = προσευχή).

Εὐχολή (=προσευχή, τάξιμο). Ἀπ' τὸ εὐχομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐψυχος (=γενναῖος). Ἀπ' τὸ εὐ + ψυχή τοῦ ψύχω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐψυχος: εὐψυχία, εὐψυχέω.

Εὐώδης (=εὐωδιαστός). Ἀπ' τὸ εὐ + ὄδωδα τοῦ ὄζω (=μυρίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Εὐώνυμος (=πού ἔχει καλὸ ὄνομα, κατ' εὐφημισμὸ ἀντὶ ἀριστερός). Ἀπ' τὸ εὐ + ὄνομα-δνυμα.

Εὐωχία (=καλὴ διάθεση, συμπόσιο). Ἀπ' τὸ εὐωχῶ (εὐ + ἔχω), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ εὐωχῶ: εὐωχητήριο, εὐωχητής, εὐωχητικός, εὐωχιαστικός.

Ἐφεδρος (=αὐτός πού κάθεται πάνω σέ ἔδρα, αὐτός πού περιμένει νά πιάσει τὴ θέση ἄλλου στρατιώτη). Ἀπ' τὸ ἐπί + ἔδρα τοῦ ἔζομαι (=κάθομαι), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἔφεδρος: ἐφεδρεύω, ἐφεδρία.

Ἐφεξής (=στή σειρά). Ἀπ' τὸ ἐπί + ἐξής τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐφεις (=τό νά ρίχνεις κάτι ἐναντίον κάποιου, ἢ προσφυγὴ σ' ἄλλο δικαστήριο). Ἀπ' τὸ ἐφήμι (=ἐπί + ἵμι (=ρίχνω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐφέστιος (=πού ἀνήκει στήν ἐστία, οἰκογενειακός). Ἀπ' τὸ ἐπί + ἐστία τοῦ ἔζομαι (=κάθομαι), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἐφηβος (ἀπό 18-20 χρονῶν). Ἀπ' τὸ ἐπί + ἥβη (=νιότη). Παράγωγα: ἐφηβεία, ἐφηβεύω, ἐφηβικός, ἐφήβαρχος. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἥβω.

Ἐφθιμμερίς (=τό πρῶτο μέρος τοῦ εξαμέτρου, ὅταν περιέχει ἑπτὰ μισὰ μέρη, δηλ. 3 πόδες καί μισό). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἐπτά + ἡμισυς+μέρος.

Ἐφθός (=βραστός, μαγειρεμένος). Ἀπ' τὸ ἔψω (=βράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐφίεμαι (=ἐπιθυμῶ). Ἀπ' τὸ ἐπί + ἵεμαι. Δές γιά πε-

ρισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἵμι.

Ἐφόδιος (=ἀναγκαῖος γιά ταξίδι). Ἀπ' τὸ ἐπί + ὁδός τοῦ ἔρχομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ἐφόδιος: ἐφόδιον, ἐφοδιάζω.

Ἐφοδος, ἢ (=ἐπίθεση, ἐπιδρομή). Ἀπ' τὸ ἐπί + ὁδός τοῦ ἔρχομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἐφορεία (=ἐπιτήρηση, ἐπίβλεψη, ἀξίωμα ἐφόρου). Ἀπ' τὸ ἐφορεύω = ἐφοράω (ἐπί + ὄράω-ῶ) ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ἐφορεῖον, ἐφορικός.

Ἐφορος (=ἐπόπτης). Ἀπ' τὸ ἐπί + ὄράω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Ἀπ' τὸ ἔφορος: τὸ ἐφορεύω.

Ἐγγυος (=ἀξιοπιστος). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἔχω + ἐγγύη (=ἐνέχυρο). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἐγγυάω-ῶ καί στό ἔχω.

Ἐχέμυθος (=αὐτός πού κρατάει τὸ μυστικό). Ἀπ' τὸ ἔχω + μῦθος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Ἐχέφρων (=συνετός). Ἀπ' τὸ ἔχω + φρήν. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Ἐχθρός. Ἀπ' τὸ ἔχθος (=μίσος) ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα: ἐχθαίρω (=μισῶ), ἐχθρα, ἐχθραίνω, ἐχθραντέος, ἐχθραντικός, ἐχθρασμα, ἐχθρεύω, ἐχθρικός, ἐχθω (=μισῶ).

Ἐχω. Θέμα: σεχ- μέ τροπὴ τοῦ σ σέ δασεία γίνεται ἔχ καί μέ ἀνομοίωση τῆς δασείας σέ ψιλὴ, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ τὸ δασύ χ, γίνεται ἔχω. Παρατ.: ἐ-σεχ-ον → ἔ-εχ-ον → μέ συναίρεση: εἶχον. Μέλ-λοντας: σεχ-σ-ω → ἔξω (διατηρεῖται ἡ δασεία, διότι δέν ἀκολουθεῖ τὸ δασύ χ ὅπως στὸν ἐνεστ.) Ἀόρ.: ἔ-σεχ-ον → ἔσχον. Παρακ. ἀπὸ θέμα σεχ → σχε → σχη → ἔσχηκα (ἀπ' ἐδῶ καί ὁ μέλλωντας: σχήσω). Παράγωγα: ἐχυρός (=ἀσφαλισμένος), ὄχυρός, ἐνέχυρον, ἐκεχειρία, ἐχῖνος (=ἀχινός, σκαντζόχοιρος), ὄχος (=ὄχημα), ὄχη (=στήριγμα), ἔνοχος, ἔξοχος, ἀτοχος, μέτοχος, ὑπέροχος, ἡνίοχος, ἀνοχή, ἀντοχή, ἀποχή, ἐνοχή, ἐσοχή, κατοχή, μετοχή, παροχή, περιοχή, ὑπεροχή, συνοχή, ἀνακωχή (=διακοπὴ στὶς ἐχθροπραξίες), εὐωχῶ, εὐωχία, ὀχεύς, ἔστωρ (=πάσσαλος), ἔκτωρ, ἐχέτωρ (=αὐτός πού κρατάει), ὄχανον (=λαβὴ ἀσπίδας), ὄχα (ἐπιρρ. = ἐξοχα), ἐχέθυμος = ἐχέφρων (=συνετός), ἐχέμυθος (=πού κρατάει τὸ μυστικό), ἐχέγγυος (=ἀξιοπιστος), ἐχομένως (=στή σειρά), ἐχόντως, συνεχής, νουνεχής, κλη-

ροῦχος, δαδοῦχος., πολιοῦχος, ραβδοῦχος, σκη-
πτοῦχος, εὐνοῦχος, ἐκτέος,-ον, ἀφεκτέον, ἀνθε-
κτέον, μεθεκτέον, παρεκτέον, προσεκτέον, συνε-
κτέον, ὑφεκτέον, ἀνεκτέος,-ον, ἐκτικός (=συνη-
θισμένος), ἀνεκτικός, ἀνθεκτικός, ἐφεκτικός, πε-
ριεκτικός, συνεκτικός, καχεκτικός (=ἀσθενικός),
ἐκτός, ἀνεκτός, δυσάνεκτος, καθεκτός, εὐκάθε-
κτος, δυσκάθεκτος, ἕξις (=συνήθεια), κάθεξις
(=κατοχή), μέθεξις (=συμμετοχή), εὐεξία (=κα-
λή κατάσταση τοῦ σώματος), καχεξία, ἐξῆς καί
ὁμηρ. ἐξείης (=στή σειρά), καθεξῆς, ἐφεξῆς (=ὁ
ἕνας μετά τόν ἄλλο), πλεονεκτῶ, σχέσις, ἐπί-
σχεςις (=σταμάτημα), ἀνάσχεςις, κατάσχεςις,
σχεδόν, σχέδιος (=κοντινός, πρόχειρος), σχεδία,
σχεδιάζω, σχέτλιος (=δυστυχημένος), σχῆμα,
σχηματίζω, σχολή (=ἀπραξία), σχολάζω, σχετι-
κός, σχετίζομαι, ἐπισχετέος, ἀνασχετός, ἀκατά-
σχετος, ἄσχετος, κατάσχετος, κακουχία, κλει-
δοῦχος, κληροῦχος, μειονεξία, πλεονεξία, πλε-
ονέκτης, πρόσχημα, ταλαντοῦχος.

Ψω (=βράζω). Ἀπό ρίζα πεπ- τοῦ πέσσω (=μα-
λακώνω). Το θέμα επ+σ+ω → ἐπ-σ-ω → ἔψω.
Παράγωγα: ἐφθός (=βραστός), ἐψανός (=βρα-
στός), ἔψημα, ἔψησις (=βράση), ἐψητέον, ἐψη-
τήρ (=χύτρα), ἐψητήριον (=μαγειρεῖο), ἐψητής,
ἐψητικός, ἐψητός, ἀφέψημα, μυρεψός (=αὐτός
πού φτιάχνει μύρα μέ βράσιμο), ὀπτός (=ψητός),
ὄψον (=βραστό κρέας, τροφή) (ἀπό τό ὄψον →
ὑποκ. ὀψάριον → καί τό νεοελλ. ψάρι.), ὀψοποι-
ός (=μάγειρος), ὀψοποιία (=μαγειρική), ὀψωνῶ
(=ἀγοράζω).

Έωλοκρασία (=μεῖγμα ἀπό κατακάθια κρασιοῦ).
Σύνθετο ἀπ' τό έωλος (=χθεσινός, παλιός) +
κρᾶσις τοῦ κεράννυμι, ὅπου δές γιά περισσότε-
ρα παράγωγα.

Έωλος (=χθεσινός, παλιός, μπαγιάτικος). Ἀπ' τό
έως ἢ ἡώς (=αὐγή).

Έως, ἢ, ἀττ. ἀντί τοῦ ἰων. ἡώς (=αὐγή). Ἀπό ρί-
ζα αF-, ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: αὔριον, ἥρι, ἥερι-
ος, ἄγχαυρος. Παράγωγα τοῦ έως: έωθεν (=ἀπό
νωρίς), έωθινός (=πρωινός), έώιος ἀντί έφως
(=πρωινός).

Έωσφόρος (=τό ἄστρο τῆς αὐγῆς, Αὐγερινός). Ἀπ'
τό Έως (=αὐγή) + φέρω, ὅπου δές γιά περισσό-
τερα παράγωγα.

Z

Ζήτα

Ζα- αντί διά. Προθεματικό μεγεθυντικό μόριο όπως τά: άρι-, έρι-, π.χ. ζαμενής (=όρμητικός), ζάπλουτος.

Ζάθεος (=πολύ θεός, πανίερος). Άπ' τό μεγεθυντικό μόριο ζα + θεός.

Ζάλη (=τρικυμία). Ίσως άπ' τήν ίδια ρίζα μέ τό ζέω (=βράζω).

Ζάπλουτος (=βαθύπλουτος). Άπ' τό μεγεθυντικό μόριο ζα + πλούτος.

Ζειά, ή (=χοντράλευρο, τροφή γιά άλογα). Πρωτότυπη λέξη.

Ζείδωρος (=γόνιμος, καρποφόρος). Άπ' τό ζειά + δωρούμαι. Μερικοί παράγουν τή λέξη άπ' τό ζή-ω-ζώ (βιόδωρος) (=πού δίνει ζωή).

Ζευγηλάτης (=όδηγός ζεύγους βοδιών). Άπ' τό ζεύγος του ζεύγνυμι + ελαύνω. Δές γιά άλλα παράγωγα στά ρημ. ελαύνω καί ζεύγνυμι.

Ζεύγνυμι (=βάζω κάτω άπ' τό ζυγό). Θέματα: α) ζευγ (ισχυρό) + πρόσφυμα νυ + μι → ζεύγνυμι, β) ζυγ (άσθενές) (έζύγην παθ. άόρ.). Παράγωγα: ζεύγμα, ζευγίτης (=αυτός πού μπορούσε νά συντηρήσει ζεύγος βοδιών), ζεύγλη (=τό καμπύλο μέρος του ζυγού, όπου μπαίνει ό τράχηλος του ζώου), ζευγηλάτης, ζεύγος, ζευκτός (=ζεμένος), ζεύξιος (=ζέψιμο), σύζευξιος, διάζευξιος, ζεύκτης, ζευκτήρ, ζευκτικός, διαζευκτικός, ζευκτήριος, ζυγός,

ζύγιος, σύζυγος, όμόζυγος, ζυγομαχώ (=άγωνίζομαι), ζυγοστατώ (=ζυγίζω), ζυγώ, ζυγωτός, ζύγωμα, ζύγωσις, ύποζύγιον.

Ζέφυρος (=βορειοδυτικός άνεμος). Άπ' τό ζόφος (=σκοτάδι), όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Ζέω (=βράζω). Από ρίζα ζεσ → ζέσ-ω καί μέ άποβολή του σ άνάμεσα σέ δύο φωνήεντα → ζέω. Παράγωγα: ζέμα (=άπόβρασμα), ζέσις (=βράσιμο), ζεστός (=βραστός). Άπ' τήν ίδια ρίζα οί λέξεις: ζάλη, ζήλος, ζύμη, ζύθος.

Ζήλος (=δυνατή έπιθυμία, πάθος). Ίσως άπ' τό ζέω (=βράζω), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα του ζήλος: ζηλώ, ζήλωμα (=άνταγωνισμός), ζήλωσις, ζηλωτής (=θαυμαστής), ζηλωτός (=άξιοζήλευτος), άζήλωτος, ζηλωτέος, ζηλήμων, ζηλότυπος (=ζηλιάρης), ζηλοτυπέω (=ζηλεύω), ζηλοτυπία (=ζήλια), ζηλοτύπως, χαμαί-ζηλος (=ταπεινός).

Ζηλότυπος (=ζηλιάρης). Άπ' τό ζήλος (του ζέω) + τύπτω (=χτυπώ). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη ζήλος καί στό ρήμα τύπτω.

Ζημία (=βλάβη, πρόστιμο, τιμωρία). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως νά σχετίζεται. μέ τή λέξη ζήλος ή μέ τό ρήμα δαμάω (=τιμωρώ). Παράγωγα: ζημιόω-ώ (=τιμωρώ), ζημίαμα (=ποινή), ζημίωσις, ζημιωτής, άζημίωτος, ζημιώδης (=βλαβερός).

Ζητέω-ῶ. Πιθανόν από ρίζα δα- ή δι-. Είναι συγγενικό με το ρήμα δίζημαι (=ζητῶ, ἐπιδιώκω). Παράγωγα: ζήτημα, ζήτησις, συζήτησις, ζητήσιμος, συζητήσιμος, ζητητέος, ζητητέον, ζητητής, συζητητής, ζητητικός, ζητητός, ἀζηήτητος, δυσζήτητος.

Ζιζάνιον (=παράσιτο). Ἀγνωστη ή ἐτυμολογία του. Πιθανόν είναι ξένη λέξη.

Ζοφερός (=σκοτεινός). Ἀπ' τό ζόφος (=σκοτάδι), ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ζοφώω, ζοφώδης, ζόφωμα, ζόφωσις (=σκοτάδι) καί τό Ζέφυρος.

Ζυγός. Παράγωγο τοῦ ζεύγνυμι, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Ζύμη (=προζύμι). Πιθανόν ἀπ' τό ζέω (=βράζω), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ζυμώω-ῶ (=ζυμώνω). Ἀπ' το ζύμη. Παράγωγα: ζυμίτης (=ζυμωτό ψωμί), ζύωμα, ζύμωσις, ζυμωτικός, ζυμωτός.

Ζωάγρια, τά (=λύτρα γιά διάσωση τῆς ζωῆς). Σύνθετο ἀπ' τό ζωός (=ζωντανός) + ἀγρέω (=πιάνω). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ζωγρέω.

Ζωγράφος (=αὐτός πού ἀπεικονίζει τή ζωντανή φύση). Σύνθετο ἀπ' τό ζωή + γράφω. Παράγωγα: ζωγραφῶ, ζωγράφημα, ζωγραφία, ζωγραφεῖν, ζωγραφικός, ζωγραφητός.

Ζωγρέω-ῶ (=πιάνω κάποιον ζωντανό, αἰχμαλωτίζω). Ἀπ' το ζωός (=ζωντανός) + ἀγρέω (=πιάνω). Παράγωγα: ζωγρία (=αἰχμαλωσία), ζωγρίας (=πού πιάστηκε ζωντανός), ζώγρημα, ζωγρεύς, ζώγριον ή ζωγρεῖον (=θηριοτροφεῖο), ζωάγρια (=λύτρα γιά τή διάσωση τῆς ζωῆς).

Ζωδιακός (=πού ἀνήκει στά ζῶα) Ἀπ' τό ζῶδιον (ὑποκορ. τοῦ ζῶον → μικρό ζωο). Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ζωή.

Ζῶδιον (=μικρό ζῶο). Ὑποκοριστικό τοῦ ζῶον τοῦ ζῆω-ῶ. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη ζωή.

Ζωή. Ἀπ' τό ζῆω-ῶ ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: ζωηρός, ζωικός, ζωότης, ζῶον, ζωός (=ζωντανός), ζωοφόρος, ζωτικός, ζῶοφιον καί ζῶδιον (ὑποκορ. τοῦ ζῶον), ζωδιακός, ζωγραφῶ, ζωγρῶ, ζωογονῶ, ζωογόνος, ζωογόνησις, ζωπυρῶ.

Ζωμός. Ἴσως ἀπ' τό ζέω (=βράζω), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ζώννυμι (=δένω). Ἀπό θέμα: ζωσ + πρόσφυμα νυ + μι → ζῶσ-νυ-μι καί μέ ἀφομοίωση τοῦ σ σέ ν →

ζώννυμι. Παράγωγα: ζώνη, ζωνάριον (ὑποκορ.), ζῶμα (=ἐσωτερικό ρούχο τῶν ὁμηρικῶν πολεμιστῶν), διάζωμα, περιζῶμα, ὑπόζωμα, ζῶσις, ζωσμός, ζωστήρ, ζωστήριος, ζώστης, ζωστός, ἄζωστος, ζῶστρον, ἀνυπόζωστος, εὐζωνος.

Ζωογόνος (=γόνιμος). Ἀπ' τό ζωή + γενέσθαι τοῦ γίγνομαι. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα γίγνομαι καί στή λέξη ζωή.

Ζωπυρέω-ῶ (=ἀνάβω, ἐρεθίζω). Παρασύνθετο ἀπ' τό ζῶπυρον (=σπινθήρας) (ζωός+πῦρ). Παράγωγα: ζωπύρησις, ζωπύρημα, ἀναζωπύρησις, ἀναζωπύρημα.

Ζωστήρ (=ζώνη). Ἀπ' τό ζώννυμι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ζωτικός (=γεμάτος ζωή). Ἀπ' τό ρήμα ζῆω-ζῶ. Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ζωή.

Ζωύφιον. Ὑποκοριστικό τοῦ ζῶον ἀπ' τό ζῆω-ζῶ. Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ζωή.

Η

Ἡτα

Ἡβάσκω (=ἀρχίζω νά γίνομαι ἔφηβος). Ἐναρκτικό τοῦ ἡβάω. Ἀπ' τό ἡβη + πρόσφυμα σκ → ἡβάσκω. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἡβάω-ῶ.

Ἡβάω-ῶ (=εἶμαι ἔφηβος, ἀκμάζω). Ἀπ' τό ἡβη (=νεότης), (δωρ. ἡβα). Παράγωγα: ἡβάσκω, ἔφηβος, ἀνηβος (=πού δέν ἔφτασε στήν ἐφηβική ηλικία), ἡβηδόν (=ἀπ' τή νεανική ηλικία καί πάνω), ἡβητήρ = ἡβητής (=νέος), ἡβητήριον (=τόπος ὅπου μαζεύονταν οἱ νέοι), ἡβητικός (=νεανικός), ἡβήτωρ (=νέος).

Ἡβη (=νεότης). Πρωτότυπη λέξη. ἴσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ἀβρός, ἀπαλός. (Λατ. juvenis).

Ἡγεμών (=ὁδηγός, ἀρχηγός). Ἀπ' τό ἡγοῦμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἡγέομαι-ἡγοῦμαι. (=ὁδηγῶ, εἶμαι ἀρχηγός, νομίζω, θεωρῶ). Ἀπό ρίζα αγ- τοῦ ἄγω. Ἀπό σαγ- ἔγινε μέ μετάπτωση σγ- καί ἀφοῦ τό σ ἔγινε δασεία → ἡγ + πρόσφυμα ε + ομαι → ἡγ-έ-ομαι → ἡγοῦμαι. Παράγωγα: ἡγεμών, ἡγεμονία, ἡγεμονεύω, ἡγεμόνευμα, ἡγεμονικός, ἡγεσία, ἡγέτης, ἡγῆμα, διῆγῆμα, ἀφήγῆμα, ἀφηγηματικός, διηγηματικός, ἡγησίπολις, ἡγησις, διῆγησις, ἀφήγησις, εἰσήγησις, ἐξήγησις, ὑφήγησις, ἡγητέον, ἡγητήρ, ἡγήτειρα, ἡγήτωρ, ἡγητής, ἀφηγητής, καθηγητής, ὑφηγητής, εἰσηγητής, ἀδιήγητος, ἀνεξήγητος, εὐδιήγητος, ἀπεριήγητος, Ἀγησίλαος, Ἀγεσίχορος, Ἅγις, Ἀγησίπολις, Ἀγίας, ἡγούμενος (=ἀρχηγός μοναστηριοῦ), ἡγουμένη, ἡγουμενία.

Ἡδη (=μέχρι τώρα, πιά). Ἀπ' τό ἦ + δῆ.

Ἡδομαι (=εὐχαριστεῖμαι). Ἀπό ρίζα σFaδ → μέ

ἀποβολή τοῦ F καί μετατροπή τοῦ σ σέ δασεία: ἀδ καί μέ μετάπτωση τοῦ α σέ η → ἡδομαι. Εἶναι ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ρῆμα ἀνδάνω, ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: ἡδύς, ἡδέως, ἡδύνω (=γλυκαίνω), ἡδύτης, ἄσμενος, ἀσμένως. Παράγωγα: ἡδονή (=εὐχαρίστηση), ἡδονικός, ἡδομένων (=μέ χαρά), ἡδος (=ἀπόλαυση).

Ἡδονή (=εὐχαρίστηση). Ἀπ' τό ἡδομαι, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἡδύνω (=γλυκαίνω). Ἀπ' τό ἡδύς τῆς ρίζας σFaδ- τοῦ ἀνδάνω. Παράγωγα: ἡδυσμα (=σάλτσα), ἡδυντός, ἡδυντικός, ἡδυντήρ, ἡδυντήριος, ἡδυντέον, ἡδυσμός.

Ἡδυπαθέω-ῶ (=ζῶ ἡδονικά). Παρασύνθετο ἀπ' τό ἡδυπαθής (=ἡδύς + παθεῖν τοῦ πάσχω), (=φιλήδονος). Παράγωγα: ἡδυπάθεια (=ἀπόλαυση), ἡδυπάθημα. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα πάσχω.

Ἡθεις (=σεβαστός). Ἀπ' τό ἥθος, ἔθος, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἡθέω-ῶ (=στραγγίζω, διυλίζω). Ἀπό ρίζα σε- (σήθω = κοσκινίζω, σῆστρον = ἡ σῆτα = ψιλό κόσκινο) καί κατόπιν σα-: ση-θ-έ-ω → ἡθέω-ῶ. Παράγωγα: ἡθμός (=στραγγιστήρι), ἡθμοειδής, ἡθημα, ἡθητήρ, ἡθητήριον, διήθησις (=στράγγισμα), διηθητέον.

Ἡθικός. Ἀπ' τό ἥθος, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἡθος (=τόπος διαμονῆς, ἔθιμο, χαρακτήρας). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ἔθος, ἐκτεταμένος τύπος.

- Παράγωγα: ήθας (=εμπειρος), ήθειος (=σεβα-
στός), ήθικός, ήθογράφος, ευήθης, κακοήθης,
συνήθης, συνήθεια.
- Ήκιστος** (=ελάχιστος). Ύπερθετικός βαθμός απ' τό
ἐπίρρ. ήκα (=σιγά, λίγο). Τό ήκα είναι θετικός του
ήκιστος καί αντικαθίσταται απ' τό μικρός.
- Ήκω** (=έχω έρθει, έχω φθάσει). Πιθανόν από ρίζα
σικ- του ίκνέομαι-οὔμαι, ίκάνω. Παράγωγα: κα-
θηκόντως (=πρέποντα), προσηκόντως (=όπως
ταίριαζει), οί προσήκοντες (=οί συγγενείς).
- Ήλακάτη** (=ρόκα). Πιθανόν ξενική ή προέλευ-
σή της.
- Ήλεκτρον** (=κεχριμπάρι). Απ' τό ήλέκτωρ (=ό λα-
μπερός Ήλιος). Απ' έδω καί οί λέξεις: Ήλέκτρα,
Ήλεκτρώνη.
- Ήλιαία**, ή (=τό ανώτατο δικαστήριο τών Αθηναί-
ων). Απ' τό: αλής (=αθρόος)-άλια (=συνάθροι-
ση) τής ρίζας αλ- πού είναι συγγενική μέ τή ρί-
ζα Φελ- του εἶλω. Δές γιά άλλα παράγωγα στό
ρήμα αλίζω καί στό εἶλω. Παράγωγα του ήλι-
αία: ήλιάζομαι (=είμαι Ήλιαστής), ήλίασις (=τό
δικαίωμα νά δικάζει κανείς στην Ήλιαία), ήλια-
στής, ήλιαστικός.
- Ήλιθιος** (=άνοητος, τιποτένιος). Απ' τό ήλεός (=πα-
ράφρων) πού παράγεται απ' τό αλη (=περιπλά-
νηση). Παράγωγα: ήλιθιόω (=τρελαίνω), ήλιθιό-
της, ήλιθιώδης, ήλιθιάζω, ήλιθίως.
- Ήλικία**. Απ' τό ήλιξ-ικος (=συνομήλικος) απ' όπου
καί τό ήλικιώτης (=συνομήλικος).
- Ήλιος**. Δωρ. αέλιος-άλιος καί Έπικ. ήέλιος, συγγε-
νικό μέ τό σέλας (=φώς). Παράγωγα: ήλιουῖμαι
(=ζω έκτεθειμένος στόν ήλιο), ήλίασις, ήλιακός,
ήλιάζω, ήλιοτρόπιον.
- Ήλύσιος**. Τά Ήλύσια Πεδιά, όπου φτάνουν οί ψυχές
τών ήρώων. Απ' τό ήλυθον του έλεύθω. Δές γιά
περισσότερα παράγωγα στό ρήμα έρχομαι.
- Ήμεδαπός** (=ντόπιος). Απ' τό ήμεις + κατάλη-
ξη -δαπος.
- Ήμερος** (=ήμερωμένος). Από πρωταρχικό ή (του
ήμαι, ώστε ή πρώτη σημασία του ήμερος (=ήσυ-
χος): Παράγωγα: ήμερώω-ω (=έξημερώνω), ήμε-
ρότης, ήμέρωσις, ήμερωτής, ήμέρωμα, ήμερω-
μός, έξημέρωσις.
- Ήμεροσκόπος** (=φρουρός τής ημέρας). Απ' τό ήμέ-
ρα + σκοπῶ. Απ' τό ήμέρα: ήμερεύω (=περνῶ τήν
ήμέρα), ήμερήσιος, ήμερινός, ήμέριος, ήμερολό-
- γιον, νυχθημερόν. Δές γιά άλλα παράγωγα στό
ρήμα σκοπέω-ῶ.
- Ήμί** (=λέω). Θέμα: η + μι → ήμί. Είναι άσχετο πρός
τό φημί. (Λατιν. aio).
- Ήμισυς** (=μισός). Απ' τό άχώριστο πρώτο συνθε-
τικό ήμι + τυς. Παράγωγα: ήμισεύω, ήμίσευμα,
καί τό σύνθετο: ήμίονος (=μουλάρι).
- Ήν** (=άν). Συνηρημένος τύπος του έάν.
- Ήνικά** (=όταν). Έχει σχέση μέ τό πηνικά, τηνικά.
- Ήνιοχος** (=άμαξηλάτης). Απ' τό ήνία (=χαλινάρι) +
έχω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Πα-
ράγωγα του ήνιοχος: ήνιοχεύω, ήνιοχῶ, ήνιοχεία,
ήνιοχεύς, ήνιοχευτικός, ήνιοχης, ήνιοχικός.
- Ήπειρος** (=στεριά, ξηρά). Ένν. Γῆ, αντί άπειρος. Ίσως
απ' τό α στερητ. + πέρας. Παράγωγα: ήπειρώω-ῶ
(=μεταβάλλω σέ ήπειρο), ήπειρώτης, ήπειρώτις,
ήπειρωτικός.
- Ήπιος** (=μαλακός). Άγνωστη ή έτυμολογία του.
Παράγωγα: ήπιότης, ήπιόω, ήπιόφρων.
- Ήρακλης** (=γιός του Δία καί τής Άλκμήνης). Σύν-
θετο απ' τό Ήρα + κλέος (=δόξα).
- Ήρέμα** καί **ήρέμας** μπροστά από φωνήεντο (=ήσυχα,
σιγά). Από ρίζα Φραμ + προθεματικό α → αΦραμ
→ άραμ καί μέ μετάπτωση → ήρεμα+α → ήρέμα.
Παράγωγα: ήρεμαῖος, ήρεμῶ, ήρέμησις, κατηρέ-
μησις, ήρεμία, ήρεμίζω καί τό επίθ. ήρεμος.
- Ήρεμος** (=ήσυχος). Απ' τό ἐπίρρ. ήρέμα (=ήσυχα),
όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Ήρως**. Ίσως σχετίζεται μέ τό Ήρα (=θεά πολιοῦχος)
καί μέ τό λατιν. seruo (=φυλάγω). Παράγωγα:
ήρωικός, ήρώϊνη (=ήρωίδα) = ήρωίς, ήρῶν.
- Ήσυχος**. Από ρίζα ησ- του ήμαι, απ' όπου τά όμηρ.
ήκα (=λίγο), άκήν (=σιωπηλά), ήκιστος. Παράγω-
γα: ήσυχία, ήσυχάιος, ήσυχῆ, ήσυχάζω, ήσυχαστέ-
ον, ήσυχαστής (=μοναχός), ήσυχαστήριον (=μο-
ναστήρι), ήσυχαστικός, καθησυχαστικός.
- Ήττάομαι-ῶμαι** καί **ήσάομαι-ῶμαι**. (=είμαι κατώ-
τερος, νικέμαι, καταβάλλομαι). Απ' τό συγκριτι-
κό επίθ. ήττ(σ)ων πού παράγεται, απ' τό ἐπίρρ.
ήκα (ήκ-j-ων > ήττ(σσ)-ων). Παράγωγα: ήττα καί
ήσσα, ήσσητέος, ήττημα, ήττησις, άήττητος.
- Ήχος**. Μεταγενέστερος τύπος του ήχη. Αβέβαιη ή
έτυμολογία του. Παράγωγα: ήχέω-ῶ (=βροντῶ),
ήχείον, ήχέτης, καί ήχητής (=όξύφωνος), ήχίης,
ήχημα, ήχησις, παρήχησις, άπήχησις, κατήχησις,
ήχητικός, ήχικός, ήχώ, ήχώδης.

Θήτα

Θᾶκος, ὁ καὶ ἰων. **θῶκος** (=ἔδρα, κάθισμα). Ἀπ' τό ρῆμα θάσσω (=κάθομαι).

Θάλαμος (=ἔσωτερικός χώρος, κοιτώνας). Συγγενικό μέ τό θόλος. Παράγωγα: θαλαμεύω (=ὀδηγῶ στό θάλαμο), θαλάμη (=τρύπα), θαλάμιος, θαλαμίτης, θαλαμηπόλος, θαλαμηγός.

Θάλασσα. Ἀπό ρίζα ταραχ- (τοῦ τaráσσω) → ταραχ-j-α → θαλαχ-j-α → θάλασσα (=αὐτή πού ταραίζει). Ἡ ἀκόμα ἀπ' τό ἄλς-ἄλός (θάλασσα). Παράγωγα: θαλασσεύω (=ταξιδεύω στή θάλασσα), θαλάσσιος, ἐπιθαλάσσιος (παραθαλάσσιος), θαλασσοκρατῶ (=εἶμαι κύριος τῆς θάλασσας), θαλασσοκράτωρ, θαλασσόπληκτος.

Θαλερός (=ἀκμαῖος, ζωηρός). Ἀπ' τό θαλεῖν, ἀόρ. β' τοῦ θάλλω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Θαλλός (=βλαστάρι, κλωνάρι). Ἀπ' τό θάλλω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Θάλλω (=ἀκμάζω). Ἀπό ρίζα θα- θαλ-. Με θέμα θαλ + πρόσφυμα j → θάλ-j-ω → μέ ἀφομοίωση τοῦ j σέ λ → θάλλω. Παράγωγα: θαλλός (=βλαστάρι), θαλλίον (ὑποκορ.), θαλερός, θαλερότης, θάλεια (=ῥαία), Θάλεια (=μία ἀπ' τίς Μοῦσες), ἡ θαλία (=εὐτυχία), τό θάλος (=παιδί, βλαστάρι), ἀειθαλής, εὐθαλής, Θαλύσια, τά (=οἱ ἀπαρχές τοῦ θερισμοῦ), θαλέθω (=ἀκμάζω), θηλή, θήλυς, νευθαλής.

Θάλπω (=ζεσταίνω, περιποιοῦμαι). Πιθανόν ἀπό ρίζα θερ- τοῦ θέρω (=ζεσταίνω). Παράγωγα: τό θάλπος (=ἔστη), θαλπτέον, θαλπωρή, θαλπτήριο, θάλψις, περίθαλψις, δυσθαλπής, θαλπιάω (=γίνομαι θερμός).

Θαλπωρή (=ζεστασιά). Ἀπ' τό θάλπω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Θαμά (=συχνά). Συγγενικό μέ τό ἄμα. Παράγωγα: θαμέες (=πολλοί), θαμίζω (=συχνάζω), θαμινός, θάμνος, θαμυρός, θάμυρις (=πανηγύρι), θαμυρίζω (=μαζεύω).

Θάμβος, τό (=ἐκπληξη, θαυμασμός). Ἀπό ρίζα θαF- τοῦ θαυμάζω ἢ θαπ- τοῦ ἐπικ. παρακ. τέθηπα ἀπ' ὅπου καί τό ὄμηρ. τό τάφος (=ἐκπληξη). Παράγωγα: θαμβέω-ῶ (=εἶμαι ἐκθαμβος), θάμβημα, θάμβησις, θαμβητός, ἐκθαμβος.

Θαμίζω (=συχνάζω). Ἀπ' τό ἐπίρρ. θαμά, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Θάνατος. Ἀπ' τό θανεῖν, ἀόρ. β' τοῦ θνήσκω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Θάπτω. Ἀπό θέμα θαφ + πρόσφυμα τ + ω → θάφτω → θάπτω. Παράγωγα: θαπτέον, ἄθαπτος, τάφος, ταφή, ἄταφος, ἐπιτάφιος, ταφεύς, κenoτάφιος, τάφρος, ταφρεύω (=ἀνοίγω τάφρο), ταφρεία.

Θάρσος ἢ θράσος ἢ θάρρος, τό (=τόλμη, μέ κακή σημασία αὐθάδεια). Ἀπό ρίζα θαρσ- ἢ θρασ- ἀπ' ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις: θαρσέω-ῶ,

θαρσαλέος καί θαρραλέος, θάρσησις, θαρσητέον, θαρσητικός, θαρσούντως καί θαρρούντως, θάρσυνος, θαρσύνω καί θρασύνω, θρασύς, θρασύτης, Θερσίτης.

Θαῦμα. Ἀπό ρίζα θαF → θαν τοῦ θεάομαι-θεῶμαι. Παράγωγα: θαυμάζω, θαυμάσιος, θαυμασμός, θαυμαστέον, θαυμαστικός, θαυμαστής, θαυμαστός, ἀξιοθαύμαστος, θαυμαστόν (=κάνω κάτι θαυμαστό), θαυματοποιοίς, θαυματοουργός.

Θαυματοουργός. Ἀπ' τό θαῦμα + ἔργω. Δές στό ρῆμα ἐργάζομαι καί στή λέξη θαῦμα γιά περισσότερα παράγωγα.

Θέα (=ὄψη). Ἀπό ρίζα θαF- τοῦ θάομαι ποιητ. θεάομαι-θεῶμαι, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Θεάομαι-ῶμαι (=βλέπω, παρατηρῶ). Ἄλλος τύπος τοῦ θάομαι (=ἐκπλήσσομαι). Ἀπ' τή λέξη θέα καί κατάληξη -ομαι → θεάομαι-θεῶμαι. Παράγωγα: θέαμα, θεάμων (=θεατής), φιλοθεάμων, θεατής, θεατός, θεατέον, θεατικός, θεατός, ἀθέατος, ἀξιοθέατος, θέατρον, θεατρικός, θεατρίζω (=ξευτελίζω), θεατρίζομαι (=ντροπιάζομαι), θεατρώνης.

Θέατρον. Ἀπ' τό θεάομαι-ῶμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θειάζω (=λατρεύω κάποιον σάν θεό, ἀποθεώνω). Ἀπ' τό θεῖος (=θεϊκός, ἔξοχος) πού παράγεται ἀπ' τό θεός. Παράγωγα: θειασμός (=ἐνθουσιασμός), θειαστής (=λατρευτής), θειαστικός, ἐπιθειασμός (=ίκεσία, ἔμπνευση), ἐπιθειασίς (=ἐπίκληση θεῶν).

Θεῖον, τό (=θειάφι). Στήν ἀρχή ἦταν θFεσ-ειον=θεέσειον=θεέειον=θεῖον. Ἐχει σχέση μέ τό ρῆμα θύω (=θυσιάζω). Παράγωγο ρῆμα: θειόω-ῶ (=ἐξαγνίζω μέ θειάφι).

Θέλητρον. Ἀπ' τό θέλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θέλω (=μαγεύω, γοητεύω, ξεγελῶ). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: θέλημα, θέλητρον, θέλημα, θελκτήρ (=αὐτός πού μαγεύει), θελκτήριον, θελκτήριος, θελκτικός, θέλκτρον, θέλιξις (=μαγεία), θελξίνους (=πού μαγεύει τήν καρδιά), θελξιεπής, θελξιφρων, ἀθελκτος.

Θεμέλιος. Ἀπ' τό τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ θεμέλιος: θεμελιόω-ῶ, θεμελίωσις, θεμελιωτής, ἀθεμελιώτος.

Θέμις, ἡ (=δίκαιο, νόμος, δικαιοσύνη). Ἀπ' τό τίθη-

μι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θεμιστεύω (=ἀπονέμω τό δίκαιο). Ἀπ' τό θεμιστός (θέμις) τοῦ τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θεοπρόπος (=προφήτης, μάντης). Ἀπ' τό θεός + πρέπω. Δές στό θεός γιά ἄλλα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα πρέπω.

Θεός. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Κατά τόν Πλάτωνα ἀπ' τό θέω. Κατ' ἄλλους ἀπ' τή ρίζα θεσ-ῆ τίθημι. Παράγωγα: θεότης, θεῖος, θεοειδής, θεόθεν, θεολόγος, θεομανής, θεομαχῶ, θεόπεμπτος, θεοπρεπής, θεοπρόπος (=μάντης), θεοπροπία (=χρησμός), θεοπρόπιον (=προφητεία), θεοσεβής (=θρησκός), θεουδής (=θεοφοβούμενος), θεοφιλής (=ἀγαπητός στους θεούς), θεόφρων (=εὐσεβής), θεοφάνεια (=ἐμφάνιση θεοῦ), θεοσπέσιος (=ἔξοχος), θέσπις (=θεόπνευστος) θέσφατος.

Θεοσεβής (=θρησκός). Σύνθετο ἀπ' τό θεός + σέβομαι. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα σέβομαι καί στή λέξη θεός.

Θεοφάνεια, ἡ (=ἐμφάνιση θεοῦ). Σύνθετο ἀπ' τό θεός + φαίνομαι. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα φαίνομαι καί στή λέξη θεός.

Θεράπων (=ὕπηρετης, ἀκόλουθος). Συγγενικό μέ τό θρησκός. Γιά παράγωγα δές στό ρῆμα: θεραπεύω.

Θεραπεύω (=ὕπηρετῶ, περιποιῶμαι, φροντίζω). Ἀπ' τό θεράπων. Παράγωγα: θεραπεία (=ὕπηρεσία), θεράπεινα καί θεραπεινίς (=ὕπηρετρια), θεράπευμα, θεραπευτέον, θεραπευτής, θεραπευτικός, θεραπευτός, ἀθεράπευτος, δυσθεράπευτος, εὐθεράπευτος.

Θερίζω. Ἀπ' τό θέρος (=καλοκαίρι), πού παράγεται ἀπ' τό θέρω (=ζεσταίνω). Παράγωγα: θερισμός, θεριστέον, θεριστήρ καί θεριστής, θεριστήριον (=δρεπάνι), θεριστικός, θεριστός, ἀθεριστος, θέρισις, θεριστριον, καί θέριστρον (=ἐλαφρό θερινό ροῦχο).

Θερμός. Ἀπ' τό θέρω (=ζεσταίνω) ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ θερμός: θερμαίνω, θερμανσις, θερμαντέος, θερμαντήρ, θερμαντήριος, θερμαντικός, θερμαντός, θερμασία (=ζέστη), θερμάστρα (=καμίνι), θερμαστρίς (=τσιμπίδα γιά τή φωτιά), θερμη (=πυρετός), θερμότης.

Θέρος (=καλοκαίρι). Ἀπ' τὸ θέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θέρω (=ζεσταίνω). Ἀπὸ ρίζα θερ-, ἀπ' ὅπου καὶ τὰ παράγωγα: θέρος, θέρειος, θέρετρον, θερινός (=καλοκαιρινός), θερίζω, θερμός, θερμαίνω, θέρμω καὶ τὸ μέσο θέρομαι (=ζεσταίνομαι).

Θέσις (=τοποθέτηση, κατάσταση). Ἀπ' τὸ τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θέσμιος (=νόμιμος). Ἀπ' τὸ θεσμός τοῦ τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θεσμοθέτης (=νομοθέτης). Σύνθετο ἀπ' τὸ θεσμός + τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θεσμός (=νόμος). Ἀπ' τὸ τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θεσμοφοριάζω (=γιορτάζω τὴ γιορτὴ τῶν Θεσμοφορίων). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ οὐσ. θεσμοφορία (=γιορτὴ τῶν γυναικῶν τῆς Ἀθήνας πρὸς τιμὴ τῆς Δήμητρας) (θεσμοφορία ἀπ' τὸ θεσμοφόρος → θεσμός + φέρω, ἐπειδὴ ἡ Δήμητρα ἔφερε τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς καὶ τοὺς κανονισμοὺς πολιτισμένης ζωῆς).

Θεσπέσιος (=θαυμάσιος, ἔξοχος). Σύνθετο ἀπ' τὸ θεός + ἔσπον = εἶπον. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στοῖς ῥήμα λέγω καὶ στὴ λέξη θεός.

Θεσπίζω (=προφητεύω). Ἀπ' τὸ θέσπις (=θεόπνευστος) (θεός + ἔπος). Παράγωγα: θέσπισμα, θεσπιστής.

Θέσπις (=θεόπνευστος). Ἀπ' τὸ θεός + ἔπος τοῦ λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθὼς καὶ στὴ λέξη θεός.

Θέσφατος (=αὐτός πού τὸν ὄρισε ὁ θεός). Σάν οὐσ. τὰ θέσφατα (=οἱ χρησμοί). Σύνθετο ἀπ' τὸ θεός + φημί. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στοῖς ῥήμα φημί καὶ στὴ λέξη θεός.

Θετός (=τοποθετημένος, υἱοθετημένος). Ἀπ' τὸ τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θέω (=τρέχω). Ἀπὸ θέμα θεF = θέ+ω → θέω. Τὸ θε- ἔγινε θε- μέ μετάπτωση. Παράγωγα: θεός (=γρήγορος), θαάζω (=σπεύδω), θαόω (=κάνω κάτι ὀξύ), καὶ τὰ σύνθετα: βοηθός καὶ βοηθός, Ναυσίθεος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θεωρῶ (=βλέπω, παρατηρῶ, εἶμαι πρεσβευτής σέ μαντεῖο). Ἀπὸ θεωρός δωρ. θεαρός (θεαρός) ἀπὸ ρίζα θαF = θαυ + For τοῦ ὀρῶ ἢ καλύτερα ἀπ' τὸ θεός + ὦρα (=φροντίδα) (θεωρός= πρε-

σβευτής, θεατής). Παράγωγα: θεωρία, θεωρικός, θεωρικά (χρήματα = τὰ λεφτά πού ἔδιναν στοὺς φτωχοὺς, γιά νὰ παρακολουθοῦν κι αὐτοὶ τὸ θέατρο), θεώρημα, θεωρηματικός, θεώρησις, θεωρητέον, θεωρητής, θεωρητικός, θεωρητός, ἀθεώρητος, δυσθεώρητος.

Θεωρικά (=λεφτά τοῦ δημόσιου πού δίνονταν στοὺς φτωχοὺς γιά τὸ εἰσιτήριο στοῖς θέατρο). Ἀπ' τὸ θεωρός. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στοῖς θεωρῶ.

Θεωρός (=θεατής, πρεσβευτής σταλμένος σέ μαντεῖο). Ἀπ' τὸ θεός + ὦρα (=φροντίδα), ὅπως τὰ θυρωρός, τιμωρός κ.λπ. Δές γιά παράγωγα στοῖς ῥήμα θεωρῶ.

Θήγω (=ἀκονίζω, ξεσηκώνω), θέμα θηγ + ω → θήγω. Παράγωγα: θηγάνη (=ἀκόνη), θηγαλέος (=κοφτερός), θηκτός (=ἀκονισμένος), ἄθηκτος (=ἀκόνιστος), θήξις (=ἀκόνισμα).

Θήκη. Ἀπ' τὸ τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θηλάζω (=βυζαίνω). Ἀπ' τὸ θηλή (=ρῶγα μαστοῦ). Παράγωγα: θηλασμός, θηλάστρια, θηλαμών, θηλαμινός, θηλαστικός.

Θηλή (=ρῶγα μαστοῦ). Ἀπ' τὸν παρακ. τέθληα τοῦ θάλλω, ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: θήλυς, τιθήνη, θηλύνω, θάω (=θηλάζω), τιτθός, τίτθη.

Θηλυπρεπής (=πού ταιριάζει σέ γυναίκα). Σύνθετο ἀπ' τὸ θήλυς + πρέπω.

Θήλυς, θήλεια, θήλυ (=θηλυκός). Ἀπ' τὸ θηλή. Παράγωγα τοῦ θήλυς: θηλύνω, ἐκθήλυνσις (=χάλαρση).

Θήρα, ἡ (=κυνήγι). Ἀπ' τὸ θηρρός (=ἄγριο ζῶο). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στοῖς ῥήμα θηρεύω.

Θηρεύω (=κυνηγῶ). Ἀπ' τὸ οὐσ. θήρ-θηρός (=ἄγριο ζῶο) ἀπ' ὅπου τὰ παράγωγα: θήρα, θηραγρέτης (=κυνηγός), θηράω, θήραμα, θηράσιμος, θηρατήρ = θηράτωρ = θηρατής (=κυνηγός), θηράτειρα, θηρατέος, θηρατέον, θηρατικός, θηρατός, θήρατρον (=παγίδα), θήρειος, θήρευμα, θήρευσις, θηρευτέον, θηρευτήρ = θηρευτής, θηρευτικός, θηρευτός, θηρεύτρια, θηρίον, θηριακός, θηριότης, θηριώδης, θηριοῦμαι (=γίνομαι ἄγριος).

Θηρίον (=ἄγριο ζῶο). Σάν ὑποκοριστικό τοῦ θήρ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στοῖς ῥήμα θηρεύω.

Θησαυρός. Ἀπὸ ρίζα θησ- τοῦ τίθημι + κατάληξη

-αυρός. Παράγωγα: θησαυρίζω (=ἀποθηκεύω), θησαύρισμα, θησαυρισμός, θησαυριστής, θησαυριστικός, ἀθησαύριστος, θησαυροφύλαξ, καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στό τίθημι.

Θησεύς. Πιθανόν ἀπό ρίζα θε- τοῦ τίθημι.

Θητεία (=ὑπηρεσία μέ μισθό). Ἀπ' τό θητεύω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Θητεύω (=δουλεύω μέ μισθό). Ἀπ' τό οὐσ. θής-θητός (=δουλοπάροικος), ἀπ' ὅπου οἱ λέξεις: θήσσω (θηλ.=φτωχή κόρη πού δουλεύει μέ μισθό), θητικός, θητεία.

Θιάσος (=ὄμιλος χορευτῶν). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἰσως νά ἔχει σχέση μέ τή ρίζα θυ- τοῦ θυιάς (=γυναίκα μαινόμενη) μέ μετατροπή τοῦ ν σέ ι. Παράγωγα: θιασάρχης, θιασώτης, θιασεύω.

Θιασώτης (=μέλος τοῦ θιάσου, ὁπαδός). Ἀπ' τό θιασος, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Θιγγάνω (=ἀγγίζω). Ἀπό ρίζα θιγ + πρόσφυμα ν πού γίνεται γ + αν → θιγγάνω. Παράγωγα: θίγμα (=ἄγγιγμα), θίξις, θίγιμα, ἄθικτος, εὐθικτος.

Θίς-θινός, ὁ, ἡ (=σωρός, ἀμμουδιά, παράλια). Σκοτεινή ἡ ἔτυμολογία του.

Θλάω-ῶ (=σπάνω, τσακίζω). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του. Συγγενικό τό φλάω. Παράγωγα: θλάσμα (=σπάσιμο), θλάσις (=σπάσιμο), θλάστης, θλαστικός, θλαστός, ἄθλαστος, εὐθλαστος, θλαδί-ας (=εὐνοῦχος), θλάσπις (=βοτάνι).

Θλίβω (=πιέζω, στενοχωρῶ, ἐνοχλῶ, λυπῶ). Ἀπό συμφυρμό τοῦ θλάω καί τοῦ φλίβω. Παράγωγα: θλίψις, κατάθλιψις, σύνθλιψις, θλιβερός, θλίβη (=τρίψιμο), θλιβίας (=εὐνοῦχος), θλιβώδης, θλιπτικός, θλιμμός.

Θλίψις (=πίεση, στενοχώρια). Ἀπ' τό ρῆμα θλίβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θνήσκω. Ἀπό ρίζα θαν-. Θέματα: α) θανα, β) μέ συγκοπή τοῦ α → θαν καί γ) μέ μετάθεση τοῦ α καί ἔκταση σέ η → θνα-θνη. Τό θνήσκω ἀπό θέμα θνη + πρόσφυμα ισκ → θνη-ισκ-ω → θνήσκω (ὅσοι δέ βάζουν ὑπογεγραμμένη παίρνουν ὡς πρόσφυμα τό σκ- → θνη-σκ-ω → θνήσκω. Ἀλλά πió σωστό εἶναι τό πρόσφυμα ισκ-). Παράγωγα: θάνατος, θανάσιμος, θανατηφόρος, θανατικός, θανατικόν (=πανώλης), θανατῶ, θανάτωσις, ἀθάνατος, ἡμιθανής, ἀρτιθανής, θνητός, θνητότης, θνητοειδής, θνητογενής, θνησιμαῖος, ἡμιθνής-ῆτος, ἀποθνητέον.

Θοινάζω ἀντί θοινάω (=τρώω κάνω συμπόσιο). Ἀπ' τό οὐσ. θοίνη (=φαγητό, συμπόσιο), πού τό σχετίζουν μέ τό θύω (γιατί πρίν ἀπό κάθε συμπόσιο γίνονταν θυσία). Παράγωγα: θοίναμα καί θοίνημα (=συμπόσιο), θοινατήρ – θοινάτωρ -θοινήτωρ (=αὐτός πού κάνει συμπόσιο), θοινατήριον, θοινατικός.

Θόλος (=στρόγγυλο οἰκοδόμημα μέ κωνική στέγη). Συγγενικό μέ τά: θάλαμος, θαλάμη.

Θολός (=ἀκαθαρσία, ὑγρό σουπιᾶς). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: θολώω, θολερός (=λασπώδης), θολερότης, θολότης.

Θοός (=γρήγορος). Ἀπ' τό θέω (=τρέχω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θόρυβος (=ταραχή). Ἀπό ρίζα θρε- τοῦ θρέομαι (=ξεφωνίζω), ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: θρόος (=θόρυβος), θρήνος, θρῦλος, ὑποτονθορύζω (=ψυθυρίζω χαμηλόφωνα). Παράγωγα τοῦ θόρυβος: θορυβῶ, θορυβητικός, θορυβώδης, ἀθορύβητος.

Θοῦρος (=ὀρμητικός). Ἀπ' τό θορεῖν, ἄορ. β' τοῦ θρώσκω (=ὀρμῶ), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Θρανίον (=κάθισμα). Ὑποκοριστικό τοῦ θράνος.

Θράνος (=κάθισμα, ἡ ἐπάνω σειρά τῶν κουπιῶν τριήρους). Ἀπό ρίζα τοῦ θράω (=καθίζω) ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: θρανίον, θρανίτης, θρόνος, θρήνυς (=θρανίο).

Θράσος (=τόλμη, ὑπερβολικό θάρρος). Ἀντί τοῦ θάρσος ἢ θάρρος, ὅπου δές γιά παράγωγα.

Θράσσω (=ἐνοχλῶ, ταραάζω). Εἶναι συντετμημένος τύπος τοῦ ταραάσσω με συγκοπή τοῦ α καί τροπή τοῦ τ σέ θ → τράττω → θράττ(σ)ω. Δές γιά παράγωγα στό ταραάσσω.

Θρασὺς (=τολμηρός, ρισοκίνδυνος). Ἀπ' τό θράσος ἢ θάρσος ἢ θάρρος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θραύω (=σπάνω, συντρίβω). Ἀπό ρίζα θραF- ἡ ρίζα θρυ- τοῦ θρύπτω (=συντρίβω). Θέμα θρασ- j-ω μέ ἐξαφάνιση τοῦ j καί ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σέ δύο φωνήεντα → θραύω. Παράγωγα: θραῦμα ἢ θραῦσμα, θραῦσις (=τσάκισμα), θραυσμός, θραυστός, ἄθραυστος, εὐθραυστος, ἡμίθραυστος.

Θρέμμα. Παράγωγο τοῦ τρέφω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θρῆνος. Ἀπό ρίζα θρε- τοῦ θρέομαι (=ξεφωνίζω).

Παράγωγα: θρηνώ, θρήνημα, θρηνητέος, θρηνητήρ, θρηνητής, θρηνήτωρ, θρηνητήριος, θρηνητικός, θρηνήτρια, θρηνητός, άθρήνητος, θρηνώδης.

Θρησκεία. Άπ' τό θρησκεύω πού παράγεται άπ' τό θρήσκος, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θρήσκος (=θεοφοβούμενος). Ίσως από ρίζα θρε- του θρέομαι (=ψιθυρίζω προσευχές). Είμαι συγγενικό μέ τό θεράπων. Παράγωγα: θρησκεύω, θρησκεία, θρήσκευμα, θρησκεύσιμος, θρησκευτής, θρησκευτήριο.

Θριαμβος. Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως νά σχετίζεται μέ τίς λέξεις: τρίαμβος (=χορός σέ τρεῖς χρόνους) ή διθύραμβος. Παράγωγα: θριαμβεύω, θριαμβεία, θριαμβευτής, θριαμβευτικός, θριαμβικός.

Θριγκός (=γείσωμα, κορνίτζα). Μάλλον ξενική ή προέλευσή του. Παράγωγα: θριγκίον (ύποκορ.), θριγκώω, θριγκώδης, θρίγκωμα (=γείσο).

Θρίξ-τριχός (=τρίχα). Είμαι συγγενικό μέ τό τριχίς-ίδος (=ψάρι μέ μικρά άγκάθια σάν τρίχες). Παράγωγα του θρίξ: τρίχινος, τριχόβρωσ (=βώ-τριδα, σκόρος), τριχώδης, τρίχωμα, τρίχωσις, τριχωτός, πυρρόθριξ (=κοκκινομάλλης), ύστριξ (=σκαντζόχοιρος).

Θροέω-ώ (=ψιθυρίζω, διαδίνω). Άπ' τό θρόος-θρούς (=θόρυβος, ψίθυρος) πού παράγεται από ρίζα θρε του θρέομαι (=φωνάζω). Μέ θέμα θρο + προσφυμα ε + σ → θρο-έ-σ-ω και μέ άποβολή του σ → θροέω-θροώ. Παράγωγο: θρόησις (=φόβος).

Θρόμβος (=σβώλος, όγκος από πηγμένο αίμα). Συγγενεύει μέ τό τρέφω (παρακ. τέτροφα).

Θρόνος (=κάθισμα, έδρα). Άπ' τήν ίδια ρίζα του θράω, άπ' όπου και ή λέξη θράνος, όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Θρόος-θρούς, ό (=θόρυβος από πολλές φωνές). Από ρίζα θρε- του θρέομαι (=φωνάζω), άπ' όπου και οι λέξεις: θρήνος, θρύλος, θόρυβος. Παράγωγα του θρούς: θροέω και θρόησις.

Θρυαλλίς-ίδος (=φουτίλι. Άπ' τό θρύον (=βοῦρ-λο).

Θρύλος (=κραυγή, βοή). Από ρίζα θρε του θρέομαι (=φωνάζω). Παράγωγα: θρυλέω-ώ (=μιλώ συχνά γιά κάτι), θρύλημα, θρυλικός, θρυλητός, πολυθρύλητος.

Θρύπτω (=σπάνω, θρυματίζω, παθητ.: κάνω νάζια,

ύπερφηανεύομαι). Από ρίζα τερ- του τείρω (=τρίβω, τάλαιπωρῶ) και από ρίζα τρυ-, άπ' όπου και τό τρύχω, τρύω, τρυφή. Θέμα: τρυφ + πρόσφυμα τ + ω → τρύφ-τ-ω και μέ τροπή του φ σέ π και του τ σε θ → τρύπτω → θρύπτω. Παράγωγα: θρύμμα (=συντρίμμα), θρυπτικός (=εὔθραυστος), ένθρυπτος, άθρυπτος, εὔθρυπτος, θρύψις, τρυφή (=τρυφερότητα, πολυτέλεια), τρυφῶ (=ζῶ μέ πολυτέλεια), τρύφημα, έντρύφημα, τρυφητής (=άκόλαστος), τρυφερός, τρυφερότης, τρυφηλός, τρύφος, τό (=κομμάτι).

Θρώσκω (=πηδῶ, όρμῶ). Από ρίζα θορ- μέ μετάθεση θρο- και μέ έκταση θρω + προσφυμα ισκ → θρω-ίσκ-ω → θρώσκω και θρώσκω. Άπ' τή ρίζα θορ- παράγονται τά: θορός (=σπέρμα άρσενικοῦ), θορή, θοῦρος (=όρμητικός), θούριος, θουραῖος (=βίαιος).

Θυγάτηρ. Άβέβαιη ή έτυμολογία του.

Θύελλα (=καταιγίδα). Άπ' τό θύω (=όρμῶ), όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Θυηπόλος (=αὐτός πού άσχολεῖται μέ θυσίες, ιερέας). Σύνθετο άπ' τό θύω + πολέω (=περιφέρομαι, συχνάζω). Δές στο θύω και στο πολέω γιά περισσότερα παράγωγα.

Θύλακος, ό (=σακούλα). Άγνωστη ή έτυμολογία του. Παράγωγα: θυλάκιον (ύποκορ.), θυλακοειδής, θυλακοφόρος.

Θύμα (=σφάγιον). Παράγωγα του θύω (=θυσιάζω), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θυμέλη (=βωμός). Παράγωγο του θύω (=θυσιάζω), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θυμιάω (=θυμιατίζω). Άπ' τό θύμα του θύω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα του θυμιάω-ώ: θυμίαμα, θυμιάσις, θυμιατέον, θυμιατήριο, θυμιατικός, θυμιατός.

Θυμοειδής (=θαρραλέος, γενναιοκάρδος). Σύνθετο άπ' τό θυμός του θύω (=όρμῶ) + είδος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στο θυμῶω καθώς και στο θύω (=όρμῶ).

Θυμός (=ψυχή, πνεῦμα, ζωή, όργη). Άπ' τό θύω (=όρμῶ), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς και στο ρήμα: θυμῶω.

Θυμῶω (=έξοργίζω). Άπ' τό θυμός του θύω (=όρμῶ), όπου δές γιά άλλα παράγωγα. Παράγωγα του θυμῶω: θυμῶμα, θυμῶσις, θυμωτικός και τά σύνθετα: θυμοβόρος, θυμοδαχής,

θυμοειδής, θυμομαχῶ (=μάχομαι μέ πείσμα), θυμόσοφος, θυμοφθόρος, ὀξύθυμος, ῥάθυμος (=τεμπέλης).

Θύρα. Ἀπό ρίζα θυρ-, ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: θύραζε (=ἔξω ἀπ' τήν πόρτα), θύραθεν (=ἔξω), θυραῖος, θύρασι (ἐπιρρ. ἔξω), θυραυλέω (=ζῶ στό ὕπαιθρο), θυραυλία, θύραυλος, θυρεός (=πέτρα πού κρατάει κλειστή τήν πόρτα, μεγάλη ἀσπίδα), θυρεοειδής, θύριον (ὑποκορ.), θυρίς-ίδος (ὑποκορ.), θυρώω-ῶ (=κλείνω μέ πόρτα), θύρωμα (=παράθυρο), θυρωτός, θυρωρός (=φύλακας τῆς πόρτας).

Θύραζε (=πρός τά ἔξω). Ἀπ' τό θύρα + σδε → θύρα-σδε → θύραζε. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη θύρα.

Θύραθεν (=ἔξω). Ἀπ' τό θύρα + θεν. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη θύρα.

Θύραυλος (=πού ζεῖ στό ὕπαιθρο). Σύνθετο ἀπ' τό θύρα + αὐλή. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη θύρα.

Θυρεός (=πέτρα πού κρατάει κλειστή τήν πόρτα, μεγάλη ἀσπίδα). Ἀπ' τό θύρα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θύρσος (=ἡ βακχική ράβδος, πού ἦταν στεφανωμένη μέ κισσό καί φύλλα ἀμπέλου, στήν κορυφή εἶχε κουκουναρί πεύκου καί τήν κρατοῦσαν οἱ λατρευτές τοῦ Βάκχου). Ἄγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Θυρωρός (=φύλακας τῆς πόρτας). Σύνθετο ἀπ' τό θύρα + ῶρα (=φροντίδα) ἢ οὖρος (=φρουρός). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη θύρα.

Θύσανος (=φούντα). Μᾶλλον ἀπ' τό θύω (=κινουμαι ὀρμητικά). Παράγωγα: θυσανόεις, θυσανωτός.

Θυσία. Παράγωγο τοῦ θύω (=θυσιάζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Θύω. 1) (=προσφέρω θυσία). Θέμα: θύ+ω → θύω. Παράγωγα: θυσία, θυσιάζω, θυσιαστής, θυσιαστήριον, θῦμα, θυμέλη (=βωμός), θυηλή (=πρώτη προσφορά), θυηπόλος (=ιέρεας), θυηπολέω, θυηπολία, θυμιάω, τό θύμον (=θυμάρη), τό θύος-εος (=προσφορά), θυόεις (=εὐωδιαστός), θυτήρ (=θυσιαστής), θυτέον, θύτης, θυτικός, θύσμιος, ἄθυτος, θύσις, θυτήριον, θυστάς καί τό θεῖον (=θειάφι).

2) (=κινουμαι ὀρμητικά). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό

πρώτο θύω. Παράγωγα: θυάς ἢ θυιάς (=μαινάδα), θύελλα, θυελλώδης, θυνέω = θύνω (=σπεύδω, ὀρμῶ), θύσις (=ταραχή, μανία), θυμός, Θυώνη (ἐπιθ. τῆς Σεμέλης).

Θῶκος (=κάθισμα) ἰων. ἀντί θᾶκος τοῦ θάσσω (=κάθομαι).

Θωπεύω (=χαϊδεύω, κολακεύω). Ἀπ' τό οὐς. θώψωπος (=κόλακας), ἀπό ρίζα θωπ- πού ὑπάρχει στόν παρακ. τέθηπα. Παράγωγα: θωπεία (=κολακεία), θώπευμα, θωπευτικός, θωπεῖται λόγων (=κολακεῖς).

Θωρακίζω (=ὀπλιζῶ μέ θώρακα). Ἀπ' τό οὐς. θώραξ τοῦ θωρήσω ποιητ. τύπου τοῦ θωρακίζω. Παράγωγα: θωράκιον (ὑποκορ. = προτείχισμα, προφυλακτήριο), θωρακισμός, ἀθωράκιστος, θωρακοφόρος, θωρηκτής, θώρηξις.

Θώς-θωός, ὁ (=τσακάλι). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως συγγενικό μέ τό θωύσσω (=κραυγάζω), ἀπ' τή συνήθεια πού ἔχουν τά τσακάλια νά φωνάζουν θρηνητικά τή νύχτα. Κατ' ἄλλους ἀπ' τό θέω (=τρέχω) καί κατ' ἄλλους ἀπό ρίζα dhoi (=αὐτός πού καταβροχθίζει).

Θώψ-θωπός, ὁ (=κόλακας). Ἀπό ρίζα θωπ- πού βρίσκεται στόν παρακ. τέθηπα. Ἔχει σχέση μέ τή λέξη θάμβος. Ἀπό δῶ παράγεται τό θωπεύω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

I

Ἰῶτα

Ἰαίνω (=ξεσταίνω, εὐχαριστῶ). Ἀγνωστη ἡ ἀρχή της. I+σ+αν+ιω=ιανῶ=ιαίνω.

Ἰακχος (=ὄνομα τοῦ Βάκχου). Ἀπ' τὸ ἰάχω (=κραυγάζω), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἰαμα (=γιατρικό). Ἀπ' τὸ ἰάομαι-ἰῶμαι (=θεραπεύω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἰαμβος (=μετρικός πόδας ἀπὸ μία βραχεία καὶ μιά μακρά συλλαβή). Πιθανόν ἀπ' τὸ ἰάπτω (=προσβάλλω μέ λόγια), ἐπειδὴ πρῶτοι οἱ σατυρικοί μεταχειρίστηκαν τὸν ἰαμβό. Ἡ κατάληξη -αμβος βρίσκεται καὶ στὶς λέξεις διθύραμβος, θρίαμβος.

Ἰάομαι-ἰῶμαι (=γιατρεύω). Ἀμφίβολη ἡ ρίζα του. Ἦσως ἀπὸ ρίζα Fi+ Θέμα ἰά + ομαι-ἰῶμαι. Ἦσως νὰ ἔχει σχέση μέ τὸ ἰός (=δηλητήριο). Παράγωγα: ἱαμα (=γιατρικό), ἱαματικός, ἰασιμος, ἱασις, ἱασώ-ους (=θεὰ τῆς θεραπείας καὶ τῆς υγείας), ἱατήρ, ἱάτειρα, ἱατήριον (=γιατρεία), ἱατής, ἱατικός, ἱατορία (=γιατρική), ἱατός, εὐίατος, δυσίατος, ἀνίατος (=ἀγιάτρευτος), ἱατρεία (=γιατρεία), ἱατρεῖον, ἱάτρευμα, ἱατρευσίς, ἱατρευτέον, ἱατεύω, ἱατρός, ἱατρικός, ἱατρίσκος (ὑποκορ.), ἱάτωρ (=γιατρός).

Ἰατρός. Ἀπ' τὸ ἰάομαι-ἰῶμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἰαχή (=κραυγή, φωνή). Ἀπ' τὸ ἰάχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἰάχω (=φωνάζω). Ἀπ' τὸ ἰά (=κραυγή). Στὴν ἀρχὴ ἦταν FiFaχω. Παράγωγα: ἰαχή, ἰαχέω-ῶ, Ἰακχος, ἰάκχιος.

Ἰδέα (=μορφή). Ἀπ' τὸ ἰδεῖν τοῦ ὀράω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἰδιάζω (=ζῶ χωριστά ἀπ' τοὺς ἄλλους). Ἀπ' τὸ ἴδιος. Παράγωγα: ἰδιαζόντως (=ἰδιαίτερα), ἰδίαςις (=μοναξιά), ἰδιασμός (=ἰδιοτροπία), ἰδιαστής (=ἡσυχαστής), ἰδιαστικός.

Ἰδιοσυγκρασία (=ἰδιαίτερη κράση τοῦ σώματος). Σύνθετο ἀπ' τὸ ἴδιος + συν + κρᾶσις τοῦ κεράννυμι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στὴ λέξη ἰδιώτης καὶ στὸ ρῆμα κεράννυμι.

Ἰδίω (=ιδρώνω). Ἀπ' τὸ ἴδος, τὸ (=ιδρώτας), ἀπὸ ρίζα σFiδ, ἀπ' ὅπου καὶ τὸ ἰδρώω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ἰδιώτης. Ἀπ' τὸ ἴδιος, ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: ἰδιάζω, ἰδιότης, ἰδιόομαι-οὔμαι (=κάνω κάτι δικό μου), ἰδίωμα, ἰδιωματικός, ἰδίωσις (=διάκριση), ἰδιωτεύω, ἰδιωτεία, ἰδιωτικός, ἰδιωτισμός καὶ τὰ σύνθετα: ἰδεολόγος (=ἰδιαίτερος κυβερνητικός υπάλληλος), ἰδιολογούμαι (=μιλῶ μέ κάποιον ἰδιαίτερα), ἰδιοσυγκρασία.

Ἰδος (=ιδρώτας). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἦσως ἀπὸ ρίζα σFiδ τοῦ ἰδρώω. Παράγωγά του τὰ ἰδίω (=ιδρώνω), ἀνιδίω, ἀνιδίτι (=χωρὶς ἰδρώτα).

Ἰδρώω-ῶ (=ιδρώνω). Ἀπ' τὸ ἰδρώς-ῶτος. Ἀρχικὴ

ρίζα: σFiδ-, Fiδ-, απ' όπου και τό ιδίω, ίδος, ὕδωρ, ὕω. (Λατιν. sudo, τό s ἔγινε δασεία). Παράγωγα: ἰδρωμα, ἰδρωσις, ἐφίδρωσις, ἰδρωα ἢ ἰδρῶα, τά (=καλοκαιρινά ἐξανθήματα), ἰδρώεις, ἰδρωτήριον, ἰδρωτικός, ἀνιδρωτος, ἀνιδρωτί.

Ίδρύω (=ἐγκαθιστῶ, στερεώνω). Εἶναι μεταβατικό τοῦ ἔξομαι (=κάθομαι) ὅπως τά: ἴζω καί ἰζάνω. Ἀπό ρίζα σεδ-, εδ-. Θέμα σιδρύ-ω → ἰδρύω. Παράγωγα: ἰδρυμα, ἰδρυσις, ἰδρυτέον, ἀνιδρυτος.

Ίδρῶς-ῶτος. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ίδος, σFiδ. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα ἰδρῶ-ω.

Ίερεύς. Ἀπ' τό ἱερός, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίερογλυφικός (ιερογλυφικά γράμματα, τά γράμματα τῶν Αἰγυπτίων πού γράφονταν μέ διάφορα σημάδια). Ἀπ' τό ἱερός + γλύφω. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα γλύφω καί στή λέξη ἱερός.

Ίερομνήμων (=ιερογραμματέας, ἀρχαιοφύλακας). Ἀπ' τό ἱερός + μνήμων τοῦ μιμνήσκω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μιμνήσκω καί στή λέξη ἱερός.

Ίερός (=ισχυρός, θεϊκός, ἁγιασμένος). Ἔχει σχέση μέ τό ἱεμαι (=ρίχνωμαι), ἱεράξ, Φιερός → ἱερός. Παράγωγα: ἱεράομαι-ῶμαι (=εἶμαι ἱερέας), ἱερατεία, ἱερατεῖον, ἱεράτευμα, ἱερατευματικός, ἱερατεύω, ἱερατικός, ἱέρεια, ἱερεῖον (=σφάγιο), ἱερεύς, ἱερεῖσιμος, ἱερεύω (=θυσιάζω), ἱερότης, ἱερῶ (=ἀφιερώνω), ἱέρωμα (=προσφορά), ἱερωσύνη καί τά σύνθετα: ἱερογλυφικός, ἱερόδουλος, ἱεροθετῶ, ἱεροκήρυξ, ἱερομηνία (=ἱερή περίοδος κάθε μήνα), ἱερομνήμων, ἱεροποιῶ (=προσφέρει θυσίες), ἱεροποῖός, ἱεροπρεπής, ἱεροσκοπός (=μάντης), ἱεροσυλῶ, ἱερόσυλος, ἱεουργῶ, ἱεροφάντης, ἱερώνυμος.

Ίερόσυλος (=λσστής ναοῦ). Ἀπ' τό ἱερός + συλάω-ῶ. Παράγωγα: ἱεροσυλῶ, ἱεροσύλημα, ἱεροσύλησις καί γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα συλάω καί στή λέξη ἱερός.

Ίεουργῶ (=κάνω ἱερή τελετή). Ἀπ' τό ἱεουργός (ἱερός + ἔργον). Παράγωγα: ἱεουργία, ἱεουργικός, ἱεουργημα. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα ἐργάζομαι καί στή λέξη ἱερός.

Ίεροφάντης (=αὐτός πού διδάσκει τά σχετικά μέ τή λατρεία, μυσταγωγός). Ἀπ' το ἱερός + φαίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη ἱερός.

Ίερώνυμος (=πού ἔχει ἱερό ὄνομα). Ἀπ' τό ἱερός + ὄνομα. Δές στό ἱερός γιά ἄλλα παράγωγα.

Ίζάνω (=τοποθετῶ, καθίζω). Ἀπό ἀρχική ρίζα σεδ- τοῦ ἔξομαι, πού γίνεται σιδ+πρόσφυμα j + πρόσφυμα αν + ω → σιδ- j -αν-ω καί μέ τροπή τοῦ σ σέ δασεία καί τοῦ dj σε ζ → ἰζάνω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔξομαι καί στό ἴζω.

Ίζω (=βάζω κάποιον νά καθίσει. Ἀμεταβ. κάθομαι). Ἀπό ἀρχική ρίζα σεδ- τοῦ ἔξομαι. Μέ συκοπή τοῦ ε: σδ καί μέ ἔνεστ. ἀναδιπλ. → σί-σδ-ω καί μέ τροπή τοῦ σ σέ δασεία καί τοῦ σδ σε ζ → ἴζω. Παράγωγα: ἴζημα (=βύθιση), καθίζησις, συνίζησις, καί γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα ἔξομαι.

Ίημι (=ρίχνω, στέλνω). Δύο θέματα: jη- καί je-. Ἀπ' τό jη μέ ἔνεστ. ἀναδιπλ. → ji- jη καί κατάληξη -μι → ji-jη-μι → μέ τροπή τοῦ πρώτου j σέ δασεία καί μέ ἀποβολή τοῦ δευτέρου ἀνάμεσα στά δύο φωνήεντα → ἴημι. Παράγωγα: ἱέσις (=ρίξιμο), ἄνεσις, ἄφεσις, ἔνεσις, ἔφεσις (=ἐπιθυμία), πάρεσις (=χαλάρωση), σύνεσις, δίεςις, ὕφεσις (=χαλάρωση), ἐφέτης (ἐφέται: ἦταν στήν Ἀθήνα οἱ δικαστές γιά φονικές ὑποθέσεις), ἐφετεῖον, ἄφετος (=ἐλεύθερος), κάθετος, ἐγκάθετος (=κατάσκοπος), ἐνετός (=ψεύτικος), συνετός, δυσξύνετος (=δυσκολονόητος) ἐφετός (=ἐπιθυμητός), ἀνετος (=χαλαρός), ἀνετέον, ἀφετέον, μεθετέον, παρετέον, προετέον, ἀνέδην (=χαλαρά), ἀνειμένως (=ἐλεύθερα), ἀνέτως, ἐφετμή (=ἐπιθυμία), καθετήρ, ἀφετής ἢ ἀφετήρ (=αὐτός πού ρίχνει, δοῦλος ἀπελεύθερος στή Σπάρτη), ἀφετήριος, ἀφετηρία, ἔνεμα (=κλύσμα), ἐφετικός, ἐφετικά (ρημ. = πού δηλώνουν ἐπιθυμία), ἰότης (=θέληση), ἰός (=βέλος).

Ίθαγενής (=νόμιμος, γνήσιος). Ἀπ' τό ἰθύς + γένος τοῦ γίγνομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίθύνω (=ισιάζω, κυβερνῶ). Ἀπ' τό ἰθύς πού εἶναι ἰων. τύπος τοῦ ἀττ. εὐθύς. Τό ἰθύς ἀπό ρίζα i- τοῦ εἶμι. Ἀπό θέμα ἰθῦ + πρόσφυμα j → ἰθύν-j-ω ἰθύνω → ἰθύνω. Παράγωγα: ἰθυντήρ, ἰθυντής, ἰθυντήριος, ἰθύντωρ, ἰθυνσις (=διεύθυνση), ἰθύω (=ὁρμῶ ἴσια μπροστά).

Ίθύς (=ἴσιος, εὐθύς). Ἀπό ρίζα i- τοῦ ρήμ. εἶμι. Παράγωγα: ἰθέως, ἰθύτης, ἰθυτενής (=ἴσιος),

ιθύνω, όπου δές και για άλλα παράγωγα.

Ίκανός. Από ρίζα ικ- του ικνέομαι-οῦμαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίκέτης. Από ρίζα ικ- του ικνέομαι-οῦμαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίκμάς-άδος (=ύγρασία). Από ρίζα σικ-. Ἡ λέξη παίρνει ψιλὴ ἀντί νά δασυνθεῖ, ὅπως ἔπρεπε. Παράγωγα: ικμάζω (=ύγραίνω), ἐξικμάζω (=ξεραίνω), ικμαίνω, ικμαῖος (=ύγρος), ικμαλέος, ἱκμη (=φυτό πού φυτρώνει σέ ὑγρά μέρη).

Ίκνέομαι-οῦμαι (=ἔρχομαι, φτάνω). Εἶναι ἐκτεταμένος τύπος τῶν ποιητικῶν ρημ. ἴκω και ἰκάνω, μέ ρίζα **Φικ** + πρόσφυμα **νε + ομαι** → **Φικ-νέ-ομαι** → **ικ-νέ-ομαι** → **ικνοῦμαι**. Παράγωγα: ἰκανός, ἰκανότης, ἰκανῶς, ἰκέτης, ἰκετεύω, ἰκετεία καί ἰκεσία, ἰκέτευμα, ἰκετευτικός, ἰκετεύσιμος, ἰκετευτέος, ἰκέτευσις, ἰκετήριος, ἰκετικός, ἱκμενος (=ἀνεμος εὐνοϊκός), ἱκτωρ (=ἰκέτης), ἀφίξις, προῖξ (προϊκ-ς) (=τά δῶρα τοῦ γάμου πού φτάνουν ἀπό πρίν), ἱχνος, ἱχνεύω, ἱχνευτής, προῖκτης (=ζητιάνος), ἐφικτός (=κατορθωτός), ἀπρόσικτος (=ἀπλησίαστος), ἀνέφικτος (=ἀκατόρθωτος), αἶκτος (=ἀπλησίαστος), ἱχνηλατῶ, ἱχνηλάτης.

Ίκω (=ἔρχομαι, φτάνω). Από ρίζα → **Φικ** τοῦ **ικνοῦμαι**. Εἶναι ποιητικός τύπος τοῦ **ικνοῦμαι**, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίλαρός (=φαιδρός, εὐθυμος). Ἀπ' τό ἴλαος καί ἄττ. ἴλεως (=εὐμενής). Δές για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα **ἰλάσκομαι**.

Ίλάσκομαι (=ἐξιλεῶνω, ἐξαγνίζω). Από ἀρχικό θέμα **σι-σλα** + πρόσφυμα **σκ + ομαι** → **σι-σλα-σκ-ομαι** καί μέ τροπή τοῦ πρώτου σ σέ δασεία καί ἐξαφάνιση τοῦ δευτέρου → **ἰλάσκομαι**. Παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: ἴλαος (=εὐμενής), καί ἴλεως, ἐξιλέωσις, ἰλαρός, ἰλαρότης, ἰλαρῶ, ἴλασμα, ἰλασμός, ἐξίλασμα, ἐξίλασμός, ἰλαστήριος, ἰλαστήριον, ἐξίλαστήριον, ἰλαστής, ἰλάσι-μος, ἐξίλαστέον.

Ίλως ἄττικ. τοῦ **ἴλαος** (=εὐμενής). Ἀπ' τό ἰλάσκομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα

Ίλη, ἡ (=πλήθος). Ἀπ' τό ρῆμα **εἶλω ἢ ἴλλω**, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίλιγγος, ὁ (=ζάλη). Ἀπ' τό **εἶλω ἢ ἴλλω**, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίλὺς-ύος (=λάσπη). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Ίμάς-άντος (=δερμάτινο λουρί). Ἀπ' τό ἄχρηστο ρῆμα **ἱμαίνω** (=δένω). Παράγωγα: ἱμάντινος, ἱμάντωσις, ἱμαντώδης, ἱμάσθλη (=μαστίγιο), ἱμάσσω (=μαστιγώνω).

Ίμάσθλη (=μαστίγιο). Ἀπ' τό ἱμάς, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίμάσσω (=μαστιγώνω). Ἀπ' τό ἱμάς, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίμάτιον. Ὑποκοριστικό τοῦ ἱμα = εἶμα τοῦ ἀμφιέννυμι. Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἀμφίεσις.

Ίμείρω καί Ίμείρομαι (=ἐπιθυμῶ, ποθῶ). Ἀπ' τό ἱμερος (=πόθος) πού εἶναι ἴσμερος ἀπό ρίζα **ισ-** μᾶλλον τοῦ ἴημι. Παράγωγα: ἱερόεις (=θελκτικός), ἱμερόφωνος (=μέ θελκτική φωνή), ἱμερτός (=ποθητός).

Ίμερος (=πόθος, ἐπιθυμία). ἴσως ἀπό ρίζα **ισ** τοῦ ἴημι. Δές για παράγωγα στό ρῆμα **ἱμείρω**.

Ἰνδάλλομαι (=μοιάζω, φαίνομαι). Ἀπ' τό ἐπικό εἰδάλμιος (=ὁμορφος) (τοῦ εἶδομαι = φαίνομαι καί εἶδω = βλέπω). Μέ ρίζα: **Fiδ** + ἐπένθεση ἑνός **ν** καί τό πρόσφυμα **ι** → **ἱ-ν-δάλ-ι-ομαι** → **ινδάλλομαι**. Παράγωγα: ἱνδαλμα (=μορφή, ὁμοίωμα), ἱνδαλματικός, ἱνδαλμός.

Ἰνίον (=τό πίσω μέρος τοῦ κεφαλιοῦ). Ἀπ' τό ἱς-ἰνός (=μῦς, δύναμις, τράχηλος), όπου δές για άλλα παράγωγα.

Ἰνώδης (=γεμάτος νεύρα). Σύνθετο ἀπ' τό ἱς + εἶδος. Δές για άλλα παράγωγα στή λέξη ἱς.

Ἰοβόλος (=αὐτός πού ρίχνει βέλη, δηλητηριώδης). Ἀπ' τό **ιός** (=βέλος, δηλητήριο) + **βάλλω**. Δές για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα **βάλλω**.

Ἰόνιος (=ἡ θάλασσα ἀνάμεσα στήν Ἠπειρο καί στήν Ἰταλία, πού τήν πέρασε κολυμπώντας ἡ Ἰώ). Ἀπ' τή λέξη Ἰώ.

Ἰός, ὁ 1) (=βέλος). Ἀπ' τό εἶμι ἢ ἴημι (=ρίχνω). 2) (=σκουριά), 3) (=δηλητήριο).

Ίουλος (=τό πρώτο γένι). Ἀπ' τό οὔλος (=μᾶλλινος) + προθεματικό **ι** → **ἱουλος**.

Ίπαγρέται, οἱ (=τρεῖς ἀρχοντες τῆς Σπάρτης). Ἀπ' τό ἵππος + ἀγρέτης (=ἀρχοντας) τοῦ ἀγείρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίπαρχος (=διοικητής ἱππικοῦ). Ἀπ' τό ἵππος + ἀρχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίπηλάτης (=ὁδηγός ἵππων, ἱππότης). Ἀπ' τό ἵππος + ἐλαύνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ίππόβοτος (=πλούσιος σέ κτηνοτροφία). Ἀπ' τό ἵππος + βόσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίππόδρομος (=ἵπποδρόμιον). Ἀπ' τό ἵππος + δρόμος τοῦ τρέχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίπποκόμος (=αὐτός πού περιποιεῖται τοὺς ἵππους). Ἀπ' τό ἵππος + κομέω-ω (=περιποιοῦμαι), ὅπου δές γιά παράγωγα.

Ίπποκορυστής (=ἔφιππος πολεμιστής). Ἀπ' τό ἵππος + κορύσσω (=ἐξοπλίζω).

Ίππος. Αἰολ. ἵκκος καί λατίν. equus. Παράγωγα: ἵπποτης, ἵπποσύνη, ἵππικός, ἵππιος καί ἵππειος, ἵππεύς, ἵππεύω, ἵππεΐα, ἵππευμα, ἵππευτήρ, ἵππευτής, ἵππευσις, ἵππάζομαι (=ὀδηγῶ ἄρμα), ἵππασία, ἵππασίμος, ἵππασμα, ἵππαστήρ, ἵππαστής, ἵππαστί, ἵππαστικός, ἵππαστός καί τὰ σύνθετα: ἵππαρχος, ἵππαρχία, ἵππαρχέω, ἵππαρχικός, ἵππερος (=ἵππομανία), ἵππηλάτης, ἵππόβοτος, ἵππόδαμος, ἵππόδρομος, ἵπποδρομία, ἵπποκόμος, ἵπποκορυστής, ἵπποκρατῶ (=νικῶ μέ ἵππικό), ἵππομανής, ἵππομαχῶ, ἵππομαχία, ἵπποτροφῶ, ἵπποτροφία, ἵπποτρόφος, ἵππουρις, ἵπποφορβός, ἵππιοχάρμης, ἵππωνία (=ἀγορά ἀλόγων), τέθριππον.

Ίππουρις-ιδος (=περικεφαλαία μέ λοφίο ἀπό τρίχες οὐρᾶς ἀλόγου). Ἀπ' τό ἵππος + οὐρά.

Ίπποφορβός (=αὐτός πού τρέφει ἄλογα). Ἀπ' το ἵππος + φέρβω (=τρέφω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίπταμαι (=πετῶ). Ἄλλος τύπος τοῦ πέτομαι, ὅπου δές γιά παράγωγα.

Ίρις-ἱριδος, ἡ (=οὐράνιο τόξο). Ἀκόμη ἡ Ἴρις ἦταν ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν. Εἶχε F→ Firis → ἱρις.

Ίς-ινός, ἡ (=μῦς, δύναμη, νεῦρο). Ἀπό ρίζα Fισ-ίς (λατίν. vis). Παράγωγα: ἰνίον (=αὐχένας), ἰνώδης (=νευρώδης), ἰσχίον.

Ίσθμός (=στενή διάβαση, πέρασμα). Ἀπ' τό εἶμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίσόμοιρος (=αὐτός πού ἔχει ἴσο μερίδιο μέ τοὺς ἄλλους). Ἀπ' τό ἴσος + μοῖρα.

Ίσοπαλῆς (=ισοδύναμος). Ἀπ' τό ἴσος + πάλῃ πού παράγεται ἀπ' τό πάλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα παλαίω.

Ίσόρροπος (=πού βρίσκεται σέ ἰσορροπία). Ἀπ' τό

ἴσος + ροπή τοῦ ρέπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίσος. Ἀπ' τό FισFος→ ἴσος. Παράγωγα: ἰσώω, ἰσότης, ἀνισότης, ἴσως, ἰσάκις, ἀνίσωσις, ἐξίσωσις, ἐξισωτέον καί τὰ σύνθετα: ἰσόθεος, ἰσόμοιρος, ἰσομοιρῶ, ἰσομοιρία, ἰσονομία, ἰσόνομος, ἰσοπαλῆς, ἰσοπολιτεία (=ἴσα πολιτικά δικαιώματα), ἰσόρροπος, ἰστοτελής (=πού πληρώνει τὰ ἴδια), ἰσότημος (=μέ τὰ ἴδια προνόμια), ἰσοσκελής, ἰσοφαρίζω, ἰσόχρονος (=σύγχρονος), ἰσόψηφος.

Ίσοσκελής (=μέ ἴσα σκέλη). Ἀπ' τό ἴσος + σκέλος.

Ίσοφαρίζω (=ἐξισώνω). Ἀντί ἰσοφερίζω (ἴσος + φέρω).

Ίστημι (=στήνω). Δύο θέματα: α) ἰσχυρό στη-, β) ἀσθενές στα-. Μέ θέμα στη + ἐνεστ. ἀναδιπλ. + κατάληξη -μι → σί-στη-μι καί μέ τροπή τοῦ σ σέ δασεία → ἴστημι. Μέσο: σί-στα-μαι → ἵσταμαι. Παράγωγα: ἰστός (=κατάρτι, ἀργαλιός), ἰστίον (=πανί πλοίου), στηῆθος, στηῆλη, στηλιτεύω (=σημειώνω, στιγματίζω), στηλίτης, διάστημα καί τὰ σύνθετα (ἀνά, κατά, σύν, παρά, ἀπό, ὑποκατά) στημα, στήμων (=στημόνι), στηρίζω, στηρίγμα, στησίχορος, στάδιον (=μέτρο μήκους, μέρος γιά ἀθλητικούς ἀγῶνες), στάθμη, ὑποστάθμη, σταθμός, σταθερός, στάμνος (=πῆλινο αγγεῖο), σταμνίον, στάσις (τοποθέτηση, ἐπανάσταση) καί τὰ σύνθετα (ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀντί, μετανά, περί, ἀπό, ὑπό, σύ, ἐν, ἐκ, ἐπανά, ἀντιπαρά, ἀντικατά) στασις, στάσιμος, στασιάζω (=ἐπαναστατῶ), στασιώτης, στατήρ (=νόμισμα), (συ)στατικός, στατός καί τὰ σύνθετα (ἀνά, ἀκατά, δυσκατά, ἀδιά, ἀμετά, ἀνυπό)στατος, περίστατος (=αὐτός πού θαυμάζεται ἀπ' τό πλῆθος), μεταστατός, ἀντικαταστατός, ἀναντικατάστατος, στατέον καί (ἀπό, κατά, μετά, ὕπανα)στατέον, στυλος, σταυρός (=πάσσαλος), σταυρῶ (=φράζω μέ πασσάλους), ἐπιστάτης, ἀποστάτης, παραστάτης, ἐπαναστάτης, ἐπιστητός, ἀσταθής, εὐσταθής, συστάδην καί συσταδόν (=ἀπό κοντά), διασταδόν (=χωριστά), ἰστιοφόρος, ναῦσταθμος, παραστάς, παστάς (=νυφικός θάλαμος), πλησίστιος (=μέ φουσκωμένα τὰ πανιά), προστάτης, προστασία, σταδιοδρομῶ, σταδιοδρομία.

Ίστιον (=πανί πλοίου). Ἀπ' τό ἰστός τοῦ ἵστημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίστιοφόρος. Ἀπ' τό ἰστίον + φέρω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήμ. ἴστημι καί φέρω.

Ίστορία. Ἀπ' τό ἴστωρ (=σοφός, ἐμπειρος) τοῦ οἶδα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίστός (=κατάρτι). Ἀπ' τό ἴστημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίστωρ ἢ ἴστωρ (=σοφός, ἐμπειρος). Ἀπ' τό οἶδα (θέμα Fiδ-), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίσχίον, τό (=κλείδωση τοῦ γόμφου, πληθ. μηροί, νεφρά). Ἀπ' τό ἴς (=μῦς), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ίσχνός (=ἄπαχος, ἀδύνατος). Ἀπ' τό ἴσχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίσχυρός (=δυνατός). Ἀπ' τό ἰσχύς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ίσχύς (=δύναμη). Fiσχύς = ἰσχύς. Ἔχει σχέση μέ τό ἴσχω = ἔχω. Ἀμφίβολο ἂν παράγεται ἀπ' τό Fiς = ἴς. Παράγωγα: ἰσχύω, ἐνίσχυσις, κατίσχυσις, ἰσχυτήριος (=δυναμωτικός), ἰσχυρός, ἰσχυρότης, ἰσχυρῶ (=στεριώνω), ἰσχυροποιῶ (=δυναμώνω), ἰσχυρίζομαι, ἰσχύρησις, ἰσχυριστέον, ἰσχυριεῖω (ἐφετ. = ἐπιθυμῶ νά ἰσχυριστῶ), ἰσχυρογνώμων.

Ἰσχω. Ἄλλος τύπος τοῦ ἔχω. Παράγωγα: ἰσχνός, ἰσχνότης, ἰσχναίνω, ἰσχνανσις, ἰσχναντικός, ἰσχνασία, ἰσχνασμός, ἀπισχαντέον, ἰσχάνω (=ἐμποδίζω), ἰσχάς-άδος (=ξερό σύκο), ἰσχαλέος (=λεπτός), ἰσχαιμος (=αὐτός πού μπορεῖ νά σταματήσῃ τό αἷμα), ἰσχύς, ἰσχυρός καί γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Ἰσως (=μέ τόν ἴδιο τρόπο, ὅμοια, πιθανόν). Ἀπ' τό ἴσος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἰτέα, ἡ (=ἰτιά). Ἔχει σχέση μέ τό ἴτυς-υος (=κύκλος).

Ἰτυς-υος, ἡ (=κύκλος φτιαγμένος ἀπό ἰτιά, κύκλος τροχοῦ, στρόγγυλη ἀσπίδα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Ἰφιγένεια (ἡ κόρη τοῦ Ἀγαμέμνονα). Ἀπ' τό ἴφι (=ἰσχυρά, ἐπίρρ. ἴσως ἀρχ. δοτ. τοῦ ἴς) + γίγνομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἰχθύς-ύος (=ψάρι). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία. Παράγωγα: ἰχθυόεις (=γεμάτος ψάρια), ἰχθυοειδής, ἰχθυηρός, ἰχθύδιον (=ψαράκι), ἰχθιάω-ῶ (=ψαρεύω).

Ἰχνηλατῶ (=ἀναζητῶ τά ἴχνη). Ἀπ' τό ἰχνηλάτης, σύνθετο ἀπ' τό ἴχνος + ἐλαύνω. Δές γιά πε-

ρισσότερα παράγωγα στά ρήμ. ἐλαύνω καί ἰκνοῦμαι.

Ἰχνος (=χνάρι). Ἀπ' τό ἰκνοῦμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ἰχώρ-ῶρος, ὁ (=χυμός πού τρέχει στίς φλέβες τῶν θεῶν, αἷμα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Κ

Κάππα

Καγχάζω (=γελῶ δυνατά). Ὀνομασποιημένη λέξη ἀπ' τόν ἦχο: χά-χά-χά, ὅταν γελάμε. Παράγωγα: καγχασμός (=δυνατό γέλιο), καγχαστής.

Καθαγίζω (=ἀφιερώνω). Σύνθετο ἀπ' τό κατά + ἀγίζω (=ἀφιερώνω) ἀπ' τό ἅγιος. Παράγωγα: καθαγισμός (=καθιέρωση).

Καθαίρω (=κατεβάζω, κατεδαφίζω). Ἀπ' τό κατά + αἰρέω-ῶ. Παράγωγα: καθαίρεσις (=καταστροφή), καθαιρετέος, καθαιρετής, καθαιρετικός, καθαιρετός καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα αἰρέω-ῶ.

Καθαίρω (=καθαρίζω, ἐξαγνίζω). Ἀπ' τό καθαρός μέ θέμα καθαρ + πρόσφυμα j + ω → καθαρ-j-ω → καθαίρω μέ ἐπένθεση τοῦ j. Παράγωγα: καθάρειος, καθαρεῦω (=εἶμαι ἀγνός), καθαρίζω, κάθαρμα (=ἀκαθαρσία, ἀπόβλητος), καθαρμός, κάθαρσις, καθάρσιος, καθαρτής, καθαρτήριος, καθαρτικός, καθαρτέον, ἀκάθαρτος.

Κάθαρμα (=ἀκαθαρσία· ἀπόβλητος: στήν Ἀθήνα καταδίκους τοὺς ἔριχναν στή θάλασσα σέ περίπτωση συμφορᾶς τῆς πόλης καί ἔτσι πίστευαν ὅτι καθαρίζονταν ἡ πόλη ἀπ' τό μίasma). Ἀπ' τό καθαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καθαρός. Στήν ἀρχή ἦταν κΦοθαρός καί μέ ἀφομοίωση τοῦ πρώτου φωνήεντος ἀπ' τό δεύτερο γίνεται καθαρός. Γιά παράγωγα δές στό ρῆμα καθαίρω.

Κάθαρσις (=ἐξαγνισμός). Ἀπ' τό καθαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καθέδρα (=κάθισμα). Ἀπ' τό κατά + ἔδρα τοῦ ἔζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καθέζομαι. Ἀπ' τό κατά + ἔζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κάθειρξις (=φυλάκιση). Ἀπ' τό καθείρηνυμι κατά

+ εἴρηνυμι (=ἐμποδίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καθεῖς (=ό καθένas). Ἀπ' τό κατά (καθ') + εἷς.

Καθεξῆς. Ἀπ' τό κατά + ἔξω, μέλλ. τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καθεύδω (=κοιμᾶμαι). Σύνθετο ἀπ' τό κατά + εὕδω. Παράγωγο: καθευδιτέον (ρημ. ἐπιθ.).

Καθηγητής. Ἀπ' τό καθηγοῦμαι → κατά + ἡγοῦμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καθηδупαθῶ (=κάνω ἀσωτείες). Ἀπ' τό κατά + ἡδупαθῶ (ἡδύς + πάσχω). Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα ἡδупαθῶ.

Καθηλόω-ῶ (=καρφώνω). Ἀπ' τό κατά + ἡλόω-ῶ (ἀπ' το ἥλος = καρφί). Παράγωγα: καθήλωσις = καθήλωμα (=κάρφωμα), ἀποκαθήλωσις (=ξεκάρφωμα), κατηλωτής, κατηλωτός.

Κάθηναι (=κάθομαι). Ἀπ' τό κατά + ἦμαι. Τό ἦμαι ἀπό ρίζα ἦσ- ἀπ' ὅπου καί τὰ ἔζομαι, ἦσυχος καί ἀπό ρίζα ἦ- ἀπ' ὅπου τὰ: ἡμερος καί οἱ ἄσιγμοι τύποι τοῦ ἦμαι.

Καθίζω. Ἀπ' τό κατά + ἵζω, ὅπου δές γιά παράγωγα.

Καθώς. Ἀπ' τό κατά + ὥς.

Καινός (=καινούργιος, νέος). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἔχει σχέση μέ τό καιδνός. Παράγωγα: καινῶς, καινότης, καινώσις (=νεωτερισμός), καινίζω, καινίσις, καινισμός, καινιστής καί τὰ σύνθετα καινοποιῶ (=ἀνανεώνω), καινοτομῶ (=κάνω κάτι νέο), καινοτομία, καινοτόμος (=νεωτεριστής), καινοτόμημα, καινουργῶ (=νεωτερίζω).

Καινοτομία (=νεωτερισμός). Ἀπ' τό καινοτόμος (καινός + τέμνω). Δές γιά παράγωγα στή λέξη καινός καί στό ρῆμα τέμνω.

Καινουργῶ (=νεωτερίζω). Παρασύνθετο ἀπ' τό και-

νουργός (καινός + ἔργω). Παράγωγα: καινουργία, καινούργημα, καινούργησις, καινουργίζω, καινουργισμός, καινουργής.

Καίνυμαι (=ὑπερέχω). Από ρίζα καδ-. Θέμα: καν +j+ομαι με ἐπένθεση τοῦ j → καίνομαι καί καίνυμαι.

Καίριος. Ἀπ' τό καιρός, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Καιρός. Ἵσως νά εἶναι συγγενικό μέ τό κρίσις ἢ νά παράγεται ἀπ' τό κραιρός μέ ἀνομοίωση. Ἀκόμη ἴσως ἀπό ἐπιρρ. καρ+jos=καιρός. Πιθανόν νά ἔχει σχέση μέ τό κείρω. Παράγωγα: καίριος (=ἐπικίνδυνο μέρος τοῦ σώματος, κατάλληλος), καιρίως (=κατάλληλα, θανάσιμα), καιροφυλακέω-ῶ καί καιροφυλακτῶ (=παραμονεύω).

Καιροφυλακτέω-ῶ καί καιροφυλακέω-ῶ (=παραμονεύω). Ἀπ' τό καιρός + φυλακή.

Καίω (=ἀνάβω, καίω). Από ρίζα καF = καν. Θέμα καF+j+ω με ἐπένθεση τοῦ j → κα- j -F-ω καί μέ ἀποβολή τοῦ F → καίω. Παράγωγα: καῦμα (=θερμότητα), καυματηρός, καυματώδης, ἔγκαυμα, καῦσις, ἔγκαυσις, καῦσιμος, καῦσος, καῦστειρα (=φλογερή), καύστης, καυστικός, ἐγκαυστική (τέχνη = ζωγραφική μέ κάψιμο), καυστός ἢ καυτός, ἄκαυστος, πυρίκαυστος, ἐπίκαυτος, καύστρα (=μέρος ὅπου καίγονταν πτώματα), καυσώδης, καύσων, καυτήρ, καυτηριάζω, καυτήριον (=καμένο σίδερο), καύτης, καυστηρός, καυσάλις (=φουσκάλα), κήλεος (=καυστικός), κηώδης (=εὐωδιαστός), πυρκαϊά, διακαής, διακαυτέον, τά κἄλα (=ξύλα γιά κάψιμο), καλάπους ἢ καλόπους (=καλαπόδι), κάμινος, ὀλόκαυτος, ὀλοκαύτωμα.

Κακηγόρος (=βριστικός, πού κακολογεῖ). Ἀπ' τό κακῶς + ἀγορεύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κακηγόρος: κακηγορία (=κακολογία), κακηγορίας δίκη (=ἀγωγή γιά δυσφήμιση), κακηγορῶ (=κακολογῶ).

Κακόβουλος (=ἀσύνετος). Ἀπ' τό κακός + βουλή τοῦ βούλομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κακοδαίμων (=δυστυχημένος, κακότηχος). Ἀπ' τό κακός + δαίμων τοῦ δαίω (=μοιράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κακόδοξος (=μέ κακή φήμη, ἐπενειδιστος). Ἀπ' τό κακός + δόξα τοῦ δοκέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κακοήθης (=μοχθηρός). Ἀπ' τό κακός + ἦθος. Παράγωγα: κακοήθεια, κακοήθως, κακοηθίζομαι = κακοηθεύομαι, κακοήθευμα.

Κακολόγος (=βριστικός). Ἀπ' τό κακός + λόγος τοῦ λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Ἀπ' τό κακολόγος: κακολογία, κακολογῶ, κακολογικός.

Κακοπραγέω-ῶ (=ἀποτυχαίνω, δυστυχῶ). Παρασύνθετο ἀπ' τό κακοπραγής (=κακοποιός) → κακός + πρᾶγος (=πρᾶγμα) τοῦ πράττω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Ἀπ' τό κακοπραγῶ: κακοπραγία (=ἀποτυχία), κακοπράγημα, κακοπράγμων (=βλαβερός).

Κακός (=ἄσχημος, ἄσχημος, δειλός, ἀνάξιος, κακός). Ἀπ' τό κάκη (=μοχθηρία) (ἀπό ρίζα κακ-). Ἵσως συγγενικό μέ τό κάκη (=λέξη τῆς νηπιακῆς ἡλικίας πού σημαίνει τήν ἀνθρώπινη κόπρο, τά κακκά). Ἀκόμη συγγενεῖ με τό κηκάς (=βλαβερός) καί τό καῦρος (=κακός). Παράγωγα: κακία, κακίω (=κατηγορῶ), κακισμός (=ὄνειδος), κακιστέος, κακιστέον, κακῶς, κακότης, κακῶ (=κακοποιῶ), κάκωσις (=βλάβη), κακωτής, κακωτικός, ἀκάκωτος καί τά σύνθετα: κακάγγελος (=ἄγγελος κακῶν), κακηγόρος, κακόβουλος, κακογείτων, κακόγλωσσο, κακοδαίμων, κακόδοξος, κακοήθης, κακολόγος, κακόνους (=δυσμενής), κακοπαθῶ (=ὑποφέρω), κακοποιός, κακοπραγῶ, κακοτεχνῶ (=ἐξαιπάτω), κακότεχνος, κακοῦργος, κακοτυχής, κακουχία, κακόφρων (=ἐχθρικός), κακοψυχία (=δειλία).

Κακοῦργος. Ἀπ' τό κακός + ἔργον (κακοἔργος) τοῦ ἔργω-ἐργάζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Ἀπ' τό κακοῦργος: κακουργία, κακούργως, κακουργῶ, κακούρημα, κακουργικός.

Κακουχία (=ταλαιπωρία). Ἀπ' τό κακουχέω-ῶ (κακός + ἔχω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Κάλαθος, ὁ (=καλάθι). Πιθανόν συγγενικό μέ τό κλώθω. Περισσότερο πιθανόν ἀπ' τό κάλως (=σχοινί).

Κάλαμος, ὁ (=καλάμι, αὐλός). Πρωτότυπη λέξη. Παράγωγα: καλάμη, καλαμαῖος, καλαμεύς, καλάμιος, καλάμιον (ὑποκορ.), καλαμίτης, καλαμώδης, καλαμών, καλαμῶμαι (=μαγεύω καλάμι μετά τό θερισμό).

Καλέω-ῶ (=φωνάζω, προσκαλῶ). Από ρίζα καλ-,

μέ μετάθεση κλα- και μέ έκταση κλη-. Παράγωγα: κλησις και σύνθετα (ανά, έκ, παρά, πρό, πρόσ, ἐγ, μετά, επί, σύγ)κλησις, ἐγκλημα (=κατηγορία), ἐπίκλημα (=κατηγορία), ἐπίκλην (=κατ' ἐπωνυμία), ἐκκλησία (=συνέλευση πολιτῶν), κλητέος, παρακλητέον, κλητήρ, κλητεύω, κλητικός, κλητός (=προσκαλεσμένος, ἐκλεκτός), ἐκκλητος (=διαιτητής), ἐκκλητοι (=στή Σπάρτη ἐπιτροπή από πολίτες για νά ἀποφασίζουν για διάφορα ζητήματα), ἐπικλητος (=σύμμαχος), κατάκλητος, σύγκλητος, ἄκλητος, ἀπαράκλητος, εὐπαράκλητος, αὐτόκλητος, ἀνέγκλητος, παράκλητος, εὐανάκλητος, κλήτωρ, κάλεσις, καλεστής. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα ἴσως και τά: κέλομαι, κελεύω, ὁμοκλή (=κραυγή), κέλαδος.

Καλινδοῦμαι (=κυλιέμαι, ἀσχολοῦμαι συνέχεια μέ κάτι). Ἀντί κυλινδοῦμαι (κυλίω), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα: καλινδήθρα (=μέρος ὅπου κυλιόνταν τά ἄλογα μετά τή γύμναση), καλινδῆσις.

Καλλιερέω-ῶ (=παίρνω καλούς οἰωνούς, θυσιάζω μέ καλούς οἰωνούς). Ἀπ' τό καλός + ἱερόν. Παράγωγα: καλλιέρημα, ἀκαλλιέρητος.

Καλλίνικος (=πού νίκησε ἐνδοξα). Ἀπ' τό καλή + νίκη.

Καλλιόπη (=μία ἀπ' τίς ἐννιά Μοῦσες, μέ ὠραία μορφή). Ἀπ' τό καλλι + ὄψ-ὀπός.

Καλλιστεῖον (=βραβεῖο ὁμορφιάς). Ἀπ' τό καλλιστεύω πού παράγεται ἀπ' τό κάλλιστος.

Κάλλος, τό (=ὁμορφιά). Ἀπ' τό καλός, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Καλλύνω (=ἐξωραίζω). Ἀπ' τό κάλλος τοῦ καλός. Παράγωγα: κάλλυσμα (=σάρωμα), καλλυντής, καλλυντήριος, κάλλυντρον.

Καλλωπίζω (=ἐξωραίζω, στολίζω). Ἀπ' τό κάλλος + ὦψ (=μάτι, ὄψη). Παράγωγα: καλλώπισμα, καλλωπισμός, καλλωπιστής, καλλωπιστέος, καλλωπιστικός, καλλωπίστρια, ἀκαλλώπιστος.

Καλοκάγαθος. Σύνθετο ἀπ' τό καλός και ἀγαθός.

Κᾶλον, τό (=ξύλο ξερό για κάψιμο). (Ἔρρει τά κᾶλλα = χάθηκαν τά πλοία). Ἀπ' τό καίω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Καλός (=ὠραίος, ἐντιμος). Πρωτότυπη λέξη. Καλός → καλός. Παράγωγα: κάλλος, καλλύνω, καλῶς και τά σύνθετα μέ πρώτο συνθετικό τό καλλι- (πού ἔχει τήν ἔννοια τοῦ ὠραίου):

καλλιέπεια, καλλιεπής (=εὐφραδής), καλλιερῶ, καλλιζωνος, καλλίκομος, καλλίνικος, Καλλιόπη, καλλιπάρης (=μέ ὠραία μάγουλα), καλλιπλόκαμος, καλλίρροος, καλλιστεῖον, καλλωπίζω, καλοκάγαθος.

Κάλπις, ἡ (=ὕδρια, κάλη για ψηφοφορία). Ξενική ἡ προέλευσή του.

Καλύβη. Ἀπ' τό καλύπτω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Κάλυμμα. Ἀπ' τό καλύπτω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Κάλυξ-υκος (=κάλυμμα τοῦ λουλουδιοῦ). Ἀπ' τό καλύπτω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Καλύπτω (=σκεπάζω). Από ρίζα καλυβ- ἡ καλυφ-. Μέ θέμα καλυβ + πρόσφυμα τ + ω → καλυβτ-ω και μέ τροπή τοῦ β σέ π → καλύπτω. Παράγωγα: καλύβη, καλύβιον (ὕποκορ.), κάλυμμα, κάλυξ, καλύπτρα, καλυπτήρ (=θήκη), καλυπτός, ἀκαλυπτος, συγκαλυπτέον, ἀπαρακαλύπτως (=φανερῶς), κάλυψις και σύνθετα (ἀνα, ἀπο, συγ, προ)κάλυψις, Καλυψῶ (ἐπειδή ἔκρυψε τόν Ὀδυσσεῦ), ἴσως και τό κέλυφος, καλιά (=καλύβα), προκάλυμμα.

Καλῶδιον (=σχοινί). Ὑποκοριστικό τοῦ κάλως (=σχοινί).

Καμάρα (=καθετί πού ἔχει θολωτό σκέπασμα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Κάματος (=κόπος, κούραση). Ἀπ' τό κάμνω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Καματώδης (=κοπιαστικός, κουραστικός). Ἀπ' τό κάματος + εἶδος. Δέξ για περισσότερα παράγωγα στο ρῆμα κάμνω.

Κάμηλος, ὁ και ἡ (=καμήλα). Ἑβραϊκή ἡ προέλευσή του.

Κάμινος, ἡ (=καμίνι, φούρνος). Ἀπ' τό καίω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Κάμνω (=κουράζομαι, κοπιάζω). Θέμα καμ-, μέ μετάθεση κμα και μέ έκταση κμη. Θέμα καμ + πρόσφυμα ν + ω → κάμνω. Μέλλον: καμ + πρόσφυμα ε + σομαι → μέ ἀποβολή τοῦ σ και συναίρεση καμοῦμαι. Παράγωγα: κάματος (=κόπος), καματώδης, καματηρός, καματηρῶς, ἀκάματος (=ἀκούραστος), ἀκάμας-αντος και ἀκμής-ἤτος (=ἀκούραστος), κμητός, πολύκμητος, χειρόκμητος (=χειροποίητος), ἀποκμητέον (=πρέπει κάποιος νά ἀποκάμει).

Καμπή. Ἀπ' τὸ κάμπω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κάμπω (=κυρτώνω, λυγίζω). Θέμα καμπ + πρόσφυμα τ + ω → κάμπω. Παράγωγα: καμπή, κάμπιμος, καμπτήρ-ῆρος (=γωνία), καμπτός, ἄκαμπτος, ἀκαμψία, δύσκαμπτος, δυσκαμψία, εὐκαμπτος, καμπτικός, καμπύλη, καμπύλος (=κυρτός), καμπυλότης, κάμψις, ἀνάκαμψις, ἐπίκαμψις καὶ ἴσως τὸ κάμψη (=κάμπια), πιτυοκάμπτης.

Καμπύλος. Ἀπ' τὸ κάμπω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κανηφόρος. Ἀπ' τὸ κάνεον, κανοῦν, τὸ (=πανέρι) + φέρω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα. Ἀπ' τὸ κανηφόρος: κανηφορία, κανηφορῶ.

Κάνθαρος, ὁ (=γυναικεῖο κόσμημα, ψάρι, εἶδος ποτηριοῦ, σκαθάρι πού λατρεύονταν στὴν Αἴγυπτο). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του.

Κάννα ἢ **κάννη**, ἡ (=καλάμι, καλαμένιο πλέγμα). Πρωτότυπη λέξη. Ἀπ' ἐδῶ τὰ: κάναθρον (=άμαξι ἀπὸ καλάμια), κάναστρον καὶ κάνιστρον (=καλάθι), τὸ κανοῦν (=πανέρι), ὁ κάνης-ητος (=ψάθα), κανών (=κάθε ἴσια ράβδος, χαράκι).

Κάναβις, ἡ (=στουπί). Ξενική ἢ προέλευσὶς του.

Κανών (=κάθε ἴσια ράβδος, χαράκι). Σχετίζεται μὲ τὸ κάννη (=καλάμι). Παράγωγα: κανονίζω (=ρυθμίζω), κανονικός, κανόνισμα, κανονισμός, κανονάρχης.

Κάπη, ἡ (=φάτνη ὅπου τρῶνε τὰ ζῶα). Ἀπὸ ρίζα καπ- τοῦ κάπτω (=χάφτω), ὅπου δὲς γιὰ ἄλλα παράγωγα.

Καπηλεύω (=εἶμαι μικροπωλητής). Ἀπ' τὸ κάπηλος (=μικροέμπορος) πού ἔχει τὴν ἴδια ρίζα καπ με τὸ κάπη). Παράγωγα: καπηλεία, καπηλεῖον, καπήλευμα (=νοθεία), καπηλευτής, καπηλευτικός, καπηλικός [νεοελλ. κάπελας (=ταβερνιάρης), καπηλιό].

Κάπηλος (=μικροπωλητής, γυρολόγος). Ἀπὸ ρίζα καπ- τοῦ κάπτω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Καπνός. Ἀπὸ ρίζα κFап- τοῦ καπύω (=ἐκπνέω). Παράγωγα: κάπος (=ψυχή), Καπανεύς, καπυρός (=ξερός) καὶ ἀπ' τὸ καπνός τὰ: καπνίζω, κάπνισις, κάπνισμα, καπνικός, καπνίας (=γεμάτος καπνὸς), καπνιστέον, καπνιστήριον, καπνιστός, καπνιστικός, καπνώδης.

Κάπτω (=χάφτω, καταβροχθίζω). Ἀπὸ ρίζα καπ- ἀπ'

ὅπου καὶ τὰ: κάπη, κάπηλος, τὸ καπητόν (=τροφὴ ζῶων).

Καπυρός (=ξερός, εὐδιάκριτος). Ἀπ' τὸ καπύω (=ἐκπνέω) ἀπ' ὅπου τὸ καπνός, ὅπου δὲς γιὰ ἄλλα παράγωγα.

Καραδοκῶ (=περιμένω μὲ ἀγωνία καὶ προσοχή). Ἀπ' τὸ κára, τὸ (=κεφάλι) + δοκεύω (παραμονεύω).

Καρατόμος (=αὐτός πού κόβει τὸ κεφάλι). Ἀπ' τὸ κára + τεμείν τοῦ τέμνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κάρδαμον, τὸ (=σινάπι). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Καρηκομών καὶ πió συνηθισμένο στὸν πληθυντικό: **καρηκομώντες** ἢ **κάρη** (=μέ μακριά μαλλιά). Ἀπ' τὸ κάρη (=κεφάλι) + κομάω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Καρποφόρος. Ἀπὸ καρπός + φέρω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπ' τὸ καρπός: κάρπιμος, καρπεύω, καρτεία (=κάρπωση), καρπίζω, καρπισμός, καρποῦμαι (=ἀπολαύω), κάρπωμα, κάρπωσις, καρπώσιμος, καρπωτός, ἀκάρπωτος, κρώπιον (=δρεπάνι).

Καρτερία (=ὑπομονή). Ἀπ' τὸ καρτερός πού παράγεται ἀπ' τὸ κρατερός καὶ αὐτός ἀπ' τὸ κράτος. Παράγωγα ἀπ' τὸ καρτερός: καρτερῶς, καρτεरिकός, καρτερικῶς, καρτερῶ (=ὑπομένω), καρτέρημα, καρτέρησις, καρτερητός, καρτερούντως, καρτερόψυχος, καρτερόθυμος.

Καρνάτιδες (=ἑίρειες τῆς Ἄρτεμης στίς Καρυές τῆς Λακωνίας). Ἀπ' τὸ Καρύαι.

Καρυκεύω (=νοστιμεύω). Ἀπ' τὸ καρύκη (=πλούσια λυδικὴ σάλτσα). Παράγωγα: καρύκευμα, καρυκεία, καρυκευτής, καρυκευτός.

Κάρφος, τὸ (=ἄχυρο καὶ κάθε λεπτό ξερὸ ξυλαράκι). Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὸ κάρφω (=ξεραίνω, μαραίνω) ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: καρφαλέος (=ξερός), καρφηρός, κάρφη (=ξερὸ χορτάρι), καρφολογῶ (=μαζεύω ξερὰ κλαδιά). Ἔχει σχέση μὲ τὴ λέξη κράμβος (=ξερός).

Κασίγνητος (=ἀδερφός). Ἀπ' τὸ κάσις (=ἀδερφός) + γενέσθαι, τοῦ γίγνομαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κασσίτερος (=τὸ καλάι). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του.

Κατάγαιος (ἰων. τοῦ κατάγειος), (=ὑπόγειος). Ἀπ' τὸ κατὰ + γαῖα-γέα-γῆ.

Κάταγμα (=σπάσιμο). Ἀπ' τὸ κατάγνυμι (=κομμα-

τιάζω) σύνθετο απ' τό κατά + ἄγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταγώγιον (=πανδοχεῖο). Ἀπ' τό κατάγω → κατά + ἄγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταδρομή (=εἰσβολή). Ἀπ' το καταδραμεῖν τοῦ κατατρέχω → κατά + τρέχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάδυνσις (=βύθισις). Ἀπ' το καταδύω → κατά + δύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάθεσις. Ἀπ' τό κατατίθημι → κατά + τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταibatός. Ποιητ. ἀντί τοῦ **καταβατός** τοῦ καταβαίνω → κατά + βαίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάκλισις. Ἀπ' τό κατακλίνω (=πλαγιάζω κάποιον) → κατά + κλίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατακλυσμός (=πλημμύρα). Ἀπ' τό κατακλύζω (=πλημμυρίζω) → κατά + κλύζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταληπτός. Ἀπ' τό καταλαμβάνω (=κυριεύω) → κατά + λαμβάνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάλογος. Ἀπ' τό καταλέγω (=καταριθμῶ) → κατά + λέγω (=μαζεύω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάλυμα (=πανδοχεῖο). Ἀπ' τό καταλύω → κατά + λύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταντάω (=φτάνω, ξεπεφτώ). Ἀπ' τό ἐπίθ. κατάντης (=κατηφορικός) → κατά + ἄντα (=ἀπέναντι). Παράγωγο: κατάντημα (=τέρμα).

Κατάνυξις (=νάρκη, λήθαργος). Ἀπ' τό κατανύσσω (=κεντῶ, συγκινῶ) → κατά + νύσσω (=κεντῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταπέτασμα (=σκέπασμα, παραπέτασμα). Ἀπ' τό καταπετάννυμι (=ἀπλώνω) → κατά + πετάννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάπλασμα (=ἐμπλαστρο). Ἀπ' τό καταπλάσσω (=ἀλείφω) → κατά + πλάττω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάπληξις (=ἐκπληξη). Ἀπ' τό καταπλήσσω → κατά + πλήσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάπτυστος (=γιά φτύσιμο, τιποτένιος). Ἀπ' τό καταπτύω → κατά + πτύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάρα. Ἀπ' τό καταρῶμαι → κατά + ἀράομαι-ῶμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Τό ἀρῶμαι ἀπ' τό ἀρά καί τό ἀρά ἀπ' τό αἶρω.

Καταργέω-ῶ (=ἀφίημι κάτι ἄχρηστο). Ἀπ' τό κατά + ἀργός. Παράγωγα: καταργήσις, καταργητέον.

Καταρράκτης. Ἀπ' τό καταρρήγνυμι (=σπάζω) → κατά + ρήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάρρους (=καταρροή τῆς μύτης, συνάχι). Ἀπ' τό καταρρέω → κατά + ρέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταρτίζω (=τακτοποιῶ, ἐτοιμάζω, διορθώνω). Ἀπ' τό κατά + ἄρτιζω πού παράγεται ἀπ' τό ἄρτιος πού ἔχει σχέση μέ τό ἀραρίσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Κατ' ἄλλους σχετίζεται καί μέ τό ἄρτι.

Καταρτύω (=ἐτοιμάζω, μαγειρεύω). Ἀπ' τό κατά + ἄρτύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατασκευάζω. Παρασύνθετο ἀπ' τό παρασκευή + κατάληξη -άζω. Παράγωγα: κατασκευάσμα, κατασκευάσμα, κατασκευάσις, κατασκευασμός, κατασκευαστέος, κατασκευαστής, κατασκευαστικός, κατασκευαστός, κατασκευαστῶς, κατασκευάστρια, κατασκευασεῖω (ἐφετικό).

Κατάστασις. Ἀπ' τό καθίστημι → κατά + ἴστημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάστικτος (=γεμάτος στίγματα). Ἀπ' το καταστίζω (=κηλιδώνω) → κατά + στίζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταστροφή. Ἀπ' τό καταστρέφω → κατά + στρέφω. Παράγωγα: καταστροφεύς, καταστροφικῶς, καταστρεπτικός, καταστρεπτικῶς. Γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ρήμα στρέφω.

Κατάστρωμα. Ἀπ' τό καταστρώννυμι → κατά + στρώννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατάσχεσις. Ἀπ' τό κατασχεῖν τοῦ κατέχω → κατὰ + ἔχω.

Κατατομή (=ἐγχείρησις). Ἀπ' τό κατατέμνω → κατά + τέμνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Καταυγάζω (=λάμπω, φωτίζω). Ἀπ' τό κατά + αὐγή (=φῶς). Παράγωγα: καταύγασμα, καταυγασμός, καταυγαστήρ, καταυγάστειρα, καταύγεια.

Καταυλισμός. Ἀπ' τό καταυλίζομαι (=στρατοπεδεύω) → κατά + αὐλή, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Κατάφυτος. Ἀπ' τό κατά + φυτόν τοῦ φύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατήγορος. Ἀπ' τό κατά + ἀγορεύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κατήγορος: κατηγορία, κατηγορῶ, κατηγορήμα, κατηγορητέον, κατηγορητικός, κατηγορικός.

Κατηρεφής (=καλά στεγασμένος). Ἀπ' τό κατά + ἐρέφω (=στεγάζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατηφής (=θλιμμένος). Ἀμφίβολη ἡ ἐτυμολογία του. Ἦσως ἀπ' τό κατά + φάος (=αὐτός πού βλέπει πρὸς τὰ κάτω). Ἢ ἀπ' τό κατά + ἀφ τοῦ ἄπτομαι. Κατ' ἄλλους ἀπ' τό κατά + φάεα (=μάτια). Παράγωγα: κατήφεια (=λύπη), κατηφῶ, κατηφών (=πού προκαλεῖ ντροπή).

Κατηγῶ (=σαλπίζω σ' αὐτιά κάποιου, διδάσκω). Ἀπ' τό κατά + ἦχος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κάτοικος. Ἀπ' τό κατά + οἶκος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κάτοπτρον (=καθρέφτης). Ἀπ' το κάτοπτος τοῦ καθορῶ → κατά + ὀρῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κατοχή. Ἀπ' τό κατέχω → κατά + ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κάττυμα ἄττ. τοῦ **κάσσυμα** (=σόλα παπουτσιοῦ). Ἀπ' τό κασσύω (=συρράπτω), ἀπ' ὅπου καί τὰ κάσας ἢ κασᾶς ἢ κασῆς (=δέρμα πού τό ρίχνουν στή ράχη τοῦ ἀλόγου), τό κῶας (=δέρμα).

Κατωφερής. Ἀπ' τό κατά + φέρομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φέρω.

Καυχῶμαι (=κομπάζω, ὑπερηφανεύομαι). Ἀπ' τό καύχη (=αὐτοέπαινος). Εἶναι συγγενικό μέ τό αὐχέω-ῶ. Παράγωγα: καύχημα, καυχηματίας, καύχησης, καυχητής, καυχήμεν.

Κεῖμαι (=εἶμαι ξαπλωμένος, βρίσκομαι καταγῆς). Ἀπό ρίζα κει-, καί μέ μετάπτωση κoi-, κω- καί κυ-. Παράγωγα: κειμήλιον, κείω (=θέλω νά πλαγιάσω), κοίτη, κοιτάσιος, κοιτάζω (=βάζω στό κρεβάτι), κοιτίς, κοιτός (κρεβάτι), κοιτών (=κρεβατοκάμαρα), ὁ παράκοιτης καί ἡ παράκοιτις (=ὁ, ἡ σύζυγος), ἀπόκοιτος (=πού κοιμάται μακριά), κῶμη (=χωριό), κωμήτης (=χωρικός), κῶμος (=πανηγύρι), κωμικός, κῶμα (=ἐπιθανάτιος λήθαργος), κοιμάω-ῶ (=ἀποκοιμίζω, καταπραΰνω), κῶας (=δέρμα), Κύμη.

Κειμήλιον (=καθετί πού βρίσκεται κατά μέρος σάν πολύτιμο). Ἀπ' τό κείμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κεῖρω (=κουρεύω). Ἀπό ρίζα κερ + πρόσφυμα j → κερ-j-ω → κέρρω → κέρω → μέ ἀντέκταση κείρω. Ἀρχικά ὅμως ἦταν κερσ = κορσ = κορρ = κουρ καί μέ μετάπτωση καρ. Παράγωγα: κέρμα (=κομμάτι), κατακερματίζω (=κόβω σέ μικρά κομμάτια), κορμός, ἴσως τό καιρός, ἀκαρῆς (=πολύ μικρά μαλλιά πού δέν μποροῦν νά κοποῦν), ἀκαριαῖος (=στιγμιαίος), ἀκαριαίως, καρτός, ἄκαρτος (=ἀκούρευτος), κουρά (=κούρεμα), κουρεῖον, κουρεύς, κούρευμα, κουρεύω, κόρη (=κρόταφος), κοῦρος (=ἔφηβος), κόρη ἢ κούρη (=παρθένα), κούρητες (=νέοι, πολεμιστές), κουρίδιος (=νόμιμος σύζυγος), κούριμος, κουρίς (=ξυράφι), κουροτρόφος. Ἦσως καί τό κειρία (=σχοινί), ἀκραιφνής (=ἀμιγῆς) < ἀκραιοφανής < ἀκέραιος + φαίνομαι. Τό ἀκέραιος ἀπ' τό α στερητ. + κείρω. Κατ' ἄλλους ἀπ' τό α στερητ. + κεράννυμι ἢ α στερητ. + κέρας.

Κεκρύφαλος, ὁ (=γυναικεῖος κεφαλόδεσμος). Ἀπ' τό κρύπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κελαινός (=μαῦρος). Ἦσως ἀπό ρίζα καλ-, ἀπ' ὅπου καί τό κηλῖς.

Κέλευθος, ἡ (=δρόμος). Συμφυρμός τοῦ θέματος κελευ (κελεύω) καί τοῦ ἔλευθ (ἐλεύσομαι) τοῦ ἔρχομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κελευστής (=αὐτός πού διατάζει). Ἀπ' τό κελεύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κελεύω (=διατάζω). Εἶναι ἐκτεταμένος τύπος τοῦ κέλομαι (=παρακινῶ), ἴσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό καλέω-ῶ. Θέμα κελευσ- καί κελευ+ω. Παράγωγα: κέλευσις, κέλευμα καί κέλευσμα, ἐγκέλευμα, διακέλευμα, κελευσματικῶς, κελευσμός, διακελευσμός, παρακελευσμός, παρακέλευσις, παρακελευσματικός, κελευστής, παρακελευστής, κελευστικός, παρακελευστικός, κελευστός, παρακελευστός, ἐγκέλευστος, αὐτοκέλευστος, ἀκέλευστος, κελευστέον, κελεύστωρ, κελευτιάω (=συνέχεια παροτρύνω), (θαμιστικό).

Κέλης (=ἄλογο γιά ἵππασία, μικρό πλοῖο γρήγορο μέ μιά σειρά κουπιά). Ἀπ' τό κέλλω (=φτάνω στό λιμάνι), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Κέλλω (=ὁδηγῶ πλοῖο στήν ξηρά, φτάνω στό λιμάνι). Ἔχει σχέση μέ τό ἀκέλλω, κέλης.

Κέλυφος (=τσόφλι, φλούδα). Ίσως απ' τό καλύπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κενόδοξος (=ματαιόδοξος). Απ' τό κενός + δόξα τοῦ δοκέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κενοτάφιον (=τάφος χωρίς νεκρό). Απ' τό κενός + τάφος τοῦ θάπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κενόω-ῶ (=ἀδειάζω). Απ' τό κενός - ἰων. κεινός (=ἄδειος). Παράγωγα: κενότης, κένωσις, κενώσιμος, κένωμα, κενωτικός, κενωτέον καί τά σύνθετα: κενόδοξος, κενολογία (=φλυαρία), κενοτάφιον.

Κένταυρος (οἱ Κένταυροι ἦταν ἄγρια φυλή τοῦ Πηλίου, ἔφιπποι βουκόλοι). Απ' τό κεντῶ + ταύρος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κεντῶ.

Κεντέω-ῶ. Από ρίζα κεν + πρόσφυμα ε → κεντέω-ῶ. Παράγωγα: κέντρον (=κεντρί), κεντρίζω, κέντημα, κέντησις, κεντητής, κεντητήριον, κεντητικός, κεντητός, διακεντητέον, Κένταυρος, κεστός (=κενημένος), κέστρα, ἡκεστός (=ἀκέννητος), κέστρον (=ἐργαλεῖο γλυπτικό), κεντρῶ, κέντρωσις, συγκέντρωσις, ἀποκέντρωσις, κεντρωτός.

Κέντρον (=κεντρί, σημείο γύρω απ' τό ὁποῖο περιγράφεται κύκλος). Απ' το κεντῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κεραία (=καθετί πού μοιάζει μέ κέρατο). Απ' τό κέρας απ' ὅπου καί τά: κεράος, κερασφόρος, κερατίνης, κεράτινος, κεράτιον, κερατοειδής, κριός.

Κεραμεικός ἀντί **Κεραμικός** (=συνοικία τῶν κεραμέων στήν Ἀθήνα. Στόν Κεραμεικό, ἔξω ἀπό τά τείχη τῆς Ἀθήνας, ἔθαβαν τοὺς νεκροὺς τοῦ πολέμου). Απ' τό: κέραμος, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Κέραμος (=πηλός, κεραμίδι). Ίσως απ' τό κεράννυμι (=ἀνακατεύω). Παράγωγα: Κεραμεικός, κεραμεία, κεραμεοὺς (=πῆλινος), κεραμεύς, κεραμευτικός, κεραμεύω, κεράμιον (=πῆλινο ἄγγεῖο), κεραμῖς (=κεραμίδι), κεραμωτός.

Κεράννυμι (=ἀνακατεύω). Δυό θέματα: α) κέρα → κερασ + πρόσφυμα νυ + μι → κεράσ-νυ-μι → μέ ἀφομοίωση τοῦ σ ἐν ν = κεράννυμι. β) κραμέ μετάπτωσις, ἐξαφάνισις δηλ. τοῦ ε. Παράγωγα: κεραστής, κεραστικός, κέρασμα, κεραστός,

ἀκέραστος, κεραννυτέον, ἀκίρατος (=καθαρός, ἀμόλευτος), ἀκηράσιος (=ἀκέραιος), ἀκέραιος, ἀκραιφνής, ἀκεραιοφανής, κρᾶμα (=μίγμα), κρᾶσις (=συνένωση δύο πραγμάτων, χημική ἔνωση, ἐνῶ ἡ μείξη εἶναι μηχανική ἔνωση), σύγκρασις, ἐωλοκρασία, ιδιοσυγκρασία, κρατήρ, ἄκρατος (=ἀνόθευτος), εὐκρατος (=ἥπιος), εὐκρασία, συγκρατέον.

Κεραυνός (=ἀστροπελέκι). Πρωτότυπη λέξη. Ίσως σχετίζεται μέ τή ρίζα. KeraF + πρβλ. κεραῖζω (=καταστρέφω). Παράγωγα: κεραυνῶ, κεραύνωσις, κατακεραύνωσις, κεραύνιος.

Κέρδος. Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία τοῦ. Ίσως ἀπό ρίζα κερ- τοῦ κείρω ἢ απ' τό ἔρδω. Παράγωγα: κερδαίνω, κερδαλέος (=πανοῦργος), κερδαντήρ (=φιλάργυρος), κερδαντός, κερδαντέον, κερδοσύνη (=πανουργία).

Κερκίς (=χτένι τοῦ ἀργαλειοῦ. Λεπτή καί ἴσια ράβδος). Απ' τό κέρκω → κρέκω (=ύφαίνω). Παράγωγα: κερκίζω, κέρκις, κερκιστική (=ύφαντική), κερκίδιον.

Κέρμα (=κομμάτι, μικρό νόμισμα). Απ' τό κείρω (=κουρεύω, ψαλιδίζω). Παράγωγα: κερματίζω, κερματισμός (=ἀλλαγὴ μεγάλου νομίσματος μέ μικρά), κατακερματισμός (=κατατεμάχιση), κερματιστής. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό κείρω.

Κερματίζω (=κομματιάζω). Απ' τό κέρμα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κευθμών (=κρυψώνα). Απ' τό κεύθω (=κρύβω), ὅπου δές γιά παράγωγα.

Κεύθω (=κρύβω). Από ρίζα κυθ- απ' ὅπου καί τά παράγωγα κευθμών, κεύθος (=κρυψώνα), κευθμός.

Κεφαλαγία (=κεφαλόπονος). Απ' τό κεφαλή + ἀλγέω-ῶ. Παράγωγα: κεφαλαγῶ, κεφαλάλημα, κεφαλαγής, κεφαλαγικός καί γιά ἄλλα παράγωγα τοῦ ἀλγέω-ῶ δές στή λέξη ἀλγηδών.

Κεφαλή. Μᾶλλον πρωτότυπη λέξη. Παράγωγα: κεφάλαιος, κεφαλαιῶ-ῶ (=συγκεφαλαίωνω), κεφαλαιώδης, κεφαλαῖωμα (=σύνολο), συγκεφαλαῖωμα, κεφαλαῖωσις, συγκεφαλαῖωσις, ἀνακεφαλαῖωσις, κεφαλαιωτής, κεφαλαιωτής, συγκεφαλαιωτέον, κεφαλικός, κεφαλῖς (ὑποκορ. κεφαλᾶκι), κεφαλισμός.

Κηδεία (=φροντίδα γιά τό νεκρό, ταφή, συμπεθε-

ριό). Ἀπ' τὸ κῆδος (ρίζα καδ-) ἀπ' ὅπου καὶ τὰ πα-
ράγωγα: κῆδειος (=ἀγαπητός), ἐπικήδειος, κηδε-
στής (=συγγενής), κηδεστία, ἀκηδής (=ἄταφος),
κηδεύω (=φροντίζω, θάφτω, συμπεθερεύω), κή-
δευμα, κηδευτής, κηδεύτρια, κηδεύσιμος, κήδω
καὶ κήδομαι (=ταράζω μεσ. φροντίζω), κηδεμών,
κηδεμονία, κηδεμονικός, κηδεμονεύω.

Κηδεστής (=συγγενής ἀπὸ ἐπιγαμία). Ἀπ' τὸ κῆδος,
ἀπ' ὅπου καὶ τὸ κηδεία, ὅπου δὲς γιὰ περισσό-
τερα παράγωγα.

Κηδεμών (=προστάτης). Ἀπ' τὸ κήδομαι. Δὲς γιὰ
περισσότερα παράγωγα στὴ λέξη κηδεία.

Κηκίω (=ἐκρέω, ἀναβλύζω). Ἀπ' τὸ κηκίς (=ὕγρα-
σία).

Κηλέω-ῶ (=θέλω, μαγεύω). Ἀπὸ ρίζα καλ- καὶ μέ
μετάπτωση κηλ-. Θέμα: κηλ+έ+ω → κηλέω-ῶ.
Παράγωγα: κηληθμός, κήλημα, κήλησις, κηλη-
τής, κηλητήριος, κηλητήρα, κηλητικός, κήλη-
τρον, ἀκήλητος, Κηληδόνες (=ῶδικα δαιμόνια,
ὅπως οἱ Σειρήνες).

Κηλίσ, ἡ (=μόλυσμα, λεκέξ). Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα
καλ-, ἀπ' ὅπου καὶ τὸ κελαινός. Παράγωγα: κη-
λιδῶ (=λερώνω), κηλίδωμα, κηλίδωσις, κηλι-
δωτός.

Κηπουρός (=ὁ φύλακας τοῦ κήπου). Ἀπ' τὸ κῆπος +
οὔρος (=φύλακας). Ἄλλα παράγωγα ἀπ' τὸ κῆπος:
κηπεύω, κηπαῖος, κήπευμα, κηπευτής, κηπευτι-
κός, κηπευτός, κηπουργία, κηπουρικός.

Κηρός (=κερί). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παρά-
γωγα: κήρινος, κηρίον (=κηρήθρα), κηριοῦμαι
(=γίνομαι σάν τὸ κερί), κηρώδης, κήρωμα, κη-
ρωτός.

Κήρυξ (=ἀγγελιαφόρος). Ἀπ' τὸ ποιητ. ρῆμα καρκαί-
ρω (=ἀντηχῶ) ποῦ εἶναι ἠχοποίητο. Παράγωγα:
κηρυκεύω, κηρυκία, κηρύκειον (=ἡ ράβδος τοῦ
κήρυκος), κηρύκευμα, κηρύκευσις, κηρύττω.

Κηρύττω (=ἀναγγέλλω). Ἀπ' τὸ κήρυξ. Θέμα κηρυκ-
+ πρόσφυμα j + ω → κηρυκ- j-ω καὶ μέ τροπή τοῦ
kj σέ ττ ἢ σσ → κηρύττω ἢ -σσω. Παράγωγα: κή-
ρυγμα, κηρυκτέος, κηρυκτός, ἀκήρυκτος, κήρυξις
καὶ σύνθετα: (ἀνα, δια, ἐπι, προ)κήρυξις.

Κῆτος (=μεγάλο θαλασσινὸ θηρίο, πελώριο ψάρι).
Ἄγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Κίβδηλος (=νοθευμένος, ἀπατηλός). Ἀπ' τὸ κί-
βδος (=σκουριά μέ τὴν ὁποία νόθευαν τὸ χρυ-
σό). Παράγωγα: κίβδωνες (=μεταλλωρύχοι), κί-

βδης (=κακοῦργος), κίβδηλεια (=νόθευση), κι-
βδήλευμα, κίβδηλεύω.

Κιβωτός. Σκοτεινὴ ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τὸν
ἀρχικὸ τύπο κίβος (=κίβωτιο). Πιθανὸν νὰ ἔχει
σχέση μέ τὸ θιβίη (=πλεχτό καλάθι).

Κιγκλίσ, ἡ (=περίφραγμα, πληθ. ἡ κιγκλιδωτὴ πύ-
λη τοῦ δικαστηρίου ἢ βουλευτηρίου). Ἀβέβαιη
ἡ ἐτυμολογία του.

Κιθάρα (=εἶδος λύρας). Πιθανὸν νὰ προέρχεται
ἀπὸ ξένη γλῶσσα. Παράγωγα: καθαρίζω, κιθά-
ρισσις, κιθάρισμα, κιθαρισμός, κιθαριστέον, κιθα-
ριστής, κιθαριστήριος, κιθαριστικός, κιθαριστός
(=ἡ τέχνη νὰ παίζεις τὴν κιθάρα), κιθαρωδός, κι-
θαρωδῶ, κιθαρώδης.

Κιθαρωδός. Ἀπ' τὸ κιθάρα + αἰδός τοῦ ἄδω-αἰδῶ,
ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα καθὼς καὶ
στὴ λέξη κιθάρα.

Κιλλίβας-βαντος, ὁ (=τρίποδας γιὰ ὑποστήρι-
ξη ἑνὸς πράγματος, ὑπόβαθρο). Ἀπ' τὸ κίλλος
(=γαῖδούρι) + βαίνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότε-
ρα παράγωγα.

Κιμωλία (ἐνν. γῆ=χῶμα ἄσπρο ἀπ' τὸ νησί Κίμωλο).

Κίναδος, τό (=ἀλεπού, πανοῦργος). Σικελικὴ λέξη.

Κίνδυνος. Ἄγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως σχε-
τίζεται μέ τὸ κινῶ. Παράγωγα: κινδυνεύω, κιν-
δύνευμα, κινδυνευτέον, διακινδυνευτέον, κινδυ-
νευτής, κινδυνευτικός, ρισοκίνδυνος.

Κινέω-ῶ. Ἀπὸ ρίζα κι- τοῦ κίω (=προχωρῶ). Θέ-
μα κι + πρόσφυμα νε + ω → κινέω-κινῶ. Παρά-
γωγα: κίνημα, μετακίνημα, κινήσις, μετακίνη-
σις, κινήτεος, κινήτεον, μετακινήτεον, κινήτηρ,
κινήτηριος, κινήτης, κινήτικός, κινήτός, ἀκίνη-
τος, δυσκίνητος, εὐκίνητος, ἀεκίνητος, μετακι-
νητός, κίνητρον.

Κιννάμωμον, τό (=κανέλα). Ἡ καταγωγή τῆς λέ-
ξης εἶναι φοινικική.

Κινύρομαι (=θρηνῶ, ὀδύρομαι). Ἀπ' τὸ κινυρός
(=γοερός) ποῦ εἶναι ἠχοποιημένη λέξη καὶ ἡ ἐτυ-
μολογία της εἶναι σκοτεινὴ.

Κίχρημι (=δανεῖζω). Μέσ. κίχραμαι (=δανεῖζομαι).
Θέμα κρη- + ἐνεστ. ἀναδιπλ. χι → χί-κρη-μι = κί-
χρημι. Παράγωγα: χρήστης (=αὐτός ποῦ δανεί-
ζει, γεν. πληθ. τῶν χρηστών ὅπως: τῶν ἐτησίων),
κίχρησις (=δάνεισμα).

Κίω (=πορεύομαι). Σχετίζεται μέ τίς λέξεις: κινῶ,
κίνδυνος. Θέμα κιF+ω = κίω.

Κίων-ονος, ό (=στύλος, κολώνα). Άγνωστη ή έτυμολογία του.

Κλαγγή (=κάθε δυνατό ήχος). Άπ' τό κλάζω (=κάνω δυνατό ήχο), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλάδος (=κλαδί). Άπ' τό κλάω-ώ (=σπάζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλάζω (=κάνω δυνατό ήχο). Άπό ρίζα κλαγ- έκτεταμένη του καλῶ. Θέμα κλαγ+j+ω → κλάγ- j-ω → κλάζω. Παράγωγα: κλαγγή, κλαγγάνω, κλαγγηδόν, κλαγγώδης.

Κλαίω. Θέμα κλαF = κλαυ + πρόσφυμα j+ω → κλαF-j-ω → μέ επένθεση του j και αποβολή του F κλάjFω = κλαίω. Παράγωγα: κλαυθμονή, κλαυθμός, κλαυθμηρός, κλαυθυρίζω, κλαυθυρίσμα, κλαυθυρισμός, κλαυθμώδης, κλαυθμών, κλαῦμα (=θρήνος), κλαυσιάω (έφετ. επιθυμῶ νά κλάψω), κλαυσίγελως (=γέλια μαζί μέ δάκρυα), κλαυσίμαχος (=πού επιθυμεί πολύ νά πολεμήσει), κλαυστικός (=κλαψιάρης), κλαυστός ή κλαυτός (=άξιοθρήνητος), άκλαυστος ή άκλαυτος, άκλαυστί ή άκλαυτί.

Κλάσις (=σπάσιμο). Άπ' το κλάω (=σπάζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλάσμα (=κομμάτι). Άπ' τό κλάω (=σπάζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλαυθμός. Άπ' τό κλαίω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλάω-ώ (=σπάζω, κομματιάζω). Άπό θέμα κλα + ω → κλάω. Παράγωγα: κλάδος, κλαδεύω, κλάσις, κλάσμα, κλασμός, κλάστης, εικονοκλάστης (=εικονομάχος), κλαστήριον, κλαστός (=τσακισμένος), άκλαστος, άρτοκλασία, κλήμα, κλών-κλωνός (=κλωνάρι), κλήρος (=λαχνός).

Κλειδοῦχος. Άπ' τό κλείς (του κλείω) + έχω. Δές για περισσότερα παράγωγα στά ρήματα έχω και κλείω.

Κλείθρον. Άπ' τό κλείω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλεινός (=ένδοξος). Άπ' τό κλέος (=δόξα), όπου δές για παράγωγα.

Κλείς και ίων. **κλήϊς** (=κλειδί). Άπ' τό κλείω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλειστρον = κλείθρον. Άπ' τό κλείω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κλείω (=κλειδώνω). Άπό θέμα κλαF + πρόσφυ-

μα j + ω → κλαFjω, μέ επένθεση του j και αποβολή του F → κλαjFω → κλά-i-ω → κλήiω και κλείω. Παράγωγα: κλείς και κλήϊς (=κλειδί), κλειῖσις ή κλήϊσις, άπόκλεισις, σύγκλεισις, κλεισοῦρα, κλειστός και κληστός, άκληστος, κλειθρον ή κλήθρον, κλειστρον, άπόκλεισμα, άποκλεισμός, άποκλειστικός, έγκλιστέος, κλειδίων (ύποκορ. του κλείς), κλειδοῦχος, κλειδῶ, κλειδωμα, κλοιός.

Κλειώ (=μία άπ' τίς Μοῦσες). Άπ' τό κλέος (=δόξα), όπου δές για άλλα παράγωγα.

Κλέος (=φήμη, δόξα). Θέμα κλεF+ος → κλέος, άπ' τό ρήμα κλέω (=δοξάζω). Παράγωγα: κλεινός, Κλειώ, κλειτός, κλήζω, κληδών (=φήμη, δόξα), περικλειτός, Σοφοκλής.

Κλέπτω. Άπό θέμα κλεπ + πρόσφυμα τ + ω → κλέπτω και μέ έτεροίωση κλοπ-, και μέ μετάπτωση κλαπ-. Ίσως είναι συγγενικό μέ τό καλύπτω. Παράγωγα: κλέμμα (=κεμμένο), κλέπος, κλεπτέον, κλέπτης, κλεπτικός, κλεπτήρ, κλεψίγαμος, κλεψίσοφος, κλεψίρρυτος, κλεψιτόκος, κλεψίφαγος, κλεψίφρων, κλεψύδρα, κλοπή, κλοπεύς, κλοπαῖος, κλόπιος, κλώψ (=κλέφτης), κλωπεία, κλωπεύω.

Κλεψύδρα (=άγγείο μέ στενό στόμιο και πλατειά βάση τρυπημένη μέ μικρές τρύπες, άπ' όπου έσταζε άργά τό νερό και χρησίμευε σαν ρολόι). Άπ' τό κλέπτω + ὕδωρ. Δές για περισσότερα παράγωγα στο κλέπτω.

Κλήζω (=φημιζώ, έγκωμιάζω). Άπ' τό κλέος που παράγεται άπ' τό ποιητ. κλέω και κλείω (=δοξάζω). Δές για άλλα παράγωγα στη λέξη κλέος.

Κλήμα (=κλαδί άμπελιού). Άπ' τό κλάω (=σπάζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Κληρονόμος. Άπ' τό κλήρος + νέμομαι. Παράγωγα: κληρονομῶ, κληρονόμημα, κληρονομιά, κληρονομικός. Δές για άλλα παράγωγα στο ρήμα νέμω και στη λέξη κλήρος.

Κλήρος (=λαχνός). Άπ' το κλάω-ώ. Παράγωγα: κληρῶ, κληρωτί, κληρικός, κλήρωσις, κλήρωμα, κληρωτήριον, κληρωτρίς, κληρωτής, κληρωτικός, κληρωτός, και τά σύνθετα: κληροδότης, κληρονόμος, κληροῦχος, ναύκληρος, όλόκληρος.

Κληροῦχος. Άπ' τό κλήρος + έχω. Παράγωγα: κληρουχία (=ή άπονομή μέ κλήρο γῆς σε ξένη χώρα ανάμεσα στους πολίτες), κληρουχῶ, κληρού-

χημα, κληρουχικός, καί γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω καί στή λέξη κληρός.

Κλήσις. Ἀπ' τό καλέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλίμα (=κατηφόρα, ζώνη τῆς γῆς, διάθεση). Ἀπ' τό κλίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλίμαξ, ἡ (=σκάλα). Ἀπ' τό κλίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλίνη (=κρεβάτι). Ἀπ' τό κλίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλίνω (=κάνω κάτι νά γείρει). Ἀπό ρίζα κλι-. Θέματα: α) κλι καί β) κλιν+j+ω → κλίνω. Παράγωγα: κλίμα (=κατηφορία, ζώνη γῆς, διάθεση), κλίμαξ (=σκάλα), κλιμακίζω, κλιμάκιον (ὑποκορ.), κλιμακτήρ, κλιμακωτός, κλίνη, ἐπικλινής (=κατηφορικός), κλίνειος, κλινάς (=προσκεφάλι), κλινῆρης (=κατάκοιτος), κλινικός, κλιντήρ (=ἀνάκλιντρο), κλιντήριον, ἀνάκλιντρον ἢ ἀνακλιντήριον (=καναπές), κλισία (=καλύβα, σκηνή), κλισιάδες (=πόρτες συμπτυσσόμενες), κλισίηνδε, κλίσιον (=περίπτερο), κλίσιον, κλισμός (=ἀνάκλιντρο), κλιτικός, ἀποκλιτέον, κλίτος = κλίτος = κλιτύς (=κατηφορία, πλευρά βουνοῦ), κλίσιν (=λύγιμα, κάμψη) καί σύνθετα: (κατά, ἀπό, ὑπό, συγ, παρέκ)κλίσιν.

Κλίσιν. Ἀπ' τό κλίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλιτύς (=πλαγιά βουνοῦ). Ἀπ' τό κλίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλοιός. Ἀπ' τό κλείω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλονέω-ῶ (=ταράζω). Ἀπ' τό κλόνος (=ταραχή). Παράγωγα: κλόνησις, κλονίζω, κλονώδης.

Κλοπή (=κλεψιά). Ἀπ' τό κλέπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλύδων (=κῦμα, θαλασσοταραχή). Ἀπ' τό κλύζω (=σκεπάζω μέ τά κύματα), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλυδωνίζομαι (=ταράζομαι). Ἀπ' τό κλύδων τοῦ κλύζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλύζω (=περιβρέχω, σκεπάζω μέ κύματα). Θέμα κλυδ + πρόσφυμα j + ω → κλύδ-j-ω → κλύζω. Παράγωγα: κλύδων (=θαλασσοταραχή), κλυδωνίζομαι, κλυδώνιον (ὑποκορ. = μικρή κύμανση), κλυδωνισμός, κλύσμα (=καθατήριον ὑγρό), κλυσμός, κατακλυσμός, κατακλύζω, κλύσις, κλυ-

στήρ, κλυστήριον, κατάκλυσμα, κατάκλυσις.

Κλύσμα (=καθατήριον ὑγρό). Ἀπ' τό κλύζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλυτός (=ξακουστός). Ἀπ' τό κλύω (=ἀκούω, ἐγκωμιάζομαι).

Κλύω (=ἀκούω, ἐγκωμιάζομαι). Ἔχει σχέση μέ τό κλείω-κλέω (=ἐγκωμιάζω). Παράγωγα: κλυτός (=ξακουστός), περικλυτός.

Κλωβός (=κλουβί). Ἴσως συγγενικό μέ τίς κλοιός, κλείς τοῦ κλείω. Ὑποκοριστικό κλωβίον.

Κλώθω (=γνέθω). Ἀπό θέμα κολ-, μέ μετάθεση φθόγγου κλο καί μέ ἔκταση κλω+θ+ω → κλώθω. Παράγωγα: Κλωθώ (=ἡ μία ἀπ' τίς τρεῖς Μοῖρες), κλώσμα (=νήμα), κλωστήρ, κλωστήριον, κλωστής, κλωστός, ἄκλωστος, κλώστρον, κλώθεις (=κλώστριες).

Κλών-κλωνός, ὁ (=κλωνάρι). Ἀπ' τό κλάω (=σπάζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κλώψ-πός (=κλέφτης). Ἀπ' τό κλέπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κναίω καί κνάω (=ξύνω, τρίβω, προξενῶ φαγούρα). Ἀπό ρίζα κεν- πού γίνεται κνε- μέ μετάθεση φθόγγων καί κνη- μέ ἔκταση. Παράγωγα: κνάπτω (=λαναρίζω), κναφεύς, κνάφος (=ἀγκαθωτό φυτό), κνέφαλλον (=ἀπομεινάρι μαλλιού), κνήθω (=γαργαλίζω), κνηθμός (=φαγούρα), κνήμα, κνήω-ῶ, κνήσις (=ξύσιμο), κνήσμα (=κέντημα), κνησμός, κνησμούδης, κνηστήρ, κνηστικός, κνηστis (=μαχαίρι γιά ξύσιμο τοῦ τυριοῦ), κνηστός (=ξύμενος), κνήστρον, κνησμονή, κνίζω (=ξύνω).

Κνάπτω ἢ γνάπτω (=ξύνω, λαναρίζω). Ἀπ' τό κναίω-κνάω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κνάπτω: κνάπτωρ ἢ γνάπτωρ, κνάφαλλον ἢ κνέφαλλον (=ἀπομεινάρι μαλλιού), κναφεῖον, κναφεύς, κναφευτικός, κναφικός, ὁ κνάφος (=ἀγκαθωτό φυτό), κνάψιν (=κατεργασία ὑφασμάτων).

Κνέφας, τό (=σκοτάδι). Ἄλλος τύπος τοῦ νέφος. Παράγωγα: κνεφάζω (=σκοτιζώ), κνεφαῖος (=σκοτεινός).

Κνήθω (=ξύνω, γαργαλίζω). Ἀπ' τό κναίω-κνάω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κνήμη (=τό μέρος μεταξύ τοῦ γόνατος καί τῶν σφυρῶν). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: κνημῖς (=πού ἀνήκει στήν πανοπλία πολεμι-

στή), κνημαῖος, κνημιδωτός, κνημόω-ω (=όπλι-
ζιά μέ περικνημίδες).

Κνίδη (=τσουκνίδα). Ἀπ' τό κνίζω πού παράγεται
ἀπ' τό κνάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγω-
γα, ὅπως καί στό κνίζω.

Κνίζω (=ξύνω, γαργαλίζω). Ἀπ' τό κνάω, ὅπου δέξ
γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα: κνίδη,
κνίσμα (=ξύσμα), κνισμός (=φαγούρα), κνίδω-
σις, κνίψ-σκνίψ (=σκνίπα).

Κνῖσα (=μυρουδιά ψημένου κρέατος, τσίκνα). Ἀβέ-
βαιη ἡ ἔτυμολογία του. Πιθανόν νά εἶναι συγ-
γενικό μέ τό κνίζω. Παράγωγα: κνισάω-ω, κνι-
σῆεις.

Κνισμός (=φαγούρα). Ἀπ' τό κνίζω, ὅπου δέξ γιά
περισσότερα παράγωγα.

Κνώδαλον (=θηρίο). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του.
Σχετίζεται μέ τό κνώδων (=ξίφος).

Κόβαλα (=πανοῦργα παιχνίδια, ἀπάτες). Εἶναι οὐδ.
πληθ. τοῦ κόβαλος (=πανοῦργος).

Κογχύλιον (=εἶδος ἀχιβάδας). Ὑποκοριστικό τοῦ
κογχύλη=κόγχη (=κοχύλι).

Κόθορνος (=ψηλό παπούτσι, ἔμβλημα τῆς τραγω-
δίας). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του.

Κοῖλος (=μέ κοιλότητα). Ἀρχικά κοῖλος → κοῖλος.
Παράγωγα: κοιλαίνω, κοίλανσις, κοιλαντικός,
κοίλασμα, κοιλάς, κοιλία, κοιλιακός, κοιλότης,
κοίλωμα, κοίλωσις, κοιλόω.

Κοιμάω-ω (=ἀποκοιμίζω, καταπραῖνω). Ἀπό ρί-
ζα κει- τοῦ κεῖμαι, μέ μετάπτωση ἔγινε κοι-. Δέξ
στό κεῖμαι γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα: κοι-
μημα, κοίμησις, κοιμητήριον, κοιμήτωρ, ἀκοί-
μητος, κοιμίζω, κοιμισμός, κοίμησις, κοιμιστής,
κοιμιστικός.

Κοινολογέομαι-οῦμαι (=συνομιλῶ). Ἀπ' τό κοι-
νός + λόγος. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα
στό λέγω.

Κοινότης. Ἀπ' τό ἐπιθ. κοινός ἀπ' ὅπου καί οἱ λέ-
ξεις: κοινῶ (=διαδίνω), κοίνωμα, κοίνωσις, ἀνα-
κοίνωσις, διακοίνωσις, ἀνακοινωθέν, κοινῶνις,
κοινωνία, κοινωνῶ, κοινωνήμα, κοινωνήσις, κοι-
νωητέον, κοινωνικός, ἀκοινώνητος, ἀξιοκοι-
νώητος, καί σύνθετα: κοινοβούλιον, κοινολο-
γοῦμαι, κοινωφελής, πάγκοινος.

Κοινωνία. Ἀπ' τό κοινωνός πού παράγεται ἀπ' τό
κοινός. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στή λέ-
ξη κοινότης.

Κοίτη (=κρεβάτι, φωλιά). Ἀπ' τό κεῖμαι, ὅπου δέξ
γιά περισσότερα παράγωγα.

Κοιτών (=δωμάτιο ὕπνου). Ἀπ' τό κοίτη τοῦ κεῖμαι,
ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κόκκυξ-υγος (=κούκος). Ἀπ' τό κόκκυ (=κούκου,
κραυγή τοῦ κούκου). Παράγωγο: κοκκύζω.

Κολάζω (=κλαδεύω, τιμωρῶ). Μᾶλλον ἀπ' τό ποι-
ητ. ἐπίθ. κόλος (=κοντός) καί κολοβός (=περιο-
ρισμένος) ἀπ' ὅπου καί τό κολοῦν καί κολουρος.
Θέμα κο-λάδ-j-ω → κολάζω. Παράγωγα: κόλα-
σις (=τιμωρία), κόλασμα, κολασμός, κολαστέ-
ος, κολαστήρ καί κολαστής (=τιμωρός), κολα-
στικός, κολάστρια καί κολάστειρα, κολαστήρι-
ον, ἀκόλαστος.

Κόλαξ (=αὐτός πού καλοπιάνει). Σκοτεινή ἡ ἔτυ-
μολογία του. Ἴσως συγγενεῖ μετ' τό λατ. colo
(=περιποιοῦμαι). Κατ' ἄλλους ἀπ' τό κηλέω-ω
(=θέλω). Παράγωγα: κολακεύω, κολακεία, κο-
λάκευμα, κολακευτέος, κολακευτής, κολακευτι-
κός, ἀκολακευτος.

Κόλαφος (=ράπισμα, μπάτσος). Ἀπ' τό κολάπτω
(=χτυπῶ, χαράζω), (συγγενικό μέ τό κλάω). Πα-
ράγωγα τοῦ κολάπτω: κολαπτήρ, κολαπτός, ἐκκο-
λάπτω (=ξύνω, ξεκλωσῶ), ἐκκόλαψις (=ξεκλώσι-
σμα), ἐκκολαπτικός, κολαφίζω (=χτυπῶ στό πρό-
σωπο), δρυκολάπτῃς (=ξύλοφαγός).

Κολαφίζω (=χτυπῶ στό πρόσωπο). Ἀπ' τό κόλα-
φος τοῦ κολάπτω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα πα-
ράγωγα. Παράγωγα τοῦ κολαφίζω: κολαφισμα,
κολαφισμός, κολαφιστικῶς.

Κολεός (=θήκη ξίφους). Πιθανόν νά σχετίζεται
μέ τό κοῖλος.

Κολλάω-ω. Ἀπ' τό κόλλα (=ψαρόκολλα), (λατιν.
gliten). Παράγωγα: κόλλημα, κόλλησις, κολλη-
τής, κολλητικός, κολλητός, κολλήεις, συγκόλλη-
σις, προσκόλλησις, κολλεψός (=αὐτός πού βρά-
ζει κόλλα), κολλοπώλης.

Κολοβός (=ἀκρωτηριασμένος). Ἀπ' τό κόλος (=κο-
ντός). Κολοφός → κολοβός. Παράγωγα: κολοῦω
(=κολοβῶνω), κολουσις, κολουρος (=μέ κομμένη
οὐρά), κολοβῶ (=ἀκρωτηριάζω), κολόβωμα, κο-
λόβωσις (=ἀκρωτηριασμός), κολοβώδης.

Κολοίος, ὁ (=καλιακούδα, πουλί πού κάνει πολύ
θόρυβο). Σκοτεινή ἡ ἔτυμολογία του. Εἶναι ἴσως
συγγενικό μέ τό κολφός (=κραυγή) καί κολφάω
(=φωνάζω).

Κολοκύνθη (=κολοκύθι). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Κόλον, τό (=φαγητό, τό κάτω μέρος τοῦ παχέος ἐντέρου). Ἀμφίβολη ἡ ἔτυμολογία.

Κόλος (=κοντός). Σχετίζεται μέ τίς λέξεις κολοβός, κολάζω, ὅπου δέξ γιά παράγωγα.

Κολούω (=κολοβώνω). Ἀπ' τό κόλος (κοντός). Θέμα κολοF+ω = κολούω. Παράγωγα: κολουσις, κολουσμα, κολουστέος, κολουστός.

Κολοφών (=κορυφή, τό ὕψιστο σημεῖο). Ἔχει σχέση μέ τό κολωνός (=λόφος).

Κόλπος (=στήθος, κοιλιά, πτυχή ρούχου, μυχός). Παράγωγα: κολπῶ, κολπώδης, κόλπωμα, κόλπωσις, κολπωτός, κολπίας, κολπιζώ (=σχηματίζω κόλπο).

Κολπώδης (=γεμάτος κόλπους). Ἀπ' τό κόλπος + εἶδος. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη κόλπος.

Κολυμβήθρα. Ἀπ' τό κολυμβῶ. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη κόλυμβος.

Κόλυμβος (=κολυμπητής, δύτης). Ἔχει σχέση μέ τό λατιν. columba (=περιστέρι) πού σχετίζεται μέ τό κελαινός (=σκοτεινός). Παράγωγα: κολυμβῶ (=βουτῶ, κολυμπῶ), κολύμβησις, κολυμβητέον, κολυμβητήρ καί κολυμβητής, κολυμβητικός, κολυμβήθρα, κολυμβίς (=πουλί), κολυμβάς (=ἐλιά πού ἐπιπλέει στήν ἀλμύρα).

Κολωνός (=λόφος, δήμος τῆς Ἀττικῆς, δύο Κολωνοί: ἵππειος καί ἀγοραῖος). Σχετίζεται μέ τά: κολοφών (=κορυφή), κολώνη (=ὕψωμα).

Κομάω-ῶ (=ἀφήνω μακριά μαλλιά). Ἀπ' τό κόμη, πού ἴσως νά σχετίζεται μέ τό κομέω (=φροντίζω). Ὑπάρχουν καί οἱ τύποι κομός καί κομέω. Παράγωγα: κομήτης (=μέ μακριά μαλλιά), κάρηκομώντες (Ἀχαιοί).

Κομέω-ῶ (=φροντίζω, περιποιῶμαι). Ἐπικό ρῆμα, ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό κομίζω (=φροντίζω), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κόμη (=μαλλιά τοῦ κεφαλιοῦ). Πρωτότυπη λέξη. ἴσως σχετίζεται μέ τό κομέω (=φροντίζω), κομίζω. Δέξ γιά παράγωγα στό ρῆμα κομάω.

Κομήτης (=πού ἔχει μακριά μαλλιά). Ἀπ' τό κομάω, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Κομιδή (=φροντίδα, περιποίηση, μεταφορά). Ἀπ' τό κομίζω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κομίζω (=φροντίζω, μεταφέρω). Ἀπό ρίζα κομ-. Θέ-

μα κομιδ + πρόσφυμα j + ω → κομίδ-j-ω → κομίζω. Παράγωγα: κομέω (=φροντίζω), κομψός, κομιδή, κομιδῇ (=σωστά, ὁλότελα, ἀκριβῶς), συγκομιδή, κομιστήρ καί κομιστής, κομιστέος, κομιστέον, κομιστικός, κομιστός, ἀσυγκόμιστος, κομίστρια, κόμιστρον, (πληθ.) κόμιστρα (=πληρωμή μεταφορᾶς), εὐμετακόμιστος, δυσμετακόμιστος.

Κόμιστρα (=ἀμοιβή μεταφορᾶς). Ἀπ' τό κομίζω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κόμμα (=χάραξη νομίσματος, νόμισμα, κομμάτι). Ἀπ' τό κόπτω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κομμός (=στηθοκτύπημα, θρήνος). Ἀπ' τό κόπτω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κομπάζω (=καυχίμαι). Ἀπ' τό κόμπος (θόρυβος, καύχησις), πού ἴσως νά σχετίζεται μέ τό κόπτω. Παράγωγα: κομπασμός, κόμπασμα, κομπαστής, κομπαστικός, κομπῶ, κομπώδης.

Κόμπος (=θόρυβος, καύχησις). Σκοτεινή ἡ ἔτυμολογία του. ἴσως νά σχετίζεται μέ τό κόπτω (=χτυπῶ). Πιά παράγωγα δέξ στό κομπάζω.

Κομψός. Ἀπ' τό κομέω (=φροντίζω) - κομίζω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κομψός: κομψεύω (λεπτολογῶ), κομψεύομαι (=φέρνομαι μέ λεπτότητα), κομψεία (=λεπτότητα), κόμπευμα, κομψευτός, κομψευτικός, ἀκόμψευτος, κομψώς.

Κόνδυλος (=ὁ ἄρμος τῶν δακτύλων, κλείδωση). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: κονδυλίζω (=δίνω γροθιά), κονδυλισμός (=γροθοκτύπημα), κονδυλοῦμαι (=ἐξογκώνομαι), κονδύλωμα (=ὄγκος), κονδύλωσις, κατακονδύλιστος (=χτυπημένος με μπουνιές).

Κονία (=σκόνη, ἀσβέστη). Ἀπ' τό κόνις. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό κονιάω.

Κονιάω-ῶ (=ἀσβεστῶνω, ἀσπρίζω). Ἀπ' τό κονία πού παράγεται ἀπ' τό κόνις.

Παράγωγα τοῦ κόνις: κονίω (=σκονίζω), κόνις (=ἄσκησις στήν κονίστρα), κονίστρα, κονιστήριον, κονιστικός, ἀκονιτί (=χωρίς σκόνη, χωρίς κόπο), κονία, κονιάω, κονίαμα (=ἀσβέστωμα), ἄμμοκονίαμα, κονιάσις (=ἄσπρισμα), κονιατής, κονιατός, ἀκονιάτος, κονιορτός (=σύννεφο σκόνης, κουρνιαχτό), κονίσαλος (=σύννεφο σκόνης).

Κονιορτός (=σύννεφο σκόνης, κουρνιαχτό). Ἀπ' τὸ κόνις + ὄρνυμι (=σηκώνω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό κονιάω.

Κονίσσαλος (=σύννεφο σκόνης). Ἀπ' τὸ κόνις + σάλος (=ταραχή). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμ. κονιάω καί σαλεύω.

Κοντός, ὁ (=κοντάρι). ἴσως ἀπ' τὸ κεντῶ.

Κοπάζω (=ἀποκάμνω, ἡσυχάζω). Ἀπ' τὸ κόπος τοῦ κόπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κόπανον (=γυδοχέρι). Ἀπ' τὸ κόπτω (=χτυπῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κοπετός (=θρήνος, στηθοκτύπημα). Ἀπ' τὸ κόπτομαι (=χτυπιέμαι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα κόπτω.

Κοπιάω-ῶ (=κουράζομαι). Ἀπ' τὸ κόπος τοῦ κόπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κόπος (=χτύπημα, ἐξάντληση). Ἀπ' τὸ κόπτω (=χτυπῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κόπτω (=χτυπῶ, ἀποκόπτω). Ἠχοποιημένη λέξη. Θέμα κοπ + πρόσφυμα τ + ω = κόπτω. Παράγωγα: κοπή (=χτύπημα) καί συνθ. (ἀνα, ἀπο, δια, περι, συγ, προ, ἐγ)κοπή, κόπος, ὑπέρκοπος (=θρασύς), παράκοπος (=παράφρονas), ξυλοκόπος, κοπάζω, κόπασις, κόπασμα (=χαλάρωση), κόπανον, κοπανίζω, κοπανισμός, κοπανιστήριο, κοπανιστός, κοπάς (=κλαδεμένη ἐλιά), κοπεύς (=κοπίδι), κοπιάω-ῶ, κοπίαμα (=κοπίασμα), κοπιώδης, κοπόω-ῶ (=κουράζω), κοπιάζω, κοπίς (=μαχαίρι), κοπτός, κοπτικός, κοπτέον, κοπετός (=θρήνος), κόπαιον (=κομμάτι), κοπάδιον, κόμμα, κομματικός, κομμάτιον, ἀπόκομμα, κομμός, κωφός, προσκόπτω (=σκοντάφτω).

Κόραξ (=κοράκι). Συγγενικό με τὰ κορώνη (=κουρούνα), κράζω, κρώζω.

Κόρδαξ (=ἄσημος χορός). Σχετίζεται με τὸ κραδαίνω (=πάλλω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κορέννυμι (=χορταίνω, ἱκανοποιῶ). Ἀπὸ ρίζα κορ-. Θέμα κορεσ + πρόσφυμα νυ → κορέσ-νυ-μι καί με ἀφομοίωση τοῦ σ σέ ν → κορέννυμι. Παράγωγα: κόρος (=χορτασμός), ἀψίκωρος (=αὐτός πού γρήγορα χορταίνει), κορεστός, ἀκόρεστος (=ἀχόρταγος), κορεστικός, ἀκόρητος (=ἀχόρταστος).

Κορέω-ῶ (=σκουπίζω, καθαρίζω). Ἀπ' τὸ κόρος (=σκούπα). Παράγωγα: νεωκόρος (=φύλακας

καί ἐπιμελητής τοῦ ναοῦ), κόρημα (=σκουπίδι, σκούπα), κόρηθρον (=σκούπα).

Κόρη καί ἰων. **κούρη** (=παρθένα). Ἐηλυκό τοῦ κόρος-κοῦρος (=παλικάρι) ἀπ' τὸ κείρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κορμός. Ἀπ' τὸ κείρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κόρος. 1) (=χορτασμός) ἀπ' τὸ κορέννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. 2) (=παλικάρι) ἀπ' τὸ κείρω (=κουρεύω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. 3) (=σκούπα) ἀπ' τὸ κορέω-ῶ (=σκουπίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κορυβαντιάω-ῶ (=τελῶ τίς τελετές τῶν Κορυβάντων, εἶμαι γεμάτος ἀπὸ μανία Κορυβαντική. Ἀπ' τὸ Κορύβας (ἴσως ἀπ' τὸ κόρυς-υθος = περικεφαλαία). Οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἱερεῖς τῆς Ῥέας-Κυβέλης στὴ Φρυγία, πού γιόρταζαν μέ τρελὸ ἐνθουσιασμό καί χοροὺς κάτω ἀπὸ ἄγρια μουσική.

Κορυζάω-ῶ (=τρέχει ἡ μύξα μου). Ἀπ' τὸ κόρυζα (=μύξα). Παράγωγα: κορυζας (=μυξίτης), κορυζώδης.

Κόρυς-υθος, ἡ (=περικεφαλαία, κράνος). Σχετίζεται με τὸ κára (=κεφάλι). Παράγωγα: κορυδός (=πουλί πού ἔχει στό κεφάλι τσουλούφι), κορυθαίολος (=πού κινεῖ γρήγορα τὴν περικεφαλαία), κόρυμβος (=κορφή), κορώνη (=ρόπαλο), κορυστής (=ἔνοπλος), κορυφή, κορυφῶ.

Κορυφή. Ἀπ' τὸ κόρυς, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Κορωνίς (=καμπύλη, στεφάνι). Ἀπ' τὸ κορώνη (=κάθε κυρτό), πού ἔχει σχέση με τὸ κόραξ. Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα κορωνός (=καμπύλος).

Κοσμέω-ῶ (=τακτοποιῶ, στολίζω). Ἀπ' τὸ κόσμος (=τάξη, στολισμός). Παράγωγα: κόσμημα, κόσμησις, δοακόσμησις, κοσμητέος, κοσμητής καί κοσμητήρ, κοσμητικός, διακοσμητικός, κοσμητός, ἀκόσμητος, κοσμήτρια, κοσμήτωρ (=ἀρχηγός), κοσμικός, κόσμιος, κοσμιότης, κοσμοκράτωρ.

Κοσμήτωρ (=ἀρχηγός). Ἀπ' τὸ κοσμῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κοσμοκράτωρ (=ἐξουσιαστής τοῦ κόσμου). Ἀπ' τὸ κόσμος + κρατῶ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στὴ λέξη κόσμος καί στό κρατῶ.

Κότινος (=ἀργιελιά· ἀπ' αὐτὴ γίνονταν τὰ στεφάνια τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Κοτυληδών, ή (=κάθε κοιλότητα σέ σχῆμα ποτηριοῦ, κοιλῶμα κλειδώσεως, θηλές τοῦ χταποδιοῦ). Ἀπ' τό κοτύλη (=κοιλότητα, κοιλῶμα ἀρθρώσεως, μικρό ποτήρι).

Κουρά, ή (=κούρεμα). Ἀπ' τό κείρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κουρεύς. Ἀπ' τό κείρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κουφίζω (=ἐλαφρώνω, ἀνακουφίζω). Ἀπ' τό κοῦφος (=ἐλαφρός, ἄδειος, μάταιος). Παράγωγα: κούφως (=εὐκόλα), κουφότης, κούφισις, κούφισμα, κουφισμός, κουφιστήρ, κουφιστικός, ἀνακούφισις, ἀνακουφιστικός, ἀνακουφιστήριον.

Κοῦφος (=ἐλαφρός, εὐκόλος, ἄδειος, μάταιος, μικρός). Ἀμφίβολη ἡ ἐτυμολογία του. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα κουφίζω.

Κοχλίας (=σαλιγκάρι). Ἀπ' τό κόχλος (=ὄστρακόδερμο), πού εἶναι συγγενικό μέ τά: κόγχη-κόγχος (=κοχύλι).

Κραδαίνω (=πάλλω, τραντάζω). Ἀπ' τό κραδάω πού παράγεται ἀπ' τό κράδη (=τά ἀκραῖα μέρη τῶν κλαδιῶν πού σείονται). Ρίζα κραδ-. Θέμα κραδαν-*j*-ω → μέ ἐπένθεση τοῦ *j* = κραδαίνω. Σχετίζεται μέ τά κόρδαξ, καρδία. Παράγωγα: κράδανσις, κραδασμός.

Κράζω (=κραυγάζω, φωνάζω). Ἀπό ρίζα κραFγ-. Θέμα κραFγ + πρόσφυμα *j* + ω → κραFγ-*j*-ω, με ἀποβολή του *F* καί τροπή τοῦ γ*j* σέ *j* → κράγ-*j*-ω → κράζω. Παράγωγα: κραυγή, κατακραυγή, κραυγάζω, κραυγαστής, κραυγαστικός, κέκραγμα, κεκραγμός, κεκρακτής, κρώζω, κρωγμός.

Κραιπάλη (=πόνος τοῦ κεφαλιοῦ, μεθύσι). Πιθανόν νά συγγενεῖ μέ τό κραιπνός (ὀρμητικός). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: κραιπαλῶ, καρπάλιμος (=γρήγορος). Ἄλλου δέχονται τό κραιπάλη ἀπό το κράς (=κεφάλι) + πάλη.

Κραιπνός (=ὀρμητικός). Ἔχει σχέση με τά: κραιπάλη (=μεθύσι), καρπάλιμος (=γρήγορος).

Κρανίον. Ἀπ' τό κάρα (=κεφάλι) ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: κράνος, κάρ (=κεφάλι), κράς (=κεφάλι), κάρηνον, κάρανος (=ἄρχοντας), πιθανόν και οἱ: κόρση (=κρόταφος), κόρυς (=περικεφαλαία), κορυφή, κόρυμβος (=κορφή) καί τά σύνθετα: καρδοκῶ, καρτόμος, καρηκομῶν, κρήδεμνον (=κεφαλόδεσμος).

Κράνος (=περικεφαλαία). Ἀπ' τό κάρα (=κεφάλι).

Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη κρανίον. Ἴσως νά συγγενεῖ μέ τό κραναός (=σκληρός).

Κρᾶσις (=συνένωση δύο πραγμάτων, εἶναι χημική ἔνωση, ἐνῶ ἡ μείξη εἶναι μηχανική ἔνωση). Ἀπ' τό κεράννυμι (=ἀνακατεύω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κράσπεδον (=ἄκρη, περιθώριο). Ἀπ' τό κράς (κάρα) + πέδον (=ἔδαφος) (πέξα = πόδι, ἡ ἄκρη κάθε πράγματος).

Κραταῖος (=δυνατός). Ἀπ' τό κράτος (=δύναμη). Ποιητ. τύπος τοῦ κρατερός. Παράγωγα: κραταιοῦμαι (=γίνομαι δυνατός), κραταιότης, κραταῖωμα, κραταῖωσις. Πά περισσότερα παράγωγα δές στό ρῆμα κρατέω-ῶ.

Κρατέω-ῶ (=βασιλεύω, εἶμαι ἄρχοντας, νικῶ, ὑπερσχύω). Ἀπ' τό κράτος (=δύναμη). Ρίζα κρα-. Ἀπ' τή ρίζα αὕτη παράγονται τά: κραίνω (=κυβερνῶ), κραντήρ, κράντωρ, κρείσσων, κρείων (=κυβερνήτης), κράτιστος, κρατιστεύω, κρατύνω (=δυναμώνω), κρατύς (=δυνατός), κραταῖος-καρτερός, κράτημα, παρακράτημα, κράτησις, ἐπικράτησις, κατακράτησις, κρατητής, κρατητήριον, ἀκράτητος, ἐπικρατητέον, αὐτοκράτωρ, κοσμοκράτωρ, ναυκράτωρ, παγκρατής, παγκράτιον.

Κρατήρ (=ἄγγειο γιά ἀνακάτεμα). Ἀπ' τό κεράννυμι (=ἀνακατεύω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κρατιστεύω (=ὑπερέχω, διακρίνομαι). Ἀπ' τό κράτιστος πού παράγεται ἀπ' τό κράτος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κρατῶ.

Κρατύνω (=δυναμώνω). Ἀπ' τό κρατύς (=δυνατός) πού παράγεται ἀπ' τό κράτος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κρατῶ.

Κραυγή. Ἀπ' τό ἡχοποιημένο ρῆμα κράζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κρέας-κρέως, τό. Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: κρεῖον (=μαγειρικό τραπέζι), κρεώδης (=σαρκώδης), κρεανομῶ (=μοιράζω κρέας), κρεουργῶ (=κόβω κρέας).

Κρείσσων (=ἰσχυρότερος). Συγκριτικός τοῦ ἀγαθός. Ἀπ' τό κράτος (=δύναμη). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κρατῶ.

Κρέκω (=χτυπῶ τό ὕφασμα μέ τήν κερκίδα, χτένι. Ὑφαίνω). Εἶναι λέξη ὀνοματοποιημένη ἀπ' τόν ἦχο μίας χορδῆς πού χτυπιέται. Παράγωγα: κερκίς (=χτένι τοῦ ἀργαλειοῦ), κρεγμός (=ἦχος

ἐγχορδων ὀργάνων), κρέξ-κρεκός, ἡ (=πουλί με μντερό καὶ ὀδοντωτὸ ράμφος), κρεκτός (=κρουστός), κρόκη (=ὕφαδι).

Κρεμάννυμι (=κρεμνῶ). Ἀπὸ ρίζα κρεμ- καὶ μέ με-τάπτωσι κρημ-. Θέμα κρεμασ + προσφύμα νυ + μι → κρεμάσ-νυ-μι καὶ μέ ἀφομοίωσι τοῦ σ σέ ν → κρεμάννυμι. Μεταγενέστερος τύπος εἶναι τὸ κρεμάω-ῶ καὶ κρεμῶμαι. Παράγωγα: κρεμάθρα (ἄττ.) καὶ κρεμάστρα (=καλάθι κρεμαστό ὅπου ἔβαζαν τὰ φαγητὰ πού περισσεύαν, φανάρι), κρεμάς-ἄδος (ἐπίθ. = κρεμαστή), κρέμασις, κρέμασμα, κρεμασμός, κρεμαστέον, κρεμαστήρ, κρεμαστήριον (=μικρὸ κόσμημα πού κρεμιέται ἀπὸ περιδέραιο), κρεμαστός (=κρεμασμένος), κρημνός (=γκρεμός), κρημνίζω, κρήμνις, κρημνισμός, κρημνιστός, ἐκκρεμής.

Κρεουργῶ (=κόβω κρέατα). Ἀπ' τὸ κρεουργός (κρέας + ἔργον).

Κρήδεμνον, τό (=κεφαλόδεσμος, γυναικεῖο κάλυμμα τοῦ κεφαλιοῦ). Ἀπ' τὸ κράς ἡ κᾶρα + δέω (=δένω). Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στοῦ ρῆμα δέω καὶ στή λέξι κρανίον.

Κρημνός (=γκρεμός). Ἀπ' τὸ κρεμάννυμι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κρήνη (=πηγή, βρύση). Συνώνυμο μέ τὸ κρουνός. Ἵσως νὰ σχετίζεται μέ τὸ κᾶρα (=κεφαλή). Παράγωγα: κρηναῖος, κρηνίς (ὕποκορ.), Κρηνιάδες Νύμφαι.

Κρηπίς (=εἶδος παπουτισιοῦ, θεμέλια). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: κρηπιδῶ (=ἐφοδιάζω μέ παπούτσια), κρηπιδῶμα (=θεμέλιο).

Κρησφύγετον, τό (=καταφύγιο, ἄσυλο). Τὸ πρῶτο μέρος τῆς λέξης: κρησ- εἶναι ἄγνωστο. Τὸ δεύτερο ἀπ' τὸ φεύγω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κρίκος (=κρικέλι, δαχτυλίδι). Ἀντί κίρκος (=δαχτυλίδι). Παράγωγα: κirkώ (=ἀσφαλίζω μέ κρίκους), κrikούμαι (=ἀσφαλίζομαι μέ κρίκο), κρίκωμα, κρίκωσις, κrikωτός.

Κρίμα (=ἀπόφασις, κρίσις, μομφή). Ἀπ' τὸ κρίνω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κρίνω (=ξεχωρίζω, διαλέγω, ἀποφασίζω). Θέμα κρυ + πρόσφύμα ν + j + ω → κρί-ν-ν-ω, μέ ἀφομοίωσι τοῦ j σέ ν → κρίννω καὶ μέ ἀπλοποίηση τῶν δύο ν καὶ ἀντέκτασις → κρίνω μέ τὸ ι μακρό. Παράγωγα: κρίμα, κατάκριμα (=καταδίκη), πρόκριμα

(=ἀπὸ πρὶν κρίσις), κρίσις (=χωρισμός, διάλεγμα, φιλονεικία, ἀποτέλεσμα), τὰ σύνθετα (ἀνά, κατά, διά, ἐπί, ὑπὸ, ἔγ, ἔκ, σύγ, πρό)κρισις, ἀπόκρισις (=ἀπολογία, ἀπάντησις), ἀποκρίνομαι, κρίσιμος, κριτέος, κριτέον, ἀποκριτέον, ἐγκριτέον, ἐκκριτέον, διακριτέα, κριτήριον, κριτής, κριτικός, κριτός (=ξεχωριστός, ἐκλεκτός), ἄκριτος, ἀκρισία (=σύγχυσις), ἔγκριτος, πρόκριτος, δύσκριτος, εὐκριτος, ἀνυπόκριτος, ἀνυποκρίτως, εὐκρινής, εὐκρινῶς καὶ ἴσως τὰ: κρησέρα (=κόσκινο), κρίμνον (=χοντροαλεσμένο κριθάρι).

Κριός (=κριάρι, πολιορκητικὴ μηχανή). Ἔχει σχέση μέ τὸ κέρας καὶ κεραός. Δές γιὰ ἄλλα παράγωγα στή λέξι κεραία.

Κρίσις (=χωρισμός, διάλεγμα, φιλονεικία, ἀποτέλεσμα). Ἀπ' τὸ κρίνω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κρόκη (=ὕφαδι). Ἀπ' τὸ κρέκω (=χτυπῶ), ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κροκόδειλος (=μεγάλῃ σαύρα πού ζεσταίνεται στὸν ἥλιο πάναν σέ γυαλιστερές πέτρες). Ἀπ' τὸ κρόκη = κροκάλη (=χαλίκι) + δειλός, ἀντί: δρίλος (=σκουληκί).

Κρόκος (=εἶδος κόκκινου φυτοῦ). Ἄγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: κροκόω-ῶ, κρόκινος, κροκοβαφής, κροκοίς, κροκόπεπλος, κροκώδης, κροκωτός

Κρόταλον. Ἀπ' τὸ κροτῶ (=χτυπῶ), πού παράγεται ἀπ' τὸ κρότος κι' αὐτὸ ἀπ' τὸ κρούω. Παράγωγα τοῦ κροτῶ: κροταλίζω, κροτάλισμα, κρόταφος (=τὸ πλάγιο μέρος τοῦ μετώπου), κρότημα, χειροκρότημα, ποδοκρότημα, κρότησις, συγκρότησις (=σχηματισμός), ἐπικρότησις (=ἐπίπληξις, ἐπιδοκιμασία), κροτησμός, κροτητός, ἀσυγκρότητος (=ὁ μὴ ἀσκημένος νὰ κωπηλατεῖ μαζί μέ τοὺς ἄλλους, ὁ χαλαρός καὶ ἀσυνάρτητος).

Κρόταφος (=τὸ πλάγιο μέρος τοῦ μετώπου). Ἀπ' τὸ κροτῶ. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στή λέξι κρόταλον.

Κρότος (=ξερὸς ἤχος). Εἶναι ἠχοποιημένη λέξι. Ἀπ' τὸ ρῆμα κρούω (=χτυπῶ) ἀπ' ὅπου καὶ τὰ παράγωγα: κρούμα καὶ κρούσμα (=χτύπημα), κρουματικός καὶ κρουσματικός, κρούσις, ἀνάκρουσις, παράκρουσις, ὑπόκρουσις, ἀπόκρουσις, σύγκρουσις, κρουσμός, κρουστέον, ἀνάκρουστέον, κρουστικός, ἀποκρουστικός, καὶ τὰ

σύνθ.: κρουσιδημῶ (=ἐξαπατῶ τὸ δῆμο), κρουσιθυρος, κρουσιλύρης, κρουσιμετρώ (=ἐξαπατῶ μετρώντας λειψά τὸ τίτλη), παρακρουσιχοίνικος, πολύκροτος.

Κρουνός (=πηγή). Συνώνυμο με τὸ κρήνη. Παράγωγα: κρουναῖος, κρουνηδόν, κρουνίζω (=χύνω νερό), κρουνίσκος, κρουνίσμα, κρουνισμός.

Κρύος, τό (=τό κύο). Ἀρχικά ἦταν κρύσος. Ἀπ' ἐδῶ τά: κρυερός (=ψυχρός), κρυμός (παγετός), κρυμαίνω (=παγώνω κάτι), κρυμαλέος (=ψυχρός), κρυμώδης (=παγωμένος), κρυόεις (=παγερός), κρυσταίνω (=παγώνω), κρύσταλλος (=πάγος), κρυστάλλινος, κρυσταλλοῦμαι (=κρυσταλλώνω), κρυώδης.

Κρύπτω (=κρύβω, σκεπάζω). Ἀπὸ ρίζα κρυβ- καὶ κρυφ-. Θέμα κρυφ + πρόσφυμα τ → κρύφ-τ-ω → με τροπή τοῦ φ ἢ β σέ π → κρύπτω. Παράγωγα: κρύβδα, κρύβδην (=κρυφά), κρυπτός (=κρυφός), κρυπτικός, κρυπτήριος, κρύπτη (=κρυψώνα), κρυπτέον, κρυπτεύω, κρυπτεία (=κρυφή ἀποστολή στὴν ὁποία ὑποβάλλονταν οἱ νέοι τῆς Σπάρτης καὶ ἦταν πολὺ κοπιαστική), κρυπτάδιος, κρύφα (ἐπίρρ.), κρυφαῖος (=κρυμμένος), κρυφαῖως, κρύφιος (=λαθραῖος), κρυφίως, ἀόκρυφος, κατακρυφή (=ὕπεκφυγή), ἐγκρυφία (=ψωμί πού ψήνεται στὰ κάρβουνα), κρυπτίνδα (=τό παιχνίδι: «κρυφτό»), κρύψις (=κρύψιμο), (ἀπό, ὑπό)κρυψις, κρυψίβουλος, κρυψίνους, κρυψίνοια, κρυψίποθος, κρυψίπτερος, κεκρύφαλος (=γυναικεῖος κεφαλόδεσμος, δυσκλυτός γιὰ νὰ συγκρατεῖ τὰ μαλλιά).

Κρύσταλλος, ὁ (=πάγος). Ἔχει σχέση με τὸ κύρος, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κρυψίνους (=αὐτός πού κρύβει τοὺς στοχασμοὺς του). Ἀπ' τὸ κρύπτω + νοῦς. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κρύπτω.

Κρώζω (=φωνάζω σάν κοράκι). Λέξη ὀνοματοποιημένη ἀπ' τὸν ἦχο κρά. Ἔχει σχέση με τὸ κράζω, ὅπου δές γιὰ ἄλλα παράγωγα. Ἔχει ἀκόμη σχέση καὶ με τὸ κόραξ.

Κτάομαι-ῶμαι (=ἀποκτῶ). Ἡ ρίζα κτα- πού γίνεται κτε- καὶ κτη- Παράγωγα: κτέανον, (πληθ.) κτέανα (=περιουσία), κτέαρ (=χτήμα), κτεατίζω (=κερδίζω), κτεατήρ (=κάτοχος), κτεάτειρα, κτεατιστός, κτέρας (=χτήμα), κτέρεα, τά (=νεκρικά δῶρα, ἐπικήδειες τιμές), κτερίζω (=θά-

βω με τιμές), κτερίσματα, κτήμα, κτηματικός, κτήνος, κτήσις (=ἀπόκτηση, περιουσία), (ἀνά, κατά, πρόσ)κτησις, κτήσιος, κτητέος, κτητέον, κτητικός, κτητός, ἄκτητος, ἀξιοκτήτος, ἐπικήτητος, κτήτωρ, πολυκτήμων, ἀκτήμων.

Κτείνω (=σκοτώνω). Ἀπὸ ρίζα καν- (τοῦ καίνω =φονεύω) καὶ κταν - κτεν. Θέμα κτεν + πρόσφυμα j + ω → κτέν-j-ω καὶ με ἀφομοίωση τοῦ j σε ν → κτέννω → κτείνω, με ἀπλοποίηση τῶν δύο ν καὶ ἀντέκταση. Παράγωγα: κτάντης (=φονιάς), κτόνος (=φόνος), μητροκτόνος, πατροκτόνος, ἀνδροκτόνος, αὐτοκτόνος, αὐτοκτονῶ, ἀλληλοκτονῶ, ἀνδροκτασία.

Κτερίζω (=θάβω με τιμές). Ἀπ' τὸ κτέρεα (=ἐπικήδειες τιμές) τοῦ κτῶμαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κτερίσματα. Ἀπ' τὸ κτερίζω. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα κτῶμαι.

Κτήμα. Ἀπ' τὸ κτάομαι-ῶμαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κτήνος, πληθ. κτήνη (=κοπάδια ζῶων). Ἀπ' τὸ κτάομαι-ῶμαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κτήτωρ. Ἀπ' τὸ κτάομαι-ῶμαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Κτίζω. Ἀπὸ ρίζα κτι-. Θέμα κτίδ+j+ω → κτίζω. Παράγωγα: κτίσις, κτίσμα, κτίστης (=ιδρυτής), κτιστός, ἄκτιστος, νεόκτιστος, κτίστωρ, κτίτης, εὐκτίμενος, ἀμφικτίονες, περικτίονες, αὐτόκτιστος, κτίλος (=ἡμερος).

Κτυπέω-ῶ (=χτυπῶ). Ἀπ' τὸ κτύπος πού παράγεται ἀπ' τὸ τύπτω με προθεματικὸ κ. Παράγωγα: κτύπημα, κτυπητής.

Κτύπος (=κρότος). Ἴσως ἀπ' τὸ τύπτω με προθεματικὸ κ-, εἶναι συγγενικὸ με τὸ γδοῦπος. Δές γιὰ παράγωγα στό ρῆμα κτυπέω-ῶ.

Κύαμος, ὁ (=κουκί. Κλήρος στὴν Ἀθήνα). Ἔχει σχέση με τὸ κύω (=φουσκώνω). Παράγωγα: κυαμεύω (=ἐκλέγω με κλήρο), κυαμεντός, κυαμαῖος, κυαμίζω (=εἶμαι σέ ἡλικία γάμου), κυαμών (=χωράφι γεμάτο κουκιά), κυαμεία (=πολύτιμος λίθος ὅμοιος με κουκί).

Κύανος, ὁ (=ὕλη με βαθύ γαλάζιο χρῶμα). Παράγωγα: κυανούς, κυανόπρωρος, κυανόχρους, κυανώπης, κυάνωσις. Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Κυβεία (=παιχνίδι τῶν κύβων, χαρτοπαίγνιο, ζάρια).

Ἀπ' τό κυβεύω (=παίζω τούς κύβους, ριψοκινδυνεύω) πού παράγεται ἀπ' τό κύβος (=ζάρι), τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἔχει σχέση μέ τό κύβη (κεφάλι). Παράγωγα: κυβευτής, κυβευτικός, κύβευμα, κυβευτήριο, κυβεῖον, κυβίζω (=κάνω κάτι σέ σχῆμα κύβου), κυβικός, κυβισμός, κυβοειδής.

Κυβερνώ. Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τό οὖσ. κύμβη (=μικρό πλοῖο) + ρίζα ερ- τοῦ ἐρέτης. Παράγωγα: κυβερνήτης, κυβέρνησις, κυβερνή-τεον, κυβερνητήρ, κυβερνήτειρα, κυβερνητήριος, κυβερνητικός.

Κυβιστάω-ῶ (=κάνω τοῦμπες). Ἀπ' τό κύβη (=κεφάλι) πού σχετίζεται μέ τό κύπτω. Παράγωγα: κυβίστησις, κυβίστημα, κυβιστήτήρ, κυβιστίνδα ἢ κυβισίνδα.

Κύβος (=ζάρι). Ἴσως νά ἔχει σχέση μέ τό κύβη (=κεφάλι) τοῦ κύπτω. Λατίν. cubus. Δές γιά παράγωγα στή λέξη κυβεία.

Κυέω-ῶ (=εἶμαι ἔγκυος). Ἀπό ρίζα κυ-έω → κυῶ, πού εἶναι ἀρχαιότερο καί πιό ἀττικό τοῦ κύω. Παράγωγα: κῆμα (=ἔμβρυο), κῆσις, κητήριος, κητικός, κυμάς-άδος, ἢ (=ἔγκυος), κύστις (=φούσκα), ἀποκῆσις, ἀποκῆμα (=γέννημα), ἐγκύμων, ἔγκυος, καί ἀπ' τήν ἴδια ρίζα τά κυῖσκομαι (=γίνομαι ἔγκυος), κύω, κύμα, κύος (=ἔμβρυο), κύαρ-αρος, ὁ (=τρύπα), κύαθος (=ποτήρι), κύλιξ (=κρassoπότηρο), τά κύλα (=τά μῆλα τοῦ προσώπου), τό κύτος (=κοιλίωμα), ἐπικυλίδες (=τά πάνω βλέφαρα), κοῖλος, κοιλία, καυλός, κύτταρον (=κοιλίωμα), κύφος, τό (=καμπούρα).

Κυκάω (=ἀνακατώνω). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: κυκεών (=ἀνακατεμένο πιστό, γενικά ἀνακάτωμα), κυκεία (=ταραχή), κύκηθρον (=μεγάλη κουτάλα, ἄνθρωπος ταραξίας), κύκημα, κύκησις, κυκητής (ταραχοποιός).

Κυκεών (=ἀνακατεμένο πιστό, γενικά ἀνακάτωμα). Ἀπ' τό κυκάω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κύκλος. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τά: κίρκος (=γεράκι, πού ὀνομάστηκε ἔτσι ἀπ' τούς κύκλους πού κάνει ὅταν πετᾷ), κυρτός, κυλίνδω, κυλίω, κυλλός (=κουτσός), Κύκλωπες, Κυκλάδες, Κυρήνη, Κέρκυρα, κέρκος, κορώνη. Παράγωγα τοῦ κύκλος: κύκλω, κυκληδόν, κυκλόθεν, κυκλόσε, κυκλότης, κυκλέω-ῶ (=κινῶ ὁλόγυρα, ἐπαναλαμβάνω), κύκλη-

σις (=περιστροφή), ἀνακύκλησις, κυκλάς (=κυκλική), κυκλικός, κύκλιος, κυκλώω-ῶ (=περικυκλώνω), κύκλωμα, κύκλωσις, περικύκλωσις, κυκλωτός, κυκλοτερής, κυκλοφοροῦμαι (=στρέφομαι κυκλικά).

Κύκλωψ (=πού ἔχει στρυγγυλό μάτι). Ἀπ' τό κύκλος + ὤψ (ὀψομαι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη κύκλος καί στο ὁράω-ῶ.

Κύκνος. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Κυλίνδω ἢ κυλίω (=κυλῶ, διαδίδομαι). Ἐχει σχέση μέ τις λέξεις κύκλος, κίρκος, κυλλός (=στραβοκάνης) κ.λπ. Εἶναι ἀκόμα συγγενικό μέ τό καλινδῶ καί καλινδοῦμαι. Παράγωγα: κυλινδήθρα, κυλίνδησις, κύλινδρος, κυλινδρικός, κύλισις, κύλισμα, κυλιστός, κυλιστικός, κυλίστρα.

Κύλιξ, ἢ (=κρassoπότηρο). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό κυέω-ῶ, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Ἀκόμα ἴσως νά σχετίζεται μέ τό κάλυξ (=μπουμπούκι) τοῦ καλύπτω.

Κῶμα. Ἀπ' τό κύω (=φουσκώνω) - κυέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κῶμα: κυμαίνω (=ἐξογκώνομαι), κύμανσις, διακύμανσις, ἀκύμαντος, κυματόεις, κυματοπλήξ, κυματῶ (=σκεπάζω μέ κύματα), κυματωγή (=ἀκτή, ὅπου σπάνουν τά κύματα), κυματώδης, κυματώσις, τρικυμία.

Κύμβαλον (=εἶδος μουσικοῦ ὀργάνου, ἀπό δύο μεταλλικά κοῖλα ἡμισφαίρια πού τά χτυποῦσαν μεταξύ τους στίς γιορτές τοῦ Βάκχου καί τῆς Κυβέλης). Ἀπ' τό κύμβη (=κοῖλο ἀγγεῖο) τοῦ κύπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κύμβη (=κοῖλο ἀγγεῖο, ποτήρι, μικρό πλοῖο). Σχετίζεται μέ τό κύπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κυνάγχη, ἢ (=συνάχι). Ἀπ' τό κύων + ἄγχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κυνέω-ῶ (=φιλῶ, προσκυνῶ). Ἀπό ρίζα: κυ+νέ+ω → κυνῶ. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα προσκυνῶ.

Κυνηγός ἀντί **κυναγός**. Ἀπ' τό κύων + ἄγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Κυπάρισσος, ἢ (=κυπαρίσσι). Ξενική ἡ προέλευσή του.

Κύπελλον (=ποτήρι). Ἐχει σχέση μέ τό κύμβη (=ποτήρι) τοῦ κύπτω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Κύπτω (=σκύβω). Ἀπ' τό: κύβη (=κεφάλι). Θέμα κυβ ἢ κυφ + τ + ω → κύπτω. Παράγωγα: κυφός

(=καμπούρης), κυφοῦμαι, κῦφος, τό (=καμπούρα), κυφότης (=καμπούρα), κύφωμα, κύφων (=κυρτό ξύλο), κύφωσις, κυφαγωγός, κυπτάζω (θαμιστ.). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα τά: κύμβος (=ποτήρι), κύμβη, κύμβαλον, κύπη (=κοίλωμα), κύπελλον.

Κυρέω-ῶ ἢ κύρω (=συναντῶ, πετυχαίνω τό σκοπό μου). Ἀπό ρίζα κυρ-. Παράγωγα: κύρμα ἢ κύρημα (=εὔρημα, λάφυρο), συγκυρῶ, συγκυρία, συγκύρησις.

Κύριος. Ἀπ' τό κύρος (=δύναμη), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κυρίττω (=χτυπῶ μέ τά κέρατα). Ἀπό ρίζα κυρ. Θέμα κυρικ+γ+ω → κυρίττω. Ἔχει σχέση μέ τό κέρας.

Κῦρος (=δύναμη). Ἀπό ρίζα κυρ-. Παράγωγα: κυρόω-ῶ (=κάνω κάτι ἔγκυρο), κύρωμα, κύρωσις, (κατά, ἐπι)κύρωσις, κυρωτέον, κυρωτικός, ἀκόμη τά: κύριος, κυριεύω, κυριεία, κυριεύσις, κυριακός, κυρία (=ἐξουσία), κυρίως, κυριότης, κυρέω-ῶ, κοίρανος (=ἀρχηγός).

Κυρτός. Ἔχει σχέση μέ τό κύκλος, κορωνός (=καμπύλος). Παράγωγα: κυρτότης, κυρτώω-ῶ (=κυρτώνω), κύρτωμα, κύρτωσις (=καμπούριασμα), κυρτών (=καμπούρης), κυρτιάω (=καμπουριάζω).

Κύρωσις. Ἀπ' τό κυρώω, πού παράγεται ἀπ' τό κύρος, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κύστις (=φούσκα). Ἀπ' τό κύω (=φουσκάνω) - κυέω-ῶ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κύτος (=κοίλωμα). Ἀπ' τό κύω, κυέω-ῶ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κύτταρον (=κάθε κοίλωμα). Ἀπ' τό κύτος τοῦ κυέω-ῶ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κυφός (=καμπούρης). Ἀπ' τό κέκυφα, παρακειμ. τοῦ κύπτω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κυψέλη (=θήκη). Ἵσως ἀπ' το κύπτω, συγγενικό ἀκόμη μέ τό κυφός.

Κῶν-κυνός (=σκυλί). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: κυνέη (=δέρμα σκυλιοῦ), κύνειος (=σκυλίσιος), κυνικός, κυνισμός καί τά σύνθετα: κυναγός, κυνάγχη, κυνηγέτης, κυνηγῶ, κυνόδους, κύντερος (=ἀναιδέστατος), κυνώπης.

Κωδωνίζω (=δοκιμάζω με κουδουνισμό). Ἀπ' τό κῶδων (=κουδούνι).

Κῶλον (=μέλος τοῦ σώματος, σκέλος). Ἔχει σχέση μέ τά: σκέλος - κυλλός (=στραβοκάνης).

Κωλύω (=ἐμποδίζω). Ἀμφίβολη ἡ ἔτυμολογία του.

Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τά: κολούω (κολοβώνω) - κόλος (=κολοβός). Παράγωγα: κώλυμα (=ἐμπόδιο), κωλύμη, κώλυσις, κωλυτέον, κωλυτήρ, κωλυτήριος, κωλυτής, κωλυτικός, κωλυτός, ἀκώλυτος, ἀκωλύτως, διακωλυτέον.

Κῶμα (=λήθαργος, βαθύς ὕπνος). Ἀπ' τό κείμαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κωμάζω (=εὐθυμῶ, γιορτάζω). Ἀπ' τό κῶμος πού παράγεται ἀπ' τό κείμαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κωμάζω: κωμασία (=παρέλαση τῶν εἰδώλων τῶν θεῶν στήν Αἴγυπτο), κωμαστής, κωμαστικός.

Κῶμη (=χωριό). Ἀπ' το κείμαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κωμικός. Ἀπ' τό κῶμος τοῦ κείμαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Κῶμος (=πανηγύρι, γλέντι). Ἀπ' τό κείμαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στο κωμάζω.

Κωμωδία. Ἀπ' τό κωμωδός (=κωμικός, ὑποκριτής), σύνθετο ἀπ' τό κῶμος ἢ ἀπ' τό κῶμη + ῥδός (ἀοιδός). Παράγωγα: κωμωδῶ (=κοροϊδεύω), κωμώδημα, κωμωδητέον, κωμωδικός.

Κῶνειον, τό (=βρωμόχορτο, δηλητήριο). Ἵσως νά σχετίζεται μέ τό κῶνος (=καρπός τοῦ πεύκου, κουκουνάρα) ἀπ' τό σχῆμα τοῦ φυτοῦ πού μοιάζει με κουκουνάρα.

Κῶνος (=καρπός πεύκου, κουκουνάρα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Κῶπη (=κουπί, λαβή ξίφους). Ἀπό ρίζα καπ- τοῦ κάπτω (=χάφτω). Παράγωγα: κῶπαιον (=τό πάνω μέρος τοῦ κουπιοῦ), κωπεύω, κωπήρης (=μέ κουπί), κωπίον καί τό σύνθετο κωπηλατῶ (=τραβῶ κουπί).

Κωπηλατῶ (=τραβῶ κουπί). Ἀπ' τό κωπηλάτης, σύνθετο ἀπ' τό κῶπη + ἐλαύνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κωπηλατῶ: κωπηλασία, κωπηλατικός.

Κωτίλος (=φλύαρος, ἀνόητος, ζωηρός). Σκοτεινή ἡ ἔτυμολογία του.

Κωφός (=άνισχυρος, ἄλαλος, κουφός). Ἀπ' τό κόπτω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ κωφός: κωφότης, κωφάω, κωφεύω (=εἶμαι βουβός), κώφησις, κωφώω, κώφωσις.

Λάμδα

Λαβή (=χερούλι, εύκαιρία). Ἀπ' τὸ λαβεῖν, ἀπαρ. ἀόρ β' τοῦ λαμβάνω, ὅπου δέξ γιά περισσότε-
ρα παράγωγα.

Λάβρος (=ὀρμητικός, βίαιος). Πιθανόν ἀπό ρίζα
λαF (λαῦρος, ἀπολαύω).

Λαβύρινθος. Μᾶλλον ξένη λέξη. Ἀπ' τὸ λάβρυς
(=τσεκούρι), πού εἶναι λυδική λέξη καί γιατί στό
λαβύρινθο τῆς Κνωσοῦ ὑπῆρχαν ζωγραφισμένα
τσεκούρια - σύμβολα.

Λαγαρός (=χαλαρός, λεπτός). Ἀπό ρίζα λαγ- (ἀπ'
τήν ἴδια ρίζα τά: λαγών-όνος (=κάθε κοίλωμα) -
λάγνος - λαγώς - λήγω. Παράγωγα: λαγαρότης,
λαγαρίζομαι, λαγαροῦμαι.

Λαγχάνω (=παίρνω μέ κλῆρο, τυχαίνω). Ἀπό ρί-
ζα λαχ-. Θέματα: α) ἀσθενές λαχ + πρόσφυμα
ν πρίν ἀπ' τὸ χαρακτήρα καί αν μετά → λα-ν-χ-
αν-ω → λαγχάνω μέ τροπή τοῦ ν σέ γ, β) ἰσχυ-
ρό ληχ (μελλ. λήχ-σομαι λήξομαι). Ἀκόμα τὸ θέ-
μα λέγχ- (μέ μετάπτωση ἀπ' τὸ λαχ: λεχ - λενχ -
λεγχ) πού γίνεται λογχ- μέ ἑτεροίωση τοῦ ε σέ
ο. Παράγωγα: λάχος, τό (=μερίδιο πού ὀρίζεται
μέ κλῆρο), Λάχεσις (=μία ἀπ' τίς τρεῖς Μοῖρες),
λαχμός, λάξις (=μέρος γῆς), ληκτέον, λήξις (=δι-
ορισμός μέ κλῆρο), ληξιαρχικός, ληξιαρχικόν
γραμματεῖον (=δημόσιος κατάλογος κάθε Ἀθη-
ναϊκοῦ δήμου, ὅπου γράφονταν τά ὀνόματα τῶν
δημοτῶν, ὅταν ἔρχονταν σέ νόμιμη ἡλικία), ἀντί-

ληξις (=ἔφεση γιά ἀναθεώρηση δίκης), λόγχη
(=λαχνός, κλῆρος).

Λαγώς, ἐπικ. ἀντί τοῦ λαγός (=λαγός). Ἀπό ρί-
ζα λαγ-, ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις λαγαρός, λάγνος,
λαγών (=λαγγόνι).

Λαθραῖος (=κρυφός). Ἀπ' το ἐπίρρ. λάθρα τοῦ λαν-
θάνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Λαῖλαψ-απος, ἡ (=ἀνεμοστρόβιλος). Εἶναι τύπος
ἐπιτεταμένος μέ ἀναδιπλασιασμό τοῦ προθεμα-
τικοῦ μορίου λαι πού δηλώνει ἐπίταση.

Λαίμαργος (=ἀχόρταγος). Ἀπ' τὸ ἐπιτατικό μόριο
λαι + μάργος (=τρελός, ἀχόρταγος). Παράγωγα:
λαιμάργως, λαιμαργία.

Λαιμητόμος, ἀντί λαιμοτόμος. Ἀπ' τὸ λαιμός +
τέμνω (=κόβω). Δέξ γιά περισσότερα παράγω-
γα στό ρῆμα τέμνω.

Λακτίζω (=κλωτσῶ). Ἀπό ρίζα καλκ- μέ ἀποβο-
λή τοῦ κ: αλκ καί μέ μετάθεση τοῦ λ → λακ +
πρόσφυμα τ + ἰζω → λακτίζω. Παράγωγα: λάξ
(=μέ τίς κλωτσιές), λάκτισμα (=κλωτσιά), λακτι-
στής, λακτικός, λακτισμός, λακπάτητος, (=τσα-
λαπατημένος).

Λακωνίζω (=μιμῶμαι τοὺς Λάκωνες). Ἀπ' τὸ Λά-
κων. Παράγωγα: λακωνικός, λακωνισμός, λα-
κωνιστής.

Λαλέω-ῶ (=μιλῶ, φλυαρῶ). Ἀπό τήν ἠχοποίητη ρί-
ζα λαλ- ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: λάλος (=φλύ-

αρος), λάλημα (=φλυαρία), λάλησις, λαλητέ-
ος, λαλητικός, λαλητός, ἀλάλητος (=ἀνέκφρα-
στος), περιλάλητος (=περιβόητος), ἀπεριλάλη-
τος (=πολυλογάς), ἀνεκλάλητος (=ἀπερίγρα-
φτος), λαλητρίς (=γυναίκα φλύαρη), λαλιά, λά-
ληθρος (=φλύαρος), λάλαξ (=φωνακλάς), λα-
λαγῶ (=φλυαρῶ).

Λαμβάνω (=παίρνω). Ἀρχικό θέμα σλαβ- και σληβ-.
Ρίζα λαβ-. Θέματα: α) ἀσθενές λαβ + πρόσφυ-
μα ν μπροστά ἀπ' τό χαρακτήρα καί αν μετά τό
χαρακτήρα → λα-ν-β-άν-ω καί μέ τροπή τοῦ ν
σέ μ → λαμβάνω, β) ἰσχυρό: ληβ (μελλ. λήβ-σ-
ο-μαι → λήψομαι). Παρακείμενος: σε-σλαφ-α
→ σε-σληφ-α, μέ ἀφομοίωση τοῦ δευτέρου σ →
σέ-λληφ-α καί μέ ἀ-πλοποίηση τῶν δύο λ, ἀντέ-
κταση καί ἀποβολή τοῦ σ → εἴληφα. Μέσος πα-
ρακ.: σέ-σλαβ-μαι → σέ-σληβ-μαι → σέ-σλημ-
μαι → σέ-λλημ-μαι → εἴλημμαι. Παράγωγα: λα-
βή, συλλαβή, παραλαβή, ἀπολαβή, ἀντιλαβή,
χειρολαβή, εὐλαβής, λαβίς (=χερούλι), λάφυ-
ρον (=λεία τοῦ πολέμου, πλιάτσικο), ἀμφιλαφής
(=κατάφυτος), ἐργολάβος, ἐργολαβῶ, ἐργολαβία,
λήμμα (=κέρδος), ληματικός, λημμάτιον (ὑπο-
κορ.), λήψις καί τά σύνθ. (ἀνά, κατά, περί, ἀντί,
ἀπό, ἐπί, μετά, πρόσ, σύλ, ὑπό)λήψις, ἀνδρολη-
ψία (=σύλληψη ἀνδρῶν ἐνόχων), ληπτέος, λη-
πτέον, (δια, ἀντι, ἀνα, ἀπο, παρα, μετα, ὑπο)λη-
πτέον, λήπτης, παραλήπτης, ἐργολήπτης, ληπτι-
κός, ἐπιληπτικός, ληπτός, (ᾶ, ἀνεπί, ἐπί, εὖ, νυμ-
φό)ληπτος, (κατα, παρα, περι)ληπτός, ἀσύλλη-
πτος, δυσανάληπτος, θρησκόληπτος, ἀντιλή-
πτωρ (=βοηθός), συλλήβδην (=σύντομα, περι-
ληπτικά), καταλαμπτέος.

Λαμπαδηδρομία. Λεγόταν και λαμπάς. Σύνθετο ἀπ'
τό λαμπάς (λάμπω) + δρόμος τοῦ τρέχω. Δές γιά
παράγωγα στό λάμπω καί στό τρέχω.

Λάμπω. Ἀπό ρίζα λαF-. Θέμα λαμπ+ω = λάμπω. Πα-
ράγωγα: λαμπάς (=πυρσός, δαδί, λαμπαδηδρο-
μία), λαμπαδηδρομία, λαμπαδεύω (=καίω), λα-
μπαδηφορῶ, λαμπάδιον (ὑποκορ.), λαμπαδοῦχος,
λάμπη (=πυρσός), λαμπέτης (=λαμπρός), λαμπη-
δών, λαμπηρός, πυγολαμπίς, λαμπρός, λαμπρό-
της, λαμπρύνω, λάμπρυσμα, Λάμπρος, λαμπτήρ,
λαμπυρίς (=κωλοφωτιά), Λάμπουρος (=μέ λα-
μπερή οὐρά), ἴσως καί τό Ὀλυμπος.

Λανθάνω (=ξεφεύγω τήν προσοχή κάποιου· μέ-

σο: λησμονῶ). Ἀπό ρίζα λαθ-. Θέματα: α) ἰσχυ-
ρό ληθ- καί β) ἀσθενές λαθ-. Ἐνεστώς: Θέμα
λαθ + πρόσφυμα ν πρίν ἀπ' τό χαρακτήρα καί
αν μετά τό χαρακτήρα → λα-ν-θ-άν-ω → λαν-
θάνω. Μέλλοντας: λήθ-σ-ω καί μέ ἀποβολή τοῦ
ὀδοντικού θ μπροστά ἀπ' τό σ → λήσω. Παρά-
γωγα: λήθη (=λησμονιά), λήθαιος (=λησμονητι-
κός), λήθαργος, ἀληθής, ἀλήθεια, ἀληθεύω, λή-
σμων, ἐπιλήσμων, λησμοσύνη, ἄληστος (=ἀλη-
σμώνητος), ἀνεπίληστος (=ἀλησμώνητος), ἐπι-
ληστικός, εὐεπίληστος, ἐπίλησις (=λησμονιά),
λάθος, λάθρα, λαθραῖος, λάθριος, λάθησις, λα-
θικηδής (=παυσίπονος), λαθίπονος, ἀλάθητος,
βιβλιολάχας (=ἐπώνυμο τοῦ Δίδυμου του Γραμ-
ματικοῦ πού λησμόνησε τά βιβλία πού ἔγραψε,
ἐπειδὴ ἦταν πολλά), ἄλαστος (=ἀλησμώνητος),
ἀλάστωρ (=ἡ θεότητα πού τιμωρεῖ τό ἔγκλη-
μα), λεληθότως.

Λαξεύω (=πελεκῶ πέτρες). Ἀπ' τό λᾶς (λᾶας = πέ-
τρα) + ξέω (=λείαινω). Παράγωγα: λάξευμα (=
σκάλισμα), λάξευσις, λαξευτήριον, λαξευτής, λα-
ξευτικός, λαξευτός.

Λαοδάμας (=πού δαμάζει τούς ἄντρες). Ἀπ' τό λα-
ός + δαμάω, ὅπου δές γιά περισσότερα παρά-
γωγα.

Λαός. Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του. Ἀπ' τήν ἴδια ρί-
ζα τά: λεῖτος (=δημόσιος), λειτουργία, λαϊκός καί
τά σύνθετα: λαοδάμας, λαοσόςος (=πού ξεση-
κώνει τά ἔθνη, πού σώζει τό λαό), λαοφόρος καί
λεωφόρος, Λεωσθένης, Λεωτυχίδης.

Λάρναξ, ἡ (=κιβώτιο, τεφροδόχος). Ἄγνωστη ἡ
ἔτυμολογία του.

Λάρυγξ, ὁ (=λαίμος). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του.
Παράγωγα: λαρυγγικός, λαρυγγίζω (=φωνάζω
δυνατά), λαρυγγισμός, λαρυγγᾶς - λαρυγγός
(=φωνακλάς), λαρυγγόφωνος.

Λᾶς, ὁ, ἀντί: ὁ **λᾶας** (=πέτρα). Ἀρχικά ἦταν **λᾶFας**.
Ἔχει σχέση μέ τά: λεύς (δωρ. τύπος ἀντί λᾶας),
λεύω (=πετροβολῶ), λεύσιμος. Ἀπ' τό λᾶας πα-
ράγωγα: λαῖγξ (=λιθάρι), λᾶινος (=πέτρινος),
λατόμος.

Λάσιος (=πυκνόμαλλος). Ἀρχικά: **Flατιος** = λάτιος
= λάσιος. Παράγωγα: λασιαύχην, λάσιον (=πυκνό
λινό ὕφασμα), λασιότης, λασιόφρυς.

Λάσκω (=ἠχῶ, φωνάζω). Ἀπό ρίζα λακ-. Θέμα
λακ+σκ+ω = λάσκω. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: λακίς

(=σχίσμα), λακίζω (=σπαράζω), λακερός, λακέ-
 ρυζα (=αυτή που κραυγάζει), λάκος, ό (=θόρυ-
 βος), λακάζω (=φωνάζω).

Λατόμος (=αυτός που κόβει πέτρες). Άπ' τό λᾱς
 (=πέτρα) + τέμνω. Παράγωγα: λατομῶ, λατο-
 μεῖον, λατόμημα, λατομητός, λατομικός.

Λατρεύω (=ύπηρετῶ, λατρεύω τούς θεούς). Άπ' τό
 λάτρις-ιος (=μισθωτός ἐργάτης) που παράγεται
 άπ' τό λάτρον (=μισθός) από ρίζα λαF-. Παρά-
 γωγα: λατρεία (=δουλεία), λατρεύς (=ύπηρετης),
 λάτρευμα (=ύπηρεσία), λατρευτέον, λατρευτής,
 λατρευτικός, λατρευτός.

Λάτρον (=μισθός, πληρωμή). Από ρίζα λαF-. Δές
 γιά παράγωγα στο ρήμα λατρεύω.

Λαύρα (=διάδρομος, στενωπός). Σχετίζεται μέ τό
 λᾱας (=πέτρα) Λαῦρον (=μέταλλο άργύρου).
 Λαύρειον (=τό μέρος τής Ἀττικής, όπου ήταν τά
 περίφημα μεταλλεία).

Λάφυρα, τά (=λεία του πολέμου, πλιάτσικα). Από
 ρίζα λαβ- λαφ- του λαμβάνω, όπου δές γιά πε-
 ρισσότερα παράγωγα.

Λαφυραγωγῶ (=ληλατῶ). Άπ' τό λαφυραγωγός
 = λάφυρα + ἄγω, όπου δές γιά περισσότερα πα-
 ράγωγα.

Λάχανον. Άπ' τό λαχαίνω (=σκάβω). Παράγωγα:
 λαχανεία (=καλλιέργεια λάχανων), λαχανεύς,
 λαχανίζομαι (=μαζεύω λάχανα), λαχανικός, λα-
 χανοπώλης (=μανάβης).

Λάχεσις (=μία άπ' τίς τρεῖς Μοῖρες). Άπ' τό λαχεῖν,
 άπαρ. άορ. β' του λαγχάνω, όπου δεσ γιά περισ-
 σότερα παράγωγα.

Λάχνη, ή (=χνούδι). Ἀβέβαιη ή έτυμολογία του.
 Παράγωγα: λαχνήεις (=μαλλιάρός), λαχνούμαι
 (=γίνομαι χνουδωτός), λάχνωσις.

Λεαίνω και **λειαίνω** (=στιλβώνω). Άπ' τό λειός που
 παράγεται άπ' τή ρίζα λεF- ή λειF-. Θέμα λειαν-
 j-ω → λειαίνω και λειαίνω. Παράγωγα: λείανσις ή
 λειάνσις, λεαντέον, λεαντήρ (=γουδοχέρι), λεά-
 ντειρα, λεαντικός (=μαλακτικός), και άπ' τήν ίδια
 ρίζα τά: λευρός (=λειός), λείαξ (=νεογέννητο).

Λέβης-ητος, ό (=καζάνι). Ίσως άπ' τό λείβω (=στά-
 ζω, χύνω) ή ακόμη άπ' τό λαβεῖν του λαμβάνω.

Λέγω. 1) (=άποκοιμίζω). Από ρίζα λεχ- άπ' όπου
 και οι λέξεις: λέχος (=κρεβάτι), λεχαῖος, λεχώ
 (=λεχώνα), λόχος (=ένεδρα), λοχεία (=γέννα),
 λόχη (=δάσος πυκνό γιά ένεδρα), ἄλοχος (=σύ-

ζυγος), λέκτρον (=κρεβάτι). 2) (=μαζεύω, άπα-
 ριθμῶ). Από ρίζα λεγ- όμοια μέ του λέγω (3).
 Παράγωγα: λογάς-άδος (=εκλεκτός), λογάδην
 (=μέ έκλογή), συλλογή, έκλογή, επιλογή, δια-
 λογή, σύλλογος, κατάλογος, έκλογεύς, συλλο-
 γεύς (=εἰσπράκτορας φόρων), έκλεκτός, από-
 λεκτος (=διαλεκτός), έπίλεκτος, λεκτός, δύ-
 σλεκτος, σύλλεκτος, νεοσύλλεκτος, έκλεκτέ-
 ος, καταλεκτέος, Λέλεγες (=έκλεκτοί), σπερ-
 μολόγος. 3) (=μιλῶ). Από ρίζα λεγ- που γίνεται
 λογ- μέ έτεροίωση. Μέλλοντας: από ρίζα Fer →
 Fer+έ+σω, μέ εξαφάνιση του F, άποβολή του σ
 ανάμεσα σε δύο φωνήεντα και συναίρεση έρέ-
 ω-ῶ. Ἀόριστος: Feip → ἔ-Feip-ον μέ άποβολή
 του F → ἔ-ειπ-ον → εἶπον. Παρακείμενος: Fre
 → Fe-Fre-κα και FeF-ρη-κα, μέ πτώση των δύο
 F και άντέκταση → εἶρηκα. Μέσος παρακείμε-
 νος: Fe-Fre-μαι → Fe-Fρη-μαι = εἶρημαι. Παρά-
 γωγα: λέξις, λεξικόν, λεκτέος, λεκτικός, λεκτός,
 άντίλεκτος, μυριόλεκτος, αναντίλεκτος, αναντι-
 λέκτως (=άναμφίβολα), λόγος, εύλογος, θεολό-
 γος, κακολόγος, πολυλόγος, σπερμολόγος, λο-
 γάριον (ύποκορ.), λογαριάζω, λογείον (=μέρος
 όπου κάποιοι μιλάει), λογιζομαι, λογίδιον (ύπο-
 κορ.), λογικός, λογικεύομαι, λόγιμος (=άξιόλο-
 γος), άντιλογικός, λόγιος, λογιότης (=εύγλωτ-
 τία), (συλ)λογισμός, λογιστέον, λογιστής, λογι-
 στήριον, λογιστικός, λογογράφος, λογοποιός,
 άπολογοῦμαι, κοινολογοῦμαι, ἔπος, ὅψ (-όπός),
 έπικός, καλλιεπής, καλλιπεία, εύεπής, ὀρθοε-
 πής, ἄσπετος, νήπιος, θέσις, θεσπέσιος, ειρή-
 νη, ρήσις, ρήμα, ρήτωρ, ρήτορικός, άντίρρησις,
 πρόρρησις, ρήτρα, ρήτραι (=νόμοι του Λυκούρ-
 γου στη Σπάρτη), ρήτός, ἄρρητος, άπόρρητος,
 άπρόρρητος, έπίρρητος (=δύσφημος), ρήτέ-
 ον, άντιρρητέον, προρρητέον, διαρρηδήν, παρ-
 ρησία και ἴσως τά: λέσχη (=μέρος όμιλίας), αν
 δέν εἶναι άπ' τό λέγω (=συγκεντρώνω), λεσχη-
 νεύω (=μιλῶ), ἄδολεσχής (=αυτός που μιλάει
 πολύ), λεπτολόγος, μετεωρολόγος, όμολόγος,
 όμολογῶ, πρόλογος, τερατολόγος, φιλόλογος,
 χρησμολόγος.

Ληλατῶ. Παρασύνθετο άπ' το ένν. ληλάτης (λεία
 + έλαύνω). Παράγωγα: ληλασία, ληλάτησις,
 ληλατικός.

Λεία (=λάφυρα). Ἀβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως

νά σχετίζεται με τό απολαύω. Ἐπικός τύπος τοῦ λεία εἶναι ληϊς. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα λη-ῖζομαι.

Λεῖβω (=χύνω, στάζω). Ἀπό ρίζα λιβ-, μέ ἐπέκταση λειβ- και λοιβ-. Παράγωγα: λιβάς (=πηγή), λιβάδιον (=νερό, λιβάδι), λιβάζω (=σταλάζω), λίβος (=πηγή), λιβρός (=ύγρός), Λιβύη, λιμήν, λίμνη, λίψ (=ἄνεμος πού ἔφερνε ὑγρασία), λειμών (=λιβάδι), λειμώνιος, λειβηθρον (=ἔφυδρο χωριό), λοιβή (=ή θυσιά μέ ὑγρά).

Λειμών, ὁ (=λιβάδι). Ἀπ' τό λείβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λεῖπω (=ἀφίνω, ἐγκαταλείπω). Ἀρχικό θέμα λειπ-, μέ μετάπτωση τό ἀσθενές θέμα λιπ- καί πάλι μέ μετάπτωση λοιπ-. Παράγωγα: λείμμα, τό (=ὑπόλοιπο), διάλειμμα, ἔλλειμμα, ὑπόλειμμα, ἐγκατάλειμμα, λείψις, ἔλλειψις, ἀπόλειψις, ἐκλειψις, ἐπιλειψις, λείψανον, λειψανδρία, λειψυδρία, λειπτέον, ἀπολειπτέον, παραλειπτέον, ἀδιάλειπτος, ἀδιαλείπτως (=ἀδιάκοπα), ἀνέκλειπτος, λοιπός, λοισθιος ἢ λοίσθος (=τελευταῖος, ἔσχατος, λιπόνεως = λιπόνους, ὁ (=αὐτός πού ἐγκαταλείπει τό στόλο), λιποταξία (=ἀπόδραση), λίψαιμος (=ώχρος), λιποψυχία.

Λεῖριον (=ἄσπρο κρίνο). Ἵσως νά ἦταν βρείριον καί μέ ἀνομοίωση ἐγίνε λείριον. Παράγωγο: λειριόεις (=ἴδιος μέ κρίνο).

Λεῖτος ἢ λείτος (=δημόσιος). Σχετίζεται μέ τό λαός-λεώς, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Λειτουργός (=δημόσιος ὑπηρέτης). Ἀπ' τό λείτος (=δημόσιος) + ἔργω = ἐργάζομαι. Παράγωγα: λειτουργῶ (=ἐκτελῶ δημόσια καθήκοντα), λειτουργία (=δημόσιο καθήκον πού ἀναλάμβαναν οἱ πλούσιοι Ἀθηναῖοι μέ δικά τους ἔξοδα), λειτουργικός, λειτούργημα.

Λεῖχω (=γλείφω). Ἀπό ρίζα λιχ- καί μέ μετάπτωση λείχ-ω = λείχω. Παράγωγα: λιχανός (=τό δάχτυλο μέ τό ὅποιο γλείφει κάποιος, ὁ δείκτης), λιχμάομαι (=γλείφω), λιχμάζω (=γλείφω), λιχνος (=λαίμαργος, λιχουδής), λιχνεία (=λιχουδιά, λαιμαργία), λιχνεύω (=γλείφω, εἶμαι λαίμαργος).

Λεῖψανον. Ἀπ' τό λείπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λειψυδρία (=ἔλλειψη νεροῦ). Ἀπ' τό λείπω + ὕδωρ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λείπω.

Λεκάνη. Ἀπ' τό λέχος (=πιάτο).

Λεκτικός (=ικανός στό νά μιλάει). Ἀπ' τό λέγω (=μιλῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λέκτρον (=κρεβάτι). Ἀπ' τό λέγω (1.=κοιμίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λέμβος (=βάρκα). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία της.

Λεπίς (=λέπι, φλούδα). Ἀπ' τό λέπω (=ξεφλουδίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λέπρα (=ἄρρώστια πού κάνει τήν ἐπιδερμίδα γεμάτη λέπια). Ἀπ' τό λεπρός τοῦ λέπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λεπτολόγος (=μικρολόγος). Ἀπ' τό λεπτός τοῦ λέπω + λέγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήματα λέγω καί λεπτύνω.

Λεπτός (=ξεφλουδισμένος, λεπτός, ἀδύνατος). Ἀπ' τό λέπω (=ξεφλουδίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στό λεπτύνω.

Λεπτουργός. Ἀπ' τό λεπτός τοῦ λέπω + ἔργον τοῦ ἐργάζομαι. Παράγωγα: λεπτουργῶ, λεπτουργία.

Λεπτύνω. Ἀπ' τό λεπτός τοῦ λέπω. Παράγωγα: λεπτότης, λέπτυνσις, ἐκλέπτυνσις, λεπτυντέον, λεπτυντικός, λεπτυσμός, καί τά σύνθετα: λεπτολόγος, λεπτολογία, λεπτομερής, λεπτουργός.

Λέπω (=ξεφλουδίζω). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: λεπίς (=φλούδα), λέπος (=λέπι), λέπας, τό (=ἀπόκρημνη πέτρα), λεπταῖος, λεπίδιον, λεπιδωτός, λέπυρον (=τόσφι), λεπρός, λέπρα, λεπτός, λεβηρίς (=τό δέρμα τοῦ φιδιού), λοπός (=φλούδα), λοπάω (=ξεφλουδίζομαι), λοπίζω (=ξεφλουδίζω), λοπῖς, λοπάς (=γαβάθα), λοβός (=φλοιός τῶν ὀσπρίων), λῶπος καί λῶπη (=ροῦχο), λωπίζω (=ξεγυμνώνω), λῶπιον (ὑποκ.), λωποδότης, λωποδυτά.

Λέσχη (=τόπος συζητήσεων). Ἀπ' τό λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λευκός (=καθαρός, λαμπρός, ἄσπρος). Ἀπ' τό λύκη (=φῶς), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Ρίζα λυκ- καί μέ μετάπτωση λευκ- (λεύσω = βλέπω). Παράγωγα τοῦ λευκός: λευκότης, λευκαίνω, λεύκανσις, διαλεύκανσις, λευκαντής, λευκαντικός, λευκαντέον, λευκῶ (=ἀσπρίζω), λεύκωμα, λεύκωσις καί τά σύνθετα: λευκανθής, λευκόθριξ, λευκοθώραξ, λευκόπηχυς, λευκόπους, λευκόχρους, λευκῶλενος, λευχεῖμων (=μέ ἄσπρα ροῦχα), λευχειμωνῶ, λεύκη (=καβάκι).

Λεύσσω (=βλέπω). Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα μέ τό λευκός. Θέμα λευκ+j+ω = λεύσσω. Παράγωγο: λευστός (=όρατός).

Λεύω (=πετροβολῶ, σκοτώνω μέ πέτρες). Ἀπ' τό λεύς (δωρ. τύπος) ἀντί λᾱας-λᾱς. Ρίζα λαF- καί λεF-. Θέμα λεF-ω = λεύω. Παράγωγα: λεύσιμος, λευσμός (=πετροβόλημα), λευστήρ (=φονιάς), λευστός (=πετροβόλητος), λιθόλευστος, κατά-λευσις, κατάλευσμα, καταλεύσιμος.

Λέχος (=κρεβάτι). Ἀπ' τό λέγω (1.=κοιμίζω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λεχῶ, ἡ (=λεχώνα). Ἀπ' τό λέγω (1.=κοιμίζω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λεωφόρος καί **λαοφόρος** (=δρόμος μέ μεγάλη κυκλοφορία). Ἀπ' τό λεώς (=λαός) + φέρω. Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη λαός καί στό ρῆμα φέρω.

Λήγω (=τελειώνω). Ἀπό ρίζα λαγ- τοῦ λαγαρός (=χαλαρός). Παράγωγα: λήξις (=παύση), κατά-ληξις, ληκτέον, ληκτήριος, ληκτικός, ἄληκτος, ἀκατάληκτος.

Λήθαργος (ἐπιθ.=νωθρός, οὐσ.=βαθύς ὕπνος). Ἀπ' τό λήθη + ἄργος. Δές για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα λανθάνω.

Λήθη (=λησμονιά). Ἀπ' τό λήθωμαι = λανθάνω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ληίζομαι (=ληηλατῶ, ληστεύω), καί **λήζομαι**. Ἀπό ρίζα λαF-, ἀπ' ὅπου καί ἡ λέξη λεία-ληίς. Παράγωγα: ληστής, ληστεία, ληστεύω, ληστήρ, ληστήριον, ληστικός καί ληστρικός, ληστρικῶς, ληστρικός-ίδος (=πειρατικό πλοῖο).

Λήιον, τό (=ἀθέριστο χωράφι). Ἀπό ρίζα λαF- τοῦ ἀπολαύω.

Ληίς, ἐπικός τύπος τοῦ λεία. Ἔχει σχέση μέ τό ἀπολαύω. Δές για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ληίζομαι.

Λήκυθος (=ἄγγειο λαδιοῦ, στό λόγο εἶναι τά ρητορικά σχήματα). Πιθανόν ἀπ' τό ληχέω (=ἡχῶ) ἢ ἀπ' τό ἔλαιον + κεύθω (=κρύβω). Παράγωγα: ληκύθειος (=πομπώδης), ληκυθίζω (=μεγαλοποιῶ), ληκύθιον, ληκυθισμός, ληκυθιστής.

Λήμη (=τσιμπλα). Πιθανόν ἀπό ρίζα γλαμ- τοῦ γλαμάω, συνωνύμου μέ τό λημάω (=εἶμαι τσιμπλιάρης). Παράγωγα: λημαλέος (=τσιμπλιάρης), γλαμυρός (=τσιμπλιάρης), γλάμων (=τσιμπλιάρης).

Λῆμμα (=καθετί πού παίρνεται, εἰσόδημα, κέρδος). Ἀπ' το λαβεῖν, ἀπαρ. ὁρ. β' τοῦ λαμβάνω. Λαβ + μα = λάβμα = λάμμα = λῆμμα.

Λῆξις (=παύση). Ἀπ' τό λήγω (=παύω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ληρέω-ῶ (=εἶμαι ἀνόητος, φλυαρῶ). Ἀπ' τό λῆρος (=ἀνοησία, φλυαρία. Σάν ἐπιθ. ἀνόητος). Τό λῆρος ἔχει σχέση μέ τό λάλος - λάσκω. Παράγωγα: λήρημα, λήρησις, παραλήρημα, παραλήρησις, ληρολόγος (=φλύαρος), ληρώδης (=ἀνόητος).

Ληστής. Ἀπ' τό ληίζομαι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λῆψις. Ἀπ' τό λήψομαι, μέλλοντα τοῦ λαμβάνω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λιβάς, ἡ (=πηγή, ρυάκι). Ἀπ' τό λείβω (=στάζω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λιγύς (=ὀξύς, διαπεραστικός). Ἀμφίβολη ἡ ἔτυμολογία του. Ἀπό ἴδια ρίζα: λιγυρός (=καθαρός, ὀξύς), λιγύτης, λιγύφθογγος, λιγύφωνος.

Λιθοξόος. Ἀπ' τό λίθος + ξέω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λιθόστρωτος. Ἀπ' τό λίθος + στρώννυμι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λικμάω (=λιχνίζω). Ἀπ' το λικμός = λίκνον (=φάρδύ καλάθι ὅπου ἔβαζαν τό σιτάρι καί τό πετούσαν ψηλά για νά πάρει ὁ ἄνεμος τό ἄχυρο). Ἀπό ρίζα λικ-. Παράγωγα: λικμησις (=λίχνησιμα), λικμητήρ, λικμητήριον (=λιχνιστήρι), λικμητής, λικμητικός, λικμητός, λικμητήρ, λικμάς.

Λίκνον (=πλεχτό καλάθι, κούνια). Ἀρχικά ἦταν νίκνον καί μέ ἀνομοίωση λίκνον. Εἶναι συνωνύμο μέ τό λικμός.

Λιμήν (=λιμάνι). Ἀπό ρίζα λιβ- τοῦ λείβω (=στάζω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λίμνη. Ἀπ' τό λείβω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπ' τό λίμνη: λιμνάζω (=μένω στάσιμος), λιμναῖος, λιμνίτης (=αὐτός πού ζεῖ στίς λίμνες), λιμνώδης.

Λιμός, ὁ (=πείνα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἀπό ρίζα λιφ- (λιφμός =λιμός) τοῦ λῖπτομαι (=ἐπιθυμῶ πολύ). Παράγωγα: λιμώσσω (=εἶμαι πεινασμένος), λιμώδης (=πεινασμένος), λιμοκτονῶ (=σκοτώνω μέ τήν πείνα), λιμοκτονία, λιμοκτόνησις, λιμοθνής (=πού πεθαίνει ἀπ' τήν πείνα).

Λιμώττω ἢ -σσω (=πεθαίνω ἀπ' τήν πείνα). Ἀπ' τό λιμός, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Λιπαρός (=παχύς, ζωηρός, πλούσιος, έξοχος, γόνιμος). Ἀπ' τοῦ λίπος (=λίγδα) ἀπό ρίζα λιπ-, ἀπ' ὅπου οἱ λέξεις: λιπαρέω-ῶ (=ἐπιμένω, παρακαλῶ), λιπαρής (=ἐνοχλητικός), λιπαρία (=ἐπιμονή), λιπαρία (=πάχος), λιπαρητέον, λιπαρήσεις (=ίκεσία), λιπαρότης (=πάχος), λιπαρῶς (=ἄφθονα), λίπασμα, λιπάω (=εἶμαι παχύς), ἀλείφω, ἀλοιφή.

Λιποταξία (=ἀπόδραση). Ἀπ' τὸ λιπεῖν, ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ λείπω + τάξις τοῦ τάσσω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήματα λείπω καί τάσσω.

Λίσσομαι (=παρακαλῶ, ἱκετεύω). Ἀπό ρίζα λιτ + j + ομαι → λίσσομαι. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα τά: λιτή (=παρακλήση), λιταίνω, λιτανεύω (=παρακαλῶ), λιτανεία (=δέηση), λιτανός (=ἱκετευτικός), λιτός (=ἱκετευτικός), λιστός, τρίλλιστος (=αὐτός πού παρακλήθηκε τρεῖς φορές, δηλ. πολλές φορές, αὐτός πού καταῖκετεύτηκε, πολύ ποθητός), πολύλλιστος (=αὐτός πού ἱκετεύεται πολύ).

Λιτανεύω (=παρακαλῶ). Ἀπ' τὸ λιτανός, πού παράγεται ἀπ' τὸ λίσσομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λιτή (=δέηση, παρακλήση). Ἀπ' τὸ λίσσομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λίχνος (=λαίμαργος). Ἀπ' τὸ λείχω (=γλύφω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λίψ-λιβός, ὁ (=ὁ Ν.Δ. ἄνεμος πού φέρνει ὑγρασία). Ἀπ' τὸ λείβω (=ύγραίνω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λογίζομαι (=σκέφτομαι, λογαριάζω). Ἀπ' τὸ λόγος τοῦ λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λόγος. Ἀπ' τὸ λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λόγχη (=ἡ αἰχμή τοῦ δόρατος). Πιθανόν στήν ἀρχή νά ἦταν λάχη (λαχαίνω = σκάβω). Ἦσως ἀκόμα νά συγγενεῖ μετ' τὸ δόλιχος (=μακρύς). Παράγωγα: λογχεύω, λογχήρης, λόγχιμος, λογχίτης, λογχοφόρος, λογχῶ, λογχωτός.

Λοιβή (=θυσία μέ ὑγρὰ, σπονδή). Ἀπ' τὸ λείβω (=χύνω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λοιδорέω-ῶ (=βρίζω, κακολογῶ). Ἀπ' τὸ λοιδορός (=κακολόγος), πού εἶναι ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: λοιδορία, λοιδόρημα, λοιδόρησις, λοιδορησμός, λοιδορητέον, λοιδορητικός.

Λοιμός (=πανούκλα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Εἶναι ὁμόσηχη λέξη μέ τή λέξη λιμός. Ἦσως νά σχετίζεται μέ τίς λέξεις λύμη, λοιγός (=καταστροφή). Παράγωγα: λοιμικός, λοιμότης, λοιμώδης, λοιμώσσω.

Λοιπός. Ἀπ' τὸ λείπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λοίσθιος (=ἔσχατος, τελευταῖος). Ἀπ' τὸ λείπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λουτρόν. Ἀπ' τὸ λούω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λούω (=λούζω). Ἀντί λόω. Ἀπό ρίζα λοF-. Ἐνεστώτας: λóF-σ-ω → μέ τροπή τοῦ F σέ υ λού-σ-ω καί μέ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σέ δύο φωνήεντα λούω. Παράγωγα: λουτρόν, λουτροφόρος, λουτροχός, λουτρών, λουτήρ, λουτρίς, λουτήριον, λοῦσις (=λούσιμο), λῦμα (=ξέπλυμα), λύθρον (=ἀκαθαρσία ἀπό αἷμα), λύμη (=βλάβη) (ἀπό ἐκτετ. τύπο λυ).

Λόφος (=χαίτη, αὐχένas, ράχη βουνοῦ, λοφίο). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Λοχαγός. Ἀπ' τὸ λόχος (τοῦ λέγω = κοιμίζω) + ἄγω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ἄγω.

Λόχη (=δάσος πυκνό, ὅπου κρύβονται θηρία). Ἀπ' τὸ λόχος (=ἐνέδρα) τοῦ λέγω (1.=ἀποκοιμίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λόχος (=ἐνέδρα, ἐνοπλο σῶμα ἀπό ἄντρες, συνήθως 100). Ἀπ' τὸ λέγω (1. = πλαγιάζω, κοιμίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λυγίζω (=κάμπτω, κυριεύω). Ἀπ' τὸ λύγος (=λυγαριά). Παράγωγα: λύγισμα, λυγισμός, λυγιστής, λυγιστικός, λυγιστός, λυγηρός (=εὐλύγιστος).

Λύθρον (=ἀκάθαρτο αἷμα). Ἀπό ρίζα λυ- ἐκτεταμένη τῆς λοF- τοῦ λούω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λυκαυγής (οὐδ. τὸ λυκαυγές = χαραυγή). Ἀπ' τὸ λύκη (=φῶς) + αὐγή. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη λύκη.

Λύκη (=φῶς). Δέξη ριζική πού συναντᾶμε στίς λέξεις λυκάβας (=ἔτος), λυκαυγές, λυκόφως, λευκός, λύχνος, λύγδος (=τὸ ἄσπρο μάρμαρο), ἀμφιλύκη (=χαράματα).

Λυκόφως, τὸ (=τὸ ἄμυδρό φῶς ὕστερα ἀπ' τὴ δύση τοῦ ἡλίου). Ἀπ' τὸ λύκη (φῶς) + φῶς. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό λύκη.

Λῦμα, τὸ (=ξέπλυμα, ἀκαθαρσία). Ἀπ' τὸ λούω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Λυμαίνομαι (=βλάπτω). Ἀπ' τὸ λύμη, πού παράγεται ἀπὸ ἐκτεταμένο τύπο λυ- τῆς ρίζας λοF- τοῦ λούω. Παράγωγα: λυμεών (=καταστροφέας), λυμαντήρ (=καταστροφέας), λυμαντήριος (=καταστρεπτικός), λυμαντής, λυμαντικός, ἀπολυμαντήρ, ἀπολυμαντικός, ἀπολυμαντήριον.

Λυπέω-ῶ (=προξενῶ λύπη). Ἀπ' τὸ λύπη. Ρίζα λυπ-. Θέμα λυπέ+ω = λυπέω-ῶ. Παράγωγα: λύπημα, λυπηρός, λυπηρῶς, λυπητέον, λυπητήριος, λυπητικός, λυπρός (=ἄθλιος), λυπρότης, ἀλύπητος, ἀλυπητός, ἄλυπος, συλλυπητήριος.

Λυρικός. Ἀπ' τὸ λύρα (=μουσικὸ ὄργανο).

Λυσιτελῶ (=ὠφελῶ). Ἀπ' τὸ λυσιτελής (αὐτός πού πληρώνει τὰ ἔξοδα, ὠφέλιμος), σύνθετο ἀπ' τὸ λύω (=πληρώνω) + τέλος (=φόρος). Παράγωγα: λυσιτέλεια (=ὠφέλεια), λυσιτελοῦντως (=ὠφέλιμα), ἄλυσιτελής (=ἀνώφελος).

Λύτρον, τό (=χρήματα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση κάποιου). Ἀπ' τὸ λύω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Λύτρωσις. Ἀπ' τὸ λυτρώω-ῶ (=ἀφήνω κάποιον ἐλεύθερο), πού παράγεται ἀπ' τὸ λύτρον τοῦ λύω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ λυτρώω-ῶ: ἀπολύτρωσις, λυτρώσιμος, λυτρωτέον, λυτρωτής, λυτρωτήριος, λυτρωτικός, ἀπολυτρωτικός, λυτρών (=ἀποχωρητήριο).

Λύχνος (=λυχνάρι). Ἀπὸ ρίζα λυκ- τοῦ λύκη (=φῶς), ὅπου δέξ γιὰ ἄλλα παράγωγα.

Λύω (=λύνω, ἐλευθερώνω, χαλαρώνω, ἐπανορθώνω, πληρώνω). Θέμα λύ + ω = λύω. Παράγωγα: λύσις (=ἀπελευθέρωση), καὶ σύνθετα (ἀνά, ἀπό, διά, κατά, ἔχ)λυσις, λύσιος, λύσιμος, λυσίζωνος (=ἄοπλος), λυσιμελής, λυσίπνοος, λυσιτελής (=ὠφέλιμος), λυτέον, (ἀπο, παρα)λυτέον, λυτήρ, λύτεира, λυτήριος, λυτικός, (ἀνα, κατα, δια, παρα, ἀπο, ἐκ)λυτικός, λυτός, ἄλυτος, εὐλυτος, εὐκατάλυτος, διαλυτός, ἀδιάλυτος, λύτρον, διαλύτης, καταλύτης, ἀναλύτης (=σωτήρας), καταλυτής (=καταστροφέας), προλύτης (=ἀπόφοιτος Πανεπιστημίου), ἀναλυτήρ, ἀπολυτήριο, καταλυτέος, ἀπολυτικός, λῦμα (=ἐνέχυρο), κατάλυμα (=πανδοχεῖο), βουλυτός (=βράδυ).

Λωβάομαι-ῶμαι (=βλάπτω). Ἀπ' τὸ λῶβη (=βρισιά, βλάβη). Παράγωγα: λωβητήρ (=καταστρεπτικός), λωβήτειρα, λωβήεις (=βλαβερός), λῶβημα, λῶβησις, λωβητής, λωβητός (=βλαμμέ-

νος), ἀλώβητος (=ἄβλαπτος), λωβήτωρ, λελωβημένος (=λεπρός).

Λῶπη (=ροῦχο ἀπὸ δέρμα). Ἀπ' τὸ λέπω (=ξεφλουδίζω), ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Λωποδύτης (=αὐτός πού βουτάει στά ροῦχα ἄλλου γιὰ νὰ κλέψει, κλέφτης). Σύνθετο ἀπ' τὸ λῶπη (=ροῦχο) + δύω. Δέξ γιὰ ἄλλα παράγωγα στά ρήματα δύω καὶ λέπω.

Λωτός (=εἶδος τριφυλλιοῦ, εἶδος δέντρου στὴν Αἴγυπτο). Ἡ καταγωγή της εἶναι σημιτική. Παράγωγα: λώτινος, λωτοειδής, λωτόεις, λωτοφάγος.

Λωτοφάγος (Λωτοφάγοι = εἰρηνικός λαὸς τῆς Κυρήνης). Σύνθετο ἀπ' τὸ λωτός + φαγεῖν τοῦ τρώγω, ὅπου δέξ γιὰ ἄλλα παράγωγα, καθὼς καὶ στὴ λέξη λωτός.

Λωφάω (=ξεκουράζομαι, ἡσυχάζω, κοπάζω). Ἐχει σχέση μέ τὸ λόφος (=τραχήλος). Παράγωγα: λῶφημα (=ἡσυχία), λῶφησις, λωφήσις.

M

Mũ

Μαγγανεύω (=ἐξαπατῶ μέ μαγικά τεχνάσματα).

Ἀπ' τό μάγγανον (=μέσο μαγείας) ἀπό ρίζα μαγ-.

Παράγωγα: μαγγανεία (=μαγεία), μαγγάνευμα (=μαγεία, ἀπάτη), μαγγανευτήριον, μαγγανευτήης, μαγγανευτικός, μαγγανεύτρια.

Μάγγανον (=μέσο ἀπάτης). Ἀπό ρίζα μαγ- και εἶναι συγγενικό μέ τό μαγεύω, μάσσω (=ζυμώνω), μαγεύς, μάγειρος. Δές γιά παράγωγα στό ρήμα μαγγανεύω.

Μάγειρος. Ἀπ' τό μάσσω (=ζυμώνω), ἀπό ρίζα μαγ-. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα μάσσω.

Μαγεύς (=ζυμωτής). Ἀπ' τό μάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μάγμα (=πηχτή ἀλοιφή). Ἀπ' τό μάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μάγος. Ξένη ή προέλευσή του. Παράγωγα: μαγεύω, μαγεία, μαγικός, μαγευτικός, μάγευμα, μαγευτής.

Μᾶζα, ή (=κρίθινο ψωμί). Ἀπ' τό μάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μαζός (=βυζι). Ἰωνικός και ἐπικός τύπος τοῦ μαστός. Ἀπ' τό μαδάω (=εἶμαι μαλακός, μαδῶ), (μασδός = μαζός).

Μαθητής. Ἀπ' τό μαθεῖν, ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ μανθάνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μαῖα, ή (=τροφός, παραμάνα). Ἀπ' τό μά, συντε-

τμημένος τύπος τοῦ μάτηρ = μήτηρ πού τό λένε τά μωρά. Ἀπ' τό μαῖα παράγωγα τά: μαιεύομαι (=ξεγεννῶ), μαιεία, μαιεύμα, μαιεύσις, μαιευτικός, μαιεύτρα (=ἀμοιβή τῆς μαίας), μαιεύτρια, μαιευτική (=ή τέχνη τοῦ Σωκράτη), μαιοῦμαι (=ξεγεννῶ), μαιώτρα, τά (=ἀμοιβή μαίας).

Μαινάς, ή. Ἀπ' τό μαίνομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μαίνομαι (=εἶμαι τρελός). Ἀπό ρίζα μα-. Ἐχει σχέση μέ τό μάω (=ἐπιθυμῶ πολύ), μέμαα, μενεαίνω (=εἶμαι πρόθυμος). Ρίζα μα+v+j+ομαι =μαίνομαι. Παράγωγα: μαινάς, μαινόλης, ὁ (=τρελός), μανία (=παραφροσύνη, ἐνθουσιασμός), μανιάς (=μανικός), μανιάω, μανικός (=τρελός), μανιώδης, ἐμμανής, ἐκμανής, μάντις, μαντεύομαι.

Μάκαρ-αρος, ὁ (=εὐτυχισμένος). Ἄγνωστη ή ἐτυμολογία του. Ἴσως νά συγγενεῖ μέ τό μακρός. Παράγωγα: μάκαρες (=θεοί), μακαρία (=εὐτυχία), μακάριος, μακαριότης, μακαρίζω (=καλοτυχίζω), μακαρισμός, μακαριστέον, μακαριστός, ἀξιομακάριστος, μακαρίστρια, μακαρτός, μακαρίτης (=πεθαμένος).

Μακαρίζω (=καλοτυχίζω). Ἀπ' τό μάκαρ (=εὐτυχισμένος), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μακεδονία. Ἀπ' τό Μακεδόνιος πού παράγεται ἀπ' τό Μακεδών και αὐτό ἀπ' τό μακεδνός (=ψηλός) - μηκεδανός (μήκος).

Μακέλλα-ης, ή (=τσάπα μέ μεγάλη ἐπιφάνεια). Ἀπ' τό μία + κέλλω (=φτάνω). Μακιστήρ, ό (=μακρύς), ἀπό ἴδια ρίζα μέ τό μακρός.

Μακραίων-ωνος, ό (=μακροχρόνιος). Σύνθετο ἀπ' τό μακρός + αἰών.

Μακρηγοῶ (=μιλῶ διεξοδικά, πολυλογῶ). Παρα- σύνθετο ἀπ' τό μακρήγορος (=μακρός + ἀγορεύω). Παράγωγα: μακρηγορία καί γιά περισσότερα πα- ράγωγα δές στό ρῆμα ἀγορεύω.

Μακρός (=μακρύς, πολύς). Ἀπ' τό μαῖκος, δωρ. ἀντί μήκος. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα τά μακεδνός, μακρότης, μα- κρύνω, μακιστήρ (=μακρύς), μακράν (=μακρία), καί τά σύνθετα μακραίων, μακρηγοῶ, μακρόβιος, μα- κροθυμία (=ὑπομονή), μακρολογία, μακρόχειρ.

Μάκτρον (=προσόψι, πετσέτα). Ἀπ' τό μάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μαλακίζομαι (=γίνομαι μαλθακός, ἀποχαυνούμαι). Ἀπ' τό μαλακός, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Μαλακός. Ἐχει σχέση μέ τίς λέξεις: μαλθακός, ἀμα- λός, μαλάσσω, βλάξ (μαλάκς). (Λατιν. mollis). Πα- ράγωγα: μαλακία, μαλακίζομαι, μαλακισμός, μα- λακότης, μαλακύνω, μαλάσσω.

Μαλάσσω (=μαλακώνω, ἀνακουφίζω). Ἀπ' τό μαλα- κός. Θέμα μαλακ+ω = μαλάσσω. Παράγωγα: μά- λαγμα (=μαλακτικό φάρμακο, κατάπλασμα), μα- λακτήρ, μαλακτικός, μαλακτός, μάλαξις (=μαλά- κωμα), ἴσως καί τό μαλάχη.

Μαλάχη (=τό φυτό μολόχα). Ἰσως ἀπ' τό μαλάσσω, ἐπειδή τό φυτό αὐτό ἔχει μαλακτικές ιδιότητες. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό μαλάσσω.

Μάλη. Πιθανόν ἀντί τοῦ μασχάλη, στή φράση ὑπό μάλης.

Μαλθακός. Ἀπ' τό μαλακός μέ ἐπένθεση ἑνός θ. Πα- ράγωγα: μαλθακία, μαλθακίζομαι, μαλθακιστέον, μαλθακότης, μαλθακτήριον, μαλθακτικός, μαλθα- κώδης, μάλθαξις, μαλθάσσω.

Μάλκη, ή (=νάρκωση ἀπό κρύο, κρυοπάγημα). Ἀβέ- βαιη ή ἐτυμολογία της.

Μαλλός, ό (=μαλλί). Ἰσως νά συγγενεῦει μέ τό μα- λακός.

Μάμμη (=μαμά). Ἠχοποιημένη λέξη ἀπ' τίς ἀναρθρες συλλαβές τῶν μωρῶν.

Μάνδρα (=τόπος περιφραγμένος, μαντρί). Ἐχει σχέ- ση μέ τό μάνδαλος.

Μανδραγόρας (=φυτό ναρκωτικό). Ἀβέβαιη ή ἐτυ- μολογία του.

Μανθάνω (=μαθαίνω, καταλαβαίνω). Ἀπό ρίζα μαθ- πού εἶναι ἐπιτεταμένος τύπος τῆς ρίζας μα- τοῦ μάω (=ἐπιθυμῶ). Θέμα μαθ + προσφύ- ματα ν καί αν πρίν ἀπ' τό χαρακτήρα καί μετά ἀπ' αὐτόν → μανθ+άν+ω=μανθάνω. Παράγωγα: μάθημα, μαθηματικός (=αὐτός πού ἀγαπάει τή μάθηση), μάθησις, μαθητής, μαθητεία, μαθητέ- ος, μαθητεύω, μαθητιάω (ἐφετικό), μαθητικός, μαθητός, μαθητιῶσα (νεολαία), τό μάθος (=μά- θηση), δυσκαταμάθητος, δυσκαταμαθήτως, μα- θητέον, προσμαθητέον, ἀμαθής, ὀψιμαθής, πο- λυμαθής, ἀρτιμαθής.

Μανιώδης (=τρελός). Ἀπ' τό μανία + εἶδος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μαίνομαι.

Μάντις-εως καί -ιος, ό (=προφήτης). Ἀπό ρίζα μαν- τοῦ μαίνομαι, γιατί οἱ μάντιες ἔλεγαν τούς χρησμούς ἐνῶ βρίσκονταν σέ κατάσταση θεί- ας μανίας. Ἰσως νά ἔχει σχέση καί μέ τό ματεύω (=ἀναζητῶ). (Ο προφήτης ἦταν ό ἐρμηνευτής τῶν χρησμῶν τῶν μάντεων). Παράγωγα: μαντεύομαι, μαντεία, μαντεῖον, μάντευμα, μαντευτέον, μαντευ- τής, μαντευτικός, μαντευτός, μαντικός.

Μάραθρον ή μάραθρον (=μάραθο). Ἀβέβαιη ή ἐτυ- μολογία του.

Μαραθῶν (=δήμος στήν ἀνατολική παραλία τῆς Ἀττικῆς πού εἶχε αὐτό τό ὄνομα, ἐπειδή ἦταν κα- τάφυτος ἀπό μάραθα). Ἀπ' τό μάραθρον.

Μαραίνω (=σβήνω, ξεραίνω). Ἀπό ρίζα: μερ- μορ- τοῦ μορτός (=θητός). Θέμα μαραν+ω → μαραίνω. Παράγωγα μάρανσις, μαραντικός, μαρασμός, ἀμάραντος.

Μάργαρον, τό (=μαργαριτάρι). Ἡ προέλευσή του εἶναι ἀνατολική. Μαργίτης, ό (=μανιακός), ἀπ' τό μάργος (=χαζός).

Μάργος (=μανιασμένος, ὀρμητικός, ἀχόρταγος). Σκοτεινή ή ἐτυμολογία του. Παράγωγα: μαργαί- νω (=εἶμαι τρελός), μαργάω, Μαργίτης (=μανι- ακός), μαργότης.

Μαργότης, ή (=μανία), ἀπ' τό μάργος (=χαζός).

Μαρμαίρω (=λάμπω, ἀκτινοβολῶ). Ἀπ' τή ρίζα μαρ- μέ ἀναδιπλασιασμό, ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: μάρ- μαρος (=πέτρα λαμπερή, μάρμαρο), μαρμάρεος (=λαμπερός), μαρμαρώ-ω, μαρμαρυγή (=λάμ- ψη), μαρμαρύσσω.

Μάρμαρος (=πέτρα λαμπερή, μάρμαρο). Ἀπ' τό μαρ- μαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μαρμαρυγή (=ἀκτινοβολία). Ἀπ' τὸ μάρμαρος τοῦ μαρμαίρω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Μάρτυς. Λέγεται καὶ μάρτυρας. Ἐχει σχέση με τὰ: μέριμνα-μέρμερος (=ὀλέθριος). Ἀπὸ ρίζα μερμαρ-. Παράγωγα: μαρτυρῶ, μαρτύρημα, μαρτυρητέον, μαρτυρία (=κατάθεση), μαρτυρικός, μαρτύριον (=ἀπόδειξη, βασανιστήριο), μαρτύρομαι (=ἐπικαλοῦμαι), ψευδομάρτυς, ψευδομαρτυρία, ψευδομαρτυρῶ.

Μάσσω (=ψηλαφῶ, κατεργάζομαι, ζυμώνω). Θέμα μαγ+ι+ω = μάσσω ἢ μάττω. Παράγωγα: μαγεῖον, ἐκμαγεῖον (=πετσέτα, ἀποτύπωμα, πρόπλασμα), μάγειρος, μαγειρεῖον, μαγειρεύω, μαγειρικός, μαγίς-ιδος (=ζυμαρικό, πίττα), μαγεύς (=ζυμωτής), μάγμα (=πηχτή ἀλοιφή), ἔκμαγμα (=αὐτὸ πού τυπώνεται πάνω σέ κερί), μᾶζα (=κρίθινο ψωμί), μάκτης (=ζυμωτής), μακτός (=ζυμωμένος), μάκτρα (=σκάφη γιὰ ζύμωμα), μάκτρον (=προσόψι), χειρόμακτρον, ῥινόμακτρον, μακτήριος.

Μάσταξ-ακος, ἢ (=στόμα, σαγόνια, μπουκιά). Ἀπ' τὸ μασάομαι-ῶμαι (=μασῶ, τρώω) πού ἔχει συγγένεια με τὸ μάσσω. Παράγωγα τοῦ μασῶμαι: μάσημα, μάσησις, μασητέον, μασητήρ, μασητικός.

Μαστεύω (=ἐρευνῶ, ἐπιθυμῶ) καὶ ματεύω (συνώνυμο). Ἀπὸ ρίζα μα- καί με ἐπέκταση μαστ + εὖω = μαστεύω. Παράγωγα: μαστευτής, μαστήρ (=ἐρευνητής), μαστεῖρα, μαστήριος, μαστευσίς.

Μαστίζω (=μαστιγώνω). Ἀπ' τὸ μαστίξ πού ἔχει σχέση με τὰ μάω, μάσσω. Δὲς γιὰ ἄλλα παράγωγα στὴ λέξη μαστίξ.

Μάστιξ-ιγος, ἢ (=μαστιγίο, καμουτσίκι). Ἀπὸ ρίζα μα- τοῦ μάω (=ποθῶ, σπεύδω), μάσσω (=κατεργάζομαι). Ἐχει σχέση καὶ με τὸ ἱμάς (ἱμάστιξ). Παράγωγα: μαστιγώω-ῶ, μαστίγωσις, μαστιγώσιμος, μαστιγώτεος, μαστιγίας (=δοῦλος), μαστιγιάω (=ἐπιθυμῶ νὰ μαστιγωθῶ), μαστίζω.

Μαστός, ἐπικ. μαζός (=βυζί, ὕψωμα, λόφος). Ἀπ' τὸ μαδῶ (=εἶμαι ὑγρός).

Μαστροπός (=προαγωγός). Ἀπ' τὸ ρῆμα μάω (ρίζα μα- μαστ.) (=ἐπιδιώκω). Παράγωγα: μαστροπεύω, μαστροπεία, μαστροπεῖον, μαστροπικός.

Μασχάλη. Ἀντί μάλῃ (ὕπο μάλῃς). Πιθανόν ἀπὸ ρίζα μα- τοῦ μαλῃ + σχαλ (σχαλῖς=περόνη).

Μάταλος (=ἀνώφελος, κενός). Ἀπ' τὸ μάτη, ἢ

(=μάταιος κόπος, σφάλμα). Παράγωγα: μάτην (ἐπίρρ.=μάταια), ματαίως, ματαιότης, ματαιοῦμαι, ματάζω καὶ ματάω (=λέω ἀνοησίες), ματαίωμα, ματαίωσις, ἴσως καὶ τὸ μάψ (=στά χαμένα).

Ματάω (=λέω ἀνοησίες), ἀπ' τὸ μάτη, ἢ (=μάταιος κόπος, σφάλμα).

Μάχαιρα. Σχετίζεται με τὸ μάχομαι.

Μάχομαι. Ἀπὸ ρίζα μάχ. Πιθανόν νὰ σχετίζεται με τὸ μαίομαι (=ἐπιδιώκω, ἀγωνίζομαι). Παράγωγα: μάχη, μαχητέον καὶ μαχετέον, μαχητής, μαχητικός, μαχητός, ἀμάχητος, ἀκαταμάχητος, ἀπροσμάχητος, περιμάχητος (=περιζήτητος), μάχιμος, μαχομένως, διαμαχετέον - διαμαχητέον, ἀγγέμαχος, τηλέμαχος, Τηλέμαχος (κύριο ὄνομα), ἀγγέμαχα (ὄπλα), μονομάχος, πρόμαχος, προμαχῶ, πυγμάχος, σκιαμαχῶ, σύμμαχος, ψυχομαχῶ.

Μάω (=ποθῶ, σπεύδω, ἔχω σκοπὸ). Ρίζα μα- πού ἔχει πολλές ἔννοιες: 1) (=πόθος, ἐπιθυμία), ὅπως στίς λέξεις: μέμας, μαίομαι, μένος, μέμονα, μαστεύω, μαστροπός, 2) (=διατάραξη τοῦ νοῦ), ὅπως στίς λέξεις: μαίνομαι, μάντις, μανία, 3) (=σκέψη) ὅπως στίς λέξεις: μένω, μνάομαι, μέμνημαι, μνήμη. Δὲς γιὰ παράγωγα στὰ ρήματα πού ἀναφέρονται παραπάνω.

Μεγαίρω (=βλέπω σέ κάτι σάν πάρα πολύ μεγάλο, φθονῶ, ἐναντιώνομαι). Ἀπ' τὸ μέγας.

Μεγαλαυχέω-ῶ (=καυχήμαί). Ἀπ' τὸ μέγαλαυχος ἢ μεγαλαυχής (=μέγας + αὐχῶ). Παράγωγα: μεγαλαυχία, μεγαλαύχημα, μεγαλαύχησις, μεγαλαύχητος.

Μεγαληγορέω-ῶ (=λέω μέγала λόγια). Ἀπ' τὸ μεγαληγόρος (=μέγας + ἀγορεύω). Παράγωγα: μεγαληγορία, μεγαληγόρως, μεγαληγορητέον καὶ γιὰ ἄλλα παράγωγα στοῦ ἀγορεύω.

Μεγαλοπρεπής. Ἀπ' τὸ μέγας + πρέπω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Μέγαρον. Ἀντί μεγάρων. Ἀπ' τὸ μέγας.

Μέδιμνος, ὁ (=μέτρο σιτηρῶν). Ἀπὸ ρίζα μεδ- τοῦ μέδω (=κυβερνῶ, φροντίζω, ὑπολογίζω).

Μέδουσα (=ὄνομα Γοργόνας). Εἶναι θηλυκὸ τῆς μετοχῆς μεδέων τοῦ μέδω (=ἄρχω) ἀντί μεδέουσα.

Μεθίημι (=ἀφήνω, χαλαρώνω). Σύνθετο ἀπ' τὸ μετά + ἴημι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Μέθοδος. Σύνθετο ἀπ' τὸ μετά + ὁδός τοῦ εἶμι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Μεθόριος (=τόπος πού αποτελεί τό σύνορο δύο χωρών). Σύνθετο απ' τό μετά + ὄρος (=σύνορο). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα ὀρίζω.

Μεθύω (=εἶμαι μεθυσμένος). Ἀπ' τό μέθυ-μέθυσος, τό (=κρασί) ἀπό ρίζα μεθ. Παράγωγα: μέθη (=μεθύσι), μέθυσος, μεθύσκω (=μεθῶ), μέθυσμα, μέθυσος, μεθυστής, μεθυστικός.

Μειδιάω (=χαμογελῶ). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: μειδιάμα, μειδιάσμα, μειδιάσις, μειδιασμός, μειδιαστικός, μειδιημα, φιλομειδής.

Μειλίσσω (=καταπραῦνω). Ἀπό ρίζα μειλ-. Ἵσως νά ἔχει σχέση μέ τό μέλι. Παράγωγα: τά μείλια (=αὐτά πού ἐξευμενίζουν κάποιον), μιλίγμα, μιλικτήριος, μιλικτικός, μιλικτός, ἀμειλικτός, δυσμείλικτος, μείλιξις, μιλιχία (=πραότητα), μιλίχιος (=πράος), μιλίχος (=ἥπιος).

Μειλίχιος (=πράος, ἥπιος). Ἀπ' τό μειλίσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μειονεκτῶ (=ὀστερῶ σέ κάτι). Σύνθετο απ' τό μείον + ἔχω. Παράγωγα: μειονέκτης, μειονεκτικός, μειονεξία καί γιά περισσότερα παράγωγα δές στό ἔχω.

Μειρακιώδης (=νεανικός, παιδαριώδης). Σύνθετο απ' τό μειράκιον (=παλικαράκι) + εἶδος. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη μείραξ-ακος.

Μεῖραξ-ακος, ἡ (=κοράσι, παλικάρι). Ἀπό ἀρχική ρίζα μεριακ = μεирак+ς = μεῖραξ. Παράγωγα: μειρακιεύομαι, (=παιδiazίω), μειρακίζομαι, μειράκιον, μειρακιούμαι, μειρακίσκος, μειρακιώδης.

Μείρομαι (=παίρνω τό μερίδιό μου, τυχαίνω, παθ. παρακ. εἶμαρται = εἶναι πεπρωμένο). Ἀπό ρίζα σμερ-. Θέμα α): σμερ=μερ+πρόσφυμα j → μερj-ομαι καί μέ ἀφομοίωση τοῦ j σέ ρ → μέρ-ρομαι καί μέ ἀπλοποίηση τῶν δύο ρ καί ἀντέκταση → μείρομαι. Θέμα β): μέ μετάπτωση σμαρ- απ' ὅπου ὁ παρακείμενος μέ ἀναδιπλασιασμό σέ-σμαρ-ται, μέ δάσυνση τοῦ σ ἔσμαρται καί μέ ἀφομοίωση τοῦ σ σέ μ καί ἀπλοποίηση τῶν δύο μ καί ἀντέκταση ἔμμαρται → εἶμαρται. Θέμα γ): μέ μετάπτωση απ' τό μερ- καί μερ- καί μορ- ἢ μοιρ-. Παράγωγα: μέρος, μερίς, μερίδιον, μερίζω, μέρισμα, μερισμός, μεριστέον, μεριστής, μεριστικός, μεριστός, μερικός, μέροψ (=αὐτός πού διαιρεῖ τή φωνή, πού εἶναι προικισμένος μέ ἔναρθη φωνή), μοῖρα, μοιραῖος, μοιράω-ῶ, μοιρίδιος (=πεπρω-

μένος), μόρα (=τάγμα στρατιωτικό στή Σπάρτη), μορίαί (ἐλαῖαι =ιέρές ἐλιές), μόριον, μόρος (=ἡ τύχη, τό πεπρωμένο), μόρσιμος ἢ μόριμος (=πεπρωμένος), μορτή (=μερίδιο), ἐπίμορτος (γῆ πού μοιράζεται ἀνάμεσα στόν καλλιεργητή καί στόν ιδιοκτήτη), ἔμμορος (=πού παίρνει μέρος σέ κάτι), εἰμαρμένη (=ἡ μοῖρα), συμμορία.

Μελαγχολῶ. Παρασύνθετο απ' τό μελάγχολος: μέλας + χολή. Παράγωγα: μελαγχολία, μελαγχολικός.

Μέλαθρον (=τό μαυρισμένο κύριο δοκάρι τῆς στέγης, στέγη, κατοικία). Πιθανόν απ' τό μέλας.

Μελανεῖμιν (=μαυροφορεμένος) Σύνθετο απ' τό μέλας + εἶμα τοῦ ἔννυμι. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ἀμφιεσις.

Μελέδημα (=φροντίδα). Ἀπ' τό μελεδαίνω (=φροντίζω) κι' αὐτό απ' τό μέλος.

Μελεδώνη (=φροντίδα). Ἀπ' τό μελεδαίνω (=φροντίζω) κι' αὐτό απ' τό μέλος.

Μελεῖστί, ἐπίρ. (=κατά μέλη, κομματιαστός). Ἀπ' τό μελεῖζω κι' αὐτό απ' τό μέλος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μελέτη (=φροντίδα, ἄσκηση). Ἀπ' τό μέλομαι (=φροντίζω), μέσ. τοῦ μέλω (=φροντίζω καί πιά συνηθισμένο σάν ἀπρόσωπο: μέλει μοί τινος - μεταμέλει μοι = μετανοῶνω). Ἀπό ρίζα μελ- ἢ ἀπό μερ- τῆς λέξης μέριμνα. Παράγωγα τοῦ μέλω: μέλημα, μελητέον, μελέτη, μελετῶ, μελέτημα, μελετηρός, μελετητέον, μελετητήριον, μελετητικός, μελετητός, μελέτωρ (=τιμωρός), μέλησις, ἐπιμελής, ἐπιμελοῦμαι, ἀμεταμέλητος, ἀμελετησία, μετὰμελος, μεταμέλεια, μεμελημένως, μεταμελητί, μεταμελητός, μελεδαίνω (=φροντίζω), μελέδημα (=φροντίδα), μελεδώνη (=φροντίδα).

Μεληδόν (=κατά μέλη). Ἀπ' τό μέλος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μέλι-ιτος, τό. Θέμα μελιτ (μελίτ = μλιτ = μβλιτ = βλιτ + ιζω = βλίττω = τρυγῶ μέλι). (Ἔχει σχέση μέ τό μιλίχιος). Λατιν.mel-mellis. Παράγωγα: μέλισσα, μελιτοῖς (=γλυκός σάν μέλι), μελιτοῦμαι (=γλυκαίνομαι), μελίτωμα, μελίτωσις, μελίγλωσσος, μελιθήδης, μελίφρων (=εὐχάριστος).

Μελιθήδης (=εὐχάριστος). Ἀπ' τό μέλι + ἡδύς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μελικτής (=αὐλητής). Ἀπ' τό μελίζω κι' αὐτό ἀπό τό μέλος.

Μέλισμα (=τραγούδι). Ἀπ' τὸ μελίζω κι' αὐτὸ ἀπ' τὸ μέλος.

Μέλισσα. Ἀπ' τὸ μέλι, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Μελίφρων (=εὐχάριστος). Ἀπ' τὸ μέλι + φρήν (=νοῦς), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μέλλησις (=καθυστέρηση, ἀναβολή). Ἀπ' τὸ μέλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μέλλω (=σκοπεύω νά κάνω κάτι, βραδύνω). Εἶναι ἐπιτεταμένος τύπος ἀπ' τῇ ρίζα μελ- τοῦ μέλω. Θέμα μελ + πρόσφυμα j → μέλjω, μέ ἀφομοίωση τοῦ j σέ λ → μέλλω. Παράγωγα: μέλλησις (=καθυστέρηση), μέλλημα (=ἀργοπορία), μελλησμός, μελλητέον, μελλητής, μελλητικός, ἀμέλλητος, ἀμέλλητι, ἀμελλητήως.

Μελοποιός (=λυρικός ποιητής). Ἀπ' τὸ μέλος (=μελωδία) + ποιῶ. Παράγωγα: μελοποιῶ, μελοποιία.

Μέλος. 1) (=μέλος τοῦ σώματος), 2) (=μελωδία, τραγούδι). Παράγωγα: μελεῖστί-μεληδόν (=κατὰ μέλη), μελίζω (=ἤχῳ μελωδικά), μελικός (=λυρικός), μελικτής (=αὐλητής), μέλισμα (=τραγούδι), μελισμός (=διαίρεση), μέλπω (=τραγουδῶ), μελοποιός, μελύδριον (ὑποκορ.), μελωδός, μελωδία, πλημμελής (=παράφρωνος).

Μέλπω (=τραγουδῶ). Ἀπ' τὸ μέλος, θέμα μελ + π = μέλπ + ω = μέλπω. Μέ μετάπτωση μολπ-. Παράγωγα: μέλπηθρον (=τραγούδι μέ χορό), μελήπτωρ (τραγουδιστής), Μελομένη, μολπή (τραγούδι), μολπηδόν καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στή λέξη μέλος.

Μελύδριον (=τραγουδάκι) ὑποκοριστικό τοῦ μέλος.

Μελωδία. Ἀπ' τὸ μελωδός = μέλος + ῥδή, ἀπ' ὅπου καί τά: μελωδῶ, μελωδήμα, μελωδητός, μελωδικός.

Μεμβράνη. Ἀπ' τὸ λατινικό membrana.

Μέμφομαι (=κατηγορῶ, κατακρίνω). Θέμα μέμφ + ομαι = μέμφομαι. Μέ μετάπτωση μομφ-. Παράγωγα: μέμψις, κατάμεμψις, μεμψίμοιρος (=παραπονιάρης), μεμψιμοιρῶ, μεμψιμοιρία, μεμπτός, μεμπτέον, μεμπτικός, μεμπτός, μεμπτός, ἀμεμπτος, ἐπίμεμπτος, μομφή (=κατηγορία, παράπονο), μόμφο, ἐπίμομφο, ἀμομφο, ἀμεμψής, ἐπιμεμψής, μεμφωλή, συγγενικά καί τὸ μῶμος, ἂν δεν παράγεται, ἀπ' τὸ μῶν (=κλείνω, ἡσυχάζω) καί τὸ ἀμύμων (=ἄψογος).

Μεμψίμοιρος (=παραπονιάρης). Σύνθετο ἀπ' τὸ μέμφομαι + μοῖρα. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μέμφομαι.

Μεναίχμης (=καρτερικός). Ἀπ' τὸ μένος + αἰχμή.

Μενεδήιος (=γενναῖος). Ἀπ' τὸ μένος + δῆιος ἢ δάιος καί δᾶος (=ἐχθρικός). Τὸ δᾶος ἀπ' τὸ δαίω (=καίω).

Μενέλαος καί ἄττ. **Μενέλεως-εω**. Σύνθετο ἀπ' τὸ μένω + λαός. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μένω.

Μενεχάρμης (=καρτερικός στή μάχη). Ἀπ' τὸ μένω + χάρμη (=μάχη) καί χάρμη ἀπ' τὸ χαίρω.

Μένος (=δύναμη, ὁρμή, φρόνημα). Ἔχει σχέση μέ τὸ μάω (=ποθῶ), (ρίζα μεν), καί μέ το μέμονα (=ποθῶ).

Μένω. Θέμα μεν + ω = μένω. Με μετάπτωση μον-. (Λατιν. maneo). Παράγωγα: μενετέον, μενετός, (ὑπο, ἐμ)μενετέον, ὑπομενετός, μενετέος, μονή (=παραμονή, βραδύτητα), (δια, ἐπ, ἐμ, παρα, ὑπο)μονή, μόνος, μονάζω, μονάς, μοναστής, μοναστήριον, μοναχικός, μοναχός, μονήρης, μονία (=μοναξιά), μόνιμος, μονίμως, μονομάχος, μονόω (=ἀπομονώνω), μόνωσις, μονάρχης, μοναρχία, καί ὅσα ἔχουν σάν α' σύνθετικό τὸ μενε: Μενέλαος, μενεδήιος (=γενναῖος), μενεπτόλεμος (=καρτερικός σέ μάχη), μενεχάρμης (=καρτερικός στή μάχη), μεναίχμης (=καρτερικός).

Μεριμνῶ (=φροντίζω). Ἀπ' τὸ ποιητ. μέρμηρα = μέριμνα. Ἵσως νά σχετίζεται μέ τὸ μείρομαι (=παίρνω μέρος). Ρίζα μερ- ἢ μαρ-. Παράγωγα: μερίμνημα, μεριμνηματικός, μεριμνητής, μεριμνητικός.

Μέρος. Ἀπ' τὸ μείρομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μεσηγύ, ἐπίρρ. (=ἀνάμεσα), ἀπ' τὸ μέσος.

Μεσημβρία ἀντί **μεσημερία** (=μεσημέρι). Σύνθετο ἀπ' τὸ μέσος + ἡμέρα. Παράγωγα: μεσημβριάζω (=περνῶ τὸ μεσημέρι), μεσημβρινός.

Μεσίτης. Ἀπ' τὸ μέσος ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: μεσαῖος, μεσεύω (=εἶμαι στό μέσο), μεσηγύ (ἐπίρρ.=ἀνάμεσα), μεσιτεύω, μεσιτεία, μεσότης, μεσώω-ῶ, μεσωτήρ καί τὰ σύνθετα: μέσουλός, μεσεγγυάω (=καταθέτω σάν ἐγγύηση στά χέρια τρίτου), μεσημβρία, μεσόγαιος, μεσολαβῶ, μεσονύκτιος, μεσοτομῶ (=κόβω σέ δύο ἴσα μέρη).

Μεσόγαιος ἢ **μεσόγειος** (=αὐτός πού βρίσκεται

στό έσωτερικό μιās χώρας). Σύνθετο άπ' τό μέ-
σοσ + γή.
Μεταθέσεις. Άπ' τό μετατίθημι = μετά + τίθημι,
 όπου δέσ για περισσότερα παράγωγα.
Μεταίχιμος (=αυτός που είναι ανάμεσα σε δύο
 στρατούς). Τό οὐδ. μεταίχιμον (=τό διάστημα
 ανάμεσα σε δύο έχθρικούς στρατούς). Σύνθετο
 άπ' τό μετά + αίχιμή.
Μέταλλον (=μεταλλείο, λατομείο). Άπ' τό μετ'
 άλλα (=σ' αναζήτηση άλλων πραγμάτων). Ίσως
 να συγγενεύει μέ τό ματεύω (=ζητώ) και τότε ή
 λέξη μέταλλον σημαίνει (=τόπος για αναζήτη-
 ση, για έρευνα). Υπάρχει και τό όμηρ. μεταλλάω
 (=έρευνώ). Παράγωγα: μεταλλεύω (=σκάβω με-
 ταλλεία), μεταλλεία (=ή έκμετάλλευση μεταλλεί-
 ου), μεταλλείον, μεταλλεύς, μετάλλευσις, έκμε-
 τάλλευσις, μεταλλευτής, μεταλλευτικός, μεταλ-
 λευτός, μεταλλευτήρ.
Μεταμέλεια (=μετάνοια). Άπ' τό: μεταμέλει τινί τί-
 νος (=μετανοιώνει κάποιος για κάτι). Δέσ για πε-
 ρισσότερα παράγωγα στή λέξη μελέτη.
Μετανάστασις (=μετοίκηση). Άπ' τό μετά + άνί-
 σταμαι. Δέσ για περισσότερα παράγωγα στό ρήμα
 ίστημι.
Μετανάστης. Άπ' τό μετά + ρίζα νασ του ναίω
 (=κατοικώ). Παράγωγα: μεταναστεύω, μετανά-
 στευσις, μεταναστευτέον.
Μεταξύ (=ανάμεσα). Σύνθετο άπ' τό μετά + ξύν.
Μετάρσιος (=κρεμασμένος, ύψωμένος). Άπ' τό
 μεταίρω = μετά + αίρω, όπου δέσ για περισσό-
 τερα παράγωγα.
Μετάστασις (=μετατόπιση, μεταβολή). Άπ' τό με-
 θίστημι = μετά + ίστημι, όπου δέσ για περισσό-
 τερα παράγωγα.
Μεταχειρίζομαι (=χρησιμοποιώ, διευθύνω). Άπ' τό
 μετά + χείρας. Θέμα μεταχειριδ+j+ω → μεταχει-
 ρίζω και μεταχειρίζομαι. Παράγωγα: μεταχειρίσις,
 μεταχειρισμός, μεταχειριστέον, άμεταχείριστος,
 δυσμεταχείριστος, εύμεταχείριστος.
Μετεωρολόγος (=άστρονόμος). Άπ' τό μετέωρος +
 λέγω. Παράγωγα: μετεωρολογία, μετεωρολογι-
 κός, μετεωρολογώ. Δέσ για άλλα παράγωγα στά
 ρήματα αίρω και λέγω.
Μετέωρος (=κρεμασμένος). Άπ' τό μετά + αίρω,
 όπου δέσ για περισσότερα παράγωγα. Παράγω-
 γα του μετέωρος: μετεωρίζω (=ύψώνω), μετεώρι-

σις, μετεωρισμός, μετεωριστής, μετεώρισμα (με-
 τήρορος = έπικ. τύπος του μετέωρος).
Μέτοικος. Άπ' τό μετά + οίκος. Παράγωγα: μετοικῶ
 (=πηγαίνω σ' άλλο μέρος), μετοίκησης, μετοικία,
 μετοικίζω (=όδηγώ κάποιον σ' άλλη χώρα), με-
 τοικικός, μετοίκιον (=ό φόρος που πλήρωναν οί
 μέτοικοι στήν Άθήνα), μετοικισμός, μετοικιστέ-
 ον, μετοικιστής.
Μετοχή. Άπ' τό μετέχω = μετά + έχω, όπου δέσ για
 περισσότερα παράγωγα.
Μέτρον. Παράγωγα: μετρέω-ῶ, μέτρημα, μέτρησης,
 μετρητέον, μετρητής, μετρητικός, μετρητός, άμέ-
 τρητος, ίσομέτρητος, δυσμέτρητος, μετριάω, με-
 τρίασις, μετρικός, μέτριος, μετριότης, μετριώω-ῶ,
 μετρίως, μετριοπαθής (=έπαικής).
Μέτωπον (=τό διάστημα ανάμεσα στά μάτια, πρό-
 σοψη). Άπ το μετά + ὦψ (=ὄψη) του ὀράω-ῶ,
 όπου δέσ για περισσότερα παράγωγα. Παράγω-
 γα του μέτωπον: μετωπηδόν, μετωπιαίος, μετω-
 πίας, μετώπιον.
Μηδίζω (=είμαι μέ τό μέρος των Μήδων) Άπ' τό
 Μήδος μέ κατάληξη ίζω. Θέμα μηδιδ+j+ω → μη-
 δίζω. Παράγωγα: μηδικός, μηδισμός, μηδησί
 (=μέ μηδικό τρόπο).
Μήδομαι (=σκέφτομαι, σχεδιάζω). Άπ' τό μήδος
 (=σχέδιο, έπινόηση) που παράγεται άπ' τό μέδω
 (=άρχω, κυβερνώ) άπ' όπου και οί λέξεις: μέδων
 (=κύριος, άρχοντας), Μέδουσα, μέδιμνος, μή-
 στωρ (=προνοητής).
Μηκάομαι-ῶμαι (=βελάζω). Ονοματοποιημένη λέ-
 ξη άπ' τό βέλασμα των ζών. Παράγωγα: μηκάς-
 άδος, μηκασμός, μηκηθμός.
Μήκος (=τό μάκρος). Δωρ. μάκος. Από ρίζα μακ-,
 άπ' όπου και οί λέξεις μάκρος, μακρός, μακεδ-
 νός, Μακεδόνες. Παράγωγα του μήκος: μήκι-
 στος, μήκύνω, μήκυνσις, έπιμήκυνσις, μήκυντέ-
 ον, μήκυντικός, μήκυσις.
Μήκων-ωνος (=παπαρούνα). Άγνωστη ή έτυμο-
 λογία της.
Μήλειος (=πρόβειος), άπ' τό μήλον (=πρόβατο).
Μήλον. 1) (=πρόβατο). Πιθανόν όνοματοποιημέ-
 νη λέξη άπ' τον ήχο των προβάτων μεεε! Παρά-
 γωγα: μήλειος (=πρόβειος), μηλόβοτος (=χώρα
 μέ βοσκοτόπια), μηλοτρόφος (=πού τρέφει πρό-
 βата), μηλωτή (=δέρμα προβάτου). 2) (=καρπός
 μηλιάς). Άγνωστη ή έτυμολογία του. Παράγωγα:

μηλέα, μήλειος, Μηλιάδες (=νύμφες τῶν ὀπωροφόρων δέντρων), μήλινος, μηλίτης (=κрасί από μῆλα), μηλοφόρος, μηλόχρους, μήλοψ (=μέ ὕψη μῆλου, κίτρινος), μηλόδης, μηλών-ῶνος.

Μηλωτή (=δέρμα προβάτου), ἀπ' τό μῆλον (=πρόβατο).

Μήν-μηνός (=μήνας). Ἡ ρίζα εἶναι μα- τοῦ μέτρον γιατί ἡ σελήνη ἦταν τό μέτρο τοῦ μηνός. Ἀρχικά ἦταν μενς = μηνς = μήν. (Λατιν. mensis-is). Αἰολ. τύπος μεις. Παράγωγα: μήνη (=φεγγάρι), μηνιαῖος, μηνοειδής (=πού ἔχει σχῆμα ἡμισελήνου), μηνίσκος (ὑποκορ. τοῦ μήνη), νουμηνία, σκοτομήνη (=ἀσέληνη νύχτα).

Μήνη (=σελήνη, φεγγάρι). Ἀπ' τό μήν, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Μηνιαῖος. Ἀπ' τό μήν, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μηνιθμός, ὁ (=ὀργή), ἀπ' το μηνίω.

Μήνιμα, τό (=αἰτία ὀργῆς, ἐνοχί), ἀπ' τό μηνίω.

Μῆνις-ιος ἢ -ιδος, ἡ (=ὀργή). Δωρ. μᾶνις. Ἰσως νά ἔχει σχέση μέ τό ρῆμα μαίνομαι. Δέξ γιά παράγωγα στό ρῆμα μηνίω.

Μηνίτης, ὁ (=ὀργισμένος), ἀπ' τό μηνίω.

Μηνίω (=ὀργίζομαι). Ἀπ' τό μῆνις (=ὀργή). Παράγωγα: μήνιμα (=αἰτία ὀργῆς, ἐνοχί), μηνιθμός (=ὀργή), μηνίτης (=ὀργισμένος), ἀμήνιτος, μηνιάω (=ὀργίζομαι), μηνίαμα, μηνιαστής.

Μηνοειδής (=πού ἔχει σχῆμα ἡμισελήνου). Ἀπ' τό μήνη + εἶδος. Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη μήν.

Μήνυτρον, τό (=ἀμοιβή γιά μήνυση), ἀπ' τό μηνύω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μηνύω (=φανερώνω, καταγγέλλω). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: μήνυμα (=κατηγορία), μήνυσις, μηνυτέον, μηνυτήρ, μηνυτής, μηνυτικός, μήνυτρον (=ἀμοιβή γιά μήνυση), μηνύτωρ.

Μηρυκάομαι-ῶμαι (=ἀναμασῶ). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Μήτηρ, δωρ. **μάτηρ**. Ἡ ρίζα εἶναι μα- ἀπ' τή συλλαβή τῶν μωρῶν μα-. Ἐχει σχέση μέ τό μαῖα. Παράγωγα: μήτρα, μητραλοῖας (=μητροκτόνος), μητριζω (=λατρεύω τή μητέρα τῶν θεῶν Κυβέλης), μητρικός, μητρόθεν (=ἀπ' τή μητέρα), μητροκτόνος, μητρόπολις, μητρότης, μητρυῖα, μητρός, μήτρως (=θεῖος ἀπ' τή μητέρα), μητῶν (=ὁ ναός τῆς Δήμητρας ἢ τῆς Κυβέλης, ἀρχεῖο).

Μήτηρ. Ἀπ' τό μήτηρ ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Μητροκτόνος. Σύνθετο ἀπ' τό μήτηρ + κτείνω. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη μήτηρ καί στό ρῆμα κτείνω.

Μητρυῖα (=θετή μητέρα). Ἀπ' τό μήτηρ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μητῶν (=ναός τῆς Δήμητρας ἢ τῆς Κυβέλης, ἀρχεῖο). Ἀπ' τό μήτηρ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μήτρως, ὁ (=θεῖος ἀπ' τή μητέρα), ἀπ' τό μήτηρ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μηχανή (=μηχάνημα, τρόπος, τέχνασμα). Ἀπ' τό μήχος καί μήχαρ (=μέσο θεραπείας). Παράγωγα: μηχανῶμαι (=τεχναζομαι), μηχανήμα, μηχανήσις, μηχανητέον, μηχανητής, μηχανητικός, μηχανικός, ἀμήχανος, πολυμήχανος.

Μιαίνω (=λερώνω, μολύνω). Πιθανόν ἀπό ὑποθετικό οὐσιαστ. μιFa (=βρωμιά). Θέμα: μιαν+ω καί μέ ἐπένθεση τοῦ j → μιαίνω. Παράγωγα: μίανσις, μιαντήριον, μιάντης, μιαντικός, μιαντός, ἀμιαντος (=καθαρός), μιαρός (=λερωμένος), μιάρια, μίασμα (=μόλυσμα), μiasμός, μιάστωρ (=ἄθλιος ἄνθρωπος), μαιφόνος (=αἰμοχαρής).

Μιαφόνος (=φονιάς). Ἀπ' τό μιαίνω (=μολύνω) + φένω (=φονεύω). Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα μιαίνω.

Μιαρός (=λερωμένος). Ἀπ' τό μιαίνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μίασμα (=μόλυσμα). Ἀπ' τό μιαίνω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μιγάς (=ἀνακατωμένος). Ἀπ' τό μείγνυμι καί μίγνυνμι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μίγνυμι καί μείγνυμι-μιγνύω καί μειγνύω (=ἀνακατώνω). Θέματα: 1) ἰσχυρό μειγ + πρόσφυμα νυ + μι → μείγνυμι καί μειγνύω, 2) ἀσθενές μιγ + νυ + μι → μίγνυμι καί μιγνύω. Παράγωγα: μείζις, πρόσμειζις, σύμμειζις, μεικτός, σύμμεικτος, ἀμεικτος, δύσμεικτος, μεικτέον, συμμεικτέον, ἀναμείζ, μειξοβάρβαρος ἢ μειξοβάρβαρος, μείγμα. Ἀπ' τό θέμα μιγ- τά μίγα, μιγας, μίγδα, μίγδην, μίγμα, μεικτέον, μεικτός, μίζις, ἀμιγής, συμμιγής.

Μικρός καί συμικρός καί δωρ. **μικκός**. Παράγωγα: μικρότης, μικρολόγος, μικρολογία, μικρολογεῖσθαι (=ἐξετάζω μέ λεπτομέρεια), μικρόψυχος, μικροψυχία.

Μίλτος, ή (=κοκκινόχωμα). Ίσως συγγενικό μέ τά: μέλας, μολύνω, μώλωψ. Παράγωγα: μίλτινος, μιλ-τόω, μιλτοπάρηος (=με κόκκινα μάγουλα).

Μιμοῦμαι. Ἀπ' τό μῖμος πού παράγεται ἀπό ρίζα μι = σιμ (Λατιν. imitor, similis, =ὅμοιος). Παράγωγα: μίμημα, μίμησις, μιμητέος, μιμητέον, μιμητής, μιμητικός, μιμητός, μιμικός, ἀμίμητος, εὐμίμητος, μιμηλός (=μιμητικός).

Μιμνήσκω (=ὑπενθυμίζω), **μιμνήσκομαι** (=θυμᾶμαι). Ἀπό ρίζα μα- τοῦ μάω πού δηλώνει σκέψη. Ρίζα μα = μαν καί μέ μετάπτωση μεν, μέ μετάθεση φθόγγου μνα- καί μέ ἔκταση μνη-. Θέμα μνη + πρόσφυμα ισκ καί ἀναδιπλασιασμό μιμνηί-σκω=μιμνήσκω. Παράγωγα: μνήμα, ὑπόμνημα, μνημεῖον, μνήμη, μνημονεύω, μνημόνευμα, μνημόνευσις, μνημονευτέον, μνημονευτικός, μνημονευτός, ἀξιολημόνευτος, ἀμνημόνευτος, μνημονικός, μνημοσύνη, μνημόσυνον, μνήμων, ἀμνήμων, ἀμνημονῶ, ἱερομνήμων, ἀεμίμητος, ἀνάμνησις, ὑπόμνησις, ἀναμνηστός, μνεΐα (=ἀνάμνηση), μνησικάκος.

Μῖμος (=ὑποκριτής θεάτρου). Ἀπό ρίζα μι = σιμ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μιμοῦμαι.

Μινυρίζω (=παραπονιέμαι μέ χαμηλή φωνή, σιγοκλαίω, κλαυθυμρίζω). Ἀπ' τό μινυρός (=αὐτός πού θρηνεῖ μέ χαμηλή φωνή). Εἶναι ὀνοματοποιημένη λέξη. Παράγωγα: μινύρισμα, μινυρισμός, μινύρομαι (=κελαῖδω ἤρεμα).

Μιζοβάρβαρος (=μισός βάρβαρος καί μισός Ἕλληνας). Ἀπ' τό μίγνυμι + βάρβαρος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα μίγνυμι.

Μισάνθρωπος (=αὐτός πού μισεῖ τοὺς ἀνθρώπους). Σύνθετο ἀπ' τό μισῶ + ἄνθρωπος. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη μίσος.

Μισθαρνος ἢ **μισθάρνης** (=μισθωτός ἐργάτης). Ἀπ' τό μισθός + ἄρνυμι (=παίρνω, κερδίζω). Παράγωγα: μισθαρνέω-ῶ, μισθαρνητικός, μισθαρνία, μισθαρνικός.

Μισθοδοτής (=ὁ πληρωτής τῶν μισθῶν). Ἀπ' τό μισθός + δίδωμι. Παράγωγα: μισθοδοσία, μισθοδοτῶ.

Μισθοφόρος. Ἀπ' τό μισθός + φόρος τοῦ φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ μισθοφόρος: μισθοφορῶ (=ὑπηρετῶ μέ μισθό), μισθοφορτέον, μισθοφορία, μισθοφορικός.

Μισθόω-ῶ (=νοικιάζω). Ἀπ' τό μισθός. Παράγωγα: μίσθιος, μίσθωμα, μίσθωσις, μισθώσιμος, μισθωτήριο, μισθωτής, μισθωτικός, μισθωτός, ἀμίσθωτος.

Μισοπόνηρος (=αὐτός πού μισεῖ τήν πονηριά). Ἀπ' τό μίσος + πονηρός. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη μίσος.

Μίσος. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: μισέω-ῶ, μίσημα, μίσηθρον (=μαγικό μέσο πού ξεσήκωνε τό μίσος γιά κάποιον), μισητά, μισητής, μισητικός, μισητός, εὐμίσητος, καί τά σύνθετα μισάνθρωπος, μισογύνης, μισόλογος, μισοπόνηρος.

Μίσχος (=τσουνί). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία του.

Μίτος, ὁ (=κλωστή, νῆμα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Μίτρα (=ζώνη, ταινία γιά τά μαλλιά). Ίσως νά συγγενεῖ με τό μίτος (=κλωστή).

Μνᾶ, ἡ (100 Ἀττικές δραχμές). Ἡ προέλευσή της εἶναι σημιτική.

Μνάομαι-ῶμαι. 1) (=μνηστεύομαι). Ἀπό ρίζα μνα = βνα = βανά (=γυναίκα). 2) (=σκέφτομαι). Ἀπό ρίζα μνα- τοῦ μιμνήσκω. Παράγωγα: μνήστις (=ἀνάμνηση), μνήστωρ, μνηστέον, μνηστήρ, μνήσσειρα, μνηστεία, μνηστεύω, μνήστευμα, μνηστήριος, μνηστός (=σύζυγος νόμιμος), μνήστρια, προμνήστρια (=προξενήτρα), μνηστύς-υός (=μνήστευση), μνήστρον, (πληθ.) μνήστρα (=δαχτυλίδια τῶν ἀρραβῶνων).

Μνεΐα (=ἀνάμνηση). Ἀπ' τό μιμνήσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μνημεῖον. Ἀπ' τό μιμνήσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μνήμη. Ἀπ' τό μιμνήσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μνημόσυνον. Ἀπ' τό μιμνήσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μνησικάκος (=ἐκδικητικός). Ἀπ' τό μιμνήσκομαι + κακός. Παράγωγα: μνησικακῶ, μνησικακία, ἀμνησικάκος, καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα μιμνήσκω.

Μνηστεύω (=ἀρραβωνιάζομαι). Ἀπ' τό μνηστήρ τοῦ μνάομαι-ῶμαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Μογέω-ῶ (=κοπιάζω, πονῶ). Ἀπ' τό μόγος ἢ μόχθος (=κόπος), ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: μό-

γικ και μόλις (=μέ δυσκολία), μογερός (=δυστυ-
χισμένος), μόγημα.

Μοῖρα. Ἀπ' τό μείρομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότε-
ρα παράγωγα.

Μοιχός (=αὐτός πού μολύνει τό ξένο κρεβάτι, ξε-
λογιαστής). Πιθανόν ἀπ' τό ὁμιχέω (ρίζα μιχ- καί
τό ο, εὐφωνικό πρόθεμα, σημαίνει οὐρῶ). Παρά-
γωγα: μοιχαλís, μοιχάω, μοιχεία, μοιχεύω, μοιχευ-
τής, μοιχευτήρ, μοιχεύτρια, μοιχευτός, μοιχίδιος,
μοιχικός, μοίχιος, μοιχάγρια, τά (=πρόστιμο πού
ἐπιβάλλεται σ' αὐτόν πού ἔκανε μοιχεία), μοιχει-
ακός, μοιχειανικός, μοιχότροπος, ον (=αὐτός πού
ἔχει τή διάθεση μοιχοῦ).

Μόλις (=μέ δυσκολία, μέ κόπο). Εἶναι μεθομηρι-
κός τύπος τοῦ μόγις. Δέξ γιά παράγωγα τοῦ μό-
γικ στό ρῆμα μογέω.

Μολπή (=τραγοῦδι). Ἀπ' τό μέλπω (=ψάλλω), ὅπου
δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μόλυβδος (=μολύβι). Ἀρχαιότερος τύπος εἶναι
τό μόλιβος καί μόλυβος. Παράγωγα: μολύβδαι-
να (=κομμάτι μολυβιοῦ), μολύβδινος, μολυβδís
(=τό μολυβένιος βάρος πού βυθίζει το δίχτυ),
μολυβδοῦμαι (=λιώνω σά μολύβι), μολύβδωσις,
μολυβδωτός, μολυβρός (=πού ἔχει τό χρῶμα
τοῦ μολυβιοῦ).

Μολύνω (=λερώνω, ἀτιμάζω). Ἀπό ρίζα μελ- τοῦ μέ-
λας καί μέ μετάπτωση μολ-. Θέμα, σύμφωνα μέ τά
ρημ. σέ ὕνω, μολυν + j + ω → μολύνω. Παράγωγα:
μολυνσις, μολυσμα καί μόλυμμα, μολυσματικός,
μολυσματώδης, μολυσμός, ἀμόλυντος.

Μομφή (=κατηγορία, παράπονο). Ἀπ' τό μέμφομαι,
ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μονάρχης ἢ μόναρχος (=ἀπόλυτος κύριος). Ἀπ' τό
μόνος + ἀρχω. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα
στό ρῆμα ἀρχω καί στή λέξη μόνος.

Μονάς. Ἀπ' τό μένω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα
παράγωγα.

Μονήρης (=αὐτός πού συνηθίζει νά μένει μόνος
του). Σύνθετο ἀπ' τό μόνος + ἀραρεῖν (τοῦ ἀρα-
ρίσκω = προσαρμόζω). Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα
στή λέξη μόνος.

Μονογενής. Σύνθετο ἀπ' τό μόνος + γένος τοῦ γί-
γνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα κα-
θώς καί στή λέξη μόνος.

Μονομάχος. Σύνθετο ἀπ' τό μόνος + μάχομαι. Πα-
ράγωγα: μονομαχῶ, μονομάχημα, μονομαχία, μο-

νομαχικός καί γιά ἄλλα παράγωγα δέξ στό ρῆμα
μάχομαι καί στή λέξη μόνος.

Μόνος. Ἀπ' τό μένω. Εἶναι συγγενικό μέ τό μανός
(=λεπτός, μικρός, λίγος). Παράγωγα: μονάζω,
μονάς, μοναδικός, μοναχικός, μοναχός, μονή-
ρης, μονία, μονώω, μόνωσις, μονώτης, μονωτι-
κός, ἀπομόνωσις, ἀπομονωτικός, μονωτί καί τά
σύνθετα μόναρχος ἢ μονάρχης, μοναρχία, μο-
ναρχῶ, μοναρχικός, μονήρης, μονογενής, μονο-
μάχος, μονόζυλος, μονοφυής, μονωδία, μονώψ
(=μονόφθαλμος), μώνυς.

Μονωδία (=τραγοῦδι ἐνός ἀνθρώπου). Ἀπ' τό
μονωδῶ (=μόνος + ᾠδή). Παράγωγα: μονωδός,
μονωδικός. Πά ἄλλα παράγωγα δέξ στή λέξη μό-
νος καί στό ρῆμα αἰδω=ἄδω.

Μόρα (=τάγμα στρατιωτικό στή Σπάρτη). Ἀπ' τό
μείρομαι (=συμμετέχω), ὅπου δέξ γιά περισσό-
τερα παράγωγα.

Μόριον. Ὑποκορ. τοῦ μόρος (=πεπρωμένο) τοῦ μεί-
ρομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μορμολύκειον (=φόβητρο). Ἀπ' τό μορμολύττο-
μαι (=φοβερίζω) πού παράγεται ἀπ' τό μόρμωρος
(=φόβος) (ρίζα μυρ- ἠχοποιήθη → μορμύρω, μορ-
μυρίζω). Ἦτος ἀκόμη νά παράγεται ἀπ' τό Μορ-
μῶ (=θηλυκό τέρας, φοβερό, μέ τό ὁποῖο οἱ πα-
ραμάνες φοβερίζαν τά παιδιά) + λύκος.

Μορμύρω (=βράζω). Ἀπό ρίζα μυρ- ἀπ' ὅπου καί τά
μύρω (=ρέω), μύρομαι, (=θρηνῶ) καί μέ ἀναδι-
πλασιασμό μορμύρω. Εἶναι ἠχοποιημένη λέξη.

Μορμώ-οὺς (=φοβερό θηλυκό τέρας, μέ τό ὁποῖο
οἱ παραμάνες φοβερίζαν τά μικρά παιδιά).

Μόρος (=πεπρωμένο). Ἀπ' τό μείρομαι, ὅπου δέξ
γιά περισσότερα παράγωγα.

Μόρσιμος (=πεπρωμένος). Ἀπ' τό μείρομαι, ὅπου
δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μορφή- (=σχῆμα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Σχε-
τίζεται μέ τό μόρφνος (=μαῦρος). Λατιν. forma.
Παράγωγα: μορφάζω, μόρφασμα (=ἀπεικόνι-
σμα), μορφασμός, μορφάω (=παριστάνω), μορ-
φήεις, ἄμορφος, εὐμορφος, μορφώω-ῶ (=δια-
μορφώνω), μόρφωμα, μόρφωσις, (ἀνα, πάρα,
ἐπι, μετα)μόρφωσις, μορφωτικός, μορφώτρια,
Μορφῶ (=ὄνομα τῆς Ἀφροδίτης).

Μόρφνος (=μαῦρος). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.
Πιθανόν ἀπ' τό ὄρφνη (=σκοτάδι τῆς νύχτας),
ὄρφνός (=σκοτεινός) μέ προθεμ. μ.

Μόσχος. 1) (=βλαστός, κλωνάρι). Έχει σχέση με τὰ ὄσχος (=νεαρό κλήμα), ὄζος (=βλαστάρι). Παράγωγα: μοσχεύω (=μεταφυτεύω παραφυάδες), μόσχευμα, μεταμόσχευμα, μόσχευσις, μεταμόσχευσις. 2) (=μοσχαράκι). Παράγωγα: μόσχειος (=μοσχαρίσιος), μοσχάριον (ὑποκορ.), μοσχοποιῶ (=φτιάχνω μοσχάρι), μοσχοποιία, μοσχοποίησης, μοσχοποιός (=πού γεννάει μοσχάρι).

Μοῦσα (=θεά τῶν καλῶν τεχνῶν). Σχετίζεται μέ τό ρῆμα μανθάνω. (Ρίζα μαθ-). Θέμα μοθ + ja → μοῦσα. Παράγωγα: Μουσεῖον (=ναός τῶν Μουσῶν), μουσική, μουσικός, ἄμουσος, μουσοῦμαι (=εἶμαι μορφωμένος), μουσοποιός, μουσουργός, μουσουργία.

Μουσεῖον (=ναός τῶν Μουσῶν, σχολεῖο τεχνῶν). Ἀπ' τό Μοῦσα, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Μουσουργός ἀντί **μουσοεργός**. Ἀπ' τό Μοῦσα + ἔργον. Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη Μοῦσα καί στό ρῆμα ἐργάζομαι.

Μοχθηρός (=κοπιαστικός, πανοῦργος). Ἀπ' τό μόχθος, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μόχθος (=κόπος, τλαιπωρία). Εἶναι συνώνυμο μέ τό μόγος τοῦ μογέω-ῶ. (Μόγος → Μόγ-θος → μόχθος ὅπως ἄχος- ἄχθος). Παράγωγα: μοχθέω-ῶ, μόχθημα, μοχθηρός, μοχθηρία, μοχθητέον, ἀμοχθεῖ.

Μοχλός (=μανέλλα, λοστός). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Μερικοί τό συνάπτουν πρὸς τὰ μόγος, μόγις, μόχθος, μόλις, μῶλος καί τὰ λατ. molior, poles. Παράγωγα: μόχλευσις, μοχλευτής, μόχλεύω, μοχλώω (=ἀμπαρώνω).

Μνάγρα (=ποντικοπαγίδα). Σύνθετο ἀπ' τό μῆς (=ποντικός) + ἄγρα (=κυνήγι).

Μυελός (=μυαλό). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: μυελόεις (=παχύς), μυελῶ (=παχάινω), μυελώδης.

Μυέω-ῶ (=κατηγῶ, διδάσκω). Ἀπό ρίζα μυ- τοῦ μύω (=κλείνω τὰ μάτια, μυ εἶναι ἦχος πού βγαίνει μέ κλεισμένα χεῖλη). Παράγωγα: μύημα, μύησις, μμητής, μύστης, μυστήριον, μυστικός, μυσταγωγός, μυσταγωγία, ἀμύητος, μύστις (θηλ.), μυστοδόκος.

Μύζω. 1) (=κάνω τόν ἦχο, μύ μύ, μουρμουρίζω). Ἦχοποιημένη λέξη ἀπ' τό μυ- μυ- πού εἶναι ὁ ἦχος πού βγαίνει μέ κλεισμένα τὰ χεῖλη. Παράγωγα: μυγμός (=μούγκρισμα), ἐπίμυκτος, ἐπίμυξις

(=στεναγμός), μυχιίζω (=φυσῶ μέ τή μύτη ἔχοντας κλεισμένα τὰ χεῖλια). 2) (=ρουφῶ, βυzaίνω). Ἀπ' τό μύδος (=ύγρασία, μούχλα) ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις μυδών (=σάπιο κρέας), μυδάω (=στάζω), μυδαλέος (=ύγρός), μυδαίνω (=ύγραίνω), μυζάω (=βυzaίνω), μύσος (=βρωμιά).

Μῦθος (=λόγος, διήγημα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: μυθέομαι-οῦμαι, (=μιλῶ), μυθεύω, μύθευμα, μυθικός, μυθώδης, μυθολογῶ, μυθολογία, μυθολογικός, μυθοποιία, ἀμύθητος (=ἀνέκφραστος).

Μυῖα καί ἄττ. **μῦα** (=μύγα). Λέξη ἠχοποιημένη ἀπ' τό βόμβο τῶν μυγῶν.

Μυκάομαι-ῶμαι (=μουγκρίζω). Λέξη ἠχοποιημένη ἀπ' τή φωνή τῶν βοδιῶν μυ. Παράγωγα: μυκηθμός (=μούγγρισμα), μύκημα, μυκητής ἡ μυκήτωρ.

Μυκηθμός (μούγγρισμα). Ἀπ' τό μυκῶμαι, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Μύκης, ὁ (=μανιτάρι). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Μερικοί τό συνάπτουν πρὸς τὰ μύσσομαι, μῆς καί λατ. mucus = μύξα. Παράγωγα: μυκήτινος, η, ον, (=ἀπό μανιτάρι).

Μυκῆναι (=πόλις Ἀχαική). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία της. Ἡ λέξη θεωρεῖται προελλην. Ὅσοι τή θεωροῦν ἰνδογερμ. τήν ἐτυμολογοῦν ἀπ' τό μύκων (=σωρός) ἡ μύκης.

Μυκτηρίζω (=χλευάζω). Ἀπ' τό μυκτήρ (=ρουθού-νι, μύτη), πού παράγεται ἀπό ρίζα μυκ- τοῦ μύττω-μύσσομαι (=σκουπίζω τή μύξα). Παράγωγα: μυκτηρισμός (=ἐμπαιγμός), μυκτηριστής, μυκτηριστικός.

Μύλη, ἡ (=μύλος). Ἵσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό ἀλέω. Παράγωγα: μύλαξ (=μυλόπετρα), μυλαιοῖς, μυλικός, μύλος, μυλών, μυλωθρός (=μυλωνάς).

Μύξα Ἀπ' τό μύττω ἢ μύσσω (μύσσομαι), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μυρίζω (=ἀλείφω μέ ἄρωμα). Ἀπ' τό μύρον (=ἄρωμα), ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Μύρον (=ἄρωμα). Σχετίζεται μέ τό σμύρις (=σκόνη ἀπό σκληρή πέτρα γιά λιθοξόους), ἀκόμη μέ τό μορύσσω (=μολύνω). Ἵσως ἀπ' τό μύρω (=στάζω), ἢ ἀπ' τό μύρρα (=εὐωδιαστός χυμός). Ἡ ἀρχή τῆς λέξης εἶναι ξενική. Παράγωγα: μυρίζω, μυρισμός, μύρισμα, μυριστικός, μυρόω, μυρεψός (=αὐτός πού παρασκευάζει μύρα).

Μῦς. 1) (=ποντικός). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Λατ. mus. Παράγωγα: μυωνία (=ποντικοφωλιά), μυνόχοδον, τό (=ποντικοκοῦραδο), μυγαλή, ἡ (<γαλή) (=ἀρουραῖος), μυοκτόνος, ον (=αὐτός πού σκοτώνει τὰ ποντίκια), μυάγρα (<ἀγρέω) (=ποντικοπαγίδα). 2) (=μῦς τοῦ σώματος). Παράγωγα: μυώδης (=ρωμαλέος), μυών-ῶνος (=ἄθροισμα μυῶν τοῦ σώματος).

Μυσαρός (=ἀκάθαρτος, μισαρός, μισητός). Ἀπ' τό μύσος (=βρωμιά), ἀπ' ὅπου παράγεται τό μυσάττομαι, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Μυσάττομαι (=σιχαίνομαι, ἀποστρέφωμαι). Ἀπ' τό μύσος (=βρωμιά)-μυδ+σ+ος ἀπ' τό μύζω (2. βυζαίνω). Θέμα μυσάγ + j + ο-μαι = μυσάττομαι. Παράγωγα: μύσαγμα, μυσακτέον, μυσαρός - μυσερός - μυσαχθής, μυσαρότης.

Μύσος (=μίασμα, βρωμιά). Ἀπ' τό μύδος (=ύγρασία, μούχλα) τοῦ μύζω (=ρουφῶ, βυζαίνω). Θέμα μυδ+σ+ος = μύσος. Δέξ γιά παράγωγα στό ρῆμα μυσάττομαι.

Μύττω ἢ μύσσω-μύσσομαι (=σκουπίζω τή μύξα). Ἀπό ρίζα μυκ-. Θέμα μυκ+j+ω = μύσσω καί μύσσομαι. Παράγωγα: μυκτήρ (=μύτη), ἀπομυκτέον, μύξα, μυξώδης, μύτις (=μύτη).

Μύσταξ-ακος, ὁ (=μουστάκι). Ἐχει σχέση μέ τό μάσταξ (=σαγόνι). Ἴσως προέρχεται ἀπό συμφυρμό τῶν μασταξ-βύσταξ.

Μυστήριον. Ἀπ' τό μνέω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μυστικός. Ἀπ' τό μνέω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μύχιος (=πολύ βαθύς). Ἀπ' το μυχός (=βάθος) τοῦ μύω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μυχός (=βάθος, γυναικωνίτης). Ἀπ' τό μύω (=κλείνω), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Μύω (=κλείνω). Ἀπό ρίζα μυ-, πού εἶναι ὁ ἥχος πού γίνεται μέ κλεισμένα χεῖλη. Παράγωγα: μυχός (=βάθος), μύχιος, μυχόθεν, μύσις (=τό κλείσιμο τῶν ματιῶν, τῶν χειλιῶν), μύωψ (=αὐτός πού κλείνει τὰ βλέφαρα γιά νά δεῖ), μνέω, μύστης, μύζω (=μουρμουρίζω), μυκάομαι.

Μωκός (=χλευαστής). Στήν ἀρχική του σημασία ἡχοποίητη, μέ πιθανή ἐπίδραση τοῦ μῶμος. Παράγωγα: μωκάομαι (=περιγελάω), μῶκος (=ὁ ἐμπαιγμός), μωκίζω (=περιπαίζω).

Μύωψ (=αὐτός πού κλείνει τὰ βλέφαρα γιά νά δεῖ,

κοντόφθαλμος). Ἀπ' τό μύω (=κλείνω) + ὦψ (=μάτι). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήματα μύω καί ὀρῶ.

Μῶλος (=μόχθος τοῦ πολέμου, κόπος, ἀγώνας). Συγγεν. μέ τὰ μόλις, λατ. moles, molestus.

Μῶλωψ-ωπος (=πληγή, σημάδι ἀπό τραῦμα, πρήξιμο). Σχετίζεται μέ τό μέλας. Παράγωγα: μῶλωπιζω, μῶλωπισμός.

Μωμάομαι-ῶμαι (=ψέγω, κατηγορῶ). Ἀπ' τό μῶμος (=ψόγος), πού παράγεται, ἀπ' τό μέφομαι ἢ ἀπ' τό μύω (=κλείνω). Παράγωγα: μώμημα, μώμησις, μωμητέος, μωμητέον, μωμητής, μωμητικός, μωμητός, ἀμώμητος, παναμώμητος (=πάναναγος), ἄμωμος, πανάμωμος, Μῶμος (=θεός τῆς μομφῆς, γιός τῆς Νύχτας).

Μῶμος (=ψόγος, κατηγορία). Πιθανόν ἀπ' τό μέφομαι ἢ ἀπ' τό μύω. Σχετίζεται μέ τίς λέξεις ἀμύμων (=ἄψογος) καί μαιῶν (=μολύνω). Δέξ γιά παράγωγα στό ρῆμα μωμῶμαι.

Μῶν (=μήπως). Ἀπ' τό μή+οὔν.

Μῶνυξ-υχος (=μέ μιά ὄπλη, ἕνα ἀδιαίρετο νύχι). Ἀντί μονώνυξ ἀπ' τό μόνος + ὄνυξ, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη μόνος.

Μωραίνω (=εἶμαι ἀνόητος). Ἀπ' τό μωρός καί ἀττ. μῶρος (=ἀνόητος), ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Μωρός ἢ μῶρος (=ἡλίθιος, ἀνόητος). Παράγωγα: μωρία (=ἀνοησία), μωραίνω, μῶρανσις, μωρολογία, μωρόομαι-οὔμαι, (=γίνομαι νωθρός), ὀξύμωρος, μωρόσοφος (=ὁ ἀνόητα σοφός).

N

Nũ

Νάβλα, ή (=δεκάχορδο ή δωδεκάχορδο μουσικό ὄργανο). Δάνειο ἀπὸ σημ.τ. ρίζα.

Ναί (=βέβαια, πράγματι). Ἔχει ἰαπετ. ἀρχή. Πρβλ. λατ. *nae*.

Ναΐας-άδος καὶ ἰων. **Νηίας-άδος** (=νύμφη ποταμοῦ ἢ πηγῆς). Ἀπ' τὸ νάω (=ρέω), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ναίω. 1) (=κατοικῶ, ἐγκαθιστῶ κάποιον). Ἀπὸ ρίζα νας + πρόσφυμα *j* → νας-*j*-ω → ναίω. Εἶναι συγγενικό μέ τὸ νέομαι, (=ἐπιστρέφω). Παράγωγα: ναός -(ἰων.) νηός- (ἀττ.) νεώς, νάστης (=οἰκιστής), μετανάστης, ναιετάω (=κατοικῶ), νεωκόρος (=φύλακας τοῦ ναοῦ). 2) (=εἶμαι γεμάτος, ξεχειλίζω, ρέω). Ἀντί τοῦ νάω ἐπικ. τύπος. Δέξ γιά παράγωγα στό ρῆμα νάω.

Νάκη, ἢ καὶ **νάκος**, τό (=δέρμα). Ἀπὸ ἰαπετ. ρίζα. Παράγωγα: νακτός (=πυκνός, στερεός).

Νάμα (=καθετί πού τρέχει, πηγῇ, ρυάκι). Ἀπ' τὸ νάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Νάνος. Σκοτεινή ἢ ἔτυμολογία του. Πιθ. λέξη πού δηλώνει ψελλισμό ἢ ἀπ' τὸ νέος, νεανός. Λατ. *nanus* ὕστερογ. Σημαίνει ὑπερβολικά μικρόσωμος.

Νάξος (=μία ἀπ' τίς Κυκλάδες). Βρίσκεται σ' ἐπιγράμματα νάξος ἢ ναξός (=σφυρήλατος). Παράγωγα: Νάξιος, -α, -ον, Ναξιουργής, -ές (=Ναξίας κατασκευής).

Ναός, (ἰων.) **νηός**, (ἀττ.) **νεώς** (=κατοικία τοῦ θεοῦ). Ἀπ' τὸ ναίω (=κατοικῶ), ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Νάπη (=φαράγγι). Ἀβέβαιη ἢ ἔτυμολογία του. Πιθ. συγγ. μέ τὸ λατ. *nemus* ἢ εἶναι λέξη προελλ.

Νάπυ ἢ **νάπυ** (-κος) (=συνάπι). Αἴγυπτ. ἢ ἄσιαν. καταγωγῆς.

Νάρθηξ (=ψηλὸ καλαμῶδες φυτό, νάρθηκας). Πιθ. ἰαπετ. ἀρχῆς. Παράγωγα: νάρθηκοπλήρωτος, ον (=αὐτός πού κρύφτηκε σέ νάρθηκα, ὁ σπινθήρας τοῦ Προμηθεά), νάρθηκοφόρος, ον (=αὐτός πού φέρνει ραβδί ἀπὸ νάρθηκα).

Νάρκη (=νέκρωση, ἀναισθησία). Παράγωγα: ναρκάω-ῶ (=ναρκώνομαι), νάρκημα, νάρκησις, ναρκόω-ῶ (=ναρκώνω), νάρκωσις, ἀπονάρκωσις, ναρκωτικός, ναρκωτικά (=καταπραῦντικά φάρμακα), ναρκώδης (=μουδιασμένος), νάρκισσος.

Νάρκισσος (=τό ἄνθος νάρκισσος μέ ναρκωτικές ιδιότητες). Ἀπ' τὸ νάρκη, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ναρός, -ά, -όν (=ρευστός). Ἀπ' τὸ νάω.

Νασμός (=ρεῦμα, ρυάκι, πηγῇ). Ἀπ' τὸ νάω.

Νάσω (=καταπατῶ). Συνάπτεται μέ τὸ νάκος πιθ. νόν. Παράγωγα: ναστός, -ή, -όν (=στερεός).

Ναυαγός. Ἀπ' τὸ ναῦς + ἄγνυμι (=σπάνω), ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στή λέξη ναῦς.

Ναύαρχος (=διοικητής στόλου). Ἀπ' τὸ ναῦς + ἄρχω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ναῦς.

Ναυβάτης (=ἐπιβάτης πλοίου). Ἀπ' τὸ ναῦς + βαί-νω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ναῦς.

Ναύκληρος (=ιδιοκτήτης πλοίου, πλοίαρχος). Ἀπ' τὸ ναῦς + κληρος. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στίς λέξεις ναῦς καί κληρος.

Ναύκραρος (=αὐτός πού ἀνήκε σέ μία ναυκραρία, δηλ. οικονομική διαίρεση τῶν Ἀθηναίων πρὶν ἀπ' τὸ Σόλωνα). Πιθανόν τὸ πρῶτο συνθετικό νά εἶναι τὸ ναίω (=κατοικῶ), γιατί οἱ ναύκραροι ἦταν οἱ πρῶτοι κτηματικοί, ἐνῶ δέν εἶχαν σχέση μέ τὸ ναυτικό.

Ναυκρατέω-ῶ (=εἶμαι θαλασσοκράτορας). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ναυκράτης καί ναυκράτωρ (ναῦς + κρατῶ). Δέξ για ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα κρατῶ καί στή λέξη ναῦς.

Ναῦλος καί ναῦλον (=εἰσιτήριο γιά πλοῖο ἢ γιά μεταφορά ἐμπορευμάτων). Ἀπ' τὸ ναῦς, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ναυλοχέω-ῶ (=ἐνεδρεύω μέσα σέ λιμάνι). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ναῦλοχος = ναῦς + λόχος (=ἐνέδρα) τοῦ λέγω. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα λέγω καί στή λέξη ναῦς.

Ναυμαχέω-ῶ. Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ναύμαχος ἢ ναυμάχος = ναῦς + μάχομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ναῦς.

Ναυπηγέω-ῶ (=κατασκευάζω πλοῖα). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ναυπηγός, → ναῦς + πήγνυμι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ναῦς.

Ναῦς-νεώς (=πλοῖο). Ἀπό ρίζα ναυ- ἢ ναF-, ἴσως συγγενική μέ τὸ νέω (=κολυμπῶ) ἢ μέ τὸ νήχω (=κολυμπῶ). Λατιν. navis-is. Παράγωγα: ναῦλος καί ναῦλον, ναυλώω-ῶ, ναῦτης, ναυτία, ναυτιάω, ναυτικός, ναυτίλλομαι (=ταξιδεύω στή θάλασσα), ναυτίλος, ναυτιλία καί τὰ σύνθετα: ναυαγός, ναυαγῶ, ναυαγία, ναύαγιον, ναύαρχος, ναυαρχῶ, ναυαρχία, ναυαρχίς, ναυβάτης, ναύκληρος, ναυκληρία, ναυκληρῶ, ναύκραρος, ναυκρατῶ, ναυκράτης, ναυλοχῶ, ναῦλοχος, ναυμαχῶ, ναύμαχος, ναυμαχία, ναυμαχικός, ναυμαχητέον, ναυμαχησεῖω (ἐφετικό), ναυπηγῶ, ναυπηγός, ναυπηγία, ναυπηγήσιμος, ναυπηγικός, Ναύπακτος,

ναυσίπλοος, ναυσίπορος (=πλωτός), ναύσταθμος (=λιμάνι), ναυστολῶ (=μεταφέρω στή θάλασσα), ναύφρακτος (=ζωσμένος μέ πλοῖα), νεωλκῶ, νεωλκός, νεωρός, νεώριον, νεώσοικος, ναύφθορος, ον (=αὐτός πού ναυάγησε).

Ναυσίπορος (=πλωτός). Ἀπ' το ναῦς + πόρος. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στή λέξη ναῦς καί στό ρῆμα περάω.

Ναύσταθμος (=λιμάνι, ἀγκυροβόλι). Ἀπ' τὸ ναῦς + σταθμός τοῦ ἴσθημι. Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἴσθημι καί στή λέξη ναῦς.

Ναυτίλλομαι (=ταξιδεύω στή θάλασσα). Ἀπ' τὸ ναυτίλος πού παράγεται ἀπ' τὸ ναῦς, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ναύφρακτος (=ζωσμένος ἀπό πλοῖα). Ἀπ' τὸ ναῦς + φράσσω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ναῦς.

Νάω (=ρέω). Θέμα ναF+j+ω=νάω. Ἐπικ. τύπος τοῦ νάω, ναίω (=ρέω, ξεχειλιζῶ), καί αἰολ. τύπος ναύω. Παράγωγα: Ναϊάς καί ἰων. Νηιάς (=νύμφη ποταμοῦ ἢ πηγῆς), νάμα (=πηγή, ρυάκι), ναρός (=ρευστός) [ἀπ' τὸ ναρός παράγεται τὸ νεοελλ. νερό, ἢ ἀπ' τὸ νηρός, συνηρημένο τοῦ νεαρός (=πρόσφατος)-νεαρόν ὕδωρ - νηρόν ὕδωρ (=πρόσφατο νερό)], νασμός (=πηγή, ρυάκι), ἀέναος (=αἰώνιος), Νηρηίς - Νηρηίδες (=νύμφες τῆς θάλασσας), Νηρεὺς (=ἀρχαῖος θαλάσσιος θεός). Συγγενικά καί τὰ νότος, νοτίζω.

Νεάζω (=φέρομαι σάν νέος). Ἀπ' τὸ νέος, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Νεαλῆς (=νεαρός, ρωμαλέος, πρόσφατος). Ἀπ' τὸ νέος, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Νεβρός (=ἐλαφάκι). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία του. Ἴσως νά παράγεται ἀπ' τὴ ρίζα νεF- τοῦ νέος (νέF-ος) ἢ ἀπ' τὸ ἀρνητ. νε + βορά.

Νεηθαλής = νεοθαλής = νεοθηλής (=αὐτός πού μόλις ἄρχισε νά βλαστάνει, νεογέννητος). Ἀπ' τὸ νέος + θαλεῖν τοῦ θάλλω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη νέος.

Νέηλυσ-υδος (=νεοφερμένος). Ἀπ' τὸ νέος + ἤλυ-θον τοῦ ἔρχομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη νέος.

Νεῖκος (=ἔρις, καυγάς). Ξένη ἢ προέλευσή του. Παράγωγα: νεικέω-ῶ (=λογομαχῶ), νεικεστήρ (=φιλόνικος), πολυνεϊκής.

Νειοποιέω-ῶ (=ἀφήνω ἕνα χωράφι ἀκαλλιέργη-

το, γιά νά προετοιμαστῇ γιά νέα σπορά). Ἀπ' τό νειός (=καινούριο χωράφι) τοῦ νέος + ποιῶ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη νέος καί στό ρῆμα ποιῶ.

Νειός (=καινούριο χωράφι). Ἀπ' τό νέος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νεκρός. Κοινός τύπος τοῦ ποιητικοῦ νέκυσ. Λατ. neco. Παράγωγα: νεκρικός, νεκρώ-ω (=νεκρώνω), νέκρωμα, νέκρωσις, ἀπονέκρωσις, νεκρώσιμος, νεκρωτικός.

Νέκταρ-αρος, τό (=πιοτό τῶν θεῶν). Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τό νέκυσ (=νεκρός), γιατί προκαλεῖ μιά ληθαργική κατάσταση. Παράγωγα: νεκτάρεος (=εὐωδιαστός), νεκταριώδης καί νεκταρώδης.

Νέκυσ-υος (=νεκρό σῶμα ἀνθρώπου). Συνώνυμο μέ τό νεκρός. Παράγωγα: νέκυια (=μαγική τελετή, ὅπου τά πνεύματα τῶν νεκρῶν ἀνεβαίνουν στή γῆ καί λένε τό μέλλον), νεκυομαντεῖον, νεκύσια (=προσφορές στοῦς νεκρούς).

Νέμεσις (=δίκαια ἀγανάκτηση, ἐκδίκηση). Νέμεσις, σάν κύριο ὄνομα, εἶναι ἡ προσωποποίηση τῆς θείας ὀργῆς. Ἔχει σχέση μέ το νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νέμω (=διανέμω, μοιράζω, διοικῶ, κυβερνῶ, ὀδηγῶ στή βοσκή, βόσκω). Ἀπό ρίζα νεμ+ω=νέμω. Μέ μετάπτωση νομ- καί νωμ-. Παράγωγα: νέμσις (=διανομή), ἐπινέμσις (=ἐπέκταση), διανέμσις, κατανέμσις, νεμητός, ἀδιανέμητος, νεμέτωρ (=ἐκδικητής), ἀνέμητος (=ἀδιαίρετος), νέμος (=μέρος γιά βοσκή), διανεμητέος, ἐπινεμητέον, Νεμέα, νέμεσις, Νέμεσις, νεμεσητός (=ἄξιος ἀγανακτήσεως), ἀνεμέσητος, νεμεσητικός, νεμεσητέος, νεμεσητής, νομάς-άδος (=αὐτός πού περιπλανιέται), νομαδικός, νομάδην, νομεύς (=βοσκός), νομεύω, νομευτικός, νομή (=βοσκή), διανομή, κατανομή, συννομή, χορτονομή, νομός (=βοσκή), νόμος (=συνήθεια, ἔθιμο, θεσμός), νομίζω (=θεωρῶ, συνηθίζω), νομικός, νόμιμος, νομίμως, νόμιος (=ποιμενικός), νόμισις, νόμισμα (=ἔθιμο), νομιστέος, νομιστός, νομοθέτης, ἐπινομία, διανομεύς, παιδονόμος, κληρονόμος, σύννομος (=σύντροφος), νωμάω (=μοιράζω, διευθύνω), οἰκονόμος, παράνομος, ὑπόνομος, χειρονόμος, χειρονομῶ.

Νεογνόν. Ἀντί νεόγονον (=νέος + γενέσθαι) τοῦ

γίγνομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη νέος.

Νεοδαμώδης (=αὐτός πού πρὶν λίγο ἀπόχτησε πολιτικά δικαιώματα, νέος πολίτης). Σπαρτιατική λέξη ἀπ' τό νέος + δᾶμος = δῆμος τοῦ δαίω (=μοιράζω). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα δαίω καί στίς λέξεις δῆμος καί νέος.

Νεόδημος (=νεόχτιστος). Ἀπ' τό νέος + δέμω (=χτίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη νέος.

Νεοθαλής ἀντί **νεοθληής** (=αὐτός πού μόλις ἄρχισε νά βλαστάνει). Συνώνυμο μέ τό νεοθληής. Ἀπ' τό νέος + θάλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη νέος.

Νεολαία. Ἀπ' τό νέος + λεώς - λαός. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη νέος.

Νέομαι (=ἐπιστρέφω). Θέμα νέσ+ομαι = νέομαι. Ἑνεργ. τύπος νέω. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα οἱ λέξεις: νόστος (=γυρισμός στήν πατρίδα), νοστέω-ω (=ἐπιστρέφω), νόστιμος, ἄνοστος, εὐνοστος, νίσσομαι (=ἐπιστρέφω).

Νεοπαγής (=νεόχτιστος). Ἀπ' τό νέος + πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη ναῦς.

Νέος. Ἀπό ρίζα νεF→νέF-ος (Λατιν. novus). Παράγωγα: νεάζω, νεαλής, νεανίας, νεανιεύομαι (=φέρνομαι νεανικά), νεανικός, νεάνις-ιδος (=παρθένα), νεανίσκος (=παλληκαράκι), νεαρός, νέατος (=τελευταῖος), νεάω (=ὀργώνω καινούργιο χωράφι), νεατός (=χωράφι πού μόλις καλλιεργήθηκε), νειός (=νέα γῆ), νειοποιῶ, νεοσσός, νεοσσία, νεότης, νεοχμός, νεοχμῶ (=νεωτερίζω), νεόω (=ἀνανεώνω), νεωστή, νεώτερος, νεωτερίζω, νεωτερισμός, καί τά σύνθετα νεοθληής - νεοθληής, νέηλος, νεοδαμώδης, νεόδημος, νεολαία, νεοπαγής, Νεοπτόλεμος (=ὁ γιός τοῦ Ἀχιλλέα, νέος πολεμιστής, ἐπειδὴ ἦρθε ἄργά στήν Τροία), νεότευκτος, νομηγνία. Ἵσως καί τό νεβρός (=ἐλαφάκι) (ἀπ' τό νεαρός, συνηρηρός, τό νηρόν ὕδωρ, τό νερό, ἀν δέν παράγεται ἀπ' τό νάω), νεαίρετος, -ον (=αὐτός πού μόλις πιάστηκε, κυριεύτηκε), νεοκονής, -ές (ἀκόνη) (=κοφτερός), νεήλατος, -ον (ἐλαύνω) (=νεοαλεσμένος), νεήφατος, -ον (=αὐτός πού μόλις ἐκφωνήθηκε), νεοαρδής, -ές (=αὐτός πού μόλις ποτίστηκε), νεόγυιος, -ον (γυῖον) (=νέος),

νεόδροπος, -ον και νεοζυγής και νεόζυγος και νεόζυξ (=αυτός που μόλις παντρεύτηκε), νεοθηξ (-ήγος), ό, ή (=αυτός που μόλις άκονίστηκε), νεοικός, -ον (=νέος πολίτης), νεοκηδής, -ές (κηδός) (=αυτός που έχει πρόσφατο πένθος), νεόκιμος, -ον (=αυτός που πρόσφατα σφάχτηκε), νεόκοτος, -ον (παράδοξος), νεοκράς (-άτος), ό, ή (κεράννυμι) (=αυτός που μόλις άναμείχτηκε), νεόπιστος, -ον (=αυτός που μόλις πρινίστηκε) νεόρραντος, -ον (ραίνω) (=αυτός που πρόσφατα χύθηκε), νεοσπαδής, -ές (σπάω) και νεοσπάς (-άδος), ό, ή (=αυτός που μόλις άποκόπηκε), νεόρρυτος, -ον (ρύω) (=αυτός που μόλις σύρθηκε), νεοτελής, -ές (=αυτός που μόλις μυήθηκε), νεότευκτος, -ον και νεοτευχής, -ές (τεύχω), (=αυτός που μόλις κατασκευάστηκε), νεότοκος, -ον (τίκτω) (=που μόλις γεννήθηκε), νεοτόκος, ή (=που πριν από λίγο γέννησε), νεώνητος, -ον (ώνεομαι) (=που μόλις άγοράστηκε), νεώρης, -ες (ώρα) (=νέος, πρόσφατος), νέωτα, έπίρρ. (έτος) (=τόν έπόμενο χρόνο).

Νεοσός (=νεογέννητο). Άπ' τό νέος, όπου δές για άλλα παράγωγα.

Νεότευκτος (=νεοκατασκευασμένος). Άπ' τό νέος + τεύχω (=κατασκευάζω) του τυγχάνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη νέος.

Νεοχμός (=πρόσφατος, καινούργιος). Άπ' τό νέος + χμ + ός → νεοχμός. Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη νέος.

Νεόω-ω (=άνανέωνω). Άπ' τό νέος, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Νευρορραφέω-ω (=διορθώνω παπούτσια). Παρασύνθετο άπ' τό νευρορράφος = νεύρον (=σχοινί δερμάτινο) + ράπτω, όπου δές για άλλα παράγωγα. Παράγωγα άπ' τή λέξη νεύρον (=νεύρο, δύναμη, σχοινί): νευρά (=χορδή τόξου), νευρικός, νευρορραφώ, νευρόσπαστος, νευρώ (=δυναμώνω), νεύρωσις.

Νευρόσπαστος (=που κινείται μέ χορδές). Άπ' τό νεύρον + σπάω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Νεύω (=γέρνω, κάνω νεύμα). Από ρίζα νευ-. Θέμα νεύσ- j -ω → νεύω. Παράγωγα: νεύμα (=νόημα), νεύσις, έπίνευσις, νευστάζω (=γέρνω τό κεφάλι, ποιητ. άπ' όπου τό σημερινό νυστάζω).

Νέφος (=σύννεφο). Ίσως νά σχετίζεται μέ τό κνέφας (=σκοτάδι). Παράγωγα: νεφέλη, νεφεληγερέτα, ό (έπιθ. του Δία), νέφωμα, νέφωσις, νεφώδης, σύννεφον.

Νεφρός (πληθ. τά νεφρά). Παράγωγα: νεφρίδιος, νεφρίτις (=άρρώστεια των νεφρών), νεφροειδής.

Νέω. 1) (=πηγαίνω). Συνώνυμο μέ τό νέομαι, όπου δές για άλλα παράγωγα. 2) (=κολυμπώ, πλέω). Άπό ρίζα σνεF- → νεF- → νεF-ω (μέλλ. νεύσομαι) → νέω. Άπ' τήν ίδια ρίζα τά νάω (=ρέω) και νήχομαι (=κολυμπώ). Λατ. no. Παράγωγα: νεύσις (=κολύμπι), νευστέον, νευστήρ (=κολυμπητής), νευστικός, νευστός, νήσος (=γή που έπιπλέει, λατιν. insula), χερσόνησος. 3) (=κλώθω). Από θέμα νε- ή νη-. Συγγ. μέ τό νεύρον. Από ίδια ρίζα τά λατ. neo, netus, necto. Παράγωγα: νήμα (=κλωστή), νήσις (=κλώσιμο), νηστικός (=κλωστικός), νηστική τέχνη (=κλωστική), νήτρον (=αδράχτι), νητός (=κλωσμένος), νήθω (=γνέθω). 4) (=συσσωρεύω). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Ίσως νά σχετίζεται μέ τό ναύς ή μέ τό ναίω (=είμαι γεμάτος). Παράγωγα: νήσις (=έπισώρευση), νητός χρυσός (=συσσωρευμένο χρυσάφι).

Νεωκόρος (=φύλακας και έπιμελητής του ναού). Άπ' τό νεώς = ναός + κορέω (=σκουπίζω), όπου δές για άλλα παράγωγα, καθώς και στο ρήμα ναίω (=κατοικώ), άπ' όπου παράγεται ή λέξη ναός.

Νεωλκέω-ω (=σέρνω πλοίο άπ' τή θάλασσα στήν ξηρά ή τό αντίθετο). Άπ' τό νεωλκός (ναF-ολκός) άπ' τό ναύς + έλκω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη ναύς.

Νεώριον, τό (=ναύσταθμος, ναυπηγείο). Άπ' τό νεωρός (=φύλακας ναυπηγείου) που είναι σύνθετο άπ' τά ναύς + ούρος (=φρουρός) - ώρα (=φροντίδα).

Νεώσοικος, ό (=ναύσταθμος). Άπ' τό ναύς-νεώς + οίκος του οίκέω, όπου δές για άλλα παράγωγα, καθώς και στή λέξη ναύς.

Νεωτερίζω (=κάνω καινοτομίες, χρησιμοποιώ βίαια μέτρα, κάνω επανάσταση). Άπ' τό νεώτερος, συγκριτ. του νέος, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Νήθω (=γνέθω). Σχηματίζεται άπ' τό νέω (=κλώθω) (θέμα: νε-, νη-). Δές για παράγωγα στο ρήμα νέω (3).

Νῆμα (=κλωστή). Ἀπ' τὸ νήθω = νέω (=κλώθω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νηνεμία (=γαλήνη). Ἀπ' τὸ νήνεμος (=ἥσυχος) → νη (ἀρνητικό προθεματικό μόριο) + ἄνεμος, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Νήπιος (=αὐτός πού δέ μιλάει, βρέφος). Ἀπ' τὸ νη (ἀρνητικό προθεματικό μόριο) + ἔπος (=λόγος) τοῦ λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νήποινος (=ατιμώρητος). Ἀπ' τὸ νη (ἀρνητικό προθεματικό μόριο + ποινή (=τιμωρία).

Νῆσος (=γῆ πού ἐπιπλέει). Ἀπ' τὸ νέω (2. =κολυμπῶ) συγγενικό μέ τὸ νήχομαι (=κολυμπῶ). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στά ρήματα νέω (2) καί νήχομαι.

Νῆσσα (=πάπια). Ἀπ' τὸ νήχομαι, συνώνυμο μέ τὸ νέω (=κολυμπῶ). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα νήχομαι.

Νηστεύω (=δέν τρώω). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ νῆστιος ἢ -ιδος → νη (ἀρνητικό μόριο) + ἐδ τοῦ ἐσθίω (=τρώω) (ἀπ' τὸ νή-εδ-τις). Παράγωγα: νηστεία, νήστευμα, νηστευτέον, νηστευτής, νηστευτικός, νηστικός. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα ἐσθίω.

Νηστις-ιος ἢ -ιδος (=αὐτός πού δέν τρώει). Σύνθετο ἀπ' τὸ νη (ἀρνητικό μόριο) + ἐδ τοῦ ἐσθίω → νή-εδ-τις → νῆστις. Δές γιά παράγωγα στά ρήματα ἐσθίω καί νηστεύω.

Νηφάλιος (=ἥρεμος). Ἀπ' τὸ νήφω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νήφω (=δέν πίνω κρασί, εἶμαι ἥρεμος). Ἀβέβαιη ἢ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: νηφάλιος (=ἥρεμος), νηφαλίως, νηφαλιότης, νηφαλισμός, νηφαντικός, νηφόντως (=μέ σωφροσύνη), νήφων (=φρόνιμος), νήψις (=σωφροσύνη).

Νήχομαι (=κολυμπῶ). Ἔχει σχέση μέ τὸ νάω (=ρέω) καί μέ τὸ νέω (2. =κολυμπῶ). Παράγωγα: νηκτήρ - νήκτης - νήκτωρ (=κολυμβητής), νηκτρίς (θελ.), νηκτός, νηκτικός, νῆσσα (=πάπια).

Νίζω (=πλένω, καθαρίζω· τὸ ρῆμα χρησιμοποιεῖται γιά πλύσιμο μέρους μόνον τοῦ σώματος). Ἀπό ρίζα νιβ- ἢ νιπ-. Θέμα νιβ+j+ω → νίζω μέ τροπή τοῦ βj σε ζ. Ἀπ' τὸ θέμα νιβ + πρόσφυμα τ+ω → νίβτω → νίπτω. Παράγωγα: νιπτῆρ (=λεκάνη), νίπτρον (=νερό γιά νίψιμο), ἀπόνιπτρον (=τὸ βρώμικο νερό ἀπ' τὸ νίψιμο), ποδάνιπτρον

(=νερό γιά νίψιμο τῶν ποδιῶν), νιπτρίς (=πλύτριά), νίψιμον (=νερό γιά νίψιμο), νίψις, ἄνιπτος, δυσέκνιπτος, χέρνιψ (=νερό γιά τὸ πλύσιμο τῶν χειρῶν πρὶν ἀπ' τὸ φαγητό, ἁγιασμένο νερό πρὶν ἀπ' τὴ θυσία), χέρνιβες (πληθ.=καθαρμοὶ μέ ἁγιασμένο νερό), νίμμα (=νερό γιά νίψιμο), νιμμός (=καθάρισμα).

Νικηφόρος. Ἀπ' τὸ νίκη + φέρω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα ἀπ' τὴ νίκη: νικάω-ῶ, νίκος (=νίκη), νικητής ἢ νικητήρ, νικητήριος, νικητικός, νικήτρια, νικητέον, νίκημα, νίκησις, ἀνίκητος, πολυνίκης, φιλόνικος.

Νιπτῆρ (=λεκάνη). Ἀπ' τὸ νίζω (=πλένω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νίτρον (=ποτάσα). Ἀπ' τὸ λίτρον μέ ἀνομοίωση.

Νιφάς (=τουλούπα χιονιοῦ, νιφάδα χιονιοῦ). Ἀπ' τὸ νίφω (=χιονίζω) ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νίφω (=χιονίζω· ἀπρὸς. νίφει = χιονίζει). Ἀπό ρίζα νιφ-. Λατιν. nix-vis. Παράγωγα: νιφάς-άδος, νιφετός (=χιονοθύελλα), νιφόεις (=γεμάτος χιόνια), νιφόβολος, νιφόκτυπος, νιφοστιβής (=γεμάτος χιόνια), ἀγάννιφος (ἄγαν + νίφω = σκεπασμένος μέ χιόνια· ἐπίθ. τοῦ Ὀλύμπου).

Νόθος (=ὁ μὴ γνήσιος). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία του. Πιθ. συγγ. μέ τὰ νυθός, νυθώδης (=μυστικός, σκοτεινός). Παράγωγα: νοθεύω, νοθεΐα, νόθιος, νόθευσις, νοθευτής.

Νομάς (=αὐτός πού περιπλανιέται γιά βοσκή). Ἀπ' τὸ νομός τοῦ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νομεύς (=βοσκός). Ἀπ' τὸ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νομεύω (=ὁδηγῶ στὴ βοσκή). Ἀπ' τὸ νομεύς τοῦ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νομή (=βοσκοτόπι, διαίρεση). Ἀπ' τὸ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νομίζω (=θεωρῶ, συνηθίζω). Ἀπ' τὸ νόμος τοῦ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νομικός. Ἀπ' τὸ νόμος τοῦ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νόμιμος (=σύμφωνος μέ τὸ νόμο). Ἀπ' τὸ νόμος τοῦ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νόμισμα (=ἔθιμο, νόμισμα). Ἀπ' τὸ νομίζω τοῦ νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νομοθέτης. Σύνθετο ἀπ' τὸ νόμος + τίθημι. Παρά-

γωγα: νομοθετώ, νομοθέτημα, νομοθέτησις, νομοθετητέος, νομοθετικός, άνομοθέτητος. Πά άλλα παράγωγα δές στά ρήματα νέμω καί τίθημι.

Νόμος (=συνήθεια, θεσμός). Άπ' τό νέμω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νομός (=βοσκή, έπαρχία). Άπ' τό νέμω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νόος-νοῦς (=μυαλό, κρίση, αντίληψη, σκέψη, σκοπός, σχέδιο, σημασία λέξης). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τό νεύω ή μέ τό νέω (=κολυμπώ), (τότε: νοῦς = ρεῦμα σκέψεων). Πιό βέβαιο νά εἶναι συγγενικό μέ τή ρίζα γνο- τοῦ γινώσκω (ρίζα νο). Παράγωγα: νοερός, νοέω-ω (καταλαβαίνω, μηχανεύομαι), νόημα (=ιδέα, σκοπός), επινόημα, κατανόημα, νοήμων, νόησις, (δια, επι, εν, κατα, παρα, συνεν)νόησις, νοητέον, νοητικός (=εξυπνος), νοητός, άνόητος, άπρονόητος, άνυπονόητος, δυσνόητος, (εν, κατα, προ)νοητέον, άνοια (=άνοησία), άπόνοια (=άπόγνωση), διάνοια (=σκέψη), επίνοια (=σχέδιο), μετάνοια, παράνοια (=παραφροσύνη), πρόνοια, σύννοια (=άνησυχία), ύπόνοια (=ύποψία), όμόνοια, νουθετώ (=συμβουλευώ), νουνεχής (=συνετός), νοοποιός, -όν (ποιέω) (=αὐτός πού δίνει μυαλό), νουβυστικός, -ή, -όν (βύω), (=συννετός, εύφυής).

Νόσος, ή (=άρρώστεια). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Παράγωγα: νοσέω-ω (=εἶμαι άρρωστος), νόσημα, νοσηλεύω (=περιποιούμαι άρρωστο), νοσηλεία, νοσήλιος, νοσηλός (=άρρωστος), νοσηρός, νοσώδης.

Νοστήω (=γυρίζω στήν πατρίδα). Άπ' τό νόστος τοῦ νέομαι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νόστιμος. (Νόστιμον ήμαρ = ή μέρα τοῦ γυρισμοῦ στήν πατρίδα, εύχάριστος, νόστιμος, γιά φαγητά). Άπ' τό νόστος τοῦ νέομαι, όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Νόστος (=γυρισμός στήν πατρίδα). Άπ' τό νέομαι (=επιστρέφω), όπου δές γιά άλλα παράγωγα. Κατ' άλλους άπ' τό ναίω (=κατοικώ).

Νοσφίζω καί **νοσφίζομαι** (=άποχωρίζω - άπομακρύνομαι). Άπ' τό τοπικό έπίρρ. νόσφι (=μακριά) πού έχει γιά α' συνθετ. τό νοσ→νοτ→νωτ (=πίσω, άπ' όπου τό νώτο, τά νώτα) + κατάληξη -φι (γεν. ή δοτ., ώστε νόσφι σήμαινε στήν αρχή πίσω καί νοσφίζομαι = στρέφω τά νώτα μου). Παράγωγα:

νοσφισμός, νοσφιστής, νοσφιδόν (=κρυφά).

Νοσώδης. Άπ' τό νόσος + είδος. Δές γιά άλλα παράγωγα στή λέξη νόσος.

Νότης. Εἶναι συγγενικό μέ τό νάω (=ρέω, ύγραίνω). Παράγωγα: νοτερός (=ύγρός), νότιος (=ύγρος, νότιος), νοτία (=ύγρασία), νοτίζω (=ύγραίνω, βρέχω), νοτίς-ίδος (=ύγρασία), νοτισμός.

Νουθετώ (=συμβουλευώ). Άπ' τό νοῦς + τίθημι. Παράγωγα: νουθέτημα, νουθέτησις, νουθετητέος, νουθετητέον, νουθετητής, νουθετητικός, άνουθέτητος, νουθεσία. Πά άλλα παράγωγα δές στή λέξη νόος-νοῦς καί στό ρήμα τίθημι.

Νουμηνία (=νέο φεγγάρι, ή πρώτη τοῦ μήνα). Συννηρ. αντί νεομηνία. Άπ' τό νέος + μήν. Δές γιά άλλα παράγωγα στίς λέξεις μήν καί νέος.

Νουνεχής (=συνετός). Άπ' το νοῦς + έχω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη νόος-νοῦς.

Νυκτερίς (=νυχτερίδα). Άπ' τό νύξ, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νυκτοφύλαξ. (=σκοπός). Άπ' τό νύξ + φύλαξ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη νύξ καί στό ρήμα φυλάττω.

Νύκτωρ (έπίρρ.=κατά τή διάρκεια τής νύχτας). Άπ' τό νύξ, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Νύμφη. Έχει σχέση μέ τό νύος (=νύφη). Η ρίζα τής λέξης βρίσκεται στό λατινικό nubo (=καλύπτω, έπειδή ή νύφη ήταν σκεπασμένη, όταν πήγαινε στό σπίτι τοῦ γαμπροῦ), nurus (=νύφη). Παράγωγα: νυμφαίος, νυμφεῖος (=νυφικός), νυμφεῖον (=νυφικός θάλαμος), νυμφεύω, νύμφευμα (=γάμος), νύμφευσις, νυμφευτής - νυμφευτήρ, νυμφευτήριος, νυμφεύτρια (=παράνυφος), νυμφίδιος, νυμφίδιον (ύποκορ.), νυμφικός, νυμφίος (=γαμπρός), νυμφών (=νυφικός θάλαμος), νυμφαγωγώ, νυμφοκομώ (=στολίζω τή νύφη), νυμφοστολώ (=όδηγώ νύφη), νυμφόληπτος, -ον (λαμβάνω) (=αὐτός πού κατέχεται άπ' τίς νύφες), νυμφότιμος, -ον (=αὐτός πού τιμᾷ τή νύφη, γαμήλιος).

Νύξ-νυκτός (=νύχτα). (Λατιν. nox - noctis). Παράγωγα: νυκτερινός, νύκτερος, νυκτερεύω (=περνῶ τή νύχτα), νυκτερεία (=καρτέρι), νυκτέρευμα, νυκτερευτής (=αὐτός πού κυνηγᾷ, ενώ εἶναι νύχτα), νυκτερευτικός, νυκτερίς, νύκτωρ, νυχεύω (=ξαγρυπνῶ), έννυχεύω, νύχευμα, νύχιος (=νυ-

χτερινός), παννύχιος, νυχίς, παννυχίς (=άγρυπνία) καί τά σύνθ.: νυκτοφύλαξ, νυκτοφυλακῶ, νυκτοπορῶ, νυχθήμερος (=πού διαρκεῖ μιά μέρα καί μιά νύχτα), νυχθημερόν (=νύχτα καί μέρα), νυκτάλωψ -ωπος, ὁ, ἡ (ῶψ), (ἀρχικά αὐτός πού δέ βλέπει κατά τή νύκτα. Μπροστά στό ῶψ ἐννοεῖται α στερητ. ἄνωψ, ἄλωψ. Ἀργότερα ἐγινε αὐτός πού βλέπει μόνο τή νύχτα), νυκτηγορέω (ἀγορά, αγορεύω) (=μιλῶ κατά τή διάρκεια νύχτας), νυκτηρεφής, -ές (ἐρέφω) (=σκοτεινός), νυκτίβρομος, -ον (βρέμω) (=αὐτός πού βροντᾷ τή νύχτα), νυκτιλαμπής, -ές (=σκοτεινός), νυκτίπλαγκτος, -ον (=ἀνήσυχος), νυκτίφοιτος, -ον (φοιτάω) (=ὁ περιφερόμενος κατά τή νύκτα), νυκτοθήρας, -ου (=νυχτερινός κυνηγός).

Νύσσα (=στήλη σταδίου, ὅπου ἔστρεφαν οἱ ἄρματοδρόμοι, στήλη ἀφετηρίας). Ἀπ' τό νύσσω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Νύσσω (=κεντῶ, τρυπῶ). Ἀπό ρίζα νυγ- ἢ νυχ-, νυγ-γ-ω=νύσσω. Παράγωγα: νύσσα (=στήλη σταδίου, ὅπου ἔστρεφαν οἱ ἄρματοδρόμοι), νύγμα (=κέντημα), νυγμή, νυγμός (=κέντημα), νυγματώδης, νύγδην (=μέ κέντημα), νύξις (=κέντημα), κατάνυξις (=βαθιά συγκίνηση), ἴσως ὄνυξ. (Νεοελλ.: νυστέρι).

Νυστάζω (=θέλω νά κοιμηθῶ). Ἀπ' τό νευστάζω (=γέρνω τό κεφάλι) πού παράγεται ἀπ' τό νεύω (=γέρνω). Παράγωγα: νύσταγμα, νυσταγμός, νυστακτής, νύσταξις, νυστακτικῶς, νυσταλέος, νύσταλος, νυσταλογερόντιον.

Νυχθημερόν (=νύχτα καί μέρα). Ἀπ' τό νυχθήμερος = νύξ + ἡμέρα. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στίς λέξεις: ἡμεροσκόπος καί νύξ.

Νωδός (=χωρίς δόντια). Ἀπ' τό νη (ἀρνητικό μόριο) + ὁδούς, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Νώδυνος (=ἀνώδυνος). Ἀπ' τό νη (ἀρνητικό μόριο) + ὁδύνη, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Νωθρός (=ὀκνηρός, χαλαρός). Συνώνυμο καί τό νωθής. Σκοτεινή ἢ ἐτυμολογία του. Ἰσως νά συγγενεῖ μέ τό νοσῶ. Παράγωγα: νώθεια (=βραδύτητα), νωθρεία, νωθρεύομαι, νωθρότης.

Νωλεμές (=χωρίς διακοπή, συνέχεια). Καί νωλεμέως (=καρτερικά). Ἀβέβαιη ἢ ἐτυμολογία του.

Νωμάω (=μοιράζω, διευθύνω, κινῶ). Ἀπό ρίζα νεμ- τοῦ νέμω καί εἶναι ἐκτεταμένος θαμιστικός τύπος. Θέμα νεμ-, μέ μετάπτωση νωμ-. Παράγω-

γα: νώμησις (=παρατήρηση, σκέψη), νωμήσιμος, νωμητής (=ὁδηγός), νωμήτωρ.

Νωτιαῖος (=αὐτός πού ἀνήκει στά νῶτα). Ἀπ' τό νῶτον (=πλάτη), ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Νῶτον (=πλάτη, ράχη). Ἀβέβαιη ἢ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: νωτιαῖος, νωτίζω (=στρέφω τά νῶτα), νώτισμα.

Νωχελής (=δυσκίνητος, βραδύς). Σκοτεινή ἢ ἐτυμολογία του.

Ξαίνω (=χτενίζω, λαναρίζω). Έχει σχέση με τὰ ξέω, ξύω. Θέμα ξαν+j+ω → μέ ἐπένθεση τοῦ j ξαίνω. Παράγωγα: ξάνσις (=λανάρισμα), ξάντης, ξαντικός, ξαντική (τέχνη), ξάντρια, ξάσμα (=λαναρισμένο μαλλί), ξάμμα (=μαλλί λαναρισμένο), ξάνιον, ξανάω (=κουράζομαι), ξάνησις.

Ξεναγός. Ἀπ' τὸ ξένος + ἄγω ἢ ἡγοῦμαι. Παράγωγα: ξεναγῶ, ξεναγέτης, ξενάγησις, ξεναγησμός, ξεναγία. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἄγω, καθώς καί στή λέξη ξένος.

Ξενηλασία (=τό διώξιμο τῶν ξένων ἀπ' τή χώρα, στή Σπάρτη). Ἀπ' τὸ ξενηλατέω-ῶ (=διώχνω τούς ξένους), σύνθ. ἀπ' τὸ ξένος + ἐλαύνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ξένος.

Ξενοδόχος καί **ξενοδόκος**. Ἀπ' τὸ ξένος + δέχομαι. Παράγωγα: ξενοδοκῶ (=φιλοξενῶ), ξενοδοχεῖον, ξενοδοχία, ξενοδοχικός, ξενοδόχημα. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα δέχομαι, καθώς καί στή λέξη ξένος.

Ξένος. Πρωτότυπη λέξη (Ξ-ενFo-ς = ξένος). ἰων. τύπος ξείνος. Παράγωγα: ξενία (=φιλοξενία), ξενίζω (=φιλεῶ), ξενικός, ξένιος, ξένισις, ξένισμα, ξενισμός, ξενιστέον, ξενιστής, ξενών, ξενιτεύομαι,

ξενιτεία, ξενόω (=φιλοξενῶ) καί μέσο ξενοῦμαι, ξένωσις (παράξενο), ἀποξένωσις καί τὰ σύνθετα: ξεναγός, ξενηλασία, ξενοδόχος, ξενοδαίκτης, ου (δαΐζω), (=αὐτός πού σκοτώνει ξένους ἢ φιλοξενούμενους), ξενοδαίτης, -ου (δαίςω, δαίς) (=αὐτός πού κατατρώει τούς ξένους).

Ξέω (=ξύνω, γυαλίζω μέ τό ξύσιμο). Εἶναι συγγενικό μέ τὰ ξαίνω, ξύω. Θέμα ξεσ+ω καί μέ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σέ δύο φωνήεντα ξέω. Παράγωγα: ξέσις, ξέσμα, ξεστήρ, ξέστης, ξεστικός, ξεστός (=στιλπνός), ἄξεστος (=ἀπελἐκτος), ἀκατάξεστος, ξέστρον, ξόανον (=εἶδωλο), ξόος ἢ ξοός, λιθοξόος, ξοῖς -ίδος (=ἐργαλεῖο), ἀντίξοος.

Ξηρός. Πρωτότυπη λέξη. Παράγωγα: ξηραίνω (=στεγνώνω), ξήρανσις, ξηραντέον, ξηραντικός, ἀποξηραντικά (ἔργα), ξηρασία, ξηρότης.

Ξιφῆρης (=όπλισμένος μέ ξίφος). Σύνθετο ἀπ' τὸ ξίφος + ἀραρεῖν τοῦ ἀραρίσκω.

Ξίφος. Σκοτεινή ἢ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: ξιφῆρης, ξιφηφόρος, ξιφίας, ξιφίζω, ξιφίον (ὑποκορ.), ξίφισμα, ξιφισμός, ξιφιστήρ, ξιφιστής, ξιφουλκός.

Ξόανον (=εἶδωλο, ἄγαλμα ἀπό ξύλο). Ἀπ' τὸ ξέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ξύλον. Ίσως απ' τό ξύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

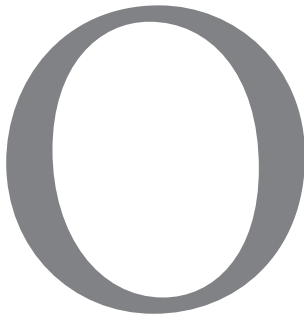
Ξυλουργός. Απ' τό ξύλον + ἔργω (ἐργάζομαι). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήματα ἐργάζομαι καί ξύω.

Ξυρόν, τό (=ξυράφι). Απ' το ξύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ξύσμα (=ροκανίδι). Απ' τό ξύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ξυστήρ (=ξύστρα). Απ' τό ξύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ξύω (=ξύνω, λειαίνω). Εἶναι συγγενικό μέ τά ξαίνω, ξέω. Θέμα ξύσ-ω, μέ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σέ δύο φωνήεντα → ξύω. Παράγωγα: ξύλον, ξυλεία, ξυλικός, ξύλινος, ξυλοκόπος, ξυλουργός, ξυλουργία, ξυλουργῶ, ξυλουργικός, ξυήλη (=ἐργαλεῖο γιά τό ξύσιμο ξύλου, ροκάνι), ξυρόν (=ξυράφι), ξυρέω-ῶ (=ξυρίζω), ξυρήκης (=κοφτερός σάν ξυράφι), ξύρησις, ξύσις ἢ ξύσις, ξύσμα ἢ ξύσμα, ξυσμός, ξυστήρ (=ξύστρα), ξυστικός, ξυστίς (=λεπτό γυναικεῖο φόρεμα, στολισμένο, πού φοροῦσαν ἐπίσημες γυναῖκες), ξυστός (=ξυμένος), τό ξυστόν (=δόρυ), ὁ ξυστός (=ὑπόστεγη στοά, ὅπου γυμνάζονταν οἱ ἀθλητές), ξύστρα.

Ή Ομικρον

Ήβελίσκος. Ήποκοριστικό του ήβελός (=σουβλα).

Ήβελός (=σουβλα). Ήτως από ο προθεματικό + βέλος του βάλλω. Παράγωγα: ήβελίσκος, ήβελίας, ήβελίζω (=άθετώ), ήβελιστέον.

Ήβολός (=άθηναϊκό νόμισμα). Παράλληλος τύπος του ήβελός, μέ έτεροίωση του ε σέ ο. Παράγωγα: ήβολοστατώ (=ζυγίζω ήβολούς), ήβολοστάτης (=τοκογλύφος), τριώβολον.

Ήγκος. 1) (=καμπύλη, άγκίστρι). Από ρίζα αγκ- άπ' όπου και οι λέξεις: άγκος, άγκών, άγκυρα, άγκιστρον, άγκύλη. 2) (=τό μέγεθος ενός πράγματος σέ έκταση και βάρος, κόπος, δυσκολία). Πιθανόν από ρίζα εγκ- του ένεγκείν (ήνεγκον-φέρω). Παράγωγα: ήγκηρός (=πρησμένος), ήγκώ-ω (=ίδρύν, μεγαλώνω κάτι, τιμώ, άνυψώνω), ήγκώδης, ήγκωμα (=πρήξιμο), ήγκωσις, ήγκωτός.

Ήγμεύω (=προχωρώ σέ ευθεία γραμμή, βαδίζω μέ δυσκολία). Άπ' τό ήγμος πού παράγεται άπ' τό άγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ήγμος (=αύλακι, σειρά, τροχιά). Άπ' τό άγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ήδάξ (=μέ τά δόντια). Από ο άθροιστικό + δάκνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα άπ' τό ήδάξ: ήδάξω και ήδάξομαι (=νοιώθω

πόννο, δαγκάνω), ήδαξησμός, ήδαξητικός, ήδαγμός (=φαγούρα).

Ήδηγός. Άπ' τό ήδός + άγω, όπου δές για άλλα παράγωγα. Παράγωγα του ήδηγός: ήδηγώ, ήδηγησις, ήδηγητήρ, ήδηγήτρια, ήδηγητής, ήδηγητικός, ήδηγία, ήδηγέτης.

Ήδοιπόρος. Άπ' τό ήδός (είμι) + πόρος του περάω. Παράγωγα: ήδοιπορώ, ήδοιπορία, ήδοιπορικός, ήδοιπόριον, ήδοιπορητός. Δές για άλλα παράγωγα στά ρήματα είμι και περάω.

Ήδός (=κατώφλι). Αντί ούδός. Συγγ. μέ τά ήδός, ήδαφος.

Ήδός (=δρόμος). Άπ' τό έρχομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα: ήδάω-ώ (=πουλώ), ήδεία, ήδεύω, ήδευμα, ήδεύσιμος, ήδευτέον, ήδευτής, ήδιος, ήδίτης (=ταξιδιώτης) και τά σύνθ. ήδηγός, ήδοιπόρος.

Ήδούς-ήδόντος (=δόντι). Πιθανόν από ρίζα εδ- του έσθίω (=τρώω) μέ έτεροίωση του ε σέ ο, δηλ. αιολ. ήδοντες → ήδόντες. Έκτός άν τό ο είναι, προθεμ. + ρίζα δα του δαίνυμαι (=μοιράζω) (Λατ. dens). Παράγωγα: ήδοντικός, ήδοντοφυώ (=βγάζω δόντια), ήδοντοφυής, ήδοντοφυΐα, ήδοντοφύησις, νωδός (=χωρίς δόντια), χαυλιόδους.

Ήδύνη (=σωματικός ή ψυχικός πόννος). Ήτως ή ρίζα

νά είναι ἐδ τοῦ ἐσθίω ἢ νά είναι σύνθετη ἀπ' τό προθεμ. ο + δύη (=πόνος). Παράγωγα: ὀδυνάω (=προξενῶ λύπη), ὀδυνῶμαι, (=ἔχω πόνο), ὀδύνημα, ὀδυνηρός, νῶδυνος (=ἀνῶδυνος).

Ὀδύρομαι (=θρηνῶ, κλαίω). Ἴσως ἀπ' τό προθεμ. ο + δύρομαι, (=θρηνῶ) ἢ ἀκόμα ἀπό συμφυρμό τοῦ ὀδύνη + μύρομαι, (=κλαίω). Παράγωγα: ὀδυρμα (=θρηνός), ὀδυρμός, ὀδύρτης, ὀδυρτικός, ὀδυρτός (=ἀξιοθρήνητος).

Ὀδυσσεύς (=ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης). Ἀπ' τό ὀδύσσομαι (=ὀργίζομαι, μισῶ κάποιον), ἐπειδή τόν μισοῦσαν θεοί καί ἄνθρωποι.

Ὄζω (=μυρίζω). Θέμα ὀδ+ζω → ὄζω. (Λατιν. odor). Παράγωγα: ὀδμή καί ὀσμή (=μυρωδιά), ὀδμήεις, ὀδωδή (=μυρωδιά), ὀσμήρης ἢ ὀσμηρός, ὄζαινα (=ἀρρώστια τῆς μύτης πού ἀφήνει δυσῶδες ὕγρo), εὐώδης, εὐωδία, εὐοσμος, δύσοσμος, δυσώδης, δυσωδία, κάκοσμος, κακοσμία.

Ὄθνηϊος (=ξένος, παράδοξος). Σκοτεινή ἢ ἐτυμολογία του.

Ὄθονη (=λεπτό λινό ὕφασμα, πανί, ιστίο). Ἀβέβαιη ἢ ἐτυμολογία της. Ἀρχικά ἦταν Φεθόνη = ὀθόνη.

Οἰακοστρόφος (=τιμονιέρης). Σύνθετο ἀπ' τό οἶαξ (=πηδάλι) + στρέφω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα ἀπ' τό οἶαξ: οἰακίζω (=κυβερνῶ), οἰάκισις, οἰάκισμα, οἰακιστής, οἰάκιον (ὑποκορ.), οἰακονόμος (=κυβερνήτης), οἰακοστροφῶ (=διευθύνω).

Οἶγνυμι - οἶγνύω - οἶγω (=ἀνοίγω) καί σύνθ. ἀνοίγνυμι - ἀνοίγω, πύο συνηθισμένο. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα ἀνοίγω.

Οἶδα. (=γινώριζω). Θέματα: α) ἰσχυρό: Φεῖδ- (τοῦ ἀχρηστοῦ ρῆμ. εἶδω=βλέπω) καί μέ μετάπτωση Φοῖδ-. β) ἀσθενές Φιδ- (ὁ ἐνεστ. ἴσμεν). Παράγωγα: ἴστωρ (=σοφός), ἱστορέω-ῶ, ἱστόρημα, ἱστορία, ἱστορικός, φιλίστωρ (=φιλομαθής), φιλιστορία, πολυίστωρ (=πολυμαθής), ἱστέος, ἱστέον, ἴδρις (=πεπειραμένος), εἰδότης, εἰδήμων, συνειδήσις. Δές καί στό εἶδω γιά ἄλλα παράγωγα.

Οἰδέω-ῶ (=φουσκώνω, πρήζομαι). Ἀπ' τό οἶδος (=πρήξιμο), ἀπό ρίζα οἰδ-. Παράγωγα: οἰδαλέος (=ἐξογκωμένος), οἰδημα (=πρήξιμο), οἰδησις (=φουσκωμα), οἶδμα (=φουσκωμα), οἶδαξ (=ἄγουρο σύκο), Οἰδίπους (=μέ πρησμένα πόδια → οἰδέω + πούς).

Οἰδίπους (=μέ πρησμένα πόδια). Ἀπ' τό οἰδέω (=πρήζομαι) + πούς. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα οἰδέω.

Οἰκεῖος (=σπιτικός, συγγενής). Ἀπ' τό οἶκος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Οἰκέτης (=δοῦλος, ὑπηρετής). Ἀπ' τό οἰκέω-ῶ πού παράγεται ἀπ' τό οἶκος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Οἰκίζω (=χτίζω, ἰδρύω ἀποικία). Ἀπ' τό οἶκος. Παράγωγα: οἰκισις, (ἀπ, δι, ἐξ, κατ, μετ)οίκησις, οἰκισμός, κατοικισμός, οἰκιστήρ, οἰκιστής (=ἰδρυτής πόλεως), ἐξοικιστέον καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στή λέξη οἶκος.

Οἰκοδόμος (=χτίστης). Ἀπ' τό οἶκος + δέμω (=χτίζω), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα καθώς καί στή λέξη οἶκος.

Οἰκονόμος. Ἀπ' τό οἶκος + νέμω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα καθώς καί στή λέξη οἶκος.

Οἰκόπεδον. Ἀπ' τό οἶκος + πέδον (=ἐδαφος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη οἶκος.

Οἶκος (=σπίτι). Πρωτότυπη λέξη. Ἀρχικά ἦταν Φοῖκος. Παράγωγα: οἶκαδε (=στήν πατρίδα), οἶκοι (=στήν πατρίδα, γιά στάση σέ τόπο), οἰκεῖος, οἰκεῖω, οἰκειότης, οἰκειόω-ῶ (=κάνω κάποιον φίλο), οἰκείωμα, οἰκείωσις, οἰκειωτέον, οἰκειωτικός, οἰκέω-ῶ (=κατοικῶ), οἰκέτης καί θηλ. οἰκέτις, οἶκημα, οἰκηματικός, οἰκημάτιον (ὑποκορ.), οἶκησις, (δι, ἐν, ἐξ, κατ, μετ, παρ, συν)οἶκησις, οἶκήσιμος, οἶκητήρ, οἶκητήριον, κατοικητήριον, οἶκητής, διοικητής, οἶκητικός, διοικητικός, οἶκητός, ἀδιοικητος, ἀοικητος, δυσοικητος, οἰκήτωρ (=κάτοικος), οἰκία, κατοικία, συνοικία, οἰκιακός, οἰκίζω, κατοικίδιος, μέτοικος, νεώσοικος, οἰκοδόμος, οἰκοδομῶ, οἰκοδόμημα, οἰκοδόμησις, οἰκοδομητέον, οἰκοδομητικός, οἰκοδομητός, οἰκοδομικός, οἶκοθεν (=ἀπ' τήν πατρίδα), οἰκονόμος, οἰκονομῶ (=διευθύνω), οἰκονόμημα, οἰκονομητέον, οἰκονομία, οἰκονομικός, ἀνοικονόμητος, οἰκόπεδον, οἰκότριψ (-ίψος) (=οἰκογενής δοῦλος), οἰκοφθόρος (=ἄσωτος), οἰκοφθορία, οἰκοφθορῶ (=σπαταλῶ τήν περιουσία), πρόσοικος (=γειτονικός), οἰκουρός, -όν (οὔρος), (=αὐτός πού φυλάει τό σπίτι, οἰκιακός), οἰκουρός, ἢ (=νοικοκυρά), οἰκωφελής, -ές (=αὐτός πού ὠφελεῖ τό σπίτι).

Οἰκουρέω-ῶ (=μένω στό σπίτι). Παρασύνθετο ἀπ'

τό οίκουρος (=ό φρουρός του σπιτιού), απ' τό οίκος + οὔρος (=φύλακας). Παράγωγα: οίκουρ-ρημα (=φρουρά, ή παραμονή στο σπίτι), οίκουρία, οίκουρικός, οίκουριος.

Οικοφθόρος (=ἄσωτος). Ἀπ' τό οίκος + φθείρω, ὅπου δέσ για ἄλλα παράγωγα καθώς και στη λέξη οίκος.

Οικτείρω και οικτίρω (=λυπᾶμαι, συμπονῶ). Ἀπ' τό οίκτρος (=ἀξιοθρήνητος) που παράγεται απ' τό οίκτος (=λύπη, συμπόνια), απ' τό ἐπιφώνημα λύπης οἶ μέ ἐπέκταση ἑνός γ. Θέμα οίκτ-ιρ-ιω μέ ἐπένθεση ἑνός ι και τό πρόσφυμα j → οικτίρρω → οικτίρω. Ὁ τύπος οικτίρω εἶναι ὁ πιο σωστός. Παράγωγα: οικτιρμός, οικτίρων, οικτιρμοσύνη, ἀνοικτιρμοσύνη.

Οίκτος (=λύπη, συμπόνια). Ἀπ' τό ἐπιφώνημα λύπης οἶ (=ἄχ) μέ ἐπέκταση ἑνός γ → οἶγ-τος → οίκτος. Παράγωγα: οικτείρω-οικτίρω, οικτίζω, οικτικός, οικτισμα (=πένθος), οικτισμός (=θρήνος), οικτιστος (ὑπερθ. του οίκτρος), οίκτρος, οίκτροτης, ἀνοικτίστως (=χωρίς οίκτο), οίκτρογός, -ον (γός) (=αὐτός που δηλώνει οίκτρο θρήνο), οίκτρο-χοέω (χέω), (=λέω θλιβερό τραγούδι).

Οἶμα, (-ατος), τό (πιθ. οἶσμα: ὁμόρρ. του οἶστρος. Κατά μερικούς συγγενεῖ με τά οἶμη, οἶμος) (=ἔφοδος, ἐξόρμησι).

Οἶμος (=δρόμος, μονοπάτι, πορεία του τραγουδιού). Σχετίζεται με τά: οἶμα, οἶμη. Ἀπ' τό εἶμι, ὅπου δέσ για περισσότερα παράγωγα.

Οἶμοι (=ἀλίμονό μου). Ἀπ' τό οἶ (=ἄχ) + μοι (=σε μένα).

Οἶμωγή (=θρήνος). Ἀπ' τό οἶμῶζ, ὅπου δέσ για περισσότερα παράγωγα.

Οἶμῶζ (=θρηνώ, ὀδύρομαι). Ἀπ' τό ἐπιφώνημα οἶμοι (οἶ + μοι = ἀλίμονό μου). Θέμα οἶμωγ + j + ω → οἶμῶζ. Παράγωγα: οἶμωγή, οἶμωγμα, οἶμωγμός, οἶμωκτεῖ (=μέ θρήνο), οἶμωκτικός, οἶμωκτός (=ἀξιολύπητος), ἀνοἶμωκτος, οἶμωξις.

Οἶνοβαρής (=πιωμένος, μεθυσμένος). Ἀπ' τό οἶνος + βαρύς. Δέσ για ἄλλα παράγωγα στη λέξη οἶνος.

Οἶνος (=κρασί). Ἀβέβαιη ή ἔτυμολογία του. Ἀρχικά ἦταν Φοῖνος (Λατιν. vinum). Παράγωγα: οἶνάνθη (=τό πρώτο βλαστάρι του ἀμπελιού), οἶνάδος (=ἀμπέλι, κρασί), οἶνη (=ἀμπέλι), οἶνηρός, οἶνοβαρής, οἶνόφυξ (=μέθυσος), οἶνοχός, οἶνο-

χόη, οἶνοχοέω-ῶ, οἶνοχόημα, οἶνοψ (=σκοτεινός ὅπως τό κρασί), οἶνώ-ῶ (=μεθῶ κάποιον), οἶνών-ῶνος (=κελλάρι), οἶνωσις (=κέφι, παροιμία (=συμπεριφορά μεθυσμένου)).

Οἶνόφυξ (=μέθυσος). Ἀπ' τό οἶνος + φύω (=ξεχειλίζω). Δέσ για ἄλλα παράγωγα στη λέξη οἶνος.

Οἶνοχός (=κεραστής). Ἀπ' τό οἶνος + χέω, ὅπου δέσ για περισσότερα παράγωγα καθώς και στη λέξη οἶνος.

Οἶνοψ-ωπος (=σκοτεινός σάν τό κρασί). Ἀπ' τό οἶνος + ὥψ. Δέσ για περισσότερα παράγωγα στη λέξη οἶνος και στο ρήμα ὀράω-ῶ.

Οἶομαι - οἶομαι - οἶμαι (=νομίζω). Ἐνεργ. τύπος οἶω-οἶω. Ἀπό θέμα οι. Παράγωγα: οἶημα (=γνώμη, ὑπερηφάνεια), οἶηματίας (=αὐτός που ἔχει ψηλή ιδέα για τόν ἑαυτό του), οἶησις (=γνώμη), οἶητέον, οἶητός (=δυνατός μόνο με τή φαντασία).

Οἶονεῖ (=ώσαν). Ἀπ' τό οἶον (οὐδ. τῆς ἀναφ. ἀντων. οἶος, σημαίνει ὅπως) + εἰ (ὑποθ. σύνδεσμος).

Οἶος - οἶη - οἶον (=μόνος). Ἀρχικά ἦταν οἶΦος=οἶος. Σχετίζεται με τό οἶνός (=ὁ ἀριθμός 1 τῶν κύβων, μονάδα). Σύνθετα: οἶοβώτης (=που τρέφεται μόνος του), οἶόζωνος, οἶόκερος (=μονόκερος), οἶονόμος (=ἐρημικός), οἶόφρων (=ἐρημικός), οἶοχίτων, οἶόβιος, -ον (=μονόβιος), οἶοβουκόλος, -ον (=ὁ βοσκός ἑνός μοσχαριού, δηλ. τῆς Ἰούς), οἶόβατος, -ον (ἐρημικός), οἶωνός (=πουλί μαντικό).

Οἶστρολάτος (=μανιακός). Ἀπ' τό οἶστρος (=βοϊδόμυγα) + ἐλαύνω, ὅπου δέσ για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη οἶστρος.

Οἶστροπλήξ (=μανιακός, ἄγριος). Ἀπ' τό οἶστρος + πλήττω, ὅπου δέσ για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη οἶστρος.

Οἶστρος (=βοϊδόμυγα, κεντρί, ἐπιθυμία). Συγγενεῖ με τά οἶμα και λατ. ira (=ὀργή). Παράγωγα: οἶστράω-ῶ (=τσιπῶ, κυριεύομαι από μανία), οἶστρηδόν, οἶστρήεις, οἶστρημα, οἶστρησις, οἶστρώδης, οἶστρολάτος, οἶστρολατῶ, οἶστροπλήξ (=μανιακός), οἶστροδίνης, -ον (=μανιακά περιστρεφόμενος).

Οἶχομαι (=ἔχω φύγει, χάνομαι, φεύγω). Ἴσως από ρίζα οι- του εἶμι (=οἶμος = δρόμος). Θέμα οἶχ + ομαι → οἶχομαι. Παράγωγα: οἶχητέον, οἶχνέω (ποιητ. =ἐρχομαι).

Οἶωνός (=ὄρνεο, πουλί μαντικό, σημάδι, μαντεία).

Ἄπ' τό οἶος (=μόνος) γιατί τά ὄρνεα ζοῦν μόνα τους. Παράγωγα: οἰωνίζομαι (=μαντεύω ἀπ' τό πέταγμα καί τίς κραυγές τῶν πουλιῶν), οἰώνισμα, οἰωνισμός, οἰωνιστήριον, οἰωνιστής, οἰωνιστικός, καί τά σύνθ. οἰωνοπόλος (=μάντις), οἰωνοσκοπῶ, οἰωνοσκόπος, οἰωνοσκοπία, οἰωνοθέτης (=αὐτός πού ἐρμηνεύει τοὺς οἰωνούς), οἰωνόθροος (=αὐτός πού ἀνήκει στήν κραυγή τῶν πουλιῶν), οἰωνοκτόνος, ον (=αὐτός πού σκοτώνει πουλιά).

Οἰωνοσκόπος (=μάντις). Ἀπ' τό οἰωνός + σκοπῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ὀκέλλω (=ρίχνω τό πλοῖο στή στεριά). Ἀπ' τό ο προθεματικό + κέλλω (=κατευθύνω τό πλοῖο στήν ἀκτή). Ἀπ' τό κέλλω παράγεται τό κέλλης.

Ὀκλάζω (=γονατίζω). Ἴσως νά συγγενεῖ με τό κλάω-ῶ (=σπάνω) καί μέ τά ἄγκος-ἀγκύλη μέ προθεματικό ο. Θέμα οκλαδ+ζω → οκλάζω. Παράγωγα: οκλαδίας (=κάθισμα πού κλείνει καί ανοίγει), οκλαδιστί - οκλαδόν - οκλάξ (=γονατιστά), ὄκλασις, ὄκλασμα.

Ὀκνηρός (=διστακτικός, δειλός). Ἀπ' τό ὄκνος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ὀκνος (=δισταγμός, φόβος). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν συγγενεῖ με τό λατ. cunctator (= διστάζω, ὀκνῶ). Παράγωγα: ὀκνέω-ῶ (=διστάζω), ὀκνηρός, ὀκνηρία, ὀκνητέον, ἀποκνητέον, ἄοκνος.

Ὀλβιος (=εὐτυχισμένος). Ἀπ' τό ὄλβος (=εὐτυχία, πλοῦτος), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ὀλβος (=εὐτυχία, πλοῦτος). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπ' τό ὄλος + βίος. Ἴσως ἀκόμα συγγενεῖ με τό οὖλω (=εἶμαι ἀκέραιος) τοῦ οὖλος = ὄλος. Παράγωγα: ὀλβίζω (=καλοτυχίζω), ὄλβιος, ὀλβίως, ὀλβιόδωρος, ὀλβιοδαίμων (=μακάριος), ὀλβιόφρων (=αὐτός πού προσκολλᾶται στοὺς πλουσίους), ὀλβοδότης (=αὐτός πού φέρνει πλοῦτο).

Ὀλεθρος (=καταστροφή, θάνατος). Ἀπ' τό ὄλλυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ὀλιγαρχία (=πολίτευμα ὅπου ἡ κυβέρνησις εἶναι στά χέρια λίγων). Ἀπ' τό ὀλιγαρχοῦμαι (ὀλίγος + ἄρχομαι), ἀπ' ὅπου καί τά ὀλιγαρχικός, ὀλιγαρχικῶς. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα ἄρχω καί στή λέξη ὀλίγος.

Ὀλίγος. Τό ο εἶναι προθεματικό καί ἴσως τό β'

συνθετ. νά εἶναι τό λίζον - λιζόν (=ἐλαττον) ἀπ' τό λίζω (=χαράσσω, τσουγκρανίζω). Παράγωγα: ὀλιγάκις, ὀλιγώ-ῶ (=ἐλαττώνω), ὀλιγότης, σύνθετα: ὀλιγανθρωπία, ὀλιγαρκής, ὀλιγαρχία, ὀλιγόψυχος, ὀλιγοψυχία, ὀλιγωρος, ὀλιγωρία (=ἀδιαφορία).

Ὀλιγωρία (=ἀμέλεια, ἀδιαφορία). Ἀπ' τό ὀλιγωρῶ (παραμελῶ) → ἀπ' τό ὀλιγωρος → ὀλίγος + ὥρα (=φροντίδα). Παράγωγα: ὀλιγώρημα, ὀλιγώρησις, ὀλιγωρητέον καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στή λέξη ὀλίγος.

Ὀλισθαίνω (=γλιστρῶ). Ἀπ' τό ο προθεματικό + λισσός (=λεῖος). Ἔχει σχέση μέ τά λῖς (=λεῖος, φαλακρός), γλίσχρος. Θέμα λισθ- μέ προθεματικό ο καί τό πρόσφυμα αν → ὀλισθάνω καί ὀλισθάν-ζω → ὀλισθαίνω. Παράγωγα: ὀλισθημα (=γλίστρημα), ὀλισθηρός (=γλιστερός), ὀλισθησις, ὀλισθητικός, ὀλισθος, εὐολισθητός.

Ὀλκάς - ἄδος (=πλοῖο ἐμπορικό). Ἀπ' τό ἔλκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ὀλλυμι (=καταστρέφω- μέσ. χάνομαι). Ἀπό ρίζα ολ + πρόσφυμα νυ + μι → ὄλλυμι καί μέ ἀφομοίωση τοῦ ν σέ λ → ὄλλυμι. Παράγωγα: ὄλεθρος, ὄλεθριος, ὄλεθρίως, ἀνώλεθρος, πανώλεθρος, πανώλεθρία, ὄλεθρ (=καταστροφεία), ὄλετεια (θηλ.), ὄλοός (=φονικός, χαμένος), ἀπώλεια, ἐξώλης (=έντελῶς καταστραμμένος), ἐξώλεια, προώλης, πανώλης, πανώλεια (=πανούκλα).

Ὀλμος (=στρόγγυλη πέτρα, γουδί). Ἀπό ρίζα Φελ τοῦ εἶλω (=συστρέφω) καί εἰλύω (=τυλίγω). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα εἶλω.

Ὀλοθρεύω (=καταστρέφω). Ἀπ' τό ὄλεθρος τοῦ ὄλλυμι. Παράγωγα: ὀλόθρευσις, ἐξολόθρευσις, ὀλοθρευτής, ὀλοθρεῦτρια, ὀλοθρευτικός, ἐξολοθρευτικός, ἐξολόθρευμα καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ὄλλυμι.

Ὀλοκαῦτωμα. Ἀπ' τό ὀλοκαυτώ-ῶ καί ὀλοκαυτέω-ῶ πού παράγεται, ἀπ' τό ὀλόκαυτος (ὄλος + καίω). Παράγωγο: ὀλοκαύτωσις. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα καίω.

Ὀλόκληρος (=ἀκέραιος). Ἀπ' τό ὄλος + κλῆρος. Παράγωγα: ὀλοκληρία, ὀλοκληρῶ καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στίς λέξεις κλῆρος καί ὄλος.

Ὀλολύζω (=βγάζω δυνατή κραυγή). Λέξη ὀνομασμένη ἀπ' τή ρίζα ολ μέ ἀναδιπλασιασμό: ολ-ολύγ-ζω → ὀλολύζω. Παράγωγα: ὀλολυγή

- (=δυνατή κραυγή), όλόλυγμα, όλολυγμός, όλολυγών (=κραυγή του άρσενικού βατράχου, για να φανέρωσει την αγάπη του στο θηλυκό), όλολυγαία (=νυχτερίδα).
- Όλος** και **ίων**. **οὔλος**. Αρχικά ήταν ὄλφος. Παράγωγα: ὀλοκαυτῶ, ὀλόκληρος, ὀλοσχερής, ὀλότης, ὀλόχρυσος.
- Όλοσχερής** (=ὀλόκληρος). Ἀπ' τὸ ὄλος + σχερός (=συνεχῆς παραλία, γραμμῇ). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ὄλος.
- Όλοφύρομαι** (=θρηνῶ, ὀδύρομαι). ἴσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα ολ- τοῦ ὀλολύζω. Παράγωγα: ὀλοφυρμός (=θρήνος), ὀλόφυρσις, ὀλοφυρτέος, ὀλοφυρτικός.
- Όμαδος** (=θόρυβος, ὄχλος, πάταγος). Ἀπ' τὸ ὁμός (=ὁ αὐτός), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.
- Όμαλός** (=ῖσιος, συνηθισμένος). Ἀπ' τὸ ὁμός. Παράγωγα: ὀμαλίζω (=ἰσοπεδώνω), ὀμαλισμός, ὀμαλιστέον, ὀμαλιστήρ, ὀμαλής, ὀμαλῶς, ὀμαλότης, ὀμαλύνω, ἐξομάλυνσις, καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ὁμός.
- Όμβρος** (=βροχή, καταιγίδα). ἴσως ἔχει σχέση μέ τὸ ἄφρός, νέφος. Παράγωγα: ὀμβρέω (=βρέχω), ὀμβριος (=βρόχινος), ὀμβροφόρος.
- Όμήγυρις** (=συγκέντρωση, συντροφιά). Ἀπ' τὸ ὁμοῦ (=μαζί) + ἄγυρις (=συγκέντρωση) τοῦ ἀγείρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθῶς καί στή λέξη ὁμός.
- Όμηλιξ** (=συνομήλικος). Ἀπ' τὸ ὁμοῦ (=μαζί) τοῦ ὁμός + ἥλιξ. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ὁμός.
- Όμηρος** (=συναρμολογμένος, ἐγγύηση). Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + ἀραρεῖν τοῦ ἀραρίσκω (=ένώνω). Παράγωγα: ὀμηρεῦω, ὀμηρεία, ὀμηρέω, ὀμήρευμα. Στή διάλεκτο τῶν Κυμαίων, ὀμηρος = τυφλός. Ἀπ' τὸ ὀμηρος τά: ὀμηρίζω (=μιμοῦμαι τόν ὀμηρο), ὀμηρικός. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ὁμός.
- Όμιλέω-ῶ** (=συναναστρέφομαι μέ κάποιον). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ὀμιλος → ὁμοῦ + ἴλη (=πλήθος). (Τὸ ἀρχαῖο ὀμιλῶ δέν ἔχει πούθενά τή σημερινή σημασία). Παράγωγα: ὀμιλία, ὀμίλημα, ὀμιλητέον, ὀμιλητής, ὀμιλήτρια, ὀμιλητικός, ὀμιλητός, ἀνομιλητος (=ἀκοινώνητος). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ὁμός.
- Όμιλος** (=συγκεντρωμένο πλήθος). Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + ἴλη (=πλήθος) τοῦ εἴλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθῶς καί στό ὁμός.
- Όμίχλη**. Ἀπὸ ρίζα μιχ- μέ προθεματικό ο. Κατ' ἄλλους συγγενεῖς μέ τὰ ὀμίχω, μοιχός, λατ. *mingo*.
- Όμμα** (=μάτι). Ἀπὸ ρίζα οπ τοῦ ὀππα (ὄπμα=ὄμμα) τοῦ ὀράω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Όμνυμι** (=ὀρκίζομαι). Ἀπὸ θέμα ομ + πρόσφυμα νυ + μι = ὀμνυμι. Θέμα ομο τοῦ μέλλοντα ὁμόσω - ὁμοῦμαι, θέμα ομοσ, γιά τόν παθητ. μέλλ. καί ἀόριστο. Ὁ παρακειμ. καί ὑπερσ. παίρνουν ἀττικό ἀναδιπλασιασμό (ὁμώμοκα - ὠμωμόκειν). Παράγωγα: ἀντωμοσία (=ὄρκος ὅτι θά λεχθῇ ἡ ἀλήθεια καί ἀπ' τόν κατήγορο καί ἀπ' τόν κατηγορούμενο), ἀνώμοτος (=πού δέν ὀρκίστηκε), ἀπώμοτος (=ὅ,τι μέ ὄρκο λέει κάποιος ὅτι δέν ἔκανε), διωμοσία, ἐνωμοσία, ἐνώμοτος, ἐνωμοτάρχης, ξυνώμοτον (=ἐνορκη συμφωνία), συνωμοσία, συνωμότης, ὕπωμοσία, ὀρκωμοσία.
- Όμογενής**. Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + γένος τοῦ γίγνομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί στή λέξη ὁμός.
- Όμόδοξος** (πού ἔχει τήν ἴδια γνώμη, δόξα). Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + δόξα τοῦ δοκέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί στή λέξη ὁμός.
- Όμοιος**. Ἀπ' τὸ ὁμός, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.
- Όμοκλή** (=κραυγὴ πολλῶν μαζί). Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + καλῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί στή λέξη ὁμός.
- Όμολογέω-ῶ** (=συμφωνῶ). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ ὁμόλογος (=σύμφωνος) → ὁμοῦ + λέγω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα, καθῶς καί στή λέξη ὁμός. Παράγωγα τοῦ ὁμολογῶ: ὁμολογία, ὁμολόγημα, ὁμολόγησις, ἐξομολόγησις, ὁμολογητέον (ἀν, δι) ὁμολογητέον, ὁμολογητής, ὁμολογήτρια, ὁμολογητικός, εὐομολόγητος, ὁμολογουμένως.
- Όμόνοια**. Ἀπ' τὸ ὁμόνους → ὁμοῦ + νόος-νοῦς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί στή λέξη ὁμός.
- Όμόργνυμι** (=σκοιπίζω, στεγνώνω). Ἀπ' τή ρίζα μέργ- τοῦ ἀμέργω (=κόβω). Θέμα μεργ-, μέ προθεματικό ο =όμεργ-, μέ ἑτεροίωση τοῦ ε σέ ο → ὁμόργ+νυ+μι → ὁμόργνυμι. Παράγωγο, τὸ ὁμοργμα (=λέρα).
- Όμορος** (=πού ἔχει τὰ ἴδια σύνορα, γειτονικός). Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + ὄρος (=σύνορο). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ὁμός.

Όμορροθέω-ω (=κωπηλατῶ μαζί, συμφωνῶ). Ἀπ' τὸ ὁμόρροθος → ὁμοῦ + ροθῶ (=κάνω θόρυβο). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ὁμός.

Όμός (=ὁ ἴδιος, ὅμοιος, κοινός). Ἀπό ρίζα αμ- ἢ ομ- τοῦ ἅμα (=μαζί). Παράγωγα: ὅμαδος, ὅμα- δόν, ὅμαλός, ὁμῆ ἢ ὁμῆ (=μαζί), ὁμόθεν (=ἀπ' τὸ ἴδιο μέρος), ὅμοιος, ὁμοιότης, ὁμοιόω-ῶ, ὁμοίω- μα, ὁμοιωματικός, ὁμοιώσις, ἀνομοιώσις, ἀφομοί- ωσις, ἐξομοιώσις, παρομοιώσις, ὁμοιωτής, ὁμοι- ωτικός, ὁμόσε (=στόν ἴδιο τόπο), ὁμοῦ (=μαζί), ὁμόω (=ένωνω), ὁμῶς (=ὅμοια), ὅμως (σύνδ.) καί τὰ σύνθετα: ὅμαιμος (=συγγενής), ὁμήγυρις, ὁμῆλιξ, ὅμηρος, ὅμιλος, ὁμιλῶ, ὁμογενής, ὁμόδο- ξος, ὁμοκλέω (=φωνάζω μαζί), ὁμοκλή, ὁμόλο- γος, ὁμολογῶ, ὁμόνους, ὁμόνοια, ὁμονοῶ, ὅμο- ρος, ὁμορροθῶ, ὁμόρροθος, ὁμόσπονδος, ὁμό- σπορος, ὁμότεχνος, ὁμότιμος, ὁμόφρων (=σύμ- φωνος), ὁμόφυλος, ὁμόφωνος, ὁμώνυμος.

Όμόσπονδος. Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + σπονδή τοῦ σπέν- δω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, κα- θώς καί στό ὁμός.

Όμόφυλος. Ἀπ' τὸ ὁμοῦ + φυλή τοῦ φύω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα, καθώς καί στό ὁμός.

Όμφαξ (=ἄγουρο σταφύλι, ἀγουρίδα, ἀνὼριμος). Ἀπό ρίζα ομφα-. Παράγωγα: ὁμφακίζω (=εἶμαι ἄγουρος), ὁμφακίας (=κρασί ἀπό ἄγουρα στα- φύλια, αὐστηρός), ὁμφάκινος, ὁμφάκιον (=χυ- μός ἄγουρων σταφυλίων).

Όμώνυμος. Ἀπ' τὸ ὁμός + ὄνομα τοῦ γινώσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ὁμός.

Όναρ (=ὄνειρο). Πρωτότυπη λέξη. Μόνον ἡ ὄνομ. καί αἰτ. ἐν. χρησιμοποιοῦνται, ἐνῶ τίς ἄλλες πτώ- σεις τίς παίρνει ἀπ' τὸ ὄνειρος, ὁ (=τὸ ὄνειρο). Ἀντίθετο εἶναι τὸ ὕπαρ (=ὄραμα πού βλέπει κα- νείς ζῦπνιος).

Όνειδος (=ψόγος, κατηγορία). Τὸ ο εἶναι προθε- ματικό. Ἡ κατάληξη nid δηλώνει χλευασμὸ καί συναντιέται σέ πολλές ἰαπετ. γλώσσες. Παρά- γωγα: ὀνειδίζω (=κατηγορῶ), ὀνειδισίς, ὀνειδι- σμα, ὀνειδιμός, ὀνειδιστέον, ὀνειδιστής, ὀνει- διστικός, ὀνειδιστος, ἐπὶνειδιστος (=ἄξιοκα- τὰκριτος).

Όνειροπόλος. Ἀπ' τὸ ὄνειρος + πολέω (=περιπλα- νιέμαι). Παράγωγα: ὀνειροπολῶ, ὀνειροπόλημα, ὀνειροπόλησις, ὀνειροπολία, ὀνειροπολικός.

Όνίνημι (=ὠφελῶ, ὑποστηρίζω). Σκοτεινὴ ἡ ἐτυ- μολογία του. Ἴσως ἀπὸ ρίζα να + προθεματικό ο + ἐνεστ. ἀναδιπλ. νι → ὀνίνα = ὀνίνημι καί μέσο ὀνίναμαι. Παράγωγα: ὄνησις (=ὠφέλεια), ὄνη- σιμος (=ὠφέλιμος), ὄνησίπολις, ὄνησίμως, ὄνη- τικός, ὄνητός, ἀνόνητος (=ἀνωφελής), ὄνητωρ, ὀνίνησις, ἐριούνης καί ἐριούνιος (=πολύ ὠφέ- λιμος, σωτήριος, ἐπίθ. τοῦ Ἑρμῆ), ὄνειαρ -ατος (=ὠφέλεια).

Όνομα. Ἀρχικὴ ρίζα φαίνεται ὅτι ἦταν τὸ γνο- (νο) τοῦ γινώσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα πα- ράγωγα. (Λατιν. nomen). Παράγωγα τοῦ ὄνο- μα: ὀνομάζω, ὀνομασία, παρονομασία (=ἄλλα- γή τῆς λέξης πού δίνει ἄλλη ἀπόχρωση στή ση- μασία της), ὀνομαστέον, ὀνομαστής, παρονομα- στής, ὀνόμασις, ὀνομαστί, ὀνομαστικός, ὀνομα- στός, πατρώνυμον, πολυνώνυμος, συνώνυμος, συ- νωνυμία, ψευδώνυμον.

Όνος (=γάιδαρος). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Πα- ράγωγα: ὀνίσκος (ὑποκορ.), ὀνικός, ὀνοβατῶ.

Όντως (=πραγματικά). Ἐπίρρημα ἀπ' τῆ μετοχή ὄν τοῦ εἶμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Όνυξ -υχος (=νύχι). Ἴσως να συγγενεῖ με τὸ νύσ- σω → νυχ + jω (=τρυπῶ). Παράγωγα: ὀνυχίζω, ἐξονυχίζω (=ἐξετάζω προσεκτικά), ὀνύχιος, ὀνυ- χισμός, γαμψώνυξ, μώνυξ.

Όξυδερκής. Ἀπ' τὸ ὀξύς + δέρκομαι (=βλέπω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ὀξύς.

Όξύθυμος. Ἀπ' τὸ ὀξύς + θυμός. Δές γιά ἄλλα πα- ράγωγα στό θυμός.

Όξύμωρος. Ἀπ' τὸ ὀξύς + μωρός, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ὀξύς.

Όξύς (=μυτερός, διαπεραστικός). Ἀπό ρίζα ακ- ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις ἀκμή, ἀκή, ἀκκή. Παράγω- γα: ὀξύνω, ὀξύοις, ὀξύντέον, ὀξύτης, παροξυ- σμός, ὀξυδερκής, ὀξύθυμος, ὀξύμωρος, ὀξύτο- νος, ὀξύφωνος, ὀξύχολος.

Όπαδός. Ἀπ' τὸ ὀπάζω (=συνοδεύω) πού παρά- γεται ἀπ' τὸ ἔπομαι, ὅπου δές γιά περισσότε- ρα παράγωγα.

Όπή (=τρύπα). Ἀπό ρίζα οπ- τοῦ ὅπωπα τοῦ ὀράω -ῶ, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Όπισθεν (=στό πίσω μέρος, ἀπὸ πίσω). Πιθανόν ἀπ' τὸ ὅπισ (=προσοχή) πού εἶναι συγγενικό μέ- τὰ κατόπιν, μετόπιν, ὀπίσω. Παράγωγα: ὀπίσθι-

ος, όπισθόδομος, όπίστατος (=τελευταίος), όπισθοφύλαξ, όπισθοφυλακία.

Όπισθόδομος. Άπ' τό όπισθεν + δόμος. Δές για περισσότερα παράγωγα στό ρήμα δέμω καί στή λέξη όπισθεν.

Όπλιταγωγός. Άπ' τό όπλίτης + άγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη όπλον.

Όπλον. Πιθανόν άπ' τήν ίδια ρίζα μέ τό έπομαι, όπου δές για άλλα παράγωγα. Παράγωγα: όπλιζω (=ετοιμάζω), όπλισις, έξέπλισις, έξοπλισία, καθόπλισις, όπλισμα, όπλισμός, όπλιστέον, όπλιστής, όπλιστικός, όπλίτης, όπλιτεύω, όπλιτεία, όπλιτικός, όπλιταγωγός, όπλομάχος, όπλοφόρος, ύπέροπλος, ύπεροπλία, ύπεροπλίζομαι (=νικώ).

Όπός (=είναι τό γαλακτώδες ύγρό πού παίρνει κανείς χαράζοντας τό φυτό). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Παράγωγα: όπίζω (=μαεύω χυμό μέ χάραξη του φυτού), όπιον (ύποκορ. = άφιόνι), όπίας - τυρός (=τυρί πού πήχτηκε μέ τό χυμό συκιάς).

Όπτάω (=ψήνω). Άπ' τό όπτός (=ψητός) πού παράγεται άπ' τό έψω, όπου δές για άλλα παράγωγα. Παράγωγα του όπτω: όπταλέος (=ψητός), όπτανός, όπτάνιον (=μαγειρείο) καί όπτανείον, όπτήσιμος, όπτησις (=ψήσιμο), όπτήτειρα, όπτητέον, όπτητός, όπτανεύς (=μάγειρος), έξοπτος (=καλοψημένος).

Όπτός (=ψητός). Άπ' τό έψω (=βράζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρήμα όπτάω.

Όπώρα (=ή περίοδος άπ' τά μέσα του Ίούλη, όλος ό Αύγουστος καί μέρος του Σεπτέμβρη, έποχή των καρπών, καρπός). Ίσως σύνθετη άπ' τή ρίζα οπ- του όπισθεν + ώρα (=ή έποχή μετά τό θέρος). Ίσως άκόμα άπ' τό όπός (=χυμός) + ώρα (=καιρός του χυμού). Παράγωγα: όπωρίζω (=μαεύω καρπούς), όπωρινός, όπωρικός, όπωροφόρος, φθινόπωρον.

Όπωροφόρος (=καρποφόρος). Σύνθετο άπ' τό όπώρα + φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη όπώρα.

Όράω-ώ (=βλέπω). Θέματα: α) Forά → όρά + ω όράω - ώ, β) οπ- (όψομαι, όπωπα), γ) Fιδ → άόρ.: έ-Fιδ-ον = είδον καί ύποτ. ίδω. Παράγωγα: όραμα, όραματίζομαι, όραματισμός, όραματιστής,

όρασις, όρατέον (περί, ύφ)ορατέον, όρατής, όρατικός, όρατός, άόρατος, δυσόρατος, προορατός, όπή (=τρύπα), όπιπτεύω (=βλέπω γύρω), όπτέον, όπτήρ (=κατάσκοπος), όπτός, άοπτος, άπερίοπτος, άσύνοπτος, άνύποπτος, εύσύνοπτος, είσοπτος (=όρατός), κάτοπτος, περίοπτος, προϋπτος (=φανερός), ύποπτος, (παρ, κατ, περι, ύπερ)οπτέον, αύτόπτης, έπόπτης, ύπερόπτης, όμμα, κάτοπτρον, κατοπτρίζω, όπωπή (=θέα), όφθαλμός, όψ-όπος (=μάτι, πρόσωπο), όψις, (δί, κάτ, πρό, πρόσ)οψις, προσόψιος, έπόψιος, όψ-ώπος (=μάτι, πρόσωπο), πρόσωπον, ένωπή (=όψη), ένώπιος, μέτωπον, στενωπός, Κύκλωψ, μύωψ, Πέλοψ, οίνοψ, έφορος, περιωπή, σκυθρωπός, χαρωπός ή χαροπός, ώπιον (ύποκορ. του όψ = φρύδι), όπτήρ (=κατάσκοπος), ώπάζομαι (=βλέπω). Άπ' τό θέμα Fιδ- τά: είδω (=βλέπω), είδος, ειδύλλιον, είδωλον, ιδέα. Άπ' τή ρίζα For- άκόμα τά: ούρος, έπίουρος, φρουρός, ώρα (=φροντίδα), θυρωρός, τιμωρός, όλιγωρώ, οίκουρώ.

Όργανον. Άπ' τό έργω. Δές για άλλα παράγωγα στό ρήμα εργάζομαι.

Όργάω-ώ (=είμαι γεμάτος χυμούς, καρπούς, παράφορη έπιθυμία, είμαι πρόθυμος). Άπ' τό όργή (=όρμη, θυμός). Παράγωγα: όργάς (-άδος) (=εύφορη γή, ιερό μέρος για τούς θεούς, παρθένα σέ ήλικία γάμου).

Όργή (=όρμη, θυμός). Πιθανόν άπ' τό όρέγω. άλλοι τό συνάπτουν προς τό λατ. urgeo, τό όρθός ή τό ύγρός. Παράγωγα: όργάζω (=μαλακώνω), όργασμός, όργάω-ώ, όργίζω (παθ.=θυμώνω), όργίλος (=ευερέθιστος), όργιστέον, όργιστικός, όργαίνω (=έξοργίζω κάποιον), εύόργητος.

Όργια (=μυστικές τελετές, μυστήρια). Άπ' τό έργω. Δές για άλλα παράγωγα στό ρήμα εργάζομαι. Παράγωγα του όργια: όργιάζω, όργιασμός, όργιαστής, όργιαστικός, άνοργιαστος, όργιαστήριον, όργεών (=είδος ιερέως).

Όργια ή όργνια (=μήκος των βραχιόνων άπλωμένων όριζόντια). Άπ' τό όρέγω (=άπλώνω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όρέγω (=άπλώνω). Άπ' τό προθεματικό ο + ρίζα ρεγ- → όρέγω. Παράγωγα: όργνια ή όργνια, όρεγμα (=άπλωμα), όρεκτός, όρεκτόν (=έπιθυμητό), όρεκτικός, όρεξις, άνόρεκτος.

Όρειβάτης. Σύνθετο άπ' τό όρος + βαίνω, όπου

δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη ὄρος.

Ὀρεῖνός. Ἀπ' τό ὄρος (=βουνό), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀρείχαλκος (=μπρούντζος). Ἀπ' τό ὄρος + χαλκός, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη ὄρος.

Ὀρεῖς. Ἀπ' τό ὀρέγω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀρθιάζω (=ὑψώνω τόν τόνο τῆς φωνῆς μου, φωνάζω). Ἀπ' τό ὀρθιος πού παράγεται ἀπ' τό ὀρθός, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀρθιος (=ἀνηφορικός, ὀρθιος, ὀξυφωνος). Ἀπ' τό ὀρθός, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀρθοποδῶ. Παρασύνθετο ἀπ' τό ὀρθόπους → ὀρθός + πούς. Δές για περισσότερα παράγωγα στη λέξη ὀρθός.

Ὀρθός. Πρωτότυπη λέξη. Ἀρχικά ἦταν Φορθός. Παράγωγα: ὀρθιος, ὀρθιάζω, ὀρθίασμα, ὀρθίαισις, ὀρθῶς, ὀρθότης, ὀρθόω (=σηκώνω, χτίζω), ὀρθωμα, (δι, κατ)ὀρθωμα, ὀρθωσις (=ἀνόρθωση, διόρθωση), ὀρθωτήρ, ὀρθωτής, ἀνορθωτής, διορθωτής, ἀδιόρθωτος, ἐπανορθῶ καί τά συνθετα: ὀρθόπους, ὀρθοποδῶ, ὀρθοτόμος, ὀρθοτομῶ, ὀρθοτομία, ὀρθοτόμως.

Ὀρθοτομῶ. Ἀπ' τό ὀρθοτόμος → ὀρθός + τέμνω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη ὀρθός.

Ὀρθρος (=λίγο πρίν τήν αὐγή, ξημέρωμα). Ἀρχικά ἦταν Φορθρος. Σχετίζεται μέ τό ὀρθός. Παράγωγα: ὀρθρεῦω (=ξυπνῶ νωρίς), ὀρθρινός, ὀρθριος (=πρωινός), ὀρθρίζω (=ξυπνῶ πρωί).

Ὀρίζω (=χωρίζω, βάζω σύνορα, διορίζω). Ἀπ' τό ὄρος (=σύνορο), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀριον (=σύνορο). Ἀπ' τό ὄρος, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀρκος (=φραγμός, ἐμπόδιο νά κάνει κάποιος κάτι, ὄρκος). Ἰσοδύναμο μέ τό ἔρκος τοῦ εἴργω-εἴργνυμι, ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ὄρκος: ὀρκίζω, ὄρκιος, ὄρκιον (=ὄρκος), ὀρκισμός, ἐξορκισμός, ὀρκιστής, ἐξορκιστής, ὀρκώ - ὦ, ὄρκωμα, ἐξόρκωσις, ὄρκωτής, ὄρκωτός, ὄρκωτά (δικαστήρια), ἐπίορκος, πολιορκῶ, ὀρκωμότης, ὀρκωμωτῶ, ὀρκωμοσία.

Ὀρκωμοσία. Ἀπ' τό ὀρκωμωτῶ πού παράγεται,

ἀπ' τό ὀρκωμότης → ὄρκος + ὄμνυμι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη ὄρκος.

Ὀρμαθός (=ἀρμαθιά). Ἀπ' τό ὄρμος (=περιδέραιο) πού παράγεται ἀπ' τό εἴρω (=ένώνω, ἀρμαθιάζω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀρμάω-ῶ (=μεταβ. προτρέπω, ἀμετ. ὀρμῶ). Ἀπ' τό ὀρμή πού ἴσως παράγεται ἀπ' τό ὀρνυμι. Παράγωγα: ὄρμημα, ὄρμησις, ἐξόρμησις, παρόρμησις, ὀρμητήριον, ὀρμητικός, ὀρμητίας, ὀρμηδόν, ὀρμητός, ἀφορμή (=αἰτία), ἐφορμή (=ἐπίθεση).

Ὀρμέω-ῶ (=εἶμαι ἀγκυροβολημένος). Ἀπ' τό ὄρμος (=περιδέραιο, τόπος γιά ἀγκυροβόλημα, λιμάνι) τοῦ εἴρω (=ένώνω), ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα, καθώς και στη λέξη ὄρμος.

Ὀρμητήριον (=μέσο διεγερτικό, στρατιωτική θέση ἀπ' ὅπου ξεκινᾶ κανεῖς). Ἀπ' τό ὀρμάω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ὀρμος (=σχοινί, περιδέραιο, ἀραξοβόλι, λιμάνι σωτηρίας, καταφύγιο). Ἀπ' τό εἴρω (=ένώνω), ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ὄρμος: ὀρμέω-ῶ (=εἶμαι ἀγκυροβολημένος), ἐφόρμησις (=ἀγκυροβόλημα γιά τήν ἐπιτήρηση τοῦ ἐχθροῦ), ὀρμίζω (=προσορμίζω, μέσο ἀγκυροβολῶ) > ὄρμισις > προσόρμισις > ὄρμιστέον.

Ὀρνις - ὀρνιθος. Πιθανόν ἀπ' τό ὀρνυμι (=σηκώνω), ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ὀρνις: ὀρνίθειος, ὀρνιθεύω (=πιάνω πουλιά), ὀρνιθία (=παρατήρηση πουλιῶν), ὀρνιθευτής, ὀρνιθευτικός, ὀρνιθευτική τέχνη (=ἡ τέχνη τῆς σύλληψης πουλιῶν), ὀρνιθίας, ὀρνιθικός, ὀρνίθιον (ὑποκορ.) καί τά σύνθ. ὀρνιθοσκοπός, ὀρνιθοθήρα.

Ὀρνυμι (=σηκώνω, ὑψώνω). Ρίζα ὀρ + νυ + μι → ὀρνυμι. Ἀπ' τή ρίζα ὀρ-: ὀρούω (=ὀρμῶ), ὀρίνω, ὀροθύνω, ὀρνις, ὄρος (=βουνό).

Ὀροθεσία. Ἀπ' τό ὄρος (=σύνορο) + τίθημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα καθώς και στη λέξη ὄρος.

Ὀρός ἢ ὄρρός (=τό ὑδατῶδες μέρος τοῦ γάλακτος, τοῦ αἵματος, τυρόγαλο).

Ὀρος καί ἰων. **οὔρος**, τό (=βουνό). Ἀπ' τό ὀρνυμι (=ὑψώνω), ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ὄρος: ὀρειάς (=νύφη τῶν βουνῶν), ὀρειβάτης, ὀρεινός, ὀρειος, ὀρείχαλκος, ὀρείτης,

ορεύς (=μουλάρι), όρικός, Όρέστης, παρωρείτης (=όρεινός), ύπφρεια.

Όρος (=σύνορο) καί ιων. οὔρος. Πρωτότυπη λέξη. Παράγωγα: όρίζω, όρίζω, όρικός, όριος, όριον (=σύνορο), μεθόριος, όρισμα, όρισμός, άφορισμός, διορισμός, προσδιορισμός, όριστέον, διοριστέον, όριστής, όριστικός, όριστός, άόριστος, έξόριστος, όρισσις, διόρισσις, ώρισμένως, Κυνουρία, σύνορον.

Όροφή (=ταβάνι). Άπ' τό έρέφω (=σκεπάζω), όπου δές για άλλα παράγωγα.

Όρρός (=τυρόγαλο). Άντί όρός.

Όρρωδέω-ω (=φοβάμαι, τρέμω, ζαρώνω). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Αρχικά ήταν άρρωδέω (ιων.) καί μέ άφομοίωση του άτονου α μέ τό ω έγινε όρρωδέω. (Λατιν. horreo-horresco). Παλιά έτυμολογία: όρρος (=ούρά) + δέος ή ίδίω (=ιδρώνω). Ίσως άκόμη άπ' τό όρρωδής (=δειλός) ή άπ' τό α στερητ. + ρώδος (=δύναμη). Παράγωγα: όρρωδία, όρρωδέως.

Όρυγμα (=λάκκος, ύπόνομος). Άπ' τό όρύσσω (=σκάβω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όρυζα (=ρύζι). Η προέλευσή της είναι ανατολική.

Όρυκτός. Άπ' τό όρύσσω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όρυμαγδός (=δυνατός κρότος, θόρυβος). Σκοτεινή ή προέλευσή της. Πιθανόν νά συγγενεύει μέ τίς λέξεις ώρυγή (=ούρλιαγμα) καί ώρούμαι (=ούρλιάζω). Κι αυτές συνδέονται ίσως μέ τό ρύζω (=ούρλιάζω, όπως τό έξοργισμένο σκυλί).

Όρύσσω (=σκάβω). Από ρίζα ορυ-. Θέμα όρυχ + jw → όρύσσω καί άττ. όρύττω. Για τά σύνθετα: γράφονται μέ ω όσα λήγουν σέ -ύχος καί μέ ο όταν λήγουν σέ ύκτης. Παράγωγα: όρυγμα, διόρυγμα, όρυκτέον, όρυκτήρ, όρύκτης, όρυκτικός, όρυκτός, όρυξις (=σκάψιμο), άνόρυξις, διόρυξις, κατόρυξις (=θάψιμο μέσα στή γή), όρυχή ή όρυγή, διορυχή, διώρυξ-υχος ή -υγος, τοιχωρύχος, τοιχωρύχημα, τυμβωρύχος, φρεωρύχος, κατώρυξ, τοιχορύκτης, τυμβορύκτης, ταφρορύκτης, νεκρορύκτης.

Όρφανός. Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως συγγενεύει μέ τή ρίζα ορφο-. Άπ' αυτό βγαίνει τό όρφώ (=όρφανίζω) καί όρφοβότης (=όρφανοτρόφος), λατ. orbus. Παράγωγα: όρφανεύω (=ανάτρέφω

όρφανά), όρφανία, όρφανίζω, όρφανικός, όρφανιστής (=έπίτροπος όρφανού).

Όρφνη (=νύχτα, σκοτάδι). Άπ' τήν ίδια ρίζα μέ τό έρέπτω ή έρέφω (=σκοτεινιάζω), όπου δές για άλλα παράγωγα.

Όρχεομαι-οῦμαι (=χορεύω, σκιρτώ). Ίσως άπ' τό οῦσ. όρχος (=σειρά από κλήματα ή δέντρα). Μπορεί άκόμα νά συγγενεύει μέ τό όρνυμι (=σηκώνω) ή μέ τό όρούω (=σπεύδω). Παράγωγα: όρχηδόν (=κατ' άντρα), όρχηθμός (=χορός), όρχημα, ύπόρχημα, όρχησις (=χορός), όρχησμός, όρχηστήρ, όρχήστρια (=χορεύτρια), όρχηστής, όρχηστικός, όρχήστρα, όρχηστύς (-ύος) (=χορός), όρχηστομανέω (=εΐμαι μανιώδης χορευτής).

Όρχήστρα (=μεγάλο ήμικύκλιο στό άττικό θέατρο όπου χόρευε ό χορός). Άπ' τό όρχεομαι-οῦμαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όρχος (=σειρά από κλήματα ή δέντρα, κήπος, άμπελώνας). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Συγγενεύει μέ τίς λέξεις όρχαμος (=άρχηγός) του άρχω καί όρχατος (=σειρά δέντρων, κήπος).

Όσιος (=άγιασμένος, ευσεβής). Ίσως νά είναι συγγενικό μέ τά έξος - ήθος (σφοθι-ος = σόθιος = όθιος = όσιος). Παράγωγα: όσίως, όσία (=ό θεΐος νόμος), όσιώω, όσίωμα, άφοσίωμα, όσίωσις, άφοσίωσις, καθοσίωσις, άφοσιωτέον.

Όσμή (=μυρουδιά). Άπ' τό όζω (=μυρίζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όστέον - όστούν, τό (=κόκαλο). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Συγγενεύει μέ τίς λέξεις όστρακον, όστρεον, όστακός (=άστακός), άστράγαλος. Παράγωγα: όστέινος, όστεώδης, όστέωσις, όστινος, όστάγρα (=λαβίδα για τήν εξαγωγή συντριμμάτων κοκάλων), όστολόγος, όστολογία, όστολογώ.

Όστρακισμός (=έξορία μέ όστρακα). Άπ' τό όστρακίζω (=έξορίζω) πού παράγεται άπ' τό όστρακον, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όστρακον (=κεραμίδι, πηλίνο πινακίδι πού χρησιμοποιείται σάν ψήφος, τό περίβλημα τών όστρακοδέρμων, κέλυφος αύγου). Συγγενικό μέ τό όστούν. Παράγωγα: όστρακίνδα (=παιχνίδι πού παίζεται μέ όστρακα), όστράκινος (=πήλινος), όστρακίτης, όστρακίζω (=έξορίζω μέ όστρακα), όστρακισμός, έξοστρακισμός, όστρακώ (=σπάζω σέ κομμάτια), όστρακώδης.

Όστρεον (=στρείδι). Συγγενεύει μέ τά: όστούν, όστρακον.

Όσφραίνομαι (=παίρνω μυρωδιά). Από άρχικό οδσ- του όζω + φρήν (=καρδιά, νοός, αίσθήσεις). Θέμα όδσφράν-j-ομαι → όσφραίνομαι. Παράγωγα: όσφρανσις, όσφραντέον, όσφραντήριος, όσφραντήριον (φάρμακο = δυνατή μυρωδιά πού άναζωογονεί λιποθυμισμένο), όσφραντικός, όσφραντός, όσφρησις, όσφρητικός.

Όσφύς-ύος (=τά νεφρά, ή μέση). Πιθανόν άπ' τό οστ- (όστούν) + φυ ή άπ' τό ό + σφύς (=έξόγκωμα).

Όταν. Χρονικό έπίρρ. μέ ύποθετική δύναμη. Άπ' τό ότε + άν.

Ότρηρός (=γοργός, εύκίνητος, πρόθυμος). Άπ' τό ότρύνω (=παρακινώ), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ότρύνω (=παρακινώ). Άπ' το προθεματικό ο + ρίζα τρυ- (=σπεύδω) + ν + jω ότρύνjω → ότρύνω → ότρύνω. Παράγωγα: ότρηρός (=γρήγορος, πρόθυμος), ότρυντήρ, ότρυντικός, ότρυντός (=προτροπή), παρότρυνσις, ότραλέος, ότραλέως (=γρήγορα, πρόθυμα).

Όδός, άττικ. όδός (=κατόφλι). Συγγενικό μέ τό όδός, έδος.

Όλαι (=χοντραλεσμένο κριθάρι πού ρίχνονταν πάνω στο κεφάλι του θύματος πρίν άπ' τή θυσία. Ίσως άπ' τό όλος, άντί όλαι (=άκέραιοι κόκκοι κριθαριού) ή άκόμα άπ' τό άλέω (=άλέθω). Δές για άλλα παράγωγα στο άλέω.

Όλαμός (=σίφος πολεμιστών). Άντί όλαμός. Άπ' τό είλω ή είλω ή είλέω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όλή (=πληγή έπουλωμένη, σημάδι από τραύμα). Πιθανόν νά συγγενεύει μέ τό ούλος (=όλος).

Όλον (πληθ. =σάρκες γύρω άπ' τά δόντια, τά ούλα). Ίσως νά συγγενεύει μέ τό είλω (=περιτυλίγω).

Όλος. 1) Έπικ. και ίων. τύπος του όλος (=όλόκληρος). 2) (=μάλλινος, σγουρός). Αρχικά ήταν Φολνος=ούλος. Σχετίζεται μέ τό έριον και τό λήνος (=μαλλί). 3) (=καταστρεπτικός). Άντί όλοός του όλλυμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ούρά. Σχετίζεται μέ τό όρρος (=ή άκρη του ιεροού όστού, ούρά). Άπ' έδω τά: ούραϊος, ούραγός.

Ούραγός (=ό άρχηγός της όπισθοφυλακής). Άπ'

τό ούρά + άγω, όπου δές για άλλα παράγωγα.

Ούραϊος (=αυτός πού άνήκει στην ούρά). Άπ' τό ούσ. ούρά.

Ούρανός. Αρχικά ήταν όΦορανός = ούρανός. Παράγωγα: ούράνιος, ούρανίσκος (ύποκορ.), Ούρανίωνες (=ούράνιοι, θεοί), Ούρανία (=ή Μούσα της άστρονομίας), ούρανόθεν, ούρανομήκης (=ψηλός όσο ό ούρανός).

Ούρέω - ώ (=κατουρώ). Άπ' τό ούσ. ούρον. Παράγωγα: ούρήθρα, ούρημα, ούρησις, ούρητήρ, ούρητικός, ούράνη (=ουροδοχείο).

Ούρίζω (=φέρνω μέ ούριο άνεμο). Άπ' τό ούρος (1.=ευνοϊκός άνεμος) πού πιθανόν νά παράγεται άπ' τό όρνυμι ή πίο σωστά νά είναι συγγενικό μέ τά άημι - αύρα. Δές για άλλα παράγωγα στο ούσ. ούρος (1).

Ούριος (=ευνοϊκός, εύτυχισμένος). Άπ' τό ούρος (1), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ούρον. 1) (=κάτουρο). Δές για παράγωγα στο ούρέω - ώ. 2) (=σύνορο). Άντί του ούρος-όρος (=σύνορο).

Ούρος. 1) (=ούριος, ευνοϊκός άνεμος). Πιθανόν άπ' τό όρνυμι ή ίσως είναι συγγενικό μέ τά άημι - αύρα. Παράγωγα: ούρίζω, ούριος. 2) (=φύλακας). Άπ' τήν ίδια ρίζα μέ τά: όράω, ώρα, φρουρός. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα όράω-ώ. 3) Άντί του όρος (=σύνορο), όπου δές για άλλα παράγωγα. 4) Άντί του όρος (=βουνό), όπου δές για άλλα παράγωγα.

Ούς-ώτός, τό (=αυτί). Αρχικά ήταν όός → ούς. Σχετίζεται μέ τό άκούω (άκ + ούς). Δές για παράγωγα στο ρήμα άκούω.

Ούσια. Άπ' τή μετοχή ούσα του είμί, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ουτιδανός (=μηδαμινός). Άπ' τό ουτις (=κανείς) → ου + τίς.

Όφείλω (=χρωστώ). Άπ' τό όφελος (=κέρδος, βοήθεια) από ρίζα οφελ-. Θέμα όφελ + πρόσφυμα ν → όφέλνω, μέ άφομοίωση του ν → όφέλλω και μέ άπλοποίηση των δύο λ σε ένα και άντέκταση όφείλω. Παράγωγα: όφειλή (=χρέος), όφειλέτης, όφειλέτις, όφειλημα, όφειλομένως (=όπως πρέπει), όφειλόντως.

Όφέλλω. Άπ' τήν ίδια ρίζα οφελ- του όφείλω. 1) Έπικ. άντί όφείλω. 2)(=αυξάνω, μεγαλώνω). 3) (=έπισωρεύω, σαρώνω).

Όφελος (=ώφέλεια, κέρδος, βοήθεια). Από ρίζα οφελ- → προθεματικό ο (=κοντά) + φέλο (=καρπός, κέρδος). Δές για παράγωγα στο ρήμα οφείλω.

Όφθαλμός (=μάτι). Από θέμα οπ- του όραω -ῶ + θαλμός (θάλαμος). Αρχικά ήταν όφθαλμός → όφθαλμός. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα όραω-ῶ. Παράγωγα του όφθαλμός: όφθαλμία (=πονόματος), όφθαλμίας (όξυδερκής), όφθαλμιάω (=πάσχω από πονόματο, βλέπω με φθόνο), όφθαλμικός, όφθαλμοφανής, όφθαλμωρύχος (=αυτός που βγάζει τά μάτια), όφθαλμότεγκτος (τέγγω) (=αυτός που βρέχει τά μάτια).

Όφισ-εως (=φίδι). Στην αρχή ήταν όπφισ, ίσως νά έχει σχέση με τό θέμα οπ- του όραω-ῶ.

Όφλημα (=χρέος, πρόστιμο). Άπ' τό όφλειν, άπαρ. άόρ. β' του όφλισκάνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όφλισκάνω (=χρωστῶ). Από αρχικό θέμα όφελ (του όφείλω) με συγκοπή του ε → όφλ + προσφυμα ισκ + πρόσφυμα αν → όφλ-ισκ-άν-ω → όφλισκάνω. Παράγωγα: όφλημα, όφλησις, έξόφλησις, όφλητής.

Όφρύς-ύος, ή (=φρύδι). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως από ίαπετ. ρίζα που σημαίνει όχθη, χείλος με τό ό προθεματικό, πρβ. άγγλ. brow = όφρύς. Παράγωγα: όφρυάζω (=κάνω νεύμα με τά φρύδια), όφρυόεις (=άπόκριμνος), όφρυώδης, όφρύη (=βράχος).

Όχα (=έξοχα). Άπ' τό έχω.

Όχάνη (=λαβή άσπίδας). Άπ' τό έχω.

Όχανον (=λαβή άσπίδας). Άπ' τό έχω.

Όχετός (=σωλήνας, αυλάκι). Άπ' τό όχέω, όπου δές για άλλα παράγωγα. Παράγωγα του όχετός: όχεται, όχέτευμα, όχετεύω (=μεταφέρω νερό μέσα από σωλήνα), διοχέτευσις, παροχέτευσις.

Όχεύς (=λουρί που σφίγγει την περικεφαλαία). Άπ' τό έχω.

Όχεύω (=βατεύω, συνουσιάζομαι). Άπ' τό όχος του έχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα καθώς και στο ρήμα όχέω. Παράγωγα του όχεύω: όχεια (=συνουσία), όχθειον, όχευμα, όχευσις, όχευτής, όχευτικός, όχευτός.

Όχέω-ῶ (=φέρνω πάνω σε όχημα, βαστῶ, ύπομένω). Άπ' τό όχος (=άμάξι) του έχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα του όχῶ:

όχετός, όχησις (=μεταφορά), όχημα (=άμάξι).

Όχημα (=άμάξι). Άπ' τό όχέω-ῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όχθη (=ύψωμα, λόφος). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Πιθανόν άπ' τό έχω.

Όχθέω-ῶ (=στεναχωριέμαι, δεινοπαθῶ). Άπ' τό άχθομαι.

Όχλαγωγία (=άταξία του λαού). Άπ' τό όχλος + άγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη όχλέω-ῶ.

Όχλέω-ῶ (=ταράζω, ένοχλῶ). Άπ' τό όχλος (=πλήθος), που ίσως παράγεται άπ' τό έχω. Παράγωγα: όχλημα, όχληρός (=ένοχλητικός, βαρετός), όχληρία, όχλησις, όχλητικός, όχλικός, όχλιζω (=κινῶ με μοχλό), όχλώδης και τά σύνθ. όχλαγωγία, όχλοκρατία.

Όχλος (=πλήθος, μπουλούκι, συρφετός). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Ίσως από ρίζα εχ- του έχω. Δές για παράγωγα στο ρήμα όχλέω-ῶ.

Όχμα-ατος, τό (=στήριγμα, δεσμός). Άπ' τό έχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όχος (=άμάξι). Άπ' τό έχω. Αρχικά ήταν Φέος → έχος → όχος. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα έχω και στο ρήμα όχέω-ῶ.

Όχυρός (=δυνατός, ασφαλισμένος). Άπ' τό έχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όψ-όπος, 1) (=φωνή, λόγος). Άπ' τό ειπείν του λέγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. 2) (=μάτι, όψη, πρόσωπο). Από ρίζα οπ- του όραω (όψομαι), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όψαμάτης (άμάω) (=αυτός που θερίζει ως άργά, κακοπαθεί). Από ίδια ρίζα με τό όψέ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όψάριον. Ύποκοριστικό του όψον (=φαγητό) (άπό δῶ τό νεοελλ. ψάρι) που παράγεται άπ' τό έψω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Όψαρότης-ον (άρόω) (=αυτός που όργώνει άργά). Άπ' τό όψέ + άρόω-ῶ.

Όψέ (=ύστερα από άρκετό καιρό, άργά). Σχετίζεται με τά όπισθεν - όπώρα. Παράγωγα: όψία (=βράδυ), όψίζω (=κάνω κάτι άργά), όψιμαθής, όψιμος, όψιος, όψίγονος, όψίνοος, όψιτέλεστος, όψαμαρής, όψαρότης.

Όψίγονος (=μεταγενέστερος). Άπ' τό όψέ + γενέσθαι του γίγνομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα καθώς και στη λέξη όψέ.

Ψύκοιτος (=αὐτός πού ἀγρυπνᾷ πολύ τή νύχτα).

Ἄπ' τό ὀψέ + κοίτη τοῦ κεῖμαι.

Ψιμαθής. Ἄπ' τό ὀψέ + μαθεῖν τοῦ μανθάνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στό ρῆμα μανθάνω.

Ψιμος. Ἄπ' τό ὀψέ (=ἀργά), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ψίνοος (=αὐτός πού σκέφτεται ἀργά, ἀμελής, ἀπρόσεχτος). Ἄπ' τό ὀψέ + νοῦς, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Ψις. Ἄπ' τό ὄψομαι τοῦ ὁράω - ὦ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψιτέλεστος (=αὐτός πού πρόκειται ἀργά νά ἐκπληρωθεῖ). Ἄπ' τό ὀψέ + τελῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψον (=φαγητό, βραστό κρέας, ψάρι.). Ἄπ' τό ἔψω (=βράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψοποιός (=μάγειρος). Ἄπ' τό ὄψον (τοῦ ἔψω) + ποιῶ. Παράγωγα: ὀψοποιῶ (=μαγειρεύω), ὀψοποιοῦμαι (=τρώω), ὀψοποίημα, ὀψοποιητικός, ὀψοποιητική τέχνη (=μαγειρική), ὀψοποιία, ὀψοποιικός. Γιά ἄλλα παράγωγα δές στά ρήματα ἔψω καί ποιῶ.

Ψώνιον (=προμήθεια, πληθ. ψώνια). Ἄπ' τό ρῆμα ὀψωνέω-ῶ (=ψωνίζω) ὄψον (=προσφάγι) + ὠνοῦμαι (=ἀγοράζω). Παράγωγα: ὀψώνης, ὀψωνητικός, ὀψωνία, ὀψωνιάζω, ὀψωνιασμός. Γιά περισσότερα παράγωγα δές στά ρήματα ἔψω καί ὠνοῦμαι.

Παγετός. Ἀπ' τό πάγος τοῦ πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πάγιος (=στερεός, ἀμετάβλητος). Ἀπ' τό παγῆναι, ἀπαρ. παθητ. ἀόρ. β' τοῦ πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παγίς. Ἀπ' τό παγῆναι τοῦ πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πάγκοινος. Ἀπ' τό πᾶς + κοινός. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη κοινότης.

Παγκράτιον (=ἀγώνισμα πάλης καί πυγμαχίας). Ἀπ' τό παγκρατής (=παντοδύναμος) πᾶς + κράτος. Παράγωγα: παγκρατιάζω, παγκρατιαστής, παγκρατιαστικός, παγκρατευτής καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα κρατέω-ῶ.

Πάγος (=στερεό, ἀπόκρημνος λόφος, κρύσταλλο-Ἄρειος πάγος = ὁ λόφος τῶν Ἀθηνῶν). Ἀπ' τό πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πάθος. Ἀπ' τό παθεῖν, ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ πάσχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παιάν-ἄνος, ἐπικ. παιῶν, ἄττ. παιών-ῶνος (=γιατρός, πολεμικό τραγοῦδι). ἔχει σχέση μέ τό παῖω (=χτυπῶ). Γιά παράγωγα δές στό ρῆμα παιανίζω.

Παιανίζω καί παιωνίζω (=ψάλλω τόν παιάνα). Ἀπ' τό παιάν καί παιών. Παράγωγα: παιανισμός καί παιωνισμός, παιανικός, παιανιστής, Παιώνιος (=ἱαματικός).

Παίγνιον (=παιχνιδάκι). Ἀπ' τό παίζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παιδαγωγός. Ἀπ' τό παῖς + ἄγω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παιδαγωγός: παιδαγωγῶ (=ἀνατρέφω παιδί), παιδαγωγήμα, παιδαγωγῶσις, παιδαγωγητέον, παιδαγωγία, παιδαγωγεῖον, παιδαγωγικός.

Παιδεραστής (=ἐραστής τῶν παιδιῶν). Ἀπ' τό παῖς + ἐράω-ῶ (=ἀγαπῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παιδεραστής: παιδεραστῶ, παιδεραστία, παιδεραστικός.

Παιδεύω (=ἀνατρέφω, διδάσκω). Ἀπ' τό παῖς, παιδός, καί ὄμηρ. παῖς. (Λατίν. puer). Παράγωγα: παιδάριον (ὑποκορ.), παιδαριώδης, παιδικός, παιδίον (ὑποκορ.), παιδίσκος, παιδίσκη, παιδεία, παίδευμα, παιδευτέος, παιδευτέον, παιδευτήριον, παιδευτής, παιδευτικός, παιδευτός, παιδευσις, ἀπαιδευτός.

Παιδιά (=παιχνίδι). Ἀπ' τό παίζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παιδονόμος (=ἄρχοντας στίς Δωρικές πόλεις πού εἶχε ὡς ἔργο του τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν). Ἀπ' τό παῖς + νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παιδοτρίβης (=δάσκαλος τῆς γυμναστικής, προπονητής). Ἀπ' τό παῖς + τρίβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παιδοτρίβης:

παιδοτριβέω-ῶ, παιδοτριβία, παιδοτριβικός.

Παίζω. Ἀπ' τό παις. Θέμα παιδ + j + ω → παίζω μέ τροπή τοῦ δj σέ ζ. Παράγωγα: παίγμα, παίγνιον, παιδιά, παικτέον, παίκτης, συμπαίκτης, παικτικῶς, παικτός, παίκτηρα, συμπαίκτηρ, παιστέον, συμπαίστης, συμπαίστωρ, φιλοπαίσμων (=παιχνιδιάρης), φιλοπαίγμων.

Παῖς-παιδός ὁ, ἡ (=παιδί). Ἄσυναίρ. πάις. Ἀπό ἴδια ρίζα μέ τό λατ. puer, putus (=παιδί) καί τά πῶλος, παῦρος. Παράγωγα τοῦ παῖς: παιδάριον (=μικρό παιδί, νεαρός δοῦλος), παιδεῖος ἢ παιδεῖος, -ον (=παιδικός), παιδοβόρος (βιβρώσκω), (=αὐτός πού κατατρώει τά παιδιά), παιδογόνος, -ον (=πατέρας παιδιοῦ), παιδοκτόνος, -ον (=αὐτός πού σκοτώνει τά παιδιά του), παιδολέτωρ καί παιδολετήρ, θηλ. παιδολέτειρα (=παιδοκτόνος), παιδολύμας (λύμη) (=αὐτός πού κακοποιεῖ τά παιδιά), παιδοποῖός, -όν (=γεννητικός), παιδοσπόρος, -ον (=αὐτός πού σπέρνει παιδιά), παιδοτρίβης (=δάσκαλος γυμναστικῆς), παιδοτρόφος (=αὐτός πού ἀνατρέφει παιδιά), ὡς οὐσιαστ. παιδοτρόφος (=μητέρα), παιδοτρωτός, -ον (=αὐτός πού τραυματίσθηκε ἀπό παιδιά), παιδουργός, -ον (=παιδοποιός), παιδοφίλης (=παιδεραστής), παιδοφόνος (φένω), (=αὐτός πού σκοτώνει παιδιά), παιδεραστής (ἐράω), (=ἐραστής τῶν παιδιῶν, συνήθως μέ κακή σημασία).

Παίω (=χτυπῶ, πηλώνω). Θέμα παF + j + ω → παFjω → παjFω → παίω. Παράγωγο: ἀνάπαιστος.

Παιών-ῶνος (=θεός τῆς ἱατρικῆς, γιатρός, τραγούδι πολεμικό). Ἀντί τοῦ παιάν.

Παλαιός. Ἀπ' τό ἐπίρρ. πάλοι (=πρίν ἀπό πολύ χρόνο). Παράγωγα: παλαιότης, παλαιόω (=παλιόω), παλαιώσις, παλαιώμα, παλαιογενής.

Παλαιστρα (=σχολή παλαιστών). Ἀπ' τό παλαίω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Παλαίω (=παλεύω). Ἀπ' τό πάλη πού εἶναι συγγενικό μέ τό πάλλω. Θέμα παλαισ + ω → μέ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σέ δύο σύμφωνα παλαίω. Παράγωγα: πάλαισμα, παλαισμός, παλαισμοσύνη, παλαιστέον, παλαιστής, παλαιστικός, παλαίστρα, παλαιστή = παλαστή (=παλάμη, μέτρο μήκους), ἀντίπαλος.

Παλάμη (=ἡ ἐσωτερική ἐπιφάνεια τοῦ χεριοῦ, τό χέρι, σχέδιο, ἐπινόημα). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία

τῆς. Ἴσως ἀπό ἰαπετ. ρίζα πού σημαίνει χέρι, πρβλ. λατ. palma, palmus καί τά ὁμόρρ. ἢ παράγ. παλαμναῖος, παλαστή, ἀπάλαμνος, ἀπάλαμος, δυσπάλαμος· ἐτυμολογικά συγγενεῦουν μ' αὐτή καί τά παλάθη, παλαμῖς, πέλανος, πέλαγος. Παράγωγα: παλαμάομαι (=κάμνω, μηχανεύομαι), Παλαμήδης, παλαμναῖος (=αὐτός πού σκότωσε κάποιον μέ τό ἴδιο του τό χέρι).

Πάλη. Ἀπ' τό πάλλω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στή λέξη παλαίω.

Παλιγγενεσία (=ἀναγέννηση, ἀνακαίνιση). Ἀπ' τό ἐπίρρ. πάλιν (=πίσω) + γένεσις τοῦ γίγνομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στή λέξη πάλιν.

Παλιγκάπηλος (=μεταπωλητής, μικρέμπορος). Ἀπ' τό πάλιν + κάπηλος. Παράγωγο ρῆμα παλιγκαπηλεύω (=πουλάω λιανικά). Γιά περισσότερα παράγωγα δέξ στό ρῆμα καπηλεύω καί στή λέξη πάλιν.

Παλίμβολος (=ἄστατος, ὕπουλος, πανοῦργος). Ἀπ' τό πάλιν + βάλλω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στή λέξη πάλιν.

Πάλιν καί **πάλι** (=πίσω, πρὸς τά πίσω). Εἶναι αἰτιατική μιᾶς ὀνομαστικῆς πάλις πού κατάντησε ἐπίρρημα. Σύνθετα παράγωγα: παλιγγενεσία, παλιγκάπηλος, παλίμβολος, παλίμνηστος (=ξυμένη μεμβράνη γιά νά γραφοῦν καινούργια γράμματα), παλινψδία, παλirroia, παλίγκοτος, -ον (=ἐπίμονος, ἐχθρικός), παλίλλογος, -ον (=αὐτός πού πάλι λέει ἢ ἀναρεῖ ὅσα λέχθηκαν), παλίμβαμος, -ον (=αὐτός πού πηγαίνει μπρός - πίσω), παλιμβλαστής, -ές (=αὐτός πού βλασταίνει ξανά), παλιμμήκης, -ες (=διπλάσιος στό μάκρος), παλίμπαις, -αιδος, ὁ, ἡ (=πάλι παιδί), παλιμπετής, -ές (=αὐτός πού ἔπεσε πίσω), σάν ἐπίρρ. παλιμπετές (=πίσω πάλι), παλίμπηξις (πήγνυμι), (=μπάλωμα παπουτσιῶν), παλιμπλάζομαι (=πλανιέμαι πάλι), παλίμφημος, -ον (=ἀσύμφωνος, παράφωνος), παλινάγρετος, -ον (=ἀνακλητός), παλιναιρετος, -ον (=αὐτός πού ἐκλέχθηκε ξανά), παλινδρομος, -ον (=περιοδικός), παλινόρμενος, -η, -ον (ὄρνυμι), (=αὐτός πού ἐπιστρέφει), παλινόρρος, -ον (ὄρνυμι), (=αὐτός πού τινάζεται πρὸς τά πίσω), παλινόρτος, -ον (ὄρνυμι), (=αὐτός πού ξεκινᾷ μετά), παλίνσκιος, -ον (=σκοτεινός), παλινσκοπία (=τό νά βλέπει κανεὶς στήν ἀντίθετη

διεύθυνση), παλινστομέω (=λέω δυσοίωνα λόγια), παλιντίτος, -ον (τίνω), (=αυτός που αργότερα τιμωρείται), παλιντρέπελος, -ον και παλιντροπος, -ον (τρέπω) (=επανερχόμενος), παλιντυχής, -ές (=δυστυχισμένος), παλιρρόθιος, -ον (=αυτός που κυλάει προς τα πίσω), παλίρροπος, -ον (=κλονιζόμενος), παλίρροχος, -ον (=πού ήχει απ' το θόρυβο των παλιρροιών), παλίσσυτος, -ον (σεύω) (=αυτός που φεύγει), παλιώξις (=έπιθεση από μέρους των διωκομένων).

Παλινωδία (=ανάκληση, ανάφραση λόγων που είπωθηκαν). Απ' τό παλινωδῶ → πάλιν + ὥδή του ἄδω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα καθώς και στή λέξη πάλιν.

Παλίρροια (=τό τρέξιμο του νερού προς τα πίσω). Απ' τό παλίρρους → πάλιν + ρέω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα καθώς και στή λέξη πάλιν.

Παλλάδιον (=ἄγαλμα τῆς Παλλάδας Ἀθηνᾶς). Απ' τό Παλλάς που ἴσως παράγεται απ' τό πάλλω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Παλλακίς-ίδος (=έρωμένη, φιλενάδα) ἀντίθετα μέ τή νόμιμη σύζυγο (ἄκοιτις). Αἰβέβαιη ἡ ἐτυμολογία της. Ἰσως ἀπό ἀρχαιοτ. και πιθ. προελλην. ἢ ἰσιατ. ρίζα που σημαίνει νεανίας, νεάνις, νεαρά γυνή· ὁμόρρ. πάλληξ (=νεαρός), παλλάκιον (=νεαρός), πάλλας (=νέος), παλλακός (=έρώμενος).

Παλλάς-ἄδος. Εἶναι ἐπίθετο τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς. Ἰσως παράγεται απ' τό πάλλω, γιατί ἔσειε τό δόρυ. Ἀλλά πιό πιθανό εἶναι ὅτι ἡ λέξη εἶναι ἀρχαία και σημαίνει παρθένος, κόρη και σχετίζεται μέ τό πάλλαξ (=νέος).

Πάλλω (=κραδαίνω, σείω, τινάζω). Απὸ ρίζα παλ. Θέμα παλ + j + ω → πάλλω. Παράγωγα: πάλη, παλαίω, πάλος (=κλῆρος που πηδαίει μέσα απ' τήν περικεφαλαία καθώς τήν κουνάει κάποιος), πάλημα, παλμός, παλμικός, πάλσις, ἀνάπαλσις, παλτός (=αυτός που πάλλεται), παλτόν, τό (=ἄκόντιο), παλύνω (=πασπαλίζω), ἴσως τό Παλλάς (ἐπειδὴ σείει τό δόρυ) ἢ ἴσως εἶναι ἀρχαία λέξη και σημαίνει κόρη, ἰσοπαλῆς (=ἰσοδύναμος), παιπάλη και πασπάλη, ἴσως και τό πήληξ (=κράνος), ἀντίπαλος.

Παλμός (=τίναγμα, χτύπος). Απ' τό πάλλω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Παλτόν (=ἄκόντιο, δόρυ). Απ' τό πάλλω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Παμψηφεῖ. Απ' τό πᾶς + ψῆφος απ' ὅπου παράγεται τό ψηφίζω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Παναθήναια (=γιορτές στήν Ἀθήνα). Απ' τό πᾶς + Ἀθήνη (=ἡ θεά Ἀθηνᾶ).

Πανάκεια (=φάρμακο που γιαιτρεύει κάθε ἀρρώστια). Απ' τό πᾶν + ἄκος του ἀκέομαι - οὔμαι (=γιάτρεύω), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πανδαισία (=συμπόσιο που τά ἔχει ὅλα ἄφθονα). Απ' τό πᾶς + δαῖς (=μερίδα, συμπόσιο) του δαίω (=μοιράζω), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πανδαμάτωρ-ορος (=πού τά πάντα δαμάζει). Απ' τό πᾶς + δαμάω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πανδημεῖ (=ὅλοι μαζί). Εἶναι ἐπίρρημα του πάνδημος πᾶς + δῆμος (=λαός) του δαίω (=μοιράζω), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πανδοκεῖον (=ξενοδοχεῖο, χάνι). Απ' τό πάνδοκος ἢ πανδόκος και πανδοκεύς (=ξενοδόχος) → πᾶς + δέχομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πανήγυρις. Απ' τό πᾶς + ἄγυρις του ἀγείρω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα του πανήγυρις: πανηγυρίζω, πανηγυρικός, πανηγύρισμα, πανηγυρισμός, πανηγυριστέον, πανηγυριστής, πανηγυρίστρια.

Παννυχίς (=γιορτή που κρατάει ὅλη τή νύκτα). Απ' τό πᾶς + νύξ, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πάνορμος (=λιμάνι όπου τά πλοῖα μποροῦν νά προσορμιστοῦν μέ ὅ,τι καιρό κι ἂν κάνει). Απ' τό πᾶς + ὄρμος (=ἀραξοβόλι), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στό ρῆμα εἴρω (=ένώνω).

Πανούργος (=ἰκανός για ὅλα, πονηρός). Απ' τό πᾶς + ἔργον του ἐργάζομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πανσέληνος. Απ' τό πᾶς + σελήνη.

Πανωλεθρία (=ὀλοκληρωτική κατάσταση). Απ' τό πανώλεθρος → πᾶς + ὀλεθρος του ὀλλυμι, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πανώλης (=πανούκλα). Απ' το πᾶς + ὀλλυμι, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πάππας (=πατέρας). Ἠχοποίητη λέξη ἀπ' τῆ συλλαβῆ τῶν μωρῶν πά, πά.

Πάπυρος (=φυτό πού φυτρώνει στὴν Αἴγυπτο καὶ ἡ φλοῦδα του γινόταν χαρτί γιὰ γράψιμο). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία του.

Παραβάτης (=αὐτός πού στέκεται κοντά, πολεμιστής, ἀμαρτωλός). Ἀπ' τὸ παραβαίνω → παρά + βαίνω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παραβολή (=σύγκριση). Ἀπ' τὸ παραβάλλω → παρά + βάλλω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παράδειγμα. Ἀπ' τὸ παραδείκνυμι → παρά + δείκνυμι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπ' τὸ παράδειγμα: παραδειγματίζω, παραδειγματικός, παραδειγματισμός, παραδειγματιστέον, παραδειγματιστής.

Παράδεισος (=κατάφυτος τόπος γιὰ ἀναψυχή). Εἶναι ἀσιατικὴ λέξη.

Παράδοξος (=ἀπίστευτος, ἀλλόκοτος). Ἀπ' τὸ παρά + δόξα (=γνώμη) τοῦ δοκέω-ῶ, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παραθήκη (καθετὶ πού τοποθετεῖται κοντά σέ κάτι ἄλλο, παράρτημα). Ἀπ' τὸ παρατίθημι → παρά + τίθημι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παραίνεσις (=συμβουλή). Ἀπ' τὸ παραινέω-ῶ (=συμβουλεύω) → παρά + αἰνέω-ῶ, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παρακαταθήκη (=κατάθεση χρημάτων στὰ χέρια κάποιου γιὰ φύλαξη). Ἀπ' τὸ παρακατατίθημι → παρά + κατά + τίθημι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παράκλησις (=δέηση, προτροπή). Ἀπ' τὸ παρακαλῶ → παρά + καλῶ, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παρακολουθῶ. Ἀπ' τὸ παρά + ἀκολουθῶ πού παράγεται ἀπ' τὸ ἀκόλουθος → α ἄθροιστ. + κέλυθος (=δρόμος). Παράγωγα: παρακολούθησις, παρακολούθημα, παρακολουθητέον, παρακολουθητικός.

Παράκρουσις (=παραφωνία, ἀπάτη). Ἀπ' τὸ παρακρούω (=χτυπῶ ἐσφαλμένα, ἐξαπατῶ) → παρά + κρούω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παραλία (=ἀκτή). Θηλυκὸ τοῦ ἐπίθ. παράλιος παρὰ + ἄλς-ἄλός (=θάλασσα).

Παράλληλος. Ἀπ' τὸ παρά + ἀλλήλων.

Παραμυθία (=προτροπή, παρηγοριά). Ἀπ' τὸ παρα-

μυθεῖσθαι-οῦμαι (=παρηγορῶ) → παρά + μῦθος (=λόγος). Παράγωγα: παραμύθημα, παραμυθητέον, παραμυθητής, παραμυθητικός, παραμυθητός, παραμυθητὴρ, παραμύθιον, ἀπαραμύθητος (=ἀδυσώπητος, ἀπαρηγόρητος), ἀπαραμυθήτως (=ἀδιόρθωτα), δυσπαραμύθητος, εὐπαραμύθητος.

Παράνοια (=παφροσύνη, μανία). Ἀπ' τὸ παρανοέω-ῶ (=εἶμαι παράφρων) → παρά + νόος-νοῦς, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παράνομος. Ἀπ' τὸ παρά + νόμος τοῦ νέμω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παράνομος: παρανομῶ, παρανόμημα, παρανομία.

Παραπαίω (=χτυπῶ πλάγια, ἐσφαλμένα, παραπλανεῖμαι, γλιστρῶ). Ἀπ' τὸ παρά + παίω (=χτυπῶ). Παράγωγα: παράπαισμα (=ἀφροσύνη), παράπαιστος, παραπαίοντως.

Παράπαν (=ἐντελῶς). Ἀπ' τὸ παρά + πᾶν.

Παραπέτασμα (=κουρτίνα, πέπλο, προκάλυμμα). Ἀπ' τὸ παραπετάννυμι (=σέρνομαι σάν κουρτίνα). Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα πετάννυμι.

Παράπτωμα (=σφάλμα, ἀμάρτημα). Ἀπ' τὸ παραπίπτω (=συμπίπτω, συναντῶ) → παρά + πίπτω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παράρτημα (=κρεμασμένο κοντά, φυλακτήριο, πρόσθετο πρᾶγμα). Ἀπ' τὸ παραρτάω-ῶ → παρὰ + ἄρτάω-ῶ (=κρεμῶ), ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παράσημον (=σημάδι διακριτικό). Ἀπ' τὸ παρὰ + σῆμα. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα σημαίνω.

Παράσιτος (=αὐτός πού ζεῖ καὶ τρώει εἰς βάρος ἄλλου). Ἀπ' τὸ παρὰ + σίτος, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παρασκευάζω (=ἐτοιμάζω). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ παρασκευή (=ἐτοιμασία) → παρὰ + σκευή. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα σκευάζω.

Παρασκηνία (=τά πλάγια τῆς σκηνῆς). Ἀπ' τὸ παρὰ + σκηνή, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παρασπονδέω-ῶ (=παραβαίνω τίς συμφωνίες). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ παράσπονδος → παρὰ + σπονδαί (=ἀνακωχή) τοῦ σπένδω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Παραστάς-ἄδος (=ὅ,τι στέκεται κοντά). Πληθ. πα-

ραστάδες (=τά ξύλα ή μάρμαρα πού εἶναι τοποθετημένα ἀπ' τή μια κι ἀπ' τήν ἄλλη μεριά τῆς πόρτας). Ἀπ' τό παρίσταμαι → παρά + ἵσταμαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἵστημι.

Παράστασις. Ἀπ' τό παρίστημι → παρά + ἵστημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παραστάτης (=αὐτός πού στέκεται κοντά σέ κάποιον, στρατιώτης, σύντροφος). Ἀπ' τό παρίσταμαι → παρά + ἵσταμαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἵστημι.

Παρατήρησις. Ἀπ' τό παρατηρέω-ω → παρά + τηρῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παράτυπος (=παρατυπωμένος, παραχαραγμένος, κίβδηλος). Ἀπ' τό παρά + τύπος τοῦ τύπτω (=χτυπῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πάραυτα (=ἀμέσως). Ἀπ' τό παρά + αὐτά (τά πράγματα).

Παραφορά. Ἀπ' τό παραφέρομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φέρω.

Παράφρων (=τρελός). Ἀπ' τό παρά + φρήν - φρενός (=μυαλό). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φρονέω-ω.

Πάρεδρος (=αὐτός πού κάθεται κοντά σέ κάποιον, βοηθός). Ἀπ' τό παρά + ἔδρα τοῦ ἔζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πάρεδρος: παρεδρία, παρεδρεύω, παρεδρευτής, παρεδρευτικός.

Παρεΐα (=μάγουλο). Ἀπ' τήν πρόθεση παρά, δηλ. παρειά (=τά πλάγια τοῦ προσώπου), μέ πιθ. β' σύνθ. τό οὖς.

Παρεΐσακτος (=αὐτός πού μπήκε κρυφά). Ἀπ' τό παρεισάγω → παρά + εἰς + ἄγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παρέλασις. Ἀπ' τό παρελαύνω → παρά + ἐλαύνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παρεξιρεσία (=τό μέρος τοῦ πλοίου ὅπου δέν εἶναι οἱ κωπηλάτες, ἡ πλώρη ἢ ἡ πρύμνη). Σύνθετο ἀπ' τά: παρά + ἐκ + εἰρεσία (=κωπηλασία) τοῦ ἐρέσσω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη ἐρέτης.

Πάρεργος (=αὐτός πού δέν ἀνήκει στό κύριο ἔργο, δευτερεύων). Ἀπ' τό παρά + ἔργον τοῦ ἐργάζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παρηγορέω-ω (=συμβουλευῶ, παρηγορῶ, καθησυχάζω). Παρασύνθετο ἀπ' τό παρήγορος → παρά

+ ἀγορεύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παρηγορῶ: παρηγόρημα, παρηγόρησις, παρηγορητέον, παρηγορητικός, παρηγορία, παρηγορικός, ἀπαρηγόρητος.

Παρθένος. Ἀγνωστή ἡ ἐτυμολογία του. Κατά μερικούς συγγενεῖς μέ τά πόρις, πόρτις (=μοσχάρκι) καί τά εὐθενέω (=θάλλω, ἀκμάζω), εὐθένεια. Παράγωγα: παρθεναία, παρθενεύω, παρθένευμα, παρθένια (=τραγουδία παρθένων μέ συνοδεία αὐλοῦ), παρθενικός, παρθένιος, παρθενών.

Πάροδος. Ἀπ' τό παρά + ὁδός τοῦ ἔρχομαι, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Παροιμία. Ἀπ' τό πάροιμος → παρά + οἶμος (=δρόμος) τοῦ εἶμι, ὅπου δές γιά παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παροιμία: παροιμαῖζομαι, παροιμακός, παροιμιστής, παροιμιώδης.

Παροΐνια (=συμπεριφορά μεθυσμένου). Ἀπ' τό πάροινος (=μέθυσος) → παρά + οἶνος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πάροινος: παροινέω-ω (=φέρνομαι ἄσχημα), παροΐνημα (=ἐκεῖνο στό ὅποιο ξεσπᾷ ὁ μέθυσος), παροινικός, παροΐνιος.

Παρόν, τό. Μετοχή οὐδ. γένους τοῦ πάρεμι → παρά + εἰμί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παρουσία. Ἀπ' τό πάρεμι → παρά + εἰμί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παροχή. Ἀπ' τό παρέχω → παρά + ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παρρησία (=ἐλευθεροστομία). Ἀπ' τό παρά + ρῆσις τοῦ λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παρρησία: παρρησιάζομαι (=μιλῶ ἐλεύθερα), παρρησιαστής, παρρησιαστικός, ἀπαρρησιαστος.

Παρῳδία (=διαστροφή σοβαρῶν λόγων, διακωμώδηση). Ἀπ' τό παρῳδός → παρά + ᾠδή τοῦ αἶδω ἢ αἰίδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παρωρείτης (=ὄρεινός, κάτοικος πλαγιάς βουνοῦ). Ἀπ' τό παρά + ὄρος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πασπάλη (=πολύ λεπτό ἀλεύρι). Ἀντί παιπάλη πού παράγεται ἀπ' τό πάλη μέ ἀναδιπλασιασμό, τοῦ πάλλω (=χτυπῶ, κουνῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πάσσαλος. Ἀπ' τό πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πάσσω (=πασπαλίζω). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Συγγενεύει μέ τό λατ. quatio (=σειώ, τραντάζω) καί πιθ. τό πίτυρον. Παράγωγα: παστέος, παστός (=άλατισμένος) καί τά σύνθ. ἐμπάσσω, ἐπιπάσσω, ὑποπάσσω.

Παστάς-άδος (=εἶδος προπύλαιου μπρός ἀπ' τό σπίτι, νυφικός θάλαμος). Συντετμημένος τύπος τοῦ παραστάς → παρίστημι → παρά + ἴστημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παστός (=άλατισμένος). Ἀπ' τό πάσσω (=πασπαλίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πάσχα. Ἑβραϊκή λέξη.

Πάσχω. Ἀπ' τό θέμα πενθ- καί μέ μετάπτωση παθ- (ἀόρ. β' ἔπαθον). Θέμα παθ + πρόσφυμα σκ + ω → πάθ-σκω → πάσχω → πάσχω. Ἀπ' τό θέμα πενθ- ὁ μέλλοντας → πένθ-σομαι → πέσομαι → πείσομαι. Ὁ Παρακείμενος πέπενθα → πέπονθα. (Λατιν. ratio). Παράγωγα: πάθημα, πάθησις, παθητικός, παθητός, πάθη (=παθητική κατάσταση), εὐπαθής, ἡδυπαθής, πολυπαθής, πάθος, πένθος, πενθῶ, πένθιμος, ἀπενθής, νηπενθής, πενθαλέος, πενθήμων, πενθήρης, πενθηρόρος, πένθησις, πενθητέον, πενθητήρ, πενθικός, πῆμα, πῆμων, ἀπῆμων, πημονή, πημαίνω, πημαντέον, ἀπῆμαντος, πείσις (=πάθος).

Πάταγος (=κρότος δυνατός). Ἠχοποίητη λέξη. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα πατάσσω.

Πατάσσω (=χτυπῶ δυνατά). Ἀπ' τήν ἠχοποίητη λέξη πάταγος. Θέμα παταγ + j + ω = πατάσσω. Παράγωγα: παταγῶ (=κάνω κρότο), παταγή, πατάγημα, παταγητικός, παταγμός.

Πατέω-ῶ. Ἀπ' τό οὐς. πάτος (=ἡ πεπατημένη ὁδός). Παράγωγα: πάθημα, πάτησις, καταπάτησις, περιπάτησις, πατησμός, πατητής, περιπατητής, περιπατητικός, πατητήριο, πατητός, ἀπάτητος, περίπατος.

Πατραλοίας (=πατροκτόνος). Ἀπ' τό πατήρ-τρός + ἀλοιάω-ἀλοάω (=άλωνίζω, ραβδίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πατριάρχης (=ἀρχηγός μιᾶς πατριάς, μιᾶς οἰκογένειας). Ἀπ' τό πατριά (=γενιά) + ἀρχή τοῦ ἄρχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πατρίς.

Πατρίς. Ἀπ' τό πάτριος πού παράγεται ἀπ' τό πατήρ. Παράγωγα τοῦ πατήρ: πάτρα, πατραλοίας, πατριά (=γενιά), πατριάρχης, πατρικός, πατριώτης, πατριωτικός, πατρόθεν, πατροκτόνος,

πατρονόμος, πατρονομία, πατροπαράδοτος, πατρότης, πατροφόνος, πατρώνυμον, πατρωνυμικός, πατῶος, προπάτωρ.

Πατροπαράδοτος (=κληρονομικός). Ἀπ' τό πατήρ + παραδίδωμι → παρά + δίδωμι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα δίδωμι καί στή λέξη πατρίς.

Πατρώνυμον. Ἀπ' τό πατήρ + ὄνομα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πατρίς.

Παῦλα (=παύση, διακοπή). Ἀπ' τό παύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παῦρος (=μικρός, λιγοστός). Εἶναι συγγενικό μέ τό παῖς. (Λατιν. parvus, paulus, raucus). Ἀκόμη εἶναι συγγενικό μέ τό παύω.

Παύω (=σταματῶ). Θέμα παυ + σ → παύσ + j + ω = παύω. Εἶναι συγγενικό μέ τό παῦρος (=μικρός). Παράγωγα: παῦλα, ἀνάπαυλα, παῦσις, ἀνάπαυσις, κατάπαυσις, παυσίπνοος, παυστέον, παυστήρ, παυστήριος, παυστικός, διάπαυμα, ἀναπαυστήριος ἢ ἀναπαυτήριος, ἀπαυστος, δυσκατάπαυστος, παυσωλή.

Παφλάζω (=κοχλάζω, ἀφρίζω). Ἠχοποιημένη λέξη. Ἀπό ρίζα φλα- τοῦ φλέω. Παράγωγα: πάφλασμα (=ἀναβρασμός). Παφλαγών (=ὁ δημαγωγός Κλέων, περιπαικτικό ἀπ' τό φλα - φλα πού ἔκανε καθώς μιλοῦσε).

Πάχνη (=πρωινή δροσιά). Ἀπ' τό πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Παχύνω. Ἀπ' τό ἐπίθ. παχύς πού παράγεται ἀπό ρίζα παγ- τοῦ πήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ παχύνω: πάχυνσις, παχυντικός, παχυσμός (=δυνάμωμα).

Πέδη (=δεσμός). Ἀπ' τό πέζα (=πόδι, ἡ ἄκρη κάθε πράγματος), πού παράγεται ἀπό ρίζα πεδ- τοῦ πούς, ποδός, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πεδιάς. Ἀπ' τό πεδίον πού παράγεται ἀπό ρίζα πεδ- τοῦ πούς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πέδιλον. Ἀπ' τό πέδη πού παράγεται ἀπό ρίζα πεδ- τοῦ πούς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πεδινός. Ἀπ' τό πεδίον (=κάμπος) πού παράγεται ἀπό ρίζα πεδ- τοῦ πούς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πεδίον (=κάμπος). Ἀπ' τὸ πέδον (=ἔδαφος) πού παράγεται ἀπὸ ρίζα πεδ- τοῦ πούς, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πέδον (=ἔδαφος, τόπος). Ἀπὸ ρίζα πεδ- τοῦ πούς, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πέζα (=πόδι, ἡ ἄκρη κάθε πράγματος). Ἀπ' τὸ πέδον. Θέμα πεδ- (ρίζα τοῦ πούς, ποδός) + ja → πέζα. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στὴ λέξη πούς.

Πεζοπόρος. Ἀπ' τὸ πεζός + πορεύω. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στὴ λέξη πούς καὶ στοῖς ρήμα πορεύω.

Πεζός. Ἀπ' τὸ πέζα (=πόδι) πού παράγεται ἀπὸ ρίζα πεδ- τοῦ πούς, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πειθαρχῶ (=ὑπακούω). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ πείθω + αρχή. Παράγωγα: πειθαρχία, πειθαρχικός, πειθαρχησις. Γιὰ ἄλλα παράγωγα δές στὰ ρήματα ἄρχω καὶ πείθω.

Πείθω. Θέματα: α) πειθ-, β) μέ μετάπτωση πιθ- καὶ γ) ποιθ-. Παράγωγα: πειθώ, πείσμα (=σχοινί πλοίου, πεποιήση), πεισματικός, πεισμονή, πειστέον, πειστήρ, πειστήριος, πειστικός, πεπεισμένως, ἀμετάπειστος, δύσπειστος, δυσανάπειστος, εὐπειστος, μεταπειστός, πιθανός, πιθανότης, πιθανολογία, πίστις, πιστικός, πιστεύω, πιστευτέον, πιστευτικός, πιστός, πιστῶ (=κάνω ἀξιόπιστο), πίστωμα, πίστωσης, πιστωτής, πιστωτικός, πύοννος, πεποιήσις, πεποιθώς, πειθαρχῶ, πεισιθάνω, ἴσως καὶ πίθηκος, πού κατὰ νεώτερους ἔτυμολόγους βγαίνει ἀπὸ ἰαπ. ρίζα πιθ- πού σημαίνει τὸν ἄσχημο.

Πεῖνα. Ἀπ' τὸ πένομαι (=εἶμαι φτωχός). Θέμα πεν+ja → πέννα → πένα → πεῖνα. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στοῖς ρήμα πένομαι.

Πεῖρα (=δοκιμή, ἀπόπειρα). Ἀπ' τὸ περάω. Θέμα περ+ja = πέρρα = πέρα = πεῖρα. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στοῖς ρήμα περάω.

Πειράζω (=δοκιμάζω). Ἀπ' τὸ πεῖρα. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στοῖς ρήμα πειράω.

Πειρασμός. Ἀπ' τὸ πειράζω πού παράγεται ἀπ' τὸ πεῖρα. Δές γιὰ περισσότερα παράγωγα στοῖς ρήμα πειράω.

Πειρατής (=ληστής τῆς θάλασσας). Ἀπ' τὸ πειράω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πειράω-ῶ (=δοκιμάζω, ἀποκτῶ ἐμπειρία). Ἀπ' τὸ

οὐς. πεῖρα (=δοκιμή) πού παράγεται ἀπ' τὸ περάω-ῶ. Παράγωγα: πείραμα, πείρασις (=ἀπόπειρα γιὰ ἀποπλάνηση), πειρατέον, ἀποπειρα-τέον, ἀπείρατος, πειράζω, πειρασμός, πειραστής (=διάβολος), πειραστικός (=δοκιμαστικός), πειρατής, πειρατεύω, πειρατεία, πειρατικός, πειρατικῶς.

Πέλαγος (=ἀνοιχτὴ θάλασσα). Ἴσως ἀπὸ ρίζα πλαγ- τοῦ πλήττω ἢ ἀπὸ ρίζα πλακ τῆς λέξης πλάξ-κός. Παράγωγα: πελαγίζω (=πλημμυρίζω), πελάγιος, πελάγισμα (=πλημμύρα), πελαγισμός.

Πελάζω (=πλησιάζω). Ἀπ' τὸ ἐπίρρ. πέλας (=κοντά), ἀντίθ. ἐκάς (=μακριά). Παράγωγα: οἱ πέλας (=γείτονες), πέλασις, προσπέλασις, πελάτης, ἀπροσπέλαστος (=ἀπλησίαστος), καὶ τὰ πλησίος -ον (μέ συγκοπὴ ἀπ' τὸ πελάσιον).

Πελαργός (=λέλεκας μέ τὸ ἀσπρόμαυρο χρῶμα του). Σύνθετο ἀπ' τὸ πελλός ἢ πελός (=μαῦρος) + ἄργος (=ἄσπρος).

Πέλας (=κοντά). Ἀντίθετο τὸ ἐκάς (=μακριά). Γιὰ παράγωγα δές στοῖς ρήμα πελάζω.

Πελασγοί. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία τῆς. Πιθανόν ἀπὸ ρίζα πελ- τοῦ πελός (=μαῦρος, δηλ. οἱ μελαψοὶ πού ἦρθαν ἀπ' τὴν Ἀνατολή), ἴσως ἀκόμη ἀπὸ ρίζα περ- τοῦ περάω (ἐπειδὴ μετανάστευσαν). Ἦ μπορεῖ νὰ σχετίζεται μέ τὸ πλάζω (=περιπλανῶ).

Πελάτης (=γείτονας, μισθωτός). Ἀπ' τὸ πελάζω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πέλεια, ἡ (=ἀγριοπερίστερο) καὶ πελειάς. Ἀπ' τὸ πελός ἢ πελλός (=μαυροχρῶμος) ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις πελαργός, πελιός (=μελανοκίτρινος), πελιδνός (=μαυροκίτρινος), πολιός, Πέλοψ, Πελίας.

Πελεκάν-ἄνος, ὁ (=πούλι μέ πλατύ, σάν κουτάλια, ράμφος). Ἀπ' τὸ πελεκάω-ῶ πού παράγεται ἀπ' τὸ πέλεκυς (=τσεκούρι). Ἄλλα παράγωγα: πελέκημα, πελέκησις, πελεκητός, πελεκίζω, πελεκισμός.

Πελιδνός (=μαυροκίτρινος, μελανιασμένος). Ἀπ' τὸ πελιός πού παράγεται ἀπ' τὸ πελός. Δές γιὰ ἄλλα παράγωγα στὴ λέξη πέλεια.

Πελοπόννησος. Σύνθετο ἀπ' τὸ Πέλοψ, Πέλοπος + νῆσος.

Πέλοψ-οπος (=μέ σκοτεινὴ ὄψη, μελαψός γιός τοῦ Ταντάλου πού ἦρθε ἀπ' τὴ Νυδία στὴν Πελοπόννησο). Ἀπ' τὸ Πέλος (=μαυροχρῶμος) + ὄψ (=ὄψη). Δές γιὰ ἄλλα παράγωγα στὴ λέξη

πέλεια και στό ρῆμα ὁράω-ῶ.

Πελταστής (=στρατιώτης μέ μικρή ἀσπίδα). Ἀπ' τό πελτάζω (=ύπηρετῶ σάν πελταστής) πού παράγεται ἀπ' τό πέλτη. Παράγωγα: πελταστικός.

Πέλτη (=μικρή ἐλαφριά ἀσπίδα). Ἵσως νά σχετίζεται μέ τό πέλμα (=σόλα). Δές γιά παράγωγα στή λέξη πελταστής.

Πελώριος. Ἀπ' τό πέλωρ (=τέρας).

Πέμπω (=στέλνω). Σκοτεινή ή ἐτυμολογία του. Θέμα πέμπ-ω. Μέλλοντας: πέμπ-σ-ω → πέμψω καί ἀόρ. ἔπεμπ-σα → ἔπεμψα. Παρακ.: πέπομφα μέ ἑτεροίωση τοῦ ε σέ ο. Παθ. παρακ. πέ-πεμπ-μαι → πέπεμ-μ-μαι → πέπεμμαι. Παράγωγα: πέμψις (=ἀποστολή), πεμπτός, μεταπεμπτος, ὑπόπεμπτος, πεμπτέος, μεταπεμπτέος, πεμπτέον, πομπή (=συννοδεία), πομπάιος, πομπεύω, πομπεία, πόμπευσις, πόμπιμος, πομπός, νεκροπομπός, προπομπός, ψυχοπομπός, τηλέπομπος.

Πενέστης (=ἐργάτης, δουλοπάροικος). Ἀπ' τό πένομαι (=εἶμαι φτωχός), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πένης (=φτωχός, ἄνθρωπος τῆς ἐργατικῆς τάξης). Ἀπ' τό πένομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πενθερός (=ὁ πατέρας τοῦ συζύγου ἢ τῆς συζύγου). Ἔχει σχέση μέ ξένη ρίζα πού σημαίνει δένω. Ἔχει ἐπίδραση ἀπ' τό ἐκυρός (=πεθερός).

Πένθος (=λύπη). Ἀπ' τό παθεῖν τοῦ πάσχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πενιχρός (=φτωχικός). Ἀπ' τό πένομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πένομαι (=μοχθῶ, εἶμαι φτωχός). Θέμα πεν + ομαι. Ἀρχικό θέμα σπαν- (σπάνις = ἔλλειψη) μέ ἀποβολή του σ → παν-, πεν- και πον-. Παράγωγα: πείνα, πειναλέος, πεινῶ, πένης, πενέστης, πενία (=φτώχεια), πενιχρός, πενιχρότης, πόνος (=κόπος) > πονῶ (=κοπιᾶζω) > πονηρός.

Πεντηκοντούτης. Ἀπ' τό πεντήκοντα + ἔτος.

Πέος (=ἀντρικό αἰδοῖο). Ἵσως συγγενεῖ μέ τό πίσσω (ξεφλουδίζω). Ἀκόμη ἔχει σχέση μέ τό πόσθη (=ἀντρικό αἰδοῖο).

Πεπαίνω (=ώριμάζω κάτι, μαλακώνω). Ἀπ' τό πέπων (=ώριμος) πού παράγεται ἀπ' τό ρῆμα πέσσω (=μαλακώνω). Παράγωγα: πέπανσις (=ώριμασμα), πεπαντικός, πεπασμός καί γιά ἄλλα παράγωγα δές στό ρῆμα πέσσω.

Πέπλος. Ἀμφίβολή ή ἐτυμολογία του.

Πεποιθήσις (=ἐμπιστοσύνη). Ἀπ' τό πέποιθα τοῦ πείθω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πέπρωται (=εἶναι γραφτό). Εἶναι γ' ἐνικό παθ. παρακ. τοῦ ρῆμ. πόρω - ἀόρ. β' ἔπορον - πορεῖν (=δίνω). Ρίζα πορ- τοῦ πόρος. Θέμα πορ-, μέ ἀναδιπλ. πεπορ → πέπρω → πέπρω + ται → πέπρωται. Τύποι πού χρησιμοποιοῦνται: πεπρωμένον ἐστί, ή πεπρωμένη (μοῖρα), τό πεπρωμένον (=τό γραφτό).

Πέπων (=ώριμος, μαλακός). Ἀπ' τό πέσσω (=μαλακώνω, χωνεύω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Περαίνω (=τελειώνω). Ἀπ' τό οὐσ. πέρας (=τέλος) καί ποιητ. πεῖραρ. Θέμα πέραν + j + ω → περαίνω μέ ἐπένθεση τοῦ j. Παράγωγα: περαντέον, περαντικός (=λογικός), ἀπεραντος, διαπεραντέον, συμπεραίνω, συμπέρασμα, συμπερασμός.

Πέρας-ατος, τό (=τέλος). Ἀπ' τό ἐπίρρ. πέρα (=πιο μακριά, ἀπέναντι). Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα περάω-ῶ.

Περάω-ῶ (=διαπερνῶ, μεταφέρω). Ἀπό ρίζα περ-. Παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: πέρα (=πιο μακριά, λατιν. ultra), πέραν (=ἀπέναντι, λατιν. trans), πέρας, περαίνω, περαῖος, περαία (=ή γῆ πέρα ἀπ' τή θάλασσα), περαιόω-ῶ (=μεταφέρω), περαιτέρω (=παρέκει), περαιώσεις, πέραμα (=πέραςμα), πέρασις (=διάβαση), περάσιμος, περασμός, περατής, περατικός (=ξένος), πέρατος (=ὁ ἀπέναντι), περατός, περατόω-ῶ (=τελειώνω), πείρα (=δοκιμή), πειράζω, πειράω, πείραρ (ποιητ. τοῦ πέρας), πόρος (=πέραςμα), ἔμπορος, ναυσίπορος, ὁδοιπόρος, πορεύω, πορίζω, πορθμός, περητήριον (=τρυπάνι), ποντοπόρος, στενόπορος, συνοδοιπόρος.

Πέρδιξ-ικος. Ἀβέβαιη ή ἐτυμολογία της. Πιθανόν νά εἶναι λέξη ἠχοποιημένη ἀπ' τόν ἦχο τῆς πέρδικας, ὅταν ὀρμά.

Πέρδομαι (=κλάνω). Ἠχοποιημένη λέξη.

Πέρθω (=ἐκπορθῶ, ἐρημώνω, καταστρέφω). Ἀβέβαιη ή ἐτυμολογία του. Θέμα περθ + ω=πέρθω. Μέ ἑτεροίωση γίνεται πορθ-, ἀπ' ὅπου τό πορθῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγο τοῦ πέρθω, τό πέρσις (=ἄλωση), Ἰλίου πέρσις (ἔργο τοῦ Ἑπικοῦ κύκλου).

Περιδεής (=γεμάτος φόβο). Ἀπ' τό περί (πρόθεση)

+ δέος (=φόβος) του δαίδω (=φοβάμαι), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περίεργος. Άπ' τό περί + ἔργον. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα ἐργάζομαι.

Περικλειτός (=περίφημος, ξακουστός). Άπ' τό περί + κλειτός πού παράγεται άπ' τό κλέος (=δόξα), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περικλυτός (=ξακουσμένος). Άπ' τό περί + κλύω (=άκούω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περίοδος. Άπ' τό περί + ὁδός του ἔρχομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα του περιόδος: περιοδεύω, περιόδευσις, περιοδεύσιμος, περιοδευτής, περιοδευτικός, περιοδικός.

Περίοπτος (=περίβλεπτος, σπουδαίος). Άπ' τό περί + ὄψομαι του ὄρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περιουσία. Άπ' τό περίεμι → περί + εἰμί, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περιοχή. Άπ' τό περιέχω → περί + ἔχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περιπέτεια (=ξαφνική μεταβολή τῆς τύχης). Άπ' τό περιπετής (=αὐτός πού πέφτει γύρω, αὐτός πού πέφτει στή δυστυχία), πού παράγεται άπ' τό περιπίπτω → περί + πίπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περίπλοκος. Άπ' τό περιπλέκω → περί + πλέκω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περίπολος (=κινητή φρουρά). Άπ' τό περί + πολέω ἢ πολεύω (=περιφέρομαι), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περисκελῖς (=βρακί, παντελόνι). Άπ' τό περί + σκέλος.

Περιστερά. Ξένη ἢ προέλευσή της. Πιθ. σημιτ. ἀρχῆς. Μερικοί τή συνάπτουν μέ τά πελιός, πέλεια (=ἄγριο περιστέρι).

Περιτομή. Άπ' τό περιτέμνω → περί + τέμνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περιφάνεια. Άπ' τό περιφανής (=φανερός) πού παράγεται άπ' τό περιφαίνομαι → περί + φαίνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περιφέρεια. Άπ' τό περιφερής (=κυκλικός) του περιφέρω → περί + φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περιωπή (=μέρος άπ' όπου βλέπει κανείς σέ μακρινή απόσταση). Άπ' τό περί + ὤψ (=ὄψη, θέα) του

ὀράω-ῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Περόνη (=πράγμα ὁξὺ γιά τρύπημα). Άπ' τό πείρω (=διαπερνῶ, τρυπῶ) από ρίζα περ- (ἡ συγγένειά της μέ τή ρίζα περ- του περάω εἶναι ἀμφίβολη). Άπ' τό πείρω, ἡ πόρπη.

Πέρυσι. Άπ' τό περ (πέραν) + Φετ (ἔτος). Παράγωγα: περυσινός.

Πεσσός (=ζάρι). Σκοτεινή ἡ ἔτυμολογία του. Εἶναι συγγενικό μέ τό λατινικό tessera. Παράγωγα: πεσσεύω, πεσσευτής, πεσσευτήριον, πεσσευτικός.

Πέσσω καί ἄττικ. πέττω (=μαλακώνω, μαγειρεύω, χωνεύω). Από ρίζα πεπ- άπ' όπου καί τά παράγωγα: πέμμα (=γλύκισμα), πέπτω, πεπτός, δύσπεπτος (=δυσκολοχώνευτος), εὐπεπτος (=εὐκολοχώνευτος), πεπτικός, πέπων (=ῥιμος), πέπειρος (=ῥιμος), πέψις (=χώνεμα), πόπανον (=εἶδος γλυκίσματος, πίτα).

Πέταλον (=φύλλο). Άπ' τό πετάννυμι (=ἀπλώνω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πετάννυμι (=ἀπλώνω). Από ρίζα πετ-. Θέματα: α) πετ-α καί β) πετασ. θέμα πετάσ + πρόσφυμα νυ → πετάσνυμι = πετάννυμι. Παράγωγα: πέταλος (=πλατύς), πέταλον (=φύλλο), πέτασμα (=ἄνοιγμα), παραπέτασμα (=κουρτίνα), σιδηροῦν παραπέτασμα (=νοητή γραμμή ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στίς ἄλλες χώρες του κόσμου), καταπέτασμα (=σκεπάσμα), πέτασος (=καπέλο πλατύγυρο), πέταχνον (=φαρδύ ποτήρι), πατάνη (=γαβάθα) πίντημι (ποιητ.) καί ἴσως καί τό πτελέα (=φτελιά).

Πετεινός καί πετηνός. Άπ' τό πέτομαι (=πετῶ), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πέτομαι (=πετῶ). Από ρίζα πετ-. Θέματα: α) πετ-, β) πτ-, γ) πέτα, δ) πτα, ε) πτε καί μέ ἑκταση πτη. Παράγωγα: πετεινός καί πετηνός, πετηλῖς (=ἀκρίδα), πτερόν, πτερίνος, πτερόεις (=φτερωτός), (ἔπεα πτερόεντα), πτεροφόρος, πτερώ (=βάζω φτερά), πτερίς ἢ πτέρις (=φτέρη), πτέρυξ (=φτερούγα), πτερυγίζω, πτερύγιον (ὕποκ.), πτερυγώδης, πτερυγώτης, πτέρωμα, πτέρωσις, πτερωτής, πτερωτός, ἀπτέρωτος, πτηνός, πτηνόν, ἀπτήν (=ἄφτερος), πτήσις, πτητικός, πτήμα, ποτή (=πτήση), ὑψιπέτης (=πού πετᾷ ψηλά), πτίλον (=πούπουλο).

Πέτρα (=βράχος), ἐνῶ πέτρος (=πέτρα, λιθάρι). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: πετραῖος,

πετρήρης, πέτρινος, πετροβολῶ, πετροβόλος, πετροβολία, πετρόω-ῶ (=ἀπολιθώνω), πετρώ-δης, πέτρωμα.

Πετροβολία. Ἀπ' τὸ πετροβόλος → πέτρα + βα-λεῖν τοῦ βάλλω, ὅπου δέξ για περισσότερα πα-ράγωγα, καθώς καί στή λέξη πέτρα.

Πέψις (=χώνεμα). Ἀπ' τὸ πέσσω, ὅπου δέξ για πε-ρισσότερα παράγωγα.

Πηγή. Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία της. Συνάπτεται χω-ρίς βεβαιότητα πρὸς τὸ πήγνυμι. Παράγωγα: πη-γάζω (=ἀναβλύζω), πηγαῖος, πηγίδιον ἢ πηγάδι-ον (ὑποκορ.), Πήγασος (=τὸ ἄλογο πού ξεπήδη-ξε ἀπ' τὸ αἷμα τῆς Μέδουσας).

Πήγνυμι (=μπήγω, στερεώνω, κάνω κάτι να πα-γώσει). Ἀπὸ ρίζα παγ-. Θέματα: α) ἰσχυρὸ πηγ + πρόσφυμα νυ → πήγνυμι, β) παγ- (ἐπάγην ἀόρ. β' παθ.). Παράγωγα: πήγμα, πηγός (=παχύς), πηγυ-λῖς (=παγωμένη νύχτα), πηγεσίμαλλος (=πυκνό-μαλλος), εὐπηγής (=συμπαγής, δυνατός), ναυ-πηγός, ναυπηγῶ, σκηνοπηγῶ, πηκτός, κρυσταλ-λόπηκτος ἢ κρυσταλλόπηξ, -πῆξις (=συναρμογή ξύλων, πάγωμα), παγετός, παγερός, παγετώδης, πάγος, πάγη ἢ παγίς (=παγίδα), πάγιος (=στε-ρεός), νεοπαγής, συμπαγής, Ναυπακτος,λάχνη,λάχος, παχύς, παχύνω, παχύτης.

Πηδάλιον (=τιμόνι). Ἀπ' τὸ πηδός (=τὸ πλατὺ μέρος τοῦ κουπιοῦ), πού ἔχει σχέση με τὰ πέ-δη - πέξα - πούς. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στή λέξη πούς.

Πηδάω-ῶ. Ἀπ' τὸ πηδός (=τὸ πλατὺ μέρος τοῦ κουπιοῦ). Θέμα πηδά + ω = πηδάω-ῶ. Παρά-γωγα: πήδημα, πήδησις (=σκίρτημα τῆς καρ-διάς), πηδητής (=χορευτής), πηδητικός, πηδηθ-μός (=παλμός).

Πηκτός. Ἀπ' τὸ πήγνυμι, ὅπου δέξ για περισσότε-ρα παράγωγα.

Πήληξ-ηκος, (=κράνος, περικεφαλαία). Πιθανόν ἀπ' τὸ πάλω, ὅπου δέξ για περισσότερα πα-ράγωγα.

Πηλός (=λάσπη). Ἀμφίβολη ἡ ἐτυμολογία του. Ὡς ἡχοποιητὴ λέξη ἀπ' τὸν κρότο «πλάτς» πού ἀκούεται, ὅταν πατοῦμε στή λάσπη ἢ στὸ λιω-μένο χιόνι. Παράγωγα: πηλαῖος, πηλαμύς (=πα-λαμύδα), Πηλεύς-έως, πήλινος, Πήλιον, πηλώ-δης (=λασπώδης), προπηλακίζω (=πασαλείβω με λάσπη, ντροπιάζω κάποιον).

Πῆμα (=δυστύχημα). Ἀπ' τὸ πάσχω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πήνη (=μασούρι). Ἀπ' τὸ πήνος (=ῥφασμα). Ἀπ' τὸ ἴδιο θέμα: πηνίζομαι (=μασουρίζω), πηνίον (=ἀδράχτι), πήνισμα (=ῥφασμα), Πηνελόπη.

Πηνίον (=ἀδράχτι). Ὑποκοριστικὸ τοῦ πήνη, ὅπου δέξ για ἄλλα παράγωγα.

Πήνος (=νήμα τυλιγμένο, πανί). Ὡς ἀπ' τὸ Πάν ἢ τὸ πένομαι.

Πήρα (=δερμάτινος σάκος, δισάκι). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Πηρός (=αὐτός πού ἔχει βλάβη σ' ἓνα μέλος τοῦ σώματός του, σακάτης). Ἀπ' τὸ πήμα (=πάθημα) τοῦ πάσχω. Παράγωγα: πηρώ (=κάνω κάποιον ἀνάπηρο), πήρωμα, πήρωσις (=βλάβη), ἀνάπη-ρος, ἀναπηρία.

Πιαίνω (=παχαίνω κάτι, αὐξάνω). Ἀπ' τὸ ἐπίθ. πί-ων, πίονος (=παχύς) θηλ. πείρα. Ἄλλα παράγω-γα τοῦ πίων: πίαρ (=λίπος), πιαρός (=παχύς), πι-αλέος, πιάσις, πιαντήριος, πιαντικός, πίασμα, πιασμός, πιμελή (=πάχος).

Πίδαξ-ακος (=πηγή). Ἀπ' τὸ πιδύω (=ἀναβλύζω).

Πιέζω. Θέμα σεδ (ἐξομαι=κάθομαι) + πρόθ. ἐπί χω-ρίς τὸ ε → πισεδ-ζω → με ἀποβολή τοῦ σ καί τρο-πή τοῦ δζ σέ ζ → πιέδζω → πιέζω. Παράγωγα: πί-εσις καί πίεξις, πίεσμα, πιεσμός, πιεστέος, ον, πι-εστήρ, πιεστήριος, πιεστήριον (=μηχανή για πί-εση), πιεστός, πιεστρον.

Πικρός (=διαπεραστικός, μισητός, θλιμμένος). Παράγωγα: πικρῶς, πικρία, πικραίνω, πικραντι-κός, πικρότης.

Πιλέω (=στριμώχνω). Ἀπ' τὸ οὖς. πῖλος (=μάλλι-νο κάλυμμα ἀπὸ συμπίεσμένα μαλλιά). Παρά-γωγα: πίλημα (=συμπίεσμένα μαλλιά), συμπί-λημα, πίλησις (=συμπύκνωση μαλλιών), συμπί-λησις, πιλητής, πιλητικός, συμπιλητικός, πιλη-τός, πῖλινος, πιλωτός, πιλῶς.

Πῖλος (=μάλλινο κάλυμμα ἀπὸ συμπίεσμένα μαλ-λιά). Ἀρχικά ἦταν πῖλος → πῖλος. Δέξ για πα-ράγωγα στὸ ρῆμα πιλέω.

Πιλόω (=συμπιέζω μαλλιά, συστέλλω). Ἀπ' τὸ πῖλος. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στὸ ρῆμα πιλέω.

Πίμπλημι (=γεμίζω). Θέματα: α) ἰσχυρὸ: πλη- με ἔνεστ. ἀναδιπλ. πι- καί εὐφωνικό μ → πί-μ-πλη-μι (παρ.τ.: ἐνεπίμπλην, μελλ. πλήσω, ἀόρ.: ἐπλη-σα), β) ἀσθενές: πλά-, γ) πλε- με μετάπτωση,

δ) μέ μετάθεση καί έτεροίωση τοῦ ε σέ ο πολ-
καί ε) πληθ. ἀπ' ὅπου ὁ παθ. μέλλ. (πλησθήσο-
μαι) καί παθ. ἀόρ. (ἐπλήσθην).

Παράγωγα: πληθος, πληθυντικός, πληθύνω, πλη-
θύς (-ύος), πληθυνσμός, πληθύω (=εἶμαι γεμά-
τος ἀπό κάτι), πλήθω (=εἶμαι γεμάτος), πληθώ-
ρη, πληθωρικός, πλημμυρίς, πλημμυρῶ, πλήρης
(=γεμάτος), πληρῶ, πλήρωμα, πλήρωσις, πληρω-
τέον, πληρωτής, πληρούντως (=ἐντελῶς), ἀπλή-
ρωτος (=ἀχόρταγος), πλήσμα, πλήσμη, πλησμο-
νή (=χορτασμός), ἀπληστος, ἐμπληστέος, πλέ-
θρον (=ἔκταση γεμάτη), πλέως-α-ων (=γεμάτος),
(ἀνά, ἔμ, σύμ)πλεως, ἀπλετος (=αὐτός πού ξε-
περνᾷ τό μέτρο), ἀπέλεθρος (=ἀμέτρητος), πο-
λύς, πλείων, πλείστος, πλούτος, πλουτῶ, πλού-
σιος, πλουτίζω, πλουτηρός, Πλούτων, πλεονά-
ζω, πληροφορῶ, πλησίσιος (=μέ φουσκωμέ-
να τά πανιά).

Πίμπρημι καί **πρήθω** (=καίω). Θέματα: α) ισχυ-
ρό: πρη- μέ ἐνεστ. ἀναδιπλ. πι καί τό εὐφωνικό
μ — πίμπρημι, β) ἀσθενές: πρα μέ μετάπτωση.
Παράγωγα: πρηστήρ (=θύελλα μέ κεραυνούς),
πρηστήρες (=οἱ φλέβες τοῦ λαμοῦ πού ἐξογκώ-
νονται ἀπ' τό θυμό), πρηστήριος, πρήθω (=φου-
σκώνω), πρηδών (=φλόγωση), πρήσις (=πρήξι-
μο), πρήσμα, πρησμονή, ἐμπίμπρημι, ἔμπρησις,
ἐμπρηστής, ἐμπρηστικός, ἐμπρησμός.

Πίναξ (=σανίδα, ξύλινη πλάκα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμο-
λογία της. Πιθανόν ἀπ' τό *pinus* (=πεῦκο). Ἵσως
νά συγγενεῖ μέ τό πλάξ.

Πίννα καί **πίννη** (=εἶδος ὀστρακόδερμου). Μεσο-
γειακή λέξη.

Πίνω. Θέματα: α) ισχυρό: πω-, β) ἀσθενές: πι- καί
πο-. Θέμα: πι + πρόσφυμα ν + ω — πίνω. Παρά-
γωγα: πῶμα (=πιτό), ἔκπωμα (=ποτήρι), ἄμπω-
τις, πιπίσκω (=ποτίζω κάποιον), πιστικός (=ρευ-
στός), πιστός, πίστρα (=ποτίστρα γιά ζῶα), πίσος
(=λιβάδι), Πίσα (=πηγή στήν Ὀλυμπία τῆς Ἡλι-
δας), ποτήριον, ποτής (ἦτος), ἡ (=πόση), πό-
της, οἰνοπότης, συμπότης, φιλοπότης, πότος
(=φαγοπότι), ποτίζω, ποτικός, πότιμος, ποτα-
μός, ποτάμιος, ποτέος, ποτέον, ποτός, ποτόν
(=πιτό), ἀποτος, συμποτικός, συμπόσιον, πό-
σις -ιος, πρόποσις.

Πιπράσκω (=πουλῶ). Ἀπό ρίζα περα- τοῦ περάω -
πέρνημι (=στέλνω ἔξω ἀπ' τή χώρα). Θέμα πρα-

μέ συγκοπή τοῦ ε. Θέμα πρα + ἐνεστ. ἀναδ. πι
→ πιπρα + πρόσφυμα σκ → πιπράσκω. Παράγω-
γα: πῤᾱσις (=πώληση), πῤᾱσίμιος (=γιά πώλη-
ση), ἀπρασία (=ἐλλειψη ἀγοραστῶν), (νεοελλ.
δημοπρασία), πρατέος, πρατήρ -ῆρος (=πωλη-
τής), πρατήριον, πρατίας (=αὐτός πού πουλάει
δημόσια πράγματα), πρατός, ἄπρατος (=ἀπού-
λητος), πῤᾱτωρ, πῤᾱτης, μεταπῤᾱτης, παλιμπῤᾱ-
της (=αὐτός πού ἀγοράζει καί τά μεταπουλάει),
δημιόπρατα (=πράγματα πού τά παίρνει ὁ δήμος
καί τά πουλάει).

Πίπτω. Ἀπό ρίζα πετ- πού ταυτίζεται μέ τήν πετ-
τοῦ πέτομαι. Θέματα: α) πετ-, μέ ἐνεστ. ἀναδι-
πλασ. καί συγκοπή τοῦ ε — πιπέτ-ω — πίπτω,
(ποιητικό: πίπνω). (Μέλλ. πετ-έ-σ-ομαι → πετέ-
ομαι πεσέο-μαι μέ τροπή τοῦ τ σέ σ καί μέ συναι-
ρεση → πεσοῦμαι). β) θέμα μέ έτεροίωση ποτ-,
γ) πτε μέ μετάθεση τοῦ ε → μέ ἔκταση πτη- καί
μέ έτεροίωση πτω-. Παράγωγα: πῤᾱμα (=πέσι-
μο, ἀτυχία, νεκρό σῶμα), παρᾱπτωμα, περιᾱπτω-
μα (=δυστύχημα), σύμπτωμα, πῤᾱσις (=πέσιμο),
παρᾱπτωσις, περιᾱπτωσις, σύμπτωσις, πτωτικός
(=κλιτός), πτωτός, ἀμετάπτωτος (=ἀμετάβλη-
τος), ἀπτῶς-ῶτος (=πού δέν πέφτει), ἀδιάπτω-
τος (=ἀναμάρτητος, συνεχής), ἄπτωτος, πέσημα,
πέσος (=πέσιμο), εὐπετής (=εὐκόλος), εὐπετῶς,
γονυπετής, δυσπετής (=δύσκολος), δυσπετῶς,
περιπετής, περιπέτεια, προπετής (=αὐτός πού
πέφτει πρός τά μπρός), οὐρανοπετής, ὑσιπε-
τής, πότιμος (=μοῖρα, τύχη κακιά). (Τά παράγω-
γα σέ -πετης, ἂν ἔχουν τό β' συνθετ. ἀπό ρῆμα
πίπτω, εἶναι ὀξύτονα τριτόκλιτα -προπετής-οῦς,
ἐνῶ ἀπό ρῆμα πέτομαι εἶναι βαρύτονα πρωτό-
κλιτα ὑσιπέτης-ου).

Πίσσα, ἀττ. **πίττα** (=ἡ πίσσα). Εἶναι συγγενικό μέ τό
πίαρ καί τό πίτυς (=πεῦκο) καί πεῦκη. Παράγω-
γα: πισσῆεις (=γεμάτος πίσσα), πισσῶω (=ἀλεί-
φω μέ πίσσα), πισσώδης, πισσωτός, πίσσωσις,
πισσωτής, ἀπίσσωτος.

Πίστις (=ἐμπιστοσύνη). Ἀπ' τό πείθω, ὅπου δές γιά
περισσότερα παράγωγα.

Πιτυοκάμπτης (=αὐτός πού λυγίζει τά πεῦκα, ὁ λη-
στής Σίνις στόν Ἴσθμό τῆς Κορίνθου). Ἀπ' τό πί-
τυς-υος (=πεῦκο, λατιν. *pinus*) + κάμπτω, ὅπου
δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πίτυρον (=πίτυρο, σκουπίδι). Ἀπ' τό πτίσσω (=ξε-

φλουδίζω), απ' όπου και τὰ παράγωγα πτίσις (=ξεφλούδισμα), πτισμός, πτιστέον, πτιστικός.

Πίων-πίονος (=παχύς, λιπαρός). Έχει σχέση με τὸ πιαίνω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πλαγιάυλος (=ὁ πλάγιος αὐλός, φλάουτο). Απ' τὸ πλάγιος + αὐλός, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη πλάγιος.

Πλάγιος (=ἀπλωμένος σέ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια). Σχετίζεται με τὸ πέλαγος. Τὸ πλάγιος ἐτυμολογείται απ' τὴν ἀρχαία δωρ. λέξη πλάγος (=πλάγιο μέρος). Παράγωγα: πλαγιῶ (=παραπλανῶ), πλαγιώσις, πλαγιαῖζω, πλαγιασμός, πλαγιαύλος.

Πλάθανον (=πλατιά σανίδα ἐπάνω στήν ὁποία πλάθουν, πλαστήρι). Απ' τὸ ἐπίθ. πλατύς, πού παράγεται απ' τὸ πλάτος, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα. Κατ' ἄλλους απ' τὸ πλάσσω πού εἶναι ἠχοποιητὴ λέξη απ' τὸ «πλάτς - πλάτς» πού ἀκούεται στό πλάσιμο μαλακῶν ὑλῶν, ὅπως πηλοῦ, κериоῦ, ψωμιοῦ.

Πλαίσιον (=μακρόστενο τετράπλευρο σχῆμα, τετράγωνο). Πιθανόν απ' τὴν ἴδια ρίζα με τὰ πλατύς, πλάτος, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πλακοῦς-οῦντος (=πλατὺ ζυμαρικό, πίττα). Απὸ ρίζα πλακ- τῆς λέξης πλάξ, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πλανᾶω-ῶ (=παραπλανῶ, παρασύρω). Απ' τὸ οὐσ. πλάνη (=περιπλάνηση, ἀπάτη) καὶ εἶναι πεζογραφικός τύπος τοῦ πλάζω. Παράγωγα: πλάνημα, πλάνης -ητος (=ἀλήτης), πλάνησις, πλανητέον, πλανήτης, πλανητικός, πλανητός, ἀπλανής (=σταθερός), πλανόδιος, πλάνος, πεπλανημένος, πλανοστιβής (=ὁ καταπατούμενος ἀπὸ ἀλήτες), καὶ τὸ ἀερόπλανον.

Πλάξ-κός (=κάθε πλατὺ καὶ ἀπλωμένο πρᾶγμα, πεδιάδα, πλάκα). Απὸ ρίζα πλακ-. Σχετίζεται με τίς λέξεις: πέλαγος, πλατύς, πλάζω. Παράγωγα: πλακερός, πλάκινος, πλακοῦς, πλακούντιον.

Πλάσμα (=εἰκόνα, ὁμοίωμα). Απ' τὸ πλάσσω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πλάσσω καὶ ἀττ. **πλάττω** (=δίνω σέ κάτι μορφή, δι-απλάθω). Δέν εἶναι βέβαιη ἡ ρίζα του. Ἴσως παράγεται ἀπὸ ρίζα πλαθ+j+ω = πλάττω. Ἴσως ἀκόμη ἀπὸ ρίζα πλατ- (πλατύς) ἢ ἀπὸ ρίζα πλακ-. Παράγωγα: πλάσις (=μόρφωση), κατάπλασις, πλάσμα (=ὁμοίωμα), κατάπλασμα, πρόπλασμα, πλασματίας (=ψεύτικος), πλασματικός, πλασμός, μετα-

πλασμός, πλαστέον, πλάστης, πλαστήριον, πλαστικός, πλαστός, ἀδιάπλαστος, εὐπλαστος, καταπλαστός, ἐμπλαστρον, κοροπλάθος (=αὐτός πού φτιάχνει κοῦκλες), πηλοπλάθος.

Πλάστιγξ-ιγγος (=ζυγαριά, μαστίγιο). Πιθανόν απ' τὸ πλήσσω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πλαταγέω-ῶ (=χτυπῶ, κάνω θόρυβο: πλατ). Λέξη ἠχοποιημένη απ' τὸν ἦχο πλατ. Παράγωγα: πλαταγή (=θόρυβος), πλατάγημα, πλαταγώνιον (=φύλλο ἀνεμώνης ἢ παπαρούνας).

Πλαταμών (=φαρδὺς γιालός). Απ' τὸ πλατύς. Δέξ για περισσότερα παράγωγα στή λέξη πλάτος.

Πλάτανος, ἢ (=πλάτανη). Απ' τὸ πλατύς. Δέξ για περισσότερα παράγωγα στή λέξη πλάτος.

Πλάτος. Απ' τὸ πλατύς απ' όπου καὶ τὰ παράγωγα: πλαταμών, πλάτανος, πλάτη (=πλατιά ἐπιφάνεια), πλάθανον ἢ πλαθάνη (=πλαστήρι), πλαῖσιον, πλατύνω, πλάτυνσις, πλάτυσμα, πλατυντέον, πλατυσμός, Πλάτων, Πλάταια.

Πλέθρον (=μέτρο μήκους). Απ' τὸ πίμπλημι, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα. Κατ' ἄλλους απ' τὸ πέλω ἢ πληρώω - ῶ.

Πλειάδες (=ἀστερισμός). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία της. Πιθανόν απ' τὸ πλέω, γιατί ἡ ἐπιτολή τους ἔπεφτε πάνω στήν ἐποχή πού γίνονταν τὰ ταξίδια. Ἴσως ὅμως νά παράγεται απ' τὸ πέλειαι (=περιστέρια) → Πελειάδες (=Πλειάδες).

Πλεκτάνη. Απ' τὸ πλέκω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Πλέκω. Απὸ ρίζα πλεκ- πού σχετίζεται με τὸ λατιν. *plico*. Θέμα: πλέκ + ω → πλέκω. Μέ ἑτεροίωση τοῦ ε σέ ο → πλοκ καὶ με τροπὴ τοῦ ε σέ α → πλακ-. Παράγωγα: πλέγμα, σύμπλεγμα, πλέκος, πλεκτάνη, πλεκτός, πλεκτικός, πλεκτή (=σχοινί), πλέξις, πλόκαμος (=πλεξούδα), πλοκαμῖς (=πλεξούδα), πλόκανον (=ἔργο πλεκτικής), πλοκεύς, πλοκή (=πλέξιμο, περιπλοκή τῆς δραματικῆς ὑπόθεσης), (ἐπι, περι, ἐμ)πλοκή, πλόκος (=μπούκλα), δολοπλόκος, περίπλοκος, δίπλαξ (=διπλωμένη χλαίνη), πολὺπλοκος.

Πλεονάζω. Απ' τὸ ἐπίθ. πλεόν πού παράγεται απ' τὸ πίμπλημι, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πλεονάζω: πλεονασίς, πλεόνασμα, πλεονασμός, πλεοναστός, πλεοναζόντως.

Πλεονέκτης (=ἀχόρταγος). Απ' τὸ πλεόν + ἐκτός

τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πλεονέκτης: πλεονεκτῶ (=εἶμαι ἀνώτερος), πλεονέκτημα, πλεονεκτητέον, πλεονεκτικός, πλεονεξία.

Πλευρόν. Σκοτεινή ή ἐτυμολογία του. Παράγωγα: πλευρά, πλευρικός, πλευρίτις (=πλευρίτιδα), πλευρόθεν, πλευρώμα.

Πλέω. Ἀπό ρίζα πλεF-, ἴδια μέ τή ρίζα τοῦ πλύνω. Θέμα πλεF+ω καί μέ ἀποβολή τοῦ F ἀνάμεσα σέ δύο φωνήεντα → πλέω. Παρατ. ἔπλεF-ον → ἔπλεον. Μέλλ. πλέFσομαι → πλεύσομαι καί ἀόρ. ἔπλεFσα → ἔπλευσα (δηλ. τό F γίνεται υ). Ἀπ' τό θέμα πλεF- μέ ἀποβολή τοῦ F καί ἑτεροίωση τοῦ ε σέ ο παράγεται τό θέμα πλο- (πλοῦς, πλοῖον) καί μέ ἔκταση πλω (πλωτός). Παράγωγα: πλεῦσις, πλεύσιμος, πλευστέον, πλευστικός, ἄπλευστος, πλοῖον, πλοιάριον (ὑποκορ.) πλόος-πλοῦς, ἄπλους (=ἀκατάλληλος γιά ταξίδι), ἄπλοια, ἀνάπλους, διάπλους, ἔκπλους, ἐπέκπλους (=ἐπίθεση κατά θάλασσα), ἐπίπλους, παράπλους (=ταξίδι κοντά στήν ἀκτή), πρωτόπλους (=πρωτοτάξιδος), πλώω, πλωίζω (=ταξιδεύω στή θάλασσα), πλώμιος ή πλόμιος, πλώσιμος, πλωτήρ (=ναύτης, θαλασσοπόρος), συμπλωτήρ, πλωτικός, πλωτός.

Πληγή, δωρ. **πλαγά** (=χτύπημα). Ἀπ' τό πλήσσω (=χτυπῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλήθος. Ἀπ' τό πίμπλημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλήθω (=εἶμαι γεμάτος). Ἀπό θέμα πλη- τοῦ πίμπλημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πληκτίζομαι (=διαπληκτίζομαι, ἀγωνίζομαι ἐναντίον κάποιου). Ἀπ' τό πλήσσω (=χτυπῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πληκτρον (=ὄργανο γιά χτύπημα). Ἀπ' τό πλήσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλημμελής (=παράφρωνος, ἐλαττωματικός). Ἀπ' τό πλήν + μέλος, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πλημμελής: πλημμέλεια (=παράφρωνία, ἀμάρτημα), πλημμελῶ (=κάνω σφάλμα), πλημμέλημα (=παράπτωμα), πλημμέλεις.

Πλημμυρίς (=φούσκωμα τοῦ νεροῦ, κατακλυσμός). Ἀπ' τό πίμπλημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλήν. Αἰτιατ. μιᾶς ὀνομ. πλα-, πού τή βρίσκουν

στά: ἔμπλην, πλησίον, πέλας, ή συννηρ. μορφή τοῦ πλέον.

Πληροφορῶ (=ἱκανοποιῶ ἐντελῶς). Ἀπ' τό πλήρης + φέρω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα πίμπλημι καί στό φέρω.

Πλήρης (=γεμάτος). Ἀπ' τό πίμπλημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλησίος, -α καί οὐδ. **πλησίον.** Ἀπ' τό πέλας (=κοντά). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρήμα πελάζω. Παράγωγα τοῦ πλησίος: πλησιάζω, πλησίασις, πλησίασμα, πλησιασμός, πλησιαστής, πλησιαστής, ἀπλησίαστος, πλησιέστερος, πλησιεστέρος.

Πλησίστιος (=μέ φουσκωμένα τά πανιά). Ἀπ' τό πίμπλημι + ἰστίον τοῦ ἴσθημι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήματα ἴσθημι καί πίμπλημι.

Πλησμονή (=χορτασμός). Ἀπ' τό πίμπλημι (=γεμίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλήσσω καί ἀττ. **πλήττω** (=χτυπῶ). Θέμα πληγ+ι+ω → πλήσσω - ττω, καί πλαγ. Σχετίζεται μέ τό πλάζω (=χτυπῶ καί ἀπομακρύνω).

Παράγωγα: πληγή καί δωρ. πλαγά, συμπληγάς, Συμπληγάδες, πληγμα, πληγμός (=ἀποπληξία), πληκτέον, καταπληκτέον, πληκτήρ, πλήκτης, πληκτίζομαι, πληκτικός, ἐκπληκτικός, καταπληκτικός, πληκτισμός, πληκτρον, ἀνέκπληκτος, ἀνεπίπληκτος, ἄπληκτος, ἀπόπληκτος, ἐμπληκτος, κατάπληκτος, πληξις, ἀπόπληξις, ἀποπληξία, ἐκπληξις, ἐπίπληξις, κατάπληξις, ἀντιπλήξ, ἀμφιπλήξ (=δίοτομος), βουπλήξ (=βουκέντρα), καταπλήξ -ήγος (=κατάπληκτος), οἰστροπλήξ (=μανιακός), παραπλήξ (=παράφρων), ἴσως καί τό πλάστιγξ.

Πλίνθος (=τοῦβλο). Ξένη ή προέλευσή του. Παράγωγα: πλινθεύω (=κάνω τοῦβλα), πλινθεία (=κατασκευή τοῦβλων), πλινθειόν, πλινθευμα, πλινθευσις, πλινθευτής, πλινθιδόν, πλινθινος, πλινθιον (ὑποκορ.), πλινθοποιῶ, πλινθουργός.

Πλοῖον. Ἀπ' τό πλέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλόκαμος (=πλεξούδα). Ἀπ' τό πλέκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλοκή (=πλέξιμο, περιπλοκή τῆς δραματικῆς ὑπόθεσης). Ἀπ' τό πλέκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλουθυγία. Ἀπ' τό πλοῦτος + ὑγεία. Δές γιά

περισσότερα παράγωγα στο ρήμα πίμπλημι και στη λέξη ύγιης.

Πλοῦτος. Ἀπ' τό πίμπλημι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλύνω (=πλένω). Ἀπό ρίζα πλεF- ἴδια μέ τό πλέω. Θέμα πλυν+jω → πλύννω → πλύνω. Παράγωγα: πλύμα (=νερό ὅπου ἔχει πλυθεῖ κάποιος), ἀπόπλυμα, πλυνεύς, πλυνός (=σκάφη γιά πλύσιμο ρούχων), πλυντήρ, πλυντήριο, Πλυντήρια (ἐνν. ἱερά = γιορτή στήν Ἀθήνα), πλύντης, πλυντικός, πλύντρια καί πλυντρίς (=πλύστρα), πλύντρον, πλύντρα, τά (=ἀμιοβή γιά πλύσιμο), τά πλύσιμα (=λεφτά γιά πλύσιμο), πλύσις, πλυσμός, πλύσιμον, πλυτέος, πλυτός, ἀπλυτος, ἀνέκπλυτος (=ἀνεξίτηλος), ἐκπλυτος.

Πλώμιος ἢ πλόμιος (=κατάλληλος γιά πλεύσιμο). Ἀπ' τό πλώω, ἰων. τοῦ πλέω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλωτός. Ἀπ' τό πλώω, ἰων. τοῦ πλέω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Πλώω. Ἰων. ἀντί τοῦ πλέω μέ μετάπτωση τοῦ ε σέ ω. Δέξ γιά παράγωγα στο ρήμα πλέω.

Πνεύμων ἢ πλεύμων -όνος (=πνεύμονας). Ὁ τύπος πλεύμων παράγεται ἀπ' τό πλέω, ἐπειδή τά πνεμόνια εἶναι ἐλαφρά. Ἐνῶ ὁ τύπος πνεύμων παράγεται ἀπό ρίζα πνυ- τοῦ πνέω, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Πνέω. Θέμα πνευF + ω → πνέω (στούς ἄλλους χρόνους τό F γίνεται υ → πνεύσομαι - ἐπνευσα). Ἀπ' τό θέμα πνεF- μέ ἑτεροίωση τοῦ ε σέ ο → πνοF- (πνοή). Ἀπ' τή ρίζα τοῦ πνέω, πνυ (=ἔχω σωστά τά μυαλά μου) παράγεται τό πεπνυμένος (=σοφός), πέπνυμαι. Παράγωγα: πνεῦμα (=φύσημα), πνευματικός, πνεύμων ἢ πλεύμων, πνεῦσις, ἐμπνευσις, πνευστικός, ἀναπνευστικός, ἀπνευστος, ἀπνευστί, ἐμπνευστός, πνοή, ἅπνους, ἅπνοια, ἀναπνοή, πέπνυμαι (ἐπικ. παθητ. παρακ. τοῦ πνέω, σημ. = εἶμαι συνετός), πινυτός (=φρόνιμος), πινύσκω (=σωφρονίζω), ποιπνύω.

Πνίγω. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα πνυ- τοῦ πνέω. Θέμα πνιγ + ω → πνίγω. Παράγωγα: πνιγεύς (=φοῦρνος), πνιγηρός, πνίγμα, πνιγμονή, πνιγετός, πνιγμός, πνιγμώδης, πνίγος, τό (=δυνατή ζέστη), πνιγώδης, πνικτήρ, πνικτικός, πνικτός, πνίξ -ιγός, πνίξις, ἀποπνικτικός.

Πνύξ-πυκνός καί ὄχι **Πνυκός** (=τοποθεσία τῶν

Ἀθηνῶν ὅπου γίνονταν οἱ συνελεύσεις τοῦ λαοῦ). Ἔχει σχέση μέ τό ἐπίθ. πυκνός (γιατί ἐκεῖ ἦταν πυκνές οἱ πέτρες ἢ γιατί μαζεύονταν πολλοί ἄνθρωποι στή συγκέντρωση).

Ποδάγρα (=παγίδα γιά τά πόδια, ἀρθρίτιδα τῶν ποδιῶν). Ἀπ' τό πούς + ἄγρα (=κνήγι) τοῦ ἄγω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πούς.

Ποδήρης (=αὐτός πού φτάνει ὡς τά πόδια). Ἀπ' τό πούς + κατάληξη -ηρης τοῦ ἀραρεῖν (ἀραρίσκω = ἐνώνω). Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη πούς.

Ποδίω (=δένω τά πόδια. Εἶμαι δεμένος ἀπ' τά πόδια). Ἀπ' τό πούς, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Πόθος. Ἀρχικά ἦταν φόθος. Ἀπό ρίζα θεσσ- (θέσασθαι = ζητῶ μέ προσευχή, εἶναι ἐλλειπτικός ποιητ. τύπος). Παράγωγα: ποθέω -ῶ, ποθεινός, ποθή (=ἐπιθυμία), πόθημα, πόθησις, ποθητός, πο-θητικός, ἐπιπόθητος, περιπόθητος.

Ποιέω-ῶ. Ρίζα πο- καί ποι-. Θέμα ποι-έ-ω → ποιῶ. Παράγωγα: ποίημα, ποιηματικός, ποίησις (=δημιουργία) καί τά σύνθ. (ἀντι, ἀπο, εἰς, ἐκ, μετα, παρα, περι, προσ)ποίησις, ποιητέος, ποιητέον, ποιητής, ποιητικός, ποιητός, ἀχειροποίητος, δημιουργήτος, εἰσποιητός (=υἱοθετημένος), ἐκποίητος, θεοποίητος, προσποιητός, χεροποίητος, νειοποιῶ, ὄψοποιός (=μάγειρας).

Ποίησις. Ἀπ' τό ποιέω-ῶ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ποικίλλω (=κεντῶ μέ διάφορα χρώματα, κάνω κάτι ὠραῖο). Ἀπ' τό ποικίλος (=πολύχρωμος, παραδολός, ἄστατος, πολύπλοκος, δολερός) ἀπό ρίζα πικ. Θέμα ποικίλ + jω → ποικίλλω. Παράγωγα: ποικιλία, ποίκιλμα, ποικιλμός, ποικιλισις, ποικιλτέον, ποικιλτής, ποικιλτικός, ποικιλτός (=κεντημένος), ποικίλτρια, ποικιλεύς, ποικιλείμων (=μέ κεντητό ρούχο), ποικιλομήτης (=πολυμήχανος).

Ποιμαίνω (=βόσκω, περιποιῶμαι). Ἀπ' τό οὐσ. ποιμήν -μένος πού παράγεται ἀπό ρίζα πα- (πατέομαι = τρέφομαι, τρώω). Παράγωγα: ποιμάνοριον (=στρατός), ποιμάνσις, ποιμαντήρ, ποιμαντικός, ποιμαντορικός, ποιμάνωρ (=ἀρχηγός λαοῦ), ποιμασία, ποιμαντέον.

Ποιμήν-μένος (=βοσκός). Ἀπό ρίζα πα- καί συγ-

γενεῦει μέ τό πατέομαι (=τρέφομαι). Παράγωγα: ποίμνη (=κοπάδι), ποίμνιον, ποιμενικός καί ποιμαίνω, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Ποινή (=πρόστιμο, τιμωρία). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία της. Ἰσως ἀπό ρίζα φεν- (φόνος). Παράγωγα: ποιναῖος, ποινάτωρ (=τιμωρός), ποινάω (=τιμωρῶ), ποίνημα, ποινητήρ, ποινήτωρ, ποίνιμος.

Ποιότης. Ἀπ' τό ποῖος (=τί λογής).

Πόκος (=ἀκατέργαστο μαλλί προβάτου). Ἀπ' τό πέκω (=χτενίζω, ξαίνω μαλλί) ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις πεκτήρ, πεκτέω (=κουρεύω ζῶο), ποκάς (=χτενισμένες τρίχες).

Πόλεμος καί ἔπικ. **πτόλεμος**. Ἀπό ρίζα πελ- τοῦ πελομίζω (=πάλλω, τινάζω). Παράγωγα: πολεμῶ, πολεμητέον, πολεμητήριον (=ἀρχηγεῖο), πολεμήτωρ, πολεμίζω, πολεμικός, πολέμιος, δυσπολέμητος, πολεμιστήριος, πολεμιστής, φιλοπόλεμος, πολεμησεῖω (ἐφετικό), πολεμόω (=κάνω κάποιον ἐχθρό), πολέμαρχος, πολεμαρχῶ, Πτολεμαῖος.

Πολεύω καί **πολέω** (=περιπλανιέμαι, ὀργώνω). Ἀπ' τό οὖς. πόλος (=σημεῖο περιστροφῆς, ἄξονας) πού παράγεται ἀπ' τό πέλω καί πέλομαι ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα αἰπόλος, βουκόλος, θαλαμηπόλος, περίπολος, ἔπιπλα, ἐμπολάω, πόλησις (=στροφή), ἀναπόλησις, πρόσπολος, πυρπόλος, πυρπολῶ.

Πολιορκέω-ῶ. Παρασύνθετο ἀπ' τό πόλις + ἔρκος (=φράχτης) τοῦ εἵργνυμι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πόλος. Παράγωγα τοῦ πολιορκῶ: πολιορκητέος, α, ον, πολιορκητής, πολιορκητικός, πολιορκία, ἀπολιόρκητος, δυσπολιόρκητος.

Πολίος (=γκριζωπός, ψαρομάλλης). Ἀπ' τό πελός ἢ πελλός (=μαυρόχρωμος). Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη πέλεια (=ἀγριοπερίστερο).

Πολιομυελίτις (=ἀρρώστια πού προσβάλλει τή φαία οὐσία τοῦ μυελοῦ). Ἀπ' τό πολίος + μυελίτις τοῦ οὖς. μυελός, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα.

Πολιοῦχος (=ὁ προστάτης θεός μιᾶς πόλης). Ἀπ' τό πόλις + ἔχω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα καθώς καί στή λέξη πόλις.

Πόλις καί ἔπικ. **πτόλις**. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία της. Ἰσως ἀπ' τό πέλομαι (=εἶμαι σέ κίνηση) ἢ μπορεῖ νά συγγενεῖ με τό πύλη. Παράγωγα: πόλι-

ζω (=χτίζω πόλη), πόλισμα, πολισμός, πολιστής (=θεμελιωτής πόλης), πολίτης, πολιτικός, πολιτεύω, πολιτεία, πολιτεύμα, συμπολιτεία, ἀντιπολιτεία (=ἀντιπολιτήτευση), πολιτευτέον, πολιτευτής (=δημαγωγός), πολιτευτικός, πολίχνη (=μικρή πόλη), Πολιάς -άδος (=ἡ προστάτισσα τῆς πόλης) καί τά σύνθετα πολιορκῶ, πολιοῦχος, πολιτογραφῶ.

Πολίτης καί ἰων. **πολιήτης**. Ἀπ' τό πόλις, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Πολίχνη (=μικρή πόλη). Ὑποκοριστικό τοῦ οὖς. πόλις, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Πόλος (=σημεῖο περιστροφῆς, ἄξονας). Ἀπ' τό πέλομαι (=περιστρέφομαι). Δέξ γιά παράγωγα στό ρῆμα πολεῦω.

Πολύευκτος (=πολυπόθητος). Ἀπ' τό πολὺς + εὖχομαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πολὺς.

Πολύκροτος (=πού κάνει δυνατό θόρυβο). Ἀπ' τό πολὺς + κροτέω-ῶ πού παράγεται ἀπ' τό οὖς. κρότος, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πολὺς.

Πολυνείκης (=πού τοῦ ἀρέσουν οἱ καυγάδες). Ἀπ' τό πολὺς + νεῖκος, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πολὺς.

Πολυνίκης (=αὐτός πού συχνά νικάει). Ἀπ' τό πολὺς + νίκη. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στίς λέξεις νικηφόρος καί πολὺς.

Πολύπλοκος. Ἀπ' τό πολὺς + πλέκω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πολὺς.

Πολυπράγμων (=πολυάσχολος). Ἀπ' τό πολὺς + πράττω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πολὺς.

Πολὺς - πολλή - πολύ. Ἀπό θέμα πολ- τοῦ πίμπλημι, ὅπου δέξ γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πολὺς: πολλάκις, πολλαπλάσιος, πολλαπλασιῶ, πολλαπλοῦς, πολλαχῇ, πολλαχόθεν, πολλαχόθι, πολλαχόσε (=σε πολλά μέρη), πολλαχοῦ, πολλαχῶς (=μέ πολλοὺς τρόπους), πολλοστός καί τά σύνθετα: πολὺευκτος, πολὺκλαυστος, πολὺκροτος, πολυμαθής, πολυμήχανος, πολυνείκης, πολυνίκης, πολυπληθής, πολύπλοκος, πολυπράγμων, πολυτελής, πολὺτροπος (=πανοῦργος), πολυώνυμος.

Πολυώνυμος. Ἀπ' τό πολὺς + ὄνομα, ὅπου δέξ

για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη πολύς.

Πομφόλυξ - υγος (=φουσκαλίδα). Ἀπ' τό οὖς. πομφός (=φούσκα στό δέρμα), ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: πομφολυγῶ, πομφολύζω.

Πονηρός. (=κακός, ἐλεεινός, δειλός). Ἀπ' τό πονῶ πού παράγεται ἀπ' τό πένομαι. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη πόνος.

Πόνος (=κόπος). Ἀπ' τό πένομαι. Παράγωγα: πονέω-ῶ, πόνημα (=ἔργο), διαπόνημα, πονηρός, πονηρία, πονηρεύομαι, πονήρευμα, ἀπονήρευτος, πόνησις, διαπόνησις, καταπόνησις, πονητέον, πονητικός, πονικός (=ἐργατικός), πεπονημένος.

Πόντιος (=θαλασσινός). Ἀπ' τό πόντος ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις ποντίζω (=βυθίζω), πόντισμα, καταποντίζω, καταποντιστής, ποντοπόρος.

Ποντοπόρος. Ἀπ' τό πόντος + περάω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη πόντιος.

Πορδή. Ἀπ' τό πέρδομαι.

Πορεύω. Ἀπ' τό πόρος πού παράγεται ἀπό ρίζα περ- τοῦ περάω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πορεύω: πορεία, πορεῖον (=ἀμάξι), πόρευμα, πόρευσις, πορεύσιμος, πορευτέος, πορευτέον, πορευτικός, πορευτός, δυσπώρευτος, πεζοπόρος.

Πορθέω-ῶ (=καταστρέφω, ἐκπορθῶ). Εἶναι ἰσοδύναμο μέ τό πέρθω. Παράγωγα: πόρθημα, πόρθησις, ἐκπόρθησις, πορθητής, πορθητήριος, πορθητικός, πορθήτωρ, πορθητός, ἀπόρθητος.

Πορθμός (=στενό πέρασμα). Ἀπό ρίζα περ- τοῦ περάω. Παράγωγα: πορθμεύω, πορθμεία, πορθμεῖον, πόρθμευμα, πορθμεύς, πορθμευτής, πορθμευτικός, πορθμῆις, διαπόρθμευσις.

Πορίζω (=δένω). Ἀπ' τό πόρος πού παράγεται, ἀπ' τό περάω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ πορίζω: πόρισμα, πορισμός, πόριμος, ποριστέον, ποριστής, ποριστικός, ποριστός, βιοποριστικός.

Πόρνη. Ἀπ' τό πέρνημι. (=πουλῶ) ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό περάω.

Πόρος (=πέρασμα, ἐπινόημα). Ἀπ' τό περάω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πόρπη (=καρφίτσα). Ἀπ' τό πείρω (=τρυνῶ) ἀπ' ὅπου καί ἡ περόνη.

Πόρρω, ἀττ. τύπος ἀντί τοῦ πρόσω (=μακριά). Ἀπ' τήν πρόθεση πρό. Ἀπ' τήν πρόθεση πρό παράγονται οἱ λέξεις: πρότερος, πρῶτος, πρωί, πρῶην, πρῶιος, πρῶμιος, πρῶιζος, πρόμιος, πρύτανις, πρὸς, πρῶρα, πρανής καί πρηνής, προπρηνής, προτεραῖος. Ἀπ' τό πόρρω- πόρσω παράγεται τό πορσύνω.

Πορσύνω (=δίνω, ἐτοιμάζω, ταχτοποιῶ). Ἀπ' τό ἐπίρρ. πόρσω → πόρρω. Ἔχει συγγένεια μέ τό πόρω (=δίνω).

Πορφύρα (=κογχύλι πού βγάζει τήν πορφύρα). Ἀπ' τό πορφύρω (=σκουραίνω, κοκκινίζω), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Πορφύρω (=σκουραίνω, σκοτεινιάζω, κοκκινίζω). Εἶναι ἀναδιπλασιασμένος τύπος τοῦ φύρω (=ἀνακατώνω). Ρίζα φυρ + ἀναδιπλ. φο → φορφυρ → πορφύρω. Παράγωγα: πορφύρα, πορφύρεος καί πορφυροῦς, πορφυρίς (=κόκκινο ρούχο), πορφυρίτης, πορφυρίων (=πουλί μέ κόκκινο ρύγχος), πορφυρώδης.

Πόρω (=δίνω, χαρίζω). Σάν ἐνεστ. τοῦ ἀόρ. ἔπορον καί τοῦ παρακ. πέπρωμαι. Ἀπ' τό πόρος τοῦ περάω-ῶ.

Πόσθη (=ἀντρικό αἰδοῖο). Εἶναι συγγενικό μέ τό πέος.

Πόσις, ὁ (=ὁ σύζυγος). Ἀρχικά ἦταν πότις, ὅπως φαίνεται ἀπ' τίς λέξεις πότνια, δεσπότης.

Πόσις - ιος, ἡ. Ἀπ' τό πίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ποταμός. Ἀπ' τό πίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ποτήριον. Ἀπ' τό πίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ποτίζω. Ἀπ' τό πότος τοῦ πίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πούς, ποδός, ὁ (=ποδάρι). Ρίζα πεδ- ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: πέδη (=δεσμά), πεδάω (=δεσμεύω), πέδον, πεδῖον, πεδιάς, πεδινός, πέδιλον, πέξα, πεζός, πεζικός, πεζεύω, πέζευμα, πέζευσις, πεζευτικός, πεζευτός, πεζοπόρος, τράπεζα (τετράπεζα), ἐμπόδιον, ἐμποδίζω, ἐμποδῶν, ἐκποδῶν, ἔμπεδος, πηδός, πηδάλιον, ποδάγρα, ποδήρης, ποδίζω, ποδισμός, στρατόπεδον, τρίπους, ὑποπόδιον, ὑψίπεδος.

Πράγμα. Ἀπ' τό πράσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πραγματεία (=άσχολία, έπιμελημένη δουλειά). Άπ' τό πραγματεύομαι πού παράγεται άπ' τό πρᾶγμα. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρήμα πράσσω.

Πράκτωρ. Άπ' τό πράσσω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρασιά (=χώρισμα κήπου, όπου φυτεύονταν λαχανικά, κυρίως πράσα). Άπ' τό πράσον.

Πράσσω. Θέμα πραγ+γ+ω → πράσσω καί άττ. πράττω. Μέλλ. πράγ-σ-ω = πράξω, παθ. άορ. έπράγθην → έπρά-χθην, πρκ πεπραγ-σθαι = πεπράχθαι = πεπράχθαι. Παράγωγα: πρᾶγμα, άπράγμων, πολυπράγμων, πραγματεύομαι, πραγματεία, πραγματεύμα, πραγματευτέον, πραγματευτής, πραγματευτικός, πραγματικός, πρᾶος, κακοπραγής, πρακτέος, πρακτέον, πρακτικός, πρακτός, άπρακτος, δυσκατάπρακτος, εύπρακτος, πρακτήρ, πράκτωρ, πράκτης, πρᾶξις.

Πρατήριον. Άπ' τό πιπράσκω (=πουλώ), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πραῦνω (=καθησυχάζω). Άπ' τό έπίθ. πρᾶος ή πραῦς (=ήπιος, μαλακός).

Παράγωγα: πραότης, πράως, πραόνως, πραέως, πράνσις, καταπράνσις, πραῦντέον, πραῦντης, πραῦντικός.

Πρέμνον (=τό πίο χαμηλό μέρος τοῦ κορμού δέντρου, κορμός). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Είμαι συγγενικό μέ τό πρυμνός (=τελευταίος). Παράγωγα: πρεμνίζω (=ξεριζώνω), πρέμνοθεν (=άπ' τή ρίζα).

Πρέπω (=διαπρέπω, ταιριάζω). Λέξη πρωτότυπη. Παράγωγα: πρεπόντως, πρεπτός (=περίφημος), εύπρεπτος, πρεπώδης (=κατάλληλος), θεοπρόπος (=προφητικός), μεγαλοπρεπής, (άρι, δια, έκ, εύ, μετα, ά)πρεπής.

Πρεσβεία. Άπ' τό ρήμα πρεσβεύω πού παράγεται άπ' τό πρέσβυς. Άλλα παράγωγα τοῦ πρεσβεύω: πρεσβεΐον (=βραβεΐο) πρέσβειρα, πρέσβευμα, παραπρεσβεία (=παράνομη και δόλια πρεσβεία), πρέσβευσις, πρεσβευτής (πληθ. οι πρέσβεις), πρεσβευτικός.

Πρήθω (=φουσκώνω, καίω). Έχει σχέση μέ τό πίμπρημι, όπου δές γιά παράγωγα.

Πρηνής και πρανής (=κατηφορικός). Σχετίζεται μέ τήν πρόθεση πρό. Δές γιά άλλα παράγωγα τής πρόθεσης πρό στή λέξη πόρρω.

Πρηστήρ - ήρος, ό (=θύελλα μέ κεραυνούς, άστραπόβροντο). Άπ' τό πρήθω → πίμπρημι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρίνος (=πουρνάρι, άειθαλής βαλανιδιά). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Έσως νά σχετίζεται μέ τό πρίω (=πριονίζω).

Πριστήρ (=πριόνι). Άπ' τό πρίω (=πριονίζω), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρίω (=πριονίζω, χωρίζω). Θέμα πρι+ω = πρίω. Αρχική ρίζα περ- (πέιρω=τρπώ, περόνη). Παράγωγα: πρίσις (=πριόνισμα), πριονωτός (=δοντωτός), πρίσμα (=πριονίδι), πρισμός, πριστήρ (=πριόνι), πριστός, άπριστος, άπρίωτος, πρίων - όνος (=πριόνι), άπρίξ (=μέ κλειστά δόντια).

Πρίων-ονος (=πριόνι). Άπ' τό πρίω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προαγωγός (=αὐτός πού προάγει στήν πορνεία, μαστροπός). Άπ' τό προάγω → πρό + άγω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προάστειον. Άπ' τό πρό + άστυ.

Πρόβατον. Άπ' τό προβαίνω → πρό + βαίνω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόβλημα. Άπ' τό προβάλλω → πρό + βάλλω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προβλής-ήτος (=άκρωτήριο πού εισχωρεί μέσα στή θάλασσα). Άπ' τό προβάλλω → πρό + βάλλω.

Προγάστωρ-ορος (=κοιλαράς). Άπ' τό πρό + γαστήρ (=κοιλιά).

Πρόγραμμα. Άπ' τό προγράφω → πρό + γράφω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόδομος (=ό χώρος μπροστά άπ' τό σπίτι μετά τήν αυλή). Άπ' τό πρό + δόμος τοῦ δέμω (=χτιζώ), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόδρομος. Άπ' τό προδραμεΐν → πρό + έδραμον τοῦ τρέχω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόεδρος. Άπ' τό πρό + έδρα τοῦ έζομαι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προέλασις. Άπ' τό προελαύνω → πρό + ελαύνω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόθεσις. Άπ' τό προτίθημι → πρό + τίθημι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόθυμος. Άπ' τό πρό + θυμός τοῦ θύω (=όρμώ). Παράγωγα: προθυμία, προθύμως, προθυμούμαι, προθυμητέον.

Προΐξ-προϊκός. Άπ' τό προ+ικ (τοῦ ίκνέομαι-οῦμαι)

+ ς, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προκάλυμμα. Άπ' τό προκαλύπτω → πρό + καλύπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόκλησις. Άπ' τό προκαλῶ → πρό + καλέω - ῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προκοπή (=πρόοδος). Άπ' τό προκόπτω (=προχωρῶ) → πρό + κόπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόλογος. Άπ' τό προλέγω → πρό + λέγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόμαχος. Άπ' τό πρό + μάχομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προμήθεια. Άπ' τό προμηθής (=προνοητικός) → πρό + μῆτις (=σοφία, σχέδιο). Έχει σχέση καί μέ τή ρίζα μαθ- τοῦ μανθάνω. Παράγωγα τοῦ προμηθής: Προμηθεύς, προμηθεῖσθαι-οῦμαι (=προνοῶ), προμηθευτικός, προμηθεύς, προμηθεύς, ἀπρομηθεύς.

Πρόνοια. Άπ' τό πρόνους → πρό + νοῦς, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προοίμιον. Άπ' τό πρό + οἶμος (=δρόμος) τοῦ εἶμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προπάτωρ (=γενάρης). Άπ' τό πρό + πατήρ. Δές για ἄλλα παράγωγα τοῦ πατήρ στή λέξη πατρίς.

Προπετής (=αὐτός πού σκῦβει πρός τά μπρός). Άπ' τό προπίπτω → πρό + πίπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προπηλακίζω (=πασαλειῖω μέ λάσπη, προσβάλω, βρίζω). Άπ' τό πρό + πηλός (=λάσπη). Παράγωγα: προπηλακισμός, προπηλακιστικός.

Πρόποισις. Άπ' τό πρό + πόσις τοῦ πίνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προτύλαια (=πρόθυρα). Άπ' τό πρό + πύλη, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόρρησις. Άπ' τό πρό + ρῆσις τοῦ λέγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προσάντης (=ἀνηφορικός, δύσκολος, ἐχθρικός). Άπ' τήν πρόθ. πρός + ἄντην (=ἀπέναντι) πού παράγεται ἀπ' τήν πρόθ. ἀντί.

Προσδοκία. Άπ' τό προσδοκᾶω-ῶ (=περιμένω) πρός + ρίζα δοκ → δεκ- τοῦ δέχομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. (Διαφορετικό εἶναι τό προσδοκέω-ῶ). Παράγωγα τοῦ προσδοκᾶω: προσδόκημα, προσδοκῆτέον, προσδοκῆτός, προσδοκίμος, ἀπροσδοκῆτος.

Προσεδρεύω (=παραφυλάγω). Παρασύνθετο ἀπ' τό πρόσεδρος → πρός + ἔδρα τοῦ ἔζομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προσεταιρίζομαι (=παίρνω σάν φίλο μου κάποιον). Άπ' τό πρός + ἐταιρίζομαι πού παράγεται ἀπ' τό ἐταῖρος (=φίλος), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προσηλῶ (=καρφῶνω). Άπ' τό πρός + ἡλόω-ῶ πού παράγεται ἀπ' τό ἡλος (=καρφί). Παράγωγα: προσήλωσις (=σταύρωση, ἀφοσίωση). (Τό ρῆμα δέ βρίσκεται ἀπλό ἄλλα μόνο σύνθετο: καθηλῶ καί προσηλῶ).

Προσήλυτος (=ξενοφερμένος, πού μόλις ἤρθε). Άπ' τό προσήλυθον → πρός + ἤλυθον = ἤλυθον τοῦ ἔρχομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προσῆνεμος (=στραμμένος πρός τόν ἄνεμο). Άπ' τό πρός + ἄνεμος, όπου δές για ἄλλα παράγωγα.

Προσηνής (=πρᾶος, ἤρεμος). Άπ' τό πρός + κατάλ- -ηνής, πού δέν εἶναι γνωστή ἡ ἐτυμολογία της. Τό ἀντίθετο εἶναι τό ἀπηνής (=σκληρός).

Πρόσθεσις. Άπ' τό προστίθημι → πρός + τίθημι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προσθήκη. Άπ' τό προστίθημι → πρός + τίθημι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόσθιος (=μπροστινός). Άπ' τό πρόσθεν (=μπροστά, πρὶν).

Προσιτός (=αὐτός πού μπορεῖ νά τόν πλησιάσει κάποιος). Άπ' τό πρόσειμι → πρός + εἶμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόσκοπος (=προνοητής, αὐτός πού προπορεύεται για ἀνίχνευση). Άπ' τό προσκοπέω-ῶ (=παρτηρῶ, φυλάω) → πρό + σκοπέω-ῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προσκόπτω (=σκοντάφτω). Άπ' τό πρός + κόπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Προσκυνέω-ῶ (=λατρεύω, τιμῶ). Άπ' τό πρός + κυνῶ (=φιλῶ), πού παράγεται ἀπό ρίζα κυ-. Παράγωγα: προσκύνημα, προσκύνῃσις, προσκύνῆσιμος, προσκυνῆτᾶριον, προσκυνῆτέος, προσκυνῆτέον, προσκυνῆτῆριον, προσκυνῆτης, προσκυνῆτός, ἀπροσκυνῆτος.

Πρόσληψις. Άπ' τό προσλαμβάνω → πρός + λαμβάνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόσοικος (=γειτονικός). Άπ' τό προσοικέω-ῶ → πρός + οἰκέω-ῶ, πού παράγεται ἀπ' τό οἶκος, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πρόσοψις (=ἐμφάνιση, θέα). Ἀπ' τὸ προσόψομαι, μέλλ. τοῦ προσορῶ → πρόσ + ὁράω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προσπελάζω (=προσεγγίζω). Ἀπ' τὸ πρόσ + πελάζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προσποιοτής (=ψεύτικος). Ἀπ' τὸ προσποιῶ (=ὑποκρίνομαι) → πρόσ + ποιέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσπολος (=ὑπηρέτης). Ἀπ' τὸ πρόσ + πολέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσρησις (=προσφώνηση, χαιρετισμός). Ἀπ' τὸ προσαγορεύω → πρόσ + ἀγορεύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσταγμα. Ἀπ' τὸ προστάττω → πρόσ + τάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προστασία. Ἀπ' τὸ προΐστημι → πρό + ἵστημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προστάτης (=ἀρχηγός, ὑπερασπιστής). Ἀπ' τὸ προΐσταμαι → πρό + ἵσταμαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἵστημι.

Προσφάγιον. Ἀπ' τὸ πρόσ + φαγεῖν, ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ ἐσθίω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσφατος (=αὐτός πού πρίν λίγο σκοτώθηκε, καινούριος). Ἀπ' τὸ πρόσ + πέφαται, παθ. παρ. τοῦ φένω (=φονεύω).

Προσφιλής (=ἀγαπητός). Ἀπ' τὸ προσφιλέω-ῶ → πρόσ + φιλέω (=ἀγαπῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσφορος (=χρήσιμος, κατάλληλος). Ἀπ' τὸ προσφέρω → πρόσ + φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προσφύης (=προσκολλημένος, ἀρμόδιος). Ἀπ' τὸ προσφύω (=κάνω κάτι νά φυτρώσει) → πρόσ + φύω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσχημα (=πρόφαση). Ἀπ' τὸ προέχω (πρό + σεχ → σχε → σχημα). Προέχω → πρό + ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσχωσις. Ἀπ' τὸ προσχώννυμι → πρόσ + χώννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προσφθία (=τραγουδί μέ συνοδεία μουσικῶν ὀργάνων, χρονική ποσότητα συλλαβῶν). Ἀπ' τὸ πρόσ + φθῆ τοῦ ᾄδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόσωπον. Ἀπ' τὸ πρόσ + ὤψ-ῶπός τοῦ ὁράω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρότασις. Ἀπ' τὸ προτείνω → πρό + τείνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προτεραίος. Ἀπ' τὸ πρότερος πού παράγεται ἀπὸ πρόθεση πρό. Δές γιά ἄλλα παράγωγα ἀπ' τήν πρόθ. πρό στή λέξη πόρρω.

Προτομή (=τό ἐπάνω μέρος ἑνός πράγματος, τὸ κεφάλι ἀγάλματος). Ἀπ' τὸ προτέμνω → πρό + τέμνω.

Προτροπάδην (=μέ τὸ πρόσωπο μπροστά, γρήγορα). Ἀπ' τὸ προτρέπω → πρό + τρέπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προφανής (=φανερός). Ἀπ' τὸ προφαίνω → πρό + φαίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόφασις (=δικαιολογία). Ἀπ' τὸ πρό + φημί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Προφήτης. Ἀπ' τὸ πρόφημι → πρό + φημί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόφρων (=πρόθυμος). Ἀπ' τὸ πρό + φρήν ἀπ' ὅπου τὸ φρονέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόχειρος. Ἀπ' τὸ πρό + χεῖρ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόχους (=κανάτι). Ἀπ' τὸ προχέω → πρό + χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρόωρος. Ἀπ' τὸ πρό + ὦρα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πρύμνα (=τό πίσω μέρος τοῦ πλοίου). Ἀπ' τὸ πρυμνός (=τελευταῖος). Παράγωγα: πρύμνηθεν, πρυμνήσιος, πρυμνήτης, πρυμνόθεν.

Πρύτανις. Ἀντὶ πρότανις, ἀπ' τήν πρόθ. πρό. Δές γιά ἄλλα παράγωγα τῆς πρό στή λέξη πόρρω. Παράγωγα τοῦ πρύτανις: πρυτανεύω, πρυτανεία, πρυτανεῖον, πρυτανικός.

Πρώην. Ἀπ' τὸ πρωῒην, ἐνικ. αἰτ. θηλ. τοῦ πρώιος (πρό). Δές γιά ἄλλα παράγωγα τῆς πρό στή λέξη πόρρω.

Πρωία (ἐνν. ἡμέρα). Ἀπ' τὸ πρώιος (πρωί-πρό). Δές γιά ἄλλα παράγωγα τῆς πρό στή λέξη πόρρω.

Πρώμιος. Ἀπ' τὸ πρωί πού παράγεται ἀπ' τήν πρόθ. πρό. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στή λέξη πρό.

Πρωκτός (=κῶλος). Ἰσως νά σχετίζεται μέ τὸ προάγω.

Πρῶρα (=τό μπροστινὸ μέρος τοῦ πλοίου, ἡ πλώρη). Ἀπ' τήν πρόθ. πρό. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη πόρρω.

Πρωτόγονος. Ἀπ' τὸ πρῶτος + γενέσθαι τοῦ γίγνομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πρῶτος.

Πρωτόλεια, τὰ (=τὰ πρῶτα λάφυρα τοῦ πολέμου, οἱ πρῶτοι καρποί). Ἀπ' τὸ πρῶτος + λεία. Δέξ γιὰ ἄλλα παράγωγα στή λέξη πρῶτος.

Πρῶτος. Ὑπερθετικός τοῦ πρότερος πού παράγεται ἀπ' τήν πρόθεση πρό. Τὸ πρῶτος ἀπ' τὸ πρό-ατος → πρῶτος. Δέξ γιὰ ἄλλα παράγωγα στή λέξη πόρρω. Παράγωγα τοῦ πρῶτος: πρωτεύω, πρωτεῖον, τὰ πρωτεῖα, πρωτίστος καί τὰ σύνθ.: πρωταγωνιστής, πρωτόγονος, πρωτόλεια, πρωτοτόκος, πρωτότοκος.

Πρωτότοκος (=αὐτός πού γεννήθηκε πρῶτος). Ἀπ' τὸ πρῶτος + τεκεῖν τοῦ τίκτω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πταισμα (=σφάλμα). Ἀπ' τὸ πταίω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πταίω (=σκοντάφτω, φταίω). Θέμα πταF + j + ω → πτάjω → πταίω. Παράγωγα: πταῖσμα, πταιστός, ἄπταιστος.

Πταρμός (=φτάρνισμα). Ἀπ' τὸ πταίρω - πτάρνυμαι (=φταρνίζομαι), πού παράγεται ἀπό ρίζα πταρ-.

Πτερίς (=φτέρτα) καί **πτέρις.** Ἀπ' τὸ πτερόν τοῦ πέτομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτερόν. Ἀπ' τὸ πέτομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτέρυξ-υγος. Ἀπ' τὸ πτερόν τοῦ πέτομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτηνόν. Ἀπ' τὸ πέτομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτήσις. Ἀπ' τὸ πέτομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτήσσω (=ζαρώνω ἀπό φόβο). Ἀπό ρίζα πτα - πτακ → πτηκ+j+ω = πτήσσω. Ἀπ' τὸ πτηκ- μέ ἑτεροίωση τοῦ η σέ ω → πτωκ- καί τὸ ρῆμα πτώσσω. Παράγωγα: πτηξίς (=φόβος), πτώξ - πτωκός (=λαγός), πτωχός, πτωχεύω, πτωχεία, πτωχικός, πτωκάς-άδος (=φοβισμένη).

Πτίλον (=πούπουλο). Ἀπ' τὸ πτέσθαι, ἀπαρ. ὁρόβ' τοῦ πέτομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτοέω-ῶ (=φοβίζω, ταραζώ). Ἀπό ρίζα πτα- (=κινούμαι πρὸς τὰ κάτω) ἴδια μέ τὸ πτήσσω. Τὸ ρῆμα ἀπ' τὸ οὐς. πτόα ἢ πτοία (=φόβος). Παράγωγα:

πτόησις ἢ πτοίησις (=ταραχή), πτοητός ἢ πτοητός, ἀπτόητος.

Πτολίεθρον. Ὑποκοριστικό τοῦ πτόλις, ἐπικ. τύπος ἀντί πόλις, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτύον (=φτυάρι). Ἀπ' τὸ πτύω (=βγάζω ἔξω), ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτύσσω (=διπλώνω, μαζεύω). Ἀπό ρίζα πυκ- (πυκινός, πυκνός) μέ ἐπένθεση ἑνός τ → πτυκ καί μέ δάσυνση τοῦ κ γίνεται πτυχ. Παράγωγα: πτύγμα (=δίπλωμα), πτυκτός (=διπλωμένος), πτύξ-πτυχός (=πτυχή, δίπλωμα), πτύξις, (πρό, σύμ, ἀνά)πτυξις, πτυχή, πτύχιον, δίπτυχον, τρίπτυχος, πολύπτυχος, συμπτύσσω.

Πτυχή. Ἀπ' τὸ πτύσσω (=διπλώνω), ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτύω (=φτύνω, βγάζω ἔξω). Εἶναι ἠχοποιημένη λέξη. Θέμα πτυ+ω → πτύω. Παράγωγα: πτύαλον ἢ πτύελον (=φλέγμα), πτύον (=φτυάρι), πτύσις, πτύσμα, ἔμπτυσμα, πτυσμός, ἐμπτυσμός, ἀπόπτυστος (=σιχαμερός), κατάπτυστος (=ἄξιος γιὰ φτύσιμο), κατάπτυσμα, καταπτυστέος.

Πτώμα. Ἀπ' τὸ πίπτω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πτώσσω (=ζαρώνω ἀπό φόβο). Παράλληλος τύπος τοῦ πτήσσω, πού χρησιμοποιεῖται μόνο στόν ἐνεστώτα. Δέξ γιὰ παράγωγα στοῦ ρῆμα πτήσσω.

Πτωχός. Ἀπ' τὸ πτήσσω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πυγή (=πρωκτός, κῶλος). Λέξη πρωτότυπη. Ἀπό δῶ τὰ πυγολαμπίς (=κωλοφωτιά), σεισοπυγίς.

Πυγμάχος. Ἀπ' τὸ πυγμή (=γροθιά) + μάχομαι, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη πύξ.

Πυγμή (=γροθιά). Ἀπ' τὸ ἐπίρρ. πύξ (=μέ τις γροθιάς), ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πυθμήν (=ὁ πάτος). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Ἀρχικά ἦταν φυθμήν. Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τὸ βυθός (Λατίν. fundus).

Πυκνός καί ἐπικ. **πυκινός.** Ἀπό ρίζα πυκ ἴδια μέ τὸ πτύσσω. Παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: πύκα (=στερεά), πυκνῶς, πυκνότης, πυκνώ-ω, πύκνωμα, πύκνωσις, συμπύκνωσις, πυκνωτικός.

Πυκτεύω (=πυγμαχῶ). Ἀπ' τὸ οὐς. πύκτης πού παράγεται, ἀπ' τὸ ἐπίρρ. πύξ, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Πυλαγόρας (=άντιπρόσωπος στο Άμφικτυονικό συνέδριο στις Πύλες). Άπ' τό Πύλαι (=Θερμο-πύλες) + άγειρω, όπου δές για περισσότερα πα-ράγωγα, καθώς και στη λέξη πύλη.

Πύλη. Άβέβαιη ή έτυμολογία της. Ίσως νά σχετί-ζεται μέ τή λέξη πόλις ή νά συγγενεύει μέ τή λέ-ξη πόλος. Παράγωγα: πυλεών ή πυλών, πυλίσ (ύποκορ.), πυλώ-ω (=άσφαλίζω μέ πύλες), πύ-λωμα (=είσοδος), άπύλωτος, πυλωρός (=φρου-ρός τής πύλης), Πυλαγόρας, Πυλαία (=ή φθινο-πωρινή συνεδρία των Άμφικτυόνων στις Θερμο-πύλες), πυλαϊκός.

Πυνθάνομαι (=ζητώ νά μάθω, πληροφοροῦμαι) Άπό ρίζα πυθ + προσφύματα ν πριν άπ' τό χαρακτήρα και αν μετά → πυ-ν-θ-άν-ομαι = πυνθάνομαι. Ό μέλλ. πεύσομαι άπ' τό ποιητ. πεύθομαι, → πεύθ-σ-ομαι → πεύσομαι. Παράγωγα: πύσμα (=έρωτηση που θέλει σύντομη και άπλή άπάντηση), πυσμα-τικός (=έρωτηματικός), πύστις, πυστός (=ξακου-στός), άπυστος, έκπυστος (=γνωστός), άνάπυ-στος (=ξακουστός), περίπυστος (=ξακουστός), κι άπ' τό ποιητ. πεύθομαι: πευθώ (=άγγελία), πεύσις (=έρωτημα), πευστέον, πευστήριος, πευστικός, πευθήν (=έρευνητής, κατάσκοπος).

Πύξ (=μέ τίς γροθιές). Είμαι όνομαστική που κα-τάντησε έπίρρημα. Παράγωγα: πυγμή, πυγμαίος (=νάνος), πυγμάχος, πύκτης, πυκτεύω, πύκτευ-σις, πυκτευτής, πυκτείον, πυκτικός (=έμπειρος στην πυγμαχία), πυκτοσύνη.

Πύον, τό (=τό πύον που τρέχει από μιά πληγή). Άπ' τό ρήμα πύθω (=σαπίζω), (ρίζα πυ-).

Πύρ-πυρός, τό (=φωτιά) (πληθ. τά πυρά). Παρά-γωγα: τά πυρά, ή πυρά, πυράγρα (=μασιά), πυ-ρακτώ (=καίω), πυραύστης (=ή πεταλούδα που πετάει γύρω άπ' τό φώς), πυρεία, πυρετός, πυ-ρέσσω, πυρετώδης, ή πυρία (=λουτρό μέ άτμό), πυρίκαυστος, πύρινος, πυρίτης (=σιδηρουργός), πυριφλεγής, πυρκαϊά, πυρόεις, πυρώ-ω (=καίω), πύρπνοος (άντί πυρίπνοος), πυρπολώ, πυρρός (=κοκκινομάλλης, ξανθός), πυρρίας (=κοκκινο-τρίχης), πυρός, πυρσεύω, πυρφόρος, πυρώδης, πύρωσις (=κάψιμο), έκπύρωσις, άπύρωτος, άνεκ-πύρωτος, εύπύρωτος, ήμιπύρωτος.

Πυράγρα (=τσιμίδα, μασιά). Άπ' τό πύρ + άγρα του άγω, όπου δές για άλλα παράγωγα, καθώς και στη λέξη πύρ.

Πυραμής. Αίγυπτιακή λέξη.

Πύργος. Άσιατική ή προέλευσή της. Συγγενεύει μέ τή λέξη Πέργαμος. Παράγωγα: πυργηδόν, πύρ-γινος, πυργομαχώ, πυργώ-ω (=όχυρώνω, άνυ-ψώνω), πύργωμα, πύργωσις, πυργωτός, άπύρ-γωτος.

Πυρετός. Άπ' τό πύρ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Πυρίκαυστος. Άπ' τό πύρ + καίω, όπου δές για πε-ρισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη πύρ.

Πυρίτης. 1) (=σιδηρουργός). Άπ' τό πύρ, όπου δές για άλλα παράγωγα. 2) (=σιταρένιος). Άπ' τό πυρός (=σιτάρι), όπου δές για περισσότε-ρα παράγωγα.

Πυριφλεγής. Άπ' τό πύρ + φλέγω, όπου δές για πε-ρισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη πύρ.

Πυρκαϊά. Άπ' τό πύρ + καίω, όπου δές για περισσό-τερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη πύρ.

Πυρός (=σιτάρι). Δωρ. σπυρός. Παράγωγα: πύρινος (=σιταρένιος), πυρίτης (=σιταρένιος), τό πύρνον (=σιταρένιο ψωμί), πυροφόρος (=σιτοφόρος), πυραμής (=θερισμός σιταριού).

Πυρπολώ. Άπ' τό πυρπόλος → πύρ + πολέω-ω (=περιφέρομαι), όπου δές για περισσότερα πα-ράγωγα, καθώς και στη λέξη πύρ.

Πυρρίχιος (ένν. χορός) (=είδος ένόπλιου πολεμι-κού χορού, άπ' τόν εφευρέτη Πύρριχο).

Πυρρόθριξ (=κοκκινομάλλης). Άπ' τό πυρρός (=κόκκινος, ξανθός) + θριξ, όπου δές για άλλα παράγωγα, καθώς και στη λέξη πύρ.

Πυρρός (=αυτός που έχει τό χρώμα τής φωτιάς, κοκκινομάλλης, ξανθός). Αντί του δωρ. πυρ-ρός, άπ' τό πύρ, όπου δές για περισσότερα πα-ράγωγα.

Πυρρός (=δαυλός). Άπ' τό πύρ, όπου δές για πε-ρισσότερα παράγωγα.

Πώγων-ωνος, ό (=γενειάδα). Άπό προθεματικό πω + γων (γένος) του γίγνομαι, όπου δές για περισ-σότερα παράγωγα.

Πωλεύω (=δαμάζω, μερώνω πουλαράκι). Άπ' τό πάλος (=πουλάρι) που ίσως νά έχει σχέση μέ τή λέξη παίς. Παράγωγα: πωλεία, πώλευμα, πώ-λευσις, πωλευτής, πωλευτικός, πωλικός, πωλί-ον (ύποκορ.), πωλοδαμνώ.

Πωλέω-ώ (=πουλάω). Άπό ρίζα πελ- που βρίσκεται στις λέξεις: πέλω, πέλομαι (=περιφέρομαι), πε-

λάζω, ἐμπολάω, πολέω, πόλος. Παράγωγα: πώλημα, πώλησις, πωλητήρ, πωλητήριον, πωλητής, πωλητικός, πωλήτρια.

Πῶλος (=πουλάρι). Σχετίζεται μέ τό παῖς. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα πωλεῦω.

Πῶμα. 1) (=σκέπασμα, καπάκι). Ἄγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. 2) (=πιοτό). Ἀπ' τό πίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Πῶρος (=εἶδος μαρμάρου, πουρί). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως νά συγγενεύει μέ τό πόρος. Παράγωγα: πώρινος, πωρόω-ῶ (=ἀπολιθώνω, σκληραίνω), πωρώδης, πώρωμα, πώρωσις.

Πώρωσις (=ἀπολίθωση, σκλήρυνση). Ἀπ' τό πωρόω-ῶ, πού παράγεται ἀπ' τό πῶρος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ράβδος. Ἀπό ρίζα ρα- ἢ Φρεπ- τοῦ ρέπω, τό δο εἶναι πρόσφυμα. Παράγωγα: ραβδίζω (=δέρνω μέ τό ραβδί, ράβδινος, ραβδίων (ὑποκορ.), ράβδισμα, ραβδισμός, ραβδιστής, ραβδοῦχος, ραβδοῦμαι, ράβδωμα, ράβδωσις, ραβδωτός, ἀρράβδωτος.

Ραβδοῦχος (=ὑπηρέτης ἄρχοντα). Ἀπ' τό ράβδος + ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ράβδος.

Ραγάς-άδος (=χαραμάδα). Ἀπ' τό ραγῆναι, ἀπαρ. παθ. ἀόρ. β' τοῦ ρήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ραγίζω (=μαζεύω ρώγες). Ἀπ' τό ράξ - ραγός (=ρώγα) τοῦ ρήγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ράδιος (=εὐκολος). Ἀπ' τό ρᾶ (ποιητ. τυπ. ἀντί ράδιον) + ἴδιος = ραῖδιος = ράδιος καί ἰων. ρῆδιος (ρηίδιος).

Παράγωγα: ραδίως, ραδιουργός, ραδιουργία, ραδιουργῶ (=κάνω κάτι ἀσυλλόγιστα, φέρνομαι μέ δόλο), ραδιούργημα, ράθυμος (=ἀμέριμνος, νωθρός), ραθυμία, ραθυμῶ, ραθυμητέον, ραῖζω (=γίνομαι ὑποφερτός, ἀναλαμβάνω ὕστερα ἀπ' ἀρρώστια), τά παραθετικά τοῦ ράδιος: ράων, ρᾶστος, ἀπ' ὅπου ἡ ραστώνη (=εὐχέρεια, εὐκολία), ραστωνεύω.

Ραδιουργός (=αὐτός πού κάνει κάτι εὐκολά, πανοῦργος). Ἀπ' τό ράδιος + ἔργω - ἐργάζομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ράδιος.

Ράθυμος (=ἀμέριμνος, νωθρός). Ἀπ' τό ράδιος + θυμός. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στίς λέξεις θυμῶ καί ράδιος.

Ραιβός (=κυρτός, στραβός, στραβοκάνης). Ἀμφίβολη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ὁ ἀρχικός τύπος νά ἦταν Φραγ-ός. Εἶναι πιθανό νά παράγεται ἀπό ρίζα ραγ- τοῦ ρήγνυμι καί τοῦ ραίω (=συντρίβω), πού ἴσως εἶναι συγγενικό μέ τό ρήγνυμι.

Ραῖζω (=γίνομαι ὑποφερτός, ἀναλαμβάνω ὕστερα ἀπ' ἀρρώστια). Ἀπ' τό ράδιος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ραῖνω (=ραντίζω, δροσίζω). Ἀπό ρίζα ραν → ραν+j+ω → ραῖνω. Ἄλλοι δέχονται ρίζα ραδ- ἢ αρδ-, ἀλλά δέν εἶναι σωστή. Παράγωγα: ρανίς (=σταλαγματιά), ραντήρ, ραντήριος, περίρρανσις, περιρραντήριον, ραντός, ραντίζω, ραντισμός, ἄρραντος.

Ράκος (=κουρέλι). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τό ρήγνυμι.

Ράμνος (=ἀγκαθωτός θάμνος, παλιούρι). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἔχει συγγένεια μέ τή λέξη ράβδος (ράβνος → ράμνος).

Ράμφος. Ίσως από συμφυρμό της ρίζας ρέμφ- (ρέμφο=στόμα) + ρίζα ραφ- (ραφή).

Ρανίς-ίδος, ή (=σταλαγματιά). Απ' τό ραίνω (=ραντίζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ράξ-ραγός, ή και ιων. ρώξ-ρωγός (=ρώγα σταφυλίου). Απ' τό ρήγνυμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ραπιζώ (=δέρνω). Απ' τό οὐς. ραπίς-ίδος (=ραβδί) από ρίζα ρα- ή Φρεπ- του ρέπω. Παράγωγα: ράπισμα, ραπισμός.

Ράπτω (=ράβω). Από αρχική ρίζα σραφ- → ραφ ή ραφ + πρόσφυμα τ → ράφτω → ράπτω. Παράγωγα: ράμμα, ράπτης, ραπτικός, προσραπτέον, ραπτός, ραπτόν (=κεντητό χαλί), ράπτρια, ραφεύς, ραφή, ραφίς (=βελόνα), ράφισ, νευρορραφώ, ραψωδός, ραψωδία, ραψωδώ.

Ράσσω και **ράττω** (=χτυπώ, ρίχνω καταγής, συντρίβω). Από ρίζα Φραγ → ράγ + j + ω = ράσσω, (έχει σχέση με τό ρήγνυμι). Παράγωγα: ράγδην (=βίαια), ραγδαίος (=όρμητικός), ρακτήριος, ρακτός (=τραχύς), σύρραξις (=σύγκρουση), και για άλλα παράγωγα δές στο ρήμα ρήγνυμι.

Ραστώνη (=εύχρεια, εύκολία). Απ' τό ράστος, υπερθετικό του ράδιος, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ραφή. Απ' τό ράπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ραχία (=τό σπάσιμο των κυμάτων πάνω στην ακτή, φουσκωνερίά, ράχη). Απ' τό ρήγνυμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ράχισ-εως (=ράχη). Απ' τό ρήγνυμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ραψωδός. Απ' τό ράπτω + ψδή του ἄδω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στο ρήμα ράπτω.

Ρέγκω ή **ρέγχω** (=ροχαλίζω). Λέξη ήχοποίητη απ' τό ρόγχο αυτών που κοιμούνται. Παράγωγα: ρέγκος ή ρέγχος (=ροχαλισμα), ρέγξις, ρόγχος, ρογχάξω, ρογχασμός.

Ρέζω (=κάνω κάτι). Από ρίζα Φρεγ=Φεργ του ἔργω, ώστε είναι τό ρέζω ποιητ. τύπος του ἔργω. Θέμα εργ → με μετάθεση του φθόγγου → ρεγ+jω → ρέζω. Παράγωγα: ρεκτήρ, ρεκτεира, ρέκτης (=δραστήριος), ρεκτήριος.

Ρέθο-εος, τό (=μέλος του σώματος, τό πρόσωπο). Άγνωστη ή ἐτυμολογία του.

Ρεΐθρον, τό (=τό ρεύμα του ποταμού). Απ' τό ρέω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ρέκτης (=δραστήριος). Απ' τό ρέζω, όπου δές για άλλα παράγωγα.

Ρέμβομαι (=περιπλανιέμαι). Ίσως απ' τή ρίζα ρεπ- του ρέπω. Παράγωγα: ρέμβη (=πλάνη), ρέμβος, ρεμβώδης, ρόμβος (=σβούρα), ρομβῶ (=περιστρέφω), ρομβοειδής, ρύμβος (αντί ρόμβος), ρυμβών, ρυμβονάω (=περιστρέφω).

Ρέπω (=γέρνω, κλίνω). Αρχική ρίζα Φρεπ. Παράγωγα: ραπίς, ραπιζώ, ρεπτέον, ρέψις, ροπή (=κλίση προς τά κάτω), ἀμφιρρεπής, ἐπιρρεπής, ἀμφίρροπος, ἀντίρροπος, ισόρροπος, ρόπτρον, ρόπαλον, καλαῦροψ (=ποιμενικό ραβδί).

Ρεύμα. Απ' τό ρέω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ρέω (=κυλώ, τρέχω όρμητικά). Αρχική ρίζα σρεΦ. Θέματα: α) ρέ+ω → ρέω, β) ρευ-, γ) ρυ-, δ) ρυε- ρυη (ρυήσομαι). Παράγωγα: ρεΐθρον, ρέος, τό (=ρύακι), ρεύμα, ρευματίζομαι (=κυλώ σαν ρεύμα), ρευματικός, ρευματώ (=μεταβάλλω σε ρεύμα), ρεύσις, ρευσταλέος, ρευστικός, ρευστός, ροή, άπορροή, καταρροή, ροία, άπόρροια, διάρροια, παλίρροια, ρόος-ρούς, κατάρρους, παλίρρους, χειμάρρους, ρύαξ, ρυάς-άδος (=ύγρός), ρύδην, ρυθμός, ρυθμίζω, ρυθμικός, ἔρρυθμος, άπόρρυμα, ρύμη (=όρμή), ρύσις, περίρρυσις, ρυτός (=ρευστός), ρυτόν (=ποτήρι με μτερή άκρη όπου ύπήρχε τρύπα απ' όπου ἔφευτε τό κρασί), άπόρρυτος, έπίρρυτος, κατάρρυτος, περίρρυτος, ύδρορροή, φυλλορροώ. Απ' τήν ίδια ρίζα τά Εύρώτας, έρωή (=όρμή), έρωέω (=χύνομαι) και ό ποταμός Στρυμών.

Ρήγμα. Απ' τό ρήγνυμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ρήγνυμι (=σπάνω, σχίζω). Αρχική ρίζα Φραγ-. Θέματα: α) ρηγ → ρηγ + πρόσφυμα νυ + μι → ρήγνυμι, β) ραγ- (έρραγην), γ) με μετάπτωση ρωγ-. (Λατιν. frango). Παράγωγα: ρήγμα, ρηγμίν ή ρηγμής (=ή άκτή, ή άκροθαλασσιά), ρηκτός, ἄρρηκτος, αδιάρρηκτος, ρήκτης, διαρρήκτης, ρήξις (=σπάσιμο), διάρρηξις, ρηξέλευθος (=αυτός που άνοίγει δρόμο), ραγάς, ραγή, άρραγής (=άθραυστος), ράξ - ραγός (=ρώγα σταφυλίου), ραγίζω, ράσσω, ράγδην, ραγδαίος, καταρράκτης, ραχία, ράχισ, ραχιαίος, ραχίζω (=κόβω στά δύο),

ραχίτης, ράχετρον, ρώξ-ρωγός (=σχίσιμο), ρωγάς-άδος (=ξεσχισμένος), ρωγαλέος (=ξεσχισμένος), ρωγμή, ἀπορρώξ (=ἀπότομος), ἀρρώξ (=χωρίς ρωγμές), ἀμφιρρώξ (=γεμάτος ρωγμές), διαρρώξ (=σπασμένος), περιρρώξ (=ἀπότομος ἀπό παντοῦ), ρωχμός (=σχισμάδα), ἴσως τό ράκος (=κουρέλι).

Ρῆγος-εος, τό (=σκέπασμα, πάπλωμα). Ἀπ' τό ρῆμα ρέζω (=βάφω), διαφορετικό ἀπ' τό ρέζω (=κάνω).

Ρῆμα (=λόγος). Ἀπ' τό λέγω (3) ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ρηξικέλευθος (=αὐτός πού ἀνοίγει τό δρόμο, ὁ προοδευτικός). Ἀπ' τό ρήγνυμι + κέλευθος (=δρόμος). Δέξ για ἄλλα παράγωγα στό ρήγνυμι.

Ρῆξις (=σπάσιμο). Ἀπ' τό ρήγνυμι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ρῆσις (=λόγος). Ἀπ' τό λέγω (3), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ρήτωρ-ορος. Ἀπ' τό λέγω (3), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ριγέω-ῶ (=κρυνώνω, ἀνατριχιάζω). (Λατιν. frigeo). Πιθανόν ἀπό ρίζα Φριγ-. Παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: ρίγος, ριγηλός, ριγεδανός, ρίγιον (=πιό παγερό), ρίγιστος (=πάρα πολύ τρομερός), ριγώω-ῶ (=κρυνώνω), ρίγωσις (=τρεμούλιασμα).

ΡΙζώω-ῶ (=ριζώνω, στερεώνω). Ἀπ' τό οὖς. ρίζα, αἰολ. βρίςδα ἀπό ρίζα ραδ- τοῦ ραδινός (=λεπτός καί μακρύς, ἀπαλός). (Λατιν. radix καί ἔλλ. ράδιξ (=κλαδί)). Παράγωγα: ριζικός, ρίζιον (ὑποκορ.), ρίζωμα, ριζωσις, ριζωτής, ριζωτός, ἀρριζωτός, ριζοτόμος.

ΡΙκνός (=ζαρωμένος ἀπ' τό κρύο, ξερός, μαραμμένος). Πιθανόν ἀντί ριγνός ἀπ' τό ρίγος.

ΡΙνός (=δέρμα). Σχετίζεται μέ τίς λέξεις: δέρω, δέρμα, κείρω.

ΡΙον, τό (=κορυφή βουνοῦ, ἀκρωτήριο). Ἀρχικά ἦταν Φρίσον. Ἰσως εἶναι συγγενικό μέ τό ρίς - ρινός.

ΡΙπτή (=ὀρμή, φορά). Ἀπ' τό ρίπτω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

ΡΙπίς (=φουσέρο, βεντάλια). Ἀπ' τό ρίπτω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

ΡΙπτω. Ἀπό ρίζα ριπ-. Θέμα ριπ + πρόσφυμα τ + ω → ρίπτω. Παράγωγα: ριπή, ρίπημα, ριπίς-ιδος, ριπίζω (=φυσῶ, ἀνε-μίζω), ρίπισις, ρίπισμα, ριπιστήρ, ριπιστήριον, ριπιστός, ριπίδιον (ὑποκορ.),

ριπτάζω (θαμιστικό), (=ρίχνω ἐδῶ κι ἐκεῖ), ριπτέω-ῶ, ριπτός, Εὐριπος, ρίψ-ριπός (=ψάθα), ρῖψις, ρίψασπις (=αὐτός πού ρίχνει τήν ἀσπίδα του στή μάχη, δειλός), ριψοκίνδυνος, ριψοκίνδυνῶ, ρίψοπλος, ρίμμα (=τίναγμα), καί τό νεο-ελλ. ἀπορρίμματα.

ΡΙς-ρινός, ἡ (=μύτη). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία της.

ΡΙψασπις-ιδος (=αὐτός πού ρίχνει τήν ἀσπίδα του στή μάχη, δειλός). Ἀπ' τό ρίπτω + ἀσπίς. Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ρίπτω.

ΡΙψοκίνδυνος. Ἀπ' τό ρίπτω + κίνδυνος, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα ρίπτω.

Ροδανός (=τρυφερός, ἀπαλός). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα ραδ- μέ τίς λέξεις: ροδάνη (=κλωστή), ραδάνη, ραδινός (=ἀπαλός), ροδαλός, ράδαμνος (=ἀπαλό βλαστάρι), ράδιξ (=κλαδί), ρίζα, ἴσως καί τό ρόδον.

Ρόδον (=τριαντάφυλλο). Ἀπό ρίζα ραδ- τοῦ ροδανός, ὅπου δέξ για ἄλλα παράγωγα ἀπ' τήν ἴδια ρίζα. Ἀρχικά ἦταν Φρόδον. Παράγωγα: ροδιζω, ρόδινος, ροδόχρους, ροδωνία (=κῆπος ἀπό τριαντάφυλλα).

Ροδόχρως-ωτος. Ἀπ' τό ρόδον + χρώς. Εἶναι συνώνυμο μέ τό ροδόχρους. Δέξ για ἄλλα παράγωγα στή λέξη ρόδον.

Ροή. Ἀπ' τό ρέω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ροθέω-ῶ (=κάνω θόρυβο). Ἀπ' τό ρόθος (=πάταγος) πού εἶναι λέξη ἠχοποιημένη ἀπ' τό θόρυβο τῶν κυμάτων. Παράγωγα ἀπ' τό ρόθος: ροθιάζω (=κωπηλατῶ), ρόθιος (=ὀρμητικός), τά ρόθια (=κύματα), ροθιάς (=αὐτή πού κάνει πάταγο).

Ρόθος (=πάταγος, πλατάγισμα τῶν κυμάτων). Ἠχοποιημένη λέξη ἀπ' τό θόρυβο τῶν κυμάτων. Δέξ για παράγωγα στό ρῆμα ροθέω-ῶ.

Ροιβδος (=ὀρμητικός θόρυβος, σφύριγμα τοῦ ἀνέμου). Ἠχοποιημένη λέξη. Παράγωγα: ροιβδέω-ῶ (=ρουφῶ μέ θόρυβο), ροιβδησις. Συνώνυμα εἶναι καί τά: ροιζέω (=σφυρίζω), ροιζος (=σφύριγμα, ὀρμή).

Ρόμβος (=σβούρα, γεωμετρικό σχῆμα). Ἀπ' τό ρέμβομαι (=περιπλανιέμαι), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Ρομφαία (=μάχαιρα). Ξενική λέξη.

Ρόος-ροῦς. Ἀπ' τὸ ρέω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρόπαλον. Ἀπ' τὸ ρέπω (=κλίνω), ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ροπή (=κλίση πρὸς τὰ κάτω, τάση). Ἀπ' τὸ ρέπω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρόπτρον. Ἀπ' τὸ ρέπω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ροφέω-ῶ. Ἀρχική ρίζα σροφ-. Θέμα ροφ + πρόσφυμα ε + ω → ροφέω-ῶ. Παράγωγα: ρόμμα (=ρόφημα), ροπτός, ρόφημα, ρόφησις, ροφητικός, ροφητός, ἀπορροφητικός.

Ρόχθος (=βουή). Ἦχοποιημένη λέξη ἀπ' τὸν ἦχο τῶν κυμάτων. Παράγωγος: ροχθέω-ῶ.

Ρύαξ-ακος. Ἀπ' τὸ ρέω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρύγχος (=μούρη, ράμφος). Ἴσως ἀπ' τὸ ρύζω (=γλυλλίζω), πού μπορεῖ νὰ ἔχει σχέση μέ τὸ ρέγγω.

Ρύζω (=γρυλλίζω). Ἦχοποιημένη λέξη.

Ρυθμός. Ἀπ' τὸ ρέω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρυκάνη (=ροκάνη, πλάνη). Πιθανόν ἀπὸ ρίζα ορυ- τοῦ ὀρύσσω μέ πτώση τοῦ ο. Δές γιὰ ἄλλα παράγωγα στοῦ ὀρύσσω.

Ρύμη (=ὀρμή, φορά, σοκάκι). Ἀπ' τὸ ρέω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρυμός (=τὸ ξύλο τῆς ἁμάξας ἀπ' τὸ μέσο τοῦ ἄξονα ὡς τὸ ζυγὸ καὶ ἐκτείνεται πρὸς τὰ μπρός, τιμόνι). Ἀπ' τὸ ρύω (ἐρύω) πού εἶναι ἐνεργητικὸ τοῦ ρύομαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρύομαι (=σέρνω πρὸς τὸν ἑαυτὸ μου, τραβῶ ἀπ' τὸν κίνδυνο, σώζω, προφυλάγω). Ἀπὸ ρίζα Fry- καὶ Fryσ-. Θέμα ρύ+ομαι → ρύομαι. Τὸ ἐνεργητ. ρύω δέν ὑπάρχει, ἀλλὰ ἀντὶ γι' αὐτὸ χρησιμοποιεῖται τὸ ρῆμα ἐρύω (=σέρνω), ὅπου δές γιὰ παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ρύομαι: ρῦμα (=προστασία), ρυμός, ρύσιον (=λάφυρο, ἀσφάλεια), ρυσιάζω (=ἀρπάζω σάν λάφυρο), ρύσιος (=αὐτὸς πού σώζει), ρυσίπολις, ρύσις (=ἀπελευθέρωση), ρυσός (=ζαρωμένος, ρυτιδωμένος), ρυστάζω (θαμιστ. = περιφέρω βίαια), ρυστήρ (=σωτήρας), ρύστης (λυτρωτής), ρυτήρ (=λουρί, σωτήρας), ρυτίς-ιδος (=ζαρωματιά), ρυτιδῶ-ῶ, ρυτός (=ἐλκυστός), ρύτρω (=λυτρωτής).

Ρυπαρός (=ἀκάθαρτος). Ἀπ' τὸ ρύπος (ἀκαθαρσία), ἀπ' ὅπου καὶ τὰ παράγωγα: ρυπαίνω, ρύ-

πανσις, ρύπασμα, ρυπαρία, ρυπάω (=εἶμαι βρόμικος), ρυπώω (=λερώνω), ρύπτω (=καθαρίζω).

Ρύπτω (=καθαρίζω, πλένω). Ἀπ' τὸ ρύπος. Παράγωγα: ρύμμα (=αὐτὸ πού χρησιμεύει γιὰ πλύσιμο τῶν ρούχων, ἀκαθαρσία), ρυπτικός, ρυπτήρ, ρύπτειρα, ρύψις (=καθαρισμός), ἀπόρρυψις.

Ρύσιον (=λάφυρο, ἐνέχυρο). Ἀπ' τὸ ρύομαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρύσιος (=αὐτὸς πού σώζει). Ἀπ' τὸ ρύομαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρυτήρ (=λουρί, σωτήρας). Ἀπ' τὸ ρύομαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρυτίς (=ζαρωματιά). Ἀπ' τὸ ρύομαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρύτωρ (=λυτρωτής). Ἀπ' τὸ ρύομαι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρύω (=σέρνω). Ἀντὶ ἐρύω, γιατί τὸ ρύω δέν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνο τὸ μέσο ρύομαι, ὅπου δές γιὰ παράγωγα.

Ρώμη (=δύναμη). Ἀπ' τὸ ρώομαι (=ὀρμῶ) ἀπ' ὅπου καὶ τὸ ρώννυμι, ὅπου δές γιὰ παράγωγα.

Ρώννυμι (=δυναμώνω, ἐνισχύω). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τὸ ρώομαι (=ὀρμῶ). Ἴσως ἀκόμη νὰ σχετίζεται μέ τὰ: ράδαμος (=βλαστός), ράδιος. Θέματα: ρω- καὶ ρωσ-. Θέμα ρως + πρόσφυμα νυ + μι καὶ μέ ἀφομοίωση τοῦ σ σέ ν → ρώννυμι. Παράγωγα: ρώμη, ρωμαλέος, ρώσις (=δυνάμωμα), (ἀνάρ, ἐπίρ)ρωσις, ἄρρωστος, ἄρρωστία, ἄρρωστῶ, εὖρωστος, εὖρωστία, εὖρωστῶ, ἐρρωμένος (ἐρρωμενέστερος, ἐρρωμενέστατος), ἐρρωμένως (ἐπίρρ.) (ἐρρωμενέστερον καὶ ἐρρωμενεστέρως, ἐρρωμενέστατα).

Ρῶξ-ρωγός (=ἄνοιγμα, στενὸ πέρασμα). Ἀπ' τὸ ρήγνυμι, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ρώομαι (=ὀρμῶ). Σχετίζεται μέ τίς λέξεις: ὀρμή, ἐρύω. Δές γιὰ παράγωγα στοῦ ρῆμα ρώννυμι.

Ρῶπος (=φτηνὰ ἐμπορεύματα, ματαιολογία). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία του. Παράγωγα: ρωπίζω, ρωπικός, ρωπογράφος (=αὐτὸς πού ζωγραφίζει μηδαμινὰ πράγματα).

Ρῶψ-ρωπός (=χαμόδεντρο, χαμόκλαδο). Ἴσως ἀπ' τὸ ραπίς (=ραβδί). Ἴσως ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα ριπ- τοῦ ρίψ-ριπός (=ψάθα ἀπὸ καλάμια).

Σ

Σίγμα

Σάγη, ή (=άποσκευές, σαμάρι). Άπ' τό σάττω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σαγηνεύω (=ψαρεύω μέ δίχτυ, πιάνω μέ δίχτυ). Άπ' τό σαγήνη (=δίχτυ), πού παράγεται άπ' τό σάττω, όπου δές γιά άλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ σαγηνεύω: σαγηνεΐα, σαγηνεύς, σαγηνευτήρ, σαγηνευτής.

Σαγήνη (=δίχτυ γιά ψάρεμα). Άπ' τό σάττω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρήμα σαγηνεύω.

Σάγμα (=σκέπασμα, σαμάρι) Άπ' τό σάττω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σαθρός (=σάπιος, ἄρρωστος). Αντί σαπρός τοῦ σήπω. Παράγωγα: σαθρότης, σαθρόω-ω (=έξα-σθενώ), σάθρωμα, σάθρωσις.

Σαίνω (=κουνῶ τήν οὐρά, κολακεύω). Συγγενικό μέ τά σείω, σαίρω. Θέμα σαν + j + ω → σαίνω. Παράγωγα: σαινίδωρος (=αὐτός πού κολακεύει μέ δώρα), σαινόλογος (=αὐτός πού κολακεύει μέ λόγια), σαίνουρος, σαινουρίς.

Σαίρω (=δείχνω τά δόντια μου, σκουπίζω). Άγνωστη ἡ ἔτυμολογία του. Θέμα σαρ + j + ω → σαίρω. Παράγωγα: σάρμα (=σχισμάδα, σκουπίδι), σάρων, τό (=σκούπα), σαρώω-ω (=σαρώνω), σεσηρότως (=μέ τραβηγμένα τά χεῖλη), σάρωμα, σάρωσις, σάρωτρον.

Σάκος ἢ **σάκος**, ὁ (=σακούλι). Ἡ προέλευσή της εἶναι ἐβραϊκή. Ἴσως άπ' τό σάττω, όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Σάκος - εος, τό (=άσπίδα από κλαδιά λυγαριᾶς). Ἔχει σχέση μέ τό σάττω, όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Σαλαμάνδρα (=εἶδος σαύρας, γουστερίτσα). Πιθανόν ὡς πρῶτο συνθετικό ἡ λέξη σάλη (=οὐρά ζώων), τό δεύτερο συνθετικό εἶναι ἄγνωστο.

Σαλεύω (=κουνῶ, κλονίζω). Άπ' τό οὐσ. σάλος (=κίνηση, ταραχή) από ρίζα σαλ-. Παράγωγα: σάλαξ (=κόσκινο τῶν μεταλλουργῶν), σαλάκων (=ξίπασμένος), σαλάσσω (=κουνῶ), σάλη, σαλεία (=ταραχή), σάλευμα, σάλευσις, διασάλευσις, σαλευτός, ασάλευτος, ἀπαρασάλευτος, ἀπαρασαλευτῶς, κονίσταλος (=σύννεφο σκόνης).

Σάλος (=ταραχή, φουσκοθαλασσιά, κλυδωνισμός). Πιθανόν ἡχοποιημένη λέξη. Δές γιά παράγωγα στό ρήμα σαλεύω.

Σάλπιγξ - ιγγος. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Πιθανόν από ρίζα σΦαλπ-. Ἴσως συγγενεῖ με τό σύριγξ. Παράγωγα: σαλπίζω, σαλπικτής - σαλπικτής - σαλπιστής, σάλπισμα, σαλπισμός.

Σαμβύκη (=τριγωνικό μουσικό ὄργανο μέ τέσσερις χορδές). Εἶναι ἀσιατική ἡ προέλευσή του.

Σάνδαλον, τό (=σανδάλι, πέδιλο). Ἀσιατική ἢ προ-
έλευσή του ἀπ' τό περσικό sandal.

Σανίς-ίδος (=σανίδι). Ἀβέβαιη ἢ ἔτυμολογία της.
Παράγωγα: σανίδιον, σανιδώω, σανιδώδης, σα-
νιδωμα, σανιδωτός.

Σαπρός (=σάπιος). Ἀπ' τό σήπω, ὅπου δές γιά πε-
ρισσότερα παράγωγα.

Σάπφειρος (=πολύτιμος λίθος, ζαφείρι). Ἡ λέξη
εἶναι φοινικική.

Σαρδάνιος (=ἐπίθ. γιά γέλιο πικρό ἢ εἰρωνικό καί
χλευαστικό). Πάντοτε μέ τό ρῆμα γελῶ → γελῶ
σαρδάνιον (=γελῶ πικρά ἢ εἰρωνικά). Ἴσως νά
παράγεται ἀπ' τό σαρδάνη, φυτό της Σαρδηνίας,
πού προκαλοῦσε μορφασμό. Ἴσως ἀκόμα νά συγ-
γενεῖται μέ τό σεσηρώς (=μέ τραβηγμένα χεῖλη)
ἀπ' τό σαίρω (=δείχνω τά δόντια μου).

Σαρκάζω (=ξεσκίζω σάρκες σάν τά σκυλιά, χλευά-
ζω). Ἀπ' τό οὐς. σάρξ-σαρκός, πού ἡ ἔτυμολογία
του εἶναι ἀμφίβολη. Δές γιά περισσότερα παρά-
γωγα στή λέξη σάρξ.

Σαρκοφάγος. Ἀπ' τό σάρξ + φαγεῖν τοῦ ἐσθίω.

Σαρκώδης. Ἀπ' τό σάρξ + εἶδος. Δές γιά ἄλλα πα-
ράγωγα στή λέξη σάρξ.

Σάρξ - ρκός. Ἡ ἔτυμολογία της εἶναι ἀμφίβολη.
Ἀρχική ρίζα ἴσως ἡ τFαρκ-. Παράγωγα: σαρκά-
ζω, σαρकाσμός, σαρκικός, σάρκινος, σαρκοβό-
ρος, σαρκοειδής, σαρκοφάγος, σαρκώ (=δυνα-
μών), σαρκώδης, σάρκωσις, ἄσαρκος.

Σαρῶω (=σκουπίζω). Ἄλλος τύπος τοῦ σαίρω, ὅπου
δές γιά παράγωγα.

Σατράπης. Περσική λέξη. Παράγωγα: σατραπεύω,
σατραπεία, σατραπεῖον, σατραπικός.

Σάττω (=φορτώνω, σαμαρώνω). Ἀπό ἀρχική ρίζα
σFακ- ἢ σFαγ-. Θέμα σαγ + j + ω → σάττω. Πα-
ράγωγα: σάγη (=φορτίο, σαμάρι), πανσαγία (=μ'
ὅλες τίς ἀποσκευές), σαγήνη (=δίχτυ γιά ψάρε-
μα), σάγμα, σαγμαρίον, σάγος (=χοντρός μαν-
δύας), σάκος ἢ σάκος, ὁ (=σακούλι), σάκος, τό
(=ἀσπίδα), σακός ἢ σηκός (=μάντρα, ἱερός πε-
ρίβολος), σάκτος, ὁ (=σάκος), σακτήρ, σακτός
(=παραγεμισμένος), σάκτρα (=ζεμπίλι), σάκτωρ
(=φορτωτής), σακυφάντης (=αὐτός πού ὑφαί-
νει σακκιά), σάξις (=παραγέμισμα), ἄσακτος (ἐνν.
γῆ = ἀπάτητο χῶμα).

Σάτυρος (=σύντροφος τοῦ θεοῦ Βάκχου, λάγνος
ἄνθρωπος). Ἄγνωστη ἢ ἔτυμολογία του. Ἴσως

ἀπό ρίζα σα (σάθη = ἀντρικό αἰδοῖο) + τυρός
(ἐξογκωμένος) ἢ τύλος, τύλη, τύμβος, ταῦρος,
πού δηλώνουν διόγκωση· ἄλλοι τό ἀνάγουν σ'
ἄλλη ἱαπετ. ρίζα, ἀπ' ὅπου τό λατ. sator (=σπο-
ρέας, γεννήτορας) ἢ satur (=χορτάτος), ζωδες
πλάσμα μέ μακριά αὐτιά, οὐρά τράγου καί μι-
κρά κέρατα, σύντροφος τοῦ Βάκχου (ὅμοιος μέ
τό Σειληνό, ἀπ' τόν ὁποῖο ἦταν ἀρχαιότερος, δι-
αφορετικός ἀπ' τόν Πάνα καί τό Φαῦνο).

Σαφήνεια. Ἀπ' τό ἐπίθ. σαφηνής (=σαφής). Ἄλλα
παράγωγα: σαφηνίζω, σαφηνισμός, σαφηνιστής,
σαφηνεστικός, σαφηνεστέον.

Σβέννυμι (=σβήνω, καθησυχάζω). Θέμα σβες +
πρόσφυμα νυ + μι = σβέννυμι. Παράγωγα: σβέ-
σις, σβεστήρ, σβεστήριος, σβεστικός, σβεστός,
ἄσβεστος.

Σέβας. Ἀπ' τό σέβομαι. Δές γιά περισσότερα πα-
ράγωγα στό ρῆμα σέβω.

Σέβω καί πῶς συνηθισμένο **σέβομαι** (=τιμῶ, νοιώ-
θω εὐλάβεια καί φόβο). Ἀπό ρίζα σεβ-. Παράγω-
γα: σέβας (=φόβος μαζί μέ σεβασμό), σέβασις,
σέβασμα, σεβάσμιος, σεβασμός, σεβαστικός, σε-
βάζομαι (=ντρέπομαι), σεβαστός, σεβίζω (=λα-
τρεῦω), ἀσεβής, ἀσέβεια, ἀσεβῶ, δυσσεβής, δυσ-
σέβεια, δυσσέβημα, εὐσεβής, εὐσέβεια, εὐσεβῶ,
θεοσεβής, σεμνός (ἀπ' τό σεβνός), σεμνότης, σε-
μνύνω (=ἐπαινῶ), σεμνῶω (=τιμῶ), σεμνωμα, σε-
μνολόγος, σεπτός, ἀσεπτῶ, σεπτέος.

Σειληνός καί Σιληνός (=ἀχώριστος σύντροφος
τοῦ Βάκχου, ἀρχηγός τῶν Σατύρων). Ἀβέβαιη
ἢ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τό: σιλά (ἐνν. ρίς)
πού σημαίνει (μύτη πλακωτή) + πρόσφ. ανος →
Σιλανός → Σιληνός. Ἴσως ἀπ' τό θρακικό ζιλα
(=κρασί).

Σειρά (=σχοινί, ἀλυσίδα, λουρί). Ἀπ' τό εἶρω (=ένώ-
νω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σείριος (=θερμός, καυστικός). Ἀπ' τό σειρός (=θερ-
μός). Ἴσως εἶναι συγγενικό μέ τό εἶλη (=ἔσθη
τοῦ ἡλίου).

Σεισάχθεια (=ἡ ἐλάττωσις τῶν χρεῶν). Ἀπ' τό σείω
+ ἄχθος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα,
καθώς καί στό ρῆμα σείω.

Σεισμός. Ἀπ' τό σείω, ὅπου δές γιά περισσότερα
παράγωγα.

Σείω (=κουνῶ, κλονίζω). Θέμα σεις + ω = σείω καί
μέ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα σέ δύο φωνήεντα →

σειώ. Ίσως έχει σχέση με τά σάλος, σαλεύω, ή με τά σαίνω, σεύω. Παράγωγα: σεΐσις (=κούνημα), διάσεισις, σεισάχθεια, σεΐσμα, σεισμός, σεισοπυγίς (=σουσουράδα), σείστης, σειστός, ἄσειστος, ἀδιάσειστος, διάσειστος, σεΐστρον (=ὄργανο πού κάνει κρότο), σεΐσων (=καβουρντιστήρι).

Σελαγέω-ῶ (=φωτίζω, φεγγοβολῶ). Ἀπ' τὸ σέλας (=φῶς, λάμψη) πού εἶναι συγγενικό μέ τὸ ἥλιος. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη σέλας.

Σέλας (=φῶς, λάμψη). Σχετίζεται μέ τίς λέξεις σελήνη, εἴλη (=ή θερμότητα τοῦ ἡλίου), ἥλιος. Παράγωγα: σελαγῶ, σελαγιζῶ, σελάγισμα, σέλασμα, σελασφόρος (=φεγγοβόλος), σελάω (=λάμπω) καί ἴσως τὸ σέλαχος (=σαλάχι), ἐπειδὴ βγάζει φωσφορική λάμψη.

Σελήνη. Συγγενεῖ με τὸ σέλας (=λάμψη). Παράγωγα: σεληναῖος, σεληνιάζομαι (=παθαίνω ἐπιληψία), σεληνιασμός, σεληνιακός.

Σελίς-ίδος (=σανίδα, φύλλο παπύρου). Πιθανόν συγγενική μέ τὸ σέλημα (=σανίδωμα).

Σέλημα, τὸ (=σανίδωμα τοῦ πλοίου, κατάστρωμα). Πιθανόν συγγενικό μέ τὸ σελίς.

Σεμνός (=σεβαστός). Ἀπ' τὸ σεβ + νός → σεμνός. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα σέβω.

Σεπτός. Ἀπ' τὸ σεβ + τός = σεπτός. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα σέβομαι.

Σηκάζω (=μαντρώνω, περικλείω). Ἀπ' τὸ σηκός (=μάντρα, ἱερός περίβολος) πού παράγεται ἀπ' τὸ σάττω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σηκός καί σακός (=μάντρα, ἱερός περίβολος). Ἀπ' τὸ σάττω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ σηκός: σηκάω, σηκίς, ή (=δούλα τοῦ σπιτιοῦ), σηκοκόρος, σηκώ (=ζυγίζω), σηκώδης, σήκωμα (=βαρίδι).

Σηκώω-ῶ (=ζυγίζω). Ἀπ' τὸ σηκός, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σημαίνω (=φανερώνω). Ἀπ' τὸ οὐσ. σῆμα (=σημάδι, τάφος), πού ή ἐτυμολογία του εἶναι ἀμφίβολη. Ίσως ἀπό ρίζα θη- τοῦ τίθημι μέ ἐναλλαγή τοῦ θ καί σ. Θέμα σήμαν + j + ω → σημαίνω. Παράγωγα: σῆμα, σημαία, σημαλέος, σημείον, σημειῶ, σήμανσις, σημαντέος, σημαντέον, σημαντήρ, σημαντήριον, σημαντικός, σημαντός, σήμαντρον (=σφραγίδα), σήμάντωρ, σημασία, ἀσήμαντος, ἀσημος, ἐπίσημος, παράσημον, παράσημος, παρασημαντική.

Σήμαντρον (=σφραγίδα). Ἀπ' τὸ σημαίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σημειῶ-ῶ. Ἀπ' τὸ σημείον πού παράγεται ἀπ' τὸ οὐσ. σῆμα. Παράγωγα: σημειώσις, ὑποσημειώσεις, σημειῶμα, σημειωτέος, σημειωτέον, σημειωτικός, σημειωτός.

Σήμερον καί ἀττ. τήμερον. Ἀπό προθεματικό σ + ήμέρα. Ἀπό δῶ τὸ σημερινός.

Σηπεδών (=σαπίλα). Ἀπ' τὸ σήπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σήπω (=σαπίζω) καί μέσο σήπομαι, παρακ. σέσηπα. Ἀπό ρίζα σFαπ. Θέμα σήπ + ω → σήπω. Παράγωγα: σαθρός (=αὐτός πού φθείρεται ἀπ' τήν πολύχρονη χρήση), σαθρότης, σαθρώω, σαπρός (=σάπιος, παλιός), σαπρία (=σαπίλα), σαπρίζω, σηπεδών, σηπτικός, ἀντισηπτικός, σηπτός, ἀσηπτος, σήψ (σηπός) (=ἔλκος), σήψις.

Σῆραγξ - γγος (=κοῖλος βράχος, σπήλαιο, ρωγμή, κοιλότης). Ἀγνωστη ή ἐτυμολογία του.

Σῆς-σεός καί σιητός (=σκόρος, βῶτρίδα). Ἀβέβαιη ή ἐτυμολογία του. Ίσως έχει συγγένεια μέ τὸ σίνομαι.

Σθεναρός (=δυνατός). Ἀπ' τὸ σθένος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σθένος (=δύναμη). Παράγωγα: σθένεια, σθεναρός, σθένιος, σθένω (=εἶμαι δυνατός).

Σιάλον ή σίελον, τὸ (=σάλιο). Πιθανόν ἀπ' τὸ ἄχρηστο ρῆμα σίω (=φτύνω). Ίσως νά συγγενεῖ μέ τὸ σίαλος (=πάχος).

Σίβυλλα (=μάντισσα). Ἀβέβαιη ή ἐτυμολογία της. Πιθανόν νά εἶναι ἐβραϊκή ή ἀραβική ή προέλευσή της. Κατά τούς παλιούς ἀντί τοῦ δωρ. Σιοβόλλα, θεός + βούλομαι, ή Θεοβούλη πού ἀναγγέλλει τή θέληση τοῦ θεοῦ.

Σιγαλόεις (=γυαλιστερός, μεγαλοπρεπής). Σκοτεινή ή ἐτυμολογία του. Πιθανόν ἀπ' τὸ σίαλος (=λίπος). Κατ' ἄλλους συνάπτεται μέ πιθανότ. πρὸς τὸ ἀγλαός, γελάω, γλήνη, γαλήνη.

Σιγή (=σιωπή). Εἶναι ἠχοποίητη λέξη ἀπ' τὸ ρῆμα σίζω (=κάνω «τσιζ», ὅπως κάνει τὸ πυρακτωμένο σίδερο στό νερό). Παράγωγα τοῦ σιγή: σίγα (=σιωπηλά), σιγάω, σιγαλέος, σιγάω-ῶ, σιγηλός, σιγηρός, σιγητέον.

Σιγηλός (=σιωπηλός). Ἀπ' τὸ σιγή, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σίγλος ή σίκλος (=βάρος καί νόμισμα, σίγλαι = νο-

μίσματα που χρησιμοποιούνται για κοσμήματα). Έβραϊκή λέξη.

Σίγμα ή **σίγμα**. Άπ' τό σίζω (=συρίζω), όπου δέσ για άλλα παράγωγα.

Σίδηρος. Άγνωστη ή έτυμολογία του. Παράγωγα: σιδήρεος καί σιδηρούς, σιδήριον, σιδηρίτης, σιδηροφόρος, σιδηρώω, σιδήρωμα, σιδήρωσις, σιδηρωτός.

Σίζω (=κάνω «τσιζ», όπως κάνει τό πυρακτωμένο σίδηρο στό νερό). Ήχοποιημένη λέξη. Παράγωγα: σιγή, σίγμα ή σίγμα, σιγμός (=σφύρισμα), σίζις, σισμός.

Σίκινις ή **σίκινις** (=χορός τών σατύρων, πού πήρε τό όνομά του από κάποιο Σίκιννο). Σχετίζεται μέ τό κηκίω (=έκρέω).

Σικχαίνω (=σιχαίνομαι, αποστρέφομαι). Άπ' τό σικχός (=σιχασιάρης, δύστροπος). Παράγωγα: σικχασία, σικχαντός.

Σίμβλος (=κυψέλη μελισσών, αποθήκη, θησαυρός). Άγνωστη ή έτυμολογία του.

Σιμός (=πλατσομένης, γυρτός). Άγνωστη ή έτυμολογία του. Παράγωγα: σιμότης, σιμόω (=ζαρώνω τή μύτη μου), σίωμα, αποσίμωσις.

Σινάμωρος (=βλαβερός, αίσχρος). Από ρίζα σιν- του σίνομαι, ή έτυμολογία του β' συνθετικού είναι άγνωστη (ίσως από ρίζα μερ- μέριμνα). Παράγωγα του σινάμωρος: σιναμωρία, σιναμωρώ (=βλάπτω).

Σίναπι-εως καί **σίναπυ-υος** (=σινάπι). Καί άπλό νάπυ. Αίγυπτιακή ή προέλευσή του.

Σινδών-όνος (=σεντόνι). Ανατολική ή προέλευσή του.

Σίνιον, τό (=κόσκινο). Αμφίβολη ή έτυμολογία του. Ίσως είναι συγγενικό μέ τά σήθω (=κοσκινίζω), σάω (=κοσκινίζω). Παράγωγα: σινιάζω (=κοσκινίζω), σινίασμα (=τό άχυρο).

Σίνομαι (=βλάπτω, ληστεύω, έρμάνωω, βασανίζω). Από ρίζα σιν-. Θέμα σιν + j + ομαι → σίννομαι → σίνομαι. Συγγενεύει μέ τό σής (=σκόρος). Παράγωγα: σίνις - ιδος (=καταστροφέας), Σίνις (=ληστής του Ίσθμου, ό Πιτυοκάμπτης), σίνος-εος, τό (=βλάβη, συμφορά), σινότης, ασινής (=άκέραιος), σιντής (=άρπακτικός), Σίντιες (=οί κάτοικοι τής Λήμνου πού ήταν πειραταί), σίνων (=βλαφτικός), σινάμωρος (=βλαφτικός), σίντωρ, σινόδους.

Σίσυφος (=βασιλιάς τής Κορίνθου, ξακουστός για τήν πανουργία του). Πιθανόν άπ' τό σοφός μέ αναδιπλ. του σ μέ ένα ι → σι-σοφος → Σίσυφος.

Σιταγωγός. Άπ' τό σίτος + άγω, όπου δέσ για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στη λέξη σίτος.

Σιτευτός (=παχύς). Άπ' τό σιτεύω (=παχαίνω), πού παράγεται άπ' τό σίτος, όπου δέσ για περισσότερα παράγωγα.

Σιτοδεία (=έλλειψη σιτηρών, πείνα). Άπ' τό σίτος + δέομαι. Δέσ για άλλα παράγωγα στό ρήμα δέω καί στη λέξη σίτος.

Σίτος (=σιτάρι). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως άπ' τό ψίω (=τρίβω, κοπανίζω), (ψίζ = ψίχουλο) άντί ψίτος. Παράγωγα: σιτάριον (ύποκορ.), σιτεύω, σιτεία, σίτευσις, σιτεύσιμος, σιτευτής, σιτευτός, σιτέω-ώ (=τρέφω), σιτηρέσιον (=ζωοτροφές), σιτηρός, σίτησις (=τροφή), σιτιζώ, σιτικός, σιτίον, σίτισις, επισίτισις, σίτισμα, επισίτισμα, σιτιστής, σιτιστός, επισιτισμός, σιτών (=χωράφι σιταριού) καί τά σύνθ.: σιταγωγός, σιτοδεία, σιτοδοτώ, σιτοποιός, σιτοποιώ, παράσιτος, παρασιτώ, σύσσιτος, συσσιτώ, συσσίτιον.

Σιφλός (=σακάτης, ανάπηρος). Σχετίζεται μέ τό σίνομαι (=βλάπτω). Παράγωγο: σιφλώω (=σκατεύω, κολοβώνω).

Σίφων-ωνος (=σωλήνας άπορροφητικός, άντλία). Ίσως νά σχετίζεται μέ τό σιφνός=σιφλός (=βλαμένος).

Σιωπή. Άβέβαιη ή έτυμολογία της. Ίσως νά συγγενεύει μέ τό σιγή (ρίζα σι- του σίζω = κάνω τσιζ). Παράγωγα: σιωπάω-ώ, σιωπηλός, σιωπηρός, σιωπηλώς, σιωπηρώς, σιώπησις, (άπο, παρα) σιώπησις, σιωπητέος, σιωπητέον, κατασιωπητέον.

Σκάζω (=κουτσαίνω). Από ρίζα σκαγ-.

Σκαιός (=άριστερός, δυτικός, άπαίσιος, έπιβλαβής, άδέξιος, στραβός). Αρχικά ήταν σκαιΦός. Ίσως νά συγγενεύει μέ τό σκούρος. Παράγωγα: σκαιοσύνη, σκαιότης (=άδεξιότητα).

Σκαίρω (=πηδώ, χορεύω). Συγγενικό μέ τό σκιρτάω-ώ πού είναι θαμιστικός του τύπος. Άπ' τό σκαίρω τά: σκαρθμός (=πήδημα, τρέξιμο), σκαρίζω (=άναπηδώ), άσκαρίζω (=πηδώ), άσκαρίς (=σκουλήκι τών έντέρων).

Σκαληνός (=άνισος, ανώμαλος). Σκαληνόν τρίγω-

νον (=πού ἔχει ἄνισες πλευρές). Πιθανόν ἀπ' τό σκολιός (=λοξός, στραβός). Ἵσως ἔχει σχέση μέ τό σκάζω (=κουτσαίνω).

Σκάλλω (=σκάβω, σκαλίζω, τσαπίζω). Ἀπ' τή ρίζα σκαλ-, ἀπ' ὅπου παράγονται καί οἱ λέξεις: σκαλμός, σκάλοψ, σκάσις, σκάλμη, σκαλαθύρω (=σκάβω), σκαλεύς, σκαλεύω, σκαλίσ (=σκαλιστήρι), σκαλίζω, σκαλιδεύω.

Σκαλμός (=σκαρμός, δηλ. πάσσαλος, ὅπου δενόταν τό κουπί, γιά νά κινεῖται). Ἀπ' τό σκάλλω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σκάλοψ-οπος (=τυφλοπόντικας). Ἀπ' τό σκάλλω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σκάνδαλον (=παγίδα, πειρασμός). Παράγωγα: σκανδάληθρον (=τό ἐλατήριο τῆς παγίδας), σκανδαλίζω, σκανδαλισμός.

Σκαπάνη (=τσάπα). Ἀπ' τό σκάπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκάπτω. Θέμα σκαπ + πρόσφυμα τ → σκάπ + τ + ω → σκάπτω. Παράγωγα: σκάμμα, σκαπάνη, σκαπανεύς, σκάπετος ἢ κάπετος (=λάκκος), καί σκαφετός ἢ σκαφητός, σκαπτέον, σκαπτήρ, σκάπτειρα, σκαπτός, σκάφη, σκαφεῖα, σκαφεῖον, σκαφεύς, σκαφεύω, σκάφη, κατασκαφή (=τάφος), σκάφυον, σκαφίς (ὑποκορ.), σκάφος (=σκάψιμο), σκάφος (=πράγμα κοῖλο ὅπως ἡ λεκάνη), σκέμπαρον ἢ σκέπαρον (=σκεπάρνι).

Σκαρδαμύσσω (=ἀνοικοκλείνω τά μάτια, βλεφαρίζω). Ἀπ' τό σκαίρω (=πηδῶ) + μύω (=κλείνω). Θέμα σκαρδαμύχ + j + ω → σκαρδαμύττω καί -σσω. Παράγωγα: σκαρδαμυκτής, σκαρδαμυκτικός, ἀσκαρδάμυκτος (=αὐτός πού δέν κινεῖ τά βλέφαρα), ἀσκαρδαμυκτί, ἀσκαρδαμυκτώ, ἀσκαρδαμυκτης.

Σκαριφισμός (=ἐπίξεση, χάραξη). Ἀπ' τό σκάριφος = κάρφος (=κοντύλι).

Σκατός. Γενική τοῦ σχῶρ (=περίττωμα, σκατό).

Σκάφη. Ἀπ' τό σκάπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκάφος. Ἀπ' τό σκάπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκεδάννυμι (=διασκορπίζω). Σχετίζεται μέ τό σχίζω. Θέμα σκεδασ + πρόσφυμα νυ + μι = σκεδάσνυμι = σκεδάννυμι. Παράλληλοι τύποι: σκύδνημι-σκύδναμι. Παράγωγα: σκεδάσις, σκεδασμός, διασκεδασμός, σκεδαστής, σκεδαστός.

Σκέλλω (=ξεραίνω, στεγνώνω). Θέμα σκελ + j + ω → σκέλλω. Μέ μετάθεση σκελ → σκλε → σκλη. Παράγωγα: ἀσκελής (=κουρασμένος ἀπ' τίς ταιπωρίες), περισκελής (=σκληρός, ισχυρογνώμων), σκελετός, σκελιφρός (=ξερός, ἀδύνατος), σκληρός, σκληφρός (=κοκκαλιάρης).

Σκέλος. Σχετίζεται μέ τίς λέξεις σκολιός, σκαληνός.

Σκεπάζω. Ἀπ' τό ρῆμα σκέπω. Παράγωγα: σκέπασμα, σκέπανον, σκεπανός, σκεπαστέον, σκεπαστήριος, σκεπαστής, σκεπαστικός, σκεπαστός, εὐσκέπαστος, σκέπαστρα (=χειρουργικός ἐπίδεσμος), σκέπαστρον.

Σκέπαρνον ἢ σκέπαρνος. Ἀπ' τό σκάπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκέπας (=σκέπασμα). Ἀπ' τό σκέπω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σκέπασμα. Ἀπ' τό σκεπάζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκέπτομαι (=παρτηρῶ, ξετάζω). Θέμα σκεπ- (τοῦ σκοπῶ) + πρόσφυμα τ + ομαι → σκέπτομαι. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα σκοπέω-ω.

Σκέπω. Ριζικός τύπος τοῦ σκεπάζω. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα τά: σκέπας, σκέπη. Δές γιά παράγωγα στό σκεπάζω.

Σκέρβολος (=κακολόγος). Πιθανόν ἀπ' τό σκῶρ (=σκατό) + βάλλω.

Σκευάζω (=ἐτοιμάζω). Ἀπ' τό οὐσ. σκευή (=ἐτοιμασία, ροῦχα) πού παράγεται ἀπ' τό σκευός. Παράγωγα: σκευασία, συσκευασία, σκεύασις, παρασκευάσις, σκεύασμα, παρασκευάσμα, σκευαστέον, σκευαστής, παρασκευαστής, ἐπισκευαστής, σκευαστός, ἀνσκευαστος, ἐπισκευαστός, παρασκευαστός, παρασκευαστικός.

Σκευοθήκη. Ἀπ' τό σκευός + θήκη τοῦ τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί στή λέξη σκευός.

Σκευός (=ἀγγεῖο, ἐργαλεῖο, πρᾶγμα). Ἀπό ρίζα σκυ. Πιθανόν συγγενικό μέ τά σκύτος, κύτος (=δέρμα). Παράγωγα: σκευάριον (ὑποκορ.), σκευή καί τά σύνθ.: (ἀνα, κατα, δια, μετα, παρα, ἀπο, ἐν, συ) σκευή, σκευάζω καί τά σύνθ.: σκευοθήκη, σκευοφόρος, σκευοφύλαξ, σκευωρία.

Σκευοφόρος. Ἀπ' τό σκευός + φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί στή λέξη σκευός.

Σκευοφύλαξ. Ἀπ' τὸ σκευός + φύλαξ. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φυλάττω καί στή λέξη σκευός.

Σκευωρία (=προσεκτική φύλαξη τῶν ἀποσκευῶν, μεγάλη φροντίδα, πανουργία). Ἀπ' τὸ ἐπίθ. σκευωρός → σκευός + ὦρα (=φροντίδα), ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: σκευωρῶ, σκευώρημα (=ἀπάτη).

Σκέψις (=παράτηρηση, ἔρευνα). Ἀπ' τὸ σκέπτομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα σκοπέω-ω.

Σκηνή (=καλύβα, παράπηγμα). Ἵσως ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τά σκιά, σκότος. Εἶναι συγγενικό καί μέ τὸ σκέπω. Παράγωγα: σκηνάω καί σκηνέω (=κατοικῶ σέ σκηνή), σκίνημα (=κατοικία), σκηνίτης, σκηνικός, σκῆνος, σκηνόνω (=στήνω σκηνές, στρατοπεδεύω), σκῆνωμα, σκῆνωσις, κατασκήνωσις, σκηνωτής, κατασκηνωτής, σκηνωτός, διασκηνωτέον, παρασκήνια.

Σκῆνος (=καλύβα, τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ὡς κατοικία τῆς ψυχῆς). Ἀπ' τὸ σκηνή, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σκῆνωμα. Ἄλλος τύπος τοῦ σκῆνος. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη σκηνή.

Σκηπτός (=ἄγριος ἄνεμος, κεραυνός). Ἀπ' τὸ σκήπτω (=στηρίζω, ἐκσφενδονίζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκηπτοῦχος. Ἀπ' τὸ σκήπτρον (=ραβδί) τοῦ σκήπτω + ἔχω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω καί στό σκήπτω.

Σκήπτρον (=ραβδί γιά νά στηρίζεται κανεῖς ἢ ὡς σύμβολο ἐξουσίας). Ἀπ' τὸ σκήπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκήπτω (=στηρίζω, δικαιολογῶ, ἐκσφενδονίζω). Ἀπό ρίζα σκαπ-. Θέμα σκηπ + πρόσφυμα τ + ω → σκήπτω. Τὸ θέμα μέ μετάπτωση γίνεται σκιπ-. Παράγωγα: σκηπτός (=κεραυνός), σκήπτρον ἢ σκήπτρον, σκηπτοῦχος, σκηπτουχία, σκηπάνη, σκηπάνιον, σκήπων (=ραβδί), σκήψις (=δικαιολογία, πρόσχημα), ἐπίσκηψις (=ἐντολή), ἐνσκήπτω. Ἀπ' τὸ θέμα σκιπ τὸ ρῆμα σκίμπτω (=μπήγω, καρφώνω) καί οἱ λέξεις: σκίμπους (=σκαμνί), σκίπων (=ραβδί).

Σκῆψις (=πρόφαση, δικαιολογία). Ἀπ' τὸ σκήπτω (=δικαιολογῶ), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκιά. Σχετίζεται μέ τά: σκηνή, σκότος, σκέπας.

Παράγωγα: σκιάδειον (=καπέλο), σκιάζω, σκιάρος, σκιάς - ἄδος, ἡ (=τέντα), σκίασμα, ἐπισκίασμα, σκιασμός, σκιαστής, σκιαστικός, σκιάσις, ἐπισκιάσις, σκιερός, καί τὰ σύνθετα: σκιαγράφος, σκιαγραφία, σκιαγραφῶ, σκιαγράφημα, σκιαγραφικός, σκιαμαχῶ, σκιαμαχία, σκιατροφῶ, σκίουρος.

Σκιαγραφῶ (=ζωγραφίζω μέ ἀποχρώσεις φωτός καί σκιάς, σκισάρω). Ἀπ' τὸ σκιαγράφος → σκιά + γράφω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη σκιά.

Σκιαμαχῶ (=ἀγωνίζομαι μέ τή σκιά, ἀγωνίζομαι μάταια, ματαιοπονῶ). Ἀπ' τὸ σκιά + μάχη τοῦ μάχομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη σκιά.

Σκιατροφῶ (=ἀνατρέφω στή σκιά, ἀνατρέφω μαλθακά, ζῶ μαλθακά). Ἀπ' τὸ σκιά + τρέφω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα καθώς καί στή λέξη σκιά.

Σκιμαλίζω (=περιγελῶ, μουντζώνω, φασκελώνω). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του.

Σκίμπους - ὁδος (=σκαμνί διπλωτό). Ἀπ' τὸ σκίμπτω, πού παράγεται ἀπ' τὸ σκήπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκίουρος (=βερβερίτσα). Ἀπ' τὸ σκιά + οὐρά. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη σκιά.

Σκίπων (=ραβδί) καί σκίπων. Ἀπ' τὸ σκίμπτω, πού παράγεται ἀπ' τὸ σκήπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκίρον, τὸ (=λευκό καπέλο πού ἔφερναν ἀπ' τήν Ἀκρόπολη τῶν Ἀθηνῶν στή γιορτὴ τῆς Ἀθηνᾶς Σκιράδας). Ἵσως ἔχει σχέση μέ τὸ σκιά. Πιθανόν νά παράγεται ἀπ' τὸ ὄνομα Σκίρος (=πού ἦταν μάντις καί ἔκτισε ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς).

Σκίρος ἢ σκίρρος, ὁ (=γύψος). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του.

Σκιρτάω-ῶ (=πηδῶ, τινάζομαι). Εἶναι θαμιστικός τύπος τοῦ σκαίρω. Παράγωγα: σκιρτηδόν, σκίρτημα, σκίρτησις, ἀποσκίρτησις, σκιρτηθμός, σκιρτητής, σκιρτητικός.

Σκληρός. Ἀπ' τὸ σκληναι, ἀπαρ. β' ἀμετάβ. τοῦ σκέλλω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ σκληρός: σκληρία, σκληρότης, σκληρύνω, σκληρυσμός, σκληρώσις, σκληρυντικός.

Σκνίψ-σκνιπός (=σκνίπα). Ἀντί κνίψ τοῦ κνίζω (=ξύνω), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Σκολιός (=στραβός, λοξός, μπερδεμένος, σκοτει-

νός). Σχετίζεται με τις λέξεις: σκαληνός και σκέλος. Παράγωγα: σκόλιον, τό (=τραγούδι τῶν συμποσίων), σκολιούμαι (=λυγίζω), σκολιότης, σκολίωμα, σκολίωσις.

Σκολόπαξ-ακος, ό (=ξύλοκοτα, είδος μπεκάτσας). Ίσως άπ' τό σκόλοψ (=παλούκι).

Σκολοπίζω (=παλουκώνω). Άπ' τό σκόλοψ (=παλούκι), όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Σκόλοψ-οπος (=παλούκι). Ίσως συγγενικό μέ τό σκάλοψ (=τυφλοπόντικας), του σκάλλω (=τσαπιζώ). Παράγωγα: σκολοπιζώ, σκολοπισμός, σκολοπώδης και ίσως τό σκολόπαξ.

Σκόπελος (=τόπος γιά σκοπία, ψηλός και άπόκρημνος βράχος, άκρωτήριο). Πιθανόν άπ' τό σκοπέω-ω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκοπέω-ω (=παρτηρῶ, ξετάζω). Ρίξα σκοF- και σκαF-. Θέματα: 1) σκεπ + πρόσφυμα τ + ομαι → σκέπτομαι, 2) μέ έτεροίωση σκοπ + πρόσφυμα ε + ω → σκοπέω-ω. Τό σκοπεύω είναι μεταγενέστερος τύπος του σκοπῶ. Οί άλλοι χρόνοι του σκοπῶ συμπληρώνονται άπ' τό σκέπτομαι. Παράγωγα: σκοπή, σκοπία, σκοπιάζω (=παρτηρῶ), σκόπιμος, σκόπησις, άνασκόπησις, έπισκόπησις, σκοπητέον, σκοπός, έπίσκοπος, ήμεροσκόπος, θυοσκόπος, οίωνοσκόπος, πρόσκοπος, σκόπελος, σκῶψ - σκωπός (=κουκουβάγια, μικρός μπουφος), σκοπεύω, σκόπευσις, κατασκόπευσις, σκοπευτής, σκοπευτήριο, σκοπευτικός, σκέμμα, σκεπτέον, σκεπτικός, σκέψις, (έπι, δια, συ)σκεπτέον, σκεπτέος, άσκεπτος, άσκέπτως, άνεπίσκεπτος, αξίосκεπτος, άπρόσκεπτος, εϋσκεπτος και τό σύνθ. σκοπιωρός.

Σκοπός (=φύλακας, σημάδι όπου άποβλέπει κάποιος). Άπ' τό σκοπέω-ω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σκοπιωρός (=φύλακας). Άπ' τό σκοπία + ώρα (=φροντίδα). Δές γιά άλλα παράγωγα στο ρήμα σκοπέω-ω.

Σκορακίζω (=στέλνω κάποιον στον κόρακα, στο διάολο). Άπ' τή φράση ές κόρακας (πέμπω). Παράγωγα: σκορακισμός (=περιφρόνηση), άποσκορακισμός (=διώξιμο).

Σκορπίζω. Άπ' τό σκορπίος (=σκορπίος, πολεμική μηχανή γιά έκτόξευση βελών).

Σκοτεινός. Άπ' τό σκότος (=σκοτάδι), άπ' όπου και τά παράγωγα: σκοτάζω (=σκοτεινιάζω), σκο-

ταίος, σκοτεία ή σκοτία, σκοτασμός, συσκοτασμός, σκοτιζώ, σκότιος, σκοτισμός, σκοτέω, σκοτόεις, σκοτόω (=τυφλώνω), σκοτώδης, σκότωμα, σκότωσις και τά σύνθ.: σκοτοδινιῶ (=ζαλίζομαι), σκοτοδινία (=ζάλη), σκοτοδινιάσις, σκοτομήνη (=νύχτα χωρίς φεγγάρι).

Σκοτοδινία (=ίλιγγος, ζάλη). Άπ' τό σκοτοδινιάω = σκοτοδινέω → σκότος + δίνος (=στρόβιλος). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στις λέξεις δινη - δίνος και στο σκοτεινός.

Σκοτομήνη (=νύχτα χωρίς φεγγάρι). Άπ' τό σκότος + μήνη (=φεγγάρι), πού παράγεται άπ' τό μήν - μηνός, όπου δές γιά άλλα παράγωγα, καθώς και στη λέξη σκοτεινός.

Σκύβαλον, τό (=κοπριά, άπόρριμμα, σκουπίδι). Πιθανόν άπ' τή φράση ές κύνας βαλεΐν. Παράγωγα: σκυβαλίζω (=ρίχνω μέ περιφρόνηση), σκυβαλικτός (=βρόμικος, άτιμος), σκυβάλισμα, σκυβαλισμός.

Σκύζομαι (=όργιζομαι, άγανακτῶ μέ κάποιον). Πιθανόν άπό ρίζα σκυδ- πού γίνεται σκυθ- μπροστά άπό ρ, όπως στη λέξη σκυθρός (σκυδ-θρός). Θέμα σκυδ- (σκυδ-θρός → σκυθρός) + जोμαι → σκύζομαι. Παράγωγα: σκυθρός (=όργισμένος), σκυσμός (=θυμός).

Σκυθρός (=όργισμένος). Άπ' τό σκύζομαι, σκυδ + θρός + ς → σκυθρός.

Σκυθρωπός (=λυπημένος, μελαγχολικός). Άπ' τό σκυθρός + ὦψ του ὁράω-ω, όπου δές γιά άλλα παράγωγα. Παράγωγα: σκυθρωπάζω (=κατσουφιάζω), σκυθρωπασμός, σκυθρωπότης.

Σκύλαξ-ακος (=σκυλάκι). Πιθανόν άπό ρίζα σκυλ- του σκύλλω (=ξεσχίζω, μαδῶ), έπειδή τά μικρά σκυλάκια μοιάζουν σαν μαδημένα. Παράγωγα: σκυλακεύω, σκυλάκευμα, σκυλακευτής, σκυλακευτικός, σκυλάκιον, σκυλακώδης.

Σκυλεύω (=άφαιρῶ τά όπλα νεκρού έχθρου). Άπ' τό οϋς. σκύλον και πληθ. σκύλα (=λάφυρα) άπό ρίζα σκυλ- του σκύλλω. Παράγωγα: σκυλεία (=λαφυραγωγία), σκύλευμα, σκύλευσις, σκυλευτής, σκυλευτικός.

Σκύλλα (=μυθικό τέρας, πού γαυγίζε σαν σκυλί). Άπ' τό σκύλλω (=σπαράζω), όπου δές γιά άλλα παράγωγα.

Σκύλλω (=σπαράζω, ξεσχίζω, μαδῶ). Άπό ρίζα σκυλ- άπ' όπου και τά παράγωγα: σκύλον (=λάφυρο),

σκυλμός (=ξέσχισμα), σκύλμα (=μαδημένα μαλλιά), κοσκυλμάτια (=ἄχρηστα ἀποκόμματα δερμάτων), Σκύλλα, σκύλαξ.

Σκύλον καὶ πληθ. σκύλα (=λάφυρα). Ἀπ' τὸ σκύλλω, ὅπου δέξ γιὰ ἄλλα παράγωγα, καθὼς καὶ στὸ ρῆμα σκυλεύω. Εἶναι συγγενικό μέ τά: σκεῦος-σκῦτος - σκύλος (=δέρμα ζώου), σύλη ἢ σύλον.

Σκύμνος, ὁ (=τὸ μικρὸ λιοντάρι). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία του.

Σκύρος, ὁ (=κομμάτια ἀπ' τὸ πελέκημα πέτρας). Παράγωγα: σκυροῦμαι (=στρώνομαι μέ πέτρες), σκυρώδης, Σκύρος (=νησί τῶν Σποράδων, μέ πετρώδες ἔδαφος).

Σκυτάλη (=ραβδί). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία της. Παράγωγα: σκυτάλον (=ρόπαλο), σκυτάλιον (ὑποκορ.), σκυταλὶς (ὑποκορ. τοῦ σκυτάλη), σκυταλίζω (=ξυλοκοπῶ), σκυταλισμός (=ξυλοφόρτωμα).

Σκύτος, τὸ (=δέρμα, πετσί, τομάρι). Καὶ κύτος (=δέρμα). Ἀπὸ ρίζα σκυ-, ἴδια μέ τοῦ σκεῦος. Παράγωγα: σκυτάριον (ὑποκορ.), σκυτεύω (=εἶμαι ταγγάρης), σκυτεύς, σκυτεία, σκυτεῖον (=ὑποδηματοποιεῖον), σκύτευσις, σκυτικός, σκύτινος (=δερμάτινος), σκυτοτόμος (=ταγγάρης), σκυτοτομία, σκυτοτομῶ, σκυτοτομεῖον, σκυτόω (=πετῶν), σκυτώδης.

Σκυτοτόμος (=ταγκάρης). Ἀπ' τὸ σκύτος (=δέρμα) + τέμνω, ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στή λέξη σκύτος.

Σκύφος, ὁ, ἡ, τὸ (=ποτήρι, κούπα). Πιθανόν ἀπ' τὸ κύω (=φουσκώνω, περιέχω). Συγγενεῖ μέ τά: κύφος (=κύπελλο), κύπελλον, κύπη (=καλύβι).

Σκωληκόβρωτος (=σκουληκοφαγόμενος). Ἀπ' τὸ σκώληξ + βιβρώσκω (=τρῶ), ὅπου δέξ γιὰ ἄλλα παράγωγα, καθὼς καὶ στή λέξη σκώληξ.

Σκώληξ-ηκος (=σκουλήκι). Παράγωγα: σκωλήκιον, σκωληκόβρωτος, σκωληκοειδής, σκωληκούμαι (=σκουληκιάζω), σκωλήκωσις.

Σκῶλος (=παλούκι). Σχετίζεται μέ τὰ σκόλοψ (=πάσσαλος) καὶ σκάλλω (=τσαπίζω).

Σκῶμμα (=πεύραγμα). Ἀπ' τὸ σκῶπτω (=περιπαίζω), ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Σκῶπτω (=περιπαίζω, περιγελῶ, πειράζω, λέω ἀστεία). Ἀπ' τὸ οὐσ. ὁ σκῶψ - σκωπός (=κουκουβάγια, μικρὸς μπουφος) τοῦ σκοπέω-ῶ. Θέμα σκωπ + πρόσφυμα τ + ω → σκῶπτω. Παράγωγα:

σκῶμμα, σκωμματικός, σκωμμάτιον, σκῶπτης, φιλοσκῶπτης, σκοπτικός, σκῶπτρια, σκῶψις (=χλευασμός), φιλοσκῶμων, φιλοσκωμμοσύνη.

Σκῶρ, σκατός καὶ σκάτους (=ἀποπάτημα).

Σκωρία (=ἀπόβλημα μετάλλου, σκουριά). Ἀπ' τὸ σκῶρ.

Σμάραγδος, ἡ (=πολύτιμος λίθος ἀνοικτοπράσινος). Πιθανόν νά εἶναι ξενικὴ λέξη. Ἀρχικά ἦταν σμαμάραγδος. Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τὸ σμάω (=ἀλείφω), ἢ μέ τὸ σμαραγῶ (=βουίζω).

Σμαραγέω-ῶ (=κάνω θόρυβο, βουίζω). Εἶναι ἠχοποίητη λέξη.

Σμαρίς-ιδος (=μαρίδα). Ἄγνωστη ἢ ἐτυμολογία της.

Σμάω (=σκουπίζω, καθαρίζω, ἀλείφω). Παράγωγα: σμήγμα ἢ σμήμα (=ὅ, τι χρησιμεύει γιὰ καθαρισμό, σαποῦνι, ἀλοιφή), σμηκτικός, ἄσμηκτος, νεόσμηκτος, σμήχω (ἐκτεταμ. τυπ. τοῦ σμάω), σμήξις (=πάστρεμα).

Σμήνος (=κυψέλη γιὰ μέλισσες, μεγάλο πλήθος). Ἀπ' τὸ ἐσμός (=πλήθος), πού παράγεται ἀπ' τὸ ἕζομαι.

Σμιλεύω (=σκαλίζω, λαξεύω). Ἀπ' τὸ οὐσ. σμίλη (=ἐργαλεῖο γιὰ χάραξη). Παράγωγα: σμιλεία καὶ σμιλευσις (=σκάλισμα), σμίλευμα, σμιλευτός (=σκαλισμένος).

Σμίλη (=ἐργαλεῖο γιὰ χάραξη). Δέξ γιὰ παράγωγα στὸ ρῆμα σμιλεύω.

Σμινύη, ἡ (=διχαλωτὴ τσάπα). Σχετίζεται μέ τὸ σμίλη.

Σμύρνα (=χυμός πού ἔβγαине ἀπὸ ἀραβικὸ δέντρο). Ἀντὶ τοῦ μύρρα (=εὐωδιαστός χυμός μυρτιάς). Ἦ προέλευσή της εἶναι σημιτικὴ.

Σοβαρός (=ὀρμητικός, ὑπερήφανος). Ἀπ' τὸ σοβέω-ῶ (=βαδίζω ὑπερήφανα), ὅπου δέξ γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Σοβέω-ῶ (=διώχνω, ἐρεθίζω, βαδίζω ὑπερήφανα). Ἀπὸ ρίζα σοβ- ἢ σου (soF-) πού εἶναι συγγενικὴ μέ τὴ συ τοῦ σεῦω. («σοῦ-σοῦ» ἦταν κραυγὴ γιὰ τὸ διώξιμο τῶν πουλιῶν). Θέμα σοβ + πρόσφ. ε + ω → σοβέω. Παράγωγα: σοβαρός, σοβαρτης, σοβάς (θηλ. = αὐθάδης), σόβησις (=ταραχή), ἀποσόβησις (=ἀποφυγή), σοβητής, ἀποσοβητής, σόβητρον (=ξεμυγιαστήρι), ἀποσόβητρον.

Σολοικίζω (=γράφω ἢ μιλῶ μέ πολλὰ συντακτι-

κά λάθη). Ἀπ' τὸ Σόλοικος (=κάτοικος τῆς πόλης «Σόλοι» τῆς Κιλικίας, ὅπου μιλοῦσαν τὴν ἀττικὴ διάλεκτο μὲ πολλὰ συντακτικὰ λάθη). Πα-ράγωγα: σολοικισμός (=λάθος στὴ σύνταξη), σολοικιστής.

Σορός, ἡ (=τεφροδόχος, νεκροθήκη, κάσα). Σχετίζεται μὲ τὸ σειρά.

Σοφιστής. Ἀπ' τὸ σοφίζω, πού παράγεται ἀπ' τὸ σοφός, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Σοφοκλῆς-έους. Ἀπ' τὸ σοφός + κλέος, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στὴ λέξη σοφός.

Σοφός. Ἀπὸ ρίζα σαφ- (λατιν. *sapor, sapiens*), εἶναι συγγενικό μὲ τὰ σαφής, Σίσυφος. Παράγωγα: σοφία, σοφίζω (=διδάσκω), σοφίζομαι (=μηχανεύομαι τεχνάσματα), σόφισμα (=ἐξυπνο τέχνησμα), σοφιστής, σοφιστεύω, σοφιστεία, σοφιστέον, σοφιστικός, σεσοφισμένως (=ἐξυπνα), Σοφοκλῆς, φιλόσοφος, φιλοσοφία.

Σπάθη (=κάθε πλατὺ ἔλασμα, ἐπίπεδο πλατὺ ξύλο πού χρησιμοποιοῦσαν στὸν ὄρθιο ἀργαλειό, τὸ πλατὺ μέρος τοῦ κουπιοῦ, σπαθί). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία τῆς. Παράγωγα: σπαθᾶω (=χτυπῶ μὲ τὴ σπάθη τὸ ὕφασμα στὸν ἀργαλειό γιὰ νὰ γίνει πυκνόν, ξοδεύω), σπάθημα (=πυκνόν ὕφασμα), σπάθησις (=σπατάλη) (νεοελλ. διασπάθηση), σπαθητός (=πυκνὰ ὑφασμένος), ἀσπάθητος, σπαθίζω (=χτυπῶ μὲ τὸ ξίφος, σπαταλῶ), σπάθισμα, σπαθισμός.

Σπαίρω (=σπαρταρῶ, σφαδάζω, τινάζομαι). Πιό συχνός ὁ τύπος ἀσπαίρω (σπαίρω + προθεμ. α). Ἀπὸ ρίζα σπαρ-, ἀπ' ὅπου καὶ τὸ σπαράττω.

Σπάλαξ καὶ ἀσπάλαξ (=τυφλοπόντικας). Πιθανόν ἀπὸ ρίζα σκαλπ- πού εἶναι ἐκτεταμένος τύπος τῆς σκαλ- τοῦ ρήμ. σκάλλω. Πιθανόν ἀπ' τὸ ρῆμα σφαλάσσω (=τσιμπῶ, κόβω).

Σπάνις-εως, ἡ (=ἐλλειψη, στέρηση, φτώχεια). Ἔχει σχέση μὲ τὸ πένομαι, πείνα, γιατί προήρθε ἀπὸ μετάπτωση τῆς πεν → παν → (σ)παν → σπάνις. Παράγωγα: σπανίζω (=εἶμαι λιγοστός), σπάνιος, σπανιότης, σπανισμός, σπανιστός, σπανός.

Σπανός (=λιγοστός, φτωχός). Ὅπως τὸ σπάνιος, ἀπ' τὸ οὐς. σπάνις. Ἀρχικὰ ἦταν σπανΦός → σπανός. Σύνθετο: σπανοπώγων (=μὲ ἀραιὰ γένια). Δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα στὴ λέξη σπάνις.

Σπαράσσω καὶ ἀττ. σπαράττω (=ξεσχίζω, κατακομματιάζω). Ἀπὸ ρίζα σπαρ- καὶ εἶναι συγγενικό μὲ τὸ (ἀ)σπαίρω (=σπαρταρῶ). Θέμα σπαράγ + j + ω → σπαράσσω ἢ -ττω. Παράγωγα: σπάραγμα, σπαραγματώδης, σπαραγμός, σπαράκτης, σπάραις, σπαρακτικός, σπαραξικάρδιος.

Σπάργανον, τό (=φασκία). Ἀπ' τὸ ρῆμα σπάργω, ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: σπείρον, σπείρα, σπειρώω. Παράγωγα: σπαργανόω (=φασκίωνω), σπαργάνωμα, σπαργανωτέον.

Σπαργάω-ῶ (=εἶμαι γεμάτος μέχρι σκασμοῦ, ἐξογκώνομαι, φουσκώνω). Εἶναι συγγενικό μὲ τὸ σφαραγέομαι (=εἶμαι γεμάτος) καὶ τὸ σφριγάω-ῶ.

Σπάρτον, τό (=καλώδιο, παλαμάρι). Ἀπ' τὸ οὐς. σπάρτος (=εἶδος θάμνου), ὅπου δὲς γιὰ ἄλλα παράγωγα.

Σπάρτος (=εἶδος θάμνου πού χρησίμευε γιὰ τὴν κατασκευή σχοινίων). Παράγωγα: σπάρτον, σπάρτη, σπάρτινος, σπαρτίον (ὑποκορ. τοῦ σπάρτον).

Σπασμός (=τέντωμα). Ἀπ' τὸ σπάω (=τραβῶ), ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Σπατάλη (=ἀσωτία, ξόδεμα). Ἵσως νὰ ἔχει σχέση μὲ τὰ: σπάθη - σπαθᾶω. Παράγωγα σπαταλῶ, σπατάλημα, σπάτα-λος.

Σπάω-ῶ (=τραβῶ, σέρνω, βγάζω, ξεσχίζω, ἀρπάζω). Ἀπὸ ρίζα σπαν, πού εἶναι βραχύτερος τύπος τῆς σπαν (πένομαι-σπανίζω). Θέμα σπάσ + ω καὶ μὲ ἀποβολή τοῦ σ ἀνάμεσα στὰ δύο φωνήεντα → σπάω - σπῶ. Παράγωγα: σπάσις (=τράβηγμα), διάσπασις, σύσπασις, σπάσμα, σπασμός, περισπασμός, σπαστικός, διασπαστικός, ἀδιάσπαστος, ἀνάσπαστος ἢ ἀνασπαστός, ἀπερίσπαστος, εὐπερίσπαστος, νευρόσπαστον (=πού κινεῖται μὲ χορδές), σύσπαστος ἢ συσπαστός.

Σπείρα, ἡ (=καθετὶ στριμμένο σάν ἑλικας, κουλούρα). Θέμα σπερ+ja - σπείρα. Σχετίζεται μὲ τίς λέξεις σπάργανον, σπάργω, σπάρτος. Παράγωγα: σπειράομαι-ῶμαι (=κουλουριάζομαι), σπείραμα (=κουλούριασμα), σπείρασις (=κουλούριασμα), συσπείρασις, σπειρηδόν, σπείρον (=κομμάτι ὕφασμα), σπειρώω (=περιτυλίγω).

Σπείρω (=σπέρνω). Σχετίζεται μὲ τὸ σπαίρω = ἀσπαίρω (=τινάζομαι). Θέματα: 1) σπερ+j+ω = σπέρρω → σπέρω → σπείρω. 2) σπαρ μὲ μετάπτωση καὶ 3) σπορ. Παράγωγα: σπαρτός (=σπαρμένος), ἀσπαρτος, σπαρτέον, σπέρμα, σπερμαίνω (=γο-

νιμοποιῶ), σπερματίζω, σπερματικός, σπερμά-
τιον, σπερματισμός, σπερματώδης, σπορά, σπο-
ράδην, σποραδικός, σποράς-άδος (=διασκορπι-
σμένος), σπορεύς, σπορευτής, σπορευτός, σπο-
ρητός (=σπαρμένο σιτάρι), σπόριμος, σπόρος
καί τό σύνθ. σπερμολόγος.

Σπένδω (=χύνω ἀπ' τό ποτήρι μου κρασί, πρίν πιῶ,
σάν προσφορά στό θεό. Μέσο = συνθηκολογῶ).
Πρωτότυπη λέξη. Θέμα σπένδ+ω. Μέ ἑτεροίω-
ση σπονδ. μέλλοντας σπένδ-σ-ω → μέ ἀποβο-
λή τοῦ νδ μπροστά ἀπ' τό σ καί ἀντέκταση τοῦ ε
σέ ει = σπεῖσω. Ἀόρ. ἔσπενδ-σ-α → ἔσπεισα. Πα-
ρακ. ἔσπενδ-μαι μέ τροπή τοῦ δ σέ σ → ἔσπενσ-
μαι, μέ ἀποβολή τοῦ ν μπροστά ἀπ' τό σ → ἔσ-
πενσ-μαι καί μέ ἀντέκταση → ἔσπειςμαι. Παρά-
γωγα: σπονδή, 1) Ἀπ' τό σπένδω, σημαίνει προ-
σφορά πιοτοῦ), 2) Ἀπ' τό σπένδομαι, σημαίνει
συνθήκη, ἀνακωχή, ἄσπονδος (=ἀδιάλλακτος,
θανάσιμος), ἔκσπονδος, ἔνσπονδος, ὁμόσπον-
δος, παράσπονδος, παρασπονδῶ (=παραβαίνω
τίς σπονδές), σύσπονδος, ὑπόσπονδος (=ὑστε-
ρα ἀπό ἀνακωχή), σπονδεῖος, σπονδιδάω, σπον-
δειακός, σπεῖσις, σπειστέον, ἄσπειστος (=αὐτός
πού δέν ἐξιλεύνεται).

Σπέος, τό (=σπήλαιον). Συνώνυμο μέ τά: σπήλαι-
ον, σπήλυξ, λατ. specus spelunca (=σπήλαιον,
ἄντρο).

Σπέρμα. Ἀπ' τό σπείρω, ὅπου δέξ γιά περισσότε-
ρα παράγωγα.

Σπερμολόγος (=αὐτός πού μαζεῦει σπόρους, φλύ-
αρος). Ἀπ' τό σπέρμα + λέγω (=μαζεύω), ὅπου
δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό
ρῆμα σπείρω.

Σπέρχω (=σπεύδω, βιάζομαι). Ἀπό ρίζα σπερχ-.
Σχετίζεται μέ τό σπαίρω. Παράγωγα: σπερχνός
(=ὀρμητικός, γρήγορος), Σπερχεῖος, σπέργδην
(=βιαστικά), ἀσπερχής, ἀσπερχές (=βιαστικά,
χωρίς σταματημό).

Σπεύδω (=ἐπιταχύνω, βιάζομαι). Ἀπό ρίζα σπευδ-.
καί μέ μετάπτωση σπουδ-. Παράγωγα: σπευστέ-
ον, σπευστικός, σπευστός, ἐσπευσμένως, σπουδή
(=ταχύτητα, προθυμία), σπουδαῖος (=γρήγορος,
σοβαρός, δραστήριος), σπουδάω, κενόσπουδος,
σπουδαίως, σπουδαίότης.

Σπήλαιον. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Συνώνυμο
μέ τά σπέος, σπήλυξ.

Σπιθαμή. Ἀπ' τό σπιδής (=ἀπλωμένος, ἀπέρα-
ντος).

Σπιάς-άδος, ἡ. 1) =βράχος, σκόπελος. 2) =κη-
λίδα.

Σπίλος. 1) (=βράχος, γκρεμός). 2) (=κηλίδα, στίγ-
μα, λέρα). Σχετίζεται μέ τό οἰσπότη (=κοπριά τῶν
προβάτων), (σύνθ. οἷς = πρόβατο + πάτος). Δέξ
γιά παράγωγα στό ρῆμα σπιλόω-ῶ.

Σπιλόω-ῶ (=κηλιδώνω, μολύνω, λερώνω). Ἀπ'
τό οὐσ. σπίλος (=λέρα). Παράγωγα: ἄσπιλος
(=ἀμόλυντος), σπιλώδης, σπίλωμα (=λέρα), σπι-
λωτός.

Σπινθήρ-ῆρος, ὁ (=σπίθα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολο-
γία του.

Σπίνος, ὁ (=μικρό πουλί). Πιθανόν ἀπ' τό σπίζω
(=κελαηδῶ σάν σπίνος) πού εἶναι ἠχοποιημένο
ἀπ' τόν ἦχο τοῦ πουλιοῦ. Ἴσως ὅμως καί ἀπ' τό
σπινός (=ἀδύνατος, ισχνός).

Σπλάγχνον καί πληθ. **σπλάγχνα** (=τά ἐντόσθια,
κυρίως: καρδιά, πνευμόνια, συκώτι, νεφρά).
Συγγενικό μέ τό σπλήν - σπληνός (=ἡ σπλήνα).
Παράγωγα: σπλαγχνεύω (=τρώω τά ἐντόσθια
τοῦ θύματος μετά τή θυσία), σπλαγχνίζο-
μαι (=νοιώθω συμπάθεια), σπλαγχνικός,
σπλαγχνισμός.

Σπλήν - σπληνός, ὁ (=ἡ σπλήνα). Συγγενικό μέ τό
σπλάγχνον. Ἀρχικά ἦταν σπλήγγ.

Σπόγγος, ὁ (=σφουγγάρι). Ἀρχαιότερος τύπος
σφόγγος. Εἶναι συγγενικό μέ τό σομφός (=ὅμοιος
μέ σφουγγάρι, γεμάτος πόρους, βραχνός). Παρά-
γωγα: σπογγάριον (ὑποκορ.), σπογγία (=σφουγ-
γάρι), σπογγίζω, σπογγίον, σπογγιστικός, σπογ-
γοειδής, σπογγοθήρας (=σφουγγαράς).

Σποδίω (=ψήνω στή στάχτη, τσουρουφλίζω). Ἀπ'
τό οὐσ. σποδός (=μισοσβεσμένη στάχτη, χόβο-
λη, στάχτη νεκροῦ). Δέξ γιά ἄλλα παράγωγα
στή λέξη σποδός.

Σποδός, ἡ (=μισοσβεσμένη στάχτη, χόβολη, στά-
χτη νεκροῦ). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία της. Πα-
ράγωγα: σποδιά (=σωρός στάχτης), σποδίω,
σπόδιος (=σταχτερός, ψαρός), σποδίτης (ἐνν.
ἄρτος = ψωμί ψημένο πάνω σέ ζεστή στάχτη),
σποδοειδής, σποδοῦμαι (=κατακαίγομαι καί γί-
νομαι στάχτη).

Σπονδεῖος (=μετρικός πόδας πού ἔχει δύο μακρές
συλλαβές καί χρησιμοποιεῖται σέ ἀργές καί σο-

βαρές μελωδίες). Ἀπ' τὸ σπονδὴ τοῦ σπένδω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σπονδὴ. 1) Ἀπ' τὸ σπένδω, σημαίνει (προσφορά ποτοῦ πρὸς τιμὴν ἐνός θεοῦ). 2) Ἀπ' τὸ σπένδομαι, (συνθήκη, ἀνακωχή, εἰρήνη). Δές για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα σπένδω.

Σπόνδυλος. Ἀντί σφόνδυλος, ὅπου δές.

Σπορά. Ἀπ' τὸ ρῆμα σπείρω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σπουδάζω (=σπεύδω, εἶμαι πολυάσχολος, κάνω μέ προθυμία κάτι). Ἀπ' τὸ οὐς. σπουδὴ πού παράγεται ἀπ' τὸ σπεύδω, ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ σπουδάζω: σπουδασμα (=ἔργο πού γίνεται μέ ζῆλο καί προθυμία), σπουδαστέος, σπουδαστέον, σπουδαστής, σπουδαστικός (=πρόθυμος), σπουδαστός, ἀξιοσπουδαστος, ἀσπουδαστος, περισπούδαστος, ἀσπυδίδει (=χωρίς μόχθο).

Σπουδαῖος (=γρήγορος, σοβαρός, δραστήριος). Ἀπ' τὸ σπουδὴ τοῦ σπεύδω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σπουδὴ (=ταχύτητα, προθυμία). Ἀπ' τὸ σπεύδω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σταγών-όνος, ἡ (=σταλαγματιά). Ἀπ' τὸ στάζω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σταδιοδρομέω-ῶ (=ἀγωνίζομαι στό δρόμο). Παρασύνθετο ἀπ' τὸ σταδιοδρόμος → στάδιον (τοῦ ἴστημι) + δραμεῖν (τοῦ τρέχω). Δές για περισσότερα παράγωγα στά ρήματα ἴστημι καί τρέχω.

Στάδιον (=μέτρο μήκους, ἀγώνας δρόμου). Ἀπ' τὸ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στάζω (=σταλαζώ). Ἀπό ρίζα σταγ-, πού εἶναι ἠχοποιημένη. Θέμα σταγ + jω → στάζω. Παράγωγα: στάγμα, ἀπόσταγμα, στάγη, σταγών, στακτός, στακτικός.

Σταθερός. Ἀπ' τὸ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στάθμη. Ἀπ' τὸ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ στάθμη: σταθμάω-ῶ καί σταθμῶμαι (=μετρῶ), στάθμησις (=ζύγισμα), σταθμητέον, σταθμητικός, σταθμητός, ἀστάθμητος (=ἀβέβαιος), σταθμιζώ.

Σταθμός. Ἀπ' τὸ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σταλάσσω. Θέμα σταλαγ + jω → σταλάσσω. Πα-

ράγωγα: στάλαγμα, σταλαγμός, σταλακτικός, σταλακτός, σταλακτίς.

Σταμνίον. Ὑποκοριστικό τοῦ στάμνος, πού παράγεται ἀπ' τὸ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στασιάζω. Ἀπ' τὸ στάσις τοῦ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στάσιμος. Ἀπ' τὸ στάσις τοῦ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στατήρ (=νόμισμα). Ἀπ' τὸ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σταυρός (=πάσσαλος). Θέμα σταF+ρός → σταυρός, ἀπό ρίζα στα τοῦ ἴστημι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ σταυρός: σταυρῶ (=φράζω μέ πασσάλους), σταύρωμα (=χαράκωμα), σταύρωσις, σταυρώσιμος, σταυρωτής, σταυρωτός.

Σταφυλή (=σταφύλι). Ἴσως ἀπ' τὸ ρῆμα στέμβω (=καταπατῶ), ἀπ' ὅπου τὸ στέμφυλον (=τσίπουρα).

Στάχυς-υος, ὁ. Ἴσως ἡ ρίζα σταχ- προήρθε μέ ἐπέκταση ἀπ' τὴ ρίζα στα- τοῦ ἴστημι.

Στέαρ, στέατος, τό (=πάχος, ξίγγι). Ἴσως ἀπό ρίζα στα τοῦ ἴστημι.

Στεγάζω. Ἀπ' τὸ οὐς. στέγη πού παράγεται ἀπ' τὸ ρῆμα στέγω. Παράγωγα: στέγασις, στέγασμα, στεγαστέον, στεγαστήρ (=κεραμίδι), στεγαστής, στεγαστός, ἀστεγαστος, στέγαστρον (=σκέπασμα).

Στεγανός (=πού δέν ἀφήνει νά περάσει ἡ ὑγρασία, τό νερό). Ἀπ' τὸ στέγη. Δές για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα στέγω.

Στέγω (=σκεπάζω, ἀποκροῦω). Ρίζα στεγ- ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα: στέγη, στεγάζω, στεγανός, στεγανότης, στεγνός (μέ συγκοπή, ἀπ' τὸ στεγανός), στεγνότης, στεγνῶ (=κλείνω καλά), στέγνωσις, στέγος (=σκεπή, μέγαρο), τέγος (=στέγη), στεκτικός (=αὐτός πού κάνει κάτι ἀδιάβροχο).

Στείβω (=πατῶ, τσαλαπατῶ, βαδίζω). Ἀπό ρίζα στιβ-, συγγενική μέ τὴ στεμφ- τοῦ στέμβω. Θέματα: α) ἰσχυρό στιβ-, β) ἀσθενές στιβ-, γ) μέ ἐτεροποίηση στοιβ-. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: στιβάζω (=πατῶ), στιβαρός (=δυνατός, στερεός), στιβάς - ἄδος (=ἀχυρόστρωμα), στίβος (=δρόμος πού περνοῦν ἄνθρωποι, ἀχνάρι), στιβέω-ῶ (=περπατῶ), στιβεῖα, στιβεὺς (=ὁδοιπόρος),

στίβη (=πάχνη), ἀστιβής (=ἀπάτητος, ἔρημος), σσιπτός ἢ σσιπτός (=πατημένος), σσιπτός γέ-ρων (=γέροντας σκληραγωγημένος), στίφος, τό (=σῶμα συμπτυκνυμένο, πυκνή παράταξη), σσιφρός (=στερεός), σσιβή (=παραγέμισμα, σωρός, ὄγκος), σσιβάζω (=συμπυκνώνω).

Στείρος (=ἄγονος, ἀνίκανος νά γεννᾷ). Σχετίζεται μέ τό στέρεος. Θέμα στερ + jos = στείρος.

Στείχω (=βαδίζω, προχωρῶ). Ἀπό ρίζα σσιχ-. Θέματα: α) ἰσχυρό σσιχ-, β) ἀσθενές σσιχ-, γ) μέ ἑτεροίωση σσιχ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα σσίξ, σσιχός (=σειρά, γραμμή), σσίχος (=σειρά, σσίχος ποιήματος), σσιχάομαι (=προχωρῶ μέ σειρά), σσιχίζω (=ἀραδιάζω), σσιχός (=σειρά, ἀράδα), σσιχάς - ἄδος (=στή σειρά), σσιχεῖον, σσιχειόω, σσιχειώδης, σσιχειώμα (=ἀρχή), σσιχειώσις, σσιχειωτής, σσιχειωτικός, σσιχεύω, σσιχειδόν, σσιχιζώ (=ἀραδιάζω).

Στέλεχος (=κορμός, ξύλο). Πιθανόν ἀπό ρίζα σσιελ- τοῦ στέλλω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Στέλλω (=στήνω, ἐτοιμάζω, ἐξοπλίζω, ἀναχαιτίζω). Ἀπό ρίζα σσιελ-, σσιταλ-. Θέματα: α) σσιελ + j + ω → σσιέλλω, β) σσιτολ, γ) σσιταλ. Μέλλ. σσιελ - ἐ - σ -ω → σσιελέω-ῶ, Ἄορ. ἔσσιτελ - σ - α → ἔσσιτελλα = ἔσσιτειλα. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σσιτάλιξ-ικος, ἢ (=παλοῦκι), σσιτάλις (=περιορισμός), σσιταλτέον, σσιταλτικός, εὐσσιταλής, σσιτελεόν ἢ σσιτειλειόν (=χεροῦλι, σσιτειλιάρι), σσιτέλεχος, σσιτειλειή (=σσιτειλιάρι), σσιτολή (=σσιτολισμός, ἐτοιμασία, ὄπλισμός), τά σύνθ.: ἀνασσιτολή (=παράταση), (ἀπο, δια, κατα, περι, ὑπο)σσιτολή, ἀποσσιτολεύς, ἐπισσιτολή, ἐπισσιτολεύς (=ὑποναύαρχος), σσιτολίσ-ιδος (=ροῦχο), σσιτολίζω, σσιτολίδιον, σσιτολιδωτός, σσιτολισμός, σσιτόλισμα, σσιτολιστής, σσιτολμός (=σσιτολισμός), σσιτόλος (=ἐτοιμασία, ταξίδι, ἐξοπλισμός), ἀπόσσιτολος.

Στέμμα. Ἀπ' τό σσιτέφω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Στέμφυλον (=ὑπόλοιπα ἀπό ἐλιές ἢ σταφύλια, ἀπ' ὅπου βγήκε ὄλο τό λάδι ἢ τό κρασί, τσίπουρο). Ἀπ' τό ρήμα σσιτέμβω (=παράζω, πατῶ) πού εἶναι συγγενικό μέ τό σσιεῖβω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα τοῦ σσιτέμβω: ἀσσιτεμφής (=στερεός), σσιταφυλή, ἀσσιταφίς (=σσιταφίδα).

Στενάζω. Θαμιστικό τοῦ σσιτένω (=βογγῶ). Παρά-

γωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σσιτέναγμα, σσιτεναγμός, σσιτενακτέον, σσιτενακτός, ἀσσιτένακτος.

Στενόπορος. Ἀπ' τό σσιτενός + πόρος τοῦ περάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί σσιτή λέξη σσιτενός.

Στενός καί ἰων. **σσιτεινός**. Ἀρχικά ἦταν σσιτενFος → σσιτενός ἢ σσιτεινός. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σσιτενόπορος, σσιτενοπορία, σσιτενότης, σσιτενοχωρῶ, σσιτενόω-ῶ (=περιορίζω), σσιτενωπός. Συγγενικό μέ τό σσιτένω.

Στενοχωρῶ. Ἀπ' τό σσιτενός + χωρέω-ῶ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σσιτενοχώρημα, σσιτενόχωρος, σσιτενοχώρησις, σσιτενοχωρητικός, σσιτενοχωρία.

Στένω (=σσιτενεύω, βογγῶ, θρηνῶ). Ἀπό ρίζα σσιτεν-. Θέμα σσιτεν+j+ω → σσιτένω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σσιτενάζω, σσιτενάχω, σσιτενός, σσιτεινός, σσιτείνω (=σσιτενεύω), σσιτοναχή, σσιτόναχος, σσιτόνος (=θρήνος), σσιτονόεις.

Στενωπός (=δύσκολος' ὡς οὐσ.= πέρασμα). Ἀπ' τό σσιτενός + ὡψ τοῦ ὀρῶ, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθῶς καί σσιτή λέξη σσιτενός.

Στέργω (=ἀγαπῶ πολύ, ἱκανοποιοῦμαι, ὑπομένω). Θέμα σσιτεργ+ω → σσιτέργω. Εἶναι συγγενικό μέ τίς λέξεις: σσιτέρνον, σσιτερεός. Τό θέμα σσιτεργ-, μέ ἑτεροίωση σσιτοργ-. Παράγωγα: σσιτέργηθρον (=θέλητρο), σσιτέργημα (=μάγια), σσιτερκτέον, σσιτερκτικός (=τρυφερός), σσιτερκτός (=ἀγαπητός), σσιτέρξις (=ἀγάπη), σσιτοργή, ἄσσιτοργος, φιλόσσιτοργος.

Στερεός. Θέμα σσιτερ+j+ος → σσιτερρός → σσιτερεός. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σσιτερρός, σσιτέριφος (=στερεός), σσιτεῖρα, σσιτερέοτης, σσιτερεώω-ῶ, σσιτερέωμα, σσιτερέωσις, σσιτερωτής, σσιτερωτικός.

Στερέω-ῶ καί **σσιτερίσκω** (=ἀποστερῶ, ἀφαιρῶ). Θέμα σσιτερ-. α) σσιτερ + πρόσφυμα ε + ω → σσιτερέω-ῶ. β) σσιτερ + ἰσκ + ω → σσιτερίσκω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σσιτέρημα, σσιτέρησις, ἀποσσιτέρησις, σσιτερητέος, ἀποσσιτερητέον, σσιτερητικός.

Στερέωμα. Ἀπ' τό ρήμα σσιτερεώω-ῶ, πού παράγεται ἀπ' τό σσιτερεός, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Στέρνον, τό (=σσιτήθος). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τό σσιτορέννυμι = σσιτρώννυμι (=σσιτρώνω).

Στεροπή (=ἀσσιτραπή, λάμψη). Σάν τό ἀσσιτεροπή = ἀσσιτραπή, συγγενικό μέ τή λέξη ἀσσιτήρ.

Στερρός. Ίσοδύναμο μέ τό στερεός. Παράγωγα από ίδια ρίζα: στερρῶς, στερρότης.

Στέφανος. Ἀπ' τό ρῆμα στέφω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στέφω. Ἀπό ἀρχικό θέμα στεπ-, μέ τροπή τοῦ π σέ φ → στεφ+ω → στέφω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: στεφάνη, στεφανηφόρος, στεφανίτης, στέφανος, στεφάνιον, στεφανόω-ῶ, στεφάνωμα, στεφανωματικός, στεφάνωσις, στεφανωτής, στεφανωτικός, ἀστεφάνωτος, στέφος (=στεφάνι), στέμμα, στέψις.

Στήλη. Ἀπό ρίζα στα- τοῦ ἴσθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στηλιτεύω (=μνημονεύω, τοιχοκολλῶ, στιγματίζω). Ἀπ' τό στηλίτης (=αὐτός πού εἶναι γραμμένος στή στήλη δημόσια), πού παράγεται ἀπ' τό στήλη τοῦ ἴσθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στήμων-όνος, ὁ (=στημόνι, νῆμα). Ἀπ' τό ἴσθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στηρίζω. Ἀπό ρίζα στα- τοῦ ἴσθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα από ίδια ρίζα τοῦ στηρίζω: στήριγμα, (ἐπι, ὑπο)στήριγμα, στηριγμός, στήριγξ-ιγγος (=ὑποστήριγμα), στηρικτέον, στηρικτής, στηρικτικός, στηρικτός, ἀστήρικτος, στήριξις, ὑποστήριξις.

Στιβαρός (=δυνατός). Ἀπ' τό στείβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στιβάς-άδος, ἡ (=ἀχυρόστρωμα). Ἀπ' τό στείβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στίβος (=πατημένος δρόμος, μονοπάτι, ἀχνάρι). Ἀπ' τό στείβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στίγμα (=σημάδι). Ἀπ' τό ρῆμα στίζω (=κάνω σημάδι), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στιγμή. Ἀπ' τό στίζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στίζω (=κάνω σημάδι μ' ἓνα μυτερό ἐργαλεῖο, στιγματίζω). Ἀπό ρίζα στιγ-. Θέμα στιγ+ω → στίζω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: στιγεύς, στίγμα, στιγματίας (=κακοῦργος στιγματισμένος, δούλος πού ξέφυγε), στιγματίζω, στιγμή, στιγμαῖος, στικτέον, στικτός (=μέ στίγματα), ἀστικτός, κατάστικτος, στίξις.

Στιλπνός (=γυαλιστερός). Ἀπ' τό ρῆμα στίλβω (=λάμπω, γυαλίζω), ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα:

στίλβη (=λάμψη), στιλβηδόν (=λαμπερά), στιλβηδών (=γυαλάδα), στιλβός, στιλβότης, στιλβόω-ῶ (=γυαλίζω), στιλβωμα, στιλβων (=ἀχτινοβόλος), στίλβωσις, στιλβωτής, στίλβωτρον (=βερνίκι), στιλπνότης, στιλπνώω-ῶ, στίλψις (=γυάλισμα).

Στίφος, τό (=πλήθος, πυκνή παράταξη). Ἀπ' τό στείβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στίχος, ὁ (=σειρά, στίχος ποιήματος). Ἀπ' τό στείχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στλεγγίς-ίδος, ἡ (=ξυστρί). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία της.

Στοά (=ὑπόστεγος περίπατος, κιονοστοιχία). Πιθανόν από ρίζα στεγ- τοῦ στέγω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: στώδιον (ὑποκορ. τοῦ στοιά - στοά), στωικός.

Στοιβάζω (=συμπυκνώνω). Ἀπ' τό στοιβή τοῦ στείβω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στοιχείον. Ἀπ' τό στοιχος (=σειρά) τοῦ στείχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στοιχίζω (=ἀραδιάζω, ἀλφαδιάζω). Ἀπ' τό στοιχος τοῦ στείχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στολή (=στολισμός, ἐτοιμασία, ρούχο, ὀπλισμός). Ἀπ' τό στέλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στολίζω (=ἐτοιμάζω, στολίζω). Ἀπ' τό στολίσ-ίδος (=φόρεμα) τοῦ στέλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στόλος (=ἐτοιμασία, ταξίδι, ἐξοπλισμός). Ἀπ' τό στέλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στόμα καί δωρ. **στόμα.** Πρωτότυπη λέξη. Παράγωγα από ίδια ρίζα: στόμαργος (=φλύαρος), στοματικός, στομαυλῶ (=μιμοῦμαι αὐλό μέ τά χεῖλια), στόμαχος, στομαχικός, στόμιον, στομόω-ῶ (=φιμώνω), ἀναστομῶ (=ἀνοίγω), στόμωμα (=σκλήρυνση τοῦ σιδήρου), στόμωσις, στομωτής, στομωτός (=κοφτερός), στωμύλος (=φλύαρος, εὐγλωττος), στωμυλία, στωμύλλω, στόμφορ, στομφάζω.

Στόμαχος. Ἀπ' τό στόμα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στόμφος (=κομπασμός, μεγαλοστομία). Ἀπ' τό στόμα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στόνος (=στεναγμός, θρήνος). Ἀπ' τό στένω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Στοργή. Ἀπ' τὸ στέργω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Στορέννυμι ἢ στορόννυμι ἢ στρώννυμι ἢ στρωννύω (=στρώνω τὸ κρεβάτι, ξαπλώνω, καταβάλλω). Ἀπὸ ἀρχικὴ ρίζα στρα- καί μετὰθεση σταρ-. Θέματα: α) στορ + πρόσφυμα νυ + μι → στορόννυμι. β) στορ + πρόσφ. ε + σ + νυ + μι → στορέσνυμι → στορέννυμι. γ) στρω + σ + νυ + μι → στρώσνυμι → στρώννυμι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: στρατός, στρατεύω, στρατιά, στρατιώτης, στρατιωτικός, στρατηγός, στρατηλάτης, στρατόπεδον, στρώμα, στρωματεύς, στρωματόδεσμον (=δερμάτινος σάκος ὅπου οἱ δοῦλοι τύλιγαν τὰ στρώματα), κατάστρωμα, στρωματεῖς (=ἔργο συναρμολογημένο ἀπὸ πολλοῦς), στρώσις, στρωτήρ, στρώτης, κατάστρωσις, στρωτός, ἄστρωτος, λιθόστρωτος, στρωμνή.

Στοχάζομαι (=σημαδεύω, σκοπεύω, συμπεραίνω). Ἀπ' τὸ οὐς. στόχος (=σημάδι) πού παράγεται ἀπὸ ρίζα στεχ- ἢ σταχ-, πού μπορεῖ νὰ εἶναι συγγενικὴ μέ τήν στιγ- τοῦ στίζω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ἄστοχος, ἀστοχῶ, ἀστοχία, ἀστόχημα, εὐστοχος, εὐστοχῶ, εὐστοχία, στόχασις, στόχασμα, στοχασμός, στοχαστέον, στοχαστής, στοχαστικός, στοχαστικῶς, ἀστόχαστος.

Στόχος (=σημάδι). Ἀπὸ ρίζα στεχ- ἢ σταχ- πού μπορεῖ νὰ εἶναι συγγενικὴ μέ τήν στιγ- τοῦ στίζω. Δὲς γιὰ παράγωγα στό στοχάζομαι.

Στραβός. Ἀπ' τὸ στρέφω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Στραγγεύομαι (=συμπιέζομαι, στρέφομαι ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, ἀργοπορῶ). Ἀπ' τὸ οὐς. στραγγέ- στραγγός (=σταγόνα), ἀπὸ ρίζα στραγγ-. (λατιν. stringo). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: στραγγεία (=χρονοτριβή), στραγγεῖον, στραγγευμα κι ἀπ' τήν ἴδια ρίζα τά: στραγγάλη (=σχοινί γιὰ κρέμασμα), στραγγαλῖς, στραγγαλίζω, στραγγίζω, στραγγουρία, στρογγύλος.

Στρατεύω. Ἀπ' τὸ οὐς. στρατός τοῦ στορέννυμι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα τοῦ στρατεύω: στρατεία, ἐπιστρατεία, συστρατεία, στράτευμα, στρατεύσιμος, στράτευσις, ἐπιστράτευσις, στρατευτέον, στρατευτής, στρατευτικός, ἀστράτευτος.

Στρατηγός. Ἀπ' τὸ στρατός (τοῦ στρώννυμι) + ἄγω. Δὲς γιὰ ἄλλα παράγωγα στὰ ρήμ. ἄγω καί

στορέννυμι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα τοῦ στρατηγός: στρατηγῶ, στρατήγημα, στρατήγησις, καταστρατήγησις, στρατηγητέον, στρατηγητικός, ἀστρατήγητος, στρατηγία, στρατηγικός, στρατήγιον (=ἡ σκηνή τοῦ στρατηγοῦ), στρατηγός, στρατηγιάω (ἐφετικό = ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι στρατηγός).

Στρατηλάτης. Ἀπ' τὸ στρατός (τοῦ στρώννυμι) + ἐλαύνω. Δὲς γιὰ ἄλλα παράγωγα στὰ ρήμ. ἐλαύνω καί στορέννυμι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα τοῦ στρατηλάτης: στρατηλατῶ, στρατηλασία, στρατηλατικός.

Στρατοπέδον. Ἀπ' τὸ στρατός (τοῦ στρώννυμι) + πέδον (=ἔδαφος) πού παράγεται ἀπ' τὸ πούς. Δὲς γιὰ ἄλλα παράγωγα στὴ λέξη πούς καί στὸ ρήμα στορέννυμι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα τοῦ στρατοπέδον: στρατοπεδεύω, στρατοπεδεῖα, στρατοπέδευμα, στρατοπέδευσις, στρατοπεδευτικός.

Στρατός. Ἀπ' τὸ στορέννυμι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Στρέβλη (=ὄργανο γιὰ βασιανιστήρια). Ἀπ' τὸ στρεβλός, πού παράγεται ἀπ' τὸ στρέφω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Στρεβλός (=στραβός, καμπύλος). Ἀπ' τὸ στρέφω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Στρέμμα (=κλωστή, στροφή, βγάλσιμο τοῦ ποδιοῦ ἢ χεριοῦ). Ἀπ' τὸ στρέφω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Στρέφω. Ἀπὸ ρίζα στρεφ-. Θέματα: α) στρέφ + ω → στρέφω, β) μέ μετάπτωση: στραφ (ἐστράφη), γ) στροφ.

Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: στρεβλός, στρέβλη, στρεβλόω-ῶ, στρέβλωσις, στρέβλωμα, στρεβλωτής, στρεβλωτήριος, στρέμμα, στρεπτέον, στρεπτήρ, στρεπτικός, στρεπτός (=εὐλύγιτος), στρεπτός (=περιδέрай), ἀναστρεπτέον, στρέψις, στρεψοδικῶ (=ἀλλάζω τὸ σωστό), στρόβος, στροβέω-ῶ (=περιστρέφω), στρόβιλος, στροβιλίζω, στροβιλῶ, στρόμβος (=σβούρα, ἀνεμοστρόβιλος), στροφάς, Στροφάδες (=νησιά στὴ Ζάκυνθο), στροφάδην, στροφαῖος, στροφάλιγξ (=περιστροφή), στρόφαλος, στροφαλίζω, στροφεῖον (=θηλιά), στροφεύς, στροφή καί σύνθ.: (ἀνα, ἀπο, ἐπι, μετα, περι, κατα, ὑπο, συ)στροφή, στρόφιγξ, στρόφιον, στρόφος (=στριμμένο λουρί), εὐστροφος, εὐστρο-

φία, οίακοστρόφος (=πηδαλιούχος), στραβός, στραβίζω, στραβισμός.

Στριφνός (=σταθερός, στερεός, σφιχτός). Πιθανόν να συγγενεύει με τό στιβαρός.

Στρόβιλος (=σβούρα, άνεμοστρόβιλος, ό,τι περιστρέφεται). Άπ' τό στρόβος τοῦ στρέφω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στρογγύλος. Άπ' τό ρήμα στραγγεύω (=περιτυλίγω) καί στραγγεύομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στρόμβος (=σβούρα, άνεμοστρόβιλος). Άπ' τό στρέφω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στροφή. Άπ' τό στρέφω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στρόφιγξ-ιγνος (=άξονας περιστροφής). Άπ' τό στρέφω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στριφνός (=στυφός, δύστροπος). Άπ' τό στύφω (=στύβω, συστέλλω), όπου δές για άλλα παράγωγα.

Στρωμνή. Άπ' τό στρώννυμι, στορέννυμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στυγερός (=μισητός, σιχαμερός). Άπ' τό ρήμα στυγέω (=μισώ, άποστρέφομαι), άπ' όπου και τά παράγωγα: στυγητός, Στύξ, Στυγός (=ποταμός τοῦ Άδης), Στύγιος, στυγνός (=μισητός, κατσουφιασμένος), στυγνάζω, στυγνότης, στύγος (=μίσος, άντιπάθεια).

Στυγνός (=μισητός, κατσουφιασμένος). Άπ' τό στυγέω. Δές για άλλα παράγωγα στή λέξη στυγερός.

Στύλος. Σχετίζεται με τό σταυρός. Άπ' τό ἴστημι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στύπη (=στουπί). Πιθανόν άπ' τό στύφω (=στύβω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στύραξ-ακος. 1) (=τό πίσω μέρος τοῦ δόρατος). Έχει σχέση με τό σταυρός. 2) (=είδος θάμνου που βγάξει ρητίνη).

Στυφελός και στυφλός (=σκληρός, άγουρος). Άπ' τό στύφω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στυφός. Άπ' τό στύφω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στύφω (=στύβω, συστέλλω). Από ρίζα στυφ-, άπ' όπου και τά παράγωγα: στρυφνός, στύμμα, στύπη, στυππεϊόν (=στουπί), στυπτικός, στυφελός καί στυφλός, στυφελίζω (=ταρακουνάω), στυφός, στυφότης, στύψις (=στυφάδα).

Στωϊκός. Άπ' τό οὐσ. στοά, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Στωμύλος (=εὐγλωττος, φλύαρος, πολυλογάς). Άπ' τό οὐσ. στόμα, όπου δες για περισσότερα παράγωγα.

Συβώτης (=χοιροβοσκός). Άπ' τό σῦς, σῦός (=γουρούνι) + βόσκω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Συγγενής. Άπ' τήν πρόθεση σύν + γενέσθαι τοῦ γίγνομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σύγκλητος. Άπ' τό συγκαλῶ → σύν + καλῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Συγκομιδή. Άπ' τό συγκομίζω (=συγκεντρώνω, μαζεύω) → σύν + κομίζω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Συγκοπή. Άπ' τό συγκόπτω → σύν + κόπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Συγκυρία (=σύμπτωση). Άπ' τό συγκυρέω (=συμπίπτω, άνταμώνω) → σύν + κυρέω, όπου δές για άλλα παράγωγα.

Σύγχυσις (=ταραχή, καταστροφή). Άπ' τό συγχέω (=άνακατώνω, καταστρέφω, ταραζώ) → σύν + χέω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Συζήτησις. Άπ' τό συζητῶ → συν + ζητῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σύζυγος. Άπ' τό συζεύγνυμι → σύν + ζεύγνυμι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Σῦκον (=ό καρπός τής συκιάς). Παράγωγα από ἴδια ρίζα: συκῆ, συκάζω (=μαζεύω σῦκα, έρευνῶ περίεργα), συκαστής (=συκοφάντης), σύκινος, συκίζω (=παχαίνω με σῦκα), συκοφάντης (=αὐτός που κατάγγελνε κάποιον ότι παράνομα βγάξει έξω άπ' τήν Άττική σῦκα), συκωτός (=αὐτός που τρέφεται με σῦκα και παχαίνει).

Συκοφάντης (=αὐτός που κατάγγελνε κάποιον ότι βγάξει παράνομα έξω άπ' τήν Άττική σῦκα, αὐτός που κατηγορεῖ κάποιον). Άπ' τό σῦκον + φαίνω, όπου δές για άλλα παράγωγα. Παράγωγα από ἴδια ρίζα τοῦ συκοφάντης: συκοφαντία, συκοφαντῶ, συκοφάντημα, συκοφάντησις, συκοφαντητός, άσυκοφάντητος, συκοφαντικός, συκοφάντρια.

Συλάω-ῶ (=άφαιρῶ τά όπλα σκοτωμένου, άπογυμνώνω). Άπ' τό σύλην ἢ σύλον (=τό δικαίωμα κατάσχεσης) που είναι συγγενικό με τό σκύλον (=λάφυρο). Παράγωγα από ἴδια ρίζα: σύλημα,

σύλησις, συλητής (=κλέφτης), συλήτωρ, συλή-
 τειρα, ἄσυλος (=ἀπαρραβίαστος, ἀσφαλισμένος),
 ἀσυλία, ἱερόσυλος, ἱεροσυλία, ἱεροσυλῶ, συλεύω,
 συλέω-ῶ (=ἀφαιρῶ, λευτερώνω).

Συλλαβή. Ἀπ' τό συλλαμβάνω → σύν + λαμβάνω,
 ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύλληψις. Ἀπ' τό συλλαμβάνω → σύν + λαμβάνω,
 ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συλλογή. Ἀπ' τό συλλέγω (=συγκεντρώνω) →
 σύν + λέγω (μαζεύω), ὅπου δέξ για περισσότε-
 ρα παράγωγα.

Συλλογισμός. Ἀπ' τό συλλογίζομαι → σύν + λο-
 γίζομαι (ἀπ' τό λόγος = σκέψη τοῦ λέγω).
 Δέξ για περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα
 λέγω (3).

Συμβόλαιον (=συμφωνία). Ἀπ' τό συμβάλλω → σύν
 + βάλλω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύμβολον (=σημάδι, γνώρισμα). Ἀπ' τό συμβάλ-
 λω → σύν + βάλλω, ὅπου δέξ για περισσότερα
 παράγωγα.

Συμβουλή. Ἀπ' τό σύν + βουλή τοῦ βούλομαι, ὅπου
 δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύμμαχος. Ἀπ' τό σύν + μάχη τοῦ μάχομαι, ὅπου
 δέξ για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπό
 ἴδια ρίζα τοῦ σύμμαχος: συμμαχία, συμμαχῶ, συμ-
 μαχικός, συμμαχίς - ἴδος.

Συμμιγής (=ἀνακατωμένος). Ἀπ' τό συμμίγνυμι
 → σύν + μίγνυμι, ὅπου δέξ για περισσότερα πα-
 ράγωγα.

Συμμορία (=συντροφία, ἔνωση μερῶν). Ἀπ' τό σύν
 + μέρος τοῦ μείρομαι, ὅπου δέξ για περισσότε-
 ρα παράγωγα.

Συμπαρομαρτῶ (=συνοδοεύω). Σύνθετο ἀπ' τίς προ-
 θέσεις σύν + παρά καί τό ρῆμα ὁμαρτῶ (=συ-
 νοδεύω).

Συμπληγάς-άδος. (=αὐτή πού συγκρούεται). Ἀπ'
 τό συμπλήττω → σύν + πλήττω, ὅπου δέξ για
 περισσότερα παράγωγα.

Συμπόσιον. Ἀπ' τό συμπίνω → σύν + πίνω, ὅπου
 δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συμπτύσσω (=διπλώνω). Ἀπ' τό σύν + πτύσσω,
 ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύμπτωμα. Ἀπ' τό συμπίπτω → σύν + πίπτω, ὅπου
 δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συμφέρων, τό (=κέρδος, ὠφέλεια). Μετοχή οὐδ.
 γένους τοῦ συμφέρω καί χρησιμοποιεῖται σάν

οὐσιαστικό. Δέξ για περισσότερα παράγωγα
 στό ρῆμα φέρω.

Συμφοιτητής. Ἀπ' τό συμφοιτῶ → σύν + φοιτῶ
 (=συχνάζω), ὅπου δέξ για ἄλλα παράγωγα.

Συμφόρησις (=συσσώρευση, συγκέντρωση). Ἀπ'
 τό συμφορῶ (=συγκεντρώνω), πού παράγεται
 ἀπ' τό σύμφορος, του συμφέρω. Δέξ για περισ-
 σότερα παράγωγα στό ρῆμα φέρω.

Σύμφωνος. Ἀπ' τό σύν + φωνή, ὅπου δέξ για πε-
 ρισσότερα παράγωγα.

Συναγωγή. Ἀπ' τό συνάγω → σύν + ἄγω, ὅπου δέξ
 για περισσότερα παράγωγα.

Συνάλλαγμα. Ἀπ' τό συναλλάσσω → σύν + ἀλλάσ-
 σω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συναντῶ. Ἀπ' τό σύν + ἀντάω-ῶ, ἀπ' τό ἄντην,
 ἀντί. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: συνάντημα, συ-
 νάντησις.

Συνασπισμός. Ἀπ' τό συνασπίζω → σύν + ἀσπίς.

Συναυλία. Ἀπ' τό συναυλέω-ῶ → σύν + αὐλός,
 ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύνδεσμος. Ἀπ' τό συνδέω (=ένωνω) → σύν +
 δέω (=δένω), ὅπου δέξ για περισσότερα πα-
 ράγωγα.

Σύνδικος (=συνήγορος). Ἀπ' τό σύν + δίκη, ὅπου
 δέξ για ἄλλα παράγωγα. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρί-
 ζα: συνδικῶ, συνδικία.

Συνδρομή (=συνέλευση). Ἀπ' τό σύν + δρόμος τοῦ
 τρέχω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνδυάζω (=ζευγαρώνω, ἐνώνω). Ἀπ' τό σύν + δύο.
 Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: συνδυασμός (=ζευγά-
 ρωμα), συνδυαστέον, συνδυαστικός.

Συνέδριον. Ἀπ' τό σύνεδρος → σύν + ἔδρα τοῦ
 ἔζομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.
 Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα τοῦ σύνεδρος: συνε-
 δρία, συνεδρεῦω.

Συνείδησις. Ἀπ' τό συνειδέναι τοῦ σύνοιδα → σύν
 + οἶδα, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνεπής. Ἀπ' τό συνέπομαι → σύν + ἔπομαι, ὅπου
 δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνεργός. Ἀπ' τό σύν + ἔργον τοῦ ἐργάζομαι, ὅπου
 δέξ για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπό
 ἴδια ρίζα τοῦ συνεργός: συνεργία, συνεργῶ, συ-
 νέργημα, συνεργητέον.

Σύνεσις (=ἐξυπνάδα). Ἀπ' τό συνίημι (=κατανοῶ)
 → σύν + ἴημι, ὅπου δέξ για περισσότερα παρά-
 γωγα.

Συνετός (=φρόνιμος, γνωστικός). Ἀπ' τὸ συνίη-
μι → συν + ἵημι, ὅπου δέξ για περισσότερα πα-
ράγωγα.

Σύνευνος (=σύζυγος). Ἀπ' τὸ σύν + εὐνή (=κρεβά-
τι), ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνεχής. Ἀπ' τὸ συνέχω → σύν + ἔχω, ὅπου δέξ για
περισσότερα παράγωγα.

Συνήγορος. Ἀπ' τὸ συναγορεύω → σύν + ἀγορεύω,
ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνήθεια (=συναναστροφή, φιλία, συνήθεια). Ἀπ'
τὸ συνήθης → σύν + ἥθος, ὅπου δέξ για ἄλλα
παράγωγα.

Σύνθεσις. Ἀπ' τὸ συντίθημι → σύν + τίθημι, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύνθετος. Ἀπ' τὸ συντίθημι → σύν + τίθημι, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνθήκη (=συμφωνία). Ἀπ' τὸ συντίθημι → σύν +
τίθημι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύνθημα. Ἀπ' τὸ συντίθημι → σύν + τίθημι, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνίζησις (=βουλίασμα). Ἀπ' τὸ συνίζανω (=κατα-
καθίζω, βυθίζομαι) → σύν + ἰζάνω (=καθίζω) πού
ἔχει τήν ἴδια ρίζα μέ τά: ἔζομαι, ἵζω, ὅπου δέξ για
ἄλλα παράγωγα.

Σύννεφον. Ἀπ' τὸ σύν + νέφος, ὅπου δέξ για ἄλλα
παράγωγα.

Συνοδοιπóρος. Ἀπ' τὸ σύν + ὁδός + πόρος τοῦ πε-
ράω-ω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύνοδος (=συγκέντρωση). Ἀπ' τὸ σύν + ὁδός τοῦ
ἔρχομαι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.
Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα τοῦ σύνοδος: συνοδία
καί συνοδεία, συνοδεύω, συνόδευσις.

Συνοικία. Ἀπ' τὸ συνοικῶ → σύν + οἰκῶ, ἀπ' τὸ
οἶκος, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύνορον. Ἀπ' τὸ σύν + ὄρος, ὅπου δέξ για περισ-
σότερα παράγωγα.

Συνουσία (=συναναστροφή, παρέα). Ἀπ' τὸ συ-
νοῦσα, μετοχή τοῦ σύνειμι → σύν + εἰμί, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συνοχή. Ἀπ' τὸ συνέχω → σύν + ἔχω, ὅπου δέξ για
περισσότερα παράγωγα.

Σύνταγμα. Ἀπ' τὸ συντάσσω → σύν + τάσσω, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύντομος. Ἀπ' τὸ συντεμείν τοῦ συντέμνω → σύν +
τέμνω, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύντονος (=ταυτισμένος, δυνατός, ὀρμητικός). Ἀπ'

τὸ συντείνω (=δυναμώνω) → σύν + τείνω, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύντριμμα. Ἀπ' τὸ συντρίβω → σύν + τρίβω, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύντροφος. Ἀπ' τὸ συντρέφω → σύν + τρέφω,
ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συντυχία (=σύμπτωση, τύχη). Ἀπ' τὸ συντυχεῖν
τοῦ συντυγχάνω → σύν + τυγχάνω, ὅπου δέξ
για περισσότερα παράγωγα.

Συνωμοσία. Ἀπ' τὸ συνόνυμι → σύν + ὄνυμι
(=ὀρκίζομαι), ὅπου δέξ για περισσότερα παρά-
γωγα.

Συνώνυμος. Ἀπ' τὸ σύν + ὄνυμα = ὄνομα, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύριγξ-ιγγος (=ποιμενικός αὐλός, σύριγγα, ὑπό-
νομος). Εἶναι ἠχοποίητη λέξη. Δέξ για παράγω-
γα στό ρῆμα συρίζω ἢ συρίττω.

Συρίζω ἢ συρίττω (=παίζω αὐλό, σφυρίζω). Ἀπ' τὸ
σύριγξ-ιγγος πού εἶναι ἠχοποίητη λέξη. Παρά-
γωγα ἀπό ἴδια ρίζα: συρίγγιον (ὑποκορ.), σύριγ-
μα, συριγμός, σύρισμα, συρικτής, συρικτήρ, συ-
ριστής, συριστική (ἐνν. τέχνη).

Σύρμα (=καθετί πού σέρνεται). Ἀπ' τὸ ρῆμα σύρω,
ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συρμός. Ἀπ' τὸ σύρω, ὅπου δέξ για περισσότε-
ρα παράγωγα.

Συρφετός (=ὅ,τι σέρνεται ἀπ' τόν ἄνεμο, πλῆθος
ἀνακατωμένο, ὄχλος). Ἀπ' τὸ σύρω, ὅπου δέξ για
περισσότερα παράγωγα.

Σύρω (=σέρνω). Σχετίζεται μέ τὸ σαίρω. Θέμα συρ
+ j + ω → σύρρω → σύρω. Παράγωγα ἀπό ἴδια
ρίζα: σύρμα, συρμός, σύρτης (=χαλινάρι), Σύρ-
τις (=περιοχές τῆς Λιβυκῆς θάλασσας μέ ρηχά
νερά), συρτός, συρφετός.

Σῦς, σός καί ὕς, ὄς (=γουρούνι).

Συσσίτιον, τό. Ἀπ' τὸ συσσιτέω-ω (=τρώω μαζί) ἀπ'
τὸ σύσσιτος → σύν + σίτος, ὅπου δέξ για περισ-
σότερα παράγωγα.

Συστάδην (=ἀπό κοντά). Ἀπ' τὸ σύν + στάδην τοῦ
ἴστημι, ὅπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συστατικός. Ἀπ' τὸ συνίστημι → σύν + ἴστημι, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Σύστημα. Ἀπ' τὸ συνίστημι → σύν + ἴστημι, ὅπου
δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Συχνός. ἴσως ἀντί συγχνός, συνεχνός → σύν +
ἔχω (συνεχής).

Σφαδάζω (=κινουμαι σπασμωδικά, παλεύω). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἦσως ἀπό ρίζα σπα- (σπαίρω, σπασμός). Μπορεῖ νά συγγενεῖ με τίς: σφενδόνη, σφόνδυλος, σφοδρός. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφάδασμα, σφαδασμός.

Σφάζω καί **σφάττω**. Θέμα σφαγ+τ+ω → σφάζω ἢ σφάττω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφαγή, σφαγεῖον, σφαγεύς, σφάγιον (=θύμα), σφαγιαίζομαι (θυσιάζω), σφαγιασμός, σφαγίς (=μαχαίρι), σφάγανον = φάσανον (=ξίφος), σφάγμα, νεοσφαγής, σφάκτης, σφάκτρια (=ἡ ἱέρεια), σφακτός, σφάκτρον.

Σφαῖρα (=τόπι, κάθε σφαῖρα). Συγγενεῖ με τό σκαίρω (=πηδῶ, τινάζομαι). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφαιρηδόν, σφαιρίδιον, σφαιρίζω, σφαιρικός, σφαίρισις, σφαίρισμα, σφαιρισμός, σφαιριστήριον, σφαιριστής, σφαιριστικός, σφαιρώ-ω (=στρογγυλεύω κάτι), σφαίρωμα, σφαίρωσις, σφαιρωτήρ (=λουρί), σφαιρωτής, σφαιρωτός.

Σφάλλω (=κάνω κάποιον νά πέσει, νικῶ· τό μέσο = ἀποτυχαίνω, σκοντάφτω). Θέμα σφαλ+τ+ω → σφάλλω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφάλμα (=ἀτυχία, παραπάτημα), σφαλερός (=ἐπικίνδυνος), ἀσφαλτος, σφάλτης, ἀσφαλής, ἀσφάλεια, ἀσφαλίζω, ἀκροσφαλής, ἐπισφαλής (=ἀβέβαιος), σφηλός (=πού εὐκολά μετακινεῖται), ἐρίσφηλος, φήλος (=ἀπατηλός), φηλῶ-ω (=ἀπατῶ), φηλήτης (=κλέφτης), φήληξ (=ἀγριόσυκο).

Σφάραγος (=ἔκρηξη μέ θόρυβο, κρότος). Εἶναι ἡχοποιήτη λέξη. Σχετίζεται μέ τό σπαργῶ (=εἶμαι γεμάτος μέχρι σκασμοῦ, φουσκῶνω), καί τό σφριγῶ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφαραγοῦμαι (=εἶμαι γεμάτος), σφαραγίζω (=ἀντηχῶ μέ θόρυβο).

Σφενδόνη (=σφεντόνα). Εἶναι συγγενικό μέ τά: σφαδάζω, σφεδανός (=ὀρμητικός), σφοδρός, σφόνδυλος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφενδονάω-ω (=χτυπῶ μέ σφεντόνα), σφενδονηδόν, σφενδόνησις, σφενδονητής, σφενδονητικός, σφενδονίζομαι, σφενδονιστής.

Σφετερίζω (=κάνω κάτι ξένο δικό μου) καί πιό συνηθισμένο τό σφετερίζομαι. Ἀπ' τήν κτητική ἀντων. γ' προσώπου σφέτερος (=δικός τους). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφετέρησις, σφετερισμός, σφετεριστής.

Σφήν, σφηνός (=σφήνα). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφηνῶ-ω (=βουλῶν καλά), σφήνωσις.

Σφήξ-σφηκός (=σφήκα). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἦσως στήν ἀρχή νά ἦταν *Φέσπηξ* → σφήξ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφηκία (=φωλιά ἀπό σφήκες), σφηκίσκος (=μυτερό ξύλο), σφηκῶ (=δένω), σφήκωμα (=ἡ κορυφή τῆς περικεφαλαίας).

Σφίγγω. Θέμα σφίγ+ω → σφίγγω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφιγκτήρ (=δεσμός), σφιγκτός, σφίγκτωρ, σφίγμα, σφιγμός, Σφίγξ, Σφιγγός (=θηλυκό τέρας), σφίγξις.

Σφίγξ-Σφιγγός, ἡ (=θηλυκό τέρας). Ἀπ' τό σφίγγω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Σφοδρός (=ὀρμητικός, βίαιος). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό σφαδάζω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφοδρῶς, σφόδρα, σφοδρότης, σφοδρύνω.

Σφόνδυλος καί **σπόνδυλος**. Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα μέ τό σφαδάζω.

Σφραγίς-ἴδος. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφραγίδιον, σφραγίζω, σφράγισμα, σφραγιστήρ, σφραγιστήριον, σφραγιστής, σφραγιστικός, σφραγιστός, ἀσφράγιστος.

Σφριγάω-ῶ. Ἀπ' τό σφρίγος (=δύναμη). Ἦσως συγγενεῖ μέ τά σφαραγοῦμαι, σπαργῶ.

Σφυγμός (=παλμός). Ἀπ' τό σφύζω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Σφύζω (=τινάζομαι, χτυπῶ ὀρμητικά). Θέμα σφύγ+τ+ω → σφύζω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σφυγμός, σφυγματώδης, σφύξις, ἀσφυκτος.

Σφύρα (=τό σφυρί). Ἀπ' τό σφυρόν (=κότσι), ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: σφυρήλατης, σφυρήλατος, σφυροκόπος, σφυρώ-ω, σφυρωτός.

Σχάζω (=σχίζω, ἀνοίγω, ἀφήνω, παραμελῶ). Ἀπό ἀρχική ρίζα σκεδ τοῦ σκεδάννυμι. Θέμα σχεδ → σχαδ + τ+ω → σχάζω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σχαδών ἢ σχάδων (=ἔμβρυο, σκουλήκι τῆς μέλισσας ἢ τῆς σφήκα), σχαλῖς-ἴδος (=ὄρθια ξύλα πού κρατοῦν τά δίχτυα), σχάσις, σχάσμα, σχασμός, σχαστηρία (=τροχαλία), σχαστήριον (=νυστέρι).

Σχεδία (=πρόχειρη βάρκα). Ἀπ' τό σχέδιος (=κοντινός, πρόχειρος) πού παράγεται ἀπ' τό σχεδόν τοῦ ἔχω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Σχεδόν (=κοντά). Ἀπ' τό σχεῖν (ἔσχον-ἔχω). Θέμα σεχ → σεχ+δόν → σχεδόν. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἔχω.

Σχέσις. Ἀπ' τό σχεῖν τοῦ ἔχω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Σχέτιος (=καρτετικός, δυστυχισμένος, ἄθλιος). Ἀπ' τό ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σχήμα. Ἀπ' τό σχεῖν τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σχίζω. Συγγενικό μέ τό σκεδάννυμι. Ἀπό ρίζα σκιδ- ἢ σχιδ-. Θέμα σχιδ + *ιω* → σχίζω. Παράγωγα: σχίδαξ, σχίζα (=κομμάτι ξύλου, σκίζα), ἀσχιδής (ἄσκιστος), πολυσχιδής (=σκισημένος σέ πολλά μέρη, πολύ μορφωμένος), σχινδάλαμος ἢ σκινδάλαμος (=πελεκουδι, ἀγκίδα, λεπτολογία), σχίσις, σχίσμα, σχισματικός, σχισμός, σχιστός, ἄσχιστος, ὁλόσχιστος.

Σχίσμα. Ἀπ' τό σχίζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σχοινοβάτης. Ἀπ' τό σχοῖνος (=βοῦρλο, καλάμι, σχοινί) + βαίνω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα τοῦ σχοῖνος: σχοίνινος, σχοινίον, σχοινίζω (=καθαρίζω μέ ὀδοντογλυφίδα), σχοίνισμα (=μέρος γῆς, μερίδιο), σχοινισμός.

Σχολάζω (=ἀναπαύομαι). Ἀπ' τό σχολή (=ἀργία, ἀνάπαυση) τοῦ ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα τοῦ σχολή: σχολαῖος (=ἀργοκίνητος), σχολαϊότης, σχόλασις, σχολασμός, σχολαστήριον, σχολαστής, σχολαστικός, σχολεῖον, σχολικός, σχόλιον (=ἐξήγησις), σχολιάζω, σχολιαστής.

Σχολαστικός (=λεπτολόγος γιά ἀσήμαντα πράγματα). Ἀπ' τό σχολάζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σχολή (=ἀπραξία, ἀνάπαυση, τόπος γιά συζήτηση). Ἀπ' τό ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σφίζω. Ρίζα σα-. Θέματα: α) σφδ- (ἀπ' τό σσιδ-) σφίζω καί β) σω → σώω, σάος → σώς. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σώος, σώς (=ἀκέραιος), σώσις, διάσωσις, σώσμα, διασωσμός, σωστέος, διασωστέον, σωστικός, σωστός, ἄσωστος, τά σώστρα (=ἀμοιβή γιά τή σωτηρία κάποιου), σωτήρ, σώτειρα ἢ σώστρια, σωτηρία, σωτήριος, ἄσωτος, ἄσωτία, σώτρον (=ἡ ξύλινη περιφέρεια τοῦ τροχοῦ), τά κύρια ὀνόματα: Σῶσος, Σωσώ, Σωσίας, Σώστρατος, Σωκράτης, καί ἴσως τό σώμα.

Σωλήν - ἦνος (=σωληνάρι). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Σῶμα. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἄν σημαίνει ζωντανό σώμα, τότε σχετίζεται μέ τό σώος τοῦ σφίζω.

Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σωμασκῶ, σωμασκία, σωματικός, σωμάτιον, σωματοειδής.

Σωμασκῶ (=γυμνάζω τό σῶμα). Ἀπ' τό σῶμα + ἀσκῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη σῶμα.

Σωρός. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως νά συγγενεῖ μέ τό σορός. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σώρακος (=ἀγγεῖο), σωρεία, σωρείτης, σωρευτός, σωρεύω, σώρευμα, σωρηδόν.

Σῶς, ὁ, ἡ, **σῶν**, τό. Ἀπ' τό σάος τοῦ σφίζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σωτήρ-ἦρος. Ἀπ' τό σφίζω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Σώφρων (=φρόνιμος, συνετός, συγκρατημένος, ἀγνός). Ἀπ' τό σῶς (σῶος) + φρήν, φρενός. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: σωφρονῶ, σωφρόνημα, σωφρονητέον, σωφρονητικός, σωφρονίζω, σωφρονικός, σωφρόνησις (=τιμωρία), σωφρόνισμα, σωφρονισμός, σωφρονιστήρ, σωφρονιστήριον, σωφρονιστής, σωφρονιστικός, ἄσωφρονιστος, ἡ σωφρονιστύς-ύος (=σωφρόνησις), σωφροσύνη, σωφρόνως.

T

Ταῦ

Τάγμα Ἀπ' τό τάσσω ἢ τάττω ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταγός (=ἀρχηγός, κυβερνήτης). Ἀπ' τό τάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταινία (=κορδέλλα). Ἀπ' τό τείνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τακτικός. Ἀπ' τό τάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταλαιπώρος. Ἀπ' τό τάλας (=τλάω) + πηρός (=σκάτης) τοῦ πάσχω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ταιλαιπωρία, ταιλαιπωρῶ, ταιλαιπώρημα, ταιλαιπώρησις, ἀταλαιπώρος. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα τλάω.

Ταλαντεύω (=κουνῶ πέρα-δῶθε). Ἀπ' τό τάλαντον (=ζυγαριά) τοῦ τλάω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα τλάω.

Τάλαντον (=ζυγαριά, νόμισμα). Ἀπ' τό τάλαν, οὐδ. τοῦ τάλας ἀπ' τό τλάω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταλαντοῦχος. Ἀπ' τό τάλαντον + ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα τλάω.

Τάλας - τάλαινα - τάλαν (=δυστυχιμένος). Ἀπ' τό ρῆμα τλάω (=ὑποφέρω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταλασιουργός (=αὐτός πού κατεργάζεται μαλλιά).

Ἀπ' τό ταλασία τοῦ τλάω + ἔργω. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα τλάω.

Ταμίας. Ἀπ' τό τέμνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταξίαρχος ἢ ταξιάρχης. Ἀπ' τό τάξις τοῦ τάσσω + ἄρχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα τάσσω.

Τάξις. Ἀπ' τό τάσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταπεινός (=χαμηλός, ἀσήμαντος, ἄθλιος, μέτριος). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: ταπεινότης, ταπεινῶ (=ξευτελίζω, ταπεινώνω), ταπεινώμα (=χαμήλωμα), ταπεινώσις, ταπεινόφρων.

Ταπεινόφρων. Ἀπ' τό ταπεινός + φρήν. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη ταπεινός.

Τάπης-ητος, ὁ (=χαλί). Λέγεται καί τάπις, δάπις. Πιθανόν ἡ προέλευσή του ἀπ' τήν Ανατολή.

Ταράσσω καί ἄττ. **ταράττω** καί μέ συγκοπή **θράσσω**. Θέμα ταραχ+τ+ω → ταράσσω ἢ -ττω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τάραγμα, ταραγμός, ταρακτικός, συνταρακτικός, ταρακτός, ἀτάρακτος, τάρακτρον (=κουτάλα γιά ἀνακάτεμα), τάρακτωρ, τάραξις, ἐκτάραξις, ταραξίας, ἀταραξία, ταραχή, διαταραχή, τάρχη (μέ συγκοπή), τάρα-

χος, ταραχώδης, τεταραγμένως, πιθανόν κι ή θάλασσα (ταρχα-ja > θάλαχ-ja > θάλασσα = αὐτή πού ταραίζει), κατ' άλλους απ' τό: ἄλς, δωρ. σάλασσα, λατ. sal (=άλατι).

Ταρβέω-ῶ (=φοβοῦμαι). Ἀπ' τό τάρβος-εος, τό (=φόβος), πού ἴσως προέρχεται από ρίζα ταρ- τοῦ τaráσσω.

Ταριχεύω (=βαλσαμώνω). Ἀπ' τό τάριχος-ου, ό ή τάριχος-ους, τό (=μούμια, παστό). Παράγωγα από ἴδια ρίζα: ταριχεία, ταρίχευσις, ταριχευτής, ταριχευτός.

Ταρσός καί ἄττ. **ταρρός**, ό (=πλέγμα από καλάμια, καλάθι). Ἀπ' τό ρῆμα τέρσομαι (=ξεραίνομαι, στεγνώνω), όπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Τάσις (=τέντωμα, δύναμη). Ἀπ' τό τείνω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τάσσω ή τάττω (=παράτάσσω, ταχτοποιῶ, διορίζω, διατάζω). Από ρίζα ταγ-. Θέμα ταγ+j+ω → τάττω ή τάσσω. Παράγωγα από ἴδια ρίζα: τάγμα, διάταγμα, ἐπίταγμα, πρόσταγμα, σύνταγμα, ταγή, ταγός (=ἀρχηγός), ταγεύω, ταγεία, διαταγή, ἐπιταγή, προσταγή, ὑποταγή, νομοταγής, ταγάριον (ὑποκορ.), τάγνηον καί τήγανον (=τηγά- νι), ταγηνίζω καί τηγανίζω, τακτέον, προτακτέον, προστακτέον, συντακτέον, ὑποτακτέον, τακτικός, προστακτικός, ἐπιτακτικός, τάκτης, συντάκτης, τακτός, ἀνεπίτακτος (=λεύτερος), ἀσύντακτος, ἄτακτος, δύστακτος, ἐπιτακτός, εὐτακτος, τάξις, ἐπίταξις, κατάταξις, παράταξις, πρόσταξις, πρό- ταξις, σύνταξις, ταξίδιον (ὑποκορ.= ἐκστρατεία), ταξίαρχος ή ταξιάρχης, ἀταξία, λιποταξία.

Ταῦρος. Λατίν. taurus. Παράγωγα από ἴδια ρίζα: ταύρειος, ταυρηδόν, ταυροῦμαι (=γίνομαι ἄγριος σάν ταῦρος), Ταυροπόλος (ὄνομα τῆς Ἀρτεμης), ταυρωπός.

Ταφή (=θάψιμο). Ἀπ' τό θάπτω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τάφος, ό (=ταφή). Ἀπ' τό θάπτω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Ἐνῶ τάφος-εος, τό (=ἐκκλη- ξη). Ἀπ' τό τέθηπα, ἐπικό παρακείμενο.

Τάφρος, ή (=χαντάκι). Ἀπ' τό θάπτω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ταχυδρόμος. Ἀπ' τό ταχύς + δραμεῖν τοῦ τρέχω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ταχύς.

Ταχύς (=γρήγορος). Σκοτεινή ή ἐτυμολογία του.

Παράγωγα απ' τήν ἴδια ρίζα: τάχα (=ἀμέσως), ταχέως, τάχος, τό (=γρηγοράδα), ταχύνω, ἐπι- ταχύνσις, ταχυδρόμος, ταχύπους.

Ταώς, ό (=τό παγώνι). Ἡ προέλευσή του εἶναι ἀνα- τολική.

Τέγγω (=βρέχω, μουσκεύω, μαλακώνω). Θέμα τεγ- ή τεν+j+ω → τέγγω. (Λατίν. tingo). Παράγωγα από ἴδια ρίζα: τεγκτός, τέγξις, ἀτεγκτος (=ἄκα- μπτος, σκληρόκαρδος), ἀτέγκτως.

Τέγος-εος, τό (=σκεπή, δωμάτιο). Ἀντί στέγος τοῦ στέγω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τέθηπα (=μένω θαμπωμένος, θαυμάζω). Παρακεί- μενος μέ σημασία ἐνεστ. Από ρίζα ταφ- τοῦ θάμ- βος, όπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Τέθριππον, τό (=ἄρμα πού σέρνεται από 4 ἄλογα). Εἶναι τό οὐδ. τοῦ ἐπίθ. τέθριππος → τέτταρα + ἵππος, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τείνω (=τεντώνω, ἀπλώνω). Από ρίζα ταν- ή τεν-. Θέματα: α) τεν+j+ω → τέννω → τένω → τείνω, β) ταν- καί τα (ταναός, τέτακα, ἐτάθην) καί γ) μέ ἑτεροίωση τον- (τόνος). Παράγωγα από ἴδια ρίζα: ταινία, ταινιόω-ῶ (=στεφανώνω), ταναός (=μακρύς, ψηλός), τανύω, τατικός (ἐντατικός), τατός, ἐκτατός, ἐντατός, (ἀνέν, ἀνεπέκ, ἀνεπί, ἀσύν, δυσέν)τατος, τάσις, (ἐν, ἐπί, ἐκ, πρό, ὑπό) τασίς, ἐκτάδην, ἐκταδόν, ἐκτατέον, συντατέον, τεταμένως, τέτανος, τένων -οντος (=νεῦρο τοῦ σώματος), ἀτενής, ἀτενῶς, ἐκτενής, τετανός- ή-όν (=τεντωμένος), τόνος, βαρύτονος, ἔντο- νος, ὀξύτονος, σύντονος, τονόω-ῶ (=δυναμώ- νω), τόνωσις, τονωτικός, τονικός, χειρότονος, χειροτονῶ.

Τείρω (=τρίβω, βασανίζω, ταλαιπωρῶ). Από ρίζα τερ-. Θέμα τερ+j+ω → τέρρω → τείρω. Παράγω- γα απ' τήν ἴδια ρίζα: τεράμων (=πού μαλακώνει μέ τό βράσιμο), τέρετρον (=τρυνάνι), τερηδών- ονος (=σκοιλήκι, χάλασμα τῶν δοντιῶν), τέρην (=μαλακός, λειός), τετραῖνω (=τρυνῶ), τιτρώσκω (=πληγώνω), τόρνος, τορός (=διαπεραστικός), διάτορος, τορεύω (=τρυνῶ), τρανής (=καθαρός), τραῦμα, τρίβω, τρύω (=καταστρέφω), τρύμα, τρυ- πάω, τρυμαλιά καί τρυμαλίτις (=ὀπή).

Τείχος, τό. Ἐχει σχέση μέ τή ρίζα θιγ- τοῦ θιγγά- νω. Παράγωγα από ἴδια ρίζα: τειχήρης, τειχιζῶ (=ὀχυρώνω), τείχισις, (ἀπο, ἐπι, περι)τείχισις, τεί- χισμα (=ὀχύρωμα), (ἀντι, ἀπο, δια, ἐπι, περι)τεί-

χισμα, τειχισμός, τειχιστής, ἀποτειχιστέον, ἀποτειχιστος, εὐαποτειχιστος, τειχίον, τειχομαχῶ, τειχοποιῶ, τοῖχος, ὁ (μέ ἑτεροίωσῃ).

Τεκμήριον (=ἀπόδειξη). Ἀπ' τό τεκμαίρομαι (=συμπεραίνω) πού παράγεται ἀπ' τό οὐς. τό τέκμαρ (=ὀρισμένο σημεῖο, τέρμα) κι αὐτό ἀπό ρίζα τεκ- τοῦ τίκτω. Παράγωγα τοῦ τεκμαίρομαι: τέκμαρ-σις (=ἐμπειρία), τεκμαρτέος, τεκμαρτέον, τεκμαρτικός (=στοχαστικός), τεκμαρτός, ἀξιοτέκμαρτος (=ἀξιόπιστος), ἀτέκμαρτος (=ἀβέβαιος), ἀτεκμάρτως, διστέκμαρτος, τεκμηριῶ (=ἀποδεικνύω), τεκμηρίωσις (=ἀπόδειξη).

Τέκνον-ου, τό (=τό παιδί). Ἀπό ρίζα τεκ- τοῦ τίκτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τεκταίνομαι (=φτιάχνω, κατασκευάζω, σχεδιάζω). Ἀπ' τό οὐς. τέκτων, ὁ (=ὁ μάστορας), ἀπό ρίζα τεκ- τοῦ τίκτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τέκτων-ονος, ὁ (=ξύλουργός, μάστορας). Ἀπό ρίζα τεκ- τοῦ τίκτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τελαμών-ῶνος, ὁ (=λουρί ἀπό δέρμα). Ἀπό ρίζα τλα- τοῦ τλάω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τελεσφόρος (=αὐτός πού ἐκπληρώνει τό σκοπό του, ὁ ἀποτελεσματικός). Ἀπ' τό τέλος + φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη τέλος.

Τελετή (=τελειοποίηση, γιορτή μυστική). Ἀπ' τό ρῆμα τελέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τελευταῖος. Ἀπ' τό τελευτή τοῦ τελέω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τελέω-ῶ (=τελείωνω). Ἀπ' τό οὐς. τέλος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ τελῶ: τέλεσμα (=πληρωμή, συμπλήρωση), ἀποτέλεσμα, τελεσμός, τελεστής (=ἱερέας), τελεστήριον, τελέστρια, τελεστικός, τελεστήρια (ἐνν. ἱερά = εὐχαριστήρια θυσία), ἐπιτελεστέος, ἀτέλεστος, ἡμιτέλεστος, τελέ-στωρ, ἀποτέλεσις, ἐπιτέλεσις, τελετή (=μυστική γιορτή), τελευτή (=ἐκτέλεση, θάνατος), τελευταῖος, τελευτάω-ῶ (=τελείωνω, πεθαίνω), ἀτελευτήτος (=αἰώνιος).

Τέλλω. Μόνο σύνθετο μέ τίς προθέσεις: ἀνά, ἐπί, περί. Σημαίνει: ἐκτελῶ, ἐρχομαι στό φῶς.

Τέλμα, τό (=στάσιμο νερό, βάλτος).

Τέλος, τό (=ἐκπλήρωση, τέρμα, θάνατος, ἐξουσία, φόρος). Μέ τίς 4 πρῶτες σημασίες ἀναφέρεται σέ ρίζα τελ- συγγενική μέ τήν τερ- (τέρμα), ἐνῶ μέ τή σημασία (φόρος) πρέπει νά ἀναφερθεῖ σέ ρίζα ταλ- τοῦ τλάω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τέλειος ἢ τέλεος, τελείως ἢ τελέως, τελειόω-ῶ (=τελειοποιῶ), τελείωμα, τελείωσις, τελειωτής, τελειωτικός, τελεσφόρος, τελεσφορῶ, τελῶ, τελετή, τελευτή, τελευταῖος, τελῆις, ἀτελής, εὐτελής (=φτηνός), πολυτελής (=σπάταλος), τελικός, τελώνης (=εἰσπράκτορας τῶν δημόσιων φόρων), τελωνῶ (=φορολογῶ), τελωνία, τελωνικός, ὑποτελής.

Τελώνης (=εἰσπράκτορας τῶν δημόσιων φόρων). Ἀπ' τό τέλος (=φόρος) + ὠνόμαϊ (=ἀγοράζω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη τέλος.

Τεμάχιον. Ἀπ' τό τέμνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τέμενος (=μέρος γῆς χωρισμένο πού ἀνήκει σέ ἐπίσημο πρόσωπο, ἱερός τόπος). Ἀπ' τό τέμνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τέμνω (=κόβω, κομματιάζω, χωρίζω). Ἀπό ρίζα τεμ-. Θέματα: α) τεμ + πρόσφυμα ν + ω → τέμνω, β) μέ ἑτεροίωσῃ: τομ- ἢ ταμ- καί γ) τμη- μέ μετάθεση φθόγγου καί ἔκτασῃ (τεμ - τμε - τμη). Τό τάμνω εἶναι πιό ἀρχαῖος τύπος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ταμίας (=μοιραστής), ταμιεύω (=διευθύνω), ταμιεῖον, ταμιεῖα, τέμαχος, τό (=κομμάτι), τεμάχιον (ὑποκορ.), τέμενος, τεμενίζω (=ἀφιερώνω), τμηγῶ (=κόβω), τμήμα (=κομμάτι), τμήσις, τμητέον, ἀποτμητέον, τμητήρ, τμητής, τμητικός (=κοφτερός), τμητός, ἄτμητος, νεότμητος, ρινότμητος, τομή, κατατομή, περιτομή, προτομή, τομαῖος, τομεύς (=μαχαίρι τοῦ τσαγγάρη, φαλτσέτα), οἱ τομεῖς (=τά μπροστινά δόντια), τόμιον (=θῦμα), τομός (=κοφτερός), τόμος, ὁ (=κομμάτι), ἄτομος (=ἀδιαίρετος), ἄτομον (=τό ἐλάχιστο στοιχεῖο τῆς ὕλης), ἀτομικός, ἔντομον, ἀπότομος, δενδροτόμος, διχοτόμος, καινοτόμος, καρατόμος, λαιμητόμος, λατόμος, σκυτοτόμος, σύντομος, ὕλοτόμος.

Τένων-οντος, ὁ (=τεντωμένο νεῦρο). Ἀπ' τό τείνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τέρας-ατος, τό (=ἀσυνήθιστο φαινόμενο, θαῦμα, παράξενο πλάσμα, οἰωνός). Ἐπικός τύπος τό

τεῖρος. Ἔχει σχέση με τό οὖς. ἀστήρ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τεράστιος, τερατεύομαι (=λέω τρομερά πράγματα), τερατεία, τεράτευμα, τερατικῶς, τερατολόγος, τερατολογία, τερατώδης.

Τεράστιος (=πάρα πολύ μεγάλος). Ἀπ' τό τερας, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τερατολόγος. Ἀπ' τό τερας + λέγω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη τερας.

Τερέβινθος ἀντί **τέρμινθος** μέ ἀνομοίωση τοῦ μ-ν σέ β-ν (=εἶδος δέντρου, τσικουδιά).

Τερετίζω (=μιμοῦμαι τό κελάδημα τοῦ τζίτζικα ἢ τοῦ χελιδονιοῦ). Εἶναι ἠχοποιητή λέξη.

Τέρετρον (=τρυπάνι). Ἀπ' τό τείρω (=τρυπῶ), ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα.

Τερηδών-όνος (=φυλοσκοῦληκο, χάλασμα τῶν δοντιῶν). Ἀπ' τό τείρω, ὅπου δές για ἄλλα παράγωγα.

Τέρμα. Ἔχει σχέση με τή ρίζα τερ τοῦ τείρω. Ἀκομή συγγενεῖ με τά: τέλος, τέρμων.

Τερπνός (=εὐχάριστος). Ἀπ' τό ρῆμα τέρπω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τέρπω (=προξενῶ χαρά μέσο = ἀπολαμβάνω, διασκεδάζω). Ἀπό ρίζα τερπ- ἢ ταρπ-, ἴσως συγγενική μέ τό τρέφω. Θέμα τερπ + ω = τέρπω καί μέ μετάπτωση ταρπ- (ἐτάρπην). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τερπνός, τερπνῶς, τερπωλή, τερπωλός, ἀτερπής (=δυσάρεστος), ἐπιτερπής, τερπικέραννος, τέρψις, τερψίνους, τερψίφρων, Τερψιχόρη, τερψίχορος.

Τέρσομαι (=ξεραίνομαι, στεγνώνω). Ἀπό ρίζα τερσ- ἢ τρασ-, ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: τερσός, τερσιά = τρασιά (=καλάθι ὅπου ξεραίνουν τά σύκα).

Τερψιχόρη. Ἀπ' τό τέρπω + χορός, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα τέρπω.

Τέτανος (=τέντωμα τοῦ σώματος ἀπ' ὅπου γίνεται ἄκαμπτο). Ἀπ' τό τείνω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τετράγωνος. Ἀπ' τό τέτρα ἀντί τέσσαρα + γωνία. Δές για ἄλλα παράγωγα στή λέξη τετράδιον.

Τετράδιον. Ἀπ' τό τετράς πού παράγεται ἀπ' τό τέταρα ἢ τέσσαρα, οὐδ. τοῦ τέσσαρες. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα τοῦ τέσσαρες: τεσσαράκοντα, τεταρταῖος, τέταρτος, τέθριππον, τετράγωνος, τε-

τραγωνίζω, τετραετής, τετράκις, τετρακόσιοι, τετρακτὺς-ύος (=τετράδα), τετραλογία (=3 τραγῳδίες καί ἓνα σατυρικό), τετράμηνος, τετραπλάσιος, τετράπους, τράπεζα (τετράπεζα).

Τέττιξ-ιγος, ὁ (=τζιτζικας). Ἦχοποιημένη λέξη.

Τεῦτλον, τό (=λάχανο, σέσκουλο). Ἄγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Στήν ἀρχή ἦταν σεῦτλον.

Τεῦχος-εος, τό (=ἐργαλεῖο, πληθ. τεύχεα = ὅπλα). Ἀπ' τό τεύχω.

Τεύχω (=κατασκευάζω). Ἴσως νά σχετίζεται μέ τό τυγχάνω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τέφρα (=στάχτη). Ἀρχικά ἦταν θέφρα. Πιθανόν νά σχετίζεται μέ τό τύφω (=καπνίζω) ἢ μέ τό θάπτω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τεφρός (=σταχτὺς), τεφρώω-ῶ (=ἀποτεφρώνω), τέφρωσις, ἀποτέφρωσις, τεφρώδης.

Τέχνη (=ἐξυπνάδα, πανουργία, ἐπάγγελμα). Ἀπό ρίζα τεκ- τοῦ τίκτω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ τέχνη: τεχνάζω (=χρησιμοποιῶ πανουργία), τεχνῶμαι (=ἐφευρίσκω), τέχνασμα, τεχνασμός, τεχναστός, τεχνήεις, τεχνήντω, τέχνημα, τεχνήμων, τεχνικός, τεχνίον (ὑποκορ.), τεχνίτης, ἄτεχνος, ἀτέχνως, τεχνόω-ῶ, (=διδάσκω τήν τέχνη), τεχνολογῶ, τεχνουργῶ, χειροτέχνης, χειροτεχνία.

Τέως καί ἐπικ. τείως (=μέχρι τοῦδε). Σχετίζεται μέ τό ἔως.

Τήκω (=λυνώνω). Θέματα: α) ἰσχυρό τηκ- καί β) τακ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τακερός (=ἀπαλός), τηκεδών-όνος, ἡ (=λυνσίμο), τηκτικός, τηκτός (=λυνμένος), ἄτηκτος, εὐτηκτος, τήξις (=λυνσίμο).

Τηλαυγής (=αὐτός πού λάμπει ἀπό μακριά). Ἀπ' τό ἐπίρρ. τῆλε (=μακριά) + αὐγή (=φῶς). Δές για ἄλλα παράγωγα στό ἐπίρρ. τῆλε.

Τῆλε (=μακριά). Καί τηλοῦ (=μακριά). Σά νά παράγονται ἀπό ἓνα ἄχρηστο ἐπίθ. τηλός. Παράγωγα τοῦ τῆλε: τηλαυγής, τηλεβόας, τηλεδαπός, τηλέμαχος καί Τηλέμαχος, Τηλέγονος. Παράγωγα τοῦ τηλοῦ: τηλόθεν, τηλόθι, τηλοί, τηλόσε, τηλουρός (=μακρινός), τηλωπός (=μακρινός), τηλώπις (θηλ. τοῦ προηγουμ. ἐπίθ.).

Τηλεβόας. Ἀπ' τό τῆλε + βοάω-ῶ, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη τῆλε.

Τηλέμαχος (=ό γιός του Όδυσσέα). Άπ' τό τήλε + μάχομαι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη τήλε.

Τημελής (=έπιμελής, προσεχτικός). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως νά εΐναι συγγενικό μέ τό μέλω ή μέ τό τηρῶ (=φροντίζω) ή ακόμη μέ τό ταμίας ή μέ τό προθεματ. τη + μέλω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τημέλεια (=φροντίδα), τημελῶ (=φροντίζω), ἀτημελής, ἀτημελῶ. ἀτημέλητος.

Τηρέω-ῶ (=προσέχω, φροντίζω, παραφυλάω). Άπ' τό οὖς. τηρός (=φύλακας). Παράγωγα από ίδια ρίζα: τήρημα, παρατήρημα, τηρήρων, τήρησις, (δια, έπι, παρα)τήρησις, τηρητέον, τηρητής, (έπι, παρα)τηρητής, τοποτηρητής, τηρητικός.

Τητάομαι-ῶμαι (=στεροῦμαι). Άπ' τό οὖς. τήτη (=στέρηση).

Τιάρα, ή (=έπίσημο κάλυμμα του κεφαλιού που τό φορούσαν οί Πέρσες). Ή προέλευσή της εΐναι Περσική.

Τίγρις, ή. Ή προέλευσή της ανατολική.

Τιθασεύω (=έξημερώνω, δαμάζω). Άπ' τό έπιθ. τι-θασός (=ήμερος) που ίσως παράγεται από ρίζα θα- του θάω (=ηλάζω) μέ αναδιπλασιασμό. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τιθασεία, τιθάσευμα, τιθάσευσις, τιθασευτής, τιθασευτικός, τιθασευτός, ἀτιθάσευτος.

Τιθασός, όν (=ήμερος, κατοικίδιος). Αρχικά ήταν οὖς. τίθασος (=τροφή). Ρίζα θα-, του θάω (=ηλάζω), μέ αναδιπλ. τι → τι-θα-σός. Δές γιά παράγωγα στο ρήμα τιθασεύω.

Τίθημι (=τοποθετώ). Θέματα: α) ισχυρό θη + ένεστ. αναδιπλ. + κατάληξη -μι → τίθημι → τίθημι, β) ασθενές θε-. Παράγωγα από ίδια ρίζα: θήκη (=κιβώτιο) καί σύνθ. (άπο, δια, προσ, παρα, παρακατα, συν, ύπο)θήκη, σκευοθήκη, θήμα, ανάθημα (=αφιέρωμα) καί (έπί, πρόσ, σύν)θημα, θημώνωνος, ό (=σωρός), θησαυρός, θησαυρίζω, ίσως τό Θησεύς, θέμα, ανάθεμα, θεματίζω, θεματικός, θέμεθλα (=τά θεμέλια), θεμέλιος, θεμελιώω-ῶ, θέμις (=δικαιοσύνη), θέμιστες (=οί αποφάσεις των θεών, χρησμοί), θεμιστός (=δίκαιος), θεμιστεύω, ἀθέμιστος, θεμιτός, ἀθέμιτος, θέσις καί τά σύνθ.: (ανά, κατά, διά, μετά, παρά, άντί, έπί, άπό, ύπό, ύπέρ, έν, έκ, πρό, πρόσ, σύν, συγκατά) θεσις, θεσμός (=νόμος), θέσμιος (=νόμιμος), θεσμοθέτης, θεσμοφόρος, θεσμοφορία, όροθεσία,

ἄθεσμος, θετέος, θετέον, (άνα, έπι, προς, συν)θετέον, θέτης, νομοθέτης, ταξιθέτης, θετικός, θετός, αδιάθετος, ἄθετος (=ακατάλληλος), ἀθετῶ (=άπορρίπτω), άνυπόθετος, άσύνθετος, άπόθετος, εϋδιάθετος, έγκάθετος, έπίθετος, εϋεπίθετος, νουθετῶ, πρόσθετος ή προσθετός, σύνθετος, θωμός (=σωρός), υίοθετῶ, υίοθεσία.

Τιθήνη, ή (=ή τροφός). Από ρίζα θα- του θάω (=ηλάζω), (θήλυς, θηλή, τιθή). Παράγωγα από ίδια ρίζα: τιθηνῶ (=θηλάζω), τιθηνεία, τιθήνημα, τιθήνησις, τιθηνήτηρ, τιθηνήτειρα, τιθηνήτηριος.

Τίκτω (=γεννῶ). Θέματα: α) τεκ, μέ ένεστ. αναδιπλ. → τι-τέκ-ω, μέ άποβολή του ε → τί-τεκ-ω καί μέ μετάθεση των τεκ → τίκτω. β) τοκ μέ έτεροίωση του ε σε ο. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τέκνον, τεκνοποιία, τέκος, τέκτων, τεκταίνομαι, τεκτονικός, τέχνη, τοκάς-άδος, ή (=έγκυος, γιά ζῶα), τοκετός, τοκεύς (=ό γονιός), τόκος (=γέννα, το γεννημένο παιδί, κέρδος), δύστοκος, δυστοκία, δυστοκῶ (=γεννῶ δύσκολα), έπίτοκος (=έτοιμη γιά γέννα), εϋτοκος, Θεοτόκος, θεοτόκιον (ϋμνος στή Θεοτόκο), πρωτοτόκος (=πρωτάρα), πρωτότοκος (=αϋτός που γεννήθηκε πρώτος), χρυσότοκος (=ή κότα που γεννά χρυσά αυγά), άκόμη τό τέκμαρ.

Τίλλω (=μαδῶ τίς τρίχες). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Θέμα τιλ + j + ω = τίλλω. Παράγωγα: τίλμα (=κάθε τι μαδημένο), τιλμός (=μάδημα τριχών), τίλος (=λεπτό χνούδι), τίλισς (=μάδημα), τιλτός (=μαδημένος, ξεφτισμένος), άπαράτιλτος, τό τιλτόν (=παστό ψάρι καθαρισμένο άπ' τά λέπια).

Τιμαλφής (=πολύτιμος). Άπ' τό τιμή + αλφεΐν του αλφάνω (=κερδίζω). Δές γιά άλλα παράγωγα στή λέξη τιμή.

Τιμή. Άπ' τό ρήμα τίω (=τιμῶ). Παράγωγα από ίδια ρίζα: τιμάω-ῶ, τιμήεις, τίμημα, άντιτίμημα, προστίμημα, τίμησις καί τά σύνθ. (άνα, άντι, άπο, δια, έκ, έπι, προ, προσ, ύπερ, ύπο)τίμησις, τιμητέος, τιμητέον, προστιμητέος, προστιμητέον, τιμητής, τιμητικός, τιμητός, άτιμητος, άνεπιτίμητος, πολυτίμητος, τίμιος, τιμότης, άτιμος, άτιμῶ καί τά σύνθετα: τιμαλφής, τιμιουλῶ (=άκριβαίνω), τιμωρός.

Τιμωρός (=βοηθός, έκδικητής). Συνηρημ. άπ' τό δωρ. τιμάφορος → τιμή + οὔρος (=φύλακας)

ἢ ἀπ' τό τιμή + Φοράω-ῶ ἢ ὥρα (=φροντίδα). Μπορεῖ ἀκόμη γιά β' σύνθ. νά εἶναι τό ἄρνυ-
μαι (=παίρνω, κερδίζω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρί-
ζα: τιμωρῶ, τιμώρημα, τιμωρησεῖω (ἐφετικό),
τιμώρησις, τιμωρητέον, τιμωρητέος, τιμωρητής
καί τιμωρητήρ, τιμωρητικός, ἀτιμώρητος, ἀτι-
μωρήτως, τιμωρία.

Τινάσσω. Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του. ἴσως ἔχει
σχέση μέ τό τείνω ἢ μέ τό κινῶ. Παράγωγα ἀπό
ἴδια ρίζα: τίναγμα, τιναγμός, τινάκτειρα, τινά-
κτωρ, τινάκτρια.

Τίνω (=πληρώνω, ἀποζημιώνω· μέσο = ἐκδικοῦμαι
κάποιον). Ἀπό ρίζα τι- τοῦ τίω. Ἀρχικά ἦταν τι-
ν-*F*ω → τίννω → τίνω. Μέλλ. τεῖσω, ἀπό θέμα
τει- καί ὀρ. ἔτεισα. Παρακ. τέτεικα. Παράγω-
γα ἀπό ἴδια ρίζα: τίσις-εως, ἡ (=ἐκδίκηση), ἀπό-
τισις, ἔκτισις (=πληρωμή), ὑπεραπότισις, ὑπε-
ρέκτισις, ἀποτ(ε)ιστέον, ἔκτισμα (=πρόστιμο),
ἐκτίστης, ὑπερεκτίστης καί τά κύρια ὀνόματα:
Τίσις, Τεισίας, Τεισαμένος, Τίσαιον, Τίσανδρος,
Τισυκράτη, Τισιφώνη.

Τίσις-εως, ἡ (=ἐκδίκηση, ἀνταπόδοση). Ἀπ' τό τί-
νω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τιτάν-ἄνος, ὁ καί πληθ. **Τιτάνες** (=γένος θεῶν, γιοί
τοῦ Οὐρανοῦ καί τῆς Γῆς). Πιθανόν ἀπ' τό ρῆμα
τιταίνω (=τεντώνω), γιατί οἱ Τιτάνες ἀπλωναν τά
χέρια τους γιά ἀδικίες.

Τίθη, ἡ (=τροφός, παραμάνα). Ἀπ' τό ρῆμα θάω
(=θηλάζω), ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις θηλή, θηλά-
ζω, θήλυς, τιθήνη. Παράγωγα τοῦ τίθη: τιθεύω
(=θηλάζω), τιτθεία, τιθευτικός, τιθεύτρια.

Τίτλος (=ἐπιγραφή). Ἀπ' τό λατινικό *titulus*.

Τιτρώσκω (=πληγώνω, τραυματίζω). Ἀπ' τό ριζι-
κό τύπο τρώω. Θέμα τρω + ἐνεστ. ἀναδ. τι →
τι-τρώ + πρόσφ. σκ = τιτρώσκω (ρίζα *τερ-* τοῦ
τείρω). Παράγωγα τοῦ τιτρώσκω: τραῦμα καί
τρώμα, ἔκτρωμα, τρώσις (=πλήγωμα), ἔκτρωσις,
τρωσμός, τρωτέον, τρωτήριον, τρωτός, ἄτρωτος,
ἐκτρωτικός, τραυματίζω, τραυματίας.

Τιτυβίζω. Ἦχοποίητο ρῆμα ἀπ' τή φωνή τῆς πέρ-
δικας.

Τίω (=τιμῶ κάποιον, σέβομαι, ἐκτιμῶ). Ἀπό ρίζα
τι-, ἀπ' ὅπου καί οἱ λέξεις: τιμή, τίνω, ὅπου δές
γιά περισσότερα παράγωγα.

Τλάω (=ὑπομένω, καρτερῶ). Ἀπό ρίζα ταλ. Θέμα
ταλα καί μέ συγκοπή *τλα* + *ω* → τλάω-ῶ, πού

δέ συναντιέται πουθενά (μόνον στούς μεταγε-
νέστερους). Ἀντί γιά τό τλάω χρησιμοποιεῖται
ὁ παρακ. τέτληκα ἢ οἱ ἐνεστ.: τολμῶ, ἀνέχομαι,
ὑπομένω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τάλας, τα-
λαίπωρος, τάλαντον, ταλαντεύω, ταλαντοῦχος,
τάλαρος (=καλάθι), ταλασία, ταλασιουργός, τα-
λασίφων (=καρτερικός), Τάνταλος, τελαμών,
Ἄτλας, πολύτλας, τλήμων, πολυτλήμων, τλημό-
νος, τλημοσύνη, τληπαθής (=δυστυχισμένος),
τλησίπινος, τλησικάρδιος, τλησίφρων, τλήθυ-
μος, τληπάθεια, τλήσις, τλητικός, τλητός, ἄτλη-
τος, πολύτλητος, τολμάω-ῶ, ἴσως καί τό τέλος
(στή σημασία, φόρος).

Τλήμων (=καρτερικός, τολμηρός, δυστυχισμέ-
νος). Ἀπ' τό τλάω, ὅπου δές γιά περισσότερα
παράγωγα.

Τμητός (=κομμένος) Ἀπ' τό τέμνω, ὅπου δές γιά
περισσότερα παράγωγα.

Τοῖχος, ὁ (=τοῖχος σπιτιοῦ). Συγγενεῖ με τό τεῖχος
(=τεῖχος μιᾶς πόλης). Παράγωγα: τοιχίον, τοι-
χίζω, τοιχωρυχῶ, τοιχωρύχος, τοιχωρυχία, τοι-
χωρύχημα.

Τοιχωρυχέω-ῶ (=κάνω διάρρηξη σέ σπίτι). Ἀπ' τό
τοιχωρύχος (=κλέφτης) → τοῖχος + ὀρύσσω,
ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί
στή λέξη τοῖχος.

Τοκετός (=γέννα). Ἀπ' τό τίκτω, ὅπου δές γιά πε-
ρισσότερα παράγωγα.

Τόκος (=γέννα, τό παιδί, κέρδος). Ἀπ' τό τίκτω,
ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγω-
γα τοῦ τόκος: τοκίζω (=δανεῖζω μέ τόκο), τοκι-
σμός, ἀνατοκισμός, τοκιστής, τοκίστρια, τοκο-
γλύφος (=φιλάργυρος), τοκογλυφῶ.

Τολμάω-ῶ (=ὑπομένω, ἔχω τόλμη). Συγγενικό μέ
τό τλάω. Ἀπ' τό οὐσιαστ. τόλμα καί τόλμη. Πα-
ράγωγα: τολμήεις, τόλμημα, τολμηρός, τόλμη-
σις, τολμητέον, τολμητής, τολμητίας, τολμητι-
κός, τολμητός.

Τολύπη (=τουλούπα ἀπό μαλλιά). Σκοτεινή ἡ ἐτυ-
μολογία του.

Τομή (=κορμός δένδρου, κόψιμο). Ἀπ' τό τέμνω,
ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τόμος (=κομμάτι). Ἀπ' τό τέμνω, ὅπου δές γιά πε-
ρισσότερα παράγωγα.

Τονθορύζω (=ψιθυρίζω, μουρμουρίζω). Σχετίζε-
ται μέ τό θόρυβος.

Τόνος (=τέντωμα, ένταση ήχου). Άπ' τό τείνω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τόξον. Σκυθική λέξη. Ίσως από θέμα τοκ- (με σημασία = κατασκευάζω) συγγενικό μέ τά: τέχνη, τέκτων του τίκτω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τοξεύς, τοξικός, τοξότης, τοξεύω, τοξεία, τόξευμα, τόξευσις, τοξευτήρ, τοξεύτειρα, τοξευτής, τοξευτικός, τοξευτός.

Τοπάζω (=ύποπτεύω, ύποθέτω). Άπ' τό ούς. τόπος, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τόπος (=γή, θέση, χωρίο συγγραφώς, κοινός τόπος, εύκαιρία). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τοπάζω, τοπαστέον, τόπαζος (=καθαρός κρύσταλλος), τοπήιον ή τοπεϊον, τοπικός, τόπιον (ύποκορ.), τοπίτης, έντοπίτης, έντόπιος, άτοπος και τά σύνθ.: τοπογραφώ, τοποθετώ, τοποτηρητής, τοποτηρώ, ύποτοπώ.

Τορευώ (=τρυνώ, σκαλίζω). Άπ' τό τόρος, ό (=τρυνάμι) πού παράγεται άπ' τό τείρω. Παράγωγα του τορευώ: τορεία, τόρευμα (=άναγλυφο), τορεύς, τόρευσις, τορευτής, τορευτικός, τορευτός (=σκαλιστός).

Τόρνος (=τρυνάμι). Άπ' τό τείρω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τορνεύω, τορνεία, τόρνευμα, τόρνευσις, άποτόρνευσις, τορνευτήριον, τορνευτής, τορνευτικός, τορνευτός, τορνούμαι (=χαράζω μέ τόν τόρνο).

Τραγέλαφος (=φανταστικό ζώο, τράγος μαζί και έλάφι). Άπ' τό τράγος + έλαφος. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στο ρήμα τρώγω.

Τράγος. Άπ' τό τραγεΐν, άπαρ. άορ. β' του τρώγω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τραγωδός. Άπ' τό τράγος + ώδός = άοιδός του άείδω - άδω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς και στο ρήμα τρώγω.

Τρανής και **τρανός** (=αυτός πού τρυπάει, καθαρός, διαυγής, φανερός). Από ρίζα τρα του τετραίνω (=τρυνώ) πού παράγεται άπ' τό τείρω.

Τράπεζα και δωρ. **τράπεσδα**. Άπ' τό τετράπεζα, μέ σύντμηση. Τετράπεζα — τέτταρα + πέζα (πέδον — πούς). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στη λέξη πούς και στη λέξη τετράδιον.

Τραυλός (=τοηβδός). Πιθανόν νά είναι ήχοποίητη λέξη. Μπορεί νά προέρχεται κι άπ' τό θραυλός κι αυτό άπ' τό θραύω.

Τραύμα και ίων. **τρώμα**. Άπ' τό τιτρώσσω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τράχηλος (=ό λαϊμός, ό σβέρκος). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως άπ' τό ρήμα τρέχω (έπειδή κά-νει γρήγορες κινήσεις). Συγγενεύει μέ τη λατιν. λέξη tergum (=νώτο). Παράγωγα από ίδια ρίζα: τραχηλίζω (=πιάνω κάποιον άπ' τό λαϊμό, νικώ κάποιον), τραχηλισμός, τραχηλιστήρ, τραχηλιαίος, τραχηλιώδης (=σκληροτράχηλος), τραχηλοκάκη (=σιδερένιος κλοιός του λαϊμού), τραχηλοκοπέω-ώ (=άποκεφαλίζω), τραχηλόσιμος (=κοντολαίμης).

Τραχύς (=άνώμαλος, σκληρός, άγριος). Άπ' την ίδια ρίζα του θράσσω (=ταράσσω), (ρίζα τραχ-). Παράγωγα από ίδια ρίζα: τραχέως, τραχύτης, τραχύνω, τραχυντικός, τράχυσμα, τραχυσμός (=τραχύτητα), τραχυφωνέω-ώ (=προφέρω τραχιά).

Τρέμω. Από ρίζα τρεμ-. Θέμα τρεμ+ω = τρέμω και μέ έτεροίωση τρομ-. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τετρεμαίνω (μέ άναδιπλ. του τρέμω), άτρεμής, άτρέμας, τρόμος, τρομώδης, τρομέω-ώ, τρομερός, άτρόμητος, τρομαλέοφονος (=αυτός πού έχει τρεμουλιαστή φωνή).

Τρέπω (=στρέφω). Από ρίζα τρεπ-. Θέματα: α) τρεπ+ω = τρέπω. β) τροπ-, μέ έτεροίωση και γ) τραπ- ή τρακ- ή τρεκ-. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τρέψις, τρεπτέον, έπιτρεπτέον, τρεπτικός, τρεπτός, δυσάπότηρεπτος, έπιτρεπτός, τρεπτότης, εύτρεπής (=έτοιμος), τρόπαιον ή τροπαϊον (=σύμβολο νίκης), τροπαίος (=φοβερός), άποτρόπαιος, τροπή (=γύρισμα) και τά σύνθ. (άνα, άπο, έκ, έν, έπι, μετα, περι, προ, ύπο)τροπή, τροπικός, τρόπικς (=ή καρίνα του πλοίου), τρόπος, άτροπος (=άλυγιτος), Άτροπος (μιά άπ' τίς Μοΐρες), έπίτροπος, πολύτροπος (=πανούργος), τροπός (=λουρί από στριμμένο δέρμα), τροπόω-ώ, τροπωτήρ (=λουρί μέ τό όποίο δένουν τό κουπί στο σκαλμό), άνατροπεύς, τροπάριον (=σύντομος ύμνος), προτροπάδην, τραπητέον, άτραπός, εύτράπελος, άτρεκής (=άληθινός), άτρακτος.

Τρέφω. Θέματα: α) θρεφ- και μέ άνομοίωση (τροπή του δασέως θ στο ψιλό τ) τρεφ+ω = τρέφω, β) τροφ- και γ) τραφ-. Παράγωγα από ίδια ρίζα: θρέμμα, θρεπτέος, θρεπτέον, θρεπτήριος, θρεπτήρια (=άμοιβή γιά άνατροφή παιδιού), θρεπτήρ, θρεπτικός, θρεπτός, τά θρέπτρα (=άμοι-

βή), θρέψις, διοτρεφής, τροφή, τροφεύς, τροφά-
λις (=κεφάλι τυριοῦ), τροφεύω, τροφεΐα, τροφί-
ας, τροφικός, τρόφιμος, τρόφις-ιος, ό, ή (=εὐτρα-
φής), τροφόμες, τροφός, σύντροφος, συντρο-
φία, σκιατροφῶ, σκιατραφής, εὐτραφής, τραφε-
ρός (=παχύς), ταρφύς (=πυκνός), τάρφος (=πυ-
κνό φύλλωμα).

Τρέχω. Θέματα: α) θρεχ = τρεχ+ω = τρέχω, β) τροχ-,
μέ έτεροίωση, γ) δραμ- (έδραμον), δ) δρομ-, μέ
έτεροίωση (δρόμος). Παράγωγα από ίδια ρίζα:
τροχός, τροχάζω (=τρέχω γρήγορα), τροχαϊκός,
τροχαίος, τροχαλός, τροχάδην, τροχαντήρ, τρο-
χήλατος (=πού σέρνεται πάνω σέ τροχό), τροχιά,
τροχίας (=άγγελιοφόρος), τροχίζω (=βασανίζω),
τροχιλία, ή (=καρούλι), τροχίλος (=μικρό που-
λι), τροχιός (=στρόγγυλος), τρόχισ, ό (=άγγελι-
οφόρος), τροχίσκος, τροχοειδής, τροχόμες, τρόχ-
μαλος (=λιθάρι στρόγγυλο), ίσως τό τράχηλος,
περιθρεκτέον, δράμημα ή δρόμημα (=τρέξιμο),
δραμητέον, δρομάς, (=αὐτός πού τρέχει), δρο-
μαίος, δρομεύς, τά σύνθ.: (άνα, δια έκ, έπι, κατα,
παρα, συν, ύπο)δρομή, δρομίας (=είδος ψαριοῦ),
δρομικός (άνα, έκ, προ)δρομικός, δρόμιος, δρό-
μος, (διά, περί, πρό, σύν)δρομος, δολιχοδρόμος,
ίππόδρομος, λαμπαδηδρομία, σταδιοδρομῶ, τα-
χυδρόμος, δρόμων-ωνος (=έλαφρό πλοίο).

Τρέω (=φεύγω μακρυνά, φοβάμαι, τρέμω). Σχετίζε-
ται μέ τό τρέμω. Θέμα τρεσ+ω καί μέ άποβολή
του σ → τρέω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ό τρεσάς
(=δειλός), τρέστις (=δειλός), άτρεστος (=άφο-
βος), τήρων (=δειλός, λέγεται γιά άγρια περι-
στέρα), πολυτήρων.

Τρήμα, τό (=τρύπημα). Από ρίζα τρα- του τετραί-
νω - τείρω.

Τρίαίνα. Άπ' τό τρία (τρεΐς - τρία). Αρχικά ήταν
τριαν+ja = τρίαίνα. Άλλα παράγωγα άπ' τό τρεΐς
-τρία: τριαδικός, τριαζώ (=νικῶ τρεΐς φορές, τρι-
πλασιάζω), τριακάς, τριάκοντα, τριακονταετής,
τριάκοσιοι, τριάντα, τριάς-άδος, τρίβολος (=μέ
τρεΐς αΐχμές), τρίγλυφος, τρίγωνος, τρίγωνον,
τριετής, τριήραρχος, τριηραρχῶ, τριηράρχημα,
τριηραρχία, τριήρης, τρικυμία, τρίμετρος, τρί-
μηνος, τρίπηχυς, τριπλάσιος, τριπλοῦς, τρίπους,
τρίς (=τρεΐς φορές), τρισσός ή τριττός, τρίτος,
τριταίος, τριττύς, τρίχα (=σέ τρία μέρη), τριχῆ,
τριώβολον, τριώροφος.

Τριβή. Άπ' τό τρίβω, όπου δές γιά περισσότερα
παράγωγα.

Τρίβολος (=μέ τρεΐς αΐχμές). Άπ' τό έπίρρ. τρίς +
βαλλεΐν του βάλλω, όπου δές γιά περισσότερα
παράγωγα, καθώς καί στή λέξη τρίαίνα.

Τρίβος, ό (=πατημένος δρόμος, μονοπάτι).
Άπ' τό τρίβω, όπου δές γιά περισσότερα
παράγωγα.

Τρίβω. Από ρίζα τερ- του τείρω. Θέματα: α) άσθε-
νές τριβ- καί β) τριβ-. Παράγωγα από ίδια ρί-
ζα: τριβή καί τά σύνθ. (άπο, δια, έν, προσ, συν)
τριβή, άτριβής (=άπάτητος, σπάνιος), έντριβής
(=έμπειρος), παιδοτριβής (=δάσκαλος τής γυ-
μναστικής), τρίβος, ό, ή (=μονοπάτι), τρίβων, ό
(=τριμμένο ροῦχο), τρίβων, ό, ή (έπίθ. = έμπει-
ρος, πανούργος), τριβωνεύομαι, τριβώνιον, τρι-
βωνάριον, τριβωνικῶς, άτριβαστος (ένν. ίππος
= άγύμναστος νά βαδίζει σέ άνώμαλο δρόμο),
τρίμμα, έντριμμα, έπίτριμμα (=φτιασίδι), παρά-
τριμμα (=σύγκαμμα), περίτριμμα (=τιποτένιος
άνθρωπος), σύντριμμα, τριμμός (=δρόμος όπου
συχνάζουν πολλοί άνθρωποι), συντριμμός, τρι-
πτέον, τριπτήρ-ήρος, ό (=γουδοχέρι), τριπτήρι-
ον (=τρίπτυς), τρίπτυς, συντριπτικός, συντριπτέ-
ον, τριπτός, άτριπτος, έπίτριπτος (=πανούργος),
τριΐψις (=τρίψιμο), άπότριψις, χρονοτριβῶ.

Τρίβων, ό (=παλιό, φθαρμένο έπανωφόρι). Άπ' τό
τρίβω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Τρίγλυφος (=μέ τρεΐς γλυφές). Άπ' τό τρίς + γλύ-
φω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, κα-
θώς καί στή λέξη τρίαίνα.

Τρίγωνος. Άπ' τό τρίς + γωνία. Δές γιά άλλα πα-
ράγωγα στή λέξη τρίαίνα.

Τρίζω. Ονοματοποιημένη άπ' τον ήχο λέξη. Θέμα
τριγ+j+ω = τρίζω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: τριγ-
μός ή τρισμός (=τσίριγμα, τρίζιμο).

Τριήραρχος. Άπ' τό τριήρης + άρχω, όπου δές γιά
περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη
τρίαίνα.

Τριήρης (=πλοίο μέ τρεΐς σειρές κουπιά). Άπ' τό
τρίς + έρέτης (=κωπηλάτης), όπου δές γιά πε-
ρισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη τρι-
αίνα. Άλλοι τό έτυμολογούν άπ' τό τρίς + άρα-
ρεΐν του άραρίσκω (=συναρμώζω).

Τρικυμία (=τό τρίτο κύμα, πελώριο κύμα, φουσκο-
θαλασσιά). Άπ' τό τρίς + κύμα του κύω (=φου-

σκώνω). Δές για περισσότερα παράγωγα στις λέξεις κύμα και τρίαίνα.

Τρίμμα. Άπ' τό τρίζω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρίπους-ποδος. Άπ' τό τρίς + πούς, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη τρίαίνα.

Τριττύς-ύος, ή (=τριάδα, τό ένα τρίτο). Άπ' τό τρεῖς. Δές για περισσότερα παράγωγα στη λέξη τρίαίνα.

Τριώβολον (=νόμισμα τριῶν ὀβολῶν, μισή δραχμή). Άπ' τό τρι + ὀβολός, όπου δές για άλλα παράγωγα, καθώς και στη λέξη τρίαίνα.

Τριώροφος. Άπ' τό τρι + ἐρέφω (=στεγάζω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στη λέξη τρίαίνα.

Τρομερός. Άπ' τό τρομέω-ῶ, πού παράγεται ἀπ' τό τρόμος τοῦ τρέμω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρόμος. Άπ' τό τρέμω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρόπαιον ἢ τροπαῖον (=σύμβολο νίκης). Άπ' τό τρέπω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τροπή. Άπ' τό τρέπω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τροπικός. Άπ' τό τρέπω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρόπος. Άπ' τό τρέπω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τροφεῖα (=ἀμοιβή τροφῆς). Άπ' τό τροφεύω τοῦ τρέφω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τροχάδην. Άπ' τό τρέχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τροχάιος. Άπ' τό τρέχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τροχήλατος (=πού σέρνεται πάνω σέ τροχό). Άπ' τό τροχός (τρέχω) + ἐλαύνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στο ρήμα τρέχω.

Τροχός. Άπ' τό τρέχω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρυγᾶω-ῶ. Άπ' τό οὖς. τρύγη, ή (=ῥιμος καρπός, μάζεμα σταφυλιῶν) πού ή ἔτυμολογία του εἶναι σκοτεινή. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τρύγημα, τρύγησις, τρυγήσιμος, τρυγητέον, τρυγητήρ, τρυγητήριον (=πατητήρι), τρυγητής, τρυγητικός, τρυγητός ἢ τρύγητος (=ό τρύγος), τρυγήτρια, ἀτρύ-

γητος, τρύξ-τρυγός (=νέο κρασί), τρυγίας (=γεμάτος ἀπό κατακάθι).

Τρύγη (=ῥιμος καρπός, μάζεμα σταφυλιῶν). Εἶναι σκοτεινή ή ἔτυμολογία του. Δές για παράγωγα στο ρήμα τρυγάω.

Τρυγητός ἢ τρύγητος (=τρύγος). Άπ' τό τρυγάω-ῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρύζω (=μουρμουρίζω, ψιθυρίζω, βογγῶ). Ἦχοποιήτη λέξη. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τρυγών-όνος, ή (=τό τρυγόνι), τρυγόνιον.

Τρυπάω-ῶ. Άπ' τό οὖς. τρύπη ή τρύπα (=τρύπα) τοῦ τρύω, ἀπ' τό τείρω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τρυπάνη, τρύπανον, τρυπάνιον, τρύπημα, τρυπηματικός, τρύπησις, διατρύπησις, τρυπητέον, τρυπητήρ, τρυπητής, τρυπητός, ἀτρύπητος, τρύπιος.

Τρυφερός. Άπ' τό τρυφή τοῦ θρύπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρυφή (=λεπτότητα, πολυτέλεια). Άπ' τό θρύπτω (θρυφή → τρυφή) πού παράγεται ἀπό ρίζα τερ- τοῦ τείρω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα θρύπτω.

Τρύχω (=καταστρέφω, φθείρω). Αὐτό ρίζα τρυ- (τοῦ τρύω) πού εἶναι ἐπιτεταμένος τύπος τῆς τερ- (τοῦ τείρω). Δές για άλλα παράγωγα στο ρήμα τρύω.

Τρύω (=φθείρω, καταστρέφω). Αὐτό ρίζα τρυ-, ἐπιτεταμένος τύπος τῆς τερ- τοῦ τείρω. Άπ' τήν ἴδια ρίζα τρύχω, τρύχος (=κουρέλι), τρυχώω-ῶ (=καταπονῶ), τρύος (=κόπος), τρύπη, τρυπάω, τρύμα, τρυμάτιον, τρυμαλιά, τρύμη, τρύσις, τρυσάνωρ, τρυσίβιος, ἄρτυτος, ἀτρύγετος (=ἀκούραστος), θρύπτω, τρύφος, τρυφή.

Τρώγλη (=ποντικότρυπα, σπηλιά). Άπ' τό τρώγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Τρωγλοδύτης. Άπ' τό τρώγλη + δύω (=εἰσδύω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς και στο ρήμα τρώγω.

Τρώγω (=ροκανίζω, μασῶ). Σχετίζεται μέ τό τείρω. Εἶναι ἡχομιμητική λέξη. Θέμα τρώγ+ω = τρώγω καί μέ μετάπτωση τραγ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τράγημα, τραγήματα (=ξεροί καρποί), τραγηματίζω, τραγημάτιον, τράγος, τραγικός, τραγέλαφος, τραγυδός, τραγυδῶ, τραγυδία, τρωγάλια (=ξεροί καρποί), τρώγλη, τρωγλοδύτης, τρώκτης (=φαγάς), τρωκτικός (=ἀχόρταγος), τρωκτός, τρωκτά, τά (=καρ-

ποί), τρώξ-τρωγός (=σकुलहकि τῶν ὀσπρίων), τρωξαλλίς (=ακρίδα πού τρώει τὰ λάχανα), τρώξιμος, τρώξις, σκυτοτρώκτης (=πού τρώει τὰ δέρματα).

Τρωκτικόν. Ἀπ' τὸ τρώγω, ὅπου δέξ γιά περισσό-
τερα παράγωγα.

Τρωτός. Ἀπ' τὸ τιτρώσκω, ὅπου δέξ γιά περισσό-
τερα παράγωγα.

Τυγχάνω (=πετυχαίνω, συναντῶ, βρίσκω). Ἴσως νὰ συγγενεῖ μέ τὸ τεύχω. Θέματα: α) ἰσχυρὸ τευχ-, β) ἀσθενές τυχ-. Θέμα τυχ + πρόσφυμα ν μπρο-
στά ἀπ' τὸ χαρακτήρα καὶ πρόσφυμα αν ὕστερα ἀπ' αὐτόν → τυ-ν-χ-άν-ω → τυγχάνω. Παράγω-
γα ἀπὸ ἴδια ρίζα: τύχη, ἀτυχής, δυστυχής, εὐτυ-
χής, τυχαῖος, τυχηρός, τευκτός, ἀνέντευκτος, ἀνεπίτευκτος, τεύξις, ἔντευξις, ἐπίτευξις, συνέ-
ντευξις, τεύγμα, ἐπίτευγμα, συντυχία.

Τυλίσσω ἢ τυλίττω. Ἀπ' τὸ οὐς. τύλη (=ρόζος, σα-
μάρι). Συνώνυμο μέ τὸ τύλος (=κάλος, σκλη-
ρὸ ἐξόγκωμα). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: τυλιγ-
μα, τυλιγμός.

Τύλος (=σκληρὸ ἐξόγκωμα, κάλος). Συνώνυμο
τοῦ τύλη. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: τυλοῖς, τύ-
λιον, τυλόω-ῶ (=σκληραίνω), τύλωμα, τύλω-
σις, τυλωτός.

Τυμβογέρων (=πολὺ γέρος, πού ἔχει τὸ ἕνα του
ποδάρι στὸν τάφο). Ἀπ' τὸ τύμβος + γέρων. Δέξ
γιά περισσότερα παράγωγα στὸ γηράσκω καὶ
στή λέξη τύμβος.

Τύμβος (=τούμπα, τάφος). Ἴσως ἔχει σχέση μέ τὸ
ρήμα τύφω (=καπνίζω), γιατί ὁ τύμβος ἦταν τὸ
μέρος, ὅπου κήκε ὁ νεκρός. Ἀλλὰ ἐπειδὴ τύμβος
σημαίνει λόφος, ὕψωμα, ἴσως μπορεῖ νὰ σχετιστεῖ
μέ τὴ ρίζα τυ- (τύλη). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα:
τυμβάς (=μάγισσα), τυμβεύω, τύμβευμα, τυμβή-
ρης, τύμβιος, τυμβογέρων, τυμβωρύχος.

Τυμβωρύχος (=αὐτός πού ἀνοίγει τάφους γιά νὰ
κλέψει). Ἀπ' τὸ τύμβος + ὀρύσσω, ὅπου δέξ γιά
περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στή λέξη
τύμβος.

Τύμπανον. Ἀπ' τὸ τύπτω, ὅπου δέξ γιά περισσό-
τερα παράγωγα.

Τύπος (=χτύπημα, ἀποτύπωμα). Ἀπ' τὸ τύπτω, ὅπου
δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Τύπτω (=χτυπῶ). Ἀπὸ ρίζα τυπ-. Θέμα τυπ + πρό-
σφυμα τ + ω = τύπτω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα:

τύμπανον, τυμπανίζω, τυμπανισμός, ἀποτυμπα-
νισμός, τυμπανιστής, τυμπανίστρια (=ἰέρεια τῆς
Κυβέλης), τύπανον, τυπάς-άδος (=σφυρί), τυπε-
τός, τυπή (=πληγή), τύπης, τυπικός, τύπος, ἀντί-
τυπος, ἀντίτυπον (=ἀντίγραφο), ζηλότυπος, πα-
ράτυπος, τυπώω-ῶ (=σφραγίζω), τυπτητέος, τύ-
ψις (=χτύπημα), τύπωμα, τύπωσις, τυπωτής, χα-
μαιτύπος, χαμαιτυπεῖον.

Τύραννος. Πιθανόν ἀντί τοῦ κοίρανος (=ἄρχο-
ντας), (κύρος – κύριος). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία
του. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: τυραννεύω καὶ τυ-
ραννέω-ῶ, τυραννία, τυραννικός, τυραννικῶς,
τυραννίς-ἰδος, ἀτυράννευτος.

Τύρβη (=θόρυβος, ταραχή, ὀχλαγωγία). Συγγενι-
κό μέ τὸ τορύνη (=κουτάλι). Λατιν. turba. Πα-
ράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: τύρβα (=ἀνακατεμένα),
τυρβάζω (=ταράζω), τύρβασμα, τυρβασμός, τυρ-
βαστής.

Τυρός (=τυρί). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: τυρεύω
(=κάνω τυρί, ἀνακατώνω), τυρεία, τύρευμα, τύ-
ρευσις, τυρευτήρ, τυρευτής, τυροῖς, τυρόω-ῶ
(=πῆζω γάλα καὶ κάνω τυρί), βούτυρον.

Τυφλός. Μέ ἀνομοίωση ἀπ' τὸ θυφλός → τυφλός.
Ἀπ' τὸ τύφω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παρά-
γωγα.

Τύφος, ὁ (=καπνός, σκοτάδι, ἀλαζονεία). Ἀπ' τὸ τύ-
φω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Τύφω (=καπνίζω, ζαλίζω, σκοτιζώ). Ἀρχικά ἦταν
θύφω (=τύφω). Ἀπὸ ρίζα τυφ- πού ἴσως εἶναι
ἐκτεταμένος τύπος τῆς θυ- (θύω). Παράγωγα
ἀπὸ ἴδια ρίζα: τυφεδών, ἡ (=φλόγωση), τυφε-
δανός, τυφλός, τυφλόω-ῶ, τύφλωσις, (ἀπο, ἐκ)
τύφλωσις, τυφλωτικός, ἐκτυφλωτικός, τύφος,
τυφόω-ῶ, τυφώδης, Τυφωεύς, Τυφῶν, τυφῶν-
ῶνος (=θύελλα), Τυφώς.

Τύχη. Ἀπ' τὸ τυγχάνω, ὅπου δέξ γιά περισσότε-
ρα παράγωγα.

Τωθάζω (=περιγελῶ, κοροιδεύω). Σκοτεινὴ ἡ ἐτυ-
μολογία του. Ἴσως νὰ σχετίζεται μέ τὸ ἀτάσθα-
λος (ἄτη + θάλλω). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα:
τωθασμός, τωθαστής, τωθαστικός.

Υ

“Υψιλον

Ύαδες (=έπτα άστέρια πού προμήνυναν βροχή). Άπ’ τό ύω (=βρέχω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύαινα (=γουρούνα. Άγριο θηρίο τής Λιβύης μέ τρίχωμα χοίρου). Θηλυκό του ύς (=γουρούνι).

Ύακινθος (=είδος λουλουδιού που φύτρωσε άπ’ τό αίμα του Αϊαντα του Τελαμώνιου). Αίγυπτιακή ή προέλευσή του.

Ύαλος ή **ύελος** (=γυαλί). Αβέβαιη ή έτυμολογία του. Ίσως είναι ξενική λέξη. Πιθανόν να παράγεται άπ’ τό ύω (ύαλος = διάφανη σταγόνα).

Ύβός (=καμπούρης). Άγνωστη ή έτυμολογία του.

Ύβρις-εως, ή (=άλαζονεία). Άπ’ τήν ίδια ρίζα μέ τήν πρόθ. ύπέρ (ύπερήφανος). Ίσως ακόμα να συγγενεύει μέ τό ύστερος (τό υ είναι προθεματικό). Παράγωγα από ίδια ρίζα: ύβριζω, ύβρισμα, ύβριςμός, ύβριστέος, ύβριστήρ, ύβριστικός, ύβριστος, ύβριστρια.

Ύγίεια. Άπ’ τό ύγιής, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύγιής. Από ρίζα υγ- όπου προστίθεται καί ένα ι. Πρέπει να είναι συγγενής μέ τή ρίζα Feξ του άέξω - αυξάνω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ύγιώς, ύγίεια, ύγιεινός, ύγιής, πλουθυγία, ύγιάζω (=γιατρεύω), ύγιαίνω, ύγιανσις, ύγιαντός.

Ύγρός. Από ρίζα υγ-. Ίσως έχει σχέση μέ τό ύω. Πα-

ράγωγα από ίδια ρίζα: ύγρως, ύγρότης, ύγραίνω, ύγρανσις, ύγραντικός, ύγρασία, ύγρασμα.

Ύδαρής (=νερούλος, χαλαρός). Άπ’ τό ύδωρ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύδρα (=νεροφίδα). Άπ’ τό ύδωρ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύδρία (=στάμινα). Άπ’ τό ύδωρ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύδρορρόη (=αγωγός, κανάλι). Άπ’ τό ύδωρ + ροή του ρέω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ύδωρ.

Ύδροχόος. Άπ’ τό ύδωρ + χέω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύδρωψ-ωπος, ό (=ύδρωπικία, είδος δηλ. ασθένειας). Άπ’ τό ύδωρ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύδωρ-ύδατος, τό (=νερό). Οί ρίζες είναι: ύδ-, ύδατ-, ύδρ- καί είναι άσχετες προς τό ύω (=βρέχω). Παράγωγα από ίδια ρίζα: ύδαρής (=νερούλος), ύδατηρός, ύδατικός, ύδάτινος, ύδάτιον (=ρνακι), ύδατώδης (=νερούλος), ύδερος, ύδρα, ύδραγωγός, ύδραίνω (=ποτίζω), ύδρευομαι (=άντλw νερό), ύδρεία, ύδρειον (=κουβάς), ύδρευμα, ύδρευσις, ύδρευτικός, ύδρηλός, ύδρία, ύδρορρόη, ύδροφόρος, ύδροχόος, ύδρωψ-ωπος, ύδρωπικός.

Ύετός (=βροχή, ένw όμβρος = διαρκής βροχή καί

- ψεκάς = ψιχάλα). Ἀπ' τὸ ὕω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.
- Υίοθεσία.** Ἀπ' τὸ υίοθετῶ → υἱός + τίθημι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.
- Υἱός** (=ὁ γιός). Λατιν. *filius*.
- Υλακή** (=γαυγισμα). Ἀπ' τὸ ὑλάω (γαυγίζω), ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.
- Υλακτέω-ῶ** (=γαυγίζω). Εἶναι ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ὑλάω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑλαγμα, ὑλαγμός (=γαυγισμα), ὑλακτητής, ὑλακτικός, ὑλάκτωρ (=ὄνομα θρησκευτικοῦ σκύλου στον Ὀμηρο).
- Υλάω** (=γαυγίζω). Εἶναι ριζικός τύπος τοῦ ὑλακτέω. Ἀπὸ μία ἄχρηστη ἠχοποιήτη λέξη ὕλας (=αὐτός πού γαυγίζει). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑλακή, ὑλακόεις, ὑλακτέω.
- Υλη** (=δάσος, ξύλα, λάσπη). Πιθανόν ὁ ἀρχικός τύπος ἦταν ὕλ-F-a (Λατιν. *silva*). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑλαῖος (=ἄγριος, πού ζεῖ στὰ δάση), ὑλήεις (=δασώδης), ὕλημα, ὑλικός, ὕλοτόμος, ὕλῳδης, Ἀπ' τήν ὕλη (με σημασία: λάσπη, καθίζημα) ἀκόμη τά: ὕλιζω (=στραγγίζω), ὕλισμός (=στραγγισμα), ὕλιστήρ (=στραγγιστήρι), ὕλιστός (=στραγγιστός).
- Υλοτόμος** (=ξύλοκόπος). Ἀπ' τὸ ὕλη + τεμῆν τοῦ τέμνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ὕλη.
- Υμέναιοι** (=γαμήλιο τραγοῦδι, γάμος). Ἀπ' τὸ ὕμην (=θεός τοῦ γάμου).
- Υμήν-ένος.** 1) (=λεπτὸ δέρμα, μεμβράνη) καί 2) (=ὁ θεός τοῦ γάμου, τραγοῦδι τοῦ γάμου). Συγγενικό μέ τὸ ὕμνος.
- Υμνος.** Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Εἶναι συγγενικό μέ τὸ ὕμην. Ἴσως ὁ πρῶτος τύπος ἦταν ὕφνος, δηλ. ρίζα υφ- τοῦ ὑφαίνω. Ἴσως ἀκόμα ἀπ' τὸ ὕδew (=ἐγκωμιάζω). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὕμνέω-ῶ, ὕμνησις, (ἄν, ἐξ) ὕμνησις, ὕμνητέον, ὕμνητήρ, ὕμνητήριος, ὕμνητής, ὕμνητικός, ὕμνητός, ὕμνητωρ, ὕμνωδός, ὕμνωδία, ὕμνωδῶ.
- Υμνωδός.** Ἀπ' τὸ ὕμνος + ῶδῆ τοῦ ἄδω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ὕμνος.
- Υνις-εως,** ἡ (=τὸ ὑνί, τὸ σίδηρο πού βρίσκεται στὸ ἄκρο τοῦ ἀρότρου). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.
- Υπαίθριος.** Ἀπ' τὸ ὑπό + αἰθήρ, πού παράγεται ἀπ' τὸ αἶθω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.
- Υπανδρος** (=παντρεμένη). Ἀπ' τήν πρόθ. ὑπό + ἀνήρ.
- Υπαρ,** τὸ (=ὀπτασία πού βλέπει κανεὶς ξύπνιος). Ἀντίθετο μέ τὸ ὄναρ (=ὄνειρο). Ἰακίτιο οὐσιαστικό. Ἔχει μόνο ὄνομα, αἰτ., κλητ. ἐν. Σκοτεινὴ ἡ ἐτυμολογία του.
- Υπάρχω** (=κάνω ἀρχή, ὑπάρχω, εἶμαι). Ἀπ' τὸ ὑπό + ἄρχω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑπαρκτέον, ὑπαρκτικός, ὑπαρκτός, ἀνύπαρκτος, ὑπαρξίς, ὑπαρχή, ὑπαρχος.
- Υπασπιστής** (=αὐτός πού κουβαλάει τήν ἀσπίδα, ἀσπιδοφόρος). Ἀπ' τὸ ὑπό + ἀσπίς.
- Υπατος** (=ἀνώτατος, ὑπερτατος, στρατηγός), συντημένος τύπος ἀντὶ ὑπέρτατος, πρβλ. λατ. *summus* ἀντὶ *supremus*. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑπατεύω, ὑπατεία, ὑπάτη (=πιο ψηλὴ), ὑπατικός.
- Υπέγγυος** (=αὐτός πού ἔδωσε ἐγγύηση, ὑπεύθυνος). Ἀπ' τὸ ὑπό + ἐγγύη (=ἐγγύηση). Δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα στὸ ρῆμα ἐγγυνάω-ῶ.
- Υπείκω** (=ἀποχωρῶ, ἀπομακρύνομαι, ὑποχωρῶ). Ἀπ' τὸ ὑπό + εἴκω (=ὑποχωρῶ). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑπεικτέον, ὑπεικτικός, ὑπειξίς (=ὑποχώρηση).
- Υπεναντίος** (=ἀντικρινός, ἀντίθετος, ἀντίπαλος). Ἀπ' τὸ ὑπό + ἐναντίος (ἄντα = ἀπέναντι). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑπεναντιοῦμαι, ὑπεναντιότης, ὑπεναντίωμα, ὑπεναντίωσις.
- Υπερβασία** (=παράβαση νόμου). Ἀπ' τὸ ὑπερβαίνω → ὑπέρ + βαίνω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.
- Υπερβολή.** Ἀπ' τὸ ὑπερβάλλω → ὑπέρ + βάλλω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.
- Υπέρρηγρος.** Ἀπ' τὸ ὑπέρ + γῆρας. Δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα στὸ ρῆμα γηράσκω.
- Υπερήφανος.** Ἀντὶ ὑπερφανής (ὑπέρ + φαίνω). Πιθανόν νά συγγενεῖ μέ τὸ ὑπερφίαλος (ὑπέρ + φάιος). Τὸ ἡ εἶναι ἀπὸ ἐπίδραση τῶν σύνθ.: ὑπερήνωρ, ὑπερήνεμος κ.λπ. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ὑπερηφανῶ, ὑπερηφανία, ὑπερηφάνως.
- Υπεροπλία** (=αὐθάδεια, ὑπεροψία). Ἀπ' τὸ ὑπέροπλος → ὑπέρ + ὀπλον, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.
- Υπερόπτης** (=περήφανος). Ἀπ' τὸ ὑπερόψομαι → μέλλ. τοῦ ὑπερορῶ → ὑπέρ + ὀράω-ῶ, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

ὑπεροχή Ἀπ' τό ὑπερέχω → ὑπέρ + ἔχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπέρτερος. Συγκρ. ἀπ' τήν πρόθ. ὑπέρ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ὑπερτερῶ, ὑπερτερία καί τό υπερθ. ὑπέρτατος.

ὑπερφαλαγγέω-ῶ (=περικυκλώνω τό ἐχθρικό στράτευμα. Ἀπ' τό ὑπέρ + φάλαγξ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ὑπερφαλαγγισις.

ὑπερφίαλος (=περήφανος). Μᾶλλον ἀπ' τό ὑπέρ + φείαλος (ὑπερφυής, μέ τροπή τοῦ υ σέ ι). Ἴσως ἀκόμη ἀπ' τό ὑπέρβιος → ὑπερβίαιος.

ὑπερφῶν, τό (=τό πάνω πάτωμα). Οὐδέτερο τοῦ ὑπερφῶς, πού ἴσως παράγεται ἀπ' τήν πρόθ. ὑπέρ.

ὑπήκοος. Ἀπ' τό ὑπακούω → ὑπό + ἀκούω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπήνεμος (=αὐτός πού δέν προσβάλλεται ἀπό ἀνέμους). Ἀπ' τό ὑπό + ἄνεμος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπηρέτης (=κωπηλάτης, βοηθός). Ἀπ' τό ὑπό + ἐρέτης, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπισχνέομαι-οὔμαι. Ἀρχικό θέμα σελ- τοῦ ἔχω καί μέ συγκοπή του ε → σλ (π.χ. ἔσχω, ἴσχω). Θέμα σλ + ἔνεστ. ἀναδιπλ. → σι + πρόσφυμα νε → σι-σλ-νέ-ομαι καί μέ ἀποβολή τοῦ ἀρχικοῦ σ → ὑπισχνέομαι-οὔμαι. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ὑπόσχεσις, ὑποσχετικός.

ὑπνος. Ἀπό ρίζα υπ-. Παράγωγα ὑπνῆλός, ὑπνოდότης, ὑπνομαχῶ (=διώχνω τόν ὑπνο), ὑπνώω-ῶ (=ἀποκοιμίζω), ὑπνώσω (=νυστάζω), ὑπνωτικός, ὑπνωτέον, ὑπνοφανής (=αὐτός πού φαίνεται στους ὑπνους), ὑπνοφόβης (=αὐτός πού φοβίζεται κάποιον στόν ὑπνο), ὑπνοφόρος (=αὐτός πού φέρνει ὑπνο).

ὑπόβαθρον. Ἀπ' τό ὑπό + βάθρον τοῦ βαίνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποβολιμαῖος (=νόθος). Ἀπ' τό ὑποβάλλομαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα βάλλω.

ὑποβρύχιος (=αὐτός πού βρίσκεται κάτω ἀπ' τό νερό). Ἀπ' τό ὑπό + βρύχιος (=βαθύς), πού παράγεται ἀπ' τό οὐσ. βρύξ (=τό βάθος τῆς θάλασσας).

ὑπόδειγμα. Ἀπ' τό ὑποδείκνυμι → ὑπό + δείκνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπόδεσις. Ἀπ' τό ὑποδέω → ὑπό + δέω (=δένω), ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποδοχή (=φιλοξενία, ὑποστήριξη, κατάλυμα). Ἀπ' τό ὑποδέχομαι → ὑπό + δέχομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποζύγιον (=ζῷο πού δένεται σέ ἀμάξι ἢ κουβαλάει φορτίο). Ἀπ' τό ὑπό + ζυγός τοῦ ζεύγνυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποθήκη (=συμβουλή, ἐγγύηση). Ἀπ' τό ὑποτίθημι → ὑπό + τίθημι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποκοριστικός (=χαϊδευτικός). Ἀπ' τό ρῆμα ὑποκορίζομαι (=φέρνομαι σάν παιδί, φωνάζω κάποιον χαϊδευτικά), πού εἶναι σύνθετο ἀπ' τό ὑπό + κορίζομαι (=χαϊδεύω), (κοῦρος, κόρη τοῦ κείρω). Παράγωγα τοῦ ὑποκορίζομαι: ὑποκορίζοντως, ὑποκόρισις, ὑποκόρισμα (=ὄνομα χαϊδευτικό), ὑποκορισμός, ὑποκοριστικῶς.

ὑποκριτής (=αὐτός πού προσποιεῖται, ἡθοποιός). Ἀπ' τό ὑποκρίνομαι (=παριστάνω ἄλλο πρόσωπο), ἀπ' ὅπου καί τά παράγωγα: ὑπόκρισις, ὑποκρισία, ὑποκριτικός. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα κρίνω.

ὑπόληψις. Ἀπ' τό ὑπολαμβάνω → ὑπό + λαμβάνω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπομονή. Ἀπ' τό ὑπομένω → ὑπό + μένω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπόνομος (=ὑπόγειος ὁχετός). Ἀπ' τό ὑπονέμω → ὑπό + νέμω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποπόδιον (=σκαμνί). Ἀπ' τό ὑπό + πούς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποπτεύω (=ἔχω ὑποψία). Ἀπ' τό ὑποπτος. Δές παρακάτω.

ὑποπτος. Ἀπ' τό ὑπό + ὄψομαι, μέλλ. τοῦ ὁράω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ὑποπτος: ὑποπτεύω.

ὑπόσπονδος. Ἀπ' τό ὑπό + σπονδή τοῦ σπένδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑποστάθμη (=βάση, θεμέλιο). Ἀπ' τό ὑφίσταμαι → ὑπό + ἵσταμαι. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ἵστημι.

ὑποστολή (=κατέβασμα). Ἀπ' τό ὑποστέλλω → ὑπό + στέλλω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

ὑπόσχεσις. Ἀπ' τό ὑπισχνέομαι, ὅπου δές γιά παράγωγα.

ὑπότασις (=ξάπλωμα). Ἀπ' τό ὑποτείνω → ὑπό +

τείνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύποτελής (=αὐτός πού πληρώνει φόρο). Ἀπ' τό υπό + τέλος (=φόρος), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύποτοπέω-ω (=ὑποψιάζομαι). Ἀπ' τό ὑπότοπος → υπό + τόπος, όπου δές για άλλα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ὑποτοπῶ: ὑποτόπημα, ὑποτοπιτέον.

Ύπουλος (=αὐτός πού γιατρεύτηκε στήν ἐπιφάνεια μόνο, κρυφίνους). Ἀπ' τό ὑπό + οὐλή.

Ύπουργέω-ω (=βοηθῶ, ὑπηρετῶ). Ἀπ' τό ὑπουργός. Δές παρακάτω.

Ύπουργός. Ἀπ' τό ὑπό + ἔργω-ἐργάζομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ ὑπουργός: ὑπουργέω-ω, ὑπουργημα, ὑπουργηματικός, ὑπουργησις, ὑπουργητέον, ὑπουργία, ὑπουργικός.

Ύποφήτης (=ἐξηγητής χρησιμῶν). Ἀπ' τό ὑπό + φημί, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύποχείριος. Ἀπ' τό ὑπό + χεῖρ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύποχθόνιος. Ἀπ' τό ὑπό + χθών, όπου δές για άλλα παράγωγα.

Ύποψία. Ἀπ' τό ὑπόψομαι → ὑπό + ὄψομαι τοῦ ὁράω-ω, όπου δές για άλλα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ὑποπτος.

Ύπτιος (=ξαπλωμένος ἀνάσκελα). Ἀπ' τήν πρόθ. ὑπό. Παράγωγα ὑπτίως, ὑπτιότης, ὑπτιάζω (=ξαπλώνω ἀνάσκελα), ὑπτιασις, ὑπτίασμα, ὑπτιασμός, ὑπτιαστέον, ὑπτιώω-ω (=ἀνατρέπω).

Ύπωρεια, ἡ (=οἱ πρόποδες τοῦ βουνοῦ). Ἀπ' τό ὑπό + ὄρος, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύς-ός (=γουρούνι) ἡ σὺς, συός. Ἦσως εἶναι ἠχοποίητη λέξη. Ἦσως σχετίζεται μέ τό σεύομαι (=ὀρμῶ). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ὑϊκός (=χοιρινός), ὑϊδίων (ὑποκορ. τοῦ ὕς), ὕστριξ (=σκαντζόχοιρος).

Ύσσαξ (=γυναικεῖο αἰδοῖο). Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του.

Ύσσός, ὁ (=ἀκόντιο). Ξένη ἡ προέλευσή του.

Ύστερέω-ω (=καθυστερῶ, εἶμαι κατώτερος). Ἀπ' τό ὕστερος. Παράγωγα: ὕστεραῖος, ὕστέρημα, ὕστέρησις, καθυστέρησις, ὕστερητικός, ὕστερίζω, ὕστέρα (=μήτρα), ὕστερικός, ὕστέρως, ὕστεροβουλῶ.

Ύστριξ-ιχος (=σκαντζόχοιρος). Ἀπ' τό ὕς (=γουρούνι) + θρίξ, όπου δές για άλλα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη ὕς.

Ύφαινω. Ἀπό ἀρχικό θέμα ὕφ + πρόσφυμα αν + j + ω → ὕφάνω = ὕφαινω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ὕφή, ὕφάδιον, ὕφανσις, συνύφανσις, ὕφαντέον, ὕφάντης, ἀνύφαντης, σακχυφάντης (=αὐτός πού ὕφαινε σάκκους), ὕφαντικός, ὕφαντός, ὕφαντρια, ὕφασμα, ὕφάω, ὕφος (=ὕφασμα).

Ύφαλος (=πού βρίσκεται κάτω ἀπ' τή θάλασσα). Ἀπ' τό ὑπό + ἄλς (=θάλασσα).

Ύφασμα. Ἀπ' τό ὕφαινω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύφή (=ὕφασμα). Ἀπ' τό ὕφαινω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύψαύχην (=μέ τό κεφάλι ψηλά, ἀγέρωχος). Ἀπ' τό ὕψι + αὐχὴν.

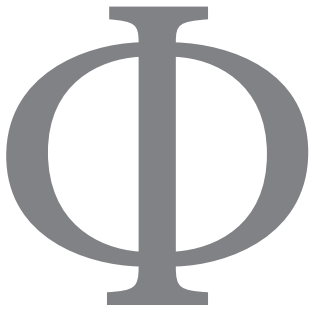
Ύψιπέδος. Ἀπ' τό ὕψι + πέδον τοῦ πούς, όπου δές για άλλα παράγωγα.

Ύψιπέτης (=αὐτός πού πετᾷ ψηλά). Ἀπ' τό ὕψι + πέτομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύψιπετής (=οὐρανοκατέβατος). Ἀπ' τό ὕψι + πίπτω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ύψος. Ἀπ' τό ἐπίρρ. ὕψι (=ψηλά), ἀπ' όπου καί τά παράγωγα: ὕψηλός, ὕψιστος, ὕψόθεν, ὕψόθι, ὕψοσε, ὕψοῦ, ὕψώω-ω, ὕψωμα, ὕψωσις, ἀνύψωσις, ἐξύψωσις καί τά σύνθ.: ὕψαύχην, ὕψηλόφρων, ὕψιπέτης, ὕψιπετής.

Ύω (=βρέχω, μουσκεύω) καί ὕει (=βρέχει). Θέμα συ+j+ω = σύω καί μέ τροπή τοῦ σ σέ δασεία ὕω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ὕαδες, ὕετός, ὕσμα (=βροχή).

Φαινός καί ἄττ. **φαενός** (=λαμπρός). Ἀπό ρίζα φαF τοῦ φάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Φαίδιμος (=λαμπρός, ἔνδοξος). Ἀπό ρίζα φαF τοῦ φάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Φαιδρός (=λαμπρός, εὐθυμος, χαρούμενος). Ἀπό ρίζα φαF τοῦ φάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ φαιδρός: φαιδρῶς, φαιδρότης, Φαίδρος, Φαίδρα, φαιδροῦμαι (=λάμπω ἀπό χαρά), φαιδρύνω φαιδρύντης, φαιδρύντρια, φαιδρυντικός, φαίδρυσμα, φαιδρωπός.

Φαίνω (=φέρνω στό φῶς, φανεράνω καί παθητ. φαίνομαι (=ἔρχομαι στό φῶς)). Ἀρχική ρίζα φα-(τοῦ φάω). Θέμα φαν+j+w → φαίνω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φανερός, φανερῶ, φανή (=πυρρός), φανός (=λαμπρός), φανός, ὁ (=πυρρός), φανίον (ὑποκορ.), φανάριον, φανότης, ἀφανής, Ἀριστοφάνης, διαφανής, διαφάνεια, ἐκφανής, ἐπιφανής, ἐπιφάνεια, θεοφάνεια, καταφανής, περιφανής, περιφάνεια, προφανής, ὑπερφανής, φάνσις, ἀπόφανσις, φαντάζω, φαντασία, φαντασιόω-ῶ, φάντασμα, φαντασμός, φανταστής, φανταστικός, φανταστός, ἀφάνταστος, φάντης, ἱεροφάντης, συκοφάντης, συκοφαντῶ, φαντός, ἄφαντος, ἀποφαντός, ἐπίφαντος, περίφαντος, ἀποφαντέον, ἀποφαντικός, ἐμφαντικός, ἐμφαντικῶς, φάσις (=καταγγελία, ἐμφάνιση), ἀπό-

φασίς, ἔμφασις, ἐπίφασις, παρέμφασις, πεφασμένως, ἀποπεφασμένως, ἀκραιφνής (=ἀμιγής, ἀκεραιοφανής).

Φαίος (=σκοῦρος, σταχτός). Ἀρχικά ἦταν φαισFός. Ἀπ' τό φάω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Φάκελος ἢ **φάκελλος** (=δεμάτι). Ἴσως νά συγγενεῖ μέ τό σφάκελος (=σφαδασμός) ἢ μέ τό φάσκωλος (=σακούλα).

Φακός, ὁ (=τό φυτό καί ὁ καρπός τῆς φακῆς). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Φάλαγξ-αγγος (=παράταξη μάχης). Παράγωγα: φαλαγγιδόν, φαλάγγιον (=εἶδος ἀράχνης), φαλαγκόω-ῶ, φαλάγγωμα, φαλάγγωσις.

Φάλαινα καί **φάλλαινα** (=τό κῆτος). Ἄγνωστη ἡ ἐτυμολογία τῆς.

Φαλακρός Ἀπ' τό φαλός (=λευκός) τοῦ φάω + ἄκρη. Δέξ γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα φάω.

Φάλαρα, τά (=κοσμήματα στά πλάγια τῆς περικεφαλαίας, ἦταν κρίκοι ὅπου δένονταν τά λουριά πού περνοῦσαν ἀπ' τό σαγόνι). Ἀπ' τό φάλος (=μέρος περικεφαλαίας).

Φαλλός (=ὁμοίωμα ἀντρικοῦ αἰδοῦ ὡς σύμβολο γονιμότητος τῆς φύσης). Ἀπ' τήν ἴδια ρίζα: Φαλλήν (=ἐπώνυμο τοῦ Διόνυσου), φαλληφόρια, φαλλικός, φαλλοφόρος.

Φάλος, ὁ (=τμήμα τοῦ μπροστινοῦ μέρους τῆς πε-

ρικεφαλαίας). Σχετίζεται με τό φάλαρα.

Φαλός, -ή, -όν (=λαμπερός, άσπρος). Άπ' τό φάω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φανερός. Άπ' τό φαίνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φανός. Άπ' τό φαίνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φαντασία. Άπ' τό φαντάζω του φαίνω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φάος - φώς - φωτός. Αρχικά ήταν φάΦος. Άπ' τό φάω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα του φώς: φωστήρ, φωσφόρος, φωταγωγός, φωτεινός, φωτίζω, φώτισμα, φωτισμός, φωτιστήριο, φωτιστής, διαφωτιστής, φωτιστικός, διαφωτιστικός, ίσως τό Φοίβος.

Φάραγξ-αγγος (=φαράγγι). Σχετίζεται με τό φάρος (=άροτρο) του φαρῶ (=σχίζω, όργώνω), όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φαρέτρα (=θήκη για βέλη). Άπ' τό φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φάρμακον. Από ρίζα φαρμ-. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φαρμακάω-ῶ, φαρμακεύω, φαρμακεία, φαρμάκευμα, φαρμακεύς, φαρμάκευσις, φαρμακευτής, φαρμακευτικός, φαρμακεύτρια, φαρμακικός, φαρμάκιον, φαρμακίς (=μάγισσα), φαρμακόεις, φαρμακός (=μάγος, αυτός που θυσιάζεται για έξαγνισμό), φαρμακόω-ῶ, φαρμακώδης, φαρμακοπώλης, φαρμάσσω, φάρμαξις, φαρμακτήρ, φαρμακτήριος, φαρμάκτης, φαρμάκτρια, φαρμακτός.

Φᾶρος, τό (=πανί, ρούχο). Άπ' τό ρῆμα φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φάρος, τό (=άροτρο). Άπ' τό ρῆμα φαρῶ, όπου δές για άλλα παράγωγα.

Φάρυξ-υγος ή -υγος. Άπ' τήν ίδια ρίζα με τό φαρῶ (=σχίζω), όπου δές για άλλα παράγωγα.

Φαρῶ (=σχίζω, όργώνω). Από ρίζα φαρ-, άπ' όπου και οι λέξεις: φάρος, άφαρος, άφάρωτος (=ακαλλέργητος), βούφαρος, φάρσος (=κομμάτι), φάραγξ και φάρυγξ.

Φάσγανον (=μαχαίρι, ξίφος). Αντί σφάγανον του σφάζω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φασίολος ή φάσηλος (=φασούλι). Αίγυπτιακή ή προέλευσή του.

Φάσκω. Θέμα φα- του (φημί) + πρόσφυμα σκ → φάσκω. Δές για παράγωγα στο ρῆμα φημί.

Φάσκωλος (=σακίδιο, σακούλα). Ίσως συγγενικό με τό φάσκος (=πλόκαμος από βρύα βελανιδιάς).

Φάσμα. Άπ' τό φάω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φάτνη (=παχνί). Καί πάθνη από ρίζα πατ- του πατέομαι (=τρέφομαι). Παράγωγα από ίδια ρίζα: φατνεύω, φατνίζομαι, φατνίον, φατνώ-ῶ, φάτνωμα, φατνωματικός, φάτνωσις, φατνωτός.

Φαῦλος (=μικρός, μηδαμινός). Αντί φλαῦρος, συγγενικό με τό φλύω (=φλυαρώ). Παράγωγα από ίδια ρίζα: φαύλως, φαυλότης, φαυλίζω (=χλενάζω), φαύλιος, φαυλισμός, φαύλισμα, φαυλιστής, φαυλιστικῶς.

Φάω (=φωτίζω, λάμπω). Αρχική ρίζα φαF που παίρνει διάφορες μορφές: 1) φαF → παράγωγα: φάος (φάΦος), φαῦω, φαῦσις, πιφαύσκω, φαεινός, φαέθων, φέγγος, 2) φα → παράγωγα: φάσμα, φάσις, 3) φαν → παράγωγα: φαίνω, φανερός, φανός, φανή, παμφανώνων, παμφαίνω, 4) φαιδ → φαιδρός, φαιδιμος και 5) φαλ → φαλός, φάλαρος, φαλακρός, φάλιος, φαληρός.

Φέγγος. Συγγενικό με τό φάω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φείδομαι (=λυπάμαι). Θέμα φειδ+ομαι = φείδομαι. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φειδῶ-οῦς (=οικονομία), φειδός (=τσιγγούνης), φειδομένως, φειδωλή, φειδωλία, φειδωλός, φειδων (=άγγειο με στενό λαιμό, άπ' όπου τρέχει λίγο λάδι), φειδώνιον (ύποκορ.), Φειδων (κύρ. όνομα, ό βασιλιάς του Άργους), φειστέον, Φειδίας, άφειδής (=σπάταλος), άφειδῶς, πεφεισμένως.

Φειδῶ-οῦς (=οικονομία, φιλαργυρία). Άπ' τό φείδομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φελλός (=είδος δέντρου άπ' όπου βγαίνει ό φελλός). Σχετίζεται με τό φλέω (=γεμίζω) και ίσως με τό φλοιός.

Φενάκη (=ψεύτικα μαλλιά, περούκα). Συνώνυμο με τό πηνίκη. Άπ' τό φέναξ. Δές για άλλα παράγωγα στο φενακίζω.

Φενακίζω (=έξαπατῶ, λέω ψέμματα). Άπ' τό οὔσ. φέναξ (=άπατεώνας). Παράγωγα: φενάκη, φενακισμός, φενακιστής, φενακιστικός, φενακιστικῶς, φενακικῶς (=άπατηλά).

Φέρβω (=τρέφω, βόσκω, διατηρῶ). Ίσως ή ρίζα φερβ- είναι έπιτεταμένος τύπος της ρίζας φερ- του φέρω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φορβάς-

άδος (=πού βόσκει σέ λιβάδι), φορβή (=τροφή, βοσκή), φορβειά (=καπίστρι), φορβαῖος, ἵππο-φορβός, συφορβός (=χοιροβοσκός).

Φερέγγυος (=ἀξιόπιστος). Ἀπ' τό φέρω + ἐγγύη. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήμ. ἐγγυῶ καί φέρω.

Φέρετρον. Ἀπ' τό φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φερνή (=ή προίκα). Ἀπ' τό φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φέρω. Θέματα: α) φερ- (φέρω), β) φορ- μέ ἑτεροίωση (φόρος), γ) φαρ- (φαρέτρα) καί φωρ-, δ) οι- καί οισ- (οῖσω, οῖστέον), ε) ἐνέκ→ἐνκ→ἐγκ+ἀναδιπλ. εν→ἐνεγκ-α→ἤνεγκα καί ἤνεγκον, στ) μέ θέμα ενεκ- καί μέ ἑτεροίωση ἐνοκ+ἀττ. ἀναδιπλ. ἐν-ενοκ-α=ἐνήνοκα=ἐνήνοχα καί ὁ παθ. παρακ. ἐν-ἐνεκ-μαι=ἐνήνεκ-μαι=ἐνήνεγμαι: Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φερνή, φέρμα (=τέκνο), φέρετρον, φερτός, φέρτατος (=ἄριστος), φέριστος, φερέγγυος, πολύφερνος, συμφέρον, ἀνωφερής, κατωφερής, περιφερής, περιφέρεια, φορά καί τά σύνθ. (ἀπο, δια, ἐκ, ἐπι, εἰς, μετα, παρα, προσ, συμ)φορά, φοράδην (=σηκωτά), φοράς-άδος (=γόνιμη, ἢ φοράδα), φορεῖον, φορεῦς, ἀμφορεῦς συμφορεῦς, φορέω (θαμιστ.), φόριμος (=καρποφόρος), φόρος (=πληρωμή χρημάτων), φορός (ἐπίθ. = αὐτός πού φέρνει κάτι), ἄφορος, ἀνυπόφορος, διάφορος, δορυφόρος, εὐφορος, εὐεπίφορος, Ἔωσφόρος, θεσμοφόρος, ἱστιοφόρος, κανηφόρος, λεωφόρος, μισθοφόρος, νικηφόρος, ὀπωροφόρος, παράφορος, πληροφορῶ, πρόσφορος, πυρφόρος, σκευοφόρος, τελεσφόρος, ὕδροφόρος, φωσφόρος, χροφόρος, φορμός (=κοφίνι), φόρτος, φορτίον, φορτίζω, φορτικός, φορτηγός, φαρέτρα, φάρος -εος, τό (=πανί), φωριαμός (=κιβώριο), φώρ-φωρός (=κλέφτης), φωρά (=κλεψιά), φωράω-ῶ (=ἀναζητῶ κλέφτη), φώριος (=κλεμμένος), δίφρος (=ἄρμα), οἰστέος, οἰσοιστέος, ἐξοιστέος, οἰστέον προσοιστέον, οἰστικός, οἰστός, ἀνοιστος, ἀπρόσοιστος, ἀνύποιστος, δύσοιστος, δυσύποιστος, δυσπρόσοιστος, οἰστόν, ἀπροσοίστως, εὐπάροιστος (=εὐκολομετακόμιστος), οἰστός ἢ οἰστός (=βέλος), οἰστεύω (=τοξεύω), διηνεκής (=ἀδιάκοπος), δουρηνεκής, κεντηρηνεκής, ποδηνεκής, βεληνεκές, συμπεριενεκτέον, διένεξις (=διαφορά), ἐπένεξις (=προσθή-

κη), προένεξις (=παρουσίαση), καί (ἀν, κατ, μετ, προσ, συν)ένεξις, καί τό σύνθ. μέ συγκοπή τοῦ ο (διά, ἐκ, εἰς, παρεια)φρέω-ῶ.

Φεύγω. Θέματα: α) ἰσχυρό φευγ-, β) ἀσθενές φυγ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φευκταῖος, φευκταῖον, προσφευκτέον, φευκτιάω (ἐφετικό), φευκτικός, φευκτός, φεῦξις (=ἀποφυγή), ἀνάφευξις, διάφευξις (=διαφυγή), κατάφευξις (=καταφύγιο γιά ἀσφάλεια), φεύξιμος, φυγὰς-άδος (=δραπέτης, ἐξόριστος), φυγαδεύω, φυγαδεῖα (ἐξορία, φυγή), φυγαδευτέον, φυγαδευτικός, φυγαδικός, φυγή, φυγοδικῶ, φύγδην, καταφύγιον, κρησφύγετον, φυκτός, ἄφυκτος, φύξις, φύξιμος, πρόσφυξ, φυξήλιος (=πού ἀποφεύγει τόν ἥλιο).

Φήμη. Ἀπ' τό φημί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φημί (=λέω, ἰσχυρίζομαι). Ἀπό ρίζα φα- τοῦ φάω, ἴδια μέ τό φαίνω (γιατί καί μέ τά λόγια φανερώνει κανεῖς κάτι). Θέματα: α) ἰσχυρό φη-, φω-, β) ἀσθενές φᾶ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φήμη, φημιζω, φήμις-ιος (=λόγος, φωνή), φημισμός, ἐπιφημισμός, ἐπιφήμισμα, προφήτης, ὑποφήτης, φάσκω, φάσις (=λόγος), ἀπόφασις (=ἄρνηση, κρίση), κατάφασις (=βεβαίωση), πρόφασις, φάτις (=χρησμός), φατίζω (=διαφημιζώ), φατέον, φατέος, ἀποφατικός, καταφατικός, φατός, ἄφατος, θέσφατος, φωνή, φωνέω- ῶ, φωνήεις, φώνημα, ἐκφώνημα, ἐπιφώνημα, φώνησις, (ἀνα, ἀντι, ἐκ, προσ)φώνησις, φωνητήριος, φωνητής, φωνητικός, φωνητός, φωνασκῶ, φωνασκία.

Φθάνω (=ἔρχομαι πρῶτος, προφταίνω). Θέματα: α) φθα + πρόσφυμα ν = φθάνω. β) φθη (ἀόρ. β' ἔφθην). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φθαστέον, ἄφθα-στος.

Φθαρτός. Ἀπ' τό φθείρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φθέγγομαι (=μιλῶ δυνατά καί καθαρά). Σκοτεινή ἢ ἔτυμολογία του. Θέμα φθεγ+ζ+ομαι→φθέγγομαι, καί μέ ἑτεροίωση φθογ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φθεγκτός, ἄφθεγκτος, φθέγμα, ἀπόφθεγμα, ἐπίφθεγμα (=ἀπειλή), παράφθεγμα (=λάθος), φθεγματικός, ἀποφθεγματικός, ἀποφθεγματικῶς, φθέγις (=φωνή, προφορά), ἐπίφθεγις, φθογγή, φθόγγος, ἄφθογγος (=ἄλαλος).

Φθέγμα (=φωνή, λόγος). Ἀπ' τό φθέγγομαι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φθειρ -ός, ό (=ή ψείρα). Άπ' τό φθείρω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φθείρω (=καταστρέφω). Συγγενικό μέ τό φθίνω του οποίου είναι έκτεταμένος τύπος. Ρίζα φθερ-, φθαρ-. Θέμα φθερ+ι → φθερ-ι-ω → φθέρρω → μέ άπλοποίηση τών ρ → φθέρω καί μέ άντέκταση = φθείρω. Μέ μετάπτωση τό θέμα γίνεται φθορ- καί φθαρ-. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φθειρ-ρός (=ψείρα), φθειριάω (=ψειριάζω), φθειρίαισις, φθειρίζομαι (=ψειρίζομαι), φθορά, διαφθορά, παραφθορά, φθορεύς, διαφθορεύς, φθορικός, φθόριος, φθόρος, άφθορος, άδιάφθορος, θυμοφθόρος, οίκοφθόρος, ψυχοφθόρος, φθάρμα, φθάρσις, φθαρτικός, φθαρτός, άφθαρτος, άδιάφθαρτος, εϋδιάφθαρτος.

Φθινόπωρον, τό. Άπ' τό φθίνω + όπώρα, όπου δές γιά άλλα παράγωγα, καθώς καί στο ρήμα φθίνω.

Φθίνω καί **φθίω** (=λιγοστεύω, χάνομαι, μαραίνομαι). Θέμα φθι + πρόσφ. ν → φθι+ν+ω = φθίνω. Τό φθίω μόνο στον Όμηρο. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φθινάς-άδος (=αϋτή πού λιγοστεύει), φθινόπωρον, φθινοπωρινός, φθινόκαρπος, φθίσις (=παρακμή, μαρασμός), φθισικός (=χτικιάρης), φθισιάω, φθισήνωρ, φθισίμβροτος, φθιτός, φθιτοί (=οί νεκροί), άφθιτος (=άθάνατος), φθόη (=μαρασμός).

Φθίσις (=παρακμή, μαρασμός, χτικιό). Άπ' τό φθίνω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φθόγγος. Άπ' τό φθέγγομαι, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φθόνος. Ίσως συγγενικό μέ τό φθίνω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φθονερός, φθονέω-ώ, φθόνησις, φθονητέον, φθονητικός, φθονητός, άφθόνητος, άφθονος, άφθονία, ύπόφθονος.

Φθορά (=καταστροφή). Άπ' τό φθείρω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φιάλη. Σκοτεινή ή έτυμολογία της. Ίσως από ρίζα πι του πίνω καί ό άρχικός τύπος ήταν πι-F-άλη.

Φιλέω-ώ (=άγαπώ). Άπ' τό επίθ. φίλος. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φιλημα, φιλητέον, φιλητής, φιλητικός, φιλητός, άφιλητος, άξιοφιλητος, πολυφιλητος, φιλήτωρ (έραστής), Φιλήμων, φιλημοσύνη, φιλησις, φιλία, φίλτρον, προσφιλής.

Φιλόλογος. Άπ' τό φίλος + λέγω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στη λέξη φίλος.

Φιλόνικος (=αϋτός πού άγαπά τή νίκη) ένώ φιλόνικος (=αϋτός πού άγαπά τούς καυγάδες). Άπ' τό φίλος + νίκη. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στη λέξη φίλος.

Φιλοπαίγμων (=παχνιδιάρης, άστειος). Άπ' τό φίλος + παίγμα του παίζω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στη λέξη φίλος.

Φίλος (=άγαπητός). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φίλως, φιλέω-ώ, φιλία, φιλικός, φίλιος, φιλιώ-ώ, φιλιωσις, συμφιλιωσις, φιλιωτής, φιλότης, καί τά σύνθ.: φιλάνθρωπος, φιλανθρωπία, φίλιππος, φιλόδοξος, φιλόκαλος, φιλοκίνδυνος, φιλόλογος, φιλομαθής, φιλόνικος καί φιλόνικος, φιλονικώ, φιλονικία, φιλοπαίγμων, φιλοπόλεμος, φιλόπονος, φιλόσοφος, φιλοσοφία, φιλοσοφώ, φιλόστοργος, φιλοτεχνώ, φιλότιμος, φιλόφρων, φιλοφροσύνη, φιλόψυχος.

Φιλόσοφος. Άπ' τό φίλος + σοφία. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στις λέξεις σοφός καί φίλος.

Φιλόστοργος. Άπ' τό φίλος + στοργή του στέργω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στη λέξη φίλος.

Φιλόφρων (=φιλικός). Άπ' τό φίλος + φρήν, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στη λέξη φίλος.

Φίλτρον (=μαγικό πού φέρνει τόν έρωτα καί τόν διατηρεί). Αντί φίλητρον, άπ' τό φιλέω-ώ, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φιλύρα (=φλαμούρι). Σκοτεινή ή έτυμολογία του.

Φιμόω-ώ. Άπ' τό ουσ. φιμός, ό (=φιμώτρο) πού ή έτυμολογία του είναι άγνωστη. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φίμωσις, φίμωτρον.

Φιτώ (=σπέρνω, φυτεύω, γεννώ). Άπ' τό ουσ. φίτυ, τό (=κλαδί) αντί φίτυμα καί παράγεται άπ' τήν ίδια ρίζα μέ τό φύω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φίτυμα (=κλαδί, γέννημα), φίτυς-υος, ό (=ό πατέρας).

Φλαῦρος (=μηδαμινός, τιποτένιος). Ίσοδύναμο μέ τό φαῦλος. Αρχικά ήταν φλαῦλος. Είναι συγγενικό μέ τό φλύω (=φλυαρώ).

Φλέγμα (=φλόγα, ούσία πού βγαίνει άπ' τό στόμα ύστερα από φλόγωση έσωτερική). Άπ' τό φλέγω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φλεγμαίνω (=φλογίζω, πρήζω, είμαι φλογισμένος). Άπ' τό ουσ. φλέγμα του φλέγω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Φλέγω. Από ρίζα φλεγ-. Θέματα: α) φλεγ-, β) φλογ-.

Παράγωγα από ίδια ρίζα: φλέγμα, φλεγμαίνω, φλέγμανσις, φλεγματίας, φλεγματικός, φλεγματώδης, φλεγμονή, φλεγυρός, φλεγέθω (=κατακαίω), πυριφλεγής, φλεκτικός, ἄφλεκτος, εὐφλεκτος, πυρίφλεκτος, φλέξις (=ἄγνωστο πουλί), φλογερός, φλογίζω, φλόγινος, φλόγιος, φλογισμός, φλογιστός, φλογμός (=λάμψη), φλόξ-φλογός, φλογώδης, φλογώ-ω, φλόγωσις.

Φλέψ-φλεβός ή (=φλέβα). Από ρίζα φλε- του φλέω (=εἶμαι γεμάτος), όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φλέω (=εἶμαι γεμάτος). Είναι ἄχρηστο αλλά χρησιμεύει σάν πηγή πολλῶν λέξεων. Ρίζα: α) φλα-, φλαδ- (=ἀναβλύζω, πηγάζω) τὰ παράγωγα: παφλάζω, ἐκφλαίνω. β) φλε-, φλο- τὰ παράγωγα φλέψ, Φλέων, Φλεύς, φλοιός, Φλοιά, φλοίω, φλοῖστος. γ) φλυ-, φλυδ- τὰ παράγωγα: φλύω, φλύαξ, φλύαρος, φλυάσσω, φλύζω, φλυδάω, φλυκτίς, φλύκταινα (=φουσκάλα), οἰνόφλυξ (=μέθυσος), φλιδή (=ὑπερεκχειλίση), φλίναφος (=φλυαρία).

Φληναφάω-ω (=φλυαρῶ). Ἀπ' τὸ φλήναφος τοῦ φλέω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φλιά καὶ πληθ. φλιαί (=οἱ παραστάδες τῆς πόρτας). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του.

Φλοιός (=ἡ φλούδα τοῦ δέντρου). Ἀπ' τὸ φλέω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φλοῖστος (=ὑπόκωφος θόρυβος). Ἀρχικά ἦταν φλοιδ+σ+τος → φλοῖστος, ἀπ' τὸ φλέω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φλόξ-φλογός, ή (=φλόγα). Ἀπ' τὸ φλέγω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φλύαρος. Ἀπ' τὸ φλύω (=κατακλύζω μέ λόγια) πού παράγεται ἀπό ρίζα φλυ- τοῦ φλέω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ φλύαρος: φλυαρία, φλυαρῶ, φλυάρημα.

Φλύω καὶ **φλύζω** (=ἐξεχειλίζω, γεμίζω μέχρι πᾶνω). Ἀπό ρίζα φλυ- τοῦ φλέω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φοβέω-ω (=φοβίζω· παθ. = φοβάμαι). Ἀπ' τὸ οὐσ. φόβος πού παράγεται ἀπ' τὸ φέβομαι (λατιν. *terreo*). Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: φοβερός, φοβερίζω, φόβημα, φοβητέον, φοβητικός, φοβητός, ἀφόβητος, φόβητρον, ἐκφόβησις, φοβήτωρ, ἄφοβος, ἐμφοβος, ἐπίφοβος, περίφοβος.

Φόβος. Ἀπ' τὸ ποιητ. ρῆμα φέβομαι (=τρέπομαι

σέ φυγή). Δέξ για περισσότερα παράγωγα στὸ ρῆμα φοβέω-ω.

Φοῖβος (=λαμπρός, ἀκτινοβόλος, ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνα). Πιθανόν ἀπ' τὸ φάος-φῶς. Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: φοιβάζω (=προφητεύω), φοίβασμα (=χρησμός), Φοίβειος, φοιβητός (=προφητικός), φοιβητής (=προφήτης), φοιβάω (=ἐξαγνίζω), Φοίβη, φοιβολάλος (=προφητικός), φοιβητεύω (=προφητεύω), φοιβολόγος (=προφητικός), φοιβονομοῦμαι (εἶμαι καθαρός, ἄγνος), φοιβάς, ή (=προφήτης, ή).

Φοῖνιξ (=κάτοικος τῆς Φοινίκης), φοῖνιξ (=βαθὺ κόκκινο χρῶμα, κόκκινος, ή χουρμαδιά). Ἀπὸ τὸ φοινός (=κόκκινος) κι αὐτὸ ἀπ' τὸ φόνος. Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: φοινίκεος (=κόκκινος), Φοινίκη, Φοινικίζω, Φοινικικός, φοινίκινος, φοινικιστής, φοινικόεις.

Φοιτάω-ω (=πηγαينوέρχομαι, συχνάζω). Ἀπ' τὸ οὐσ. ὁ φοῖτος (=τὸ πηγαινε ἔλα, τὸ νὰ συχνάζει κανεὶς κάπου). Ὡς νὰ σχετίζεται μέ τὸ εἶμι (θαμιστ. ἰτάω - ἰτητέον). Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: φοιταλέος, φοιτάς-άδος, ή (=μανία), φοιτεία, φοίτησις, ἐπιφοίτησις, συμφοίτησις, φοιτητέον, φοιτητήρ, φοιτητήριον, ἀποφοιτήριον, φοιτητής, συμφοιτητής, φοίτης.

Φόνος. Ἀπ' τὸ ἄχρηστο ρῆμα φένω (ἀόρ. β' ἔπενφον). Σχετίζεται μέ τὸ θείνω (=χτυπῶ). Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: φονή (=σφαγή), φονικός, φόνιος, φόνειος, φοινός (=κόκκινος σάν αἷμα), φοινίσσω (=κοκκινίζω), φοίνιος (=ματωμένος), φάτος (=πεθαμένος), πρόσφατος (=πού πρὶν λίγο σφάχτηκε, καινούργιος), φονεύω, φόνευμα, φονεύς, φονεύσιμος, φονευτήριον (=δημόσιο σφαγεῖο), φονευτής, φονευτικός.

Φορά. Ἀπ' τὸ φέρω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φορβάς-άδος (=ἡ φοράδα). Ἀπ' τὸ φέρβω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φορβή (=τροφή, χόρτο). Ἀπ' τὸ φέρβω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.

Φορέω-ω (=κουβαλῶ, φοράω). Θαμιστικό τοῦ φέρω καὶ σημαίνει: ἐπανάληψη ἐνέργειας καὶ δράσης. Παράγωγα ἀπό ίδια ρίζα: φορηδόν (=κουβαλητά), φόρημα (=φορτίο), φόρησις, φορητέος, φορητός, ἐπιφόρημα, συμφόρημα, συμφορηδόν, ἐπιφόρησις, συμφόρησις, ἀφόρητος, συμφορητός

(=συγκεντρωμένος), φόρεμα, φορεσία. Καί για περισσότερα παράγωγα δές στο φέρω.

Φορείον. Άπ' τό φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φόρμιγξ-ιγγος (=εἶδος κιθάρας, τό πιό ἀρχαῖο ἔγχορδο ὄργανο). Ἵσως ἀπ' τό φορέω-ῶ, δηλ. φορητή λύρα. Ἵσως ἀκόμη ἀπ' τό φρέμω=βρέμω (=ήχῳ). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φορμίζω (=κιθαρίζω), φορμικτής (=κιθαριστής), φορμικός.

Φορμός (=κοφίνι). Άπ' τό φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φόρος. Άπ' τό φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φορτηγός. Άπ' τό φόρτος + ἄγω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στο ρήμα φέρω.

Φορτίον. Άπ' τό φέρω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φράγμα. Άπ' τό φράγγνυμι-φράσσω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φράγγνυμι - φράσσω καί ἄττ. **φράττω.** Άπό ρίζα φρακ- ἤ φραγ-. Θέμα φραγ+j+ω → φράττ(σσ)ω καί φράγ+ +νυ+μι → φράγγνυμι. Αρχικά ἦταν φαρκ- ἤ φαργ- καί μέ μετάθεση φθόγγων ἔγινε φραγ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φράγμα, διάφραγμα, ξμφραγμα, περίφραγμα, φραγμός, φραγμῶ (=περιφράζω), φράκτης, τρυποφράκτης, φρακτικός, ἔκφρακτικός (=αὐτός πού μπορεί νά διώχνῃ τά ἐμπόδια), φρακτός (=φραγμένος, σκεπασμένος) καί φρακτός, ἄφρακτος, δρύφρακτος καί δρύφακτος ἢ δρύφακτον (=περίφραγμα τῶν δικαστηρίων), κατάφρακτος καί κατάφρακτος, ναύφρακτος καί ναύφρακτος (=ὁ φραγμένος ἀπό πλοῖα), ἀπόφραξις, ἔκφραξις (=ξεβούλωμα), ἔμφραξις, περίφραξις.

Φράζω (=φανερώνω, λέω, ἐξηγῶ· μέσο=σκέφτομαι). Σκοτεινή ἢ ἐτυμολογία. Ἵσως νά συγγενεῖ μέ τό φρήν. Θέμα φραδ+j+ω → φράζω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φραδῆ (=ὄνομα, γνώση), φραδάζω (=φανερώνω), φραδῆς (=συνετός), ἄφραδῆς (=ἀνόητος), εὐφραδῆς, εὐφραδία ἢ εὐφράδεια, φραδῶς, εὐφραδῶς, φράδμων (=ἐμπειρος), φραδμοσύνη, φράσις, ἔκφρασις, μετάφρασις, παράφρασις (=τό ἴδιο πού λέγεται μέ ἄλλα λόγια, ἐλεύθερη μετάφραση), περίφρασις, φραστέον, φραστήρ (=ὁ ὀδηγός), φράστης, μεταφράστης,

παραφράστης, σκινδαλαμοφράστης (=λεπτολόγος), φραστικός, ἄφραστος, ἀνέκφραστος, ἀπερίφραστος, ἀπεριφράστως (=καθαρά), δύσφραστος, φράστωρ (=ὀδηγός).

Φρατρία (=φυλή, γένος) καί φράτρα ἢ φατρία, ἰων. φρήτρη, δωρ. πάτρα. Άπ' τό οὖς. φράτηρ - φράτερος (=ἀδερφός, μέλος φρατρίας), (λατ. frater). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φρατριάζω, φρατριασμός, φρατριαστής, φρατριάτικος, φράτριος.

Φρέαρ-φρέατος, τό (=πηγάδι). Αρχικά ἦταν φρηΦαρ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φρεατία, ἢ (=δεξαμενή), φρεατιαῖος (=πηγαδῆσιος), φρεατίας, Φρεαττώ ἢ Φρεατώ ἢ Φρεαττός (=δικαστήριο στόν Πειραιᾶ γιά δίκες ἀνθρωποκτονίας).

Φρενήρης (=φρόνιμος). Άπ' τό φρήν + ἀραρεῖν (τοῦ ἀραρίσκω = προσαρμύζω). Δές για περισσότερα παράγωγα στή λέξη φρήν.

Φρενοβλαβής. Άπ' τό φρήν + βλάπτω. Δές για περισσότερα παράγωγα στίς λέξεις βλάβη καί φρήν.

Φρενόω-ῶ (=σφραγίζω). Άπ' τό φρήν, φρενός, όπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα τοῦ φρενόω-ῶ: φρενώλης (=παράφρων), φρένωσις (=νουθέτηση), φρενωτήριον.

Φρέω-ῶ. Στή σημασία εἶναι συγγενικό μέ τά ἄγω καί ἵημι, ἀλλά στή μορφή μέ τό φέρω, καί συναντιέται μόνο σύνθετο: διαφρέω, ἐκφρέω, εἰσφρέω, ἐπεισφρέω. (Το νεοελλ. παραιοφρῶ - ὁρ. παραιοφρησα = μπαίνω κρυφά). Σημαίνει: εἰσάγω, εἰσέρχομαι. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ἐπεισφρησις (=εἰσαγωγή), ἐπεισφρητέον, παραιοφρησις (=λαθραία εἰσαγωγή).

Φρήν-φρενός, ἢ (=ἡ καρδιά, τό μυαλό). Αἰεταῖα ἢ ἐτυμολογία του. Πιθανό συγγενικό μέ τό πορφύρω (=ἀναπηδῶ). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: φρενήρης, φρενίτις (=πυρετός μαζί μέ παραφροσύνη), φρενιτικός, φρενιτίζω (=ἔχω ψηλό πυρετό), φρενοβλαβής, φρενόω-ῶ, ἄφρων, εὐφρων, εὐφραίνω, κακόφρων, πρόφρων, σῶφρων, φρονῶ, φροντίς, φροντίζω, παράφρων, παραφρονῶ, χαλίφρων (=ἐλαφρόμυαλος), φρενοληστής (=ἀπατεώνας), φρενομανής (=παράφρων), φρενοπληξία (=μανία), φρενόπληκτος (=παράφρων), φρενοκηδής (=αὐτός πού θλίβει τήν καρδιά), φρενοθελγής (=θελκτικός).

Φρίκη (=μικρός κυματισμός τῆς θάλασσας, ἀνατριχίλα, τρεμούλιασμα). Συνώνυμο μέ τό φρίξ,

φρικός, ή (=ελαφρός κυματισμός της θάλασσας, ανατρίχιασμα). Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα φρίσσω-ττω.

Φρικώδης. Άπ' τό φρίκη + είδος. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα φρίσσω-ττω.

Φρίσσω καί άττ. **φρίττω** (=άναταράζομαι, άνατριχιάζω). Άπό ρίζα φρικ-. Ίσως είναι συγγενικό μέ τή ρίζα Φριγ τοῦ ριγῶ. Θέμα φρικ+γ+ω → φρίττ(σ)ω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φρίζ-φρικός, φρίκη, φρικαλέος, φρικιάω, φρικιάσις, φρικτός, φρικώδης, φρικωδία, φριξός, Φριξος (=θεός ή δαίμονας τοῦ τρόμου), φρίκος, τό (=φρίκη), φρικτοβόας (=αὐτός πού φωνάζει φρικτά).

Φροίμιον (=πρόλογος). Άντί προίμιον → πρό + οἶμος (=δρόμος) τοῦ εἶμι, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φρονέω-ῶ (=σκέφτομαι, εἶμαι συνετός, μελετῶ). Άπ' τό φρήν, φρενός, ὅπου δές για άλλα παράγωγα. Θέμα φρεν → μέ έτεροίωση τοῦ ε σέ ο φρον + πρόσφ. ε + ω → φρονέω-ῶ. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φρόνημα (=μυαλό, σκέψη, έπιθυμία), φρονηματίας (=περήφανος), φρονηματιῶ, φρονηματίζομαι, φρονηματισμός, φρόνησις, πα-ραφρόνησις, περιφρόνησις, φρονητέον, περιφρονητέος, περιφρονητής, περιφρονητικός, φρόνιμος, φρονούντως, φροντίς-ιδος.

Φρόνιμος. Άπ' τό φρονέω-ῶ, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φροντίζω. Άπ' τό φροντίς-ιδος τοῦ φρονέω-ῶ. Θέμα φροντιδ+γ+ω → φροντίζω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φρόντισις, φρόντισμα, φροντιστέον, φροντιστήριον, φροντιστής, φροντιστικός, άφρόντιστος.

Φροῦδος (=αὐτός πού ἔφυγε, πού ἔξαφανίστηκε). Μέ συναίρεση άπ' τό πρό + ὁδοῦ.

Φρουρός (=φύλακας). Μέ συναίρεση άπ' τό προορός → πρό καί ρίζα Φορ τοῦ ὁράω-ῶ. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φρουρά, φρούραρχος, φρούριον, φρουρικός, φρουρίς-ιδος, φρουρέω-ῶ, φρούρημα, φρούρησις, φρουρητήρ, φρουρητικός, φρουρητός, άφρούρητος, φρουρήτωρ.

Φρυάσσομαι καί άττ. -ττομαι (=χρεμετίζω, εἶμαι άνυπότακτος). Ίσως συγγενικό μέ τό φριμάσσομαι (=σκιρτῶ, φυσῶ μέ τά ρουθούνια). Παράγωγα από ίδια ρίζα: φρυάγμα, φρυαγμός, φρυακτής.

Φρύγανον, πληθ. **φρύγανα** (=ξερά ξύλα, τσάκνα).

Άπ' τό φρύγω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φρύγω (=ξεροψηνώ, καβουρντίζω). Άπό ρίζα φρυγ-. Θέμα φρυγ+ω = φρύγω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φρύγανον, φρυγανίζομαι, φρυγάνιον, φρυγανίς, φρύγετρον (=καβουρντιστήρι), φρυγεύς, φρυγία, φρύγιον, φρυγμός, φρυκτός (=ξεροψημένος, οὐσ. = δαυλός, πυρσός, φωτιές πού μεταδίδουν είδήσεις), φρυκτωρός (=σηματοδότης μέ φωτιές), φρυκτωρία, φρυκτωρῶ, φρυκτώρημα (=λάμψη), φρυκτώρησις.

Φρυκτωρία (=ή συνεννόηση από μακρυνά μέ φωτιές). Άπ' τό φρυκτωρός (=σηματοδότης μέ φωτιές), φρύγω + ῶρα (=φροντίδα). Δές για άλλα παράγωγα στο ρήμα φρύγω.

Φυγάς -άδος. Άπ' τό φεύγω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φυγοδικέω-ῶ (=άποφεύγω τή δίκη). Άπ' τό φυγεῖν + δίκη. Δές για περισσότερα παράγωγα στη λέξη δίκη καί στο ρήμα φεύγω.

Φυή (=ή σωματική διάπλαση). Άπ' τό φύω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Φῦκος -εος, τό (=φυτό τής θάλασσας, τό φύκι, άπ' αὐτό ἔβγαине ἕνα κόκκινο χρῶμα πού οἱ Έλληνίδες τό εἶχαν σάν κοκκινάδι, φυκιασίδι).

Φύλαρχος. Άπ' τό φυλή + ἄρχω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στο ρήμα φύω.

Φυλάσσω καί άττ. -ττω. Άπό ρίζα φυλακ-. Θέμα φυλακ+γ+ω → φυλάττω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φυλακή (=φρουρηση), φυλακείον, φυλακικός, φυλακίς, φύλακος, φυλακτέος, φυλακτέον, φυλακτήρ, φυλακτήριον, φυλακτήριος, φυλακτικός, έπιφυλακτικός, φυλάκτης, φυλάκτωρ, φυλακτός, άφύλακτος, δυσφύλακτος, εύφύλακτος, φύλαγμα, φύλαξ-ακος, νυκτοφύλαξ, (δια, έπι, πα-ρα, προ)φύλαξις.

Φύλλον. Άπ' τό φύω, ὅπου δές για περισσότερα παράγωγα. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φυλλάς-άδος (=στρώμα από φύλλα), φύλλινος, φυλλίς, φυλλίτης, φυλλοβολῶ, φυλλοροέω, φυλλώδης, φύλλωμα.

Φυλλορροέω-ῶ (=ρίχνω τά φύλλα). Άπ' τό φυλλορρός → φύλλον (τοῦ φύω) + ρέω. Δές για περισσότερα παράγωγα στο ρήμα ρέω καί στη λέξη φύλλον.

Φυλοκρινέω-ῶ (=χωρίζω τίς φυλές). Άπ' τό φύλον

+ κρίνω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φυλοκρίνη-
σις, φυλοκρινητέον, φυλοκρινητικός.
Φύλον (=γενιά, φυλή). Άπ' τό φύω, όπου δέξ για
περισσότερα παράγωγα.
Φύμα. Άπ' τό φύω, όπου δέξ για περισσότερα πα-
ράγωγα.
Φυράω-ῶ (=ἀνακατώνω). Έκτεταμένος τύπος του
φύρω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φυράδην, φύ-
ραμα (=ζυμάρι, χαμούρι), φύρασις, φυρατέον,
φυρατής.
Φύρδην (=ἀνάκατα). Άπ' τό φύρω, όπου δέξ για
περισσότερα παράγωγα.
Φύρω (=ἀνακατώνω, ζυμώνω). Θέμα φυρ+ζ+ω = φύ-
ρω. Άπ' τήν ίδια ρίζα παράγονται καί τά: πορφύ-
ρω, φρέαρ, φρυάσσομαι, φριμάσσομαι. Παράγω-
γα από ίδια ρίζα: φύρδην (=ἀνακατωμένα), φύρ-
μα (=μίγμα), φυρμός, συμφυρμός, φύρσις, σύμ-
φυρσις, φύρτης, φυρτός αἰμόφυρτος.
Φύσα-ης, ή (=φυσερό, φύσημα, πνοή ἀνέμου). Άπ'
τό φύω, όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα,
καθώς καί στο ρήμα φυσάω.
Φυσαλλίς-ίδος (=φουσκαλίδα). Άπ' τό φυσάω,
όπου δέξ για περισσότερα παράγωγα.
Φυσάω-ῶ (=φυσῶ, φουσκώνω). Άπ' τό φύσα του
φύω. Παράγωγα από ίδια ρίζα: φυσαλλίς, φύση-
μα, ἐμφύσημα, φυσημάτιον, φύσησις, ἐμφύσησις,
φουσητέον, φυσητήρ, φυσητήριον, φυσητής, φυ-
σητικός, φυσητός, φυσητήωρ, φύσκη.
Φύσις, φύσεως. Άπ' τό φύω, όπου δέξ για περισ-
σότερα παράγωγα.
Φυτεύω. Άπ' τό φυτόν του φύω. Παράγωγα από
ίδια ρίζα: φυτεία, φύτευμα, ἐμφύτευμα, φύτευ-
σις, ἐμφύτευσις, μεταφύτευσις, φυτεύσιμος, φυ-
τευτέον, φυτευτήριον, φυτευτής, ἐμφυτευτής, φυ-
τευτικός, φυτευτός, ἀφύτευτος.
Φύω (=γεννώ, βγάζω, βλαστάνω· παθητ.=φυτρώνω,
γεννιέμαι, πέφυκα = εἶμαι ἀπ' τή φύση μου τέ-
τοιος, ἔφυν = εἶμαι ἀπ' τή φύση μου). Ρίζα φυ-
Θέμα φυ+ζ+ω → φύω. Παράγωγα από ίδια ρίζα:
φυή, ἀφυής (=ἀδέξις), ἀφυΐα, εὐφυής, εὐφυΐα,
αὐτοφυής, προσφυής, φυλή, φυλέτης, φυλετικός,
φύλιος, ἀποφύλιος, ἐμφύλιος, φύλλον, φύλον, φυ-
λοκρινῶ, ἐμφυλος, ὁμόφυλος, φύλαρχος, κατα-
φυλαδόν, φύμα, φυμάτιον, φυματώδης, φύσα, φυ-
σάω-ῶ, φύσις, φυσικός, φυσίω, φυτόν, φυτάλμι-
ος ἢ φυτάλμιος (=αὐτός πού παράγει), φυτεύω,

φυτικός, φυτός, ἔμφυτος, κατάφυτος, σύμφυτος,
φύτιος (=παραγωγός), φύτλη (=γενιά), φύτρα,
φύτωρ, φυτώριον, φῖτυ (=κλαδί, σπορά), φιτύω
(=σπέρνω), ἴσως καί τό φῶς-φωτός (=ἄνθρω-
πος), ἄν δέν εἶναι ἀπ' τό φημί.
Φώκη, ή (=ή φώκια). Ἵσως ἠχοποίητη λέξη.
Φωλεύω (=μένω στή φωλιά). Άπ' τό φωλεός, ό
(=κατοικία θηρίου). Παράγωγα από ίδια ρίζα:
φωλεία, ή (=χειμερινή νάρκη), φώλευσις, φω-
λευτέον.
Φωνασκῶ (=καλλιεργῶ τή φωνή μου). Άπ' τό φω-
νασκός → φωνή + ἀσκῶ, όπου δέξ για περισσό-
τερα παράγωγα, καθώς καί στο ρήμα φημί.
Φωνή. Άπ' τό φημί, όπου δέξ για περισσότερα πα-
ράγωγα.
Φώρ, φωρός, ό (=κλέφτης). Άπ' τό φέρω, όπου δέξ
για περισσότερα παράγωγα.
Φωράω-ῶ (=ἀναζητῶ κλέφτη, ἀνακαλύπτω). Άπ'
τό φωρά (=κλεψιά) του φώρ. Δέξ για περισσό-
τερα παράγωγα στο ρήμα φέρω.
Φῶς-φωτός, ό (=ἄντρας, ἄνθρωπος). Άπ' τό φημί
ἢ από ρίζα φυ- του φύω. Ἐνῶ φῶς, φωτός, ἀντί
φάος του φάω.
Φωστήρ. Άπ' τό φάος-φῶς, όπου δέξ για περισσό-
τερα παράγωγα.
Φωσφόρος. Άπ' τό φῶς + φέρω, όπου δέξ για πε-
ρισσότερα, καθώς καί στή λέξη φάος.
Φωταγωγός. Άπ' τό φῶς + ἄγω, όπου δέξ για περισ-
σότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέξη φάος.
Φωτεινός. Άπ' τό φάος-φῶς, όπου δέξ για περισ-
σότερα παράγωγα.

X

Xĩ

Χάζω (=ἀναγκάζω κάποιον νά φύγη), χάζομαι (=ὑποχωρῶ, φεύγω). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα χα- τῆς λέξης χήρα. Ἴσως ἀκόμα συγγενικό μέ τά ρῆμ. σκεδάννυμι, σχάζω, κιχάνω, χαίνω.

Χαίνω καί χάσκω. Θέμα χην=χαν+jw= χαίνω (=ἀνοίγω πολύ). Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα χάσκω.

Χαίρω. Ρίζα χαρ-. Θέμα χαρ+jw = χαίρω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: χαρά, χάρις, χαρίεις - χαρίεσσα - χαρίεν (=χαριτωμένος), χαρίζομαι, χάρισμα, χαρισμός, χαριστέον, χαριστήριος, χαριστικός, ἀχαριστος, εὐχάριστος, κεχαρισμένος, χαριεντίζομαι (=λέω ἀστεία), περιχαρής, χάρμα, χάρμη (=ἡ χαρά τῆς μάχης, ἡ μάχη), χαρμονή, χαρμοσύνη, χαρμόσυνος, χαρμόφρων, ἐπίχαρμα (=χαιρεκακία), χαροπός καί χαρωπός (=αὐτός πού προξενεῖ χαρά), ἐπίχαρτος (=γιά πάθημα πού προξενεῖ χαρά στους ἐχθρούς), Χάρων-ωνος (=ὁ Χάρος).

Χαίτη. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία τῆς.

Χάλαζα (=τό χαλάζι, κάθε ἐξόγκωμα ὁμοιο μέ χαλάζι). Χαλαδ+ja = χάλαζα. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: χαλαζάω (=ρίχνω χαλάζι, ἔχω ἐξανθήματα), χαλαζηδόν, χαλαζήεις, χαλάζιο, χαλάζιος (=γεμάτος ρόζους), χαλαζώδης.

Χαλαρός. Ἀπ' τό χαλάω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαλάω-ῶ (=χαλαρώνω, ξετεντώνω) συγγενικό μέ το χάζω. Θέμα χαλασ+ω = χαλάσω = χαλάω-ῶ. Παράγωγα: χαλαρός, χάλαρα, τά (=γκρεμοί), χαλαρώς, χαλαρότης, χάλασις, χάλασμα, χαλασμός (=χαλάρωμα), χαλαστέον, χαλαστήρια (ἐνν. σχοινία = σχοινιά μέ τά ὁποῖα κατεβαζόταν ἡ καταπακτή), χαλαστής, χαλαστικός, χαλαστόν (=άλυσίδα), ἀχάλαστος, χαλαίπους (=κουτσός), χαλινός (=χαλινάρι, γκέμι), χαλιναγωγῶ, χαλινόω-ῶ, χαλίνωσις, ἀχαλίνωτος, χάλις-ιος, ὁ (=ἄκρατος οἶνος, καθαρό κρασί), χαλίφρων (=ἐλαφρόμυαλος).

Χαλεπός (=δύσκολος, βαρὺς, φοβερός). Σκοτεινὴ ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα: χαλεπῶς (=δύσκολα), χαλεπότης (=δυσκολία), χαλεπαίνω (=γίνομαι βαρὺς, ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι).

Χαλιναγωγέω-ῶ (=κυβερνῶ). Ἀπ' τό χαλινός + ἄγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στό ρῆμα χαλάω-ῶ.

Χαλινός (=χαλινάρι, γκέμι). Ἀπ' τό χαλάω-ῶ, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χάλιξ-ικος (πληθ.=χαλίκια). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του.

Χαλίφρων (=ἐλαφρόμυαλος). Ἀπ' τό χαλάω + φρήν, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στό ρῆμα χαλάω-ῶ.

Χαλκήρης. Ἀπ' τὸ χαλκός + ἀραρεῖν (ἀραρίσκω = προσαρμόζω, ἐνώνω). Δές γιά παράγωγα στή λέξη χαλκός.

Χαλκός. Ἀμφίβολη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἀπ' τὸ χαλάω (ἐπειδὴ ἔχει ἐλαστικότητα), ἴσως ἀκόμη νὰ σχετίζεται μέ τὸ χάλυψ. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χαλκεύω, χαλκεία (=ἡ τέχνη τοῦ σιδηρουργοῦ), χαλκεῖον (=σιδηρουργεῖο), χάλκειος (=χάλκινος), χαλκοῦς, χάλκευμα, χαλκεύς, χαλκευτέον, χαλκευτήριον, χαλκευτής, χαλκευτικός, χαλκευτός, χαλκήρης, χαλκίζω (=λάμπω σάν χαλκός), χαλκίον (=χύτρα), χαλκίς, χαλκοβαρής, χαλκουργός, χαλκουργεῖον, χάλκωμα (=χάλκινο ἀγγεῖο).

Χαλκουργός. Ἀπ' τὸ χαλκός + ἔργω. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ἐργάζομαι καί στή λέξη χαλκός.

Χαμαί (=καταγῆς). Ἀπὸ ρίζα χαμ-, ἀπ' ὅπου καί τὰ παράγωγα: χαμάδις, χαμᾶζε, χαμαίηλος (=χαμηλός, ταπεινός), χαμαιλέων (=σαύρα), χαμαίμηλον (=τὸ χαμομήλι), χαμαιπετής (=ξαπλωμένος καταγῆς), χαμαιτυπεῖον (=πορνεῖο), χαμερπής, χαμηλός, καί τὰ θθαμαλός, θθών.

Χαμαίηλος (=χαμηλός, ταπεινός). Ἀπ' τὸ χαμαί + ἥλος, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στό ἐπίρρ. χαμαί.

Χαμαιλέων (=σαύρα). Ἀπ' τὸ χαμαί + λέων. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στό ἐπίρρ. χαμαί.

Χαμαιπετής (=ξαπλωμένος κατὰ γῆς). Ἀπ' τὸ χαμαί + πίπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαμαιτυπεῖον (=πορνεῖο). Ἀπ' τὸ χαμαί + τυπεῖν τοῦ τύπτω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στό ἐπίρρ. χαμαί.

Χαμερπής (=ποταπός). Ἀπ' τὸ χαμαί + ἔρπω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στό ἐπίρρ. χαμαί.

Χαμεῦνη ἢ χαμαιεῦνη (=κρεβάτι στρωμένο στό ἐδαφος). Ἀπ' τὸ χαμαί + εὐνή ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαμηλός. Ἀπ' τὸ ἐπίρρ. χαμαί, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χανδάνω (=χωράω, περιέχω). Ἀπὸ ρίζα χαδ-.

Χάος-ους, τό. Ἀπ' τὸ χάσκω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χάραγμα. Ἀπ' τὸ χαράσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαράδρα. Ἀπ' τὸ χαράσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαρακτήρ-ῆρος. Ἀπ' τὸ χαράσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαράκωμα (=ὀχυρωμένο στρατόπεδο). Ἀπ' τὸ χαράκω-ω (=περιφράζω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα χαράσσω.

Χάραξ-ακος. Ἀπ' τὸ χαράσσω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαράσσω (=ἀκονίζω, χαράζω). Θέμα χαρακ+ω = χαράσσω ἢ -ττω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χάραγμα, παραχάραγμα (=ψεύτικο νόμισμα), χαράδρα, χάραξ, χαρακώ-ω, χαράκωμα, περιχάκωμα, χαράκωσις, χαρακτήρ, χαρακτηρίζω, χαρακτηρισμός, χαρακτηριστικός, χαράκτης, χαρακτός, χάραξις, παραχάραξις.

Χαρίεις-χαρίεσσα-χαρίεν (=χαριτωμένος). Ἀπ' τὸ χαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χάρις -ιτος, ἡ. Ἀπ' τὸ χαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χάρμα, τό. Ἀπ' τὸ χαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χάρμη, ἡ (=ἡ χαρά τῆς μάχης, ἡ μάχη). Ἀπ' τὸ χαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαρμόσυνος. Ἀπ' τὸ χαίρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χαροπός καί χαρωπός (=αὐτός πού ἔχει ἀστραφτερὰ μάτια, γεμάτα χαρά). Ἀπ' τὸ χαρά + ὄψ-ὀπός καί ὦψ-ὠπός τοῦ ὁράω-ω. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στά ρήμ. ὁράω-ω καί χαίρω.

Χάρτης-ου, ὁ. Ἀγνωστη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως εἶναι αἰγυπτιακὴ λέξη. Λατιν. charta.

Χάρων-ωνος, ὁ. Ἀπ' τὸ χαροπός, γιατί τόν φαντάζονταν μέ μάτια πού ἀστραφταν ἀπὸ ἀγριότητα. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα χαίρω.

Χάσκω καί μεταγ. χαίνω (=ἀνοίγω πολύ τὸ στόμα μου). Ἀπ' τὸ χαίνω σχηματίζονται οἱ ἄλλοι χρόνοι τοῦ χάσκω. Ἀπὸ ρίζα χα- καί μέ ἐπέκταση χαν-. Θέμα χαν + πρόσφ. σκ + ω = χάνσκω = χάσκω. Εἶναι συγγενικό μέ τὸ ρῆμα χάζω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χανδόν (=μέ ἀνοιχτό τὸ στόμα, ἀπληστη), χανδός (=εὐρύχωρος), χάννη, ἡ (=τό ψάρι χάννος), χάος, χαώδης, χάσμα (=βάραθρο, χασμουρητό), χασμῶμαι, χάσμη (=χασμούρημα), χάσμημα, χάσμησις, χασμώδης, χασμωδία, χασματίας (=δυνατός σεισμός), χάσκαξ (=χά-

χας), χάσκανον (=εἶδος φυτοῦ), χαῦνος (=χα-
 λάρος, μάταιος), χαυνότης, χαυνώ-ω (=χα-
 λάρωνω, γίνομαι ἀλαζόνας), χαύνωμα, χαύνω-
 σις (=χαλάρωση), (νεοελλ. ἀποχαύνωσις = ἀτο-
 νία καὶ ἀδράνεια), χεῖα, ἡ (=τρύπα φιδίων), χή-
 μη, χήν, χηνός (=ἡ χήνα, ἐπειδὴ ἀνοίγει τὸ με-
 γάλο ράμφος της).

Χάσμα (=βάραθρο, χασμουρητό). Ἀπ' τὸ χαίνω. Δές
 γιὰ περισσότερα παράγωγα στὸ ρῆμα χάσκω.

Χασμάομαι-ῶμαι (=χασμουριέμαι). Ἀπ' τὸ χάσμη
 (=χασμούρημα) τοῦ χάσκω, ὅπου δές γιὰ περισ-
 σότερα παράγωγα.

Χαυλιόδους-όδοντος (=αὐτός πού ἔχει προεξέχο-
 νται δόντια). Ἀπ' τὸ χαύλιος + ὀδούς, ὅπου δές
 γιὰ ἄλλα παράγωγα.

Χαῦνος (=χαλάρος, μάταιος). Ἀπ' τὸ χαίνω. Δές γιὰ
 περισσότερα παράγωγα στὸ ρῆμα χάσκω.

Χέζω. Θέμα χεδ+ζω (=χέζω), καὶ μέ ἐτεροίωση χοδ-
 . Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χεσᾶς, χεζητιάω, χε-
 σείω (ἐφετικό) (=αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη τῆς κε-
 νώσεως τῶν περιττωμάτων), χόδανος (=ἡ ἔδρα,
 πρωκτός = προάγει τὰ περιττώματα).

Χεῖλος-εος, τό. Ἀρχικά ἦταν χέλνος.

Χεῖμα, τό (=παγετός, θύελλα, χειμώνας). Ἀπὸ ρί-
 ζα χι- τοῦ χιών. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χειμά-
 ζω (=περνῶ τὸ χειμῶνα), χειμάδιον (=χειμαδιό,
 ὅπου περνᾷ κανεὶς τὸ χειμῶνα), χειμασία, χειμα-
 στρον (=χειμερινό ροῦχο), χειμαίνω, χειμερινός,
 χειμέριος, χειμῶν-ῶνος, χειμωνικός, χειμάρρους
 (=αὐτός πού ρέει κατὰ τὸ χειμῶνα).

Χειμάζω (=περνῶ τὸ χειμῶνα). Ἀπ' τὸ χεῖμα, ὅπου
 δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χειμάρρους. Ἀπ' τὸ χεῖμα + ρέω, ὅπου δές γιὰ περισ-
 σότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στὴ λέξη χεῖμα.

Χειμῶν-ῶνος (=καταιγίδα, τρικυμία). Ἀπ' τὸ χεῖμα,
 ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χεῖρ-ός, ἡ (=τὸ χέρι). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία της.
 Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χεῖριος, ὑποχείριος, χει-
 ρίς-ιδος (=μανίκι), χειρίδιον, χειριδωτός, χειρί-
 ζω (=κάνω ἐγχείριση, κυβερνῶ), χειρισμός, χειρι-
 στής, χειρώ-ω (=ὑποτάσσω, φέρνω στὴν ἐξου-
 σία μου), χεῖρωμα, δυσχεῖρωμα (=δύσκολη κατά-
 κτηση), χεῖρωσις, χειρωτικός, χειρωτός, ἀχείρω-
 τος, δυσχεῖρωτος, εὐχείρωτος, δυσχερής, εὐχε-
 ρής καὶ τὰ σύνθ.: χειραγωγός, χειραγωγία, χει-
 ραγωγῶ, χειρόγραφος, χειρόγραφον, χειροδίκης,

χειροδικῶ, χειρόμακτρον, χειρονόμος, χειρονομία,
 χειρονομῶ, χειροποίητος, χειροτέχνης, χειροτε-
 χνία, χειρότονος, χειροτονία, χειροτονῶ, χειροτο-
 νητής, χειροτονητέον, χειροτονητός, αὐτοχειρο-
 τόνητος, ἀχειροτόνητος, χειρουργός, χειρουργῶ,
 χειρουργία, χειρουργικός, χειρῶναξ, χέρνιψ, χερ-
 νίπτομαι, ἴσως τὸ χερμάς (=ὀγκόλιθος), χερνής-
 ῆτος (=ἄπορος ἄνθρωπος).

Χειραγωγῶ (=ὀδηγῶ μέ τὸ χέρι). Ἀπ' τὸ χειραγω-
 γός → χεῖρ + ἄγω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα πα-
 ράγωγα, καθὼς καὶ στὴ λέξη χεῖρ.

Χειρόγραφον. Ἀπ' τὸ χεῖρ + γράφω, ὅπου δές γιὰ πε-
 ρισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στὴ λέξη χεῖρ.

Χειροδικῶ (=διεκδικῶ μέ τὰ χέρια μου τὸ δίκαιο,
 δέρνω). Ἀπ' τὸ χειροδικής → χεῖρ + δίκη, ὅπου
 δές γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στὴ
 λέξη χεῖρ.

Χειρόμακτρον (=πετσέτα). Ἀπ' τὸ χεῖρ + μᾶσσω
 (=σκουπίζω), ὅπου δές γιὰ περισσότερα παρά-
 γωγα, καθὼς καὶ στὴ λέξη χεῖρ.

Χειρονομῶ (=κουνῶ τὰ χέρια ρυθμικά). Ἀπ' τὸ χει-
 ρονόμος → χεῖρ + νέμω, ὅπου δές γιὰ περισσότε-
 ρα παράγωγα, καθὼς καὶ στὴ λέξη χεῖρ.

Χειροτεχνία. Ἀπ' τὸ χειροτέχνης → χεῖρ + τέχνη,
 ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ
 στὴ λέξη χεῖρ.

Χειροτονέω-ῶ. Ἀπ' τὸ χειρότονος → χεῖρ + τείνω,
 ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ
 στὴ λέξη χεῖρ.

Χειρουργός. Ἀπ' τὸ χεῖρ + ἔργω. Δές γιὰ περισ-
 σότερα παράγωγα στὸ ρῆμα ἐργάζομαι καὶ στὴ
 λέξη χεῖρ.

Χειρῶναξ-ακτος (=αὐτός πού ἐργάζεται μέ τὰ χέ-
 ρια). Ἀπ' τὸ χεῖρ + ἄναξ τοῦ ἀνάσσω, ὅπου δές
 γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στὴ λέ-
 ξη χεῖρ.

Χελιδών-όνος, ἡ (=τὸ χελιδόνι). Παράγωγα ἀπὸ
 ἴδια ρίζα: χελιδονίας, χελιδονίζω, χελιδόνισμα
 (=τραγούδι παιδικό), χελιδόνιος.

Χέλυσ-υος, ἡ (=χελώνη), (=χελώνα, λύρα, για-
 τί ὁ Ἑρμῆς ἔκανε τὴν πρώτη λύρα ἀπὸ ὄστρα-
 κο χελώνας).

Χελώνη (=χελώνα, λύρα). Συνώνυμο μέ τὸ χέλυσ.

Χερμάς-άδος, ἡ (=ὀγκόλιθος). Ἀμφίβολη ἡ ἐτυμολο-
 γία του. Ἴσως ἀπ' τὴ λέξη χεῖρ, ὅπου δές γιὰ
 ἄλλα παράγωγα.

Χερνίπτομαι (=πλένω τά χέρια μου μέ άγιασμένο νερό, καθαρίζω, έξαγνίζω). Άπ' τό χέρνιψ-ιβος → χείρ + νίζω (=πλένω), όπου δές γιά άλλα παράγωγα, καθώς και στή λέξη χείρ.

Χέρνιψ-ιβος, ή (=νερό γιά τό πλύσιμο τών χειρών πρίν άπ' τό φαγητό, άγιασμένο νερό· πληθ. χέρνιβες = έξαγνισμοί μέ άγιασμένο νερό). Άπ' τό χείρ + νίζω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη χείρ.

Χερσαίος. Άπ' τό χέρσος, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χερσόνησος και άττ. **χερρόνησος** (=ξηρά πού εΐναι σχεδόν νησί). Άπ' τό χέρσος + νήσος του νέω (=πλέω), όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς και στή λέξη χέρσος.

Χέρσος, ή (=ή ξηρά, άγονος τόπος). Ίσως εΐναι συγγενικό μέ τό ξηρός. Παράγωγα από ίδια ρίζα: χερσαίος, χερσεύω (=ζω στήν ξηρά), χερσόνησος.

Χέω (=χύνω, ρίχνω). Από ρίζα χυ-. Θέματα: α) χεF- ή χευ-, χεF-ω → χέω, β) χυ- (έχυθην - χύμα). Παράγωγα από ίδια ρίζα: χεύμα, χόανη ή χώνη (=τό χουνί), χοή (=χύσιμο ύγρου γιά κάποιο νεκρό), χοηφόρος, χόος-χοϋς, ό, ή (=μέτρο ύγρών), Χόες (=δνομα τής β' ήμέρας τών Άνθεστηρίων πρós τιμή τών νεκρών), χόος-χοϋς, ό, ή (=συσσωρευμένο χώμα, σκόνη), λοετροχόος, οίνοχόος, χρυσοχόος, πρόχους, χόω (=συσσωρεύω χώμα) και χώννυμι, αὐτοχόων -ος (όμηρ. = πρόχειρα χυμένος), χυδαίος (=πολυάριθμος, πρόστυχος), χύδην, χυλός, χυλόω-ω, χύμα, χυμεία ή χημεία, χυμός χύσις, σύγχυσις, χύτης, χύτλον (=ρευστό), χυτλάζω, χυτλόω-ω (=λούζω), χυτός, ούλοχύται (=χοντροαλεσμένο κριθάρι), χύτρα (=τσουκάλι πήλινο), χύτρινος, χύτρος, διακεχυμένων, έκκεχυμένων, συγκεχυμένων, χώομαι (=όργίζομαι), ιχέαιρα (=αὐτή πού ρίχνει βέλη, έπίθ. τής Άρτεμης).

Χηλή (=ή όπλη του άλόγου, προεξοχή τείχους στή θάλασσα). Ίσως σχετίζεται μέ τό χαίνω - χάσκω.

Χηλός (=μεγάλο κιβώτιο). Ίσως σχετίζεται μέ τό χαίνω - χάσκω.

Χήν-νός, ό και ή (=ή χήνα). Άπ' τό χάσκω, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χήρος. Άπ' τό οϋς. χήρα, από ρίζα χα-, ίδια μέ τών λέξεων: χήτος (=έλλειψη), χωρίς, χατέω

(=έχω ανάγκη). Παράγωγα από ίδια ρίζα: χηρεύω (=στεροϋμαι), χηρεία, χήρευμα, χήρευσις, χήρειος, χηρικός, χηροσύνη, χηρώω-ω (=ερημώνω, στερώ).

Χήτος-εος, τό (=έλλειψη, στέρηση). Άπ' τήν ίδια ρίζα μέ τά: χήρος, χωρίς, χατέω.

Χθές. Αντί έχθές. Παράγωγα από ίδια ρίζα: χθεσινός, χθιζός, χθιζινός.

Χθόνιος. Άπ' τό οϋς. χθών, όπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χθών, χθονός, ή (=ή γή). Άπ' τή ρίζα χαμ- του χαμαί (=καταγής) μέ τήν παρεμβολή ενός θ, όπως τό χθαμαλός (χθώμ = χθών). Παράγωγα από ίδια ρίζα: χθόνιος, καταχθόνιος, ύποχθόνιος.

Χιλός, ό (=χλωρό χορτάρι, τροφή γιά τά ζώα) και χειλός. Παράγωγα από ίδια ρίζα: χιλώω (=τρέφω μέ χορτάρι), χίλωμα, χιλωτήρ (=τό σακούλι πού έχει τήν τροφή του ζώου).

Χίμαιρα, ή (=κατσίκα, μυθικό τέρας). Άπ' τό χίμαρος (=τράγος).

Χίμαρος (=τράγος). Ίσως σχετίζεται μέ τό χείμα, χειμέριος.

Χιτών-ώνος. Πιθανόν ή προέλευσή της εΐναι ανατολική. Παράγωγα από ίδια ρίζα: χιτώνιον, χιτωνίσκος.

Χιών, χιόνος, ή (=χιόνι). Έχει σχέση μέ τίς λέξεις: χείμα, χειμών.

Χλαΐνη και **χλαΐνα**, ή (=πανωφόρι). Σκοτεινή ή έτυμολογία του. Πιθανόν Μικρασιατική ή προέλευσή της. Αρχικά ήταν χλαν+ja = χλαΐνα = χλαΐνη.

Χλαμύς-ύδος, ή (=πανωφόρι πιό λεπτό άπ' τή χλαΐνη). Συγγενικό μέ τό χλαΐνη.

Χλεύη (=άστεϊός λόγος, περιέγλωσ). Άβέβαιη ή έτυμολογία της. Παράγωγα από ίδια ρίζα: χλευάζω (=περιγελώ), χλευασία, χλεύασμα, χλευασμός, χλευαστής, χλευαστικός, χλεύαξ.

Χλιαρός. Άπ' τό χλίω (=είμαι θερμός, ζώ άσωτα), άπ' όπου και τά παράγωγα: χλιαίνω (=ζεσταίνω), χλιανσις, χλίασμα, χλιάω, χλιδή (=μαλθακότητα, πολυτέλεια, άλαζονεία), χλιδανός (=τρυφερός), χλιδάω (=είμαι λεπτός).

Χλιδή (=μαλθακότητα, πολυτέλεια, άλαζονεία). Άπ' τό χλίω. Δές γιά άλλα παράγωγα στή λέξη χλιαρός.

Χλοερός. Άσυναίρετ. του χλωρός. Δές γιά άλλα παράγωγα στή λέξη χλόη.

Χλόη. Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα τά: χλοερός, χλόος (=χρῶμα πρασινοκίτρινο), χλωρός, χλωρότης, χλοάζω (=πρασινίζω).

Χλωρός (=πράσινος). Ἀντί χλοερός. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη χλόη.

Χνόο, χνούς, ὁ (=τό χνούδι). Ἀπ' τό χναύω (=ξύνω).

Χοάνη - χώνη, ἡ (=τό χουνί, χωνευτήρι). Ἀπ' τό χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χοή (=χύσιμο ὑγροῦ πρὸς τιμὴ νεκροῦ, νεκρική σπονδή). Ἀπ' τό χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χοηφόρος. Ἀπ' τό χοή + φόρος τοῦ φέρω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθὼς καί στό ρῆμα: χέω.

Χοῖνιξ-ικος, ἡ (=μέτρο χωρητικότητας ξερῶν καρπῶν). Ἄγνωστη ἡ ἔτυμολογία.

Χοῖρος, ὁ (=γουρουνόπουλο). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χοιράς-άδος, ἡ (=ὅμοιος μέ γουρουνί), χοίρειος, χοιρίδιον, χοίρινος.

Χολέρα. Πιθανόν ἀπ' τό χολή. Ἴσως ἀκόμα ἀπ' τό χολάς - πληθ. χολάδες (=έντερα, έντόσθια). Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη χολή.

Χολή. Παράγεται ἀπ' τό χρῶμα τοῦ ὑγροῦ πού εἶναι ὑποπράσινο καί σχετίζεται μέ τά: χλόη, χλωρός. Παράγωγα ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα: χολάς - πληθ. χολάδες (=έντόσθια), χολέρα, χόλιξ - πληθ. χόλικες (=έντερα), χολικός, χόλος (=θυμός), χολάω-ῶ (=εἶμαι μελαγχολικός), χολόω-ῶ (=ὀργίζω), χολοῦμαι (=ὀργίζομαι), χολώδης, χολωτός, μελάγχολος, ὄν < μέλας + χολή.

Χόλος (=δυνατὴ ὀργή). Ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα μέ τό χολή, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα.

Χόνδρος, ὁ (=σπυρί, σβῶλος, μαλακό κόκκαλο). Μέ ἀνομοίωση ἀπ' τό χρόνδος.

Χονδρός. Ἐπίθετο.

Χορδή (πληθ. = έντερα, χορδή λύρας, λουκάνικο). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χορδεύω, χόρδευμα (=λουκάνικο).

Χορηγός (=ἀρχηγός τοῦ χοροῦ, αὐτός πού πληρώνει τὴ δαπάνη γιά τό χορό τοῦ δράματος). Ἀπ' τό χορός + ἡγέομαι-οῦμαι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χορηγῶ, χορηγεῖον ἢ χορήγιον, χορήγημα, χορηγητήρ, χορηγία, χορηγικός, χορηγέτης, αὐτοχορήγητος.

Χορίαμβος [=τετρασύλλαβος μετρικός πόδας πού ἔχει ἓναν τροχαῖο (-υ) καί ἓναν ἱαμβό (-υ-) (-υυ-)]. Ἀπ' τό χορεῖος ἢ χόριος + ἱαμβος. Δές γιά ἄλλα παράγωγα στή λέξη χορός.

Χορός. Ἀβέβαιη ἡ ἔτυμολογία του. Ἴσως εἶναι συγγενικό μέ τό χόρτος (=περίβολος). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χορεύω, χορεία, χορεῖος, χόρευμα, χόρευσις, χορευτέον, χορευτής, χορευτικός, χορευτήρια, ἀχόρευτος, χορηγός, χορίαμβος, χορικός, χοροδιδάσκαλος, χοροποῖός, Τερψιχόρη.

Χόρτος (=περίβολος, χορτάρι). Συγγενικό μέ τό χορός (λατιν. hortus). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χορτάζω (=ταίζω), χορταῖος, χορτασία, χόρτασμα, χορτασμός, χορταστικός.

Χοῦς (=μέτρο ὑγρῶν, χῶμα). Ἀπ' τό χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χραίνω (=ἀγγίζω ἐλαφρά, μολύνω, λερώνω). Ἀπὸ ρίζα: χραF. Συγγενικό μέ τά χραύω ἢ χράω, χρίω. Θέμα χραν + ζω → χραίνω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χραντός (=μολυσμένος), ἄχραντος (=ἀμόλυντος), πανάχραντος.

Χράω-ῶ = χρήω-ῶ. 1) (=ξύνω ἐλαφρά, τσουγκρίζω). 2) (=ἐπιτίθεμαι) 3) (=δίνω χρησμό, δίνω κάτι).

Χράομαι ἢ χρήομαι (=χρῶμαι =μεταχειρίζομαι). Πιά τό χράω (3) ρίζα Fra- ἢ Fre- ἢ ἡ ριζική σημ. τοῦ χρή (=νά δίνει κανεῖς ὅ, τι εἶναι ἀναγκαῖο). Ἡ ἴδια ρίζα καί γιά τό χρήομαι - χρῶμαι. Παράγωγα τοῦ χρήω-ῶ (3): χρησμός, χρησμολόγος, χρησμφός, χρησμφδία, χρησμφδῶ, χρηστήρ, χρηστηριάζω (=προφητεύω), χρηστήριον (=μαντεῖο), χρηστήριος (=μαντικός), χρήστης (=προφήτης), Πυθοχρήστης, Πυθόχρηστος, χρήστωρ, ἀποχρών (=ἀρκετός, σοβαρός), ἀποχρώντως (=ἀρκετά), χρήζω (=χρησιμοδοτῶ), χρεών, χρή. Παράγωγα τοῦ χρήομαι - χρῶμαι: χρεία (=χρήση, κέρδος, ἀνάγκη), χρέος, χρεώ-χρεῖω (=ἀνάγκη), χρεωστῶ, χρεώστης, χρήζω (=ἔχω ἀνάγκη), ἀχρεῖος, χρήμα (=πράγμα, ὑπόθεση, λεφτά), χρηματίζω, χρήσιμος, χρησιμότης, χρησιμεύω, χρήσις, κατάχρησις, χρηστέον, καταχρηστέον, προσχρηστέον, χρήστης (=αὐτός πού δανεῖζεται, ὀφειλέτης), χρηστικός, καταχρηστικός, χρηστήριος (=χρήσιμος), χρηστός (=ὠφέλιμος, καλός, γενναῖος), χρηστότης (=καλοσύνη, τιμότητα), ἀχρηστος, δύσχρηστος, εὐχρηστος, πάγχρηστος.

Χρεία (=χρήση, ανάγκη). Ἀπ' τὸ χράομαι ἢ χρήομαι = χρῶμαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρεμετίζω (=χλινιντῶ). Ἀπὸ ρίζα χρεμ-, ἀπ' ὅπου καὶ οἱ λέξεις: χρεμέτισμα, χρεμετισμός, χρεμετιστής, χρεμετιστικός, χρέμπτομαι (=βήχω καὶ βγάζω φλέγμα), χρέμμα (=φλέγμα), χρόμος, χρόμαδος (=θόρυβος), χρόμη (=ὀρμή), καὶ τὰ κύρ. ὄνόμ.: Χρέμης, Χρέμυλος, Χρομύλος.

Χρεών, τὸ (=αὐτὸ πού πρέπει νὰ γίνει, τὸ σωστό, τὸ ὀρισμένο ἀπ' τὴ μοίρα). Εἶναι οὐδ. μετοχῆς τοῦ χράω - χρέω (=χρησιμοδοτῶ), ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρεώσσης. Ἀπ' τὸ χρεώς ἀντί χρέος τοῦ χράομαι - χρῶμαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρή. Θέμα χρη- (χρήω = χρησιμοδοτῶ, χρήομαι = μεταχειρίζομαι). Ἀρχικά ἦταν οὐσ. ἡ χρή (=ἀνάγκη). Παράγεται ἀπ' τὸ χράω-χρήω (=δίνω χρησμό). Μὲ τὸ εἰμί συγχωνεύτηκε καὶ ἔχουμε τοὺς τύπους χρή-ἔστι (=χρή), χρή+ῆ (=χρή) (ὑποτ.), χρή+εῖναι (=χρήναι), χρή+ὄν (=χρεών), χρή+ῆν (=χρήν ἢ ἐχρήν).

Χρήζω. 1) (=ἔχω ἀνάγκη). Ἀπ' τὸ χρήια (=χρεία = ἀνάγκη) τοῦ χρῶμαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

2) (=δίνω χρησμό). Ἀπ' τὸ χράω-χρήω-ῶ, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρήμα (=πράγμα, ὑπόθεση, λεφτά). Ἀπ' τὸ χράομαι - ῶμαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρηματίζω (=διαπραγματεύομαι, συζητῶ, ὀνομάζομαι). Ἀπ' τὸ χρήμα τοῦ χρῶμαι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χρηματικός, χρημάτισις, χρηματισμός, χρηματιστέον, χρηματιστήριο, χρηματιστής, χρηματιστικός.

Χρήσιμος. Ἀπ' τὸ χράομαι-χρῶμαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρήσις (=χρησιμοποίηση). Ἀπ' τὸ χράομαι-χρῶμαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρησιμολόγος (=προφήτης). Ἀπ' τὸ χρησμός (τοῦ χράω - χρήω-ῶ) + λόγος. Δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα στὰ ρήμ.: λέγω καὶ χράω.

Χρησιμφός. Ἀπ' τὸ χρησμός (τοῦ χράω) + φδῆ τοῦ ἄδω. Δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα στα ρήμ.: ἄδω καὶ χράω-ῶ.

Χρηστήριον (=μαντεῖο). Ἀπ' τὸ χράω - χρήω-ῶ, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρηστός (=ὠφέλιμος, καλός, γενναῖος). Ρημ. ἐπίθετο τοῦ χράομαι - χρῶμαι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρῖσμα, τὸ (=εὐωδιαστὸ μύρο γιὰ ἐπάλειψη). Καὶ χρῖμα, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χριστός. Ἀπ' τὸ χρίω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρίω (=ἀλείφω, μυρώνω). Θέμα χρισ + jω → μέ ἀποβολή τοῦ sj → χρίω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χρῖμα καὶ χρῖσμα, χρῖσις, σρίσιμος, χρίστης (=ἀσπιστής), χριστέον, χριστήριον (=μύρο), χριστός, Χριστός (=αὐτός πού μυρώθηκε ἀπ' τὸ Θεό σά Σωτήρας).

Χροιά, ἡ καὶ **χροά** (=ἐπιδερμίδα, χρῶμα τοῦ δέρματος ἢ ἄλλου πράγματος). Ἀπ' τὸ ρῆμα χράω ἢ χραύω (=ξύνω), εἶναι συγγενικό μέ τὸ χρώς, χρωτός (=δέρμα).

Χρόνος (=χρονικό διάστημα ὀρισμένο, χρονική περίοδος). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χρονίζω (=φοδεύω χρόνο, ἀργοπορῶ), χρονικός, χρόνιος, χρονομός, ἀναχρονισμός, ἐγχρονισμός, συγχρονισμός, χρονιστέον, χρονιστός, χρονιαίος, χρονιότης (=ἀργοπορία), χρονοτριβῶ (=χασομερῶ).

Χρονοτριβῶ (=χασομερῶ). Ἀπ' τὸ χρόνος + τρίβω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στή λέξη χρόνος.

Χρυσός. Πιθανόν νὰ εἶναι σημιτική λέξη. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χρυσάφιον, χρύσεος καὶ χρυσοῦς, χρυσίον, χρυσίζω, χρυσίτης, χρυσόω-ῶ, χρύσωμα, ἐπιχρύσωμα, χρύσωσης, ἐπιχρύσωσης, χρύσωσης, χρύσωτός, χρύσων (=θησαυρός) καὶ σύνθ.: χρυσόδετος, χρυσοφόρος, χρυσοχός, χρυσοχοῖα, χρυσοχοῶ, χρυσωπός, χρυσώνητος.

Χρυσοχός. Ἀπ' τὸ χρυσός + χέω, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα, καθὼς καὶ στή λέξη χρυσός.

Χρώζω καὶ **χρώννυμι** (=ἀγγίζω, χρωματίζω, μολύνω). Ἀπ' τὸ οὐσ. χρώς, χρωτός, ὁ (=ἐπιδερμίδα, δέρμα) πού παράγεται ἀπ' τὸ χραύω (=ξύνω) καὶ εἶναι συγγενικό μέ τὸ χροιά. Θέμα χρωτ + jω = χρώζω καὶ χρώσ+νυ+μι = χρώννυμι. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: χρώμα, χρωματίζω (=βάφω), χρωματικός, χρώσις, ἀπόχρωσις, χρωστήρ, χρωτίζω, χρωματισμός, ἀχρωμάτιστος.

Χρώμα. Ἀπ' τὸ χρώζω → χρώννυμι, ὅπου δὲς γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Χρώς-χρωτός, ό (=ἐπιδερμίδα, δέρμα, τό χρώμα τῆς ἐπιδερμίδας). Ἀπ' τό χραύω (=ξύνω). Συγγενεῖται μέ τό χροιά. Δές γιά παράγωγα στό ρῆμα χρώζω - χρώννυμι.

Χρωστήρ. Ἀπ' τό χρώζω - χρώννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χύδην (=ἀνακατωμένα). Ἀπ' τό χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χυλός. Ἀπ' τό χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χυμός. Ἀπ' τό χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χύτρα. Ἀπ' τό χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χωλός (=κουτσός). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του. Ἴσως ἔχει σχέση μέ τή ρίζα χαλ τοῦ χαλάω (=χαλαρώνω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: χωλαίνω (=κουτσαίνω), χώλανσις, χώλασμα, χωλεύω (=εἶμαι κουτσός), χωλεία, χώλευμα, χωλότης, χωλοῦμαι (=γίνομαι κουτσός), χώλωμα, χώλωσις.

Χῶμα. Ἀπ' τό χώννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χώνη. Συνηρημένος τύπος τοῦ χοάνη (=χουνί) τοῦ χέω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Χώννυμι (=συσσωρεύω χῶμα, παραχώνω). Μεταγεν. τύπος τοῦ χόω. Ἀπ' τό χόος-χοῦς τοῦ χέω, ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα. α) θέμα χοF+ω → χόω-ῶ, β) θέμα χωσ- (μέ ἔκταση τοῦ ο σέ ω) + πρόσφ. νυ + μι = χώννυμι. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: χῶμα, ἀνάχωμα, ἀναχωματικός, χῶσις, (ἀνά, ἐπί, κατά, πρόσ)χωσις, χωστέον, χωστός, πολύχωστος, τυμβόχωστος, χωστρίς (=χελώνα).

Χώομαι (=ὀργίζομαι, χολιάζω). Ἀπ' τό χέω. Ἀρχικά ἦταν χωFομαι (χέFω). Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα χέω.

Χωρίς (=χωριστά). Ἐπίρρημα ἀπ' τή ρίζα χα-, συγγενικό μέ τά: χῆρος, χῆτος, χώρος. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: χωρίζω, χώρισις, χώρισμα, χωρισμός, ἀποχωρισμός, καταχωρισμός, χωριστέον, χωριστής, χωριστικός, χωριστός, ἀκαταχώριστος, ἀχώριστος.

Χῶρος. Συγγενικό μέ τά: χῆρα, χῆρος, χῆτος, χωρίς. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: χώρα, χωράφιον, χωρέω-ῶ (=προχωρῶ), χώραμα, (ἀνα, παρα, ὑπο)χώρημα, χώρασις (ἀνα, ἀπο, ἀντιμετα, παρα, προ, συγ, ὑπανα, ὑπο)χώρησις, χωρητέ-

ον, χωρητός, χωρητικός, ἀναχωρητής (=μοναχός), στενοχωρῶ.

Χῶσις (=συσσώρευση). Ἀπ' τό χώννυμι, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψῖ

Ψακάζω καὶ **ψεκάζω** (=ψηχαλίζω, ραντίζω). Ἀπ' τό οὖσ. ψακάς-άδος (=ψίχουλο, σταγόνα) τοῦ ψάω (=ἀγγίζω ἐλαφρά). Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ψακασμός ἢ ψεκασμός, ψέκασμα, ψακαστός (=σταλακτός), ψάκαλον (=νεογέννητο ζῶο).

Ψακάς-άδος καὶ **ψεκάς**, ἢ (=ψίχουλο, σταγόνα). Ἀπ' τό ψάω (=ἀγγίζω ἐλαφρά, τρίβω), ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ψάλιον, τό (=μέρος τοῦ χαλινοῦ, ἀλυσίδα, χαλινάρι). Σκοτεινὴ ἢ ἐτυμολογία του.

Ψαλίσ-ίδος, ἢ (=τό ψαλίδι). Ἀπ' τό ψάω (=τρίβω).

Ψάλλω (=ἀγγίζω ἐλαφρά, παίζω μέ τὰ δάχτυλα τῆς χορδῆς τῆς κιθάρας). Ἀπὸ ρίζα ψα- τοῦ ψάω. Ἦσως συγγενικό μέ τά: πάλλω, πελεμίζω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ψαλμός, ψαλμικός, ψάσμα, διάψασμα, ψαλμωδός, ψάλσις, ψαλτήριον, ψάλτης, ψάλτρια, ψαλτικός, ψαλτός.

Ψαλμός. Ἀπ' τό ψάλλω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ψάλτης. Ἀπ' τό ψάλλω, ὅπου δές γιὰ περισσότερα παράγωγα.

Ψάμαθος, ἢ (=ἡ ἀμμουδιά). Ἀπ' τό ψάω (=τρίβω). Προήρθε ἀπὸ συμφυρμό τοῦ ψάμμος (=ἄμμος) + ἄμαθος (=ἄμμος). Δές γιὰ ἄλλα παράγωγα στό ρῆμα ψάω.

Ψάμμος, ἢ (=ἄμμος, ἀμμουδιά). Ἀπ' τό ψάω, ὅπου δές γιὰ ἄλλα παράγωγα. Ρίζα ψαφ + μος → ψάμμος.

Ψάρ-ρός, ὁ (=τό πουλί ψαρόνι). Ἦσως ἀρχικά ἦταν ψαρFς.

Ψαρός, -ά, -όν (=κατάστικτος, παρδαλός). Ἀπ' τό ψάρ.

Ψαύω (=ἀγγίζω, ἐπιδρῶ). Θέμα ψαF → ψαυ + ω = ψαύω. Εἶναι συγγενικό μέ τό ψάω. Παράγωγα ἀπὸ ἴδια ρίζα: ψαῦσις, ψαῦσμα, ψαυστέον, ψαυστός, ἄψαυστος (=ἄθικτος).

Ψάω (=ἀγγίζω ἐλαφρά, τρίβω, σκουπίζω, γυαλίζω). Ἀρχικά ἦταν ψη + jω = ψήω. Ἀπὸ ρίζα ψα-, ἀπ' ὅπου οἱ λέξεις: ψαίω (=κοπανίζω), ψαιστός (=κοπανισμένος), ψακάς-άδος (=ψίχουλο, σταγόνα), ψακάζω, ψαλίσ-ίδος, ψάλλω, ψάμαθος, ψάμμος, ψαύω, ψηλαφῶ, ψήχω, ψίω (=τρέφω), ψίξ (=ψίχα), ψιλός, ψώχω, ψώρα, ψωμός. Παράγωγα τοῦ: ψάω - ψήω: ψήφος (=λιθάρι, χαλίκι, ἀπόφαση), παμψηφεῖ, ψηφεῖον, ψηφίζω, ψηφίον, ψηφίς-ίδος (=λιθαράκι), ψήφινος, ψηφώ-ω, ψηφοφορῶ, ψηφοφορία, ψηφοθέτης, ἀπόψημα (=ἀπόξυσμα), ἀπόψηστος (=σφουγγισμένος), παλίμψηστος (=πού ξύστηκε γιὰ ἄλλη μια φορά γιὰ νά ξαναγραφτεῖ, πάπυρος).

Ψέγω (=κατακρίνω, κατηγορῶ). Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμο-

λογία του. Ίσως νά παράγεται απ' τό οὐσ. ψόγος πού προήρθε απ' τό ἐπιφώνημα ψο (=φτού!). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: τό ψέγος, ψεκτέον, ψεκτέος, ψέκτης, ψεκτικός, ψεκτός, ἀψεκτος, ἀψεγής, ψόγος, ἄψογος, φιλόψογος, ψογερός.

Ψελλιζῶ (=ἀρθρώνω μέ δυσκολία τίς λέξεις, μιλῶ σάν παιδί). Ἀπ' τό ψελλός (=αὐτός πού δέν μπορεῖ νά προφέρει μερικά γράμματα ἢ συλλαβές, τσεβδός). Πιθανόν νά πρόκειται γιά ἠχοποίηση λέξη. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψέλλισμα, ψελλισμός, ψελλιστής, ψελλότης.

Ψευδομάρτυς -υρος. Ἀπ' τό ψευδής + μάρτυς, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα ψεύδω.

Ψευδορρημοσύνη (=ψέμα). Ἀπ' τό ψεύδος + λέγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψεύδω (=ἐξαπατῶ, ἀποθ.: ψεύδομαι = λέω ψέματα). Σκοτεινή ἡ ἐτυμολογία του. Ίσως ἡ ρίζα νά εἶναι ψυδ- ἢ ψυθ- (ἀπ' ὅπου οἱ λέξεις: ψυδρός = ψεύτικος, ψύθος = ψέμα) καί ἡ πρώτη σημασία ἦταν ἴσως ψιθυρίζω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψευδαλέος, ψευδής, ἀψευδής, ψεύδος, ψεῦμα καί ψεύσμα, ψευστήρ, ψεύστης (=ψεύτης), ψεύστειρα, ἀδιάψευστος καί τά σύνθετα: ψευδομάρτυς, ψευδομαρτυρία, ψευδομαρτυρῶ, ψευδολόγος, ψευδώνυμος -ον, ψευδορρημοσύνη (=ψέμα).

Ψευδώνυμον. Ἀπ' τό ψευδής + ὄνυμα = ὄνομα, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα ψεύδω.

Ψῆγμα (=ἀπόξυσμα, μόριο). Ἀπ' τό ψήγω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψήκτρα (=βούρτσα). Ἀπ' τό ψήχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψηλαφάω-ῶ (=πασπατεύω, ἀγγίζω). Ἀπ' τό ἄχρηστο ἐπίθ. ψηλός (συγγενικό μέ τό ψάω-ψήω) + ἀφάω (=ἄπτομαι). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψηλάφημα (=πασπάτευμα, χάιδευμα), ψηλάφησις, ἀναψηλάφησις, ψηλαφητής, ψηλαφητικῶς, ψηλαφητός, ψηλαφητῶς.

Ψηνός (=φαλακρός). Ἀπ' τό ψήχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψήξις (=ξύστρισμα). Ἀπ' τό ψήχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψηρός (=ξερός). Ἀπ' τό ψήχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψηφίς -ίδος (=λιθαράκι). Ὑποκορ. τοῦ ψήφος.

Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα ψάω - ψήω.

Ψηφίζω (=ἐκφράζω τή γνώμη μου μέ ψῆφο) Ἀπ' τό οὐσ. ἡ ψήφος (=λιθάρι, ἀπόφαση), τοῦ ψάω - ψήω-ῶ. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψήφισις, ἀποψήφισις (=ἀθώωση), διαψήφισις (=μέ ψῆφο ἀπόφαση), ἐπιψήφισις, καταψήφισις (=καταδίκη), συμψήφισις, ὑπερψήφισις, ψήφισμα, ψηφισμός, (δια, ἐπι, συμ)ψηφισμός, ψηφιστέον, (ἀπο, κατα)ψηφιστέον, ψηφιστής (=λογιστής), διαψηφιστής (=εἰσπράκτορας φόρων), ψηφιστικός, διαψηφιστός (=αὐτός πού ἐκλέγεται μέ ψηφοφορία), παμψηφεῖ.

Ψήφος (=λιθάρι, χαλίκι, ἀπόφαση τῆς ἐκκλησίας). Ἀπ' τό ψάω - ψήω-ῶ (=τρίβω), ὅπου δές γιά ἄλλα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα ψηφίζω.

Ψηχρός (=λεπτός). Ἀπ' τό ψήχω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψήχω (=τρίβω, ξύνω, χαϊδεύω). Ἀπό ρίζα ψα- ψη- τοῦ ψάω - ψήω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψήγμα, ψήκτρα (=βούρτσα), ψηκτριζῶ (=ξύστρίζω), ψηνός (=φαλακρός), ψήξις (=ἀπόξεση), ψηρός (=ξερός), ψηχρός (=λεπτός).

Ψίθυρος. Ίσως ἀπό πρόσφυμα ψυθ- καί μέ ἀνομοίωση ψιθ-. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψιθυρίζω, ψιθύρισμα, ψιθυρισμός, ψιθυριστής.

Ψίλος (=ἄδεντρος, γυμνός, χωρίς τρίχες). Ψιλοί (=στρατιῶτες ἐλαφρά ὅπλισμένοι). Ἔχει σχέση μέ τό ψάω - ψήω (=τρίβω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψιλικός, ψιλῶς, ψιλότης, ψιλῶω-ῶ (=ἀπογυμνώνω, στερῶ), ψίλωθρον (=ἀλοιφή γιά νά πέφτουν οἱ τρίχες), ψίλωμα (=κόκκαλο ἀπογυμνωμένο ἀπ' τίς σάρκες), ψίλωσις, ἀποψίλωσις, ψιλῶτέον, ψιλωτής, ψιλωτικός, ψιλόκρανος (=φαλακρός), ψιλοκορρῶ ἢ -κορσῶ (=εἶμαι φαλακρός), ψιλόκουρος (=ὁ κουρεμένος μέχρι τό δέρμα).

Ψιμύθος. Εἶναι ριζικός τύπος τοῦ ψιμύθιον ἢ ψιμύθιον (=τό λευκό τοῦ μολύβδου πού τό χρησιμοποιοῦσαν γιά τό πρόσωπο, φκιασίδι). Ίσως ἡ λέξη εἶναι Αἰγυπτιακή. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψιμυθίζω (=φκιασιδώνω), ψιμυθιῶω-ῶ (=φκιασιδώνω), ψιμυθισμός, ψιμυθιστής.

Ψίξ-ψιχός (=μικρό κομμάτι ψωμοῦ, ψίχα). Ἀπ' τό ψίω (=τρίβω) συγγενικό μέ τό ψάω - ψήω.

Ψιττακός (=παπαγάλος). Ἄγνωστη ἡ προέλευσή του. Πιθανόν ξενική λέξη καί ὀνοματοποιημένη.

Ψίω (=τρίβω, σκίζω, μασῶ). Παρασχηματισμός του ψάω - ψήω. Εἶναι συγγενικό μέ τό ρῆμα ψί-ζω (=τρέφω).

Ψόγος (=κατηγορία). Ἀπ' τό ψέγω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψόλος (=καπνιά). Συγγενεῖ με τά: ψόθος, σπο-δός.

Ψοφοδεής (=αὐτός πού φοβᾶται καί τόν παραμι-κρό θόρυβο, φοβιτσιάρης). Ἀπ' τό ψόφος (=θό-ρυβος) + δέος (=φόβος) τοῦ δεῖδω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στή λέ-ξη ψόφος.

Ψόφος, ὁ (=θόρυβος). Σκοτεινή ἡ ἔτυμολογία του. Πιθανόν ἠχοποιητή λέξη. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρί-ζα: ψοφέω-ῶ (=κάνω θόρυβο), ψόφημα, ψόφη-σις, ψοφητικός, ψοφοδεής, ψοφοειδής, ψόφαξ (=θορυβώδης), ψοφώδης.

Ψύλλα, ἡ (=ὁ ψύλλος).

Ψύξις. Ἀπ' τό ψύχω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψυχαγωγῶ (=φωνάζω τίς ψυχές ἀπ' τόν Ἄδη, σαγηνεύω). Παρασύνθετο ἀπ' τό ψυχαγωγός → ψυχή + ἀγωγός τοῦ ἄγω. Δέξ γιά περισσότε-ρα παράγωγα στά ρήματα: ἄγω καί ψύχω.

Ψυχή (=πνοή, πνεῦμα). Ἀπ' τό ψύχω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψυχομαχῶ (=μάχομαι γιά τή ζωή μέχρι τήν τελευ-ταία στιγμή). Ἀπ' τό ψυχή (τοῦ ψύχω) + μάχο-μαι, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, κα-θώς καί στό ρῆμα ψύχω.

Ψυχοπομπός. Ἀπ' τό ψυχή + πομπός τοῦ πέμπω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα, καθώς καί στό ρῆμα ψύχω.

Ψύχος, τό (=τό κρύο). Ἀπ' τό ψύχω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψυχρός. Ἀπ' τό ψύχω, ὅπου δέξ γιά περισσότε-ρα παράγωγα.

Ψύχω (=φυσῶ, δροσίζω, παγώνω). Ἀβέβαιη ἡ ἔτυ-μολογία του. Θέμα ψυχ+ω = ψύχω. Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: 1) Ἀπ' τή σημασία (φυσῶ) τά: ψυχή, ψυχάριον (ὑποκορ.), ψυχίδιον, ψυχάιος, ψυχώω-ῶ (=ἐμψυχώνω), ψύχωσις (=ἐμψύχωση), ψυχαγω-γός, ψυχαγωγία, ψυχαγωγικός, ψυχαγωγῶ, ψυχο-μαχῶ, ψυχοπομπός, εὐψυχος. 2) Ἀπ' τή σημασία (δροσίζω, παγώνω) τά παράγωγα: ψυγεῖον καί ψυ-χεῖον, ψύγμα, ψυγμός (=κρύωμα), ψυκτήρ-ῆρος

(=κρυωτήρι), ψυκτήριον, ἀναψυκτήριον, ψυκτή-ριος, ψυκτικός, ἀναψυκτικός, ψύκτρα, ἄψυκτος, ψύξις, (ἀνά, ἀπό, κατά)ψυξις, ψύχος (=κρύο), ψυ-χάζω (=δροσίζομαι), ψυχρινός (=δροσερός), ψυ-χίζομαι (=παγώνω), ψυχρός, ψυχρότης, ψύχρα, ψυχραίνω, ψύχρανσις, ψυχρία.

Ψωλός (=αὐτός πού ἔχει γυμνή τή βάλανο τοῦ αἰδοίου, ἀσελγής). Ἀπό ρίζα ψω- τοῦ ψάω - ψήω, ὅπου δέξ γιά περισσότερα παράγωγα.

Ψωμός, ὁ (=μπουκιά ψωμιοῦ). Ἀπ' τό ψάω (=τρί-βω) πού παράγεται ἀπ' τό ψάω - ψήω μέ μετά-πτωση (ψα - ψη - ψω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρί-ζα: ψωμίζω (=τρέφω), ψωμίον (ὑποκορ.), ψώμι-σμα (=μπουκιά).

Ψώρα. Ἀπ' τό ψάω = ψάω (=τρίβω). Παράγωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ψωραλέος, ψωράω-ῶ (=ψωριά-ω-ῶ), ψωρίασις, ψωρικός, ψωροειδής, ψωρός, ψωριώδης.

Ψώω. Ἰσοδύναμος τύπος τοῦ ψάω (=τρίβω). Ἀπ' τό ψάω τά: ψάχω, ψῶχος (=ἀμμουδιά), ψωμός, ψώρα.

Ώμέγα

Ωιδείον. Απ' τό ὠδή τοῦ ᾄδω - αἰίδω, ὅπου δές γιά περισσότερα παράγωγα.

Ωιδή (=τραγούδι). Συνηρημένος, τύπος τοῦ αἰο-
δή. Δές γιά περισσότερα παράγωγα στό ρῆμα
ᾄδω - αἰίδω.

Ωδίνω (=ἔχω πόνους γέννας, κοιλοπονῶ, γεννῶ).
Απ' τό οὖσ. ὠδῖς -ῖνος, ἡ (=πόνος γέννας, στε-
νοχώρια). Παράγωγα: ὠδίνημα (=γέννημα, τέ-
κνο).

Ωδῖς-ῖνος, ἡ (=πόνος γέννας, στενοχώρια). Πιό
συχνά στόν πληθ. ὠδίνες. Ἄγνωστη ἡ ἐτυμο-
λογία.

Ωθέω-ῶ (=σπρώχνω, διώχνω). Θέμα Fωθ + πρό-
σφυμα ε + j + ω = Fωθ-ε-jω → ὠθέω-ῶ. Παρατ.
ἐ-Fώθε-ον = ἐώ-θουν, ἀόρ. ἔ-Fωθ-σα = ἔωσα,
παθ. πα-ρακ. Fέ-Fωθ-μαι → ἔωσμαι. Παράγωγα
ἀπό ἴδια ρίζα: ὠθησις, ὠθημα, ὠθισμός (=σπρώ-
ξιμο), τά σύνθ. (ἀπ, ἐξ, παρ, προ, συν)ώθησις,
ῶσις, ἄντωσις (=ἡ ἐναντίον κάποιου ἢ πρὸς τά
πίσω ὠθηση), ἄπωσις, δῶσις (=ἡ ὠθηση μακριά),
σύνωσις (τό νεοελλ. ἄνωσις), ὠσμός, ἀπωσμός,
ώστεον, ὠστέος, ἀπωστέος, ὠστίζομαι (=σκου-
ντιέμαι), (νεοελλ. συνωστιζομαι, συνωστισμός),
ὠστικός, ὠστισμός, ὠστης, ἀπώστης, ἐξώστης
(=ὀρμητικός ἄνεμος, μπαλκόνι), ὠστός, ἀπω-

στός, διώστρα (=μηχάνημα μέ τό ὁποῖο ἀπω-
θεῖται κάτι), ἐξώστρα (=μηχανή τῆς σκηνῆς τοῦ
θεάτρου, τό ἐκκύλημα).

Ωκεανός. Ἀβέβαιη ἡ ἐτυμολογία του ἴσως ἀπ' τό
ὠκύς (=γρήγορος) + νάω (=ρέω).

Ωκύς - ὠκεῖα - ὠκύ (=γρήγορος, ὀρμητικός). Απ' τή
ρίζα ακ- (ἀκωκή), συγγενικό μέ τό ὀξύς. Παρά-
γωγα ἀπό ἴδια ρίζα: ὠκύτης, ὠκύβολος (=αὐτός
πού χτυπάει γρήγορα), ὠκύμορος (=αὐτός πού
πεθαίνει πρόωρα), ὠκύπέτης (=αὐτός πού πε-
τάει, τρέχει γρήγορα), ὠκύπορος (=αὐτός πού
προχωράει γρήγορα), ὠκύπους (=ὁ γρήγορος
στά πόδια), ὠκύπτερος (=αὐτός πού πετάει γρή-
γορα), ὠκύροος (=αὐτός πού κυλάει γρήγορα),
ὠκύαλος (=αὐτός πού πλέει γρήγορα πάνω στή
θάλασσα), ὠκυβόας (=ὁ γρήγορος στή μάχη),
ὠκυγένεθλος (=αὐτός πού γρήγορα γεννήθηκε),
ὠκύγλωστος (=ὁ γρήγορος στή γλώσσα), ὠκυ-
δήκτωρ (=αὐτός πού δαγκάνει γερά), ὠκυδίδα-
κτος (=αὐτός πού διδάσκεται γρήγορα), ὠκυ-
δίνητος (=αὐτός πού γρήγορα περιστρέφεται),
ὠκυδρομῶ (=τρέχω γρήγορα), ὠκυεπής (=αὐτός
πού μιλάει γρήγορα), ὠκυθόος (=αὐτός πού τρέ-
χει γρήγορα), ὠκυλόχεια (=αὐτή πού ἐπιταχύνει
ἡ εὐκολύνει τή γέννα), ὠκυμάχος (=αὐτός πού

μάχεται γρήγορα), ώκύμολος (=αυτός που προχωράει γρήγορα), ώκυπέδιλος (=ό γρήγορος στα πόδια), ώκύπλανος (=ό γρήγορα περιφερόμενος), ώκύπλος (=αυτός που πλέει γρήγορα), ώκύποινος (=αυτός που τιμωρείται γρήγορα), ώκύπομος (=αυτός που μεταφέρει γρήγορα), ώκύσημος (=αυτός που γρήγορα παρατηριέται), ώκύσκοπος (=αυτός που εξετάζει γρήγορα), ώκυτόκος (=αυτός που συντελεί στη γρήγορη κι εύκολη γέννα), ώκυφόνος (=θανατηφόρος).

Ωλένη (=τό κάτω μέρος του βραχίονα).

Ωμηστής (=ώμοφάγος, άγριος). Άπ' τό ώμός + έσθίω, όπου δές για περισσότερα, καθώς και στη λέξη ώμός.

Ωμος. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ώμιζομαι (=παίρνω στους ώμους μου), ώμιστής (=άχθοφόρος), ώμοπλάτη.

Ωμός (=άψητος, άβραστος, σκληρός). Παράγωγα από ίδια ρίζα: ώμότης, ώμηστής, ώμοφάγος, ώμόφρων (=σκληρός).

Ωμοφάγος. Άπ' τό ώμός + φαγείν του έσθίω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωνόεμαι-ούμαι (=άγοράζω). Θέμα Fων + πρόσφ. ε + ομαι = Fων-έ-ομαι = ώνοϋμαι. Παρατ. έ- Fωνε-όμην = έω-νούμην. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ώνη, ή (=άγορά), ώνημα, ώνησις, ώνητέος -ον, ώνητής (=άγοραστής), ώνητικός, ώνητός (άγοραστός), ώνήτωρ, ίππώνης (=άγοραστής αλόγων), τελώνης (=είσπρακτορας τών δημόσιων φόρων), άργυρώνητος (=αυτός που άγοραστηκε μέ χρήματα, ώνιος, όψώνιος, ίσωνία (=ισότητα τιμής), ώνος (=τιμή, άγορά).

Ωνος (=τιμή, αντίτιμο, άξια, άγορά). Από ρίζα ων- άπ' όπου και τό ώνοϋμαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωιόν, τό (=τό αυγό). Αρχικά ήταν ώFόν. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ψοειδής, ψοτοκία, ψοτόκος, ψόπολις (=ή αυγουλου), ψοσκοπία (=μαντεία μέ αυγά), ψοσχύφιον (=αυγοειδές ποτήρι μέ διπλό πάτο), ψοτάριχον (=αυγοτάραχο), ψοφόρος (=αυτός που γεννάει αυγά).

Ωρα, ή και ίων. **Ωρη** (=φροντίδα, προσοχή). Από ρίζα For του όράω-ώ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωρα (=έποχή του έτους). Ίσως νά σχετίζεται μέ τό είμι (=έρχομαι). Παράγωγα από ίδια ρίζα: ώραϊ-

ζω (=κοσμώ), ώραϊος (=ώριμος, γεμάτος χάρη), ώραϊότης, ώραϊκός (=άκμαϊός), ώριμος, ώραϊμάζω, ώραϊότης, ώριος, ώρολόγιον, ώροσκόπος, ώρος, ό (=έτος), άωρος, πρόωρος, όπώρα, ώραιοπολῶ (=συναναστρέφομαι μέ τούς νέους κι ώραίους), ώραιοκόμος (=καλλωπιστής), ώραιοπώλης (όπωροπώλης).

Ωραϊος (=ώριμος, γεμάτος χάρη). Άπ' τό ώρα, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωριμος. Άπ' τό ώρα, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωρυγή (=οϋρλιασμα). Άπ' τό ώρύομαι, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωρύομαι (=οϋρλιάζω, βρυχέμαι). Από ρίζα ρυ + επιφώνημα ὦ ή τό προθεμ. ο → ω → ώρύομαι. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ώρυγή, ώρυθμός, ώρυδόν, ώρυγμός, ίσως και τό όρυμαγδός.

Ωτακουστέω-ῶ (=κρυφακούω). Παρασύνθετο άπ' τό ωτακουστής → οϋς, ώτός + άκούω, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωτειλή, ή (=τραύμα, πληγή). Άπ' τό οϋτάω (=πληγώνω). Σχετίζεται και μέ τό ατη (=βλάβη).

Ωφέλεια. Άπ' τό ώφελῶ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

Ωφελέω-ῶ. Άπ' τό όφελος (όφέλλω = αυξάνω) μέ έκταση του ο σε ω. Τό άχρηστο ώφελής προήρθε άπ' τό οφελ + έκταση του ο σε ω = ώφελ + ής = ώφελής. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ώφέλεια ή ώφελία, ώφέλημα, ώφελήσιμος, ώφέλησις, ώφελητέος, ώφελητέον, ώφελητικός, προσωφελητέον, άνωφελητος, ώφέλιμος, άνωφελής, δημωφελής, έπωφελής, βιωφελής, μεγαλωφελής, όλιγωφελής, πολυωφελής.

Ωχρός (=χλωμός, πρασινοκίτρινος). Άβέβαιη ή έτυμολογία του. Παράγωγα από ίδια ρίζα: ὤχρα, ὠχραίνω, ὠχραντικός, ὠχράω-ῶ (=χλωμαίζω), ὠχρίασις, ὠχριάω (=χλωμαίζω), ὠχρότης (=κιτρινάδα), ὠχρος, ό (=κιτρινάδα), ὠχρωμα, τό (=κιτρινάδα), ὠχροειδής (=κίτρινος), ὠχροόξανθος (=αυτός που έχει ξανθοκίτρινο χρώμα), ὠχρομέλας (=μαυροκίτρινος).

Ωψ- ώπος, ό (=μάτι, πρόσωπο, όψη). Άπ' τό ὠψομαι του όράω-ώ, όπου δές για περισσότερα παράγωγα.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ ΤΟΝ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 2009
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ Ν. & ΥΙΟΙ ΑΕ
ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΓΡΑΦΗΣ 80 ΓΡ., ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ Ε. ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗ
ΟΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΛΓΑ ΜΙΧΑΛΑΚΑ,
ΑΝΝΑ ΦΩΚΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗ
Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΣΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Η ΑΣΠΑ ΧΑΣΙΩΤΗ

